

בס"ד ספר יהושע בנדרים [כ"ב ב'] אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד מפני שערכה של ארץ ישראל הוא שנגאמר כי ברוך חכמה רוב פעם וגו', וע"ש בקרי"ף בעין יעקב הניח בקושיא אמאי לא ספר תילים ושיר השירים, והיל"ל ג"כ ספר משלי, ויותר יש להקשות מספר שמואל ומלכים שהוא ספור מה שקרה אצל המלכים והנביאים וגם לו יהי שלא חטאו והי' הספורים בענין אחר מ"מ למה לא יתנו לישראל וכמו שנא' ספורי דהע"ה שהי' צדיק, אבל כבר אמרו בזוהר בהעלותך [קמ"ט ב' קנ"ב א'] כי אין ספורי התורה כשאר ספורי מעשיות יע"ש באנרף רק הפל הם תורה ללמד לאדם דעת מזה, והנה לעתיד נאמר ולא ילמדו עוד וגו' שפאשר יתפשט אורו ית' על כל בשר לא יצטרכו לתורה ולקמוד מזולת ולכה צחות לשון רז"ל בכמה מקומות על מאמר תורי קראו מפי הגבורה (יבמות ע"ב: וש"ד) וכן הוא בזוהר קדושים [פ' סע"ב], ומדת הגבורה אצל השי"ת ידוע ליודעים שהוא הצמצום והעדר האור ונעמו ית' על יושבי תבל, ומצד הזה היא התורה המגדלת את האדם וכן כל תוספת תורה ולימודים והגדרות לאדם הוא מצד הזה וכמ"ש בתענית ד'.

(צורבא מרבנו דרתח אורייתא דמרתחא לי, וכן הנדרים באים מפני הפעם כמ"ש בנדרים [ט' ב'] ע"ש ברש"י שמתוך כך אינו מסתפק נדיו במה שאסרה תורה רק מוסיף לו גדרים, ולכה בא המאמר הזה של אלמלא חטאו במס' נדרים ונסמך אל מאמר המתחיל שם ע"א שהנודר נקרא רשע ויליף חדלה חדלה משם רשעים חדלו רוגז לומר שהחודל לנודר חודל מרוגז וכעס שהנדר נמשך מחמתו מצד מדת הגבורה והפעם שהוא עי"ז העלם אורו ית' פטעם ד' צילף שפירשו פת הקודמין ז"ל והוא ג"כ במדרש והובא בשל"ה פ' משפטים) ולכה אין די לו בתורה לבד וצריך להוסיף ואח"כ מדבר מפעם ואח"כ אמר אלמלא כו', שגם רבוי התורה של הנביאים ובעלי רוח הקודש הוא מצד רוב פעם והעלם האור אין די בתורה, כי לולי כן הי' די בתורה שהוא מה שהוא הכרח מצד הכריאה שהיא ע"כ העלם וצריך לתורה מן השמים מה שהש"י האיר בעולם, ובזה די להאיר עיני האדם ולא ילמד איש את רעהו רק כל אחד יוכל לומר מעצמו תהלות דוד המע"ה ושירי שלמה וחסמותיו וכדומה: ואמרו ספר יהושע, כי אמרו [בבמ"ר פי"ב] נוצר תאנה יאכל פרי מדבר ביהושע כו' וע' ספרי פנחס פסקא ק"מ ט"ס שם עליך וצריך לומר עליו] נמשלה תורה כתאנה כו' יאכל פרי של תורה מלכות ושרות כו' ע"ש, ומרע"ה זכה לתאנה שהוא מקור לחכמה וכמ"ש (מגילה י"ג.

(אב בתורה אב בחכמה אבל לא זכה לפרי כי נוצר תאנה הי' יהושע, כי מרע"ה הוא עצם התאנה כמו שזכה ונקרא התורה על שמו תורת משה (כמ"ש שמ"ר פי"ב) וכנודע מטעם האריז"ל בבאיור לשון רז"ל (שבת ק"א:) משה שפיר קאמרת פי פח התורה והחכמה שפכל הנפשות מישראל הוא נשמת מרע"ה, ויהושע הי' נוצר התאנה פדרף שאמרו שם במדרש אח"כ על ושומר אדוניו זה יהושע ששימש למשה, והוא זכה לאכילת הפרי והוא כבישת הארץ שהוא פרי התורה כמו שנא' למען ירבו וגו' על האדמה ועוד כמה פסוקים, וזהו המלכות ושרות שזכר במדרש כי המלוכה היא ביחס אל הארץ וזנה הי' יהושע פלי מוכן ביחוד דוגמת משה רבינו ע"ה לתורה, וכמ"ש בספרי [נאותנו פסקא כ"ט] אם אתה עובר לפניךם עוברין ואם לאו אין עוברין אם מנחילם נוחלין ואם לאו אין נוחלין, ולזה אמרו [ב"ב ע"ה א'] פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה

שְׁחַמָּה הוּא עֲצָם הָאוֹר וְהַלְבָּנָה הוּא פְּרִי אוֹרָה, וְסִיּוּם אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה וְכוּ' וְהוּא דְנוֹגַמַת הַנְּאָמָר שֶׁם לִפְנֵי זֶה ג"כ אוֹתוֹ לְשׁוֹן [וְכֵן אָמְרוּ שֶׁם עַל זֶה פִּיּוּצָא בּוֹ כו'] עַל אֵשׁ בְּחֻפָּה, וּמֵה שִׁפִּירֵש"י שֶׁרַק בְּשֵׁל גְדוֹל מִמֶּנּוּ נִכְוֵהנִכְוֵה צ"ע שֶׁהָרִי אָמַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּמֵיהוּ בַבּמ"ר וּבַתְּנַחֲמוּמָא פְּרִשְׁת פְּנִיחָס אֵיתָא כִּפִּירֵש"י] רַק שֶׁפֶל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מִדְרִיגָה מְיֻחָדָת שֶׁאֵין חֲבִירוֹ מִשְׁתַּתָּף בָּהּ, וְכָל נֶפֶשׁ פְּרִטִי מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כַּח מְיֻחָד שֶׁהוּא מְתִיחָד בּוֹ וּמִתְעַלָּה בּוֹ עַל הַפֶּל עַד שֶׁהַפֶּל נִכְוֵה מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ כַּח וּמִתְעַלָּה, וְזֶהוּ אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה שֶׁאֵפִי הַגְּדוֹל שֶׁבְּגְדוֹלִים נִכְוֵה מִחֻפַּת הַפְּחוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּמִשְׁחָה וִיהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּמוֹ שֶׁיְהוֹשֻׁעַ לֹא זָכָה לְמַעְלַת מִשְׁחָה בְּגוֹף הַתְּאִינָה כִּי מִשְׁחָה לֹא זָכָה לְמַעְלַת יְהוֹשֻׁעַ בְּאֲכִילַת הַפְּרִי עִם שְׁנֵשְׁתוֹקֵק לָהּ הַרְבֵּה, כִּי גְבוּלוֹת נָתַן הַש"י לְחַמָּה וּלְבָנָה וְכָמוֹ שֶׁאֵין הַלְבָּנָה מִשְׁגָּת גְבוּל הַחַמָּה כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְחַמָּה לְהַשִּׁיג גְבוּל הַלְבָּנָה, וּבִהְיוֹת מִרַע"ה מְקוֹר הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה כָּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ וְנִשְׁתוֹקֵק לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא פְּרִי הַתּוֹרָה לְמַדְנוּ שֶׁהַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה כְּסוּפַת וּמִתְאֵנָה לְפָרִי' וְהוּא עֲרָפָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ שֶׁאֲמַרוּ שֶׁאֲלַמְלָא חֲטָאוּ הִי נֹתֵן לָהֶם רַק הַתּוֹרָה וְהוּא הַתְּאִינָה וּפְרִי' וְהִיא סִפְר יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁפֶל אֶחָד חֲבֵר סִפְרוֹ גִילָה בּוֹ מִצְפוֹנֵי לְבוֹ וְאוֹרוֹ שֶׁהִשְׁפִּיעַ לוֹ הַש"י, וּמִשְׁחָה רְבִינוּ ע"ה כְּתַב הַתּוֹרָה מֵה שֶׁהָאִיר לוֹ הַש"י לְהָאִיר לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם וְנִשְׁתוֹקֵק לְהַשְׁלֵמְתוֹ, וְהוּא יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא אוֹר פְּרִי הַתּוֹרָה ר"ל עֲרָפָה וְסִדּוּרָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְסִדְר כְּבִישׁוֹתָהּ שֶׁזֶהוּ אוֹרוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁחֲלַק לוֹ הַש"י לְהַשְׁפִּיעַ לְבְּאֵי הָעוֹלָם וּלְהַנְחִילֵם הָאֶרֶץ.

שֶׁדָּבָר זֶה כְּתוּבֵי וְגַבְזוּ אוֹרוֹ בְּסִפְרוֹ שֶׁיֵּשׁ לָזֶה שְׁיִיכוּת עִם הַתּוֹרָה שֶׁהָרִי מִשְׁחָה רְבִינוּ ע"ה נִשְׁתוֹקֵק לָזֶה שֶׁזֶה פְּרִי הַתּוֹרָה, וְאֵין שְׁיִיף עַל זֶה דִּיּוּף מֵה שֶׁנִּדְרָה תּוֹרָה כִּי זֶה צִוְרָף לְתוֹרָה וְנִמְשָׁף מִמֶּנָּה כָּמוֹ הַפִּירִי מִן הַתְּאֵנָה וְהַלְבָּנָה מִן הַחַמָּה, וְעוֹד מְבֹאָר דְּבָר זֶה אֲצִלְנוּ בְּמָקוֹם אַחַר בְּבִיאוֹר עֲנִין יַחַס יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה וְהָאֶרֶץ וְאֵין כָּאֵן מְקוֹמוֹ: עוֹד דְּבָרִים בְּגוֹ כִּי מֵאֲמַר הַנְּזָכָר הוּא מִמֶּשׁ מֵאֲמָרֵם פ"ק דַּע"ז ה' א' אֲלַמְלָא אַבּוּתֵינוּ חֲטָאוּ אָנוּ כְּמִי שֶׁלֹּא בָּאֵנוּ לְעוֹלָם, וְנִבְאָר ג"כ עֲנִין קְרִיאַת מִשְׁחָה לוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּעַת מְרַגְלִים לוֹמַר י' יוֹשִׁיעָה כו' כְּדִרְשַׁת רז"ל (סוֹטָה ל"ד:) וְלֹא בִקֵּשׁ עַל כּוֹלָם ג"כ, אֲבָל דַּע עֲנִין חֲטָא מְרַגְלִים שֶׁדָּבְרוּ לְשֶׁה"ר עַל הָאֶרֶץ גִּלְמַד מִתּוֹךְ תַּנְּא דְּמִתְנִיתִין (רִישׁ) פֶּרֶק חֲלַק שְׁמִנָּה ז' אֲנָשִׁים פְּרִטִים שֶׁאֵין לָהֶם חֲלַק לְעוֹה"ב וּג"כ ז' כְּנִיסוֹת פְּרִטוֹת שֶׁהִיוּ בְּעוֹלָם וּג"כ ז' עֲנִינִים וְעִבְרִיּוֹת שֶׁבְּעִבּוּרָם אֵין לָהֶם חֲלַק לְעוֹה"ב, וְדָבָר מְבֹאָר כִּי לֹא הָיוּ דְּבָרֵיהֶם עַל צַד הַהַזְדַּמּוֹן, אֲבָל כּוֹלָם מְקַבְּלִים בְּעֲנִינָם זֶה מוֹל זֶה וּמְכֻוֹנִים ג"כ נִגְדַד ז' מִדּוֹת דְּקִדּוּשָׁה שֶׁשְׁמָשׁוּ בּוֹ יְמֵי הַבְּנִין שֶׁזָּכּוּ ז' הָרוּעִים וְנִטְלוּ, וְהֵם בְּנִין כָּל הָעוֹלָם וְאֵלוֹ הֵם בְּהִיפָף אֲבָדוֹן מִן הָעוֹלָם וּבָהֶם נִכְלְלוּ רִשְׁעֵי כָּל הַדּוֹרוֹת כָּל אֶחָד בְּמִידָה שֶׁפָּגַם בָּהּ, וְזֶה דְּבָר בְּרוּר מְאוֹד וּמִתְבָּאֵר אֲצִלְנוּ בִּיאוֹר כּוֹלָם בְּאוֹרָה בְּמָקוֹמוֹ וְכָאֵן יְהִי הַדְּבוּר מִעֲנִין עֲדַת מְרַגְלִים שֶׁהֵם הַרְבִּיעִים בְּסִדְר הַכְּנִסוֹת, וְכַנְּגָדֵם בְּלַעַם בְּהִדְיוּטוֹת וְהַקּוֹרָא בְּסִפְרִים חִיצוֹנִים ע"ש, וְהֵם נִגְדַד מִדַּת מִשְׁחָה רְבִינוּ ע"ה בְּקִדּוּשָׁה שֶׁהוּא הַרְבִּיעִי בְּקוֹדֶשׁ כְּפוֹדֶע, וְכִידּוּעַ דְּבָרֵי רז"ל (בַּמִּדְרָא פִי"ד) בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם אֲבָל בְּאוֹ"ה קָם יָמְנוּ בְּלַעַם, שֶׁהַשִּׁיג מִמֶּשׁ דְּנוֹגַמַת חֲכָמַת מִרַע"ה רַק שֶׁחֲכָמָתוֹ שֶׁל מִשְׁחָה הוּא סִפְר הַתּוֹרָה, וְחֲכָמַת בְּלַעַם נִקְרָא סִפְרִים חִיצוֹנִים, כִּי יֵשׁ בְּכָל דְּבָר פְּנִימִי וְחִיצוֹן פִּירִי וּקְלִיפָה תּוֹף וּלְבוּשׁ, וְהֵנָּה הַפְּנִימוֹת הֵכִי הוּא הַש"י וְיָמִי שֶׁמְבַקֵּשׁ הַחֲכָמָה מִיָּדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה זֶה נִקְרָא פְּנִימוֹת הַחֲכָמָה כִּי אוֹרֵייתָא וְקוּב"ה חַד כְּפוֹדֶע (זוּה"ק ח"ב צ') וְהָרִי הוּא דְּבַק בְּפְנִימִיּוֹתָהּ שֶׁל חֲכָמָה, אֲבָל מִי שְׁרוּצָה בְּחֲכָמָה

בזולת הש"י זה נקרא ספרים חיצוניים והוא חכמת כל בני קדם, ועל זה אמרו בנדרים
[פ"א א'] על.

שלא ברכו בתורה תחלה, ר"ל הברכה בכל מקום הוא הכרת הנותן אותו דבר ואינו
נוטלה מעצמו, והם למדו תורה בדרך חכמה בלא ידיעת נותן התורה ית"ש זה גורם גלות
הארץ שהוא עצמו העדר עוה"ב, כדיליף תנא במתניתין דכל ישראל יש להם חלק
לעוה"ב מקרא דלעולם ירשו ארץ שנהו עגנו העוה"ב נהנין מזיו השכינה כמ"ש ברכות
י"ז א'], והוא עצמו ירושת הארץ כמ"ש במקום אחר בטעם בפורים שכל עיקר קדושת
הארץ הוא הכרת הנותן אשר נתת לי ה' שמדבק טובית הארץ ופרי' בנותנם, וכמ"ש
שילהי [פתובותק"א ב'] הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלו"ק, אבל פאשר
מפריד הארץ מנותן הארץ אז עושה מארץ חוץ לארץ ומגיע גלות הארץ והעדר העוה"ב
שזה ג' מתנות טובות שנתן הקב"ה לישראל כמ"ש [ברכות ה' א'] תורה וארץ ישראל
ועוה"ב, שהתורה עיקרה ללמד לאדם דבר זה שע"י החכמה הוא מפיר הנותן וזה תכלית
כל התורה והחכמה והיא האמצעי, ומזה זוכה לארץ ישראל שפוללת כל חמדות ומענוגי
העולם שפולם נטע הקב"ה בארץ ישראל כמו שאז"ל (עי' תענית י').

(רק שההבדל שקדושת ארץ ישראל היינו שלוקחם כל העוה"ז עם הניתן ר"ל שלוקח
עמהם קדושה וסיים שהיא הפרוודור ועי"ז זוכה ליכנס לטרקלין שהוא העוה"ב
כמשאז"ל (אבות פ"ד), וכל אלו מתנות לישראל לבד ולא עשה כן לכל גוי רק לנפשות
בני ישראל שבהם יש הפרה זו ממקור חוצבם ולהם ניתנה חכמה והפרה זו, משא"כ
חכמת האומות שהיא חיצונית החכמה שאינו מוסיף הפרה בלב האדם לדעת כי הפל
מהש"י רק מפרידים הבריאה פולה וחושבים שהוא דבר שחיו הש"י זה נקרא חיצון,
וזה הי' ג"כ אחר שקרא בספרים חיצונים כדאיתא בחגיגה (ט"ו ב') [ונשם זמר יוני לא
פסיק מפומי', היפה דהע"ה נעים זמירות ישראל והוא מלך הארץ] לכה קיצץ בנטיעות
ואי' בתיקונים [תיקון ס"ט] דמאן דנטל מלכות בלא ט' ספירו איהו מקצץ בנטיעון ע"ש,
וידוע דמלכות נקרא ארץ ר"ל הפח של הש"י שרצה שיהי' בריאה שלימה שיהי' אפשר
להפרידה ולחשוב שהיא חוץ ממנו ואפשר לדבקה בו הוא המכונה פח מלכותו ית' שרצה
שיקרא מלך ואין מלך בלא עם (פר"א פי"א) וכבודע זה, וט' ספירן הוא פחו ית' השופע
בארץ זו שאינה נפרדת ממנו רק מדנובכת בו בגוף המלך משא"כ המפריד מקצץ המלכות
מן המלך ונוטלה הימנו וזה דבר מבואר בחכמה: והנה אמרו שם בגמ' סנהדרין ק"ד ב'
בקשו למנות שהמע"ה עמהם, ובנדאי לא היו ח' מדרגות כמו שנתבאר שאין כאן רק ז'
מדרגות, אבל ברור שרצו למנותו במקום בלעם כי גם על שלמה המע"ה אמרו בר"ה
[כ"א ב'] בנביאים לא קם אבל במלכים קם ומנו שלמה, ובאמת אין ראוי בלעם שיבוא
במספר הזה שהי' גוי אחר מתן תורה וזכ' גדולה היא לו שיהי' בכלל ההדיוטות דשם
(פי באמת אמרו בגיטין [נ"ז א'] תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי או"ה, והוא
גברא הוא מפלל המדרגה הז' שאין להם חלק לעוה"ב שדמיהו רז"ל בחלק [ק"ז ב']
וסוטה [מ"ז א'] לגיחזי ע"ש, שהם נגד אנשי עיר הנדחת בעבירות פרטיות שר"ל שנדחו
מפלל ישראל וכן י' שבטים ר"ל שנטמעו בין העמים וכמ"ש בספ"ק דיבמות [י"ז א']
גוי שקידש בזמן הזה חוששין שמא מי' שבטים הוא.

והם נגד יהודא ובנימין שפולקלם דוד המע"ה שאז"ל [מגילה י"ג א'] פל הכופר בע"ז נקרא יהודי ועל זה הוא פלוגתת רע"ק ורפנן (ריש חלק) אם הכופר יש לו תיקון ותקנה לחלק לעוה"ב, והוא המדרגיגה האחרונה שפבר יצא משם ישראל ואפ"ה הוא טוב מבלעם] אבל שלמה המע"ה זכה לרחמי שמים שיקניים בו ואתן אדם תחתיה וגו' וניתן בלעם תמורתו, פי בשלמה המע"ה נאמר ותרב וגו' מתקמת כל בני קדם ומפל חקמת מצרים וע' בזוהר [ויחי רכ"ג ב'] יעו"ש באורף לשונו, וביאור זה פי פירוש ספרים חיצונים היינו חוץ לספר התורה [ועל דרך שקראו התוס' בברכות (י"ח) ושבת ומגילה למסכת סופרים ופסיקתא ספרים חיצונים נגד התלמוד], וא"כ יש לקרות גם כל ספרי חכמי ישראל שאחר משרע"ה ספרים חיצונים ח"ו, אבל אמרו בזוהר [ניקהל ר' א'] אית ספר לעילא ואית ספר לתתא כו' ספר עילאה ספר תתאה פולה איקרי תורה מה בין האי להאי אלא ספר עילאה איהו תורה שבכתב כו' ספר תתאה דא תורה דאיקרי תורה שבע"פ כו' ע"ש לשונו, וביאור זה דע פי ספר נקרא חקיקת דברי חכמה ואין חילוק אם חקיקה על הגייר והדפתרא או על דבר אחר וכמו שהי' התורה קודם שנברא העולם עי' במדרש כונו [פרשה א'], אבל גם החכמה פשהיא חקוקה במוח הרי מוחו ספר החכמה, והנה פמוכמו האדם שמחבר ספר ר"ל גילוי דברי חכמתו לכל ובו גנוז חכמתו פה מצינו חכמת הש"י נגלית בעולם שפרא העולם בחכמה כמ"ש בחכמה יסד הארץ וכמ"ש בר"ה (ל"א א') פרא הפל בחכמתו ובתרגום יונתן בראשית שחוקמתא, והבריאה היא המגלה חכמתו ית' הרי היא פספר שחקוק עליה כל חכמתו ית', והוא הנקראת ספר של הש"י וכדתנן בריש הספר יצירה דחקק עולמו בג' ספרים, והוא ספר הנזכר במשנה דאבות [ריש פ"ב] וכל מעשיה בספר נכתבים [ועי' בר"ח פ"ה משער התשובה בשם הר"י יעבץ], ועי' ע"ז [ה' א'] וכי ספר הי' לו לאדה"ר מלמד שהראה כו' ובב"מ (פ"ה א') נזכר ספרא דאדם הראשון, רק ר"ל פנ"ל החקיקה שחוקק במקור חוצבו שהוא אדם הראשון שהי' כולל כל הנפשות זה נקרא ספרא דאדה"ר, וע' עבודת ישראל פ' נצבים פירוש הפתיכה לחיים בספר, ועי' בפירוש הראב"ד לספר יצירה רפ"ג פירוש ג' ספרים נפתחים, וע' שערי היחודים ש"ג ס"פ ל"ח בביאור ספרא דאדם הראשון [וספרא דחנוך] וכן התורה גם היא מפת הבריאה פולה פמו שהמשיליה בברא"ר רפ"א לקה גם היא נקרא ספר חכמתו ית', והנה אמרו בתיקונים אביה דא תורה שבכתב ואמה דא תורה שבע"פ, והוא עצמו מ"ש בזוהר פמה פעמים (זוה"ק שמו"צ).

(ואית' ג"כ בגמ' [ברכות ל"ה ב'] אביה זה הקב"ה ואמה זה פנסת ישראל, אשר ביאורו מבואר פי כנס"י ר"ל קבוצ פללות נפשות מישראל בהוצאתם לפועל וזה נקרא אמה של פל נפש בפרט, פמו האם המולדת לנלד והיא הרה אותו ומגדלתו בבטנה בט' ירחי לידה מתקלית הקוטן פמו שציירוהו ז"ל בפרק המפלת [ל"א א'] עד הגודל הראוי להולדה ולצאת לאויר העולם, אבל אין האם ממצאת הנלד מאין ממש רק מיש שהוא זרע האב שהוא המקור של הנלד יש מאין והאם רק מוציאה יש מיש וכידוע, וכך דוגמת זה ממש בהולדת נפש חדשה מישראל שהוא בבטן כנס"י ר"ל אותו פח של פלל הקבוצ והכנס"י, ועל ידי הזרעת הקב"ה בכנס"י ר"ל שהש"י נותן לתוכה טיפה זו של חיים ר"ל נותן בכנס"י אותו התחדשות מטיפה חיים והכנס"י מוציאים זה לאויר בלידת אותה נפש בפועל ומעשה שנכנסת לגוף ישראל הנולד, ומדה זו של כנס"י ידועה בש"ס בכמה

מקומות ובמדרשות ואין צריך לומר לרואה בספר הזוהר, כי קיבוץ פללות אומה ישראלית היא מידה של ימות ממודות עליונות שהאצל הש"י ואין פאן מקום ביאורו אבל הוא מוכן למתחילים: והנה נפש האדם הוא רק כפי המתשבה והתקמה שבאדם כי בזה הוא יתרון האדם מן הבהמה, כי בלאו הכי כל פחות החיונים הם נמצאים גם בבעלי חיים והי' די לאדם ג"כ בנפש הבהמות, רק נשתנה בו נפש האדם שהיא הנותנת בו חכמה ובינה ודעת ולפיכך אין לנו לקרות לנפש אלא איזה פח מחכמה ומתשבה [וכך הוא לשון רז"ל (בר"ר ותק"ז ל"ט) ישראל עלו במתשבה ובמנחות (כ"ט):] כך עלה במתשבה כי נפשות ישראל הם פחות אצילות ממחשבתו ית', וכך ידוע ג"כ באדם טיפת הזרע נמשכת מן המוח ומשם נמשך פח חיים מחיות האב לטיפה זו] מאחר שהיא רוחניות ואינה נתפסת בציור ודמות גשמית, והנה אצל בברכות נ"ח א' ברוך חכם הרזים שאין דעתו של בנ"א דומה זה לזה וכן אמרו בסנהדרין (ל"ח).

(מתבאר כי אין ב' נפשות דומות זה לזה מאחר שאין הדעת שהוא עצם פח הנפש שבאדם דומה, וזה ג"כ מבואר מעצמו מאחר שהנפשות מסודרות בסדר מאת הש"י מששת ימי בראשית כמ"ש (יבמות ס"ב א') א"כ בדבר המסודר אין שינוי שיהי' יתר או חסר ומאחר שיהי' ב' שוות ממש הרי האחת יתר, ועוד כי ברוחני אי אפשר להבדיל ולומר זה א' וזה ב' אלא פשוטם בלתי כחוחיהם, אבל אם אין הבדל ביניהם הרי הפל אחד ואי אפשר לומר פלל שהם ב' רק בגשמי שגשם זה נבדל מגשם אחר אף שזה לו ולא בזה שאינו גשם וגוף וכל זה מבואר, וא"כ ע"כ שהתקמה שלמעה יש בה כך מיני התחלקות של פרטי דברי חכמה כפי מספר התחלקות של מספר הנפשות מישראל המסודרות בסדר של התקמה העליונה, ובה תבין מה שאמרו הקדמונים כי כל נפש מישראל יש לו אחיזה באות מדברי תורה ואמרו אורייתא וישראל חזד ואמרו דישאל ר"ת יש ששים רבוא אותיות כו' פנודע, והיינו כי חכמת הש"י הוא ודאי אין סוף כמו שהוא כפיכול אין סוף, רק מה שמתגלה ממנו בעוה"ז כפי מה שאפשר לעוה"ז שהוא בעל גבול להתגלות בו כפי גבולו והוא עצם בריאת העוה"ז כמ"ש, וכך כפי שיעור זה נתגלית התורה שהיא חכמתו ית', ולכן אמרו בברא"ר פרשה (י"ז) נובלות מחכמה שלמעה תורה שהיא רק נובלות מחכמה העליונה כפי מה שנגלה ממנה בעוה"ז כך וכפי שיעור הזה היא התורה ולא יותר וכן לא פחות, והנה פן הנפשות מישראל שהם ג"כ כל מיני חלוקות חכמה שאפשר לימצא מסתמא הם כל החלוקות ופרטים האפשריים להימצא ולהיגלות בעוה"ז והנה הם ג"כ כשיעור כל התורה כולה, ולכן אמרו בברא"ר פרשה א' [בראשית בשביל התורה כו' בשביל ישראל כו' כי באמת שניהם ג"כ ממש ענין העולם כולו רק שבעולם הוא בהעלם ולא נגלה ענין הבורא עליו ושהיא חכמתו, והתורה וישראל מגלים שהפל היא נברא ממחשבתו של הקב"ה וחכמתו ורצונו, והפל אחד שהחכמות הגנוזות באותיות התורה הם עצמם החכמות שונות של התחלקות הנפשות מישראל מפל הדורות כפי מה שהם במחשבתו של הש"י: ואמנם עדיין לא יצאו לפועל כולם בעת מתן תורה וכמשז"ל ביבמות (ס"ב א') שהמשך יציאת כולם לפועל בעולם הוא עד ביאת בן דוד, והיינו כי אטפ"י שפבר ניתנה תורה ונתגלית כולה בעולם מ"מ אותם חכמות גנוזות בהעלם בדברי תורה, כי תורה סתומה ניתנה רק שהיא כוללת כולם דוגמת האב שיש במוחו כל אותם טיפין שעתיד להוציא ולהזריע מהם נפשות רבות אבל

מ"מ לא הזריע עדיין אלא שהיא פולקם בהעלם, וכך התורה שבכתב היא פולקת בהעלם כל מיני חכמה שיש בחכמה של הש"י שרצה שתתגלה לברואים, וכמשו"ל בפתענית (ט') ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא ואמרו בב"ק צ"ב מנא הא מקלתא דאמרי אינשי כו' שכל מין חכמה דאמרי אינשי רק שהוא חכמה אמיתית ושפת אמת היא רמוזה בתורה הפל אבל הפל ברמז והעלם, רק אח"כ בהמשך הדורות היא יוצאה לאור ע"י חכמי דור ודור ודורשיו וע"י פל הנפשות פרטיות אשר כל אחד מחדש דבר חכמה אשר אליה הוכן בפרט, וזהו הנקרא תורה שבע"פ שהוא מה שחדשו סופרים ונובעים מלבבות בני ישראל ומה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ואז"ל בפ"ק דברכות (ה') ובמגילה [י"ט ב'] ובירושלמי (פ"ב דפסוק) שנגלה הפל למרע"ה, והיגו פמו שנגלו פל הנפשות לאדם הראשון וענינם לפי שהוא הי' פולקם פהרי הי' אביהם וע"כ הי' פוללות בטופי מוחו פולקם וכנ"ל דזהו ספרא דאדה"ר, פה משרע"ה שאליה נגלו פל תעלומות התורה שבכתב ונקראת על שמו תורת משה ע"כ שפשו היתה פולקת פל חכמת התורה שבכתב וממילא הי' פולל ג"כ לכל חכמת תורה שבע"פ שהרי הפל נובע ממנו ורמוזה בו וכנ"ל, ולכך אל יקשה מזה על משאז"ל [בכמ"ר פ' חוקת] על פסוק וכל יקר ראתה עינו דברים שלא נתגלו למשרע"ה נתגלו לרבי עקיבא ואמרו במנחות [ל"א א'] שלא נתקררה דעתו עד שהגיעו להלכה אחת כו' ע"ש, פי רבי עקיבא הוא יסוד התורה שבע"פ כמ"ש בסנהדרין [פ"ו א'] סתם ספרי כו' ספרא כו' וכולהו אליבא דרע"ק, וכמ"ש ביבמות [ס"ב ב'] שהי' העולם שם עד שבא רע"ק כו' וכן תמצא לבון זה של עד שבא רע"ק ולמד בכמה מקומות בתלמיד ע' בשפת פרק במה אשה (ס"ד) ובגדרים (ס"ו).

(ובב"מ (ס"ב) ושאר דוכתי, ולא על אחר לפי שהוא הי' עיקר ויסוד לימוד התורה שבע"פ ולכך הי' שמו הולך מסוף עולם ועד סופו כמ"ש פ"ק דיבמות (י"ז) ואין פאן מקום להאריך] שפוללותם הם ספרי וספרא ומשניות וברייתות שבהם רמוזים פל דברי התלמיד שבו רמוז פל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים פנודע, רק ששם בהעלם ואח"כ חוזר ומתפשט לגלוי וגילוי אחר גילוי פנודע ואכמ"ל בזה: וכלל התורה שבע"פ הוא נפש רבי עקיבא ועמדתו עליו מעצמי ואח"כ ראיתי פן בשם האריז"ל, ולכך הוא הי' יודע החידושים של תלמיד ותיק יותר ממשרע"ה לפי שאצלו פכר הי' במדרגת היציאה לפועל ואצל משרע"ה רק הידיעה ממה שבכתב, ונתקררה דעתו שנודע לו שרע"ק ידע הפל רק ממה שבכתב של מרע"ה (ועי' מנחות שם) שהוא ממש דוגמת האשה המקבלת הזרע מן האיש ומגדלתו עד שיהי' ראוי לצאת לפועל, וכך התורה שבכתב הוא הזרעת האב אותו דבר חכמה שהוא בהעלם גדול ואח"כ בתורה שבע"פ הוא מתבאר יותר עד שיצא לפועל, והיציאה לפועל ממש הוא התחדשות אותו פרט חכמה בפרטות גמור עד שעליו אין להוסיף כו', ומ"מ התורה שבע"פ ג"כ לא הי' באפשר לחדש דבר זה אלא אחר שניתנה תורה פמו שאי אפשר לאשה להוליד בלא הזרעת האיש וכל דברים אלו מבוארים, ולכך תורה שבכתב נקרא אביה ותורה שבע"פ אמר (ברכות ל"ה): של פל נפש פרטי מישראל שר"ל התחדשות חכמה פרטית מחכמת הש"י, שפל חלק פרטי מה שתלמיד ותיק מחדש הוא נפרד מהכללי המכונה תורה שבע"פ שר"ל התורה הנובעת מנפשות ישראל, והיא עצמה המכונה כנס"י ר"ל קובץ פל הנפשות שר"ל קובץ פל פרטי החכמות פפי מה שהם בהתגלות זה נקרא תורה שבע"פ, ומכללות התורה שבע"פ

נולדו פְּרָטִי הַתְּחִדְשׁוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, וְהַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁר"ל הַתְּחִדְשׁוֹת שֶׁל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הַתְּחִילָה אַחַר פְּטִירַת מֵרַע"ה שֶׁבּוֹ נִשְׁלְמָה הַתּוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב בְּאוֹתָם ח' פְּסוּקִים שֶׁל פְּטִירָתוֹ שֶׁהֵם ג"כ מְפַלֵּל תּוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב (כמ"ש ב"ב ט"ו).

(שְׁגַם בָּהֶם גָּנוּז בְּהַעֲלָם תִּילִי תִילִין שֶׁל הֶלְכוֹת וְחֻמּוֹת שֶׁל הַשֵּׁ"י עַל כָּל קוּץ וְקוּץ, וְתִיכָף בְּאוֹתוֹ רָגַע נִשְׁלַם עֲנִין הַתּוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב, וּמִן הוּא וְהִלָּאָה כָּל הַחֻמּוֹת שֶׁמִּתְחִדְשִׁים עַ"י חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מְפַלֵּל תּוֹרָה שְׁבַע"פ עַד בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ שְׂאֵז יִשְׁלַם זֶה כְּמוֹ שֵׁנָא' וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ רַעְהוּ וּגּו' וְאֵז יִנְשְׁלְמוּ כָּל הַנְּפִשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁסִּידָר הַשֵּׁ"י כִּנ"ל: וְנִמְצָא שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הַמְּחֻדְשִׁים מִחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ הֵם ג"כ מְעַצֵּם חֻמַּת הַשֵּׁ"י בְּתוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב רַק שֶׁהֵם בְּגִלּוּי יוֹתֵר רַק בְּאַמַּת רְמִיזָא בְּאוֹרֵייתָא וְכַמ"ש תַּעֲנִית ט'.

(וְלִכְךָ נִקְרָא ג"כ סֵפֶר ר"ל חֻקִּיּוֹת דְּבָרֵי חֻמָּה שֶׁל הַשֵּׁ"י רַר שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר תַּתְּאָה (בְּזוּה"ק שָׁם) ר"ל שֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמִדְרָגָה, כְּמוֹ שֶׁהָאִשָּׁה בְּמִדְרָגָה לְמַטָּה מִן הָאִישׁ כְּמוֹ שֶׁהִיא עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה מְעַזְרַת נָשִׁים ט"ו מַעֲלוֹת שְׁרוּמֵז עַל הַבְּדֵל הַמַּעֲלוֹת שֶׁבִּינֵיהֶם, וְכֵן מַעֲלוֹת תּוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב עַל תּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁזֶה נִקְרָא עֵילָאָה וְזֶה תַּתְּאָה שֶׁהֵם מְמַשׁ דְּוָגְמַת אִישׁ וְאִשָּׁה אֶבִיף וְאִמָּה כִּנ"ל, וְכֵן הַמְּשִׁיל שֶׁהֵע"ה בְּכָל סֵפֶר מְשִׁיל הַתּוֹרָה וְהַחֻמָּה לְאִשָּׁת חֵיל וְחֻמַּת הַעַע"ז לְאִשָּׁה זוֹנָה, וְהֵינּוּ כִּי חֻמַּת שְׁלֵמָה הִיא מֵה שֶׁהִיא נוֹבַע מִלְּבוֹ וְשִׁכְלוֹ כְּמוֹ תּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁנוֹבַע מִלֵּב חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִכְךָ חֻמַּת שְׁלֵמָה נִקְרָא חֻמָּה תַּתְּאָה בְּזוּה"ר ר"ל נֶגֶד חֻמָּה שֶׁל הַתִּירָה שֶׁבִּבְכָתָב וְנֹא' בּוֹ וְיִחַכְּם מִכָּל הָאָדָם שֶׁהִיא מְוַפְּלָג בְּחֻמָּה עַד שֶׁאֵלּוּ זָכָה הִיא מְשִׁיחַ וְבַהֲמ"ק שֶׁבִּנְהָה הִיא קִיָּים לְעוֹלָמִי עַד כִּידוּעַ מִדְּרוֹז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהֵינּוּ שֶׁהִיא מְשִׁילִים הוֹצֵאת לְפִנְעַל כָּל הַחֻמָּה שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁהוּא עֲצָמוֹ הוֹצֵאת כָּל הַנְּפִשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל הַמְּהַנְּדָרוֹת בְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה כִּנ"ל, שֶׁדָּבָר זֶה כְּאֲשֶׁר יוֹגֵמַר יְהִי עֵת בֵּיאַת בֶּן דָּוִד (יְבָמוֹת ס"ב) וְשֶׁהֵע"ה הוּא הִיא בֶּן דָּוִד הָרֵאשׁוֹן וְלִכְךָ הַשֵּׁיג מִדְּרָגָה זֶה וְהִיא רְאוּי לְכָךְ לִוְלֵי הַחֻטָּא, וְלִכְךָ קָרָא חֻמָּתוֹ אִשָּׁה שֶׁחֻמָּה הַנוֹבַעַת מִלֵּב בְּנֵי אָדָם הִיא דְּוָגְמַת הָאִשָּׁה כִּנ"ל שֶׁמְקַבְּלַת מִן הָאִישׁ, רַק שֶׁכְּאֲשֶׁר הַחֻמָּה נוֹבַעַת מִן חֻמַּת הַשֵּׁ"י וְרְמִיזָא בְּאוֹרֵייתָא שֶׁבִּבְכָתָב כִּנ"ל שֶׁהוּא בִּידִיעַת הַנוֹתֵן שֶׁהַשֵּׁ"י מְשִׁיעַ חֻמָּה זֶה בְּלִבּוֹ אֵז הִיא נִקְרָא אִשָּׁה טוֹבָה הַשׁוֹמְרַת מִיָּנָה, אֲבָל חֻמַּת מְצָרִים וּבְנֵי קָדָם הוּא שֶׁהֵם ה"ו מִתְהַלְלִים חֻמָּתָם שֶׁהֵם הַמְּצִיאֵי זֶה, וְדָבָר זֶה כְּאֲשֶׁר הוּא נִבְדֵּל מִן הַנוֹתֵן כְּדַעְתָּם אֵז בְּאַמַּת אֵין הַשֵּׁ"י נוֹתֵן חֻמָּה לָהֶם וְכֵמוֹ שֵׁנָא' יְהִיב חֻמָּתָא לְחַפְיָיִן דְּוָקָא וְאִינָה חֻמָּה בְּאַמַּת כָּלָל, רַק מְצַד דְּמִיּוֹן הַעוּה"ז שֶׁנִּקְרָא עֲלָמָא דְּשִׁקְרָא שֶׁנִּתֵּן מְקוֹם לְשִׁקְרָא לְהַתְּדַמּוֹת ג"כ לְאַמַּת־לְאַמַּת, אֲבָל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָא אֵמַת כַּמְשׁוֹ"ל בְּרִכּוֹת [ה' ב"ן עַל פְּסוּקֵי אֵמַת קָנָה אֵין רְמוּז בָּהּ כָּלֵל מֵה שֶׁהוּא שִׁקְרָא, וְנִמְצָא אֵלּוּ הַחֻקִּיּוֹת דְּבָרֵי חֻמָּה שֶׁמֵּהֶם מִתְּפַשֵּׁט כָּל נְפִשׁוֹת הָאֲנוּמוֹת שְׁגַם נְפִשׁוֹתֵיהֶם מְוַבְּדֵלוֹת זֶה מִזֶּה וְאֵין דַּעְתָּן שׁוֹוֹת, כִּי גַם בְּחֻמָּה חִיצוֹנִית יֵשׁ הַרְבֵּה דְּבָרֵי חֻמָּה וּג"כ מְסוּדָרוֹת בְּסֵדֶר כִּי כֵן יֵסֵד הַשֵּׁ"י שִׁיְהִי זֶה לְעוֹמַת זֶה מְמַשׁ כְּדִי שִׁיְהִי מְקוֹם לְהִיּוֹת שִׁקְרָא וְאַמַּת טוֹב וְרַע וְהַבְּחִירָה בְּטוֹב, וְאֵלּוּ הַחֻקִּיּוֹת ג"כ נִקְרָא סֵפֶר וְכוּלְלָם נִקְרָא סֵפֶרִים חִיצוֹנִים ר"ל שֶׁחוּץ מִן הַתּוֹרָה שֶׁבִּבְכָתָב כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, וְהֵינּוּ דְלֹא רְמִיזָא בָּהּ כָּלֵל וּבִלְעָם הִיא כּוּלְלָם כְּמוֹ שֶׁמֵּרַע"ה כּוּלְלָל כָּל חֻמַּת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וְכֵמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְמַעַלָּה וְלִכְךָ הַמְּשִׁיל חֻמּוֹת אֵלּוּ לְאִשָּׁה זוֹנָה הַמְּקַבְּלַת שֶׁפְּעָה מֵאִישׁ שֶׁאִינָה אִשָּׁה, וְכֵן אֵלּוּ הַחֻמּוֹת שֶׁאֵין מְקַבְּלִים שֶׁפְּעַם מִן הַתּוֹרָה וְהֵם ג"כ נִקְרָא אִשָּׁה שֶׁהִיא גַם הַתּוֹרָה שְׁבַע"פ נוֹבַעַת מִלֵּב בְּנֵי אָדָם דְּוָגְמַת אֵלּוּ, רַק שֶׁהַבְּדֵל שֶׁאֵלּוּ יוֹדְעִים שֶׁהַשֵּׁ"י הוּא

המשפיע להם פי הם מפלל הכנס"י המקבלת מהש"י כמ"ש בְּכַל שֶׁה"ש וְכִּי חֻקָּה הַנוֹבְעַת מִלִּבָּם הִיא נוֹבְעַת מִחֻקַּת הַש"י, וְלִכְּפֹי חֻקְתֶּם רְמִיזָא בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב שֶׁהִיא חֻקַּת הַש"י לְפִי שֶׁהוּא הַשְּׁפִיעַ לָהֶם חֻקָּה זוֹ א"כ ע"כ שֶׁהִיא פְּלוּלָה בְּחֻקְתֶּם רַק שֶׁשָּׁם הוּא בְּהַעֲלֵם וְכֹאשֶׁר בָּאָה לְנַפְשׁ אָדָם לַעוֹה"ז הִיא בְּגִלוּי, וְאֵלּוּ אֵין יוֹדְעִים וּמְפִירִים שֶׁפֶל חַיּוֹתָם וְשִׁפְעָם מִהַש"י מְמִילָא ג"כ מְדָה פְּנֵגֵד מְדָה אֵין הַש"י מְשִׁיעַ לָהֶם, וְכֹל חַיּוֹתָם וְכַחוֹתָם וְחֻקְתֶּם נִקְרָא שֶׁהוּא חִיצוֹנִי וּמְחִיצוֹנוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ הַפְּנִימִית שֶׁהוּא רְצוֹן הַש"י, וְהוּא בְּדִנְגַמַּת אִשָּׁה זֹנָה וְלִכְּפֹי הִי חֻטָּא שֶׁהִיא בְּנָשִׁים נְכָרִיּוֹת שֶׁהֵם נִקְרָא אִשָּׁה זֹנָה כִּי הוּא נִתְעַסֵּק ג"כ בְּחֻקַּת פֶּל בְּנֵי קָדָם וּמִצָּרִים וְלִכְּפֹי נִכְשַׁל מְדָה פְּנֵגֵד מְדָה ג"כ וְאִמְרוּ וַיִּלְ (רש"י מְלָכִים א' י' וְעַי' בַּשָּׁל"ה בַּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת) כִּי הוֹלִיד מִמְּלֶכֶת שָׂבָא אֶת נְבוּכַדְנֶצַּר שֶׁהִחְרִיב בֵּיהֶם"ק, וְהִינּוּ כִּי מְלֶכֶת שָׂבָא שֶׁבָּאָה לְנִסּוֹת אֶת שְׁלֹמֹה"ה מִסְתַּמָּא הֵיחָה מְוִפְלָגַת בְּחֻקָּה בֵּין הָאֲנוּמוֹת וְהִינּוּ בְּאוֹתָם חֻקְמוֹת חִיצוֹנוֹת, וְלִכְּפֹי מְמַנָּה דִּינִיקָא הוֹלִיד נְבוּכַדְנֶצַּר כִּי מָנָה הִצִּד לֹא זָכָה שִׁיחָה' בֶּן דָּוִד הַמְּקוֹנָה וְשִׁיחָה' בְּנִינּוּ קִיָּים לְעֵלְמֵי עַד, כִּי הִחְזִיר לְעַרְבָב חֻקַּת חִיצוֹנוֹת שֶׁהֵם פְּלִלוֹת נַפְשׁוֹת הָאֲנוּמוֹת הַמְּתַדְמָה פְּקוּף בְּפָנֵי אָדָם לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עַרְבָבָם עִם חֻקַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִי נֶאֱמָר עָלָיו וְיַחֲפֵם מְכַל וְגו' מִסְתַּמָּא יֵשׁ לוֹ שִׁיכּוֹת עִמָּהֶם שְׁעַם דְּבָר שֶׁאֵין לוֹ שִׁיכּוֹת פְּלִל לֹא יִצְדַּק לוֹמַר זֶה גְדוֹל מְנָה, וְע"י זֶה הַשִּׁיכּוֹת לֹא נִשְׁלַם עֲנִין הַמְּכַוֵּן שֶׁל מְשִׁיחַ בְּשִׁלְיָמוֹת שֶׁהוּא הַתְּכִלִּית הַמְּקוֹנָה שִׁיתְּבַר בְּשִׁלְיָמוֹת שְׁלִיטַת הַש"י בְּעוֹלָם, שֶׁדְּבָר זֶה הוּא פְּלִל חֻקַּת הַש"י וְחֻקַּת יִשְׂרָאֵל הַנְּמַשְׁכָּת מְמַנּוּ וְנַפְשׁוֹתָם פְּנ"ל, מִשָּׂא"כ חֻקַּת חִיצוֹנִית הוּא הִיפּוּף זֶה מִמֶּשׁ רַק חֻקַּת הַבְּרִיאָה בְּטַבַּע פְּאֵלוּ הוּא מְוִטְבַּע פֶּה בְּלֵי הַשְּׁגַחַת מְשִׁיחַ עָלָיו, וּמָהֶם נַפְשׁוֹת או"ה שֶׁהָהוּא מְקוֹר פֶּל עֲנִין טוֹב וְרַע הַנְּבָרָא בְּעוֹלָם וְעַרְבּוּבָם הוּא עַרְבּוּב הַטוֹב בְּרַע שֶׁהָהוּא הִי חֻטָּא אֲדָה"ר, וְתְכִלִּית הַעֲבוּדָה בַּעוֹה"ז מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת לְבָרַר הַטוֹב מִן הַרַע פְּנוּדַע, וְלִכְּפֹי בְּקִשׁוֹ לְמִנּוֹת שֶׁהִיא עִמָּהֶם (סְנֵהֲדָרִין ק"ד): רַק שִׁיחָה בַת קוֹל הַמַּעֲמָה יִשְׁלַמְנָה וְגו' שֶׁהַמְּכַוֵּן בּוֹ שֶׁאֵין אִתָּם מְבִינִים פְּלִל עֲנִין שֶׁהִיא וְאִנִּי מְבִין יוֹתֵר מִכֶּם: וְדְבָר זֶה רְמוּז בְּצִחוֹת לְשִׁין הַגַּמ' יְכַמוֹת ע"ו ב'] אֲנִי מְשַׁלְמָה נִיקוּ וְנִיחֵיב שְׁלֹמָה לֹא נִסִּיב מִיָּדִי ע"ש, שֶׁלֹּא אִמְרוּ בְּפִשְׁטוֹת שְׁלֹמָה לֹא נִסִּיב רַק לְשׁוֹן אֲנִי כו', ר"ל שֶׁאֵין לָנוּ לְהַתְּדַמּוֹת לוֹ וְכַלְשׁוֹן שֶׁאִמְרוּ בְּיוֹמָא [כ"ח ב'] אֲנִי מְאֻבְרָהֶם נִיקוּ וְלִגְמֹר, וְהִינּוּ שֶׁדְּבָר זֶה הוּא לְמַעְלָה מִהַשְּׁגַחַתִּינוּ שֶׁכְּפִי הַנְּגִלָה מִהַפְּתוּב וְדָאֵי שְׁלֹמָה נִסִּיב וְכֵן לְמַד חֻקַּת חִיצוֹנִית וְלִכְּפֹי הִי הַמְּשַׁפֵּט שִׁיחָרַב בַּהַמ"ק שֶׁבָּנָה כִּי פֶה הִי הַנְּגִלָה מְמַנּוּ בַּעוֹה"ז כְּפִי מָה שֶׁהוּא הַנְּגִלָה מִן הַפְּתוּב, אֲבָל בְּאֵמַת כְּפִי מָה שֶׁהַש"י יוֹדַע עֲוֹנוֹתָם אֵינוּ כֵּן כִּי בְּאֵמַת מְקוֹר נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְכֵן שְׁלֹמָה הַמַּע"ה שֶׁהִי מְלֶכֶת מְפִלָּל פֶּל הַכְּנַס"י אֵי אֶפְשָׁר פְּלִל שִׁינִיק מְמַקּוֹר אַחַר וְאֵין פֶּאֶן מְקוֹם לְבָאָר עוֹד בְּזֵה, אֲבָל מ"מ מִן הִצִּד הֵנָּה בְּקִשׁוֹ לְמִנּוֹתוֹ וְנִמְנָעוּ אַח"כ, וְלִפִּי שֶׁמ"מ שְׁלֹמָה הַמַּע"ה נִסְתַּפֵּל ג"כ בְּחֻקָּה חִיצוֹנוֹת הִי קֶצֶת עֲלֵי לְחֻקָּה חִיצוֹנָת בְּעֲנִין זֶה שֶׁזָּכָה בְּלַעַם לְהִיּוֹת נְמָנָה תְּמוּרָתוֹ בֵּין אוֹתָם שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לַעוֹה"ב שֶׁהוּא זָכִי גְדוֹלָה לוֹ פְּנ"ל וְהוּא מְקוֹר סְפָרִים סְפָרִים חִיצוֹנִים, אֲבָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַחוּטָא בְּזֵה אֵינוּ אֵלָא בְּשֵׁם הַקּוֹרָא בְּסְפָרִים חִיצוֹנִים כִּי מְקִירוֹ בְּאֵמַת הוּא בְּתוֹרַת אֵמַת שֶׁהִיא מְקוֹר לְכָל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל פְּנ"ל, וְאֵין הַטְּעוֹת אֲצֵלוֹ רַק בְּמִקְרָה בְּמִדְרַגַּת הַקּוֹרָא כו' וְנִדְבַק בּוֹ קֶצֶת, וְכֵן טְעוֹת מְרַגְלִים לֹא הִי ח"ו בְּעֵצָם כִּי בְּאֵמַת מַרְע"ה שֶׁשְׁלַחֵם לְדַעְתּוֹ כְּמִשָּׂא"ל (סוּטָה ל"ד): שִׁידַע שֶׁהֵם אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים מַעֲיִן מְדַרְגוֹתוֹ שֶׁהוּא הַשְּׁוֹרֵשׁ תּוֹרַת אֵמַת שֶׁבְּכַתָּב

ושלחם לרגל הארץ שהוא פרי התורה שבכתב כמו שנתבאר למעלה מדברי רז"ל על פסוק נוצר וגו', והיינו שבמדבר היו אוכלי מן שנה לחם הש"י ממש כמ"ש בפרק יוה"כ (ע"ה:) לחם שמלאכי שרת אוכלים, פירוש שאינו מענין עוה"ז כלל כי דבר ידוע שפרנס הדור נפשו כוללת כל נפשות הדור כמשו"ל בערכין (י"ז ע"א) פרנס לפי הדור וכן דור לפי הפרנס, והיינו שכל דור הוא סדר מיוחד מנפשות מאותו הדור שר"ל חלקי חכמות של הש"י כנזכר, וקבוץ כל החכמות פולם ביחד קביצם הוא ג"כ נפש א' כמו שהוא בענייני הנפשות שמתחלקים לפרטים ופרטי פרטות עד כפי סדר החלוקה שסידר הש"י, וכללותם היא ג"כ נפש פרטית בפני עצמה משונה מהפרטים לבדם וכמו שכל נפש האב כלול בו נפשות כל בניו, וכן באדם הראשון כלול נפשות כל הדורות וכללותם הוא נפש פרטית של אדה"ר, וכן בכל הדור נפש פרנס ומנהיג הדור היא נפש הכוללת כל נפשות הדור כמו שהמלה הוא כלל כל האומה ולכך יוכל להנהיגם פולם כי חכמתו כוללת חכמת פולם וכן דעתו וכל פחותיו הנפשיים, ולכך נאמר בי מלכים מלכו שכל מלה ע"כ הוא הת"ח הגדול שבדור שהרי כולל חכמות כל חכמי הדור, ולכך אז"ל (ילקוט חבקוק ג') אינה דור חביב מכל הדורות זה דור המדבר, והיינו לפי שפרנסם הי' מרע"ה שהי' חביב מכל הפרנסים כמו שנא' ולא קם וגו' כן דורו שהם עצמות נפשו רק שחלוקה לפרטים חביב מכל הדורות, וא"כ כמו שמרע"ה נפשו כולל כל התורה שבכתב כן פרטי נפשות דורו והם דור מתי מדבר היו פרטי כל התורה שבכתב כולה, ולכך אחזו שער רז"ל בכ"מ למספר ס' רבוא מספר כללי לדור מישראל כמו מה שאמרו בברכות (נ"ח) אין אוכלוסא פחות מס' רבוא וכן בשאר מקומות, והיינו כי מספר זה של דור המדבר הוא מספר כללי של ישראל מצד פח ההעלם שלהם של כל הדור וכמ"ש למעלה מענין התורה שבכתב שכוללת כל התורה שבע"פ ונפשות כל הדורות רק בהעלם גדול, והנה סדורם לנפשות פרטיות הוא ס' רבוא ומספר זה כולל כל פחות נפשות אומה ישראלית מצד ההעלם והצד הזה ר"ל צד דבוקם בהש"ת, וכמו הנרע הנזרע מן האיש שהיא דבוקה לו וניפרת שממנו הוא ואין לו עדיין יחס אל דבר נפרד הימני שנוכל לומר שאינו בא ממנו שדבר זה הוא רק פשהו בבטן האשה שאז אמרין אמו ודאית ואביו אינו ודאי (ת"כ ריש אמור) שאינו ניפר מי אביו, וכך החכמה שמחדש האדם אינו ניפר על החכמה אם היא מהש"י שהרי יש חכמה חיצונית ג"כ המתדמית לה כקוף בפני אדם רק דבר זה הוא ניפר לאדם המחדש, וכן בדרך חזקה לאומה הישראלית שחכמתם הוא רק מהש"י שנקראים בניו ית', אבל מ"מ נוכל לומר שנפרד ג"כ שהרי נראה לנפרד, אבל טרם שנכנס ברחם האשה הי' עדיין דבוק בהאב, ולכך דור המדבר היו רק מונהגים בהנהגה שכל רואיהם יפירום כי הוא הנהגת הש"י וכל חיותם נמשך ממנו שכל החיות הוא על ידי המאכל לכך הי' מאכלם מן השמים כי לא היו כלל נפרדים ממנו ית': אבל הכניסה לארץ הוא הנהגה טבעיית שיקבלו חיייהם ע"פ טבע ומנהג דרוך ארץ בתרישה וזריעה וקצירה שדבר זה נראה כנפרד מההכרה שהכל מהש"י, רק פעל זה הי' הענין מתן הארץ שאוירא דארץ ישראל מחפיקם (כמ"ש ב"ב קנ"ח).

(בזה בחכמות האמת ועי' בר"ר פט"ז) להפיר שגם מה שהם מסגלים בהשתדלותם מרכוש ומזון הכל הוא מהש"י, וכמו שנתבאר למעלה שנה ענין ארץ ישראל שהארץ מיוחסת לישראל שפמו ות ישראל חצובים ממקור פנה להפירשהכל מהש"י כן ענין

קדושת הארץ, ולכך אמרו (עי' תוס' ב"ב מ"ד:) שאין לה אדם מישראל שאין לו ד' אמות בארץ ישראל, שד' אמות הוא שיעור מקום השייך לאדם כמ"ש [ב"מ יו"ד א'] ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום שהם שלו, וכל נפש פרטית מישראל יש לו מקום פרטי בארץ ישראל השייך לו שהארץ היא מקום לישוב בני אדם ומאחר שהש"י קבע ארץ זו לצורך ישיבת בני ישראל ע"כ יש בה חלק לכל אחד מישראל, וכללות הארץ נקרא ארץ ישראל כמו פללות הפנסי' כנס"י ששייכה לכל הפנסי' ואומה הישראלית שהם בהשתדלותם ועסקם הטבעיים ימצאו די מחייתם שם ולא בלחם מן השמים, והיא בענין חיות הנפש ממש דוגמת תורה שבע"פ שהיא חכמות שבני אדם מולידים מעצמם משכלם רק שיודעים שהוא מהש"י ואז נקרא תורה שבע"פ, אבל כשאנו יודע שהוא מהש"י אז נקרא חכמה חיצונית והיא ארץ העמים, כי חיי הגוף וחיי הנפש ענין אחד שהרי מלובשים זה בזה רק שכל אחד יש (לו) לבוש וגוון אחר, שחיי הגוף הוא מאכילה ושתיה וענייני עוה"ז שממנו נברא וחי הנפש הוא מחכמה ותורה שממש נבראת כמו שנתבאר, וכמשז"ל בשהש"ר פ' א' כל אכילה ושתיה שבמגילה זו בדברי תורה הפתוחה מדבר שהיא מאכל הנפש, וכך היו ישראל במדבר מאכל הנפש מתורה מן השמים שהיא תורה שבכתב וכן לגוף מאכלו לחם מן השמים, והכניסה לארץ הוא שיהיה מאכל לגוף לחם מן הארץ והשתדלות בני אדם וכך מאכל הנפש ותורתה תורה שבע"פ וחקמת בני אדם והוא פרי התורה שבכתב, ורצה מרע"ה להשיג ג"כ השורש של תורה שבע"פ שהוא שורש נפש של רבי עקיבא ג"כ, והיינו שהוא ינחילם ג"כ הארץ ושיהיה הדור שהוא אוכלים ג"כ פרי התורה, וכן הוא שהיא נפש הכוללם הוא יכלול כל פרי התורה ג"כ, ולכן שלח מרגלים ואז"ל (סוטה שם) לה לדעתה אני איני מצוה, כי באמת שליחות מרגלים הוא הנהגה בדרך הטבע כמלכים הנלחמים זה עם זה, משא"כ דור המדבר שהי' כל הנהגתם חוץ לדרך הטבע ממש ורק עפ"י הש"י מה ענין למרגלים, רק לפי שרצה מרע"ה לנחול ארץ ישראל שהיא הנהגה הטבעית בהשתדלות האדם לכך רצה להתחיל בעניינה [ויכמו שראינו שגם יהושע עשה כן] ג"כ בדרך השתדלות בני אדם, וגם ענין השליחות הוא חכמה שחידש מלבד ולא מה שהש"י צינחו הנה זה חשב שיהיה לשורש והתחלה לחכמות תורה שבע"פ, אבל באמת לפי ששורש נפשו הי' שורש כל התורה שבכתב גם דבר זה נכתב בתורה שבכתב ונאמר עליו מאמר ד' שלח לה וגו', רק רז"ל גילו עומקו שבאמת הוא חשב והשתוקק שמאותו עת יתחיל תורה שבע"פ וכך נתרצה לו השי"ת שיהיה לדעתו אבל הוא אינו מצוה, וזאת באמת לא הצליח כי באמת כל שורשו הוא תורה שבכתב דהיינו מה שהש"י מצוה: והנה המרגלים שהיו ג"כ מפלל דור המדבר ונשיאי עם מסתמא היו נפשות גדולות כוללות חלק גדול מחכמת הש"י בחורה שבכתב ונכו ג"כ לטעום מפרי הארץ שהוא תורה שבע"פ, ובזה טעו בחכמה שהולידו מלבם, והיינו כי לא דבר ריק דברו במה שאמרו ארץ אוכלת יושביה שראו החורבנות והגליות שדבר זה הי' קבוע ומסודר מששת ימי בראשית כמשז"ל בברא"ר [פ' בראשית], וכן נגלה הגליות לאברהם ולשאר כמו שאז"ל (בר"ר פמ"ד) וגם הם ראו זה וכן נקבע יום בכייתם בכי' לדורות, (תענית כ"ט).

(ובאמת אמרו במדרש הנזעלם [פ' וישלח] על פסוק ע"כ לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה את לאסגאה ט' באב, הרי הי' אותו יום מוכן עוד קודם להם ונמצא הם לא לריק

בכו שהרגישו באותו יום שהדבר אמת, רק מ"מ אין זה אמת לאמתו כי אמת לאמתו הוא מה שקיים לעד כמו שנא' וגו', ומה שהוא רק עד ארגיעה ואח"כ משתנה הוא לשון שקר ואינו אמת כלל אף בשעת מעשה, וכמו שנא' בשוב ד' וגו' היינו כחולמים שנוראה שכל מה שעבר עלינו הי' חלום ודמיון ולא הי' באמת כלל שהרי לא נתקנים לעד רק שמצד הדמיון הי' נראה לאמת, אבל מי שדבוק באמת על זה נאמר גם כן כי אלה וגו' לא אירא רע כי אתה עמדי, והיינו שגם שיעבור עליו כל מה שיעבור לא אירא כלל כי אני יודע שהכל אינו באמת מאחר שאתה עמדי כענין מאז"ל על פסוק בכל צרתם וגו' (שמו"ר פ"ב) ואני יודע שאתה הוא המנהיג אותי ומשגיח בכל פרטי פרטים וממך הפל א"כ אי אפשר לירא משום דבר רע, ודבר זה הוא עצם ענין קדושת הארץ לידע כי אתה עמדי וכמ"ש למעלה על מז"ל דומה כמי שיש לו אלוה, ואז יודע שאינה אוכלת יושביה באמת: ולכך בלעם אעפ"י שהשיג מעלת ישראל שהיא עד אין חקר, עם כל זה ביקש רק ויהי אחריתי כמוהו ולא ביקש להיות בהנה פן כמוהם ולהתחבר להם, כי ידע שהעוה"ז ותענוגי לפי שעה מנועים מהם והוא הי' בעצם היסוד האמת וא"כ הי' כל הרעות שלפי שעה רע גמור אצלו, אעפ"י שהשיג שהסוף טוב מ"מ על זה אמר טבא בוצינא מקרא (סוף נ"ו): ובחר בטוב שלפי שעה, לפי שלהשיג דבר זה שגם לפי שעה הוא טוב כך דבר זה אי אפשר רק למי שבשם ישראל יכונה ומכלל כנס"י שנא' בהם חלק ד' עמו, ומשיגים דבר זה של כי אתה עמדי שהוא דביקות והתקשרות הש"י עמו, אבל לא עשה כן לכל גוי שאין להם כלל שייכות, ולכך בלעם התיר גדרן של עריות (במד"ר פ"כ) והי' פרוץ בזימה שזה נקרא שקר כמו שנא' ערב לאיש לחם שקר וגו', והיינו שהוא תאנה ותענוג של לפי שעה ועד ארגיעה, והש"י שחותרו אמת נקרא בכ"מ שונא זימה וכן מרע"ה שהי' כוללת התורה שבכתב שנקרא אמת כמ"ש למעלה הי' ג"כ ממש ההיפוך מתאנה זו וכמ"ש במקום אחר על פסוק מול בית פעור, ולכך נא' נקום נקמת מדין ואחר תאסף אל עמך שדבר זה עדיין משורש נפש משה לנקום מהגורמים זימה בישראל, ופטירת הצדיק נקרא אצל רז"ל דנח נפשי' שהוא בנייחא והמבקש נקימה אינו בנייחא כי לא ישקוט ולא ינוח עד יקום דברו, וכך הי' ענין נקימת מדין לפטירת מרע"ה.

ומ"מ אירע דבר זה סמוך לפטירת משה שרק אז הי' באפשר דבר זה להתגבר בישראל באשר הי' סמוך לפטירתו שהוא גניזת שורש האמת, שמסתמא בגניזת נפשו שהוא כוללת נפשות ישראל נגזז ג"כ אצל כל הנפשות, כי באמת כל הדור הוא שהם נוחלי הארץ כבר לא היו כ"כ מעצם שורש נפש משה וכמו שנתבאר למעלה כי משה מת במדבר ושורשו הוא התורה שבכתב ולא פרי', ואלו הנפשות זכו לפרי התורה שהוא התורה שבע"פ וארץ ישראל להתחכם מעצמם וכן להתגבר מעצמם ולהעשיר מעצמם רק אל יתהלל וגו' שידעו שהתחכמה והגבורה והעושר מהש"י: ומן הצד הזה הוא הנתינת מקום לשקר המתדמה לאמת שהרי אין ניכר זה מתחכם מעצמו וזה מתחכם מעצמו וכן שאר טובות העולם, רק מצד מרע"ה שלא הי' שום דבר מעצמו רק מה שנתן הש"י בפירוש מתיב ידו התורה שנתן ד' וכן המאכל לחם מן השמים וכן כל הצטרכותם אין מקום לשקר כלל, אבל מצד פרי' כנ"ל יש מקום לשקר, ומצד נתינת המקום לשקר יש התאחזות לשקר שמאחר שהוא נותן מקום לשקר להתדמות לו הרי מן הצד הזה יש לו שייכות עמו, ומצד השייכות שיש לו אי אפשר שלא יפשל בו מאחר שיש לו שייכות

בו, ונהבן זה כי מן הצד הזה שירצה האדם בהשתדלותו שהוא ישתדל וימצא ולא מה שיתן לו הש"י בלא השתדלותו, מצד הזה נמשך מכשול שהרי עכ"פ כפי פום ריהטא נראה שהשתדלות הוא בזולת הש"י וא"כ הוא שקר, אע"פ שפאשר נעמיק נראה שזה מפיר הנותן ויודע שאעפ"י שהוא משתדל מ"מ השתדלותו אינו שלו ומעלה ומוריד פלל רק הש"י נותן לו, אבל מ"מ הרי משתדל ואינו מאוכלי מן א"כ הרי הנגלה מפעלו לכאורה יש לומר עליו שהוא פעלו והשתדלותו לבד בלי הקרח הנותן שאל"כ למה משתדל פלל, ולכן אמרו בתגיגה (י"ד).

(והמכשלה הזאת וגו' שאין ודם עומד על דברי תורה אלא אם פן נכשל בהן, ועומד על דברי תורה היינו בהשתדלות והוא התורה שבע"פ וחקמת לבו שמשגיג בדברי תורה דבר זה אי אפשר בלא מכשול מכשול מקודם.

שהרי המושפל ראשון של ההשתדלות הוא שהוא בזולת הידיעה שהש"י הנותן ולכן במושפל ראשון מושף המכשול, רק אח"כ עי"ז דייקא עומד על דברי תורה שפאמת פף יסד השי"ת שעל ידי השתדלות ופעולת אדם יגיע לכל המעלות, ולכך אעפ"י שבהתחלה דבר זה מושף מכשול מ"מ ע"י מכשול זה מגיע להעמדה על דברי תורה, וכך הם ענין הגליות שפל גלות הוא הכנה לגאולה וכן גלות מצרים, וגם גלות המדבר מ' שנה הי' הכנה לירושלם הארץ ראשונה וגלות בבל לירושלם שני' וגלותינו הפכד לירושלם שלישית הקיימת לעולמי עד שהוא ממש דוגמת אין אדם עומד על ד"ת אלא א"כ נכשל, וכמוכן ממה שנתבאר בזה בענין קדושת הארץ וירושלם מה הוא: וכן טעות המרגלים הי' פענין אין אדם עומד על ד"ת אלא א"כ נכשל, שעל ידי זה זכו אח"כ ישראל בדור (השני) לעמוד על דברי תורה, והם טעמו מפר' ונכשלו בה ובנדאי הי' להם שייכות וחקל בה שהרי זכו לטעום מפר', ולכך בחר בהם משה כי הוא ידע והבין בנפשות שיש להם שייכות יותר לדבר רק שהם טעו פנ"ל בענין המכשולים וגליות שיארעו, שזה טעות מספרים חיצונים של בלעם ימח שמו וכמ"ש למעלה, ולפי שהם שטעמו מפירות הארץ מסתמא הי' להם ג"כ התחלת טעימה מתורה שבע"פ פנ"ל שהפל אחד, והתחלת הטעימה והמושפל ראשון הוא המכשול שהוא ההתדמות לחכמה חיצונית בזולת הכרת הנותן פנ"ל ולכך נמשך להם המכשול של הקורא בספרים חיצונים, ולפי שהם היו במדרגתו המכשול שאדם נכשל קודם שעמד על דברי תורה לכך לא עמדו על דבר האמת לאמיתו ודברו לשה"ר על ארץ ישראל, כי לשון מדברת הוא רק מצד התורה כמ"ש בדב"ר [ריש פ' א'] ע"ש באורה, והיינו כי הדבור הוא מצד החכמה שהרי הבהמה אינה יכולה לדבר לפי שאין לה החכמה של אדם, ומצד ספרים חיצונים וחקמה חיצונית המוכרתת ומובדלת מן נותן החכמה ית"ש הוא לשון מדברת גדולות להרע אשר שנא ולשון שקר, ולכך לפי שהם לא עמדו על ד"ת מפר' הארץ וטובה אבל במכשול הקודם לגוף הד"ת לכך דברו לשה"ר על הארץ כי מצידה נמשך זה להם, וגם לשה"ר שלקדם הי' מצידם אמת ובמדרגתם שהיו בתחלתה ובמושפל ראשון פנ"ל, וזה שאז"ל (סוטה ל"ה) פל לשה"ר שאינו אומר אמת בתחלתו כו', ובאמת אצלם הי' פל הלשה"ר אמת שהרי הייתה אוכלת יושביה שפילתה אותם, שהרי עד שלא טעמו מפר' לא טעו בזה רק ע"י הטעימה מהוצאת חכמה מלב לבד אז נכשלו בדבר זה להחכים שלא טובה הארץ (והוא עד"ש שיליה סנהדרין (קי"ג) אבא אלי קפדן כו' הא קמו דקא קפיד מר], רק מ"מ דבר זה

אינו באמת לאמיתה פנ"ל רק טעות נמשך מספרי חיצונים שהם רק בעוה"ז ומצד העלמא דשיקרא ובשוב וגו' היינו פחולמים ואין מכשול כלל ואז יתגלה שגם המרגלים לא נכשלו כלל ואכמ"ל]: ולכך יהושע שהוא הי' כלי מוכן להנחיל הארץ ולהיות פרנס דור נוחלי הארץ, מסתמא נפשו הפוללת כל הנפשות הדור כמו שנתבאר למעלה היא פוללת כל קדושת הארץ, [ולכך המשילוהו רז"ל לפני לבנה וב"ב ע"ה].

(שהוא דוגמת תורה שבע"פ המקבלת מתורה שבכתב שהיא דוגמת החמה פנודע) ולכך נתניירא מרע"ה עליו ביותר מאחר שאין אדם עומד על דברי תורה שלא יהי' נכשל מאחר שראוהו עומד על דברי תורה בתכלית ובשלימות, וכפי גודל ההעמדה על דברי תורה שאח"כ כף גודל המכשול שקודם וכמ"ש למעלה מענין הגליות ולכך ביקש עליו ביחוד רחמים, [נגם בהיותו מזרעא דיוסף וכמ"ש במקום אחר בענין תרין משיחין שפן יוסף בא לתמן בחיצונות וכן דוד בפנימות ומצינו חטא יוסף בלשה"ר אבל דוד המע"ה נקרא נעים זמירות ישראל ואז"ל (שוח"ט א') פנלכם נאים אלא כו' שקולו נעים, רק שדהע"ה תיקן רק הקול אבל בעלי דלטוריא היו בדורו כמ"ש בירושלמי דפאה (ה"א) והם שינאי נפשו שהוא הפכם ומשיח בן דוד יתמן גם הדבור ואין פאן מקים להאריה בזה, ולכך פלב שהי' משבט יהודה ניצול מעצמו ולאולא הנצרה לתפילת משה, ולא ניצולו ממכשול זה אלא ב' שבטים אלו יוסף ויהודה יוסף הוא ההמשכה מתורה שבכתב לתורה שבע"פ וכן יהושע מנחיל הארץ, ויהודה עצם התורה שבע"פ כמו דוד המע"ה מלך הארץ ולכך בו לא הי' חשש מכשול רק בהמשכה שהוא ההתחלה ובהתחלה שם חשש למכשול פנ"ל ואכמ"ל בזה] ולכך הוסיף לו י' שהוא על שם הממשכה והחכמה של הש"י ר"ל שיהי' לו חכמה מצד הש"י וזהו י' יושיעה וגו', ובשם זה אז"ל במנחות (כ"ט:) דנברא העוה"ז והעוה"ב וא"כ המכוון בשם זה הוא חבור ב' העולמות, ור"ל הפרת העוה"ב בעוה"ז שזה ענין נחלת הארץ ותורה שבע"פ לדעת גם בכל ענייני עוה"ז הנפרדים מהש"י שבאמת אין נפרדים והכל ממנו, ואז"ל (במ"ר פט"ז) שהוסיף לו י' שנטל שכר י' מרגלים, והיינו פי בהיות אין אדם עומד כו' (חגיגה י"ד) ומרגלים נכשלו בדברי תורה והוא הי' העומד על דברי תורה נמצא נטל שכר שמגיע להם להיות עומד על ד"ת אחר המכשול, ונתקיים חשק משה ג"כ שרצה הוא במדרגתו של תורה שבכתב יזכה לתורה שבע"פ ג"כ, ונתקיימה ביהושע [פיודע פן בכל חשקי ותאות אבות העולם גדולי ישראל אעפ"י שלא זכו לכך בעצמם זכו לבניהם ותלמידיהם] שהוא הי' ג"כ מדור המדבר והי' ג"כ נפשו פלולה בנפש משה הפללית וחלק מתורה שבכתב, ואח"כ זכה לפר' ג"כ לכך הוא הי' מנחיל הארץ ר"ל משפיע שפע החכמה שבע"פ וההשתדלות של בני אדם לבני הדור, ולכך נפשו שהי' בתחילה משיג התורה שבכתב ואח"כ תורה שבע"פ נפשו הוא פח ההמשכה של תורה שבכתב לתורה שבע"פ, ר"ל הפח הזה של רמיזות כל תורה שבע"פ בתורה שבכתב, והוא הפח המנחיל את הארץ והוא כמו פח ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ, שהוא תיקוף לסיום תורה שבכתב והתחלה לתורה שבע"פ והוא כמו אמצעי ביניהם ר"ל פח תורה שבע"פ מצד שתורה שבכתב שופע בה נכף כל נפשות דורו: ולכך ספר יהושע ערפה של ארץ ישראל (גדרים כ"ב:) ספר הוא חקיקות דברי חכמתו כמ"ש למעלה ור"ל חקיקות פח נפשו וכח נפשו היא ערפה וסדורה של ארץ ישראל לא גוף הארץ עצמה רק ערפה והנחלתה וסדורה לשבטי ישראל, ודבר זה הוא

פְּרִי הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְכָלֵּל לִידָה שֶׁהוּא גָּמַר פִּירֵי שֶׁהִי בִּימֵי דֵּהֶע"ה וְתִהְיֶה בְּשִׁלְמוֹת אֲי"ה בִּימֵי בֶן דָּוִד הַמְּקוֹנֶה] רַק הַתְּחֵלֶת הוֹצֵאת פִּירֵי, וְאַלְמֵלֵא זָכוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת קוֹלְטִים אִזּוּ כָּל קַדְוֹשֵׁת הָאָרֶץ וְלִכְבֹּשָׁה כְּנֹלָה וְכָל הַגּוֹיִם דִּהְיִינוּ ע"י כַּח הַהִפְרָה הַבְּרוּרָה שֶׁל הַשְּׂרָאָת שֶׁכִּינְתּוּ בַכ"מ מְדַרְךָ כַּפָּה רִגְלֵיהֶם שֶׁבְּאוֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים וַיִּבְנֹלַע הַמְּנוֹת לְנִצּוּחַ וְהַאֲלִילִים כְּלִיל יַחְלֹף, וְהִפְרָה הַזֶּה הוּא עַל יְדֵי הַשְּׁלֵמַת כָּל כַּח הַחֲכָמָה שֶׁנִּתְּן הַש"י לְלִבּוֹת בְּנֵי אֲשֵׁר לְבַדּוֹ עַנְיָן הַחֲכָמָה שֶׁמִּסֵּר הַש"י לְבְנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיִּפְרִיּוּ כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְהַשְּׁלֵמַת כָּל סֵדֶר הַחֲכָמָה הַהוּא סִדְרֵי הַש"י הוּא הַשְּׁלֵמַת תְּכֵלֶת הַהִפְרָה הַבְּרוּרָה אֲשֶׁר יַעֲבִרוּ אִזּוּ גִילּוּלִים לְגַמְרֵי מִן הָאָרֶץ, וְאֵלּוּ זָכוּ אִזּוּ בְּעֵת כְּבִישָׁה שֶׁהוּא הַתְּחֵלֶת הַכְּנִיסָה בְּהִפְרָה הַזֶּה לְגַמְרָה כְּנֹלָה אִזּוּ מִמֵּילָא הָיוּ הֵם מוֹצִיאִים לְאוֹר כָּל הַנְּפִשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְכִמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר לְמַעְלָה, כִּי כָּל הַתְּחִדְשׁוֹת לִידַת נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא ע"י הַתְּחִדְשׁוֹת תּוֹרָה שֶׁבַע"פ בְּאוֹתוֹ דוֹר, מֵהַתְּחִדְשׁוֹת נֶשְׁמַע נוֹלַד נֶפֶשׁ ת"ח וּמִנְעֻשָׁה נֶפֶשׁ ע"ה, וְאִין כָּאֵן מְקוֹמוֹ] וְאָנוּ כְּמִי שֶׁלֹּא בָּאנוּ לְעוֹלָם (כַּמ"ש ע"ז ה').

(שְׁאִין עוֹד שׁוּם הַתְּחִדְשׁוֹת שֶׁהִפֵּל גְּלוּי וְיָדוּעַ. וְכֵן לֹא הָיוּ צָרִיכִים לְשׁוּם סֵפֶר מִתּוֹרָה שֶׁבַע"פ רַק לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב שֶׁהִיא אָבִיָּה וְשׁוֹרְשָׁהּ וְסֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא חֲקִיקָה זֹה שֶׁל הַמְּשַׁכֵּת דְּבָרֵי חֲכָמָתָם הַכָּל מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְהַרְמִיזוֹת בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא כְּסִפְרִים חִיצוֹנִים ח"ו דְּלֹא רְמִיזָא בְּאוֹרֵייתָא חֲקִיקָה זֹה, וְלִכְךָ נִקְרָא סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ שֶׁזֶה הִי עַנְיָן נֶפֶשׁ יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלְכֵן זָכָה הוּא לְחַבֵּר הַסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן אַחַר תּוֹרַת מֹשֶׁה שֶׁנִּרְאָה כְּחוּץ לְתוֹרָה וְעַם כָּל זֶה אֵינוֹ מְסִפְרִים חִיצוֹנִים רַק מִפְּנִימוֹת הַתּוֹרָה הוּא נִמְשָׁךְ, וְנִמְצָא הוּא הִי הַמְּחַדֵּשׁ דְּבָר זֶה וְהָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה כֵּן לְחַבֵּר סֵפֶר חוּץ לְתוֹרָה וְעַם כָּל זֶה יֵהִי מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה, וְחִידוּשׁ דְּבָר זֶה הוּא עֲצָם כְּחוֹ כִּי כָּל אֶחָד מִחֲדָשׁ דְּבָר כְּפִיפִי כְּתוּ וְהַתְּחִדְשׁוֹת הַחֲכָמָה שֶׁבְּנִפְשׁוֹ וְא"כ כַּח נֶפֶשׁוֹ הִי דְּבָר זֶה, וְכָךְ עַנְיָן סֵפֶרוֹ כִּי בְּכָל סֵפֶרֵי הָרִאשׁוֹנִים כָּל אֶחָד גָּנַז כָּל חֲכָמַת נֶפֶשׁוֹ בְּסֵפֶרוֹ כִּי סֵפֶרוֹ הוּא חֲקִיקַת חֲכָמַת נֶפֶשׁוֹ, וְלִכְךָ נִקְרָאִים סֵפְרֵיהֶם עַל שְׁמֵם שֶׁהוּא בְּעֲצָם שְׁמֵם וְכַח נֶפֶשׁוֹ, וְלִכְךָ סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ הוּא חֲקִיקַת דְּבָר זֶה שֶׁל הַמְּשַׁכֵּת חֲכָמָה חוּץ לְתוֹרָה וְיוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ עֲרַכָּה שֶׁל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מֵהַשְּׁתַדְּלוֹת אָדָם בְּדַרְךָ הַטְּבַע וְאֵעִפ"כ יוֹדַע שְׁאִינוֹ מֵהַשְּׁתַדְּלוֹתוֹ רַק הַכָּל מֵהַשִּׁי"ת, וְכִסְפָּר זֶה לְבַד עַם הַתּוֹרָה הִי דֵי אֲלֵמֵלֵא לֹא חֲטָאוּ שֶׁהִי כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ שֶׁהִיא כָּל מֵה שֶׁתְּלַמִּיד וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ גְּלוּי לָהֶם, רַק שֶׁב' דְּבָרִים אֵלּוּ הִי צָרִיכִים מִזּוּלָתָם הַתּוֹרָה וְסֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ וְכִמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר: (א) [א].

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה וְגו', כָּל מְחַבֵּר פְּתִיחַת סֵפֶרוֹ הוּא בְּיָאוֹר כְּלָל עַנְיָן וְכֵן פְּתִיחַת הַתּוֹרָה בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים שֶׁהַתּוֹרָה דְּפוּס כָּל מַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית, וְתַכְלִית עַנְיָנוּ לְבַרֵּר דְּבָר זֶה לְכָל הַבְּרוּאִים שֶׁיִּדְעוּ וַיִּפְרִיּוּ כַּח מַלְכוּתוֹ ית' שֶׁיֵּשׁ יוֹצֵר וּבּוֹרָא, וּפְתִיחַת חַת סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ הוּא עַל דַּרְךְ תְּכֵלֶת הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא גִדַע שֶׁזֶה הַמְּכַוֵּן בְּאַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה רָצָה לֹאמַר וְהִנֵּה נִגְנַז אַרְוֹן הַחֲכָמָה וְאִין אֲתָנוּ יוֹדַע עַד מָה, זֶהוּ תְּכֵלֶת חֲכָמָתוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ כַּמ"ש בַּב"ב (ע"ה) פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפִנֵי לְבָנָה.

וְאָמְרוּ בְּשִׁילְהִי שֶׁבַת מֵאֵן דְּבַלְבְּנָה אֲכִיל דְּלָאוּ דִּילִי וְשִׁתִּי דְּלָאוּ דִּילִי וְרִזּוּהִי כְּסִיין וְהִפּוּכּוּ בַחֲמָה ע"ש, וְלִכְאוּרָה הִנֵּה אֲדַרְבָּא יְהוֹשֻׁעַ הַנְּחִיל הָאָרֶץ לְאַכּוֹל וְלִשְׁתּוֹת מִשְׁלָהֶם מִשָּׂא"כ בְּמְדַרְךָ אֲכָלוּ דְּלָאוּ דִּידְהוּ וְכֵן חֲכָמַת מַרְע"ה לְכְאוּרָה נַעֲלַמַת יוֹתֵר מִחֲכָמַת

יהושע, אבל באמת כבר אמרו בר"פ כיצד מברכין (ל"ה): פתיב לד' הארץ ומלוואה וכתוב וגו' פאן קודם ברכה כו', פירוש שהברכה הוא הפרת האדם שהכל משל הש"י וכאשר האדם מפיר שאין לו משלו כלום רק הכל מהש"י אז והארץ נתן וגו', והיינו כי פסוק לד' הארץ וגו' נאמר מצד בני אדם שהם מפירים שהכל להש"י ושאין להם כלום וכמו שנא' כי ממה הכל ומידה נתנו לה, ופסוק והארץ נתן ש וגו' דקאי על הש"י מצידו הוא אומר שהכל של בני אדם אחר ברכה שהם מפירים שהפי בידי שמים אז הש"י אומר שנתנה להם והכל שלהם, ולכך במדבר שהי' ניכר לכל שהש"י הנותן ושהוא הפל רק מצד הש"י ולא משלהם מאומה אז הי' מתקנים מקרא והארץ נתן לבני אדם, כי מצד הש"י הרי הפל שלהם והיו נקראים דאכלו מדילהו ונתו מדילהו, אבל בארץ ישראל שהי' נראה שהוא עושרם והשתדלותם הועיל והוא מצידם והרי מצידם אין להם כלום כי לד' הארץ ומלוואה ולכך שם באמת אכלי דלאו דילהו כי הפל מהש"י וזהו תכלית חקמתם בארץ ישראל לדעת שאינו שלהם מאומה ואעפ"י שמשתדלים ופועלים, ולכך ישראל מונין ללבנה ואו"ה לחמה (סופה כ"ט).

(דאו"ה סבורים דאכלי מדידרי ושתי מדידהו והפל שלהם ושהם בתכלית הגודל והחשיבות והבהירות ואין חסרים כלום, וכן אז"ל בירושלמי דפאה (פ"ב ה"ד) וחיגיגה ופ"א ה"ח) ובתנחומא (תשא) לפי שראה הקב"ה שעתידים או"ה לומר אנו ישראל לפיכך נתן המשנה בעל פה לומר מי שיש לו מסטורין שלי ביזו כו' ע"ש, פירוש כי התורה שבכתב רזוהי גליין וכמו שאי' באר היטב בע' לשון (סוטה ל"ב) גלוי לכל באי העולם שי הוא הגלוי לכל, וכן אמרו בקדושין וס"ו.

(תורה מונחת בקרן זוית רק דהול"ל תינח תורה שבכתב תורה שבע"פ כו' ע"ש, והיינו שאעפ"י שבאמת התורה נעלמת מאוד דבר זה של העלם שבתורה הוא הנקרא תורה שבע"פ, שהתורה שבע"פ הוא הבנת הנעלם והסודות הגנוזות בתורה ש א זה הוא כלל התורה שבע"פ, אבל התורה שבכתב נקרא רק מה שבכתב מפורש לכל וזה נקרא רזוהי גליין ולכך מצד התורה שבכתב שהוא הגלוי שבתורה לכל היו או"ה אומרים אנו כו', שגם מעלה זו מאחר שגם זה מעלה והרחבת הדעת בעוה"ז ג"כ לחשוב שיהי' לו כל טוב לעולמי עד לכך גם זה יחשבו ויתפארו או"ה בעצמם לאמר אנו ישראל ר"ל שיש להם מדרגת הנצחיות וקיום לעד, אבל באמת הם יחשבו כל זה מצד שמחשיבים עצמם שהם מעולים וחשובים מאוד, ודבר זה הוא מצד הש"י שהוא אומר פן אבל מצד האדם ראוי להיות אדרבא שפל ואפל בדעתו וידע שהוא ברי' קלה שפילה אפילה בדעת מעוטה כו' ואין לו אלא מה שהש"י נותן לה וזולת זה הוא דל מצד עצמו דלית לי' מגרמי' כלום, וזהו מנין ישראל ללבנה ואז החמה שהיא הש"י שנא' בו שמש ומגן ד' מזריח להם ומקבלים אורו, אבל או"ה מונין לחמה ר"ל מונין עצמן במדרגת החמה דאכלי מדילהו ואין מפירים הנותן שהם מקבלים הפל מהש"י רק משנים כבודם לכבוד המקום, ועל ידי זה אדרבא כבודם מתמעט וכבוד שמים במקומו עומד ואין יורד ממקומו להשפיע להם ואז ממילא אין יודעין מסטורין של הקב"ה מאחר שאינו מגלה להם, כי המסטורין והסודות של הקב"ה נקרא מה שאינו מגולה לכל כי מה שמגולה לכל אינו סוד, רק מ"מ הש"י מצידו הוא מגלה סודותיו לכל ואימר הרי נתתי לכם כל סודותי כי מטבע הטוב להטיב ולא להעלים טובו, רק שמ"מ מצד המקבלים הוא נעלם עדיין ואינו מגולה, וכמו

שהתורה שבכתב אצל הש"י הרי היא מפונקשת בה כל הסודות והתקמות פולם רק מצד המקבלים הוא נעלם והם צריכים ליגיעה והשתדלות למצוא הסודות הללו בה, ומציאות זה הוא רק ע"י הידיעה שאיני יודע כלום ושכל התורה נעלמת ממנו ושהוא ענין הברכה תחילה שהש"י הוא נותן התורה ומלמד תורה לעמו ישראל, אבל מצד עצמו וחקמתו אינו יודע כלום אז אחר הברכה הש"י אומר מזה פנגד מזה שהכל שלה לבדה ואין לזרים אתה ומגלה לו כל סודות התורה הנעלמים מצד המקבלים, ודבר זה של גלוי הסודות הנעלמות מצד המקבלים זהו הנקרא תורה שבע"פ, וזהו רזוהי פסיין שאינו מגולה לכל רק למי שהש"י מגלה פי הלא דבר זה אי אפשר לכל לדעת מעצמו או גם מלימוד זולתו רק מצד שיודע שאי אפשר בלא הש"י, ואלו הי' אפשר ללמוד מזולתו או ממה שכתוב בספרים הרי נקרא ג"כ פתיבא ומנחא וכאלו אין צריך להש"י, אבל באמת אינו פן רק לדעת ענמק התקמה ושהו הסוד הגנוז בתורה שר"ל הענמק שבה הנעלם מבני אדם ושהו הנקרא תורה שבע"פ דבר זה אי אפשר לכל לאדם לדעת אם לא באשר ידע שהש"י מלמדו, אז הש"י מגלה לו סודו ופוחת שערי לבו, וכמ"ש שוח"ט בתמניא אפי לא תאמר הרי הספר בוא ולמדו כו' ואז הוא יודע, וא"כ אי אפשר לכל לגלות דבר זה וללמד לאחר שאינו מכיר ויודע זה ואין הש"י מלמדו, כי עד"ז לדעת צפונות התורה שהוא התורה שבע"פ הגנוזה בתורה שבכתב בזה אין שום מלמד רק הש"י נקרא מלמד תורה לעמו ישראל, וכמ"ש"נ כי ד' יתן חקמה מפיו דעת ותבונה ומפיו הוא מדרגת התורה שבע"פ ושהו מפיו ולא מפי כתבו: ואמרו ז"ל בשמו"ר (פמ"א) מתוך הפונקטלין שבתוך פיו, ר"ל שמטעימם מן הטעמים שבתורה שהוא כפיכול טועם, וזהו נקרא סוד ד' שהטעם הוא סוד שאי אפשר לאדם אחד לגלות לחבירו ולהסביר לו טעם איזה מאכל או איזה עונג אחר איהו הוא טועם, ועל זה אמרו באדר"נ (פל"ז) ששנים אוכלים מקערה אחת וכל אחד טועם לפי מעשיו פי אין הרגשת הטעם שנה מאדם לחבירו לכל פנודע, ואע"פ שהש"י גילה תורתו לכל מ"מ הטעימה שבתוך פיו דבר זה אינו מגלה אלא לישראל, וכמ"ש בפ"ק דע"ז (ג'): שהקב"ה יושב בכל יום ומלמד תורה לתינוקות של בית רבן, ותינוקות של בית רבן הם נקראים המפירים ויודעים שאין להם מעצמן רק מה שמקבלים מרבן ולאלו הש"י מלמד, ולכך תקלית כל התורה שבע"פ שכתבו לנו חכמינו ז"ל הוא רק חכמות ולימודים איהו להגיע לדבר זה לדעת שאין לנו מעצמינו כלום רק מה שהש"י נותן, ואז ממילא הש"י שופע חקמה בכל אחד ואחד המייחל לחסדו וכל תלמיד ותיק משיג החידושין השייכים לו, כי אין שום נפש פרטית שאין לה חידוש פרטי מחכמת הש"י וכמו שפבר קדם בדברינו, ובאמת החידושים עצמן וכל סודות של תורה שבע"פ פולה הם רק דבר זה של הידיעה שהכלשהכל מהש"י שהרי זהו כל המכונן מתורה שבכתב ותורה שבע"פ ששיגי האדם שכל חיותו וקיומו וחיות העולם פולו ומלואו מהש"י ושהוא אדונו ומלכו, וזהו כל התקמות והסודות הגנוזות של התורה שבכתב רק מ"מ אי אפשר לבוא לזה רק מי שידע זה שאין לו כלום ושהכל מהש"י, והוא פענין יחיב חקמה לחכמין שאין הש"י משפיע חקמה זו שר"ל ההכרה שהכל מהש"י רק למי שהוא חכם מקודם ויודע שהכל מהש"י, והוא פענין פתחו לי כחודיה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם (שי"ר פ"ה) שהם ופתחו בידיעת דבר זה ואז הש"י פוחת חדרים לבם לדעת ולהשפיל בענמק ובנרין של דברים איהו הכל מהש"י, ובני ישראל טוענים

השיבנו אליה ונשובה שמבקשים שגם פתיחת חכמה זו יהי מהש"י, שבאמת שורש נפשות כל בית ישראל הוא מאותיות התורה וממקור האמת וההפכה הברורה שהפיל מהש"י, רק מפני ההעלם שבהאי עלמא דשקרא ונדון המלגלים והאומות הנמצא בעולם מגיע האנפול והחסרון גם להם, וכענין חשכות הלכנה, ולקוטה שהוא על ידי שהארץ עומדת ומפסקת בינה ובין החמה כף העוה"ז היא מחיצה של ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שלא יוכלו לקבל אורו, ואנו צועקים מאחר שבאמתות נקודות הל שבכל איש ישראל הוא בלתי לד' לבדו וכמ"ש כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כמ"ש"נ ועמך פולם וגו' א"כ מאחר שאמה אבינו באמת ששורש נפשותינו ממך אב הרחמן וגו' ותן אמה בליבנו בינה וגו', וזה הוא מה שנצטוו בבואם לארץ להקים להם מלך ונאמר אח"כ בשמואל שחרה לו על בקשתם המלך ואמר הקב"ה כי אותי מאסו וגו' ע"ש כל הפרשה, והרי זה סותר לכאורה מה שמפורש בתורה שיקימו להם מלך, אמנם באמת הקמת המלך הוא כעין פשר בין פנסת ישראל להקב"ה ואמצעות שיסד הש"י כי מאן מלכי רבנו כמ"ש רז"ל (גיטין סב).

וש"ד) וכמ"ש"נ בי מלכים ימלכו, ולעולם נפש המלך ופרנס הדור היא נפש היותר גדולה בדור בחכמה ובכל מעלית וכחות הנפש, וחכמי כל דור ודור שפבר השיגו אור אמיתות סודו של הש"י שהוא ההפכה הברורה שאין עוד מלבדו ואז הש"י גילה להם מן הפוצטלין שבתוך פיו והם פשליחי דרמנא לפתוח הפתח פחודה של מחט בלבבות בני הדור, נמצא מתקיימים דברי שניהם כי הש"י הפותח וגם כנס"י כי באמת ראשי הדור הם עצמם נפשות הדור וכמ"ש בימי החורבן גם נביאיה לא מצאו חזון וגו', כי לעולם ראשי הדור הם כפי ענין הדור וכמ"ש (ערכין יז).

(פרנס לפי דור ומכללות נפשות בני דור שלח הש"י נפש א' הכוללם כדי שיהא נקל לו לעמוד על חכמת הש"י וגלוי אורו וממנו תפשט לכל הדור: וזה הוא כל ענין לימוד חכמינו אותנו בספריהם לעורר אותנו על אותה פתיחה פחודה של מחט, וכל החכמים ופרנסי הדורות שעברו הם פולם גם פרנסי הדור הזה ומלמדים ומעוררים גם אותנו, שהרי כל דור הקודם הי' כולל בתוכו גם דור הבא שהרי מהם הוא בא ונפש הבן פלוה בנפש האב פנודע ודור שלעכשיו הרי הי' פלול בתוך כל הדורות שממרה"ע עד עכשיו, ולכך פתבו חכמתם על ספר להועיל לבאים אחריהם שכולם מפלל בני דורם ומפלל נפשם, והם ג' מדרגות חכם ונביא ומלך אלו ג' מדרגות הם עצמם ג' המדרגות שזכרו בברא"ר [פרשה מ"ט] בתחלה סוד ד' ליראיו ואח"כ פ' ולישרים סודו ואח"כ פ' אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, שהש"י מגלה מסטורין שלהם לו, וראיו הוא המלך כמ"ש בפרכות (לד).

(המלך פיון שכורע שוב אינו זוקף והכריעה הוא מצד היראה שמעלת המלך הוא רק מצד היראה שהיא בלב כמ"ש ביומא (ע"ב) על פסוק ולב אין וכן הלב מלך באיברים כמ"ש בספר יצירה, כי הנביא והחכם מעלתם נגלית לכל זה בנבואה וזה בחכמה אבל המלך הוא הצלחה לבד שנבחר ועלה עליו הגורל אבל אינו נגלה לבני אדם מעלה שלו, רק מסתמא אין הש"י בוחר במי שאינו פלום ואז"ל פ' רק חלק (קו:) רחמנא לבא בעי וכמ"ש"נ האדם וגו' וד' יראה ללבב שמה שבלב הוא הנעלם מן האדם האדם ונגלה רק

להש"י, וכך מעלת המלך הוא רק בלב והוא היראה שהיא רק בלב ואין גלוי לשום אדם רק להש"י ולכך היראה הוא רק בלב המלך שהוא היותר בשלונה מכל הברואים, וכענין שאמרו (ברכות ל:) במקום גילה שם תהא רעדה דייקא במקום הזה שם הש"י תוקף היראה והוא כולל כל היראות שבכל הנפשות שבדור, ואח"כ לישרים והם הת"ח כענין הלא היא כתובה על ספר הישר שנקרא התורה ס' הישר (ע"ז כה).

(וכמ"ש בשפת (פ"ח:) אנו דסגינן בתמימותא פתיב בן תומת ישרים וגו' על קבלת התורה ע"ש, כי התורה היא המדרכת לאדם בדרך הישר ומגדרתו שלא יצא חוץ לשיטה וכו' הישר, ואמר בתחלה למלך כמשאז"ל שחולקין כבוד למלכות (שמו"ר פ"ה) ומלך נוטל חלק בראש, וחקם עדיף נביא (ב"ב י"ב).

(לכה אח"כ לחכם ואח"כ לנביא [אבל פהו גדול אע"פ שקודם לנביא (הוריות יג.) דבר זה אינו מכלל המעלות המסורות לכל ישראל כי פתר פהונה כבר זכה אהרן ונטלו ואינו כולל נפשות כל הדור וכמו שיתבאר זה במקום אחר], ואלו הב' הם מצד עצמם פנ"ל לכה נאמר נביא וגו' יקים לה ד' וכן בכל השופטים אשר יהי בימים ונא' שופטים וגו' תתן, ולא תקים שהם כבר ישנם בעולם מצד עצמם שהש"י שלח אותם נפשות בעולם רק אתה תתנם בכל שפיריה, אבל גבי מלך נא' תקים לה שאתה המקימו ובלתיך לא הי' קם כלל בקומה זקופה כי עד שלא נעשה מלך הי' כאחד העם רק שבני ישראל הם מקימים אותו, והיינו כמ"ש (ברכות לג:) הפל בידי שמים חוץ מיראת שמים שדבר זה הוא בידו.

אדם ולכה במעלה זו הם העושים אותה ולא הש"י מעצמו מקים נפש המלך, ולכה נקרא הקמת המלך ככל הגוים אשר סביבותינו ר"ל שיראה כאלו השתדלותינו פועל ואין הפל בידי שמים שהרי דבר זה הוא מסיר בידנו וזהו ככל הגוים, וכן ענין המלך הוא השתדלות טבעי כמו האו"ה ושמתינהגים עפ"י חקמת והשתדלות בני אדם, אבל באמת נאמר פלני מים לב מלך ביד ד' וגו' שבאמת לב המלך הוא היותר מסור ביד הש"י ושאינו לו שום פח והשתדלות מעצמו, כי מלך ישראל הוא היותר כולל כל הפנס' מצד הלב שהוא עיקר הגוף ומקור פחותיו וכלל הפנס' הוא זה ההפכה שאין להם משלהם כלום ויותר המלך, וכמ"ש בר"ה (כה).

(ושלח סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים שהוא נמשל ללבנה, (ולכה ישראל דמקדשי לזמנים ולחדשים שזהו פענין תקים מצידכם ואכמ"ל עוד] וכל ספר תילים מלא מזה שקרא לעצמו עני ודל והכיר שאין לו מצד עצמו כלום שזה בעצם ענין היראה שמכיר אדנות האדון, כמ"ש נאם אדונים אני אי' מוראי ועבד אין לו מצד עצמו כלום שכל מה שיקנה עבד קנה רבו, (פסחים פח:) ואפי' כל מה שרבו נותן לו אין לו יד לקחת לעצמו כלום רק הפל שייך לרבו גם מה שתוף ידו ויכפיו וכל מעשה ידיו הפל שייך לרבו אלא שרבו מספיק לו מן הפוצטלין שבתוף פיו, וכך הוא המידה כמו שנתבאר למעלה כי כאשר האדם מכיר שהכל מהש"י ושאינו לו מעצמו כלום ויר"ש בכל לבו נעשה מלך שהוא תכלית תוקף היכולת שבנד האדם, כמ"ש (ב"ב ג) אי אמרי מלכותא עקר טורי עקרה שהש"י אומר שכל היכולת בידו: ושלשה אמצעים אלו שבין ישראל לאביהם שבשמים הם עצמם ג' מדרגות אלו ישראל ואביהם שבשמים והאמצעי ביניהם, (ר"ל

שְׁהֶאֱמַצְעַ עֲצָמוֹ ג"כ חֲלוּק לִג' שְׁאִין לֶה דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁאִין חֲלוּק לִג' אֱלוֹ ב' קִצּוֹת וְאֶמְצָעִי, וְהִקְצָה הָא' הוּא הַסְמוּךְ לַמַּעֲלָה וְהוּא בְּכָלֵל הַמַּעֲלָה וְהִקְצָה הָאֲחֵרוֹן סְמוּךְ לַמַּטָּה וּבְכָלֵלוֹ, וְקוֹבֵץ שְׁלִשְׁתָּם הוּא אֶמְצָעִי בֵּין הַמַּעֲלָה וְהַמַּטָּה הַגְּמוּרִים] שְׁהִנְבִּיא הוּא מְדַבֵּר דְּבַר ד' עֲצָמָה בְּכָה אָמַר ד' (סְפָרֵי מִטוֹת) וְהוּא מָה שֶׁהִקְב"ה בְּעֲצָמוֹ מְעוֹרְרָם, וְכַמ"ש בְּנִבְיָאִים הִשְׁכֵּם וְשָׁלוּחַ וְכֵן כ"פ בְּנִבְיָאִים שֶׁהִקְב"ה מְעֲצָמוֹ עוֹרְרָם ע"י הַנְּבִיא שֶׁהוּא אֶמְצָעִי עַכ"פ, כִּי עַכ"פ אֵינוֹ הִקְב"ה בְּעֲצָמוֹ שְׁאֵז הִי בְּאֵמֶת תִּיכַף מְשַׁתַּנֶּה לְבָם וּמְתַעוֹרֵר, רַק הוּא ע"י הָאֶמְצָעִי אֱלֹא שִׁמ"מ הוּא ע"י הַש"י בְּעֲצָמוֹ וְלִכְךָ נֶאֱמַר בְּנִבְיָא בְּנִבְיָא יָקִים לֶה ד' בְּלִי הַשְׁתַּדְּלוּתָהּ, וְהִתְחַכֵּם הוּא אֶמְצָעִי שְׁמַחֲכִים מְעֲצָמוֹ אֲבָל מ"מ הוּא בְּדַבַּר ד' ג"כ שֶׁהַש"י מְאִיר לוֹ וְלוֹלִי כֵן לֹא הַחֲכִים כָּלֵל אֲבָל מ"מ יֵשׁ בּוֹ ג"כ הַתַּעוֹרְרוֹת עֲצָמוֹ וְלִכְךָ נֶאֱמַר בְּשׁוֹפְטִים תִּתֵּן לֶה שְׁיֵשׁ לָהֶם ג"כ שְׁיִיכוֹת בּוֹ, וְהִמְלִיךְ הוּא מִן הָאֲדָם לְבַדּוֹ כַּמ"ש חוּץ מִיִּרְאֵת שָׁמַיִם וְלִכְךָ נֶאֱמַר בּוֹ תִּקִּים שֶׁהַפֶּל מֵצַד הָאֲדָם, וְלִכְךָ הַש"י צִיָּנָה בְּהַקְמַת הַמְּלִיכָה שֶׁהוּא הַפְּתִיחָה כְּחֻדָּה שֶׁל מַחֲט שְׁיִהְיֶה מְצִידָם, אֲבָל מ"מ מֵצַד כִּנְס"י הוּא לְצַעֲוֹק הַשְּׁבִיבֵנוּ כו', זֶה הוּא מֵצַד הַפֶּרֶת שְׁפִלוּתָם וְשְׁאִין לָהֶם מְעֲצָמָם כְּלוּם יֵשׁ לָהֶם לְצַעֲוֹק לַהַש"י הַשְּׁבִיבֵנוּ כו' שְׁאִין לָנוּ מְעֲצָמָנוּ כְּלוּם שְׁאִין אָנוּ יְכוּלִים אֶף בְּפְתִיחָה זֹו כְּכֹל הַגּוֹיִם שְׁחֻשׁוּבִים שֶׁהַפֶּל בֵּינָם, וְאֵז הַש"י אַחֵר בְּרִכָּה וְאָמַר שֶׁהַפֶּל בֵּינֵינוּ וְשֶׁהֵאֱמַת הַשְׁתַּדְּלוּתֵינוּ פָּעַל וְאֵנְחָנוּ מִקִּיָּמִים הַמְּלִיכָה וּפְתִיחָה כְּחֻדָּה שֶׁל מַחֲט הוּא מְשַׁלְּנוּ, אֲבָל הֵם שֶׁבִקְשׁוּ מְלִיכָה וְלֹא נִתְרַצּוּ בְּנִבְיָא, הַמְּדַבֵּר בְּשֵׁם ד' כִּי חִפְצוֹ בְּהַשְׁתַּדְּלוּתָם וְלֹא טָעְנוּ הַשְּׁבִיבֵנוּ וְגו' לִכְךָ נֶאֱמַר לֹא אוֹתָהּ [הַנְּבִיא] מְאֹסוֹ כִּי אִם אוֹתִי מִמֶּשׁ שֶׁלֹּא בִקְשׁוּ הַשְּׁבִיבֵנוּ אֶתָּה רַק הַחֲשִׁיבוּ גַם עֲצָמָם, וּבְאֵמֶת לְעֵתִיד נֶאֱמַר וּבִקְשׁוּ אֶת ד' אֱלֹקֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מֶלֶכָם כִּי בְּאֵמֶת שְׁאֵלָה זֹו הַגּוֹנָה הוּא תַדַּע שֶׁהָרִי הַקִּים לָהֶם מְלִיכָה אֱמִיתִי הָרְאוּי לְמִלְכוּת וּבְרִצּוֹן הַש"י מְלִיכָה, רַק לְפִי שְׁאֲכֻלוּהָ פָּגָה לִכְךָ לֹא נִתְקַנְיִים הַמְּלַכּוֹת אֵז כִּי הִי לָהֶם לְבַקֵּשׁ תַּחֲלָה אֶת ד' אֱלֹקֵיהֶם הַשְּׁבִיבֵנוּ וְגו' וְאֵח"פ אֵת דָּוִד מֶלֶכָם, וְהֵינּוּ שֶׁהַש"י יַעֲלֵם וְיֹאִיר לָהֶם אוֹתוֹ חֻדָּה שֶׁל מַחֲט לְפִתּוּחַ וְאֵז בְּאֵמֶת יִפְתָּחוּ בְּעֲצָמָם וּבִקְשׁוּ מְלִיכָה, וְהֵם דָּמוּ שֶׁכִּפְּרָ צַעֲקוּ הַשְּׁבִיבֵנוּ וְגו' בְּכֹל לְבָם וּבְאֵמֶת הִי כֵן וְהָרִאָ' שֶׁהִי שִׁפְתָּ אֵמֶת שֶׁהָרִי תִכּוֹן לְעַד וְדוּד מְלִיכָה יִשְׂרָאֵל חֵי וְקִנְיִים לְעוֹלָמִי עַד, אֲבָל מ"מ זֶהוּ מֵצַד הַש"י שֶׁלְּפָנָיו הִי וְלֹא לְפָנֵיהֶם וְלִכְךָ הִי הַמְשַׁפֵּט בְּמַלְכוּת שְׁאוּל מִקְּוֹדֵם שֶׁלֹּא הִי קִיָּיֶמֶת לְעוֹלָמִי עַד וְכֵן אֵינְרַע הַהִפְסֵק בֵּינֵיהֶם גַּם לְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד, וּבְאֵמֶת גַּם זֶה הַפֶּל הִי בְּמִשְׁפָּט וּבְסֻדָּר שְׁיִהְיֶה כֶּף שֶׁהָרִי מִקְרָא דְרִשׁוֹ וּמְלָכִים מִחֻלְצֵיֶהּ יִצְאוּ עַל שְׁאוּל וְאִישׁ בְּנוֹשֶׁת, וְכֵן הַגְּלוּת הוּא מְסוּדָר מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית כַּמְשׁו"ל (ב"ר פ"ב) ע"פ וְחֻנְשֶׁה עַל פְּנֵי תְהוֹם רַק שֶׁהוּא כְּמוֹ אֵין אֲדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אֱלֹא א"כ גְּכֻשָׁל בְּהֵם (גִּיטִין מ"ג) וְהִנֵּה הַמְּכֻשׁוּל עֲצָמוֹ גַּם הוּא דְבָרֵי תוֹרָה שֶׁהָרִי כָּל הַהִנָּה אֱמִינָא נִכְתְּבוּ ג"כ בְּגַמ' וְכֵן הַטְּעִיּוֹת שֶׁטְעָה וְא' א' תַּחֲלָה וְאֵח"פ הִדְר בִּי הַטְּעִיּוֹת שֶׁמִּקְוֹדֵם ג"כ נִכְתְּבוּ בְּגַמ' שְׁגַם הוּא דְבָרֵי תוֹרָה וּמְכַלֵּל הַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ שְׁכָף הוּא סֻדָּר חֻקְמָתוֹ יֵת' שְׁיִהְיֶה מְכֻשׁוּל מִקְוֹדֵם וְהַעֲלָם וְאֵח"פ הַגְּעָה לְאֵמֶת, כִּי כָּף רִצָּה הַש"י בַּעוּה"ז שֶׁהוּא עֲלֵמָא דְשִׁיקְרָא וְהַעֲלָם הָאֵמֶת וְהוּא הַפְּרוֹזְדוֹר לַעוּה"ב שֶׁהוּא הַגְּעָת הָאֵמֶת וּמִי שֶׁלֹּא הִי בְּפְרוֹזְדוֹר אֵי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְטְרַקְלִין כָּלֵל, וּמֵאַחֵר שְׁגַם זֶה הוּא סֻדָּר מְחֻקְמָתוֹ יֵת' א"כ ע"כ שְׁיֵשׁ נְפֻשׁוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִן הַסֻּדָּר חֻקְמָה זֶה שֶׁל הַש"י שֶׁהוּא הַיִּמְצָא הַמְּכֻשׁוּל וְהַהַעֲלָם, וְהַנְּפֻשׁוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִן הַסֻּדָּר הִנֵּה הֵם בְּעֲלֵי הַמְּכֻשׁוּלוֹת שֶׁהֵיוּ בְּעוֹלָם מִן מִתָּן תּוֹרָה עַד הַיּוֹם וְהֵם דְּנוֹקָא הַכְּנָה לְעַמּוּד עַל יָדָם דְּבָרֵי תּוֹרָה וּבִלְתִּי זֶה אֵי אֶפְשָׁר שְׁכָף

סידר הש"י ונמצא גם אלו אין יוצאים מן הסדר שסידר הש"י ואכמ"ל עוד: וזהו ענין התשובה שהדונות נעשו פזיות כ פ"ו), שגם המכשולות ה מסדרו של הש"י והכנה לדברי תורה, אבל מי שלא זכה לעשות תשובה בחייו אז אחר עומד על דברי תורה שהכין הוא במכשולו, וזהו לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם (תגיגה ט"ו) ר"ל במכשולות הראוי לחבירו וחבירו הזכה נוטל חלקו וחלק חבירו בן עזן וכמ"ש למעלה מענין יהושע ומרגלים, וזהו טענת הש"י שובו וגו' ההעמדה על דברי תורה שאחר המכשול שהוא ההעלם שהש"י נוכח עיניו ומנהיגו, וכשעומד אח"כ והקב"ה שב אליו ואומר שבאמת הפל בידו והשתדלותו א"כ אין פאן מכשול פלל שהרי לא הי' מכשול שהרי באמת כף הוא שהפי בידו של אדם, וזהו שנקרא הש"י המרבה לסלות שמצידו הוא הסליחה אבל מצד בני דם הוא הפרת החטא והחסרון וכמש"נ וחטאתי נגדי תמיד ואעפ"י שהתנדדה ביוה"כ זה חוזר ומתנדדה כו', (יומא פ"ו:) כי אם האדם האדם יפיר בעצמו שלא הי' מכשול רק שהפל משלו וככל האומות אשר סביבותיו הרי הוא באמת מכשול, שמצד האדם צריך להפיר שבאמת אין שום פח לאדם מעצמו ונמצא הימים שהלך בחושף והי' נעלם ממנו שהש"י הוא הנותן לו פח לעשות חיל הי' חטא ומכשול ואז הש"י יאמר שלא הי' מכשול וכנ"ל, ולכן אמרו בזוהר שהעוסק בתורה בליה אורייתא מודעת לי' חטאוי כמ"ש בתרגום שה"ש ובמדרש (שמו"ר פמ"ז) כי תורה שבכתב הוא מדת יום ותורה שבע"פ היא מדת לילה, ר"ל שהוא בהעלם וחשכות ואינו יודע פלום ורזוהי פסיין ואז אורייתא זו מודעת לי' פל חסרונותיו להיות חטאתו נגדו תמיד ויפיר יידע איך הוא חסר מאוד ואין לו מעצמו פלום, ואז זוכה למשאול (תגיגה יב:) העוסק בתורה בליה חוט של חסד משוף עליו ביום שנגמר יומם וגו', דדייקא חסדו של השי"ת מצידו ולא מצד האדם וכנ"ל, וחוט של חסד נקרא פדרף שאיתא באסתר חוט של חסד משוף עליה בפ"ק דמגילה יג).

(היינו שלוקח אשה מן השוק ולעשותה למלכה ומושללת הוא חוט של חסד, וכן הש"י מושף חוט של חסד על האדם שעושהו מלך ושליט לומר שהפל שלו כנ"ל והוא נגד החוט של בוכיא דיצה"ר בשילהי סוכה (נב:) ואין פאן מקומו], ויהושע שהי' פני לבנה (ב"ב ע"ה).

(הוא הי' התחלת מדרגה זו של העוסק בתורה בליה, שמתחלה הי' רק תורה שבכתב ומדריגת יום המאיר מאור פני משה שהוא כפני חמה (שם) וכן נקרא התורה על שמו תורת משה, (במד"ר פי"ב) ואח"כ התחיל פני יהושע וכל תכלית אורייתא וחקמתו להיות מודעת לי' חטאוי וחסרונו שהוא חסר אור החמה של משה ומצפה לאור שאיננו ואז זכה ליום ולחוט של חסד כנ"ל, ולכך פתיחת ספרו ויהי אחרי מות משה: ואז"ל בברא"ר [פרשה ס"ב] פל מקום שנגמר ויהי אחרי חזר העולם לאחוריו כו' ויהי אחרי מות משה מיד פסק הבאר וענני פבוד והמן כו' אר"י אלמלא שהעמיד הקב"ה אחרים תחתיים פבר חזר העולם לאחוריו כו' ויהי אחרי מות משה ויאמר ד' אל יהושע כו' ע"ש, ובאיור זה פי מרע"ה הי' ג"כ אמצעי בין פלל ישראל [של פל הדורות שהי' פולם בשעת מתן תורה כמשז"ל בשפת (קמו).

(לאביהם שִׁבְשָׁמִים כַּמֵּ"שׁ דִּבֶּר אֶתֶּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְגו', וְכִידוּעַ מִמֵּ"שׁ בְּתִיקוּנֵי מַעֲנִין ג' נְקוּדוֹת הַסְּגוּל שֶׁהֵם קוֹב"ה וְאוֹרֵי־תֵּא וְיִשְׂרָאֵל, וְאוֹרֵי־תֵּא הֵיא הַנְּקוּדָה אֲמָצְעִית וְכַמֵּ"שׁ בְּיָאוּר זֶה בְּמָקוֹם אַחַר בְּבִיאוּר מֵאז"ל בַּפ' רַע"ק (פח) אוֹרֵי־יָיִן תְּלִיתַי כו' וְאִכְמ"ל, וְהִנֵּה תוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב הֵיא כּוֹלֶלֶת כּל הַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ מִכָּל הַנְּפִשׁוֹת, וְלִכְךָ מֵרַע"ה הוּא הֵיא כּוֹלֶל כּל הַג' מַעֲלוֹת וּמְדַרְגּוֹת שֶׁל פְּרָנְסֵי הַדּוֹר הַנְּזַכָּרִים לְמַעַלָּה בְּתַכְלִית הַבְּהִירוֹת כַּעֲנִין אוֹר הַיּוֹם וְהַחֲמָה נֶגֶד אוֹר הַלְּבָנָה, מְדַרְגַת הַנְּבִיאוּת נֹאמֵר וְלֹא קֵם נְבִיא וְגו' וּבְחֻמָּה יְדוּעַ שֶׁהוּא הַכּוֹלֶל מִכָּל נְפִשׁוֹת הַת"ח שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת וְכַלְשׁוֹן רז"ל (שָׁבַת קא).

(מִשֵּׁה שְׁפִיר קְאָמְרַת וּבְמִלּוּכָה נֹאמֵר וַיְהִי בִישׁוּרוֹן מְלֶךְ בְּהַתְּאַסֵּף וְגו' שִׁיתְאַסְפוּ בְּנֵי מִ"מ יְהִי עֲלֵיו תְּנֹאֵר מְלֶךְ, רַק מִ"מ אַז"ל (יּוֹמָא עב:) שֶׁכְּתוּר מַלְכוּת זָכָה דָּוִד וְנִטְלוּ שֶׁבַעֲנִין הַמְּלּוּכָה שֶׁהוּא הַפְּתִיתָה כְּחֻדָּה שֶׁל מַחֲטָה וְהַשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁזָּהוּ מַעֲנִין הַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ וְלֹא מַעֲנִין הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב בְּזֶה זָכָה דָּוִד הַמַּע"ה בְּשִׁלְיָמוֹת הַמְּלּוּכָה, אֲבָל מִ"מ גַּם מֵרַע"ה נִקְרָא מְלֶךְ (זְבַחִים קב).

(שֶׁהֵרִי הַתּוֹרָה נִקְרָאת עַל שְׁמוֹ תוֹרַת מִשֵּׁה שֶׁזָּכָה לְכָךְ שֶׁהַש"י אָמַר לוֹ שֶׁהַכּל מִשְׁלוֹ, וְגַם הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב שֶׁהוּא חֻכְמַת הַש"י הוּא ג"כ כַּעֲנִין לֹא זֶה מְחַבְּבָה עַד שֶׁקְרָאָה אִמִּי (שִׁיר פ"ג) שֶׁגַּם חֻכְמַת הַש"י שֶׁהַשְׁפִיעַ בְּעוֹלָם הוּא ג"כ מִשְׁלוֹ, וְלִכְךָ לֹא נִקְרָא מְלֶךְ אֲלָא בְּסוּף הַתּוֹרָה כַּמִּשׁוֹ"ל בַּפ"ק דַּע"ז (יט) בְּתַחֲלָה נִקְרָא תוֹרַת ד' וְלְבַסּוּף נִקְרָא תוֹרַתוֹ, וְלִכּוֹן אַז"ל (שְׁמו"ר ב') שֶׁאֵמֵר הַנְּבִי לְכַהֲנָה הַנְּבִי לְמַלְכוּת וְלֹא נִיטְוֵן לוֹ, וְהִינְנוּ שֶׁבְּאֲמַת הֵיא הַתַּחֲלָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב שֶׁנִּקְרָאת תוֹרַת ד' וְהַסּוּף הוּא תוֹשַׁבַע"פ שֶׁנִּקְרָאת תוֹרַתוֹ וְדַבְּרֵי סוּפְרִים שֶׁהוּא דַּבְּרֵיהֶם וּמִשְׁלָהֶם, וְהַסּוּף הוּא דָּוִד הַמַּע"ה וּמִשִּׁיחַ שֶׁהוּא יְהִי הַסּוּף וְסִיּוּם שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁאֵז יוֹכְלוּ וְיִכְלוּ כָּל הַנְּפִשׁוֹת שֶׁבְּגוּף שֶׁזָּהוּ סִיּוּם כּל הַתּוֹרָה שֶׁהֵיא כּוֹלֶלֶת כּל אוֹתָם הַנְּפִשׁוֹת וְכַמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, וְאֵז יִזְכָּה לְכָךְ לְהִיּוֹת נִקְרָא תוֹרַתוֹ ר"ל שֶׁהַש"י יֹאמֵר שֶׁהַכּל הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְזֶהוּ מְדַרְגַת הַמַּלְכוּת וְהַמְּשָׁלָה, אֲבָל מִ"מ זָכָה מֵרַע"ה לְזֶה מִצַּד הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב כִּי דָּוִד הַמְּלֶךְ ע"ה וְשִׁלְמָה הַמַּע"ה וְכֵן מִשִּׁיחַ נִקְרָאִים מְלֶךְ בְּמָקוֹם מַלְכוּת שֶׁהוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלַיִם שֶׁשֵּׁם הוּא מָקוֹם הַמְּיֻחָד לְבְנֵי אָדָם לְהַשְׁתַּדְּלוּתָם, אֲבָל מֵרַע"ה הֵיא מְלֶךְ בְּמִדְבָּר וְלֹא בְּאֶרֶץ רַק בְּהַתְּאַסֵּף רֵאשִׁי עִם וְהַתְּאַסֵּפִים לְמָקוֹם אֶחָד וְלֹא בְּפִיזוּר בְּאֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם זֶהוּ הַנִּקְרָא תוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב, כְּמוֹ עַל דֶּרֶךְ מִשְׁלֵ שֶׁנְּפִשׁוֹת הַבְּנִיִּים כְּשֶׁהֵם בְּמוֹחַ הָאָב הֵם מֵאוֹסְפִים כּוֹלֵם מְקוֹנְבָצִים וּמְכוֹנְבָצִים בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲבָל כְּשִׁיּוֹצָאִים לְפוּעַל בְּפִרְטוּת אֵז מִתְפַּזְרִים זֶה בְּכַה וְזֶה בְּכַה, וְכָךְ מִצַּד הַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ הוּא הַנְּחַלֵּת הָאֶרֶץ שֶׁהוּא הַתְּפִשְׁטוּת נִחְלָה בְּלֵי מְצָרִים אֲבָל בְּמִדְבָּר הֵיא הַתְּאַסְפוֹת רֵאשִׁי עִם, וְכָל הַנְּפִשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם אֶחָד וְהוּא מְדַרְגַת הַתְּפִלְלוּתָם בְּתוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב וּמִצַּד הַזֶּה הוּא מֵרַע"ה מְלֶךְ שֶׁזָּכָה בְּסוּף שֶׁנִּקְרָאת תוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב תוֹרַתוֹ: וְנֶגֶד ג' אֱלוֹהִים ג' מַתְּנוֹת הַנְּזַכָּרִים, וּבְתַמּוּרָה [ט"ז א'] בְּשַׁעַת שְׁמַת מִשֵּׁה נִשְׁתַּכְּחוּ ג' מֵאוֹת כו' ע"ש, פִּירוּשׁ כִּידוּעַ מִשֵּׁה נִקְרָא חֻכְמַתוֹ וְכַנ"ל מֵאז"ל מִשֵּׁה שְׁפִיר קְאָמְרַת וּמוֹת מִשֵּׁה הִינְנוּ אֲבִידוֹת חֻכְמַתוֹ, וְהֵם ג' מֵאוֹת הַלְּכוֹת וְז' מֵאוֹת סְפִיקוֹת הִינְנוּ כְּנֹדַע שֶׁכַּחוֹת הַחֻמָּה וְהִדְיָעָה הֵם ג' [כח"ב מִצַּד חִיצוֹנִיּוֹתָם שֶׁהֵם חב"ד מִצַּד פְּנִימִיּוֹתָם כְּנֹדַע] וְכַחוֹת הַמַּעֲשֵׂה וְהַפְּעוּלָה הֵם ז', וְע"י שֶׁכַּחַת ג' כַּחוֹת הַחֻמָּה נוֹלְדוּ סְפִיקוֹת בְּז' כַּחוֹת הַמַּעֲשֵׂה וְהֵם ז' מֵאוֹת, וְתַפְסֵ לוֹ מִסְפַּר מֵאוֹת כַּמֵּ"שׁ בְּמָקוֹם אַחַר שֶׁמְסַפְרִים עֲשִׂירוֹת מֵאוֹת אֶלְפִים הֵם נֶגֶד הָאֲבוֹת, כִּי מִצִּיּוֹ מִסְפַּר אֶלְף בְּאַבְרָהָם לְגוֹנְמָא נְתִי אֶלְף כְּסָף לְאַחִיָּה, וְאַצֵּל יִצְחָק וְיִמְצָא בְּשִׁנָּה

ההיא מאה שערים, ואצל יעקב עשר אעשרנו, וגם בכלל אצל יעקב שהוא כלל ישראל מדרגת העשרה מצידו כי כל י' קומה שלימה בשלימות, ומצד התפילותו ביצחק אביו ונכלל בו פח יצחק ג"כ יש ג"כ קומה שלימה הרי כל אחד מי' שלו כלול בי' אביו הרי ק', ומצד התפילותו ג"כ במדת אברהם שכלול בו הרי כל אחד מהק' כלול מי' דאברהם נעשה מספר אלה, ועי' מאמר צבאות ד' להרע"מ ואין פאן מקומו, ונדוע בזוהר כמה פעמים (ח"ב פא) דאורייתא מסטרא דגבורה נפקא דרגא דיצחק, לכה תפס לו בענין שכחה התורה מספר ק', ולפני זה שם נזכר ג' אלפים ע"ש ושם לא נזכר הספיקות והינינו כי ממה שאמר עבד ד' משמע שמצד זה נולד האבידה, והינינו כי תואר עבד הוא מדרגת חכמת מרע"ה שהי' מכיר הנותן כמ"ש למעלה מענין מה שקנה עבד קנה רבו ואין לו שום קנין מצד עצמו, ויהושע נתפלל עליו משה שיגיע למדרגה זו דהינינו הצלה מעצת מרגלים כנ"ל, ולכן נקרא פני לבנה מקבל מחמה היינו שרק ע"י תפלתו של משה הגיע לזה, ולכה נקרא בפרישת האזינו הושע ואמרו ז"ל (סוטה יג:) שבת של דיוגיי והינינו שהחשיב עצמו יהושע כמשה ומצד עצמו אין נקרא יהושע כנ"ל ולכה פשאמר לו שאל ספיקות שמצד משה א"א בלא ספיקות והש"י אח"כ מאיר עיניו עד שאין שום ספק ואז גידל הש"י את יהושע שעל זה אז"ל (דב"ר פ"ט) ק' מיתות ולא קנאה אחת דנסתלק מלהיות מקבל ממשה, ועי"ז השיב לא כה וכו' שהחשיב עצמו כמשה ועי"ז חשב שאין ספיקות עוד כמדרגתו, ועי"ז עצמו נתרום מעלת משה ולא הי' מקבל ממנו שנשכחו הלכות ונולדו ספיקות מפני שחשב שאין ספיקות, שכה מדת הש"י מדה כנגד מדה וכדכר שאז"ל (סנהדרין ח) במרע"ה על מה שאמר תקריבון אלי, ומי שהוא במדרגת עבד שאין לו מצד עצמו ואין בוטח בעצמו וירא ומפחד בכל דבר, הש"י מאיר לו בכל דבר ואין ספיקות אצלו, וכאמרם ז"ל (שם מד).

(תחנונים ידבר רש זה מרע"ה ועשיר וגו' זה יהושע וכפשטי' נקרא עשיר מפני כבישת הארץ משא"כ מרע"ה במדבר נקרא רש מכל, וגם על דרף האמת כדרשת רז"ל בתמורה שם על רש ועשיר בדעת, מרע"ה הי' רש בדעת שאין לו כלום רק מה שהש"ינותן רק הש"י קרא הכל על שם תורת משה ויהושע עשיר בדעתו: ושכחה ההלכות הם הסתלקות ג' מתנות הנ"ל וכבר חזר העולם כו', כי אלו ג' כללות צרכי האדם ביותר ואי אפשר לו בלא הם רק (בלתי ניכר איזה תיקה) יהושע היינו דמצד מדרגת יהושע אפשר בלא אותם מתנות כי בארץ אין צריכים לג' מתנות אלו, והינינו פנודע דיש נפש רוח נשמה באדם הנפש הוא הדם ומתפשט בכחות הפעולה שבאדם והרוח בלב והנשמה במוח, ויש עוד נשמה לנשמה שהוא מקיף את האדם, ובכחות הפעולה נולדו ספיקות ולא שכחה גמורה רק שלא ידעו מה לעשות, והרוח ונשמה נשמה אורות פנימים בגוף וכן נשמה לנשמה המקיף נסתלקו לגמרי שנגדם באר ומן הוא אור פנימי וענני כבוד מקיף, והוא נגד אהרן כמשאז"ל (תענית ט) והינינו כי הפהן מעלותו והתנשאותו הוא בבגדי פהונה כמש"נ שהם לכבוד ותפארת שהוא מלונפש באור הש"י, וכן ענני כבוד נקראים כבוד שהם לכבוד כי הכבוד הוא מצד המקיף לאדם דבפנימיותו לא שייך כבוד כי אין כבוד אלא מאחרים, והוא נגד מעלת הנבואה שהנביא דבר הש"י הוא אור מקיף לו וכאלו עומד חוץ ממנו ואומר זה או פה אמר ד', אבל החכמה וכן היראה שפלב הוא בפנימיות האדם והחכמה מעלת מרע"ה והוראת שם משה ביחוד כנ"ל לכה בזכותו המן שהוא לחם

שְׁמֵלֶאכִי הַשָּׂרֵת אוֹכְלִין (יוֹמָא עה:): דְּתוֹרָה נִקְרָאת לְחָם וְהוּא מְזוּן גַּם לְמִלְאֲכֵי הַשָּׂרֵת וְלִקְל הַעוֹלָמוֹת פְּנוּדָע, וּבְאָר בְּזִכּוֹת מְרִים נוֹק' פְּטַעַם אִשָּׁה יִרְאֵת ד' דְּיִרְאָה נִקְרָא נוֹק' וְגַם דְּוֹד הַמַּע"ה אֲתִי מְמַרְיָם כַּמְשׁוֹ"ל (שְׁמוֹ"ר פ"א) מְלָכִים מְמַרְיָם וְהוּא נֶגְדַת תְּנַאֲר מְלָךְ, כִּי עֲנִין חֲפִירַת בְּאֵרוֹת דְּאָבוֹת הִי' פְּטַעַם יִגְעֵתִי וּמְצֵאתִי (מְגִילָה ו:): וְשִׁמְעֵתִי דְאַחַר הַיְגִיעָה הוּא מוֹצֵא מְצִיאָה דְבָר שֶׁהוּא שְׂלֵא בִיגִיעָתוֹ דְּמְצִיאָה הוּא בְּהִסְפַּח הַדַּעַת וְלֹא בִיגִיעָה רַק מ"מ לוֹלִי יִגִיעָה זוֹ לֹא הִי' מוֹצֵא זֶה, וְכֵן בְּאָר מִים הֲרִי הַמִּים שָׁם מְצוּיִים רַק עַל יְדֵי הַיְגִיעָה דְחֲפִירָה הוּא מוֹצֵא אוֹתוֹ, כִּי פֶל יִגִיעַת הָאָדָם לְמְצוּא אוֹתוֹ מְעַן נוֹבַע שְׂפֵלֵב מְמַקּוֹר הַחַיִּים ית"ש, וְלִכְךָ פְּלִשְׁתִּים סִתְמוּם כִּי עֲנִין פְּלִשְׁתִּים פְּלִשְׁתַּת יָם פִּירוּשׁ שְׁנִקְרָאִים כֵּן עַל שֵׁם עֶסְקָם לְפִלְשׁ וְלִבְקַשׁ בְּעַמְמָקִים כְּעֲנִין נְחוּתִי יִמָּא לְהַעֲלוֹת מְטֻמוֹנוֹת שְׂפִיָם שְׁזָה ג"כ יִגִיעָה לְמְצוּא דְבָר שְׂפֵלֵב הוּא מְצוּי שָׁם רַק שֶׁהוּא בְּעֶסְקִי עוּה"ז, וְהָאָבוֹת עָשׂוּ כְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּעֲנִינֵי עוּה"ב וְצָרְכֵי הַנְּפֹשׁ לֹא בְּצָרְכֵי הַגּוּף, וְהֵם בְּמָה שֶׁהִשְׁתַּמְשׂוּ בָּא תָם פְּחוֹת לְעֲנִינֵי עוּה"ז, הוּא סִתְיַמַּת הַבְּאֵרוֹת דְּאָבוֹת, וְזֶה עֲנִין מְלַחְמָה עִם פְּלִשְׁתִּים שֶׁהִתְחִיל מִימּוֹת שְׁמִשׁוֹן עַד דְּוֹד הַמַּע"ה שֶׁהוּא הַגּוֹמֵר, כִּי לְעוֹלָם יִהוּדָה וְדָן מְחֻנְפְּרִים כְּמוֹ בְּמִלְאֲכַת מְשָׁפֵן וְכַדְאִי בְּזוֹהַר פ' וַיְחִי גַם אֶלְעָתִיד וְאִז"ל (בַּר"ר פצ"ח) עַל פְּסוּק לִישׁוּעָתָהּ וְגו' דִּיעֲקֹב אַע"ה חָשַׁב עַל שְׁמִשׁוֹן שֶׁהוּא מְשִׁיחַ, הֵינְנוּ כִּי הוּא מְחֻנְפֵר לְדוֹד הַמַּע"ה שֶׁהוּא בְּאֲמַת מְשִׁיחַ כַּדְרוֹ"ל, (זוּה"ק ח"א פב:): וְעֶסְקָם מְלַחְמַת פְּלִשְׁתִּים הֵינְנוּ נִיצוּחַ אוֹתוֹ כֹּחַ דִּיגְעֵתִי וּמְצֵאתִי בְּעֲנִינֵי עוּה"ז רַק לְהַכְנִיסוֹ לְקַדְוִשָׁה, כְּפִנּוּדָע בְּזוֹהַר כ"פ דְּבָאָר רוֹמְזַת לְמַדַּת דַּהַע"ה, כְּנ"ל דְּמַדַּת הַמְּלָךְ כִּי הוּא יִגִיעָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת אָדָם עַד שְׁמוֹצֵא דְבָר זֶה דְּהַפֵּל בִּיּוֹדֵי שָׁמַיִם וְשִׁזְהוּ הַשְׁתַּדְּלוּת אָדָם, וְלִכְךָ אֶמְרוּ בְּזוֹהַר (ח"א קנא:): דְּוֹד הַמַּע"ה לֹא נִזְדַּמֵּן לְבָאָר וַיַּעֲקֹב וּמִשָּׁה נִזְדַּמֵּן לְהֵם בְּאָר.

וְהָאָבוֹת חֲפְרוּ דְעֲנִין הַיְגִיעָה חֲנִדַּשׁ אַבְרָהָם אַע"ה וְאַחֲרָיו יִצְחָק שֶׁהוּא עֲמוּד הָעֵבוּדָה וְהֵם ב' הַקְּצוּוֹת דְּאֵהָבָה וַיִּרְאָה בְּהַשְׁתַּדְּלוּת אָדָם, וַיַּעֲקֹב אַע"ה מְלַכְר דְּהוּא מִשְׁרַע"ה מְלָגָא שֶׁהוּא בְּעֵלָא דְמִטְרוֹנִיָּתָא וְנִזְדַּמֵּן לוֹ הַבְּאָר בְּעַת הַזִּיּוּג כִּי הוּא נִזְדַּוּג לְמַדָּה זוֹ שְׁל בְּאָר דַּר"ל מְעִיִּין נוֹבַע אַחַר הַיְגִיעָה וְהַשְׁתַּדְּלוּת, וְהֵם לֹא חֲפְרוּ דְשִׁנְרַשׁ יַעֲקֹב אַע"ה שֵׁם הוּי' דַּר"ל שֶׁהַפֵּל בִּיּוֹדֵי שָׁמַיִם וּמְצִיאַת בְּאָר בָּא לְהֵם בְּהַזְדַּמְנוּת, וְדוֹד הַמַּע"ה הוּא עֶצֶם הַבְּאָר כְּפִטַעַם צוּר לְבָבִי וְגו' כִּי לְבָבוֹ הוּא הַצּוּר אֲגַם מִים לְמַעֲיָנוּ מִים כִּי זֶהוּ שְׁלִימַת מַדַּת דְּוֹד הַמַּע"ה, וְכֵן הָאָבוֹת אַבְרָהָם אַע"ה נֶגְדַת עֲנִינֵי כְּבוֹד כִּי הוּא כְּהֵן וְגו' עֲלִיוֹן כְּפִטַעַם וְאֵתָה כְּהֵן לְעוֹלָם כַּמְשׁוֹ"ל (נְדָרִים לב) וְנִתְפָּרַשׁ בְּזוֹהַר, וַיִּצְחָק נֶגְדַת הַמֶּן שֶׁהוּא נֶגְדַת הַתּוֹרָה דְּמִסְטָרָא דִּיִּצְחָק כְּנ"ל וְלִכְךָ יִצְחָק הַנּוֹצְרָה הַנּוֹצְרָה לְאֲכִילָה שֶׁתִּשְׁרָה עֲלָיו שְׂכִינָה לְמַעַן תִּבְרַכְךָ וְגו' כִּי הַמֶּן לְחָם שְׁמֵלֶאכִי הַשָּׂרֵת אוֹכְלִים (יוֹמָא ע"ה:): הוּא מְפָחוֹ, (וְגַם כִּי הוּא נִבְחַר לְקַרְבָּן לְמִאֲכָל לְהַש"י כִּי הַקְּרָבָן נִקְרָא לְחָם אֶלְקִיָּהּ לְכָךְ זָכָה גַּם הוּא לְחַמּוֹ שְׁל הַש"י], וּבְאָר נֶגְדַת יַעֲקֹב שְׁנִזְדַּמֵּן לוֹ בְּלֹא חֲפִירָה וַיִּגִיעָה כִּי הִיא מְסִיטְרִי מוֹכֵנַת לוֹ מִשְׁנֵשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּבָאָר רוֹמְזַת לְמַדַּת רַחֵל וְלֵאָה אֲשֶׁר בְּנוֹ שְׁתִּיבָה אֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּפִנּוּדָע: וְשִׁרַשׁ מֵאוֹת הוּא מְצַד הַחֲכָמָה וְאִזְ נְמִשְׁכִּים ג"כ ז' מֵאוֹת סְפִיקוֹת בְּהַתְּפַשְׁטוֹת לְקוּמָה שְׁלִמָה, וְשִׁלְשָׁה אֶלְפִים הוּא מְצַד הַמְּקִיף מַדַּת אַבְרָהָם אַע"ה שְׁעוֹלָה לְאֶלְפִים שָׁם בְּמִקְיָף אֵין מְקוּם לְהַתְּפַשְׁטוֹת בְּכַחוֹת הַפְּעוּלָה כְּלָל שְׁזָהוּ בְּפִנְיָמִיּוֹת הַגּוּף וְלֹא בְּמִקְיָף וְלִכְךָ לֹא נִזְכַּר הַסְּפִיקוֹת כְּלָל, וּמְסַפֵּר הַג' דְּהֵינְנוּ ג' רֵאשׁוֹנוֹת כַּח"ב הוּא כְּלָל ג' הַנְּזַכְרִים כְּפִנּוּדָע דְּכַתֵּר הוּא בְּסוּד מְקִיף וְחֲכָמָה בְּמוֹחַ וּבִינָה בְּלֵב, וְהוּא נֶגְדַת ג' מְדַרְגוֹת דְּנִבְיָא חֲכָם וּמְלָךְ וְכַנ"ל,

ונביא הוא מצד הדעת שהוא בפנימיות ממלא מקום הפתח כמ"ש במקום אחר מזה דלכן לא קם נביא כמשה פי הוא שורש הדעת ושלמותו פנודע, ושלשתם נסתלקו ונשתפחו במות משרע"ה וחסר העולם על ידי יהושע, פי הי' לו ג' מדרגות אלו מלך ונביא ות"ח פי ספר יהושע הוא דברי תורה רק שאיני מעין משרע"ה כלל, פי לא חזרו המתנות על ידו כמו שחזרו פולם על ידי משרע"ה במות מרים ואהרן (תענית ט) פי הוא הי' פולל מעלתם פנ"ל, (וגם בכהונה גדולה שימש מרע"ה ז' ימי המילואים כמשז"ל (תענית יא:)) משא"כ על ידי יהושע הישועה הי' שנוכנסו לארץ וכבשוה ולא היו צריכים לג' דברים אלו כלל שלא הוצרכו להם אלא במדבר, וזהו שאמרו ז"ל (תמורה שם) לאומרם לה אי אפשר אלא לה ומרדם במלחמה, פירוש פי על ידי מלחמת ל"א מלכים וכבישתן שוב לא יצטרכו לג' דברים אלו כלל, ועתניאל בן קנז החזירן מתוך פלפולו כמ"ש בנדרים (לח) דפלפולא גיתן למרע"ה והוא נהג טובת עין ונתנו לישראל, פירוש פלפול הוא חדוש דבר חכמה משכל וזהו דרגא דמרע"ה ביחוד שע"כ נקרא כל ת"ח משה פנ"ל, היינו כל ת"ח שיכול לחדש דבר בפלפולא ומאלו החדושים דאורייתא יוכל להשיג למדרגת מרע"ה כמ"ש פ"ק דב"ב (יב:) דאמר גברא רבה מילתא ואתאמרא הלכה למשה מסיני פותי, ומגיע למדרגת המלכות כמ"ש (גיטין סב) מאן מלכי רבנן, ולבואה כמ"ש חכם עדיף מנביא ואע"פ שניטלה נבואה כו' יעו"ש בב"ב, (שם) ונבואת החכמים בזה הדבר היינו דבר ברור במראה ולא בחדות פי הרי יש לו הוכחות מפלפולו שהוא כף וטעמא יהיב פדאי' התם, הוא דבר מבונר וניכר לעין שהוא כדבריו ודוגמת נבואת משרע"ה, ויכולין לחדש דבר דוגמת מרע"ה כמו כל תורה שבע"פ לפי שהוא מפלפולא ומפח התורה שבכתב, משא"כ הנביאים דלא בשמים (היא) כמו שאמר יהושע להם, וגם המלכות זוכה למליכה אמיתית דבאר ומעין נובע מקור חכמה וכמ"ש פי מלכים מלכו דהמלכות מצד התורה וכאשר הוא מעין נובע אז אינו פוסק כלל ומלכותו קיימת דוגמת דוד המע"ה גוף הבאר ומשרע"ה נזדמן לו באר ג"כ מעין נובע, משא"כ יהושע דאינו גוף הבאר ולא נזדמן לו באר ומלכותו בארץ ישראל לשעה לבד וכמשז"ל (מגילה יד:) דלא היו ליה בני ונהרי שלא הי' באר ומעין נובע רק פוסק, ולכך ביקש עתניאל ברוך תברכני בפר'י ונהרות גבולי בבנים ורבי, ופר'י ורבי' היינו מיד פשונו לדו ונהר בניית הגבול בבנים ובנות היינו פשמתגדלים הוא ג"כ הרבנית הגבול בתלמידים, ומרע"ה שהוא רבן של כל ישראל זכה ג"כ להרבנית הגביל בבנים ובנות כמשז"ל (ברכות ז) דרו למעלה מששים רבוא: ודבר זה הוא רק על ידי הרישות והפרת החסרון דתחנונים דבר רש ומצד התפלה דרגא דדהמע"ה זוכה לכך, אבל מצד מדת העשירות דיהושע מורעא דיוסף הוא המשביר שהוא מדת הכל שיש לו כל ויענה עזות שבא בכח מעשיו וצדקתו כטעם הן גיונין בזרוע דסוף פ"ב דברכות, וזה נקרא יענה עזות כל מקום עני בקול רם כמשאז"ל ועי' סוטה ל"ב ב' רש"י ד"ה בקול) ותפלה הוא רק בלחש פעני בפתח, ועזות היינו חוצפא מלכותא בלא תגא הגם דמהני גם כלפי שמיא, (סנהדרין קה. (פירוש כלפי הוא נגד בלשון הקודש ר"ל התנגדות והמנגד לרצון הש"י פועל ג"כ, ולכך זכה יוסף ג"כ למלכות מצד תוקף חשקו לזה כמו שאמרו לו אחיו המלוך וגו' וכן חלומותיו מהרהורא דיומא, (ברכות נה:)) שזכה לזה בזרוע מפח צדקתי והוא מלכותא בלא תגא, פירוש פתח הוא ההתחלה ושורש הנעלם של כל קומה שלימה מי ספירות

כפונדע, ור"ל ש'היא התפשטות מלכות אף שאין לו שורש כלל ב'שורשה העליון שמפחו הוא הקיום לעד רק הוא בהתפשטות הט' מדות דהתגלות בעוה"ז מפאת פח הזרוע של צדקותיו ומעשיו הטובים ותוקף חשקו לזה, וזהו דרגא דיהושע שזכה מצד מעשיו פנ"ל מדברי רז"ל על פסוק נוצר תאינה כו' דנראה דאם לא דנוצר תאינה והשתדלותו לא הי' מוכן לזה, משא"כ משרע"ה (נמשק תיבה א') וכן דוד המלך ע"ה למלך הארץ הוכן מששת ימי בראשית לקח ב'שורשו ולקח זכה לכתר שהולמתו, וכן מלכות משרע"ה במדבר הוא מצד פתר תורה שזכה ונטלה עם הפתר דהיינו השורש, משא"כ מלכות יהושע שלא הי' במדבר היינו מצד התורה רק בארץ ישראל מצד פיבוסה, ולא כמו דוד המלך ע"ה שהוא מלך הארץ באמת מצד עצמו שהוא מדת הבאר שאחר הגיעה זוכה למציאה היינו ד'שורשו הנעלם במקור תולדתו הוא פך בלא הגיעה, משא"כ יהושע לא מצא הבאר דהיינו ש'יבוא אחר הגיעה למציאה ד'שורשו פך להיות מלך הארץ שהרי אין ש'שורשו פך באמת רק מצד הגיעה לכד זכה לקח, וזהו פרי התורה שהוא ההתפשטות בלא תגא, אבל עתניאל זכה לעצם התורה שהוא פלפולא שורש משרע"ה שנתן בטובת עין חלקו ושורשו נתן במתנה לישראל להיות נקבע בהם פחו שהוא עצם פח דתורה ולא פרי, ולקח החזיר הוא איתם ג' שרשים שנשתפחו במאות ובאלפים היינו מצד הפנימים המולידים הספיקות ומצד המקיפים פנ"ל, וזכה לחיים שלא בצער ושללא ביצ"ר כמשז"ל בתדבא"ר והוא נלמד מקרא דלבלתי עצבי כפ'שטי' שלא בצער וכמד'שורו בתמורה שלא ישגבני וכו' היינו שלא ביצ"ר, ויצ"ר הוא אל זר ש'בגופו של אדם זכה מצד אור הפנימי שהשיג בפלפולו ושללא בצער כל מיני הנזק וצער הוא מצד החוץ ש'פא לאדם, וכאמרם ז"ל (ברכות ו) על פללות המזיקין וקניימי עלן כי פסלא לאנגיא דהיינו מקיפים, ומצד שלימותו באור המקיף דמשרע"ה שהחזיר מפלפולו ניצול גם מזה, ועל זה אז"ל (שמו"ר פל"ח) שעד עתניאל לא נאמר כבוד ש'נא בו ניהי יעבץ נכבד וגו' כי הכבוד מצד שלימות המקיף כנז"ל, והנבואה הוא שלימות המקיף ולא קם נביא כמש"ה הוא שלימות המקיף, רק מ"מ נשיאותו מצד הנבואה והרי חכם עדיף מנביא א"כ נבואת החכמים גדולה וכאמרם ז"ל (במד"ר פי"ט) דברים שלא נתגלו למשה נתגלו לרבי עקיבא וחביריו, ואמרו במנחות (כ"ט): דלא הי' מבין דברי רבי עקיבא, ולחכמה כזו זכה ג"כ עתניאל בתפלתו כי ברפת ד' היא תעשיר ומאחר שפעל בתפלתו ברוך תברכני בתורה והובא אשר שאל ודאי זכה לשפע דברי תורה עד תכלית פת גבול אנישי לקבל, ולקח נאמר בו כבוד פי עד ימיו לא הי' נכבד פ'מזהו מצד מעלתו וכו"ל, וזכה לגולות עילית וגולות תחתית הם בארות מים מיין דוכרין ומיין נוקבין הם מים עליונים ומים תחתונים באתערויתא דלתמא ואתערויתא דלעילא למלוי חשקו כמ"ש במקום אחר, והיינו כמש"נ בו מיד ויבא את אשר שאל זהו גולות עילית וגולות תחתית ע"י הבאר ומעין נובע שהשיג פנ"ל בחשק לדברי תורה ומלוי החשק: א.

עגן יציאת מצרים ע"י שאלה דוקא, כמשז"ל (פסחים קטז) ואפי' חכם שואל לעצמו ואפי' שאינו יודע לשאול את פתח לו, פתיחה היינו כדי שהוא יגמור וישאל הוא לפי שכל דבר על ידי גיעה והשתדלות והשתדלות ואם לא יגעת ומצאת אל תאמן (מגילה ו:), ויציאת מצרים באור הגדול שהי' אז לכאורה הי' בלא שום גיעה כמשז"ל (ויק"ר פכ"ג) הללו עובדי ע"ז וכו' רק ברצון פשוט כדרך ש'נאמר ואוהב את יעקב וגו' דאין

טעם לאַהבה, וְהָיָה בְּסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם מִתְעוֹרָר אוֹתוֹ אֹר מִמָּשׁ פְּטַעַם כָּל הָעוֹסֵם בְּתוֹרַת עוֹלָה כְּאֵלוֹ הַקְּרִיב (מְנַחֲחוֹת קי).

(וְכֵן בְּכָל מְקוֹם הַדְּבוּר כַּמְעַשָּׂה כְּדִלְיָה בְּפָרֶק כָּל פְּתָבֵי (קִיט): מִקְרָא דְבְדָבָר וּגו', וּלְכֹף צָרִיף דְּנֻקָּא ע"י שְׂאֵלָה לְהוֹרוֹת שְׂאִין בְּאֵ מַעְצָמוֹ גַּם אוֹר זֶה רַק שְׂדֵי בְּהַשְׁתַּדְּלוֹת מוֹעֵט וּמִדְּ הַש"י מְאִיר לוֹ, וְע"י שְׂאֵלָה לְבַד דֵּי לְהִיּוֹת נִקְרָא הַשְׁתַּדְּלוֹת וְשְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשְׂאֵל אוֹת פְּתַח לוֹ פִּיּוֹ שְׂשִׂישְׂאֵל וּדְיוֹ: ב.

שְׂנֵי חֲדָשִׁים תַּמּוּז וְאָב נִקְרָאִים עֵינִין דְּמִטְרָנוּתָא [וְנִגְדָן ב' חֲדָשִׁים טַבַּת וְשִׁבְט עֵינִין דְּמִלְפָּא וְהֵם מִמָּשׁ דְּנֻגְמָתָן זֶה נִגְדָּה זֶה, וְט"ו בְּשִׁבְט דְּנֻגְמַת ט"ו בְּאָב וְגַם בְּשָׂאֵר דְּבָרִים וּבְעֵנָן צִירוּפֵי הַנְּיוֹת פִּידוּעַ מִטַּעַם הָאָרִיז"ל [וְאִין פֶּאן מְקוּמוֹ] הֵינּוּ כְּעֵנָן שְׂאוּמָרִים עַל דְּבַר רַחוּק כְּמַעַט שְׂיוּכַל לְרֹאוֹת בְּעֵינֵין פִּי הָרֵא"ל הוּא הַהֲשָׁגָה הַיּוֹתֵר רַחוּקָה, וְיֵשׁ רֵא"ל שְׂפָגִיעָה בְּמַהֲלָף רִיס אֲזַ נִקְרָא פִּי תַפְגַּע אָבֵל רֵא"ל לְבַד הוּא עוֹד יוֹתֵר בְּמִרְחָק, וּב' חֲדָשִׁים אֵלוֹ הֵם יְמֵי הַקְּטָנוֹת וְהַרְיָחוּק וְהוּא כְּטַעַם מְרַחוּק ד' נִרְאָה לִי וּלְכֹף הֵם הָעֵינִין לְרֹאוֹת מְרַחֵק, וְכַטַּעַם עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים גַּם בְּיָמֵי הַרְיָחוּק דְּנִגְיָעָה אֲסוּר וְרֵא"ל מוֹתֵר, וְכֵלָה שְׂעִינֵי יְפוֹת אִין כָּל גּוּפָה צָרִיף בְּדִיקָה וְשְׂעִינֵיהָ טְרוּטוֹת כָּל גּוּפָה צָרִיף בְּדִיקָה, (תַּעֲנִית כד).

(לְכֹף בְּשְׂנֵי חֲדָשִׁים אֵלוֹ שְׂלֵא לְבָדוּק ח"ו כָּל הַגּוּף נַעֲשׂוֹ עֵינֵיהָ יְפוֹת וְאֲז אִין כָּל הַגּוּף צָרִיף בְּדִיקָה, וּלְכֹף מְרֹאוֹת יְחֻזְקָאֵל הִי בְּתַמּוּז פִּי אֲזַ הָעֵינִין מִתְגַּבְּרִין וְכַח הָרֵא"ל דְּקַדוּשָׁה [רַק שְׂהוּא בְּרֵא"ל וְלֹא בְּקִנְיָן עֲדִינִין] גַּם עַל נְהַר כְּבָר בְּחוּץ לְאֶרֶץ שְׂהוּא מְרַחוּק: לֵשׁ עֵנָן מְצַנֵּת חֲלָה אַחַר הַתְּרוּמָה, פִּי הַתְּרוּמָה הוּא מִן הַתְּבוּאָה שְׂהוּא מַעֲשָׂה שְׂמִים פִּי הַש"י מְצַמִּית, וְכַמ"ש בְּפִסְיָקָתָא דְּהַעֲנוּמָר וּבְמִדְרָשׁ (וִיק"ר פכ"ח) דְּלָכֵן מִטְּכֻנָּה זֹו נִצְטוּוּ בְּעוֹנָמָר ע"ש, וְכֵן תְּרוּמָה הוּא הַכְּרָה בְּכָל נִבְרָאִים וּפְעוּלוֹת הַנַּעֲשָׂים בְּעוֹלָם בְּיַדִּי שְׂמִים שְׂהַפֵּל מֵהַש"י, אָבֵל חֲלָה הוּא מִן הָעֵינִים שְׂהוּא פְּעוּלַת אָדָם, וְכַמְשׁז"ל ב"ר דְּהָרֵא"ל לוֹ חֲטָה וּגְלוּסְקָא דְּמַעֲשָׂה אָדָם מְשׁוּבָח יוֹתֵר, וְהוּא כַמ"ש ב"ר דְּכַתְּוִיבּוֹת (ה).

(גְּדוּלִים מַעֲשָׂה צְדִיקִים כו' פִּירוּשׁ דְּדָבָר נִקְל לְהַפִּיר בְּמַעֲשָׂה שְׂמִים לְהַפִּיר שְׂהוּא מִן הַשְׂמִים וְהַפֵּל יוֹדְעִים שְׂאִין בְּכַח אָדָם עֲצָמוֹ לְהַצְמִיחַ הַתְּבוּאָה, אָבֵל בְּמַעֲשָׂה אָדָם לְטַחוֹן הַחִטָּה וְלַעֲשׂוֹת עֵינִים וְלַאֲפוֹת בְּזֶה רְבוּתָא כְּשִׂמְפִיר שְׂגַם בְּזֶה הוּא הַנְּתוּן לָף פַּח וּגו' וְזֶהוּ הַחֲלָה, וְהֵנִי כְּהֵנִי שְׂלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא וּמְשִׁילָחַן גְּבוּהָ קָא זְכוּ וְשְׂלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וְכֵאלוֹ כְּבִיכּוֹל הַש"י הָאוֹכֵל, וּלְכֹף נְהַגוּ לְאַכּוֹל חֲלָה רַק בְּלֵיל פֶּסַח כַּמ"ש קְדָמוּנִים ע' בְּשׁו"ע לְפִי שְׂאֲז הוּא בְּלֵי שׁוּם הַשְׁתַּדְּלוֹת, וְהֵינּוּ עַל יְדֵי הַכְּרָה דְּכָל הַשְׁתַּדְּלוֹת וּמַעֲשָׂה בְּנֵי אָדָם ג"כ מֵהַש"י וְא"כ מֵאֵי נ"מ בְּהַשְׁתַּדְּלוֹתוֹ: ד.

סוּד הַפּוּרִים שְׂפָתָב בְּפָרִי עֵץ חַיִּים דְּהוּא הָאֵרַת יְסוּד דְּאָבָא כו' ע"ש. פִּירוּשׁ דְּנוֹדַע אָבָא חֲכָמָה וְיְסוּד הוּא כַּח הַהוֹצָאָה לְפוּעַל וְלִידֵי גְלוּי שְׂהוּא כַּח הַמְשָׁפִיעַ בְּמִקְבָּלִים וּמוֹצִיא תַעֲלוּמוֹת לְבוֹ לְגִלוּי, [כְּמוֹ שְׂשִׂמְעָתִי דְּהַבְּנִים הוּא הַתְּגָלוֹת תַעֲלוּמוֹת לְב הָאָב] וּלְכֹף הַתּוֹרָה שְׂהוּא חֲכָמָתוֹ שֶׁל הַש"י שְׂנַתְּגָלִית בְּעוֹלָם בְּפוּעַל כְּתוּב בְּסִפּוּר נִקְרָא יְסוּד אָבָא שְׂהוּא סִפּוּר שֶׁל הַש"י שְׂהַסְפֵּר מְגַלָּה חֲכָמַת הַמְּחַבְּרוֹ, וּמְגַלָּה נִקְרָא ג"כ סִפּוּר דְּהַש"י כַּמְשׁז"ל (מְגִילָה ז).

(מקרא דזכרון בספר וכן אז קיימו מה שקבלו כבר (שבת פח) ובנדאי הי' אז הארה בלב כל איש מישראל קבלת כלל התורה כמו ההארה שהי' במעמד הר סיני, וזה שאז"ל (סנהדרין כ"א): ראי הי' עזרא שתנתן תורה על ידו ונשתנה ע"י הפתב, היינו איכות הגלוי פי הגלוי על ידי הפתב, וכן ראויים לעשות להם נס בימי עזרא כו' (ברכות ד) כי אז הי' ג"כ ממש אותה הארה דמעמד הר סיני דהיינו הארת של גילוי חקמתו ית' בעוה"ז שזהו יסוד אבא, רק שגם החטא ולא הי' אלא מצד התלבשותו בנזקבא כו' כמבואר בספר פע"ח היינו דלא הי' בפועל נסים נסים מפורסמים וקולות וברקים והתגלות אלקות בפועל כמעמד הר סיני, רק שהי' מצד התלבשות בכנס"י בלבבות בני ישראל עצמן והם מעצמן קיימו הכל בלבבן, וכן נס דאחשורש ובנין בית שני הכל בהתלבשות בדרך הטבע, וכסבורין אנו שזה חטא וחסרון ובאמת אינו אלא יתרון פטעם יקר וגו' סכלות מעט, פי נדאי גדול קבלת דברי תורה מעצמן דלולי כן הנה מודעא רבא לאורייתא כמשאז"ל, (שבת שם) ואינו דומה פשקבלין מצד הנסים הנגלים וכשגם בלעדי התגלות בזה הם מעצמן מקבלים, וזה טעם מגלה נקראת דמשמע מעצמה ולא קורין את המגילה דמשמעו בהשתדלות צא רק באמת א ענין פורים הוא לבסומי עד דלא ידע ו' כו' (מגילה ז).

(שהוא העדר הדעת מ"מ הוא דבוק בהש"י מעצמו בלא שום השתדלות שמצד החכמה והידיעה הוא מתבונן ומכיר אמיתות הש"י, וכמו בשעת מתן תורה מצד הנסים נגלים דיציאת מצרים ומתן הורה והתגלות חקמתו ית' במוח ולב עד שראו שכל חיותם מהש"י ושבלא התורה אין להם חיות, וזה ענין כפיית הר כגיגית היינו שיהינן זה מצד תוקף התגלות אור אלקי שהי' עליהם אז כי באם לא יקבלו התורה שם כו', כי אין להם חיות כלל כי ראו בחוש לעין שכל חיות הנבראים הוא מן התורה ומצד זה קבלו, ומכאן מודעא רבא לאורייתא דיכולים לומר בשעת העלם (דאם) שלא נגלה בהירות כזה לא היו מקבלים, לכה הדר קבלוה בימי אחשורש בהעלם האור בלבבם אמיתות כל דברי התורה וחקמתו של הש"י מצד העלם וההתלבשות שאין כאן השתדלות בדעת והפרה ברורה, רק דהתלבשות זו הוא בתוך לבבות בני ישראל המכונה כנס"י והם מצד עצמם ושורש מעמקי לבבם עומדים על הארה זו מעצמם מבלי שיתבוננו וישתדלו בדעתם וחקמתם לעמוד על דבר זה מצד התבוננות בחכמה, ונמצא החטא שהוא ההעלמה גרם דבר גדול יותר שגם בהעלם דבוק בהש"י והש"י מתלבש בהם: וזהו ליהודים הייתה אורה זו הארת יסוד אבא שנקרא תורה, ושמחה יו"ט הוא קדושת הזמנים דישראל מקדשי ומצד הפורים דהוא התלבשות חקמתו ית' בתורה שפכתב תוך כנס"י נעשה מיו"ט דישראל מקדשי קדושה כמו שבת דקביעא וקיימא שהש"י מקדשו כי הכל אחד, ומצד קדושת הפורים הוא הוספת שמחה בכל היו"ט, וששון זו מילה (מגילה טז): הוא קדושת היסוד בשמירת הברית, כמו ששמעתי על י"א סממני הקטורת דהם נגד י' ספירות וד' שנתפרשו בתורה צרי וצפון וחקלונה ולבונה הם קו האמצעי דהיינו כתי"מ וחקלונה הוא היסוד והמתקתו הוא על ידי קנמון שהוא ד חכמה וזה טעם קנמון תשעה דיסוד הט' מתא לעילא וחקמה הט' מעילא לתתא ולכה הס י"א דקנמון הוא להמתקת היסוד באשר הוא נמשך מחכמה, כף שמעתי עפ"י דרכו דיסוד ר"ל עקשות והיא חלונה רק העקשות שנמשך מחכמה הוא טוב, וגם עפ"י דרך הפשוט דיסוד הוא שמירת אות ברית קודש

יצאיבא מילתא דכנגדו חלפנה פי על זה נאמר בעוון מלא אפי' חסיד שבחסידים (ויק"ר פי"ד) כו', והמתקתו בתקמה כמ"ש במקום אחר מ"ש בזוהר (ח"א סב).

(על הוצאת ז"ל דאין מועיל תשובה היינו מצד הבינה דמשם התשובה רק תקנתו מצד החכמה שבמוח על ידי דברי תורה, פי באמת אין הערלה נקראת אלא על שם או"ה וכל ישראל נקראים מולים כמ"ש בנדרים (לא:)) והינו דעמך פנלם צדיקים שומרי הברית ולכך מצד התגלות הארת יסוד אבא הוא תיקון הברית וקיום המילה שהוא אות ברית קודש בכל בני ישראל, ויקר אלו תפילין (מגילה שם) דהוא דביקות וקשור ישראל לאביהם שבשמים שזה פירוש התפילין וענינם, דתפילין ד' ישראל פתוב בהם ד' אהד ובדמרי עלמא ד' ישראל גוי אהד, (כמ"ש ברכות ו) ויש יחוד מצד תפלה והוא יחוד קוב"ה ושכינתו דהינו שמתניח עם השפעת הש"י וזהו תפילין של יד שפנגד הלב דתפלה הוא עבודה שבלב, (תענית ב).

(ויש יחוד מצד התורה דהינו שמתניח עם חכמת הש"י והוא היחוד דק"ש שמקבל עול תורה ועול מצות והוא תפילין שפראש נגד המוח, וזה מתגלה ע"י הארת הארת הפורים שמתלבשת יסוד חכמה העליונה בלבבות כנס"י ומתגלית הארתה במוחם ולבם, ואז בזמן מרדכי שהוא ההתחלה הי' בגילוי מפורסם עד שרבים מעמי הארץ מתיידיים וגו', פי כל דבר בראשיתו הוא בתוקף עצום עד שנפל פחד מרדכי פי מצד תפילין של ראש ראו כל ע"ה וגו' ויראו ממך שהוא המקבל תוקף הארה זו על כל האומות, וכן תהי לנו הארה זו בימי הפורים בכל דור ודור במוח ולב שמתלבשת בו הארת חכמתו ית' מעצמה בלי שום התבוננות בדעתו כלל: ה).

התחלת התורה אנכי ד' אלקיך, פירוש מנהיג שידע שהש"י הוא המנהיגו בכל דבר ואין שום מקרה בעולם ר"ל הזדמנות דבר מעצמו שלא בהשגחת הש"י וסידרו שסידר, ודבר זה הוא שורש כל התורה פולה וכשמגיע לאמונה זו הברורה שוב אין צריך יותר, וכמ"ש בפרק רע"ק (פט) אם יהיו חטאים כשנים שסדורות ובאות מששת ימי בראשית כשגל ילבינו ואין כאן חטא כלל, וכל החטאים נאמר אם תלכו עמי קרי שתחשבוו שהכל מקרה עי"ז הוא שורש החטאים, פי מדה כנגד מדה אף אני אלה בחמת קרי ואחשיב ג"כ הכל למקרה שאינו מסודר ובא מששת ימי בראשית וממילא הוא חטא, ועמלק נקרא ראשית גוים זה שורשו כפירת ההשגחה ולחשוב הכל מקרה כמ"ש המן אלקיהם ישן כפי גירסת המדרש אסתר (פ"ז), וכן אמר בספורו לזרש אשתו אשר קרהו ולכך אמר מרדכי ג"כ אשר קרהו וכן בתורה אשר קרה פי כמו שהוא חושב הכל מקרה כף מדה כנגד מדה הקב"ה מחשיבו באמת מקרה, וכי האומות הוא מסודר מששת ימי בראשית אפי' ד' מלכות כמ"ש בב"ר (פ"ב) על פסוק תהו ובהו פי בכל אחת יש שורש טוב לעוה"ב ג"כ, והם חסדי או"ה שיהיו עבדים לישראל כמש"ל וכמש"נ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה, משא"כ בעמלק נאמר תמחה שאין ממנו זכר קיים לעלמי עד פי הוא מקרה לפי שעה לבד, דלכך כל התעוררות עמלק בטת הדורמיטא כמ"ש בפע"ח על ענין המן, ובנדאי כן גם דעמלק הי' הדורמיטא שקודם השגת פנים בפנים דמתן תורה, ובעת שינה נקרא מקרה לילה פי בשינה אין לו דעת והסדר הוא מצד הדעת בשינה הוא מקרה, וענין הדורמיטא שיש שם סתירה בפרי עץ חיים דאח"כ כתב שכל שבעים שני גלות הי' שינה

והמגיה שם כתב דאינו עיקר ע"ש, ובספר מ"ח כתב פנחסא זו ובאמת מקרא מלא עירה למה תישן על זמן הגלות, ובליקוטי תורה תילים פירש זה על הדורמיטא ומביא ג"כ פסוק ויקץ פניו, ובאמת נאמר פניו ולא ישן ממש דודאי כל השפע בגלות נראה פניו שיהי כל השפע הולך לאומות ובני ישראל קולטין התמצית מהם, רק דורמיטא הוא תרדומה דאדם הראשון זהו קדושתא דצפרא ותוקף החשכות שקודם גלוי האור שנהו לצורך בגו כנס"י, דתכלית שלימות בינה יתירה שניתן בה היינו שמבינים גם בעת תוקף ההעלם הגמור שנראה שהכל לאו"ה ושהם עיקר בעולם מ"מ בני ישראל מאמיניו בני מאמיניו שבאמת הכל שלהם וכל העולם כולו לא נברא אלא בשביל ישראל (יל"ש בראשית) והם העיקר לא או"ה, וזו בינה יתירה להבין זה בעת הדורמיטא ותוקף ההעלם, ודבר זה באמת אי אפשר כלל רק כאשר אור חכמתו ובינתו ית"ש הבילתי גבול ותכלית המכונה או"ה פנס תוף לכבות בני ישראל, ולא דרך זעיר אנפין שר"ל פח ההשפעה דהש"י שהחכמה והבינה הוא מלנפש בההשפעה שהש"י משפיע לכנס"י כל מיני פחות שונות ובאותם פחות מלנפש החיות אלקות, אבל עת הדורמיטא הוא שההשפעה נעלמת לגמרי ואז החו"ב דהש"י מתפשטת בעצמה תוף לכבות בני ישראל ומאיר להם, ועל ידי זה נבנים בבינה יתירה עד ש היו ראויים לקבל שפע ית' פנים בפנים: וזה ענין תרדומת אדם הראשון שאמרו ר (פי"ח) על פסוק זאת הפעם שהיתה מפעמתו כל הלילה ובאתה לו בחלום ע"ש, פי ודאי אדה"ר פשהעבירו לפניו כל בעלי חיים ונתאנה לדבר זה ולא נתקררה כו' (כמ"ש יבמות סג).

(ומתוף תאנה זו שלאשלא מצא מילוי' נתיגע וישן, ובדאי כל שינתו הי' בתלמות אלו ודמיונות ולהיותה דו פרצופין שמקבלין חיות אחד וכאשר הוא ישן ונסתלק החכמה שבמנוח ניתוסף בה, ואותם דמיונות הוסיפו בה בגו יתר בתכלית שלימות פי הולידו בה ג"כ אותם דמיונות ותשקות ובחכמה ובינה יתירה שבה אז נבנית פראוי, וכן למעלה מעלה כאשר עולה ברצונו ית' לבקש את כנס"י להשפיע להם ואינו מוצא מהחטאים וכובד הגלות, אז נופל תרדומה שנסתלקו החכמה ובינה ונכנס לכנס"י וכח ההשפעה הוא כמו בדמיון כפיכול מחשב רק על כנס"י, ואז הוא התעוררות דעמלק והמן שהם פת המקרים שגוברים בעת השינה שהוא העדר הדעת, ובגמ' (מגילה טו) איתא דישאל ישנים מן המצות והכל אחד מצד הדורמיטא ישנים מן המצות שהוא פחות הפעולה רק החכמה ובינה מתגבר ומפירים שאין מקרה בעולם, ועי"ז הוא ניצוץ עמלק פי באמת גם בשינה ובלא דעת אין מקרה, וזה טעם לבסומי עד דלא ידע, וזה טעם ונהפוך הוא וגו' שהשפעה היורדת לבני ישראל אז פדוגמת חלום שצריך לפתרון ואינו פמשמעו, ולהיות היהודים עתידים הפנונה באמת עתידים לנקום מאויביהם פי באמת אז הוא תוקף החשק דהש"י לכנס"י רק שהוא מצד פח המדמה דרך משל, ר"ל שאינו בפועל ממש באמת רק כמו פח הדמיון אצל האדם, פי אצל הש"י מה שהוא רוצה הרי נעשה תיקוף ומה שהוא בדמיון אין נעשה תיקוף ובדאי אין דמיון לפני הש"י והוא ג"כ נעשה, רק שהגוון נראה כמו דמיון ולכך בגוון נראה להקפד וזה הגוון ההפכי שאינו אמת כלל זהו שורש עמלק ובאותו עת הוא צומח, וכאשר נדדה שנת המלך הוא מוצא ממש ההקפוד דדמיונו פעל להיות באמת פנים בפנים ע"י פן ושלא הי' דמיון כוזב, והתחלת מהמשתה דאז התחלת הדורמיטא כמשאז"ל (אסת"ר פ"ב דא"ל אשורש אם יהי לו פזאת

לעוה"ב, דבנדאי משתה שהאריה הפתוב בספורה אינו דבר בטלה רק מפני הדורמיטא הוא קיבל כל השפע והי מעין עוה"ב פדרה שאי בדור המבול בפרק חלק דהיינו כל מיני הנאות רוחניות לנפש ג"כ, וזה ענין לבישתו בגדי פהונה, ואז הוא התחלת חטאים דנהנו מסעודתו של אותו רשע, והתחלת בנן הנוק' הוא בכניסתו לאסתר כי בנן בית שני ע"י מלכי פרס כי אז זיווג דפנים בפנים הי' ג"כ בלא נס מפורסם שלא פדרה הטבע, רק דרה סדין ובהתלבשות דמלכי פרס ואסתר היא מדת המלכות כנס"י, ואז"ל (אסת"ר פ"ג) בכל מקום המלה סתם במלה מלכי המלכים הקב"ה מדבר, היינו מצד התלבשותו באחשורש להשפיע וזה טעם פונת מרדכי להצילו מבגתו ותרש, פי הוא הבין גם בעת תוקף החושף דדורמיטא דא את כל אשר נעשה המכונן מפל זה, ויודע הדבר ברוח הקודש היינו שהשיג שורש ענין אסתר הוא שורש כנס"י ואינו מקרה שנתפשה ביד אחשורש, דמהראוי הי' אדרבא להצילה ולבקש מיתת אחשורש והוא לא עשה פן דהבין שהכל באמת בהשגחת הש"י, ועי"ז היא בנן בית ב' ע"י דריגוש בן אסתר שעבורו הי' אחר ההקצה מן הדורמיטא בנדאי אחר מעשה דהמן דאז בלילה ההוא נדדה, והי' קריאה ראשונה מעשה בגתו ותרש איך מרדכי הפיר גם בעת תוקף החושף שאין חושף ומקרה כלל, וזהו הרפואה למפה ונקדמה להגדלת המן שהוא פח המקרה שלימות מרדכי שהוא ממש הפכו בידיעת ההיפך: ואמרה אסתר זה ל' יום לא נקראתי וגו' ואותו יום י"ג ניסן ול' יום קודם הוא י"ג אדר, ומצד הדמיון הרי ביאת אחשורש אלי' הי' שליטת מלכי או"ה בכנס"י לכך יעד המן אותי יום ובאמת נהפוך הוא כי הוא התלבשות שפע הש"י פנ"ל [ואולי אז נתעברה מדריוש הבונה הבית], ואותו ל' יום הוא תכלית קדושתא דצפרא ובכל יום יותר בסופן הי' התגברות המן לחשוב שהוא חושף גמור ואז בא הנדידה והאור הגמור, וכל המגילה הוא ספור הדורמיטא דמלה מלכי המלכים הקב"ה מתחלת ועד סוף למבין, והתחלתה מסעודה דשושן דמשם מתחיל המלה שתם ולא המלה אחשורש דר"ל מלה מלה מלכי המלכים שנתלבש ואותה סעודה הוא שספרה באנרף וק"פ יום הקודמים הי' הכנה לקלוט ההתלבשות דמלה מלכי המלכים, וזה טעם משאז"ל (מגילה טו:) שמה ירגיש המקום ויעשה נס, דתמוה מאוד לשון זה על הש"י רק מצד הדורמיטא שהוא כאלו פח ההשפעה נעדר ההרגשה ניחא, וכן הי' דעי"ז הי' נדידת השנייה ויקיצת הדורמיטא ע"י הזמנת המן שהוא סוד שעיר לעזאזל כמ"ש בזוהר תצונה קפ"ה א' [והוא מוכן למשפיל עפ"י דברי האריז"ל בפע"ת בטעם עד דלא ידע שישקקה גם לאותו ניצוץ קדוש שבהמן ולא לקליפה המקפת, דבזה יבואר ג"כ ענין לקיחת אסתר לאחשורש שתמוה מאוד על מה עשה יתברך ככה לפגום צדיקת כזו וגם שתוליד בן ממנו דהוא פגם עצום והרבה ריחז והצלה לפניו ית', רק דבאמת זהו סוד הפורים שנתחדש אז היכולת להאיר לני"ק גם בעודו מלובש תוף הקליפה והיינו השגת האור של כל הניצוצות קדושות האסורין עדיין בקליפה כמו שהי' באחשורש, דלא אמרו על אסתר דלא מתהניא מעבירה כמו שאז"ל בייעל (נזיר כג:) דהיתה מתהניא ג"כ מן הני"ק המלובש וכח הרע לא פגע ולא נגע בה כלל ולדיתה לדריגוש היא הולידה רק אותו ניצוץ קדוש שבו שפנה ביהמ"ק והרע המלבישו אין לו שום שייכות לה וממשות כלל, ודבר זה הוא סוד פח הפורים להשיג קדושת ני"ק בלא העלאה דהיינו גאולה דניסן דהוא ע"י העלאה דהללו עבדי ד' ולא עבדי פרעה, משא"כ גאולה דאדר אפתי עבדי אחשורש אנו

(כמ"ש מגילה יד) כי הארת ני"ק בעודו במאסר פנ"ל, ונדבר זה אי אפשר בדעת אדם להבין כלל איך מאיר לני"ק שפאוסר בתוך הקליפה ואינו מוציא ומעלהו כלל ועי"ז הוא נפילה לקליפה שמלבשו, וכן ד"מ אסתר באחשורש לומר שקלטה רק מהני"ק שבו ולא ממנו וכן לדה רק פח הני"ק ולא גוף הטמא דבר זה הוא רק עד דלא ידעי בהעדר הדעת אז איש הישראלי בלא דעת מכנין לקדושה פזו וקולט אור זה, אבל בדעת ושכל אי אפשר להבינו ולהגיעו כלל, וזה ענין משתה המן להאיר הני"ק ולא לו, ועי"ז הי' ההרגשה ויקיצת הדורמיטא שלצורך בנין בית שני ע"י מלכי פרס שהיו בהלבשה פזו, ואדר הוא הכנה לניסן על ידי הארת פורים שהוא בלא ידע זוכין לקדושת הפסח שהוא אור בהיר בלא שום הלבשה ובגילוי הדעת, כי יציאת מצרים הייתה הכנה לגאולתו וגלות מצרים הוא הפניסה לשערי טומאה שלהם פנודע וכמו שאז"ל (ויק"ר פכ"ג) על פסוק גוי מקרב גוי הללו עובדי ע"ז כו', רק מ"מ הם לא עשו אלא לפנים (מגילה יב) ורק מצד הלבוש היו עובדי ע"ז ולא בפנימיות, וקדושה זו דלא ידע הוא הכנה לקדושת הפסח, וזה טעם מ"ש ומכילתא בשלח) לא נגאלו אלא בזכות האמונה כי במה דלא ידע ואינו מצד השכל הוא רק מפח האמונה שלימה בהש"י ושאין מקרה בעולם רק הפל מהשגחתו, עי"ז נמחה זכר עמלק באדר ומתקדש בלא ידע דאמונה הוא בלא ידיעה וזוהי לידיעה בניסן: ו ענין השבת שהוא אות ביני וביניכם לדעת כי אני וגו' ואח"כ אמר ביני וביני בני ישראל אות וגו' כי ששת ימים וגו', ענין אות דשבת פאות דתפילין פידוע דלכן אין מניחין תפילין בשבת (כמ"ש מנחות לו) דפירוש אות סימן המברר ומאמת הדבר הנרצה לברר כמו ונתן אליה אות וגו'.

וביני וביניכם היינו ההתקשרות שבין ישראל לאביהם שהם קשר אמייז ויעקב חבל נחלתו וחלק ד' עמו, וזהו תפילין דישאל כתיב שמע וגו' אחד דהפל אחד מהש"י ותפילין דמארי עלמא כתיב מי פעמף וגו' אחד, (ברכות ו').

(וכה שבת דקוב"ה ששבת ממלאכתו בששת ימי בראשית היינו שהארץ נתן לבני אדם מעתה שהוא לא יפועל עוד רק הנבראים הם הפועלים, שכל ההתחדשות בעולם הוא ע"י הנבראים יש מיש, ושבת דבני ישראל היא להיפך דבששת ימי המעשה האדם פועל ובשבת נח ומפיר לד' הארץ ומלואה וגם פועלת האדם הפל מהש"י כמ"ש"נ כי גם כל מעשינו פעלת לנו, וזהו לדעת כי אני מקדישכם שקדושת מעשים שיש בכם (פדרף שאז"ל (ויק"ר פכ"ד) על מקודש מקודש יסעדה מקודש מעשים) תדע כי אני וגו' הוא משלי מה שאני מקדש אתכם ולא מהשתדלותכם, זהו אות ובירור ההתקשרות שבינינו שכל פעולתכם אני הוא הפועל ומקדשם ונותן בכם קדושה, וזהו בלשון נוכח דר"ל שבת דבני ישראל ואח"כ שאמר בלשון נסתר ושפרו וגו' ביני וביני בני ישראל מדבר בשבת דהקב"ה, וזהו כי ששת וגו' זהו אות דהש"י ר"ל שהוא אומר ומי פעמף וגו' דהפל שלהם ומוסר הפעולה בידם, וכמו ששמעתי על מאמר ז"ל ר"פ פיצד מברכין (לה).

(כתיב לד' הארץ כו' פאן קודם ברכה כו', פירוש דלאחר ברכה שפכיר שהפל מהש"י אז הש"י אומר שהפל שלו, ולכך אחר שהזהיר תשמרו ושמרתם בנוכח חזר ואמר ושפרו בלשון נסתר כי מצד הכרת הנוכח [שזהו ג"כ פנ"ל ענין הברכות לפני הנאה שאומר ברוך אתה שהוא הכרת הנוכח] הוא מפיר שהפל מהש"י, ואז אח"כ ושפרו וגו' בהעלם

הש"י אומר שהכל שלהם, ועל זה אמרו (שבת קיח:) אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כו', פירוש שבת א' הוא הכרת הנוכח והוא אות דבני ישראל פנ"ל ואח"כ הקב"ה אומר שהכל שלהם ומשפיע כל מיני טובה, ועי"ז שמנת וגו' וכמ"ש בפרק אין עומדין (לב).

(אמה גרמת מה יעשה הבן כו' היינו הש"י שאומר אח"כ דהכל של ישראל והארץ נתן לבני אדם עי"ז יוכל לבוא ח"ו להעלם גמור, וצריך ושמרו וגו' שבת ב' דהוא שבת דקוב"ה דמאחר שהכל חז קוב"ה וישראל צריכים לשמור השבת מצד פי ששבת וגו' כמו שהקב"ה שובת, ואלמלא שמרו כו' גם שבת זה דהעלם הי' הגאולה שלימה להיות באמת הפל חז, וכמ"ש (ב"ב עה:) עתידים צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה, וזה ענין פלוגתא דפרק פלל גדול (סט:) אי מונה ו' ומקדש יום אחד כו' מר יליף מבריאתו של עולם, דהיינו שבת דקוב"ה שאחר הפעולה, משא"כ כמו אדם הראשון היינו תחלה שבת ההפכה לד' הארץ ומלואה ואח"כ ימי הפעולה כמו שתקנו כל הברכות עובר לעשייתן (פסחים ז) ובלאו הכי מעל, ואחר ההנאה פשהוא שבע מברך ברפת המזון זהו שבת שני' פנ"ל: ז שבת אחד מששים בעוה"ב כמ"ש בהרואה, (נו:) ועוה"ב היינו העדר הפעולה דהיום לעשותם רק צדיקים כו' נהנין מזיו השכינה, (ברכות יז).

(ומעין זה בשבת הגם דשכר, מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:) לכו נאמר שבת מתנה טובה כו' כמ"ש בפ"ק דשבת (י) ואמר בבית גנזי ואין להקב"ה אלא אוצר של יראת שמים (ברכות לג:) ובאוצר היראה שם טמון השבת, פי היראה הוא טהרת הלב פידוע מדברי רז"ל ביומא (עב) על פסוק ולב אין ולכו כנס"י יראה אתקרי פנדוע, פי או"ה אין להם חלק אלא בעוה"ז הפעשין וגופני בלבד ולב אין רק לכנס"י כמ"ש ז"ל (שי"ר פ"ה) הקב"ה לבן של ישראל שצאמר צור לבבי וגו', ולכו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב דידוע דעלמא דאמי הוא בינה ובינה לבא, דבעוה"ז הוא השתמשות פחות הפעולה ועוה"ב הוא הלב לבד, ובעוה"ז אי אפשר לטהר הלב לגמרי ממלקחית היצר ועטיו של נחש ולכו נקרא המיתה נח נפשי' בלשון רז"ל שפחה במנוחה ממלקחית היצר, ואז הוא טהרת הלב וכאמרם ז"ל (תוס' סנהדרין לח).

(מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת כו' שהוא ג"כ מעין עוה"ב פנ"ל, ולכן אמרו (סנהדרין נח:) עפ"ם ששבת חייב מיתה כמ"ש יש חכמה באו"ה תאמין תורה אל תאמין (איכה רבה פ"ב) פי חכמה במוח יש גם לאומות והיינו גם חכמת אמת, וכמ"ש במגילה טז.)

(כל האומר דבר חכמה אפי' באו"ה כו' מזרש שאמרה דבר אמת אם מזרע היהודים כו', ועם כל זה לרבם מלא שנאה על היהודים פי תורה הוא לשין הוראה ולימוד (זוה"ק ח"ג נ"ג:) ללמד את הלב שיהי' כפי מה שמשיג בתקמתו זה אינו פלל באו"ה דלב אין, וכמו שאמרו ז"ל (רבה תשאוי דלכו גינת תורה שבע"פ דצפה שעתידי אנ"ה לומר אנו ישראל כו', פירוש פי הבדל בין פתיבה לדיבור פי בכתיבה הוא, רק התגלות החכמה שבמוחו ומחשבתו אבל הדיבור הוא התגלות הבינה שבלב שזה נגלה בדיבור כפי איכות הדיבור ותנועתו נקרא עליו מה שבלבו, פידוע שיש הכרה בדברים אם יוצאים יוצאים מן הלב ואם מדבר בתוקף או בנחת בכעס או רצון וכיוצא בו הלשון קולמם הלב (חזו"ל שער

הענוה) וניכר ומלונכש בדבורו הבינה שבלב, משא"כ בכתיבה מלונכש רק החכמה וכמ"ש בפרק אחר דיני ממונות (לה).

(אע"ג דב' סופרי כו' לבא דאינשי אינשי, פי אי אפשר לו לכתוב רק החכמה ולא הבינה דלב שנה נתגלה ע"י הדבור, דאלו מה שבלבו בהעלם ולא נתגלה גם ע"י הדבור שאי אפשר לו לגלותו זה אין נ"מ לסנהדרין מאחר שאי אפשר לו לברר דבריו לחבריו, רק ר"ל מה שדבור היא מגלה רק שבכתב אי אפשר לגלותו, רק תורה שבכתב המכתב מכתב אלקים בדקדוק צורת אותיות שאם נשתנה כל שהוא פסול, והם ד' שערים טעמים נקודות תגין אותיות הידועים וכן הדיוק בתסירות ויתירות פתוחות וסתומות וכינצא שנה אינו בשום פתב רק בתורה שהם מגלים ורומזים על הבינה שבלב שהקב"ה הטמין בה, ומ"מ התורה נכתבה באר היטב בע' לשון פי מצד הכתב שהוא התגלות החכמה נתגלה לכל באי עולם, ויש חכמה באו"ה להשיג ג"כ הכרת הש"י וכמו שהשיגו כל פילוסופי יון וערב הקדמונים מחמתם ג"כ, רק מ"מ לא נשתנה עי"ז לבם פקוצו של יו"ד ולא הי' הקב"ה דר בלבכם כלל רק בלבוש בני ישראל שלקהם נמסר התורה שבע"פ, פירוש התגלות הבינה שבלב ע"י הדבור ולכך דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרם בכתב (גיטין ס:) פי עיקר דברים שבע"פ בדבור שעל ידו מתגלה מה שבלב, וכמו ששמעתי על לשון רז"ל בכ"מ אליבא דר' פלוני פי כל המירות שלהם הי' פפי לבו ובמקום אדעת' אמרו אליבא שהוא מן הלב, ודבר זה נקרא מסטורין של הקב"ה פי עקוב הלב מפל מי ידענו וכנ"ל דיראה שבלב הוא בית גנזיו, ואמרו (תנחומא תשא) מי שיש לו מסטורין שלי כו', ואדם לעמל יולד גי זה פלי הבריאה בכח פעולה ומעשה והיקפה ו' ימים שהוא סדר הבריאה, רק לבני ישראל ניתן יום השבת במתנה שהוא נגד כנס"י שלהם מתנה כח המנוחה ללב ג"כ שבאמת הלב קשור בהש"י ואצלם ההיקף ז' ימים, אבל עכו"ם ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח:) פי להם ההיקף רק ו' יום ולעמל לבד יולדו ולא למנוחה, וכמ"ש בריש ע"ז (ב) הרבה גשרים כו' הפל בשביל ישראל, פירוש פי כל חטאי ישראל הקב"ה יברר שהי' לתכלית טוב אע"פ שהוא פנין להנאת עצמו הפל, הולך אחר התכלית ועל זה אמרו הם הלא גם פעולתם לתכלית טוב הפל בשביל ישראל, רק באמת בזה יש חילוק בין ישראל לאומות כמ"ש בריש ר"ה ד).

(בצדקה על מנת שיהי' בני, וכמ"ש הרמב"מ (בפ"ב מה"ג) בטעם כופין עד שיאמר רוצה אני דישאל עצם לבכם דבוק בהש"י רק היצר מבלבל, וכיון שהמעשה טובה מצד התכלית הרי עצם נקודת הלב ג"כ מתפנין לטוב ומה ששלא לשמה ולהנאת עצמו זה אינו מצד עצם הלב כלל, משא"כ באו"ה דלב אין כלל פנ"ל, לכך השבת אות בני וביניכם פירוש השייכות שבינינו פנ"ל: ח.

חמשים שערי בינה יש כמו שאמרו ז"ל בר"ה (כא:) ונגדם נ' שבתות השנה וג"ן סדרים באורייתא, כמ"ש בזוהר פמה פעמים (תיקו"ז תי' יט) דתורה הוא המלמדת הלב והתחלת התורה מלידת יצחק דאורייתא מסטרא דגבורה, (זוה"ק ח"ב פא).

(ומלידתו הוא התחלת ועבדום ועינום וגלות מצרים דיזוע דמצרים רומז לבינה, היינו שהוא לברר הבי שבלב כמו שאמרו ז"ל (זוה"ח תרו) דנכנסו למ"ט שערי טומאה ואלמלא נכנסו ח"ו לשער הנ' כו', פירוש כמ"ש בר"ה (שם) על פסוק ותחסרהו מעט

מאֱלֵקִים דמ"ט שְׁעָרֵי בֵינָה נִתְגַלָּה לְמִשְׁרַע"ה וְלֹא שֶׁעַר הַנַּי, דְּכָל דְּבָר מְזַנְקֵק שְׂבָעֵתִים הֵינִי ז' פַּעַם ז' כִּי הֵם ז' מִדּוֹת פְּנוּדָע וְשֶׁעַר הַנַּי הוּא שְׁוֹרְשָׁם, וְהָרֶאָב"ד בְּהַקְדַּמַּת פִּירוּשׁ לְסֵפֶר יְצִירָה מְנַה כָּל הַנַּי שְׁעָרֵי בֵינָה שְׂכַתוּבִים בְּסֵפֶר אִיּוֹב ל"ח וּל"ט בְּשֵׁאלוֹת הַשִּׁי אֵיפּוֹא הֵייתָ וְגו' עַד גְּמִירָא, ר"ל שְׁאָמַר לוֹ הַשִּׁי שְׁאִין לְבוּ מְבֹרָר כָּל אִפִּי בְּשֶׁעַר אֶחָד כִּי בִּירוֹר הֵלֵב הוּא רַק אֶצֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל זָרַע אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהוּא מְחִסִּידֵי או"ה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ ז"ל ב"ב (טו:) וּמִסְתַּמָּא נִסְדְּרוּ בְּדֶרֶךְ לֹא זֶה אֶפְיָא זֶה וְהַשֶּׁעַר הַנַּי הוּא הַנְּמֻנָה רֵאשׁוּנָה שְׁסִידְרוּ מַעֲיָלָא לְתַתָּא וְהוּא שְׁאֵלְתָּ אֵיפּוֹא הֵייתָ שְׁפִירְשׁוּ רז"ל בְּשִׁמוֹ"ר (פ"מ) בְּאִיזָה אִיפֵה הֵייתָ תְּלוּי בֵּאדָה"ר בְּרֵאשׁוּ כו', פִּירוּשׁ הָאֵם עֲמֻדָתָּ עַל בִּירוֹר שְׁוֹרְשָׁה נִשְׁמַתָּה בְּתַחֲזִילַת הַיְצִירָה בְּשֶׁרְשָׁה הַעֲלִיּוֹן שְׁזָהוּ תְּכִלִּית הַבִּירוֹר לְכַרְר שְׁרָשׁוּ בְּתַחֲזִילַת הַיְצִירָה בְּאֶדָם הָרֵאשׁוֹן, וְדָבָר זֶה לְכַרְר לְגַמְרֵי הָרֵי הֵי מְוֹכַרְח לְכַרְר ג"כ הַחֲסָרוֹן שֶׁל עֲטִיו שֶׁל נֶחֱשׁ שְׁבֵאדָה"ר וְהֵי חֵי לְעוֹלָם וְנָה יֵהִי ע"י מְשִׁיחַ וְנָה נִקְרָא פְּאֵלְקִים כְּמִש"נ אֲנִי אֲמַרְתִּי וְגו' אֲכֵן פְּאֶדָם וְגו', וְזָהוּ בְּמִשְׁרַע"ה וְתַחֲסִרְהוּ מַעֲט מְאֵלְקִים הֵינִנו שְׁהוֹכַרְח לְמוֹת פְּאֶדָם שְׁעֲדִיין לֹא בִּירוֹר שֶׁעַר הַנַּי שְׁהוּא שְׁרָשׁוּ בְּאֶדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנִגְדָה זֶה נ' שְׁעָרֵי טוֹמָאָה הֵינִנו הַשְׂתַּקְעוֹת הֵלֵב עוֹה"ז בְּלַבּוֹת או"ה וְהַשֶּׁעַר הַנַּי הוּא שְׁרָשֵׁי בְּתַחֲזִילַת הַיְצִירָה כִּי או"ה שְׁרָשָׁם בְּמָקוֹם טוֹמָאָה וְרַע מִשֵּׂא"כ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמ"מ ק"ו יוֹכֵל לְבוֹא ע"י מַעֲשֵׂיו הָרַעִים שְׁיִתְקַלְקַל גַּם הַשְׁוֹרְשָׁה פְּדֶרֶךְ שְׁמָנוּ אֵלּוּ שְׁאִין לְהֵם חֲלָק לְעוֹה"ב כו' שְׁכָל כְּפֹה גְּרָמוּ קִלְקוּל עַד גַּם לְשׁוֹרְשָׁם שְׁבְתַחֲזִילַת יְצִירָה שְׁנַעֲשׂוּ כְּאֵלּוּ אֵינָם מְוֹשְׁרִשִׁים בְּטוֹב, וּכְאֻמַּת הַשִּׁי אֵין מְנִיחַ כֵּן לְזָרַע אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּכְדֶרֶךְ שְׁאָמְרוּ ז"ל (סְנֵהֲדָרִין ק"ט:) בְּיָקֵשׁ יַעֲקֹב שְׁלֹא יִזְכַּר שְׁמוֹ עַל הַקְּלָקְלָה בְּסוּדָם אֵל וְגו', פִּירוּשׁ שְׁלֹא יוֹכְלוּ לְקִלְקַל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם אֵת הַשְׁוֹרְשָׁה הַקְּבוּעָה בְּהֵם לְטוֹב וְאֵין צָרִיף לְזַמֵּר מֵאֲבָרְהָם וְיִצְחָק שְׁקֻדְמוּ לוֹ, וְזָה טַעַם בְּרִית אָבוֹת לֹא תִמָּה, וְעֵי תוֹס' שְׁבַת נ"ה) וְאֵלּוּ ח"ו הֵיוּ נְכֻסִים בְּמִצְרַיִם לְשֶׁעַר נ' אֵז לֹא הֵיוּ נְגָאֵלִים, הֵינִנו בְּדֶרֶךְ גְּאֻלָּה לְצֵאת מִן הָרַע לְטוֹב רַק בְּדֶרֶךְ כְּלִיּוֹן הָרַע כְּמוֹ שְׁיִהְיֶה לְעֲתִיד וּבְלַע הַמּוֹת וְגו' שְׁיִתְוַקֵּן גַּם שֶׁעַר הַנַּי וְהֵי צָרִיף מִשְׁרַע"ה לְהֵיּוֹת מְשִׁיחַ וְלְהַשִּׁיג גַּם שֶׁעַר הַנַּי רַק שְׁהִקְבִּי"ה הַקְּדִים לְגָאֵלָם שְׁלֹא יִשְׁתַּקְעוּ, וְהֵגַם דַּע"י הַגְּלוּת נִשְׁתַּקְעוּ ח"ו מ"מ הֵי זֶה בִּירוֹר לְמַתָּן תּוֹרָה, כִּי הַבִּירוֹר אֵינוֹ אֶלָּא מִצַּד הַהַעֲלָם כְּאֶשֶׁר אֵלּוּ מְשֻׁקְעִים בְּהַבְּלִים כְּמוֹ אֵלּוּ וְהַלְלוּ עוֹבְדֵי ע"ז וְהַלְלוּ עוֹבְדֵי ע"ז מ"מ הַלְלוּ מְאֻמִּינִים בְּנֵי מְאֻמִּינִים וְצוֹר לְכַבֵּם הַמְּסַתֵּמַר בְּקֶרְבָם הוּא הַשִּׁי, וְהֵי בְּאֻמַּת אֵז הַבִּירוֹר לְמ"ט הַשְּׁעָרִים שְׁכָל שֶׁעַר טוֹמָאָה שְׁנֻכְסוּ דְהֵינִנו הַשְׂתַּקְעוֹת כְּמוֹ או"ה הֵי בִירוֹר וְהַפְּרָה לְפָנֵי בּוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב הַהַבְּדֵל שְׁבִין הַשְׂתַּקְעוֹת הָאו"ה שְׁהוּא מִצַּד עֲצָם לְכַבֵּם, מִשֵּׂא"כ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא רַק מִצַּד עֵירֻבּוֹבָם כִּי הָאֻמּוֹת אֲכָל בְּעֲצָם לְכַבֵּם גְּלוּי וְיָדוּעַ שְׁרָצוּנֵינוּ לְעֲשׂוֹת כו', (בְּרִכּוֹת י"ז).

(וְזָה הֵי בִירוֹר לְכָל הַמ"ט שְׁעָרֵי טוֹמָאָה כִּי עֲצָם לְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ שְׁקוּעַ בְּהֵם כָּלָל, וּמִצַּד הַזֶּה מְגִיעַ הַגְּאֻלָּה מִן הָאֻמּוֹת כְּטַעַם מִינֵי וְבִי אֲבָא וְגו' וְיָרָה מִתּוֹכָהּ מְסַרְחַת שְׁאָמְרוּ ז"ל בְּסְנֵהֲדָרִין (ל"ט:) לְעַנְיָן עוֹבְדֵי ע"ש, כִּי אֵי אֶפְשָׁר עֲקִירַת הָרַע רַק מִתּוֹכָהּ וּמִי שְׁהוּא מְוֹשְׁקָע בּוֹ הוּא הַמְּהַרְסוֹ דְלָכֵן אֲמָרוּ בְּכְרִיתוֹת (ו':) כָּל תַּעֲנִית שְׁאִין בּוֹ מְפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ תַעֲנִית, פִּירוּשׁ תַּעֲנִית הוּא עַל כָּל צָרָה שְׁלֹא תְּבוֹא וְהַהַעֲלָה מְצָרָה דְהֵינִנו סִילוּק הָרַע שְׁהוּא מְפָנֵי הָרַע שְׁבִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ אֶלָּא ע"י הַצִּירוּף דְפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הֵם הַבִּירוֹר שְׁאִין רַע בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הֵם הַמְּבַרְרִים הַהַבְּדֵל שְׁבִין פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל לְפּוֹשְׁעֵי או"ה שְׁאֵלּוּ עֲצָמִיּוֹת עוֹמֵק לְכַבֵּם כְּפֹה וְאֵלּוּ רַק מִצַּד הַלְּבָשֶׁת תּוֹקֵף הַיְצִיר,

ומצדדם הוא ההצלה מרע וכן בקטורת שהוא הצלת הנגף הי' חלבנה והוא בריח כמ"ש (בר"ר פס"ה) ונרח ריח בגדיו ריח בוגדיו דרב מצד חוש הריח שהוא בנשמה כמ"ש בפרק פיצד מברכין, (מ"ג:) ואומרים נשמה שנתת בי טהורה שהנשמה בבני ישראל הוא חלק ד' שעל זה נאמר ויפח באפיו וגו' שאז"ל מאן דנפח מתוכו נפח שהנשמה באפו, וזה גם לפושעי ישראל יש ריח טוב וזה מציל מנגף ורע: אמנם הנס דסור מרע קודם מ"מ העיקר עשה טוב ואנכי קודם ללא יהי' לה שנה התכלית והשורש זהו ע"י אור תורה, והם מ"ט ימי הספירה שאחר גאולת מצרים שהוא ברור מ"ט שערי בינה מצד הטוב, אז זכו לשער הנ' בשבועות שהיו חירות ממלאכה המנות ומיצר הרע כמו שאמרו ז"ל (שמו"ר פמ"א) והיינו ברור השורש וזהו עדים מהר חורב והם הכתרים שאז"ל, שבת פ"ח.

(שהפטר הוא למעלה מן הראש כי מ"ט שערים הוא בלב האדם מצידו ויוכל להגיע בהשתדלותו, אבל ברור השורש ונקיון עטיו של נחש דאדה"ר זהו למעלה מראש האדם רק על ידי הש"י שמסייעו לזה להיות פאלקים ממש, והתורה היא המאירה לאדם ומדריכתו לברר לבבו בכל הנ' שערי בינה, וג' סדרים בראשית נח ויה' שעד לידת יצחק הוא חכמה המושפעת לבינה כי נובלות חכמה עליונה תורה (בר"ר פי"ז) ועצם התורה חכמה לברר הלב שהוא ברצון הש"י, וידוע בכל דבר יש ג' ראשונות וז' תחתונות ג' ראשונות הם המשפיעות, וגם ג' תחתונות נצח הוד יסוד שבכל פרצוף נעשים מוחין לפרצוף שתחתיו פנודע, והם ג' פרשיות אלו שהם לימודי חכמה עליונה המשפיעים לבינה שבלב, כי ג' מיני לימודי חכמה הנזכרים בר"פ אין דורשין מעשה בראשית ומעשה מרכבה וסתי עריות, פירוש חכמה שבבריאה ובברואים וזהו מעשי בראשית שבפרשת בראשית, וחכמה שבפעולת הנבראים אח"כ להוציא מפי פועלתם בראשית אחרים פמותם, כי לא תהו בראה שמזה הוא מצנת דעריות שלימד הש"י דרכים הראויים לזה וזהו חכמת סתי עריות ולימודים אלו בפרשת נח, שבו נתפרש שתילת העולם והתפרדם למשפחותם ולע' אומות וב' דורות דדור המבול ודור הפלגה הם פללות סתי עריות כי הם נגד תורה שבכתב ותורה שבע"פ, כי בדור המבול הי' ראוי להיות מתן תורה כמ"ש בזוהר (ח"ג רט"ז:) וכמשז"ל (חולין קל"ט) על פסוק בשגם זה משה וכן עונם בהוצאת ז"ל ביסוד פידוע בזוהר דכתב ביסוד, וכמ"ש במקום אחר דכתיבה דברי תורה הוא תיקון לזה כי הכתב הוא גילוי טיפי חכמה שבמוח לפועל עי"ז מאספ טיפי מוחו שיצאו לבטלה, כי הכתב הוא להיות לזכרון ושלא יהי' כדבר של בטלה ועי"ז מתקבצים נדחי נפשות העשויות ג"כ כטעם ד' צילף, וכמו פשאדם עוסק בדברי תורה בדבור הקב"ה יושב ועוסק פנגדו כמו שאמרו ז"ל (תדבא"ר פי"ח) פה פשכותב דברי תורה הקב"ה פותבם ג"כ, וכתיבת הש"י היינו התהוות נפשות כמו דרף משל תורה שבכתב שאותיותיהם הם שורש נפשות בני פנודע, וכן כל כתיבת תורה שבע"פ שהוא התגלות הגנוז בתורה שבכתב כי כל הנפשות הוא מאותיות וע"י מעשה האדם במצות ועבירות נשתנה צירופם, כמ"ש בפירוש הראב"ד לספר יצירה [ריש פרק ג'] בפירוש ג ספרים של צדיקים גמורים כו' ע"ש, ועל ידי אותם אותיות הנכתבים מידו של הקב"ה נוצרים נפשות, וזה טעם פתב ביסוד שבו הוא פח ההולדה לנפשות חדשות והם אותם הנפשות שיצאו ממנו לבטלה, ודור המבול הם עצמם דור המדבר כמ"ש במקום אחר ואין אדם

עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל כדרו"ל (גיטין מ"ג) דלכן קרא הכתוב דברי תורה מכשלה והמכשלה הזאת וגו' שגם המכשלה הוא דברי תורה מאחר שאין אדם עומד על דברי תורה כו', והמכשלה דתורה שבכתב הם דור המבול ודתורה שבע"פ הם דור הפלגה שהי' בארץ שנער ששם יסוד תורה שבע"פ בימי אנשי כנה"ג והשקמתו בתלמוד בבלי, שקדם שפה אחת ודברים אחרים בכל הדבור רק שהי' דברים חדים בלשה"ר על אלו פו של עולם, ומרפא לשון וגו' מאי תקנתה' כו' (ערכין ט"ו): בדבור בדברי תורה שזהו יסוד תורה שבע"פ, דמשרע"ה שהוא יסוד תורה שבכתב נאמר בו לא איש דברים אנכי, וברית הלשון וברית המעורר מכווננים זה נגד זה בשניהם פת הנבראים להוציא נבראים אחרים, ברית המעורר בפועל ומעשה בגוף וברית הלשון בנפש פטעם את הנפש אשר עשו בחרן וכמ"ש (סנהדרין י"ט): כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו, וגם הוא בפועל בריאת נפשות כמ"ש אז נדברו וגו' ויכתב בספר זכרון וגו' שע"י הדבור בדברי תורה הקב"ה פותח בספר זכרון, וכל זכרון דהש"י הם נפשות דבנ"י שהם לזכר עולם נצחי וכתובת הוא התולדה פנ"ל, וב' ספורים אלו דדור המבול נח הנבחר מהם לתיקון עולם ולהעמיד השארה לקבל תורה שבכתב המתקנת ומיישרת פת זה ודורודור הפלגה ואברהם הנבחר מהם, הם פלל החכמות שיש בסתרי עריות שהיא פת פעולת הנבראים פנ"ל, וחקמת מעשה מרפכה היא בפרשת לך המדבר מגילוי הש"י לאברהם אע"ה ואיך הש"י רוכב עליו פי האבות הן המרפכה כמ"ש בבר"ר (פפ"ב) ולמדוהו מאברהם ביחוד שם: ושלשה אלו הם תלת נקודין דאורייתא הנזכר בתיקונים ושמימי פירושו כי פללות התורה הוא ג' דברים לעשות כרצון הש"י וכרצון איש ואיש שלא להרע לחבירו וכרצון עצמו ג"כ שלא להרע עצמו ולבקש טובת עצמו ג"כ, ואלו הג' הם הרמוזים במ"ש אורייתא וקוב"ה וישראל חד והוא ג"כ מ"ש (שבת ל"א).

(ואהבת לרעך כמוך פלל גדול בתורה, פירוש ואהבת פמה דאת אמר ואהבת את ד' אלקיך שפתם אהבת בני ישראל להש"י ולרעך שיהי' ג"כ טובה לרעך וגם כמוך טובה לעצמך, וזהו מעשה בראשית טובת הנבראים עצמם, ומעשה מרפכה רצון הש"י, וסתרי עריות הוא מצד השפעתם לזולתם, וכן כל דבר נחלק לראש תוף סוף פנדע, וכלל הגוף הם ראש שהוא המקבל ההשפעה מלמעלה והגוף הוא עצם האדם ושוקין הם פת ההשפעה לזולת וכל חלק מהם ג"כ חלוק לתלת פנדע, ובראש עצמו יש ג' ראשונות כח"ב או חב"ד מצד פנימיותן החכמה הוא מהש"י ומה שמקבל ובינה עצמיותו שמבין דבר מתוך דבר ודעת חבורם להשפיע ללב וכחות הפעולה, ובחיצוניות פירוש בלא ההתבוננות מצד עונם הכחות רק מצד החיצוניות המתגלה עצם הראש הוא החכמה שבמחשבה והבינה הוא פחו המשפיע ללב וכתר הוא ההשפעה שלמעלה מראשו מהש"י, וג' אחרונות של כל פרצוף הם כחות ההשפעה והם נה"י נצח הוא הימין מקרבת שרצונו להשפיע והוא פת המשפיע והוד הוא שמאל דוחה כאלו רצינו לעצב לעצמו ויסוד בו הוא מידת ההשפעה, והם נעשים ג' ראשונות לפרצוף שתחתיו פירוש פת המושפע והמקבל ההשפעה מג' כחות אלו של נותן ההשפעה פנימיות נעשו ג' ראשונות שהם ג' כחות של קבלת ההשפעה של המקבל שחלוק ג"כ לנ' כחות אלו עצמם פנ"ל, כי כפי חלוקתם במשפיע פה מתחלקים במקבל, והם ג' ראשונות של התורה המדרכת לאדם

בנ' שערי בינה, הג' ראשונות שהם האחרונות מחכמה הם ג' סתרים שהם סוד פידוע דראשית הגילוי לאדם הוא בלב, דקיימא לשאלה.

משא"כ חכמה שבמוח שאינו מורגש בלב לא קיימא לשאלה, וכן חכמת הש"י שלא מצד התגלותה בבינה שבלב בני ישראל אין דורשין, ובמרכבה שהוא הא' המדבר בידו של עולם ביחיד, ומעשה בראשית שמדבר מנבראים ויש ב' בורא ונברא בשנים, ובערות שמדבר מן הזולת שהוא הג' בשלשה, ובתורה נתהפך הסדר להיות פרשת לך דמעשה מרכבה הג' כנ"ל דכתר דחיצוניות פנימיות הוא הדעת שהוא הג', ובתורה הוא מצד השפעת החכמה לבינה שבלב שהוא ע"י הדעת שפחמה המספר חו"ב שפחמה: ושלשה פחות אלו של חכמה בהשפעה הי' בג' אלו אנשים המדברים באותן פרשיות, כח חכמת מעשה בראשית נשפע באדם הראשון שהוא הנברא הראשון והפיר את עצמו ומפח זה הפיר חכמה שבכל הנבראים כמ"ש ויבא וגו' כל אשר יקרא וגו' וקריאת השמות הוא מצד הבקיות בחכמת טבע של כל נברא, ודרשו לב' הם שני בניו קין והכל שהם ג"כ שורשי כל הנפשות כמוהו פנודע כי הם ראשית אוננו, ונח הי' בקי בחכמת סתרי הוצאות נבראים ע"י שגטונה להכניס כל בעלי חיים וצומח להחיות זרע ודרשה לג' בניו, ומהם פירוד האנמות ללשונותם שפח כל האנמות בזה בקיום העולם במעשיהם ופעולתם שע"ז הוא כל קיום האנמות לקיום וישוב העולם לחדש פעולות שונות בנבראים כל אומה פועלת פעולה מיוחדת בע' פחות הנפש כמ"ש במק"א, ואברהם אבינו ע"ה ב' פליותיו כב' מעינות נובעות חכמה (בר"ר פצ"ה) דמעשה מרכבה לדעת ולהפיר שאי אפשר לבירה בלא מנהיג הרוכב על כל הבריאה ודרשה לבנו יחידו, ובו התחלת השפעה לבינה שבלב דהיינו לכנס"י שממנו בני האומה הישראלית המפירים זה בבירור לבבם שהם מרכבה להש"י, משא"כ אדם ונח אבות לכל העולם פלו, ומ"מ גם אברהם אע"ה נקרא אב המון גוים כי הוא אינו מלידה מבטן זרע ישראל העמוסים מני רחם להיות צור לבבו ית"ש בתולדה, שהרי נקרא תחלה לגרים (תגיגה ג') כי על ידי השתדלותו זכה לבינה שבלב ולהיות נקרא איתן האזרחי (ב"ב ט"ו) פאזרח בישראל שהוא איש הישראלי מבטן, וכטעם טל ילדותך שדרשו רז"ל (בר"ר פל"ט) על אברהם אע"ה, אבל עיקרו הוא מצד השגת החכמה יתירה ויש חכמה באו"ה כמש"ל, (איכה רפה פ"ב) ויציא מילתא מ"ש הרמב"מ בפירושו, מעשה בראשית ומעשה מרכבה פנודע ואין טענה עליו מ"ש בספר עבודת הקודש וכדומה לו דא"כ היו חכמי או"ה פאריסטו והדומה בקיאים במעשה בראשית ומעשה מרכבה פנביאי ישראל, כי אמת הוא פן דיש חכמה באו"ה והיינו חכמת אמת רק שאינו מורגש ללב ואינו תורה להדריך הלב על ידו, משא"כ חכמת בני ישראל נקרא תורה כי מרכבה דיחזקאל באובנתא דלבא תליא כמ"ש במגילה (כ"ד:) דהעיקר ע"י הרגשת הלב באור הש"י וזה אינו באו"ה פלל רק בישראל שהקב"ה לבן של ישראל, (שי"ר פ"ה) ומעשה בראשית ומעשה מרכבה וסתרי פעילות הנבראים בכל מיני חכמות לימודיות דבני ישראל הוא עצמו אותן חכמות אלקיות וטבעיות ולימודיות דאו"ה, רק מצד נביעות מהבינה שבלב להפיר בכל דבר אמיתות הש"י הוא בענין אחר ממש, וכמו ששמעתי כי כל חכמתו דרשב"י בספר הזוהר ידעו ג"כ סבי דבי אתונא מחכמי יון שהיו קרוב לזמנו והיו לעומתו זה לעומת זה והי' ספירות הם עצמן הי' מאמרות הידועים לבעלי ההגיון רק שהשיגום בלבוש אחר מצד החיצוניות

ואינו דברי תורה כִּלְל וְכֵן כָּל חֻמַּת שְׁלֵמָה הַמַּע"ה הִי יוֹדֵעַ ג"כ חִירָם מְלֶכֶּה צוֹר שֶׁהִי לְעוֹמְתוֹ זֶה לְעוֹמַת זֶה וְכָל חֻמַּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה יָדַע בְּלִעָם מַצַּד הַחִיצוֹנוֹת [וְכַאֲמָרָם ו"ל שִׁילְהִי זְבָחִים (קט"ז).

(דְּנִתְקַבְּצוּ או"ה לְבַלְעָם וְסִיפָר לָהֶם עֲנִין מִתַּן תּוֹרָה, וְזֶה שְׂאִיתָא בְּסִפְרֵי (סוּף בְּרַכָּה) באו"ה קָם וּמְנוּ בְּלִעָם] כִּי שְׂמַעְתִּי וְנִצִּיבָא מִיְלִתָּא, וְג' אֱלוֹ הֵם ג"כ נִגְדַּד ג' מִיְנֵי חֻמּוֹת הַנְּזַפְרִים הַגַּם שְׂפָל אֶחָד כּוֹלֵל שְׁלִשְׁתָּם מ"מ כָּל אֶחָד מִתִּינְחָד וְרִשׁוּם בְּכַח אֶחָד פְּרָטִי, מִשְׁרַע"ה הוּא הַמְגַלְהָ וּמְפָרְסָם אֲלֵקוֹת בְּעוֹלָם בְּמִתָּן וְכֵן שְׂמַעְתִּי דְּהוּא שְׁוֹרְשׁוֹ מִדְּבוּר אֲנִכִּי ד' אֲלֵקִיָּהּ שְׁהַש"י רֹכֵב וּמְנַהֵג הָעוֹלָם הוּא מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְזֶהוּ תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב שְׁהוּא מְהַש"י עֲצָמוֹ דְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה הוּא מַצַּד הַש"י וְהַשְּׁגַת מְדוּתָיו ית', וְלִכְּה מַרַע"ה הוּא מִדַּת הַדַּעַת כְּנֹדַע שְׁהוּא לְהַשְׁפִּיעַ יְדִיעָה זוֹ לְלֵב, וְדָבָר זֶה שֶׁל הַשְּׁפַעַת הַחֻמָּה לְלֵב הוּא ג"כ מ' וְהוּא צוֹר מַצַּד שְׁהַש"י רֹכֵב עַל הַנְּבָרָאִים בְּבֵן עִי"ז נִשְׁפָּע לְלֵב, שְׁהַרִי באו"ה אִינוּ נִשְׁפָּע אַע"פ שְׂמַשְׁיָגִים חֻמָּה וְיָדַעוּ ג"כ מִמִּתָּן תּוֹרָה כַּמִּשְׁאֵל רַק דְּקָרוּ לִי אֲלֵקָא דְּאֲלֵקָא כְּדָא' שִׁילְהִי מְנַחֵת, הִיָּינוּ דְּהַשְּׁגַתָּם מַצַּד הַחִיצוֹנוֹת שְׁהוּא הַפְּתָר וְלֹא פְּנִימִיּוֹת הַדַּעַת, וְהִיָּינוּ דְּאֵמַת דְּהַקְב"ה רֹכֵב רַק כְּמוֹ הַפְּתָר עַל הָרֵאשׁ שְׁהוּא לְמַעְלָה מְהָרֵאשׁ וּמְבַדִּילִים הַפְּתָר מִן הָרֵאשׁ וְאוֹמְרִים שְׁהַנְּהַגַת הַגּוֹף ע"י הָרֵאשׁ וְחֻמַּתָּם וְעוֹצֵם יָדָם הוּא הַמְשַׁגַּת חֻמָּה וּפּוֹעֵלַת גְּבוּרָה, כִּי לֹא יָדַעוּ מִפְּנִימִיּוֹת הַפְּתָר שְׁהוּא הַדַּעַת שְׁהוּא הַמְחַבֵּר מוֹחַ וְלֵב לְהִיּוֹת הַלֵּב מְלֵא ג"כ מְאוּר אֲלֵקִי הַמְּוֹשֵׁג בְּמוֹחַ יְהִי מוֹרְגָשׁ לְלֵב, זֶהוּ ע"י חִיצוֹנוֹת הַפְּתָר שְׁנֹכְנִס בְּפְנִימִיּוֹת לְגוֹף פִּירוּשׁ שְׁהַש"י רֹכֵב בְּכָל מַעֲמָקֵי לֵב הָאָדָם ג"כ וְאִין הַפְּתָר נִבְדָּל מִן הָרֵאשׁ כִּלְל וְזֶהוּ דַעַת מֹשֶׁה רַבִּינוּ ע"ה, מִשְׁא"כ בְּלִעָם הִי דַעַת דַּסְט"א שְׁהַלֵּב שְׁלוֹ מְלֵא מְיָי רַע וּמַצַּד זֶה חֻמַּת מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה שְׁלוֹ הוֹלִידָה מִיְנֵי כְּשָׁפִים שְׂמַכְחִישִׁים פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה, (סְנֵהֲדָרִין ס"ז).

(וְאִיתָא בְּתַדְכָּא ר"ר (פכ"ח) כִּי בְב' דְּבָרִים בְּלִעָם גְּדוֹל מִמַּרַע"ה יַעו"ש פִּירוּשׁ כִּי הוּא הַשִּׁיג מַצַּד הַחִיצוֹנוֹת שְׁהוּא הַפְּתָר שְׁהוּא גְּדוֹל וְלְמַעְלָה מִהַדַּעַת וְאִין כָּאֵן מְקוּמוֹ עוֹד, וְשְׁלֵמָה הַמַּע"ה חֻמַּתוֹ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כַּמ"ש וְיָדַבֵּר עַל הַעֲצִים וְגו' וְסִפְרֵיו נִקְרְאוּ רוֹת הַקְּוֹדֵשׁ שְׁהוּא ג"כ פְּעוֹלַת הַש"י רַק שְׁהוּא יוֹצֵא מִפֶּה הָאָדָם וְכֵן מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הִיָּינוּ חֻמַּת הַש"י הַמְּלֻבְּשֵׁת בְּנְבָרָאִים, וְרַשְׁב"י חֻמַּתוֹ בְּסִתְרֵי תּוֹרָה שְׁהוּא תּוֹרָה שְׁבַע"פ וְחֻמַּת הָאָדָם עֲצָמוֹ הוּא הַחֻמָּה דְּפְעוֹלָתָן שֶׁל הַנְּבָרָאִים, וְהַגַּם דְּכָל אֶחָד דִּיבֵר מְשַׁלְשֵׁת הַחֻמּוֹת הִיָּינוּ כִּי כָּל אֶחָד מֵהַג' כְּלוּל ג"כ מַג' אֱלוֹ וְכַנְזָפָר לְמַעְלָה: וְסִפְרֵי יְצִירָה הוּא בְּרִייתָא דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית לְיָמוּד חֻמַּת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְשִׁנִּינוּ שָׁם [בְּרִישׁ פְּרָק א'] וּבְרָא אֶת עוֹלָמוֹ בַּג' סְפָרִים סִפְרֵי וְסִפְרֵי וְסִפְרֵי, הֵם ג"כ ג' מִיְנֵי חֻמּוֹת אֱלוֹ כִּי בְּרֵאשִׁית מְתַרְגְּמִין בְּחֻמַּתָּא וּבִל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֻמָּה כו' נְבָרָא הָעוֹלָם שְׁהֵם כ"ב אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת ע"ש בְּסִפְרֵי יְצִירָה, הִיָּינוּ כְּנֹדַע דְּבָכָל דְּבָר יֵשׁ אוֹרוֹת וְכֻלִּים הַפְּלִים הֵם אוֹתִיּוֹת כִּי בְּדָבָר ד' שְׂמִים נַעֲשׂוּ וְהַדְּבוּר הוּא בְּאוֹתִיּוֹת וְלְעוֹלָם ד' דְּבָרָה נִיָּצַב בְּשְׂמִים שְׁדְּבוּרוֹ הַמְקִיָּמָם עֲכָשְׁיוֹ ג"כ, וְאוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר הֵם פְּלִי הַשְּׂמִים וִי סְפִירוֹת הוּא אוֹר הַש"י פִּירוּשׁ כַּח הַמְדָּבָר הַמְּלֻבְּשׁ בְּהַדְּבוּר, וְזֶהוּ כְּלוּל בְּכָל הַנְּבָרָאִים יֵשׁ חוֹמֵר וְצוּרָה דְּהִיָּינוּ אוֹרוֹת וְכֻלִּים וְכָל אוֹר חֲלוּק לִי מְדַרְגוֹת וְכֻלִּים חֲלוּקִים לַכ"ב אוֹתִיּוֹת וְהַפְּל מִחֻמַּתוֹ ית' וְהֵם בְּהַכְרַח ל"ב נְתִיבוֹת חֲלוּקִים בְּשָׁכָל וּבְחֻמָּה, וְזָכַר שָׁם אַח"כ שְׂמוֹת וְהֵם הָאִירוֹת וְאַח"כ סְפָרִים וְהֵם הַפְּלִים כִּי הַסְּפָרִים מְאוֹתִיּוֹת, וְכֵן דְּבָרֵי הַמְּפָרְשִׁים שָׁם שְׁהֵם ג' אֲמוֹת

וז' כפולות וי"ב פשוטים שזכר אח"כ וכן דברי הראב"ד שם, וה"ר משה בוטריל בשם ר"א הקליר בשם זקינו שהם שכל משפיל מן שפיל שיש בחכמת מעשה בראשית עצמו שהיא חכמת הטבע בדברי הרמב"מ, ואצל האומות ג"כ חלוק לב' ספור הטבעים היינו ידעית כל הנבראים והבדלם זה מן זה בעניינים וגוונים ומהותם וזהו פלים, וזהו אצל בני ישראל חכמת אדם הראשון בקריאת שמות שידע באיזה אותיות מדבור ד' נתנה חומר וא זה, ולמוד חכמת הטבע ידעית פחות פנימיות של כל דבר זה נקרא אצל בני ישראל ידעית אורות הש"י איך הוא מחי את פולם בפנימיותם יש בכל אחד גיוץ אור מאמיתות הש"י המתפשט ממדותיו דהיינו שמוותיו ית' פנודע, והם קבוצם קומה שלמה החלוקה לי' שחלוק לג' פנוזכר למעלה דהיינו ראש תוף סוף, פי כללות הבריאה בגין לאשתמודעי ולמענהו לקלוסו (שוח"ט י"ט) לדעת שיש בורא ע"י הפרת אור חכמתו בנבראים, והשכל שהוא הידיעה וההפרה בבורא זהו מעשה מרכבה, והמשפיל שהוא חיות הנבראים הוא מעשה בראשית, והמשפיל הוא שכל האדם המתבונן הרי הנבראים פעלו והולידו זה באדם והוא פעולת הנבראים, וחלוקה זו הוא ג"כ בנתיבת כמה בין באורות בין בכלים בחכמתו דהש"י שהוא הפעלת חכמה זו דמעשה בראשית ודם בהתבוננותו בחכמת הש"י באורות פלים, והחלוקה בפלים נקרא ג' ספרים פירוש ג' הוראות שיש למילת ספר כמ"ש בפירוש הר"א גרמיזא והר"מ בוטריל לשם ע"ש, פירוש חקיקת האותיות זהו העמידה על יסוד כל דבר, ובכללות הם ג' אמות ויסודות אור מים אש ובכל פרטי נברא חומר בפני עצמו זה כסף וזה זהב וכן בצומח ובעלי חיים, והוא צורת האותיות עצמן שהם יסוד הנבראים וזהו הראש והשכל עצמו, ופירוש ספר לשון מנין הוא הסוף פגירסת ר"י הלוי [בכוזרי] המובא בפירוש הר"מ בוטריל על הכתוב קבועים שבכל נברא דרך משל פח האש לשון והמים לכבות והצנמת ליוזן והדומם להיעשות פלי לתשמיש וכיוצא בפרטי פרטות, והם בכלל הנבראים י"ב פשוטות שנגדם י"ב מזלות שהם פוכבי השבת דקביעי וקיימי ברקיע שהם פחות של פעולתם, וזהו נגד המשפיל וכח פעולת הברואים בזולת שזהו התבוננות איש הישראלי בכחות פעולת הנבראים לדעת האותיות דדבור הש"י שפועלים פה, ואותם אותיות נקראים ספר לשון מנין שהוא מנין הכחות של כל אחד חלוק כפי מנין האותיות ולא כפי צורתן שזהו ספר הא' ביסודן, ואותם אותיות הם פח המשפיל ר"ל מי שמשמש בנבראים שהם המשפילים פי גלוי הכחות הוא מצד השימוש השימוש בהם, וספר לשון סיפור דברים הוא האמצעי בידיעות כחות המשתנים שבכל נברא ר"ל שפעם הוא פה ופעם פה, דרך משל בצומח ובעלי חיים הוא הולך וגדל ותחילתו קטן וג"כ סופו נרקב וכלה וכן בדומים הוא משתנה בין בתחלת מיני המתכות וכדומה ובין בסוף פשמתפרר וכיוצא, וזהו עצם פח המשפיל וכח הנבראים עצמן שהם בכללות ז' כפילות, פירוש כפילות מצד התמורות של דבר והפכו כמ"ש בספר יצירה שנגדם ז' פוכבי לכת ברקיע שהולכים ומשנים מקומם בכל פעם ואין עומדים קבועים במקום וסדר אחד כמזלות, וזה (נמחק תיבה א') לעצם פח פרטי של עצמות כל נברא שמצד פח עצמן הוא ההשתנות כמו פח הצמיחה בצומח והגידול בעלי חיים וכדומה זהו עצם הספור, שפספר ותיבות יש חקיקת אותיות ומנינם ועצם הספור שבאותן אותיות, וזהו עצם דמעשה בראשית היינו ענין הנבראין עצמן, והם חלוקין לז' והיסודות לג' פי כל דבר חלוק לי' ג' ראשונות וז'

תחתונות הג' ראשונות הם היסודות וההתחלה והז' תחתונות הם פללות גוף הדבר, וכחות של פעולתן הם י"ב פי בכל פעולה ינבחו י"ב מיני הבחנות שהם י"ב גבולי אלכסון שיש בכל גשם כמ"ש בספר יצירה, כמו ששמעתי פירוש גבולי אלכסון היינו דברים הפכיים שזה נגד זה, ובכל דבר יש ו' קצוות פנוצע שהם ו' ימי הבנין וכחות פרטיות של מיני פעולות וכל א' דבר והפכו הרי י"ב מינים בפעולות, וזהו בכלים פחות הפעולות הם י"ב בפ"ע והם כ"ב, אבל באותיות הוא רק י' פי פחות הפעולה פללות בז' תחתונות שג' הם פחות הגוף וג' פחות הפעולה וכח לה עצמה הוא העשירית פנוצע, היינו דבמהצאת הפעולה לפועל ע"י הכלים הנגלים הרי מצד הנגלה הפעולה נפרדת מן הפועל, משא"כ מצד האור הפנימי הנעלם שהוא פח של הפועל עצמו הרי הוא כלול בגוף הפועל ובכלל הי' פחות של גוף קומתו כמו שהג' ראשונות שהם היסודות פלולים בגוף קומתו, ובכלל האורות, וכלים ידיעת הכלים היינו צירוף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ שנתבאר בס' יצירה זהו מעשה בראשית שנכלל בפ' בראשית, והאורות איך הש"י מאיר בכלים ושאינ בירה בלא מנהיג זהו מעשה מרפבה וחקמת אברהם אבינו ע"ה שפפרשת לה ששהיג זה אחר שעמד על ספר יצירה כמ"ש בסוף ס' יצירה: וזהו הקדמת שבת למלאכת המשכן בפ' ויקהל שהוא ג"כ מעשה בראשית כמ"ש בהרואה (נ"ה) יודע הי' בצלאל לצרף כו', ושבת הוא זיו השכינה ואור הש"י הממלא את המשכן וברייתו של עולם ברישא חשוכא וחדר נהורא, (שבת ע"ז): ותחלה הוא פ' בראשית בידיעת הכלים ואח"כ השגת האור דאברהם אע"ה ע"י ידיעות ע"ד יתרון האור מן החושך, וכן הוא סדר השגת האדם באור השי"ת כברייתו של עולם דמקודם ששבת ימי המעשה ואח"כ שבת שהוא שבות ימי המעשה, אבל המשכן שהוא פעולת האדם דוגמת הש"י והוא חקמת פעולת הנבראים שבפ' נח שזהו הבינה שפחכמה נגד הבינה שפלב ששם ההבדלה בין ישראל לעמים בכח פעולתו והשתדלותו, שגם העמים משתדלים הרבה גשרים גשרנו וכל מיני חכמות לישוב העולם הכל הוא חקמת נח שנקרא איש האדמה בעלא דארעא שעוסק בישוב העולם היפוד דור המבול המתרבים, ומצידו נמשך דור הפלגה המפרידים ומבדילים בין אור לחושך, והש"י לקח לחלקו אברהם אע"ה שזה יש לו הבינה יתירה כמו שאז"ל ביומא (כ"ח): דהיינו פח הפעולה בהפלגה שהוא המתחיל בהשתדלות להשגת הש"י שהוא עמוד העבודה והוליד את יצחק שהוא עמוד התורה דאורייתא מסטריה שמברר פל הנ' שערי בינה שפלב, ולפעולת אדם צריך להיות האור קודם ואח"כ עשית הכלי וכמו אדה"ר שקידש השבת ואח"כ ו' ימי הפעולה וכמשז"ל בפ' פלל גדול (ס"ט): פי בלעדי השגת אור הש"י אי אפשר לו לפעול פלל, ולכך שבת קודם למלאכת משכן, וב' עניינים אלו מצד השתדלות אדם שלעמל יולד מכח פעולותיו הם השגות דדור המבול ודור הפלגה במכשלה שקודם עמידה לדברי תורה ותורה, דדור הפלגה בנין המגדל הוא דוגמת בנין משכן וביהמ"ק להיות מקום קביעא וקיימא להם רק שהי' לצורך גופם ותאונתם ולא להשראת שכינה, ודור המבול אמרו ז"ל פ' חלק (ק"ח): ששהעין הקב"ה מעין עוה"ב זהו דוגמת שבת שהוא מעין עוה"ב ששהיגו האור והפנימיות של פח הפעולה פנ"ל, דשבת הוא הפנימיות של ששית ימי המעשה ועי"ז העלו פל מיני פעולות בהתפשטות תאונתם בתאונה ורציחה דחמס, וביחוד עון דדור המבול בהוצאת ז"ל שקראו רז"ל בר"פ פל היד בני מבול דהיינו התפשטות פעולה

לבטלה שאינו בורא בריאה כלל באמת, זהו מצד אור של פח הפעולה הנשפע בהם ומצד התאנה לא עצרו פח להגדירו, וזה גורם פליון הבריאה באמת ושבירת הכלים היפה אור הש"י שהוא מחי' ופועל בגנו הכלים, ולכך תיקון עין דדור המבול הוא על ידי שמירת שבת פהלקתו ובסור מרע דסור מרע דשבת הוא הגדרת פח הפעולה וזהו תיקון עון דור המבול בהוצאת ו"ל, ולכן פ' שבת דקודם למשפן הזהיר לא תבערו אש וגו', וכפשטן' מצות שבת הוא בעונג ובנדאי הי' עונג שבת יותר אם הי' מותר לבער אש לבשל ולחמם התבשילים והמאכלות ולהתם גופו וכיוצא, והזהיר לא תבערו שאסור לעשות מלאכה לצורך העונג, וכן בסודו בהנאה מזיו השכינה יוכל להלהיב להיות פאש אוכלה ותגבר ההנאה, אלא שצריך הגדרה שלא יהי' חקמתו מרובה ממעשיו שזה יגרום שבירת הכלי כי ירצה אח"כ לפעול פעולות שלא בהגדרה רק כפי רבוי ההשגה שמונה נמשך עון דדור המבול הרומז לשבירת הכלים ח"ו, ופרשת ויקהל שנאמרה בהקהל הוא לעומת פ' נח המדברת ג"כ מקהילת כל בני העולם בדור הפלגה, רק ששם הוא מצד החכמה ויש באו"ה ג"כ פנ"ל משא"כ פאן מצד הבינה שבלב והתורה דלא עשה כן לכל גוי, וכמ"ש בזוהר (שמות קצ"ה) דניקהל וגו' היינו שהפרישן מערב רב רק בני ישראל לבד ולא להם חלק ונחלה בבית אלקינו שהוא השתדלות ופעולת עם בני ישראל אין הדמות לפעולתם כלל כי אצלם לב אין, וזהו דוגמת בחירת אברהם אע"ה מדור הפלגה, ופ' שבת בתחלתו דוגמת נח בתיבה שהוא השביתה מפל הפעולות רק שהוא הכנה לכל מיני פעולות כי עמו בתיבה מפל החי וכן כל מיני צמחים להחיות זרע, וכן שבת הוא השביתה ממעשה והוא האור פנימי לכחות הפעולה דבני ישראל שכל פעולתו הוא מהש"י כטעם כי כל מעשיו פעלת לנו ומקדשין שבת ואח"כ מוכן ששבת ימי המעשה, וגם במעשה בראשית הכ"ב אותיות שמשו בששית ימי בראשית והי' אורות ביום השבת, ובאמת הפל נברא ביום א' כמו שאז"ל (בר"ר פי"ב) ובמאמר יהי אור נבראו כל מיני אור ונאצלו ג"כ הי' אורות שבתוך הכלים רק דשלימותו במנוחה דיום השבת: ט סוד מעשה בראשית דאין דורשין, רש"י פירש (והוא בעין יעקב רפ"ב דחגיגה וחסר בגמ') כגון ספר יצירה, ובסנהדרין (סז): אמרינו פטור ומותר כגון ספר יצירה ר"ח ור"א עסקו בס' יצירה כל מעלי דשבתא ומיברו להו כו' פירש"י ממילא מיברו כו', מבואר דעסק דספר יצירה היינו שעיי"ז העסק בו נברא ונעשה כה מעצמו, והיינו דפי' ג' ספרים ספר וספר וספור כידוע דיש ג' מיני אותיות בתורה דיש ג"כ אנתון רברבין וזעירין כפודע, וע' בזוהר [ר"פ ויקרא] ובפ' תרומה [קע"ד רע"א] ופקודי [רכ"ח ב'] דאנתון רברבין בבינה ואנתון זעירין במלכות, ועי' בפ' תצונה [ק"פ ב'] שם מצאתי מפני דברבין בלב ואמצעין במוח וזעירין במעשה יעו"ש ואהניין, ופירושו כמו"ש למעלה אות ז] דהכתב גילוי המחשבה דמוח והדבור גילוי הלב, וידוע דגם במחשבה דמוח והרהור דלב הרי כל מחשבה והרהור ע"כ הוא באותיות וא"כ אותיות הכתב הם אותיות דמחשבה ואורייתא מחכמה נפקא, (זוה"ק ח"ב פה) ואותיות הלב הם הרברבין כידוע י' על שם המחשבה שהוא סתום ובלב הוא בהתפשטות, ולכן ב' דבראשית רבתי כי בריאת העולם בב' היינו דא' הוא יחודו של עולם כמו שהי' יחיד ומיוחד עד שלא נברא העולם והבריאה הייתה להיות להיות נראה פאלו יש ב' בורא ונברא, רק בני ישראל יקבלו התורה המתחלת בא' דאנכי וגו' להפיר שגם עתה הוא משנברא העולם ד' אחד פעד שלא נברא

העולם, וזהו מצד התורה שהיא קיום העולם אבל מצד העולם הוא הב', והתחלת הפרת הב' הוא בלב דשם הב' חללים למשכן הב' יצרים והיצ"ר מראה שהם ב' ומפריד ח"ו הבריאה מן הבורא והיצ"ט מדריכו לדעת פי באמת ד' אחד ואין עוד מלבדו, ולכך אות בראשית היא מאותו הלב, מי במחשבה פולו חד ואע"פ שעלה במחשבה בריאת העולם הרי תמן לא קנימא לשאלה ועדיין פולו חד ולא שינה כלל אות ב' רק בלב, ולכך אז"ל (בר"ר א') ישאל עלו במחשבה כי הם מתעלים עד המחשבה דהש"י ושם אין הפרה לב' כלל לכך הם מפירים היחוד אמיתי דנאמר רק לבני ישראל שמע ישראל וגו', משא"כ או"ה דאין עולים עד המחשבה והם מעלמין דפירודין, וכן ידוע בתיקונים דאבא מקנן באצילות ואימא בכורסי' כו' ובאצילות איהו וגרמוהי חד שהכלים הם חד ובחוד גמור עם האורות, משא"כ מבריאה ואילך הוא התחלת הפירוד שהכלים נראים פנפרדים רק מצד האורות הוא היחוד שזהו קדושת השבת שניתן רק לבני ישראל פנ"ל [ואות ח'] שעל ידו מפיר שגם הכלים מנותדים ונותן קדושה גם בו' ימי המעשה, ופתיחת התורה בו' ימי בראשית קודם השבת היא הב' הרבתי, אבל אחר פ' השבת נאמר בהבראם וה' זעירא ודרשו רז"ל במנחות (כט:) בה' בראם ולא בב', והזעירין הם אותיות הדביר דמלכות פה תורה שבע"פ קרינו לה ודברים שבע"פ אי אתה יכיל לאומרם בכתיב (גיטין ס:) והם קטנים מאותיות הכתיב שהם אותיות המחשבה ומפונשות היטב בכתיב שפמו שהוא במחשבה כן הוא יכול לכתוב על הכתיב דלכן נאמר על תורה שפכתב באר היטב ורז"ל דרשו מזה בע' לשון, (סוטה לב).

(כי באמת החכמה שהיא נגלה בכתיב זה יכול לבאר היטב גם לאנמות שגם הם ידעו זה פנ"ל [אות ח'] רק הבינה בלב זה אי אפשר לגלות כלל בכתיב רק בדבור הוא מגלה, ומ"מ הוא מצומצם כי אינו מורגש בדבור כמו בלב רק שיש בו רשם קצת וכמ"ש דברים היוצאים מן הלב נכנסים כו' ובנדאי מ"מ אין התלמיד והשומע מרגיש פנימיות שבלב המדבר וכמו המדבר, וזה שבלב הוא הנקרא סוד שזה אי אפשר לגלות לחבירו כלל, כמו ששמעתי דסוד אין נקרא מה שאפשר לגלותו בדבור שא"כ אתר שיגלה גם האחר יודע כמוהו ואינו סוד כלל רק סוד הוא מה שאי אפשר לגלותו כלל בשום אופן שעל זה נאמר סוד ד' ליראיו שידיעת הש"י סוד אצלם שאין יכולים לגלותו, והינינו דהרגשת האור בלב אי אפשר כלל להטעים ולהסביר לחבירו שאינו מבין בלבד ומרגיש כן, רק הדברים היוצאים מן הלב הם הנכנסים ללב השומע אותן אתנו זעירין שבדבור שהם קטנים הרבה ממה שבלב כי בהם מצומצם רשם הרגשתו שבלב הם נכנסים ללב חבירו ומתפשטים בו כפי איכות ההתפשטות שבלבו: וזהו מסטורין של הש"י וסוד שאין נגלה אלא ליראים והם בני ישראל (תנחומא תשא) וכמ"ש נ מגיד דבריו וגו' לא עשה כן לכל גוי ועי' חגיגה יג.

(פירוש פי בדבר וגו' נעשו ש עילם העש"י הוא בדבור ומגיד דבריו הוא המשכת הדבורים לתוך הלב, ומתוך זה עומדים בלבכם כל חד לפום שיעורא דילי' על סוד הש"י במעמקי לבבו וזהו מצד עולם העש"י, שהוא הדבור דהש"י, ולא עשה פן וגו' הגם שגם הם מפלל עולם העש"י ומעשה ידיו של הקב"ה שהוא הדבור שלו, לא פזורנו צורם כי אצלם לב אין ואין נכנסים אלא אל הלב, וזשז"ל (בר"ר פי"ב) בהבראם באברהם בשביל אברהם כו' כי הוא הי' שהפיר אהדות הש"י מתוך הבריאה כמו שאמרו ז"ל (שם פל"ט)

אפשר לבירה בלא מנהיג, וזהו הי' תכלית הבריאה לאשתמוצע' ולהבין שכל עולם העשי' הם אותיות הדבור דהש"י, וזהו אחר שניתן השבת שהוא המנוחה שהי' העולם חסר, כי כל זמן שיש ב' הוא פירוד ואינו מנוחה כמו קו וקבל שהם ב' נלחמו זה עם זה משא"כ אדם אדם וזנה הגם שהם ב' היו לבקר אחד והי' יחוד, וכן ב' יצרים לעולם ירגזו וכו' עד שיזכיר לו יום המיתה (ברכות ה).

(דאז נח נפשי' שהוא המנוחה ובא שבת בא מנוחה דהיינו שהכל מהש"י, וזהו בהבראם באברהם דיש לבירה מנהיג אז נקרא שם מלא על עולם מלא, פירוש כמה דאף אמר מלא כל הארץ כבודו שהוא מלא מכבוד הש"י ע"י קד שבת יום השבת, כי שם אלקים הוא לשון רבים כי פירושו כלל כל הפחות כולם כמ"ש בטור או"ח סי' ה'), היינו דמצד מידת הצמצום של התגלות היחוד הגמור היא הבריאה של התגלות פחות שונים נפרדים, משא"כ שם הוי' הוא המורה הי' הנה ויהי' גם בהנה יחיד ומיוחד כעד שלא נברא העולם כמו שהי' וכמו שיהי', וזה שמי לעלם בעוה"ז לא כמו שנקרא (פסחים נ) כי בכתב מצד המחשבה הוא נגלה בעוה"ז ג"כ דישאל עלה במחשבה ששם היחוד, ובני ישראל יכולים להרגיש זה מצד המחשבה אבל לא בקריאה ובדבור שהוא גלוי עולם העשי' הרי הגלוי בעוה"ז הוא דברים נפרדים, ואין עצם אלקות ויחוד אמיתי נגלה רק בסוד כל אחד לפום מה דמשער בלבני' ובמחשבה הוא נגלה לכללות בני ישראל, וזהו בה' בראם דידוע דה' אחרונה רומזת למלכות שהוא הדבור דזעירא, והיינו כי מקיר החיות הוא מן הלב כמש"נ כי ממנו תוצאות חיים וכל פעולה שאינה יוצאת מן הלב אין בה חיות כלל, וכן הוא ההבדל בין זיבות לקרי שהוא מצד הרגשת הלב ויש בו חיות ומריע משא"כ זיבה מאבר מת שנובע הטופה מהמוח בלא הרגשת הלב אין בו חיות, וכן אמרו ז"ל (סנהדרין קו): כל תורתו של דואג מן השפה ולחוץ הגם דהיתה תורת אמת ולא נעשית לו סם המות מ"מ לא נעשית לו סם חיים ג"כ כי אין בו חיות, וכן בתרומת המשפן כל גדיב לבו פי יודע הי' בצלאל לצרף כו' (ברכות נה).

(ומסתמא אותם דברים שהביאו לצורך המשפן הן עצמן האותיות שנובראו בהם שמים וארץ, רק בצלאל הי' המצרף ואמר כל גדיב לבו פי לולי פן לא הי' בו חיות כלל ולא הי' הפרה יכול בצלאל לצרפן כלל כי אינם אותיות כלל: ולכך פתיחת התורה בב' רבתי מאותיות הלב, כי בריאה ע"כ מן הלב רק שמה שבלב הוא סוד ואינו נגלה ולכך אין היחוד נגלה והוא ב', רק אחר יום השבת שמדה הז' היא מלכות ודבור דהש"י דהיינו שמגלה מה שבלבו להכניס אל הלב יחוד האמיתי דהיינו מידת המלכות דמלכותו בכל משלה ושאינו דבר בפני עצמו, רק אני ד' השוכן וגו' ורק בתוך בני ישראל שהקב"ה לבן של ישראל (שי"ר פ"ה) ויש להן לב וזה דבור נכנס לתוך הלב לגלות הסוד שבלב הש"י וזהו אות הה', והי' ראשונה רומזת לבינה היינו מה שבלב הש"י התפשטות החכמה הסתומה שבי' כמ"ש בספרא דצניעותא הי' ד' הנות וכתר דקבילת עיברה כו', פירוש כי הב' רומזת לכללות ענין הבריאה שהוא התראות הפירוד ושיש ב' וד' הוא רומז על עצם הבריאה שכל נברא בעל גבול בהכרח כלול בד' קצוות וזהו מצד הכלים, וקבלת העונבר הוא האור והי' של החכמה שנקנס בפנימיות הד' שמשג בפנימיותו אור אלקי אז היא הי', ומצד האור פנימי הוא הפרת היחוד מאחר שהאור היא פנימיות הכלים שהוא הד' הכל חד, וזהו התפשטות החכמה לבינה שבלב היינו שנעשה בהתפשטות אורות וכלים

ובלב הש"י עדיין לבא לפנמא לא גליא הוא סתום, וכאשר נגלה לפה אז תיכף נכנס ללב
בני ישראל שהם עצמן הפה של הש"י פנודע דכנס"י הוא מלכות פה כו', והשגת הלב
דבני ישראל והתפשטות שבלבם איך אור פנימי דהש"י מתניחד בכל הפלים הוא ה'
תפאה ונקראת ה' זעירא כמ"ש פרע"מ (ויקרא כ' א') ע"ש, והוא יום השבת שקבוע
וקיימא קדושה זו לבני ישראל לבד להיות משיגים זה, ואז נאמר בה' בראם שהבריאה
בה' וזעירא מצד אותיות הדיבור ולא בב', והיינו מצד אאע"ה המפיר מציאות הש"י
ואחדותו ע"י הבריאה פנ"ל: וזהו ספר הם אותיות המחשבה והוא דרך משל חכמה
הפתובה בס"י שלנו שמה וכתבושכתבו לנו התנאים הוא רק המחשבה, ודבר זה אפשר
גם לאו"ה לדעת וכן נעתק ספר יצירה ושאר ספרי קבלה ללע"ז וגם הם יוכלו להבין
את הפתוב, רק ההבדל ישראל עלה במחשבה פנ"ל דהמחשבה הוא היחוד גמור שאינו
רואה פירוד כלל דבר זה הוא החכמה הכתיבה בספר יצירה וזה אי אפשר כלל לאו"ה
שאין פח חיותם עילה עד המחשבה דהש"י להשיג היחוד הגמור, וע"כ אין יודעים מספר
יצירה הפתוב שהוא חכמת המחשבה והוא אצלם בדברי בטלה ודברים של מה בכך,
וספר ב' הוא אותיות הלב שאי אפשר לכתוב ולגלות כלל רק מסוד ד' ליראיו, ועל שם
כך נקרא קבלה שמקובל לתלמיד דוקא פי ע"י הדבור של הרב יוכל להכניס ללב פנ"ל
זהו מסטורין של הקב"ה שאין נגלה לאו"ה כלל, שאפי' אם מתקבצים פולם אין יכולים
לבראות ברי' כלל כמ"ש בסנהדרין (סו:): דרק מכנפי ממקום אחר, משא"כ צדיקי בספר
יצירה ברו אפי' ואיבעו מיברי עלמא (שם סה:): והיינו ע"י עסק בספר זה שפחיות שבלב
מצד החיות הוא פח הבריאה חדשות פנ"ל, וזהו סוד מעשה בראשית דאין דורשין לגלות
ע"י הדבור שהוא והיינו דבור, ודבור דהש"י היינו כל עולם העש' הנזכר גם לחכמי
או"ה והוא כל חכמת הטבע דחכמי או"ה שהוא ג"כ מפלל מעשה בראשית והוא ספר
הג', רק שההבדל שאצלם אינו דבר ד' פי הם מפירים העולם והנהגת הטבע לדבר בפני
עצמו, משא"כ בני ישראל שיש להם לב הוא נכנס ללב להתגלות ע"י לב הש"י וסוד
הספר הב', ולכך בעוסקם בספר יצירה היינו בג' ספרים הנ"ל ממילא מיברו גברי ע"י
הפניסה ללב והרגשת החיות בלב ממילא ע"י צירוף אותיות דמחשבה ולב ודבור נברא
בפועל, פי האדם נברא בצלמינו פדמותינו בצלם אלקים וכטעם ד' צלף שמה שהם
עושים הוא עושה (של"ה משפטים) ומחשבתו והרהורו ודבורו של איש הישראלי אשר
ד' שוכן בקרב לבו הוא עצמו מחשבי והרהור ודבור דהש"י, והי' זה כל מעלי שבתא
[בפשטי' י"ל לכבוד שבת פי היו עניים פדאי' בפרק ע"פ (ק"ג:)] פי אז הוא בריאת
האדם בצלם אלקים מסתמא בכל ע"ש מתחזק פח זה של בריאת האדם בצלם ובדמות
באדם, וכדרך שאי' שילהי שבת במזל הימים דכל יום הדבר שנברא בו יש בו פח של
אותו דבר, וגם מצד האדם תקנו שיר של יום כמ"ש שילהי ר"ה (לא) ביום א' לד' הארץ
ומלואה לפי שאז נברא הארץ והארץ נתן לבני אדם הם מפירים לד' הארץ ומלואה וכן
ביום ו' ברא אדם מלך בתחונים אומרים ד' מלך וגו', ולכך היא העסק וטורח לשבת
בע"ש כמ"ש והכינו את אשר וגו' ובמן ירד בו' לחם יומים, פי ערב שבת ע"י פח צלם
אלקים דאדם שנברא להיות רודה ושלטי בכל מעשה בראשית והוא מפיר שאין הוא
השליט רק הש"י, עי"ז הוא קדושת יום השבת מדת מלכות וגלוי פבוד מלכותו עלינו
בנייחא ובמנוחה בלא השתדלות ויגיעה, רק ממילא נגלה ללב הישראלי פי מלא כל

הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמַעֲשֵׂי עוֹה"ב יוֹשְׁבֵי וְנִהְיִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, וּלְכֹהֵן אִזְּ הוּא הָעֶסֶק בְּסֵפֶר יִצְרָה הַסּוּד שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הֵינּוּ הַגִּילּוּי לְלֵב ע"י דְּסִפּוֹר וְסִפּוֹר אִיךָ מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבִידוֹ וְהוּא מְמַלֵּא כָּל עַלְמִין גַּם אַחַר שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, זֶה בְּמִנוּחָה בְּלֹא הָעֶסֶק בְּסֵפֶר יִצְרָה, דֵּהֵינּוּ ע"י הַתְּבוּנָה בְּחֻמְתּוֹ וְהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ כְּעִנְיָן אֲע"ה הַתְּחִלָּת ו' יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק סוֹפוֹ, דֵּהֵינּוּ הַשְׁתַּדְּלוּת עֶסֶק דְּכָל הַג' סִפְרִים הַכְּלוּלִים בְּשֵׁשֶׁה קְצוּוֹת עַד גָּמַר מַעֲשֵׂה וְהַשְׁתַּדְּלוּת בְּמַעֲשֵׂה כְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק, רַק בְּלֹא שׁוּם הַשְׁתַּדְּלוּת שֶׁזֶהוּ מִדַּת הַמְּלָכוּת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֲשֵׂה כָּל אֲשֶׁר בְּלִבְכֶּה כִּי ד' עֲמָה שְׁמֵלֶה פּוֹרֵץ גְּדָר וְאִין מוֹחִין בִּידוֹ, (יְבָמוֹת עו:) וְכִדְרָה שְׁנֵא' גַּבִּי אֲמַצְיָ' הַלְוִינֵעַץ לְמֵלֶה נִתְנוּהַ כִּי אִין לִיעֵץ לְמֵלֶה שֶׁהוּא אִין צָרִיף לְשׁוּם הַשְׁתַּדְּלוּת וְהַגְּדָרָה וְעוֹשֵׂה כָּל אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ, וְכַעֲנָן שְׁלֵמָה הַמַּע"ה וְדוּד וְכַמ"ש בְּמָקוֹם אַחֵר, וְזֶהוּ קְדוּשַׁת הַשְּׁבֶת שֶׁהוּא מִתְּנָה מֵאַחַר שֶׁאִינוּ בְּהַשְׁתַּדְּלוּת כִּי מַה שֶׁהוּא בְּהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ נִקְרָא לְקַח טוֹב וְגו' שֶׁמֶצַד הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ הִגִּיעַ לוֹ זֶה, מִשֵּׁא"כ שְׁבֶת קְדוּשָׁתוֹ קְבוּעַ וְקִיָּמָא (פְּסָחִים קיז:) הוּא מִתְּנָה רַק מ"מ מֶצַד עו "זַעוּה"ז הָרִי צָרִיף הַגְּדָרָה בְּשֶׁבֶת בְּלֹא תַעֲשֵׂה וְעֲשֵׂה דְזָכוֹר וְשִׁמּוֹר וְצָרִיף שְׁמִירָה וְהַגְּדָרָה, וְזֶהוּ כִּי לְמִתְּנָה צָרִיף ג"כ לְקִיָּחָה קוֹדֵם וְיָי שְׁטַרַח בַּע"ש בְּעֶסֶק דְּסִפּוֹר יִצְרָה וְהַתְּבוּנָה כַּנ"ל הוּא יֵאָכֵל בְּשֶׁבֶת בְּמִנוּחָה וְלֹא הַשְׁתַּדְּלוּת רַק ע"י הַשְׁתַּדְּלוּת הַקּוֹדֵם: י.

הַהֲבִדֵל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְגֵרִים מְפוֹרָשׁ בְּפָרָק עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין (ע:) דְּבִישְׂרָאֵל מִתְּחִלָּה וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים וּבְגֵרִים רַק כְּשֶׁמְקַרְבִּין עֲצָמָן ע"ש, וְחִילּוּק זֶה בִּישְׂרָאֵל עֲצָמָן ג"כ בֵּין צַדִּיק בֶּן צַדִּיק לְצַדִּיק בֶּן רָשָׁע וְכַמ"ש בִּיחֻזְקָאֵל [י"ח] בְּצַדִּיק הָרֵאשִׁין נֶאֱמַר הַכֹּל בְּלִשׁוֹן עֲתִיד יוֹנָה יָשִׁיב יָגוּל יִתֵּן יְכֶסֶה וְגו' וְכַנֶּכְדוֹ הַצַּדִּיק בֶּן רָשָׁע נֶאֱמַר הַכֹּל לִשׁוֹן עֶבֶר הוֹנָה חֶבֶל כו' נִתֵּן כֶּסֶה כו' ע"ש, וְהֵינּוּ דְזֶה שֶׁשְׁוֹרָשׁוֹ מִתּוֹלְדוֹתוֹ רַע תִּיקוֹנוֹ רַק ע"י הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּפ"מ בְּמַעֲשֵׂה בְּסוּר מְרַע שְׁבָאָה דְּבַר עֲבִירָה לִידוֹ וְנִיצוּל וְעֲשֵׂה טוֹב בְּמַעֲשֵׂה מְשֵׁשׁ, מִשֵּׁא"כ מִי שֶׁאִין תּוֹלְדוֹתוֹ רַע הֵגֵם דְּעַל הַהָרִים לֹא אָכַל דְּדָרְשׁוֹ רז"ל (סְנֵהֲדָרִין פֵּא.

(שֶׁלֹּא אָכַל בְּזָכוֹת אֲבוֹת דֵּהֵינּוּ שֶׁלֹּא סָמַךְ עַל שׁוֹרֵשׁ הַיְהוּדוּת מְוֹרָשָׁה מֵאַבוֹת לְבַד רַק הַשְׁתַּדְּלוּת מֵעֲצָמוֹ ג"כ, כִּי לְכֹהֵן נִיתְּנָה תּוֹרָה דְּכָל אַחַר צָרִיף הַשְׁתַּדְּלוּת וּבְחִירָה בְּטוֹב מִצִּידוֹ, וְלָכֵן זָכַר ב' (אֵלוֹ) ג"כ בְּלִשׁוֹן עֶבֶר עֵינָיו וְגו' וְאֲשֶׁת וְגו' הֵינּוּ ב' הַסְּרָסוּרִים שֶׁאִז"ל וִירוּשְׁלָמִי בְּרָכוֹת פ"א ה"ה) אִין אִתָּה יְהִיב עֵינָא וְלִבָּא לִי אֲנָא יַדַּע דְּאַתָּה דִּילִי, וּמֵאַחַר שֶׁמֶסַר ב' אֵלוֹ בְּפוֹעַל וּמַעֲשֵׂה לְהַש"י הֵינּוּ בְּהַשְׁתַּדְּלוּת דְּסוּר מְרַע שְׁבָאָה דְּבַר עֲבִירָה וְנִיצוּל אִזְּ אַח"כ שׁוֹב אִין צָרִיף לְהַשְׁתַּדְּלוּת בְּפוֹעַל וּמַעֲשֵׂה, רַק שִׁיְהִי לְכַבּוֹ מוֹכֵן לְכֹהֵן לְהִיּוֹת סוּר מְרַע וְעֲשֵׂה טוֹב כְּשִׁיזְדַּמֵּן לוֹ טוֹב יַעֲשֵׂהוּ וְרַע יִמְנַע מִמֶּנּוּ דִּי מֵאַחַר דְּשׁוֹרֵשׁוֹ אִינוּ בְּרַע אִין צָרִיף כָּלֵל לְהַשְׁתַּדְּלוּת יוֹתֵר, וְזֶהוּ הַחִילּוּק בְּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל עֲצָמָן בְּעִנְיָנֵי הַשְׁתַּדְּלוּת, וְכַמ"ש כָּל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרֵשֶׁם בְּקְדוּשָׁה אִפִּי' פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הוּא אֲסָא דְקָאִי כו' (סְנֵהֲדָרִין מֵד.

(וְכַמ"ש"נ בְּיַד חֻזְקָה וְגו' אֲמִלּוּךָ וְגו' וְאִף קוֹדֵם שׁוּם הַשְׁתַּדְּלוּת נֶאֱמַר וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים, וְזֶהוּ מְוֹרָשָׁה מֵאַבוֹת דְּהַשְׁוֹרֵשׁ וְעוֹמֵק רֵאשִׁית שְׁלֵהֶם שְׁלֵמַעְלָה מְכָל הַשְׁתַּדְּלוּת אֲדָם מְמָקוֹם קְדוּשַׁת יְהוָה, וְאֲמָרוּ ז"ל (שָׁם יט:) יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם פִּירוּשׁ כִּי אַבְרָהָם אֲבִינוּ נִקְרָא תְּחִלָּה לְגֵרִים בְּרִישׁ חֲגִיגָה ג.)

(, רק שזכה לשם אֶזְרַח שְׁנִקְרָא אִתּוֹן הָאֶזְרַחִי (ב"ב טו) וְזֶה עֲנִינוּ יְרוּשָׁת הָאָרֶץ שֶׁהוֹבְטַח בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהֵינּוּ כִּי הֵגַר מֵאַחַר שֶׁצָּרִיף מְקוֹדֵם וְהֵייתֶם לוֹ לְעַם א"כ הוּא בְּפֶחַד שְׂאֵם יִפְסֹק מֵהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ יֵאָבֵד ג"כ הַבְּטָחַת וְהֵייתִי לָכֶם וּגו', וְזֶה הַבְּדֵל בֵּין גַּר לְאֶזְרַח הָאָרֶץ שֶׁהָאָרֶץ שָׁלוֹ מִנְחַלַּת וִירוּשָׁת אַבּוֹתָיו מְעוֹלָם אָמְרוּ ו"ל (ר"ה יב): נַחֲלָה אֵין לָהּ הַפֶּסֶק, וְכֵן אָמְרוּ יַעֲקֹב תִּבְלַל נַחֲלָתוֹ שֶׁהוּא נַחֲלָה שְׂאִין לָהּ הַפֶּסֶק (ע"י במד"ר פ"ט) זֶהוּ רַק מֵיַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ ו"ל (בר"ר פס"ח) אֵין הַחֲבָל נִפְקַע בְּפָחוֹת מִג' כִּי בַתְּלָתָא זִימְנֵי הֵנִי חֲזָקָה, וְכֵמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיָּךְ וּמִפִּי וּגו' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם כִּי בִג' דוֹרוֹת הַחוֹזֵק לֵהִיּוֹת כֹּן בְּזָרְעִם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם (כמ"ש ב"מ פה).

(: וְלִכְף אַבְרָהָם אָבִינוּ אָמַר בְּמָה אֲדַע כִּי אֵירָשְׁנָה וְאָמְרוּ ו"ל בְּמַגִּילָה (לא): שְׂמָא בְּנֵי חוֹטְאִים וְאַתָּה כו' [וְזָכַר דוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה הֵם ב' דוֹרוֹת דְּגָלוֹת מִצְרַיִם וְגָלוֹת בְּבָבֶל שֶׁשְׁנֵיהֶם נִגְדוּ אַבְרָהָם, יְדוּעַ וּמִפְּנֵי רֵשׁ בַּתּוֹרָה וּד' מַלְכוּיּוֹת ג"כ שֶׁהֵם נִגְדוּ ד' רִגְלֵי הַמְּרַכְבָּה וְכַמ"ש יְדוּעַ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאַלֶּה הַדוֹרוֹת דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל הֵן עֲצָמֵן גִּלְגוּלֵי אוֹתָן ב' דוֹרוֹת, דוֹר הַמַּבּוּל וְזָכוּ לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לֵהִיּוֹת בְּדוֹר הַמַּבּוּל כַּמ"ש בְּזוֹהַר (ח"ג רט"ז):, וְדוֹר הַפְּלָגָה גָּלוּ לְמִקְוֵי אֶרֶץ שְׁנַעַר וְשָׁם קִבְּלוּ תוֹרָה שְׁנִית קֵיִימוֹ מֵהַ שֶׁקִּבְּלוּ כְּבָר וְזָכוּ לַתּוֹרָה שֶׁבַע"פ ע"י לְעִיל אוֹת ח'] וְהֵינּוּ שְׁלֹא הִיא בְּטוֹחַ עַל הָאֶזְרַחִיּוֹת וְהֵירוּשָׁה שְׂאִין לָהּ הַפֶּסֶק כִּי הַחֲשִׁיב עֲצָמוֹ לְגַר שֶׁרַק אִם יִהְיוּ לִי לְעַם כו', וְלִכְף נִעְנַשׁ אִזּוֹ יְדוּעַ תַּדַּע וּגו' כִּי גַר יִהְיֶה וּגו' מֵאַחַר שְׂאִין לוֹ בְּטוֹחַת זֶה בְּהַש"י הָרִי ע"כ דְּצָרִיף עֲדִינֵן בִּירוּרִין עַל דְּבַר זֶה, וְזֶהוּ גָלוֹת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּדְעַתֶּם אֶת נַפְשׁ הַגַּר כִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּבִסְבָּא דְּמִשְׁפָּטִים שֶׁבְּזֶה גִילָה סוּד נַפְשׁ הַגַּר ע"ש, וְאָמַר כִּי גֵרִים וּגו' דְּבִאֲמַת הָיוּ אִזּוֹ כְּמוֹ גֵרִים רַק אַחֵר מִתַּן תּוֹרָה אֲגַלְאִיאֲגַלְאִי מִקְלָתָא לְמַפְרַע דְּהָיוּ בְּאֲמַת לְמַפְרַע אֶזְרַחִים וַיִּשְׂרָאֵלִים מְלִיזְדָה מִבְּטָן מֵהָאֲבוֹת וְשְׂאִינָם גֵרִים כָּלָל, רַק מְקוֹדֵם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיוּ גֵרִים מִמֶּשׁ בְּסוּד נַפְשׁ הַגַּר וּבְזֶה יִתְנַרֵץ סְתִירוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּדַבְרֵי רז"ל אִם יִשְׂרָאֵל קוֹדֵם מִתַּן תּוֹרָה הִיא לָהֶם דִּין יִשְׂרָאֵל אוֹ דִּין בֶּן נֹחַ וְעִי' ס' פּר"ד וְאֵין כָּאֵן מְקוֹמוֹ] שְׁכַפִּי הַשְׁתַּדְּלוּתָם כְּפֹךְ וְהֵייתִי לָכֶם וְהִתְחִיל מְלִיזְדָה יַצְחָק שֶׁהוּא הֶרְאִשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד מִשְׁוֹרֵשׁ טוֹב מְלִיזְדָה מִבְּטָן יִשְׂרָאֵל וְנִימּוֹל לַח' מִמֶּנּוּ הִתְחִיל הַבִּירוּרִים לְבָרַר הַשֵּׁם יִשְׂרָאֵל וְאֶזְרַחִיּוֹת שֶׁלָּהֶם וְשְׂאִינָם גֵרִים בְּאֲמַת, וְהִזְמֵן הַקְּצוּב לְזֶה בְּחֻכְמַת הַש"י ת' שְׁנָה שֶׁמִּסְפָּר זֶה הוּא הֶרְאִיוּ לְבִירוּרֵי קִנְיָן דְּבַר שֶׁיִּהְיֶה נַחֲלָה, וְכַמִּש"נ מִסְפָּר זֶה ג"כ בְּקִנְיָן מְעַרַת הַמַּכְפָּלָה ת' שֶׁקָּל וְאָמְרוּ ו"ל (בר"ר ח"י) כְּמָה קוֹלְמִסִּין מִשְׁתַּבְּרִין לְבָרַר מְקַחוּ שֶׁל צְדִיק כו', פִּירוּשׁ כִּי עֲנִינוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּיּוֹדֵת לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל נַחֲלַת הַש"י וְהַכֹּל אַחַד, כִּי כָּל דְּבַר בְּעוֹלָם וְשְׁנָה וְנַפְשׁ כַּמ"ש בְּסִפְרֵי יִצְרָה וְנִגְדוּ קְדוּשַׁת הַנְּפִשׁוֹת דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא קְדוּשַׁת הַמָּקוֹם דְּאֶרֶץ, וְלָכֵן אָמְרוּ ו"ל כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לַעֲוֹה"ב מְקַרָּא דְּלַעֲוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ כִּי חֵלֶק לַעֲוֹה"ב הוּא מִצַּד שְׁוֹרֵשׁם נַחֲלַת הַש"י עי"ז הוּא יְרוּשָׁת הָאָרֶץ לֵהִיּוֹת הָאָרֶץ נַחֲלָתָם ג"כ בִּירוּשָׁה שְׂאִין לָהּ הַפֶּסֶק רַק לַעֲוֹלָם, וְלִכְף אֵין לָהּ כו' שְׂאִין לוֹ ד' אֲמוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (ע"י תוֹס' ב"ב מד:), רַק כְּהַנְּגִים וְלוֹיִם לֹא נָטְלוּ חֵלֶק בְּאֶרֶץ זֶהוּ מִצַּד מַעְלָה וַיִּתְרוֹן כַּמִּש"נ כִּי ד' חֵלְקָם וְנַחֲלָתָם, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם נַחֲלַת הַש"י וְחֵלְקוֹ וְכַמִּש"נ כִּי חֵלֶק ד' עֲמוֹ וּגו' נַחֲלָתוֹ וְנַחֲלָתָם וְחֵלְקָם הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשָּׂא"כ הַכְּהַנְּגִים נַחֲלָתָם שְׂאִין לָהּ הַפֶּסֶק וְחֵלְקָם הוּא הַש"י שְׂאִין הַפֶּסֶק לְנַחֲלָה זוֹ מִזְרָעָם, וְזֶה לְמַעְלָה מִנַּחֲלַת הָאָרֶץ דְּזֶה הַבְּדֵל דְּמִשָּׂה וַיְהוֹשֵׁעַ פָּנֵי חֲמָה בַּעֲלָה דְּמִטְרוּנִיתָא וּפְנֵי לְבָנָה, וּמִשָּׂה רַבִּינוּ ע"ה וְדוֹר

המדבר לא נחלו לארץ כי הם דור דיעה ומקבלי התורה דוגמת פהנים ולוים שהם נקראים בלשון הכתוב בכ"מ השופטים מישאל כמש"נ ובאת אל הפהנים וגו' ואל השופט וגו', וכמו ששמעתי כי כל ראשי מנהיגי שופטי ופרנסי הדורות הם גלגולי במקום אחר, דור המדבר שאפי' הפחות שבדור המדבר הוא ראש ושופט באינה דור דלכן נאמר ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם וגו' שמרע"ה הי' מלך על כל ראשי עם, והשופט שהוא מדור המדבר הוא דוגמת פהנים ולוים שאין להם חלק בארץ רק ד' חלקם זהו הנבחר לשופט, ולכך נבחרו באמת עפ"י רוב פהנים ולוים וכמ"ש בספר יוחסין וכמ"ש אבל הגרים אין להם נחלה מצד פחיתותם דלא שינה להם נחלה בארץ פלל כי הם אינם נחלת הש"י פלל, וגם אם יקנו הלא חוזרת ביובל ואינה שדה אחרונה להם פלל: והנה מסתמא מעלת כל מקום מיוחד כפי מעלות הנפשות מישאל וכל אחד הד' אמות שלו בארץ ישראל שהם נחלתו שייכים לו, ופירוש ד' אמות היינו מקום קבורה כמ"ש בפרק מי שאחזו (סח:) מפדי כי מיתת האי גברא לית לי אלא ד' גרמיא, והיינו כמ"ש בסנהדרין (לח).

וכג"ל ילקוט) דלכך הוצבר עפרו מפל מקום כדי שיקלטנו בכל מקום, ומ"מ אמרו בסופה (נג) רגלוהי דבר נש ערבין כו' ודגלי לכל אחד מקום קבורתו הוא ביחוד צבירת עפרו ושורשו משם, ונחברון נקרא קרית ארבע על שם ארבע זוגות כו' (עירובין נג) ודאי מאחר דאותה מערה ד' אמות שלהם שינה נדם, כי הם ד' רגלי המרכבה כי ארם נגד דוד ומשיח פנודע, והיינו דנפש דוד ומשיח הוא בקשת התכלית ושלימות שפסוף וקברי מלכות בית דוד בירושלים, אבל אדם הוא מצד ההתחלה וסוף מעשה הוא במחשבה תחלה כי בכל התחלת דבר הוא ההתבוננות על התכלית, וכן האבות הם התחלות יסוד אומה הישראל ושורשם בנחרון דאז"ל אין לה טרשים בארץ ישראל יותר מחברון דקברי בה שכיבי, (סוטה לד:) וכן האבות נקראים איתנים כמ"ש בפ"ק דר"ה (יא) ואיתן לישא דקשה אשר לא יעבד בו ולא יזרע כמ"ש בפרק עגלה ערופה, (מו).

(פירוש פי ע"י התרישה דהיינו ריכוף העפר והיפוכו מצד לצד בתרישה עי"ז הוא הצמיחת פירות משא"כ בקשיותה וטרשין אין עושה פירות, וכונן בלבבות לב בשור הוא המצמיח, ועושה פירות מצות ומעשים טובים משא"כ לב האבן, ונאמר בבני ישראל וזרעתיה לי בארץ ואמרו ז"ל (פסחים פז:) כלום אדם זרע סאה אלא להוציא פמה כו', והרבויה הוא בארץ וכמו שנא למען ירבו וגו' בניכם על האדמה פי ע' אמות כל אחת יש לו פח מיוחד אופי' של אומה זו כו', פירוש אופי' שורש חיותה כמ"ש בבר"ר (פי"ד) דבריינתא קרין לנשמתא אופי', והיינו שכל חיותם בדבר זה ואם ימנע זה מהם ממש פנוטל חיותם, ולכן פשהחזיר התורה על כל אומה ולשון והראה לכל אחת האזהרות שפנגד הפח שהוא משוקע וקבוע בו בשורשו לבני ישמעאל לא תנאף כו' וכמשז"ל (פס"ר כא) לא קבלוה, כי אי אפשר להם להשתנות ולשנות לבם מפכי מה שהוא מושרש וממש חיותו קבוע בו ואם יטלו ממנו דבר זה פנוטל את נפשו, וברית חלוק לאיירות ויצב גבולות עמים כל מקום בכח מיוחד, משא"כ בני ישראל נמשלו לצאן הנמשכים אחר הרועה להשתנות מכח לכח כפי רצון הרועה, וכן קדושת המקום דארץ ישראל היינו חדת לחלקם היא ארץ זבת וגו' משונה בפר' שהוא מצד ריכוף הארץ ושאינה מקום טרשין היא מוציאה פירות יותר כמו"ש ז"ל וזרעתיה וגו' (פסחים שם) שע"י הוא הרבוי

המנופלג ע"י הזריעה בקדושת הארץ ואמרו ז"ל (פסחים שם) לא גלו אלא כדי להוסיף גרים, פירוש דגוי כ"א יש לו פח מיוחד שאין יכול לשנותו כלל ודאי גם הגר אותו פח אי אפשר לו להשתנות כלל ולכן אז"ל (ב"מ נט:) שסורן רע, ונה ניתוסף בגלות שקולטין פח ארץ העמים כל מקום בפרט העקשות ולב האבן באיזה דבר וענין פרטי המיוחד בו, וע"י שהם מבררים שבאותו פח אין הם עיקשים כמו האומות ויכולים לשנותו לכבוד שמים פרצון הש"י, עי"ז הוא הוספת הגרים שניתן גם פח דלב האבן של האומות להתחבר לבני ישראל ובשם ישראל יכונה וקולטים פחם ומוציאים בלעם מפייהם, וכשיושלם בירור זה דלב האבן של כל מיני פחות הפרטים שבכל אחד אין לישראל לב אבן ועקשות כלל, אז יתבטל לב האבן לגמרי ונתתי לכם לב בשר וגו' ונאמר והולכתיה במדבר, ומדבר היא לא מקום חרישה וזריעה וכן התחלת אומה ישראלית במדבר, פי בהתחלת כל דבר צריך עקשות שלא יזוז ויתפתה פי כל התחלות קשות ונקרא קשה וטרשין, ולכך נקראו אז עם קשה ענרף ומ"מ נקראו זה בעת מעשה עגל שהי' רק ע"י ערב רב הגרים ולא ע"י בני ישראל כלל, פי הם אין להם קשה ענרף כלל רק מצד הגרים, פי באמת חברון שהוא מקום טרשים מבינה אחד מזו בצוען (סוטה לד:) פי גם הקשיות שבאשראל אין דומה להרפוף ולב בשר דאו"ה, רק דלגבי דידיהו נקרא טרשין פי ההתחלה והיסוד צריך להיות קשה וחסך אפי' כל רוחות שבעולם אין מזיזות, וכך האבות שהם יסוד האומה, ולכך במדבר לא הי' הוספה ורפוי במספר בני ישראל כל אותן מ' שנה, וכן האבות היו עקורים וכיותר אברהם אע"ה שהוא תחלה לגרים (תגיגה ג).

(נאמר בו פי אחד קראתיו וגו' ולא ביקש רחמים כלל על בנים כמ"ש בזוהר (ח"א קלז:) דמ"ש הן לי וגו' רק כמספר צערו, פי חשב דהוא קבוע כף להיות אחר לבד, פי הרפוי ע"י החרישה וצמיחה כנ"ל והוא נקרא איתן האזרחי שהי' ממש כנחל איתן, וכל רוחות אין מזיזות ליפול לכבשן וכדומה הכל עקשית הטיבה לכבוד שמים, ולכן נקרא האזרחי שהוא אורח הארץ באמת שאינו עקשות רק מ"מ הוא תחלה לגרים, פי זה שורש עקשות לגבי מדות בני ישראל שאמרו ז"ל (וכתובות לג) אלמלא נגזיהו לחנני' מישראל ועזרי' כו' וכיצא בו יש דיהרג ואל יעבור ואצל אברהם אבינו לא הי' זה כלל, רק מ"מ מאחר דבאמת לא הי' שום עקשות לגבי הש"י ובכחו לשנות כל פחותיו להש"י ולכך הובטח על הרפוי ונחלת הארץ באמת ונכה לבן בן מאה שנה, פי שלימות הבירור בהשתנות כל מיני פחות הוא בק' שנה י' פעם י' פנודע דכל דבר נחלק לי' וכן כל אחת מאלו הי', והם בכלל חלוקתם י' וק' ואלף דרפוא הוא לשון רפוי ואגף הוא תכלית השלימות דלכן אמרו אלף שנה שנה יומו דהקב"ה (בר"ר פי"ט) ר"ל יום שלם דיום הוא סבוב שלם דגלגל היומי, ולזה אי אפשר לאדם להגיע כלל מצד חטא אדה"ר דביום אכלהו וגו', ואי אפשר להגיע לשלימות דאלף שנה רק לשלימות דק' שנה שנה יהי' לעתיד נקרא נער כמש"נ הנער בן ק' שנה וגו' פי יהי' שלימות הבירור דאלף שנה ובירור דק' שנה הוא התחלה, משא"כ בעוה"ז ההתחלה דנערוות בי' פנה והשלימות בק', ובימי דוד אמעוט שני לשבעים בירור דז' פחות ומדות שבלב ולא ג' ראשונות שבחכמה פי דהמע"ה הוא התחלת בירור דסוף מעשה, ואם בגבורות אינה גבור הפוכש יצרו (אבות פ"ד) שנהו מצד הבינה שבלב ולכבו יבין ושב וגו' הוא פ' בירור ח' מדרגות ואברהם

אע"ה ושהיא ההתחלה ובינר גם ג' ראשונות בק' שנה דבכל מיני שינויים שפלב הגם
שהוא איתן וקשה, היינו רק לדבר המנגד לרצון הש"י אבל הוא משתנה לרצון הש"י,
ואז זכה לכן העדר הקשיות ואברהם ויצחק הם ב' קצוות פנודע שפל אחד מיוחד במדתו
שאין לו נטי' ממנה לצד האחר, ויצחק במדתו ג"כ איתן ומ"מ נאמר פי עקרה היא ואמרו
בזוהר (ח"א קלז) דלכך יצחק נתפלל על בנים ולא אברהם פי הוא ידע שיוליד רק לנוכח
אשתו כו', פירוש פי אע"ה קשב דאין צורך להנהגת עולם רק מדה אחת אבל יצחק
שראה ב' קצוות בהכרח צריך לאמצעי המספר ומיוחד דלולי פן הוא פירוד ח"ו, ולכן
אמר אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד וגו' פי יצחק מצד עצמו ג"כ איתן
במדתו אשר לא יזרע רק מצד שורשו דאברהם הוליד וגו', הגם דהוא אב ושור מיוחד
לאומה בפני עצמו מ"מ הרי הוא בן אברהם ויש לו פת זה דאברהם שהוליד, פי שורש
מדתו נובע מפח מדת אברהם אע"ה מצד הזה הי"ל תולדות רק ויעתר וגו' פי עקרה היא,
פירוש פי האשה היא העזר שקבע הש"י לאדם שאמר אעשה לו עזר בודאי אלמלא
הקב"ה עוזרו כו' שאז"ל (סנכה נב) הוא ע"י האשה שהכתוב אומר שהש"י עשאה לעזר
ובתנאי כשזכה עוזרתו, ואז במילי דעלמא ענייני עוה"ז ותאנת היצר אתתך גוצא כו'
(ב"מ נט).

(כמו שאמרו ז"ל יבמות סג.) דיינו שמצילות מן החטא ונמשלה לשדה שבה הוא
הזריעה להוציא פירות פי הרבוי הוא רק ע"י העזר שקבע הש"י וא אפשר לאיש בלא
אשה ולשניהם בלא שכניה, פי הרבוי אינו ביד השתדלות אדם כלל כמו שאז"ל (מ"ק
כח) בני כו' לאו בזכותא כו' רק עזר הש"י, ובאדם עצמו ג"כ יש ב' המדות דכר הוא פת
המשפיע דרך משל רב המלמד לתלמידים ונוקבא הפח שמקבל מהש"י ונצרך ותא
דשמיא ועזרתו ית' וע"י חבורם הוא הרבוי והגדול וכטעם ומתלמידי יותר מכולם (תענית
) פי הי' יחוד דכר ונוקבא הוא ותלמידים וגם בו עצמו שהרב צריך לרחמי שמים לדעת
מה יאמר לתלמיד משא"כ התלמיד אנוניו קשובות לדברי רבו, והנה באבות אז"ל (בר"ר
פ"ל) על פסוק אשר התהלכו אבותי לפניו אלקים הרועה אותי וגו' שלא הוצרכו סעד
לתומכו, והינו מצד שהם איתנים ולא כמו הצאן הנמשכים אחר הרועה לכל אשר
יוליכם רק הם הולכין מעצמם ואין צריכים עזר, ומצד הזה נאמר ביצחק פי עקרה היא
פירוש העזר שלו הי' איתן ולא כשדה הנחרש פי לא הי' צריך עזר פנ"ל, ולכך ע"י
התפלה שהוא בקשת עזר מהש"י בדבר זה והוצרך סעד לתומכו בדבר זה עי"ז געטר
ממילא גם בזה (וידוע מספר מג"מ פי לפעמים האשה ג"כ משורש דכורא אי אפשר לה
להתעבר וצריך שיתעברו בה ניצוצין מנוקבא או בו, וזהו ויעתר לו ולא לה פי התפלה
שהיא ניצוצין דנוקבא הי' בו, ואמרו ז"ל ויבמות סד.

(שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק כו' פי ודאי כמו שהאבות האיתנים כף האמהות דלכן
נקראו אמהות וכן נקראים אצל רז"ל הרים וגבעות (ר"ה יא) והיא צדיקת בת רשע הרי
היא כמו אברהם אבינו תחלה לגרים ולא שייך תפלה מצידה כמו אברהם אבינו לא
נתפלל כלל, ואינו דומה היא איתן לגמרי ומ"מ היא נתיחדה ליצחק ליצחק יש לה
שייכות לו ולא לאברהם אבינו פי אברהם אבינו לא נתפלל כלל, זה ג"כ מידת איתנותו
שלא לבקש כלל על בנים ממ"נ אם טוב לו יתן לו הש"י מעצמו ולא הי' חפץ בהשתנות
המזל כלל משא"כ מדת בני פלל, רק מצד שהיא היסוד לבני ישראל צריך להיות איתן

ותחתית היסוד איתן וחסך יותר ממה שלמעלה, ויצחק אינו איתן כ"כ ולכך נתפלל לשנות המזל וכן היא נתפללה ושייכה ליצחק רק שאינו דומה מ"מ תפלה כו' פי היא מצד צדיקת בת רשע אין לה אלא פח עצמה המנוחד דוגמת אאע"ה וכו"ל]: ויעקב אע"ה הוא קו אמצעי ואחיד בב' סטרין פעם כך ופעם כך, ולכן אמר האלקים הרוצה אותי כו' שהוא כצאן נמשך אחר הרוצה ולכך זכה לפרץ' ורבי' יותר והוליד מיד, ומ"מ הוא ג"כ נקרא אב לאומה ומפלל האיתנים מוסדי ארץ ולכך היתה רחל עקרה והיא האהובה, פי ביצחק נאמר ויאבה והקשו בזוהר (ח"א קלג).

(וכי כל בר נש לא רחם כו', רק דאברהם לא הוצרך סעד כו' ולא נתפלל כלל לא נאמר ויאבה רק ביצחק שנאמר בו ויעתר הרי נצטרף לעזר לכך נאמר ויאבה לעזר שישד הש"י, ויעקב אהב את רחל פירוש פי הוא נשתוקק להגיע למעלת אבותיו אשר התהלכי לפניו שלא הוצרכו לעזר, וזה אהבת רחל שביקש עזר הש"י שיעזרו שלא יצטרף לעזר וזה היתה איתנותו, והיינו דידוע דוד המע"ה דרגא דתפלה פטעם ואני תפלה וההיפוך יוסף נקרא צדיק שהוא מן הנזונים בזרוע, ולכך הוא המשביר בר דכל העולם נזון בזכות הנזונים בזרוע כמ"ש בסוף פירק הי' קירא, וכן מלכות דוד נאמר ויהודה כו' אוהבים את דוד וברצונם המליכוהו, משא"כ מלכות יוסף על אחיו הי' מצד הפח ומלכות ולא מרצונם וכן מלכות יהושע מצד פבישת הארץ וניצוחו ל"א מלכים וירבעם מורד מעצמו וכן עמרי ויהוא וכל מלכות בית יוסף, ומשיח בן יוסף לעתיד מלכותו יהי שינצח האו"ה ובזרוע ימלוך משא"כ משיח בן דוד יודו לו כל האומות, ולכן נקרא נוקבא שמקבל שמלכותו וממשלתו הוא מצד שהם ים אותו למלך, אבל מלכות יוסף הוא דכורא שהרי ממשלתו בזרוע ואין צריך להם רק הם צריכים לו כי הוא המשביר בר ומשפיע, והוא כדרך שאי' (במות סה) דרכו של איש לכפוש ואין דרפה של אשה, ויש בבית דוד עצמו ג"כ חילוק דזכר ונוקבא כמו שאמרו ז"ל (סנהדרין ה') הכא שבט והתם מחזק, שהרי גלותא דהם מזכרים בית דוד רודים העם במקל הגם דתחלתם מתקבצים ברצון בני ישראל אח"כ רודים משא"כ הנשיאים מנוקבתא ואין פאן מקומו] ולכך לידת יוסף לא הי' ע"י תפלה רק וינפור אלקים, ויעקב אע"ה לא רצה להתפלל פי אהבתו רחל היינו שהוא אהב על דרך זה להיות בזרוע ולא בבקשת עזר, ואמר מנע ממך וגו' ממך ולא ממני פירוש מפקח ומצינך הוא העזר הפרי' ורבי' שזהו מדת איתנות ועקשות, וכמו ששמעתי דהיסוד מדת יוסף פידוע ר"ל עקשות, והיינו הצדיק הוא שאין משתנה ולכן מדקדקים עמהם כחוט השערה (במות ככא): משא"כ חסיד העושה לפנים משורת הדין, דוד המע"ה קרי לנפשי' חסיד שהוא הקים עולה של תשובה (מ"ק טז): לעשות לפעמים גם עבירה ונעשין פזכיות ונקרא ג"כ חסידות שלפנים משורת הדין, והוא פח ההשתנות ולא בשיווי ודקדוק רק כך ולא בענגן אחר, שזהו מדת היסוד פי יסוד כל דבר צריך להיות קשה וחסך פנ"ל דאיתנים מוסדי ארץ, משא"כ הארץ עצמה דרגא דדוד המע"ה רפה ונחרשת בהשתנות משורת הדין, אבל יוסף דמות דיוקנו דומה לשל אביו (בר"ר פפ"ד) שהוא יסוד ואביו ממוסדי ארץ דמאחר שהש"י קבע לו רחל לעזר ודאי עזרתו להגיע למדה זו, והיינו להיות איתן במידתו בקו האמצעי שלא לזוז מקו אמצעי ולכך הוא אב לאומה ישראלית וג"כ מאיתנים שלא הוצרך עוד סעד לתמכו, משא"כ יוסף מפלל הצאן רק הוא ג"כ יסוד שאינו נזוז מללכת לעבר אחר כלל רק פניו לרועה

ולמשף אחריו ולא לפנים משורת הדין בהט"ל לצד זה דחסידות או לצד זה, כטעם עת לעשות לד'לד' הפרו תורתך שהוא ג"כ דרגא דדוד וכמ"ש בזהר דעת לעשות וגו' הוא מדת הנקבא שנקרא עת, וזה ענין העגל שנקראו בו קשה ענרף שאז"ל ששלה ע"י אותו טס שהעלו ארוננו של יוסף שהוא מפחו, וזהו אלהים אשר ילכו לפנינו שבקשו שילך לפניהם והם אחריו ולא שהי' העלם והליכה לדרכי מן הצד רק קבוע הדרך אשר ילכו בו, וזהו ג"כ עקשות לבקש דוקא פה, ולכך בכוס של ברכה דלעתיד לבוא אמרו ז"ל (פסחים קיט).

(דיתנו ליהושע והוא הנבחר מורעא דיוסף [דחשבו שם ז' רועים רק אהרן לא נזכר כמ"ש במקום אחר הטעם], והטענה נגדו רק דלא הנה ליה בני כי מצד שהוא איתן לא יזרע ואין בו פת פרי' ורבי' וצ"ל לב בשר, רק מ"מ בנתא הוו לי' כי אינו איתן באמת וגם כי עקשנותו להיות רק בכת מדת דכורא ולא מדת נוקבא פנ"ל, ולכך גיתן לו ההיפך מדה פנגד מדה, ודוד המע"ה הוא ממש היפך מדת העקשות והוא המשלים הכל בהבאת לב בשר והסרת לב אבן לגמרי, ומתקן אדה"ר שהוא התחלת העולם וראשית צמיחת לב האבן והוא ג"כ ממוסדי ארץ כי הוא התחלת העולם לגמרי, וכמו משית בן דוד שיתקן כל העולם פולו ואז אהפוך אל עמים וגו' שזהו תיקון אדה"ר הכולל כל העולם פולו וכולל כל מיני לב האבן, רק שהוא יציר פפיו של הש"י ודאי נמשך הכל אחר הש"י, רק מצד שהש"י אמר אעשה לו עזר שיהי' לו דבר העוזרו כאלו יכול לעזור את עצמו בלא הש"י מצד הנה המשיך לב האבן לקרבו בחטא, וזה טעם האשה אשר נתת עמדי וגו' ואין כאן מקומו: וארה"ר הוא שורש לב האבן מצד תיקונו בסוף מעשה ללב בשר.

והאבות הם האיתנים מוסדי ארץ וצד הטי' שפלב אבן ועקשות להתעקש ולהיות כאבן נגד החצים להטות מרצון הש"י, ונגד אותם נפשות הוא במקום בארץ ישראל חברון מקום טרשין, ומערת המכפלה מקום קבורתם שפחצב גופם משם שהוא מקום איתן לגבי ארץ ישראל, ומ"מ שם הומלך דוד המלך ע"ה ז' שנים ואמרו ז"ל (זוה"ק ח"א עט: דאתחבר באבהו, כי באמת לגבי הש"י אינה עקשים כלל והם יסוד הרבוי דאומה שלימה, וזהו מלכות בית דוד ז' שנים נגד ז' מדות הכלליות שבהם מתחלקים מיני העקשות שבימי דוד אמעוט שני ואין יכולים להשיג רק שלימות בז' מדרגות פנ"ל, ואברהם אע"ה השיג כל הי' מדרגות ושלימותם עד הק' פנ"ל, והוא ראש האיתנים שנקרא איתן ביחיד פנ"ל לכך הוא קנה מערת המכפלה לשדה אחוזה דהיינו שזכה להיות נקרא איתן האזרחי, דהיינו מדת איתן שלו אינו ככל איתני האומות שהם טרשין לגמרי משא"כ זה אזרחי באמת כי יכולת בידו להפסיק מידת איתנותו ג"כ לרצון הש"י, וטרשין אלו מ"מ מבונים על אחד מז' בצוען הגם דמצרים מעולה מארצות בריכוף ארצה וזו עוד יותר מרופכת עדיין, וזהו קנין המקום טרשין דארץ ישראל ולא טרשין אחרים ונעשה אזרחי בארץ ישראל, וזהו אחר עקידה כי הגם בק' שנה נתברר איתנותו זהו מצד מדת עצמו פנ"ל, אבל בעקידה אתקלה ביצחק שנאמר בו כי ירא אלקים אתה כמ"ש בזהר (וירא), וכלולות בק' הוא ע"י קו האמצעי בהכרח והרי נתפלל בכל ונשתלם לגמרי ואז מתה שרה שהוא העזר שייסד לו הש"י למדתו מדת האיתנות ונשלם מדת ימי', כי אין צריך עוד לעזר בזה שפבר היא בשלימות במדה זו דאיתנות שאינה אלא לרצון הש"י ואין

צָרִיף עוד סעד לתומכו אז קנה מערה ומקום זה, וכמה קולמסים משתברים כו' פי בירור
מקח הצדיק היינו דקניינו הוא כפי קנין הנפשי שלו, וקנין הנפשי דאברהם אע"ה
באיתנות הרי זה יסוד הארץ ויסוד כל אומה הישראלית בקנין זה שיש להם מאבות
לבלתי להיות ניתוק בשום אופן מרצון הש"י אפי' כל האומות גזרות כו', ובירור פח
עקשות זה הי' בקנין המערה לאחונות עולם דלכן נתן ד' מאות שקל, מספר ד' מאות הוא
בירור הד' פחות של איתנות שקל אחד בירורו בק' פנ"ל, וממון שנתן בשביל המערה
הוא נתינת הרכוש וכחות נפשו והשתדלותו לברר הקדושה שיש במקום טרשין זה והסד'
מאות בירורין בכחותיו פנ"ל, ואמרו ז"ל (בר"ר פנ"ח), 'י' פ'עמים בני חת נגד י' הדברות
כידוע דז' עממין הם נגד ז' מדות וחתים הם שנתנו חתיתם בארץ חיים נגד מדת היראה
והגבורה דיצחק אע"ה שבקדושה, וזה הי' כל שורש חיותם שאי אפשר להם להשתנות
ממדה זו, וברע הדבר מהנפך קנאה קודם תאנה כמ"ש במקום אחר כי זה לעומת זה
הימין דזה הוא שמאל אצל זה, והתחלת הרע מקנאה ובנדאי בהתחלה הפח עצום יותר
ולכך נקרא גבורה דברע שהוא העדר הטוב זה ההתחלה והוא בכח וגבורה למנוע טוב,
משא"כ מצד הטוב הרי התוקף אדרבא להשפיע כל מיני טובה לכך ההתחלה מסוד, וז'
עממין הם הפוללים ע' אומות בנדאי בהם שפוללים המדות הם בתוקף יותר, ועפרון
אותו היום מינוהו נשיא עליהם (בר"ר פנ"ח) בנדאי בנשיא הארץ הפח ביותר ולכך שלו
הי' אותו מקום טרשין, ורק אותו היום שהי' מוכן לצאת לקדושה היינו בירור אותו פח
עקשות שבארץ הקדושה ובכח ישראל אינו עקשות כלל אז נתמנה נשיא, היינו נתגבר
פח הגוים שהוא תוקף פח עקשות כטעם לפני שבר גאון שהוא פענין קדושתא דצפרא,
שפכלית תוקף החושף מתחיל ברגע של צמיחות אור הגמור שהוא בירור מקחו דאברהם
אע"ה שהי' אז אחר דאמתקליל ביצחק להיות בו ג"כ האיתנות במדת היראה והגבורה,
וביררה ג"כ לטוב דאיתנותו לרצון הש"י היפוך בני חת (שהם ממש היפוך יצחק דלכן
אמרה רבקה שהיא העזר שיסד הש"י ליצחק קצתי בחיי מפני בנות חת), ולכך י' פעמים
בני חת וכל אחד מז' עממין כליל מי' פנ"ל הרי בירור ק' פעמים למקחו של צדיק פנ"ל,
דכך הוא בירור אברהם אע"ה נגד י' דברות שהוא בירור קומה שלקמה דבני ישראל בכל
מיני פחות להש"י.

והאיתנים מוסדי ארץ שהם יסוד אומה ישראלית שנבדלים מהגרים להיות ד' להם
לאלקים (קידושין שם) הגם שהם חוטאים ומגדילים חטאים אין בכח החטאים להזיז
אהבת הש"י ומים רבים לא יוכלו לכבות וגו', זהו מצד מידת האיתנות של הש"י לעומתם
של איתנים מוסדי ארץ להיות איתן באהבתו להם שלא יהי' גזוז אהבתו מהם, ודייקא
ע"י מדת עקשות שהוא מדת הגרים פנ"ל ע"ז נבנה מדת אומה הישראלית מה שהם
מובדלים מן הגרים: ודבר זה נתברר ביצקב פי הבירור בג' פנ"ל, לכן נאמר ואוהב את
יעקב ואת עשו וגו' הגם שיש טענה במה אהבתנו הלא אח וגו' ושניהם שונוים עכ"ז לזה
אני אוהב בלא שום טעם אף שמגדיל חטאים כמו זה, מ"מ מצד שורשם מאבות שהוא
נשלם ביצקב שהם ג' אבות לאומה, וביצקב אגלאי מילתא למפרע שגם אברהם נקרא
אזרחי ויצא מפלל גרים ולכך יעקב אשר פדה אברהם פי מצידו הוא תחלה לגרים ובאמת
מצד שורת הדין לא הי' לו להיות יתיר ואל יעבור בזה ששיבר צלמים ופירסם אלקות
פי אינו חייב למסור עצמו בלימוד לאחרים ומניעת תקלה רק לעצמו, אלא שזהו מצד

איתנותו שרצה דוקא בקד לפרסם אלקותו ית' לכל באי עולם והי' האיתנות לכבוד שמים, אף הבירור הוא ביעקב כנ"ל ומצידו אגלאי מילתא למפרע דגם אברהם אברהם ולא פאיתני או"ה שמתעקשים להנאתם לבד, אבל זה מאזרחי הארץ באמת ובידו להשתנות ג"כ לכבוד הש"י ולקד נפדה מאור פשדים אף במה שמסר נפשו שלא מצד משפט התורה, ובאמת כל אב בפני עצמו בירר כל פחותיו לגמרי והוא מצד עצמו אברהם רק הואיל ואין החבל נפקע בפחות מג' (כמ"ש בר"ר פס"ח) אין נתגלה זה אלא ע"י יעקב, ומ"מ הוא ביקש במה אדע לברר מצד עצמו ג"כ דבר זה שמובדל מהגרים רק גם פשיחטאו בניו לא ינתקו מהיות ד' להם לאלקים, והוא איתנות הש"י נגדם לעומת איתנותו שהיא טובה לא פאיתנות הגוים, ועל זה אמר שיהי' הבירור שנה כי בת' שנה היא בירור של כל ד' מדרגות דא דאיתנות הנזכר למעלה כל אחת ק' שנה כנ"ל, וכל אותם ת' שנה יהיו גרים ואח"כ יבנרר למפרע שהם אברהם באמת ולא גרים, וזהו פשיגיע הקץ ויהי' גאולה גוי מקרב גוי וגו' כמשאז"ל (ויק"ר פכ"ג) הלו עובדי ע"ז והלו וגו', אעפ"כ לא פאלהפאלה חלק יעקב שעם כל זה ד' לו לאלקים הגם שחוטאים, וזה שאמר משרע"ה לפרעה נלכה נזבחה וגו' שלכאורה הוא דבר שקר שאמר העיקר רק נזבחה ולא לזה הי' תכלית ההליכה כלל ולא נזכר הנזבחה בדרך ג' ימים בכתוב ולא נצטוה על זה מהש"י כלל לילך לזבוח, רק הפונה כמו שאז"ל במגילה (לא:) שהשיב לו הש"י על במה אדע תקנתי להם קרבנות כו', פירוש לשון קרבן כמו טעם קרוב ד' לכל קוראיו והוא כמ"ש במדרש (דב"ר פ"ב) וכי יש יהודי אכסנאי כל מקום שהוא אלקיו עמו, שזהו ההיפוך מגר שר"ל שהוא אכסנאי ומתגורר במקום זה ולא מאזרחי הארץ ואין לו קרוב וגואל, אבל היהודי בכל מקום נקרא אברהם ואינו גר ואכסנאי כי יש לו קרוב והוא הש"י, וזהו עבודת הקרבנות שבני ישראל מקורבים להש"י ועורכים שולחן ומאכל לפניו בדרך המקורבים למלך, וזהו בזמן שביהמ"ק קנים הוא בגלוי והתגלות לכל שבני ישראל בארצם אברהם הארץ, ובזמן שאין ביהמ"ק קנים והם גולים באומות עכ"ז אינם אכסנאים ע"י עסק בתורת קרבנות, כי מצד התורה משגיגים זה דקרוב הש"י להם ואינם גרים ואכסנאים כלל ויבזה מובדלים מן הגרים שהם פשיחוטאים אין הקב"ה קרוב להם כלל כי הם אכסנאים באמת משא"כ יהודים אינם אכסנאים דתקנתי להם סדר קרבנות שהם מקורבים, וזהו נלכה נזבחה שנהי' מקורבים להש"י ונצא מתורת גרים שזהו כל גאולת מצרים שהוא היציאה משם גרים לשם ישראל, והיא גאולת עולם דאינם עוד עבדי פרעה דמן הוא והלאה אין יהודי אכסנאי גר עוד שנה נקרא עבדי פרעה, כי מצרים משנבזח מכל הארצות כמשז"ל (סוטה לד:) ממש"נ כגן ד' וגו' היינו שארצה ג"כ מרופכת ועושה פירות ואינה מקום טרשין כגן ד' שאין בו טרשות ועקשות כלל, רק מ"מ חברון מבונה א' מז' בצוען כי ארץ ישראל למטר השמים תשתה כו' פירוש שבני ישראל מכירים כל מיני טובות הפל הוא מהש"י, משא"כ במצרים פרעה אמר לי יאור ואני עשיתיו וכחי עוץ ודי עשה וגו' שגם זה הפח של ריפוח והשתנות שבו שאינו לב אבן זהו פח ידו, משא"כ בני ישראל נמשכים אחר הש"י בכל מעשיהם ומכירים דגם זה שנמשכים אחר הש"י הוא עצמו ג"כ מהש"י, וזה שורש ההבדל בי גרים לבני ישראל כי הגר בודאי יש בו הפח לשנות עצמו מגוי לאמונה ישראלית רק שסבור שפח זה הוא השתדלותו שפדעתו ושכלו בחר באמונה ישראלית, משא"כ מי שמלידה מבטן ישראל

וּכְבֹר פְּשִׁינָה בֶן ח' יָמִים נִימּוֹל וְנִקְרָא בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הָרִי יָדַע שְׁגָם זֶה שֶׁהוּא אֵינוֹ בֶּכַח בְּחִירְתּוֹ רַק הוּא מֵהַש"י שִׁיָּצְרוּ בְּתוֹךְ אֲנֻמָּה זֹו וּמִבְּרָכִים עַל זֶה בְּכָל יוֹם לַהַש"י שְׁלֹא עֲשִׂינִי גוֹי, וְהִפְרָה זֹו דֵּהֵינּוּ מְסִירַת מִדַּת הַרְיִכּוּף הַלֵּב וְלֵב בְּשֵׁר שְׁלוֹ לַהַש"י הוּא שְׁלִימוֹת הַבִּירוּר דְּאַבְרָהָם אַע"ה בְּמִסִּירוֹת הָאֵיתָנוֹת שְׁלוֹ וְלֵב הָאֶבֶן שְׁלוֹ לַהַש"י, כִּי כָּף הוּא הַשְׁלִימוֹת לַהֲיוֹת בֵּין לֵב הָאֶבֶן בֵּין לֵב הַבְּשֵׁר הַפֶּל מְסוּר לַהַש"י וְהַפֶּל מִכְחוֹ, וְכִמוֹ שְׁאִין לוֹ לֵב אֶבֶן וְעִקְשׁוֹת כָּף אֵין לוֹ ג"כ לֵב בְּשֵׁר וְרִיכּוּף מַעֲצָמוֹ פֶּלֶל, שְׁזָהוּ גְּאֻלַּת מְצָרִים וְשִׁעֲבוּד פְּרַעָה דֵּהֵינּוּ כַּח הַלֵּב בְּשֵׁר שְׁדָבָר זֶה הוּא כַּח הַזְרוּעַ א"כ אִף הַלֵּב בְּשֵׁר הוּא לֵב אֶבֶן שְׁדָבָר זֶה הוּא מְצַד עִקְשׁוֹתוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה בְּכָף לַהֲיוֹת לְבוֹ בְּיָדוֹ שְׁלֹא יֵהִי נֶעֱקָשׁ בְּשׁוֹם דְּבָר מְצַד הַחֲכָמָה שְׁמִפִּיר שְׁעִקְשׁוֹת הוּא שְׁטוֹת, וּבְאַמַּת צָרִיף לַהֲיוֹת עֵיקֶשׁ לְרִצּוֹן הַש"י וְהַפֶּלֶל שְׁיִמְסוֹר הַפֶּל לַהַש"י: וּבִירוּר וּלְכָף שֵׁם פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וְגו', כִּי הֶרְבּוּי מְצַד הַלֵּב בְּשֵׁר וְהַעֲדָר הָעִקְשׁוֹת כַּנ"ל וְזָהוּ בְּמְצָרִים כַּנ"ל, וְגַם אַבְרָהָם אָבִינוּ גָּלָה לְמְצָרִים וְהוּא אֶחָד מִנְסִינּוֹתָיו שֶׁהִי נְסִינּוֹת הֵם בִּירוּר מִדַּת הָאֵיתָנוֹת שְׁלוֹ שֶׁהוּא לְרִצּוֹן הַש"י, וְהִרְאָה שְׁלִרְצוֹן הַש"י אֵינוֹ עִקְשָׁן וּמַעֲבִיר עַל דַּעְתּוֹ וְגוֹלָה לְמְצָרִים שְׁזָהוּ כַּח לֵב בְּשֵׁר וְהִיפָּף עִקְשָׁנוֹת, [וְלְכָף שֵׁם קִיבֵל מִתְּנוֹת וּמְרְכוּשׁ סְדוּם לֹא רָצָה לִיקְהוֹת כִּי שֵׁם הִי מְצַד מִדַּת לֵב בְּשֵׁר וְשְׁלֹא, בְּעִקְשׁוֹת הוּא ג"כ מְנוֹתָר לִיקְהוֹת מְזָה, מִשָּׂא"כ מַעֲשֵׂה דְמַלְכִים הִי עִקְשׁוֹת גְּדוּל לְמִרְאוֹת עֵין לַהֲיוֹת יָחִיד נִלְחָם נֶגֶד ד' מַלְכִים בְּשִׁבִיל לוֹט בֶּן אֲחִיו מֵה שְׁלֹא עֲשָׂה כֹן בְּמְצָרִים לַהֲיוֹת נִלְחָם נֶגֶדָם שֶׁזֶה הִי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמְצָרִים נֶגֶדָם בְּשִׁבִיל אֲשֶׁתוֹ הָאֵהוּבָה לוֹ יוֹתֵר, וְלְכָף בְּזָה לֹא רָצָה לִיקְהוֹת כִּי בְּדָבָר שֶׁהִיא עִקְשׁוֹת צָרִיף בִּירוּר אִם אֵינוֹ עִקְשׁוֹת לַהֲנָאֵת עֲצָמוֹ רַק לְכַבּוֹד שְׁמִים,] וְשֵׁם הִי הַבִּירוּר כִּי גַם בְּלֵב בְּשֵׁר שְׁלֵהֶם מְכִירִים דֵּהִפֶּל מֵהַש"י דְּלְכָף אִזְ הִי הַמְשַׁפֵּט לְגֹאוֹל גַּם גוֹי מְקָרֵב גוֹי שֶׁהֵגֵם שֶׁהִלְלוּ עוֹבְדֵי ע"ז מ"מ אֵלוֹ דְּבוֹקִים בְּשׁוֹרְשָׁם, כִּי נִתְבָּרְרוּ הַשְׁרָשִׁים דְּאֵיתָנִים אֲבוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם מוֹסְדֵי הָאָרֶץ וְנַעֲשֵׂה הַש"י קְרוֹב לָהֶם עַד שְׁאִין יְהוּדֵי אַכְסֵנְאֵי מַעֲתָה, וְלִכֵּן אָמַר נִלְכָה נִזְבְּחָה וְגו' פִּירוּשׁ לַהֲיוֹת קְרוֹבִים לַהַש"י שְׁזָהוּ הַזְבִּיחָה, וְרז"ל דְּרָשׁוּ בְּסִנְהֶדְרִין (מ"ג:) עַל פְּסוּק זִיבַח תוֹזֶה הַזּוֹבַח יָצְרוּ, וּבְאַמַּת זֶה כֹּל עֲנִין זְבִיחַת הַקְרָבָנוֹת רוֹמֵז לְזְבִיחַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית וְעַל יָדֵי זֶה מִתְקָרֵב לַהַש"י, וְנִזְבְּחָה הֵינּוּ נַעֲשֵׂה הַשְׁתַּדְלוֹת לַהֲתַקְרַב, וְהִנֵּה בְּאַמַּת אֵין צָרִיף הַשְׁתַּדְלוֹת כִּי הִלֵּא הַקַּב"ה לְאַלְקִים מְקוֹנָם וְכַנ"ל וְכֵן אָמַר בִּירְמִי' ז' וְלֹא צִיִּיתִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאֵי וְגו' וְזִבַּח כִּי אִם וְגו' וְהִיִּיתִי לְכֶם לְאַלְקִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ וְגו', כִּי בְיוֹם הַיְצִיאָה מִמְצָרִים שֶׁהוּא הַתַּחֲלַת יְצִיאָה מִשָּׁם גַּר לְשֵׁם יִשְׂרָאֵל דֵּהֵינּוּ וְהִיִּיתִי וְגו' וְאַתֶּם וְגו' וְאֵין צָרִיף עוֹלָה וְזִבַּח פֶּלֶל לַהֲתַקְרַב, רַק מ"מ אַת"כ צָרִיף וְאַתֶּם וְגו' וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוֹ הַמְקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְקַרְבוֹת הִי לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהֵגֵם דְּבְאַמַּת גַּם שְׁאִין עוֹבְדֵין מ"מ הוּא לְאַלְקִים אֲבָל מ"מ הוּא זֶה כְּדֵי שִׁיעֲבֹדוּהוּ, רַק בְּיוֹם הַהוֹצָאָה מִמְצָרִים דָּשֵׁם הוּא כַּח דְּלֵב בְּשֵׁר הֵינּוּ כַּמ"ש בַּזְנוּהָר (ח"א קכ"ה) דְּאֵין חֲכָמָה כְּחֲכָמַת מְצָרִים, וּמֵה שֶׁהֵם קָרְאוּ חֲכָמָה הֵינּוּ חֲכָמַת אֲמַת וְרֵאִי דֵּהֵינּוּ הִרְחָקָה מִכָּל דְּבָר רַע דְּבָלְאוּ הֵכִי הוּא סְכָלוֹת בְּאַמַּת, וְהֵם הָיוּ מִחֲכִימִים בְּעֵנִינֵי מַדּוֹת וְהִנְהִיגוֹת אָדָם עַל דְּרָף הַחֲכָמָה כְּעֵנִין סֵפֶר הַמַּדּוֹת דְּחֲכָמֵי יוֹן וְכַדוּמָה וְהִי לְבָם בְּרִשׁוֹתָם לַהֲנַהִיג הַלֵּב כְּפִי מֵה שֶׁהִי בְּחֲכָמָתָן רַק שֶׁהִי זֶה מְצַד חֲכָמָתָן וְנִימּוּסוֹן, וְלְכָף עֲבָדוֹ לְטָלָה כִּי הֵם מְשֻׁלוֹ עֲצָמָן כְּצִאֵן הַנְּמֻשְׁכִים אַחַר הָרוּעָה כָּף לְבָן נְמֻשָּׁף אַחַר חֲכָמָתוֹ שֶׁהוּא הַמְנַהִיג וְזָהוּ שֶׁהַמְשִׁיל יְחִזְקָאֵל ל"א] מְצָרִים לַעֲצִי עֵדוֹן וְכֵן אוֹמֵר כְּגוֹן ד' בְּאַרְץ מְצָרִים הַמְשִׁילָה לְגוֹן, וּבַזְנוּהָר (שָׁם) דְּלְכָף חֲכָמָתָה גְּדוּלָה ע"י פִּישׁוֹן שְׁמוֹשָׁף

מגן עֵדוֹן, כִּי עֵינָיו גַּם עֵדוֹן שֶׁהוּא מְשַׁכֵּן קוֹדֵם הַחֵטָא וְאַחֲ"כַּ נְתַגְרֵשׁ פֶּן יִקַּח מֵעֵץ הַחַיִּים, כִּי עֵץ הַחַיִּים הוּא הַיּוֹת לֵב בְּשֵׁר כְּמוֹ לְעֵתִיד בְּלַע הַמְּוֹת לְנִצּוּחַ ע"י שְׂוִיסָר לֵב הָאָבֹן וְכֵן בְּמִשִּׁיחַ בֶּן דָּוִד נֶאֱמָר חַיִּים שָׂאֵל נְתַתָּ לּוֹ, וְזֶהוּ בְּתוֹךְ הַגֵּן וּבְכַפְנֵימִיּוֹתוֹ רַק טְעוֹת אֹדֶה"ר הִי' מֵעֵץ הַדַּעַת, וּמִזֶּה הַנִּזְהָר דְּוֹדָאֵי מַה שְׂיַדַּע שֶׁהוּא רַע יֵשׁ לּוֹ לֵב בְּשֵׁר לְשִׁנוֹת לְבוֹ שְׂלֵא יַעֲשֶׂה רַק יֵשׁ טְעוֹת בִּידְעָה וְחֻקָּה שְׂאוֹמֵר לְטוֹב רַע וְלַרַע טוֹב, וְזֶהוּ מִצַּד עֵץ הַדַּעַת טו"ר שְׂבִיבוֹ יֵשׁ עֲרַבּוּבֵיָא וּמִזֶּה הַנִּזְהָר, וּכְשֶׁחֻטָּא בְּחֻקָּה וְאָכַל לֹמֵר לַרַע טוֹב אֲזִי נְתַגְרֵשׁ מִגֵּן וּמֵעֵץ הַחַיִּים דְּהֵינּוּ שְׂנִיתָן לּוֹ לֵב הָאָבֹן תַּחַת לֵב בְּשֵׁר, וּכְמוֹ שְׂשִׁמְעָתִי ג"כ בְּעוֹזִי דְמַה שְׂנִמְנַע מִהַקְּטֵרַת הַקְּטֹרֶת הִיָּתָה דְּוַגְמַת הַמְּנַעַת אֹדֶה"ר מֵעֵץ הַחַיִּים שְׂלֵא יַחִי לְעוֹלָם וְאֲזִי נֶאֱמָר לִישְׁעִי הַשָּׁמֶן לֵב הָעַם וְגו' פֶּן יִרְאֶה וְגו' בְּלִשׁוֹן צִוּוּי וְקִאֵי אַעֲוִזִי שְׂיִשְׁמֵן אֶת לִבְבוֹ שְׂלֵא יִטְעֶה ע"ז וְרָפָא לּוֹ לַחֲיוֹת לְעוֹלָם וְאִינוּ זְמַנּוֹ עֲדִינּוּ כְּפִי שְׂמַעָתִי וְזֶהוּ עֵינָיו מְצָרִים כְּפִי ג"כ כַּח זֶה רַק שֶׁהִי' מִצַּד חֻקָּתָם וְעוֹצֵם יָדָם לְבַד, וְלִכְפֹּךְ הוּא עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַמַּת כִּי הָאָרֶץ פִּירוֹשׁ כַּח זֶה דְּלֵב בְּשֵׁר דְּאָרֶץ ר"ל אָרֶץ מִיּוֹשְׁבֵי הַנְּחֻרֶשֶׁת בִּידֵי אָדָם הַיְּפֹף מְדַבֵּר וּמְקוֹם טְרָשִׁין, וּמְצָרִים הוּא עֲרוֹת הָאָרֶץ שְׂיֵשׁ לָהֶם כַּח זֶה דְּאָרֶץ בְּשִׁלְיָמוֹת רַק מִצַּד הַרַע דְּהֵינּוּ שְׂחוֹשְׁבִים שְׂזָה מִצַּד חֻקָּתָם, וּבְנִיסָן נִגְאָלוּ שְׂבִיבוֹ מֵתוֹ וְנוֹלְדוּ אַבּוֹת (ר"ה י"א).

(דְּבוֹ מְשַׁמֵּשׁ מִזֵּל טְלָה דְּהֵינּוּ כַּח הַהֲמַשְׁכָּה אַחַר הַרוּעָה, כִּי חוֹדֵשׁ זֶה נִבְרָא בְּאוֹת ה' שֶׁהוּא מִדַּת בְּנוֹקְבָא כְּנוֹדַע שֶׁהִיא הַנְּמַשְׁכָּת אַחַר הַדְּכוּרָא, וְהוּא ר"ה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל (שָׁם ג'.) שְׂמַלְכוּתָם מְקַרְבֵי אַחִיף תְּקִים וְגו' דִּישְׂרָאֵל מְקַיְימִים מִשָּׂא"כ מְלַכֵי או"ה שֶׁהֵם בְּכַח הַזְרוּעַ, וְאוֹת הֵה' נִקְרָא שְׂדָה וְחֻקֵּל תַּפּוּחִין קְדִישִׁין וְלִכְפֹּךְ בּוֹ מֵתוֹ אַבּוֹת שֶׁהֵם הָאֵימָתָנִים וְהַיְפֹף זֶה, וְנוֹלְדוּ ג"כ כִּי בְּאַמַּת הֵם בְּאֵימָתוֹתָם ג"כ נְמַשְׁכִּים אַחַר הַש"י כְּצֵאן, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל זוֹכְחִים תּוֹעֲבֹת מְצָרִים לַהֲש"י הֵינּוּ כַּח הַהֲמַשְׁכָּה כְּצֵאן הֵם מְקַרְיָבִים כַּח זֶה עֲצָמוֹ לַהֲש"י, וְזֶהוּ הַיּוֹת הִי' קְרַבָּן פֶּסַח וְגִאֲוִלָּה זֹו שֶׁהִיאִיר לָהֶם דְּבָר זֶה בְּלִיל פֶּסַח וְאַחֲ"כַּ בְּיַתֵּר תְּוֹקֵף בְּקַרְיַעַת יָם סוּף דְּרִאָתָה כו', (מְכִילֵתָא בְּשַׁלַּח) כִּי מִרְאֶה יְחֻזְקָאֵל נֶאֱמָר כְּדַמּוֹת מִרְאֶה וְגו' דְּכָל הַנְּבִיאִים נְתַנְבְּאוּ בְּכָה (סְפָרֵי מִטּוֹת) וְהֵם אָמְרוּ זֶה וְגו' כְּנִבּוֹאֵת מִשְׂרַע"ה מִרְאֶה בְּאַצְבַּע הַמְּרַכְבָּה הֵינּוּ אִיף הַש"י רֹכֵב עַל כָּל הַנְּבִרָאִים, וְלִכְפֹּךְ בְּיוֹם הוֹצִיאֵי וְגו' אֲזִי לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְשׁוּם הַשְׂתַּדְלוֹת וְנֶאֱמָר כְּאֲשֶׁר רִאִיתָם מְצָרִים וְגו' לֹא וְגו', כִּי מֵאֲמָר אֲנִכִי לֹא נֶאֱמָר בְּלִשׁוֹן צִוּוּי רַק שְׂזָה קְבוּעַ בְּלִבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהַש"י הוּא הַמְּנַהֵיג וְהֵם מֵאֲמִינִים בְּנֵי מֵאֲמִינִים כְּמִשׁוֹ"ל (שְׂבַת צ"ז) וְזֶהוּ אֲשֶׁר הוֹצִיאֵתִיף דִּינֻקְשָׁה לְמָה לֹא אָמַר שְׂבַרְאֵתִי שְׂמִים וְאָרֶץ, רַק דְּזֶה הַיְדִיעָה הוּא הַהוֹצָאָה מֵאָרֶץ מְצָרִים שֶׁהֵם הַהֲיְפֹף זֶה מִי ד' וְגו' כַּח"ל, וְכָל עֵינָיו יְצִיאַת מְצָרִים הוּא בְּיִרוּר דְּבָר זֶה דִּישְׂרָאֵל בְּלֹא הַשְׂתַּדְלוֹת רַק בְּתוֹלְדָה הֵם כְּפִי: וְהִנֵּה זֶה הִי' בְּיִרוּר עַל אֵימָתוֹת דְּאֲבָרָהֶם אֲבִינוּ, כִּי כָּל בְּיִרוּר הוּא בְּהִיפּוּף דְּהוּא עֲשֶׂה דְּבָרִים מְשׁוּנָּיִם שְׂנַרְאָה כְּעַקְשׁוֹת וְנִגְדַּד הַשְׂכָּל לְרִצּוֹן הַש"י, וְהַבְּיִרוּר הוּא בְּמְצָרִים שְׂשֵׁם הַהֲנַהֲגָה לְהִיּוֹת נְמַשְׁךְ אַחַר הַשְׂכָּל וְהֵם עָשׂוּ זֶה לְרִצּוֹן הַש"י, וְהַבְּיִרוּר שֶׁהַהֲמַשְׁכָּה אַחַר הַשְׂכָּל הוּא כְּרִצּוֹן הַש"י בְּיִרוּר זֶה הוּא ג"כ ע"י הַהֲיְפּוּף הִיּוֹת אֵימָן וְעַקְשׁוֹן לְרִצּוֹן הַש"י לְעֲשׂוֹת גַּם מַה שְׂנִגְדַּד הַשְׂכָּל, וְזֶה הִי' הַהֲלִיכָה לְמַדְבַּר אָרֶץ לֹא זְרוּעָה וּמְקוֹם אֵימָן תִּיקָף מְצָרִים וְהוּא מְקוֹם שְׂרָף וְגו' שְׂזוֹ דְּבָר שְׂאִינוּ בְּשְׂכָל כָּלָל, וְאִין יְכוֹל לְעֲשׂוֹת כֵּן רַק מִי שְׂאֵהֲבָתוֹ תְּקוּעָה בְּתוֹקֵף כ"כ שְׂלֵא יְזוּז מִפְּנֵי כָּל וְלֹא יִשְׂתַּנֶּה כָּלָל, וְלִכְפֹּךְ נִקְרָא חֶסֶד גְּעוּרֵיף אֵהֲבַת כְּלִיּוֹתִיף לְכַתֵּב וְגַם לְעֵתִיד נֶאֱמָר הַגְּנִי מִפְּתִיָּה וְהוֹלְכֵתִיָּה הַמְדַבֵּר, וְזֶה מִצַּד יְרוּשָׁתָם כְּתוּת הַקְּבוּעִים שְׂל כָּל הָאֲנוּמוֹת שְׂגָלוֹ שָׁם, וְלִכְפֹּךְ אֲזִי יֵשִׁים

במדבר דרף ביישומון נהרות פי יוסר לב האבן לגמר משא"כ בהתחלה מיז הלכו דרף ג' ימים ולא מצאו מים ודרשו רז"ל (ב"ק פב).

(תורה פי היו פלב האבן, ונהו גלכה דרף ג' ימים נזבחה שנעשה השתדלות וה א הצעקה דמרה אין עבודה אלא תפלה, (תענית ב.) ושם הי' התחלת נתינת דברי תורה [שבת ודינין דינין נקרא זובח יצרו כמ"ש במגילה (טו): לרוח משפט השופט את יצרו ועיקר חמדת יצר בממון וכעס ושבת הוא אור הש"י המאיר, ונאמר חוק קודם דשבת פהקדמת אנכי ללא יהי' לה דהוא פטעם והייתי לכם לאלקים ואח"כ ואתם תהיו, שפך מדת בני ישראל שהאור דהש"י קודם בלא שום השתדלות פאנכי שאינו בלשון ציווי, וכן שבת נקרא מתנה טובה (שבת י).

(שהוא מעצמו לבני ישראל לבד ואח"כ ואתם וגו' בהשתדלות) שהוא ליישר לב אבן, ולכך מתן תורה במדבר שעיקר מתן תורה למי שיש לב אבן ליישרו וכמש"ל (ביצה כה) דלכן ניתנה לישראל שהו עזין להתיש עזותו, ועזין פירושו כמו איתנים תקיפים כמו ליש גבור בבהמה ולא ישוב מפני כל והם עזין באומות פי או"ה הם עצמות לב אבן מיוחד באיזה פח שלא ישתנה ממנו ואין שייך עזות בו, משא"כ ישראל שבכחם להשתנות פרצונו ועכ"ז הם קשה עורף שלא לשמוע לכל גזירות האומות זה נקרא עזין ומטעם זה נקראים אבות איתנים (ר"ה יא) שזהו תקופות ואיתן משא"כ או"ה אינו תקיפות פלל פיון דהוא פך, ולכך הוצרכו תורה שישתמשו בכל דבר במקום המצטרף מדת העקשות במקום שצריך ורכיכות במקום שצריך רכיכות ולב בפשר, ולעתיד לא יהי' לב אבן פלל פי עקשות צריך רק פשיש מונע שאור שבעיפה ושעבוד מלכיות, משא"כ בהעדרם לעתיד לבוא יגור זאב וגו' שאין שום דבר מונע ומתנענע לדבר אחר פלל אין צריכים ללב האבן פלל: יא.

עגן זכירת יציאת מצרים פל ימי חייך, פי חיות האדם הוא הדבור כמו שנא' לנפש חי ומתרגמינו לרוח ממללא, ובריש פסיקתא אין בין צדיקים חיים לצדיקים המתים אלא הדבור, והיינו פי דברי תורה הם חיי האדם כמ"ש פי הם חיינו ואמרו (תמיד לב) מה יעשה ויחזי' ימית את עצמו, פירוש על דברי תורה כמש"ל (ברכות סג): על פס ק פי ימות באנהל פידועפידוע דשורש גפשות דישאל מהתורה פנודע דלכן ס' רבוא אותיות לתורה, וממש צירופי אותיות מהתורה הם פח הנפש וכמ"ש הראב"ד בספר יצירה וסוף פרק ג' [דהנפשות הם מחבור אותיות, ונהו עצם חיות שבו פי בדבר ד' שמים נעשו וכן פל הבריאה בי' מאמרות והדבור הוא באותיות, ונה שאמרו (בר"ר פ"א) דבתורה ברא הקב"ה העולם פירוש באותיות התורה ונה הדבור דהש"י שיהי' דבור זה הוא הנותן הוי' וקיום לאותו דבר והוא שורש חיותי, ובדומים יצומחים חיות דמאמר הש"י הוא בהם בהעלם שהרי אין ניקר בהם רוח חיים פלל, ובבעלי חיים חיות נגלה רק שפל בעלי חיים הוא רק מאותיות מיוחדות ואין בהם פל הכ"ב אותיות ולכך אינם יכולים לדבר רק אותם אותיות שהם שורש חיותם שבכל אות מאותיות א"ב יש בו פח חיים מיוחד, כמו ששמעתי על בפה הארכת ימים דשלהי מגילה דנחשבו שם כ"ב דברים ועניינים פשוטא הפולות, [אשר אולי יוכל להיות שגם הם אין כפולים ממש רק דוקא אותיות מנצפה ובספר יצירה בג"ד כפר"ת פפו ואין פאן מקומו והם נגד כ"ב אותיות סדורים פסדר

הא"ב כל אחת חיות מיוחדות מאות מיוחדות ואין פאן מקום ביאורם, ולכך בלשון הקודש יש לקול הבעלי חיים כל אחד שם מיוחד כמו גע' לשור וצרוגה לאיל ושאגה לארי וכדומה, בנדאי כל אחד משמיע בקולו אותיות אלו השור אותיות ג"ע וכן פולם וכן צפצופי עופות משמיעים אותיות צ"ף ושריקת תרנגול, ובב"ב (כג) אפיקו לי קורקור כי קול העורב אותיות ק"ר, ובפרק אלו טריפות (סג).

(ברחם דעביד שרקרק ועל שמו נקרא פה בלשון רז"ל ובתרגום ירקרוקא על שם קולו ר"ק, והעורב שממונה על בשורות רעות כמ"ש [בסוף ס' הגלגולים] והיינו מפני אכזריותו ובנדאי כל אחד כפי מה שהוא טבעו ותולדתו הרי ממונה פחו על אותו דבר והוא בטבעו אכזרי כמשו"ל (עירובין כב).

(לכך קולו אותיות ק"ר שהם אתנון דשיקרא כמ"ש בזוהר (ח"א ב), והוא קליפת עמלק אשר קרה ועי' בספר קרנים דדוד המע"ה מכניע קליפת עובר, והיינו כמו ששמעתי כי כל שבט יהודה נגד זרע עשו ודוד המע"ה נגד עמלק, ורחם שמביא רחמים לעולם עביד שרקרק הוא צירוף אחר מאותיות שרק לאותיות שרק כטעם אשרקה להם ואקבצם ומביא רחמים ואין פאן מקום מזה, ובזה הוא כל עומק חכמת הטיורין ושיחת עופות, והגם דנאמר כל אשר יקרא וגו' הוא שמו והשם בלשון הקודש לכל בעלי חיים הוא בענין אחר, היינו דרף שאי בהקב"ה הוא ושמו דהשם הוא ותפיסה שיש לאחרים בו והוא היינו העצם, וכן בכל הנבראים יש עצם החיות והם האותיות הנגלים בדבורם שהוא גלוי פנימיות חיותם והשם הוא תפיסת הנבראים והיינו מצד צורךם ושימושם לכלל הבריאה, ולכך הביאם לאדם לקריאת שמות וכל אשר וגו' כי כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה וכפי התפיסה שיש בו מצד צרכו לו הוא שמו העצמי להיות נקרא כן בכל עלמין, כי כל צורך בריאותו הי' רק בשביל האדם וכפי התפיסה שיהי' לו בכל דבר לצרכו, ובזה נתקבאו בו מלאכי השבת כי ראו שהוא עיקר הבריאה וכל העולם כולו לא נברא אלא לשימוש, וא"ל אני מה שמי כו' (בר"ר פי"ז) כי המלאכים צועקים אי מקום כבודו ואין להם תפיסה כלל, אבל האדם יש לו תפיסה מצד מדותיו והנהגתו העולם, ומידת אדנותו ומלכותו שהוא מדת הצמצום זה הי' ג"כ לצורך האדם כדי שיהי' לו תפיסה בהש"י שזהו כל ענין הצמצום בהנהגה היינו כפי שהשגה דאלקות מצומצמת בשכל האדם היותר שלם שהיא מוגבלת, ולכך דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכן מטעם המקובלים הוא בדמות פרצופים היינו כפי השגת האדם המשיג שהוא כלל הבריאה וכל הצמצום היינו השגה המצומצמת בשכל אדם, ולכך הוא הקורא השם להש"י ג"כ כמו שקרא לחיות, אבל עצם החיות דבעלי חיים הנמשך מדבור הש"י וכן עצמותו זה נגלה בדבור הבעלי חיים ואותיות שהוא יכול להשמיע בקולו: והאדם יש בחיותו כל הכ"ב אותיות לכך יש לו הדבור בשלימות בכל הכ"ב אותיותאותיות, ונחש הי"ל ג"כ הדבור כמפורש בתורה ובספר מעשה ד' הקשה למה לא נזכר בקללה שניטל דבורו ותיגרץ דלא ניטל והראי' שישמע לקול מלחשים רק מפני האיבה אשית וגו' אין רוצה לדבר, וזה הכלל דא"כ הי' לו לדבר יחד עכ"פ זה עם זה, רק באמת יש קול ודבור הדבור מה מוצאות הפה כמ"ש בספר יצירה וקול מהריאה כמ"ש בפרק הרואה (עי' שם סא).

(ותחלת בריאת בעלי חיים הי' הדגים שאין להם קול כי אין להם ריאה פידוע אבל דבור דפה ודאי יש להם דזהו עיקר חיות וכן כל הרמשים, ולכה נחש ישמע לקול מלחשים בלחש ונקא דבור בלא קול דכל הרמשים הם בכלל בריאת הדגים כמפורש בתורה, ולכה בדבור דנחש ואשה נאמר ויאמר וכל אמירה בלחישו כמ"ש בזוהר (ח"ג פח:) ובדאי לחש בלא קול אין נשמע כלל וכמו שאין נשמע קולם היום ולא קול כל הרמשים ודגים, רק באמת פח החלק פכח הפל וכמו שבדבר ד' שמים נעשו פן אמרו ז"ל (סנהדרין סה:) אי בעו צדיקי מברו עלמא והני דעסקי בספר יצירה ומיברו כו', כי ברית הלשון נגד ברית המעור רק שזהו יחודא תתאה היינו פח ההוצאה לפועל במעשה שהוא יחוד זכר ונקבא דהיינו פח הפעולה עם ההוצאה לפועל ואותה טפה זרע שמוצא יש בו פח חיות ממש שהרי נוצר ממנו דמות אדם כדמותו בצלמו, כן ברית הלשון הוא יחודא עלאה דאו"א היינו מוח ולב שהם תרין ריענו דלא מתפרשין דלעולם מה שרוצה בלב מהרהר בו במוח וכן להיפך ומחנפרין יחד, וגיילוי החיות ואותיות דמחשבה ולב היא כדבור ויש באותיות הדבור ג"כ פח חיות ממש שהרי הוא פח חיותו ממש וחלק ד' עמו פחן פכח הש"י, רק דכמו שיש בברית המעור שימוש באבר מת שאין בו חיות וכן זיבה שהוא מאבר מת וגם פשיש בו חיות רק שאין יורה פחן, כן בלשון יש דבור מת פירוש שאין בו חיות בלב וכמ"ש הקדמונים תפלה בלא פגוה בלא נשמה וגם יש שיש בו חיות רק דאין יורה פחן פירוש דאין מכונן אל המטרה לחץ ואין הולך בכח פחן, וכטעם חץ שחוט לשונם אומר פאן והורג בסוריא כו' (ויק"ר פכ"ו) שיש בו פח הפועל, ודבור שאינו פועל היינו שאינו בכח או שאין מכונן אל המטרה וכדומה, אבל בלאו הכי כל דבור שהוא גילוי החיות הקבוע יש בו פח הפעולה בהכרח וזה טעם דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ואמרו ז"ל פ"כ) אין פחו אלא בפיו אף בלעם אין פחו אלא בפיו פירוש פי כמו שהדבור היוצא בכל פח חיותו ומגלה עצם חיותו בו יש בו פח הפעולה לטוב כן גם להיפוך, ומשרע"ה הי' לו פת זה שכל דבורו הי' גילוי עצם חיותו כי הוא בסור הדעת המחבר חכמה ובינה שהם אבא ואימא (זוה"ק ח"ב פה).

(שזהו גילוי ברית הלשון דלכן נקרא בעלא דמטרוניתא דמלכות פה והוא יש לו פח ההשפעה לפה, ולכן אמר זה הדבר כי דבורו ממש דבר ד' שכינה מדברת מתוך גרונו שדבר מעצם חיותו דהיינו אותיות דנשמתו כפי הדבורים שדבר כן היו צירופי נשמתו אז, דהיינו שכל חיות נפשו הי' פנוס תוך דבורו שהי' מדבר בכל פחו ונמצא אותיות נפשו נעשו ממש צירוף זה, וזה ענין תורה שבכתב שנקרא על שמו תורת משה כי נעשה תורתו ממש צירוף אותיות שבמקור חיות נשמתו כי דבוריו היו גילוי חיותו, ולכן נאמר זה הדבר כי זה הוא פמראה באצבע שכל הרואה אותו מדבר הי' רואה הדבר אשר דבר ד' ממש, דשורש חיות כל נברא היא דבר ד' ממש כי הוא הבורא ונותן חיות בנבראים והי' בדבורו גילוי דבור ד' ממש שהש"י מדבר דברים אלו דהיינו שחיותו הניתן לו מהש"י הוא הי' עצמו דבורים הללו בעת שדיבר וזהו טעם מ"ש בפירק כל כתבי (ק"ט:) העונה אמן יהא שמיה רבא בכל פחו קורעין גזר דינו, פירוש הגם דגזר דין דיחיד אין נקרע כמ"ש בר"ה (יז:) רק ענין גזר דין הנכתב כמ"ש הרמב"ד בספר יצירה שם בפירוש ג' ספרים כו' דהם אותיות דנשמתם עצמן שנעשים הצירופים ע"י מעשיהם באלו לחיים ואלו להיפוך, והיינו כמ"ש שזכר מצוה כו' (אבות פ"ד) כי אותיות

המצוה הנחקקו בצירוף חיות נשמתן וזהו שְׁכָרוּ וְהִיָּפָהּ בְּעִבְרָה, וְהִקְרִיעָה הוּא שְׁיֻנּוּ צִירוּף זֶה, וְדָבָר זֶה אֵי אֶפְשֵׁר מֵאַחַר שֶׁהִגִּיעַ הַחֲטָא לְקַלְקֵל מְקוֹר הַחַיּוּת דְּהַש"י הַנִּשְׁפָּע תוֹף הַגּוֹף שֶׁיִּשְׁתַּנֵּה שֵׁם הַצִּירוּף שָׁנָה רַק עַל יְדֵי עוֹבֵר עֲבִירוֹת בְּיַד רָמָה שְׁנִתְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם עַל יָדוֹ, וְע"י חִילּוּל שֵׁם שָׁמַיִם נִתְחַלֵּל ג"כ הַחֲלָק דַּש"ש הַמְחִנִּי לְגוֹפּוֹ וְנִשְׁתַּנֵּה הַצִּירוּף וְהָרִי אֶמְרוּ בְּפֶרֶק יוֹה"כ"פ דְּבַחִילּוּל הַשֵּׁם אֵינּוּ פֶּחַ בְּתִשׁוּבָה כּו' וּמִיָּתָה מְמַרְקָת, וְהִיָּנּוּ מִחֲטָא אֲדָה"ר דְּהָיוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת אוֹמְרִים זֶהוּ כּו' וּמִצַּד חִילּוּל הַשֵּׁם הִגִּיעַ הַקְּלָקוּל לְשׁוֹרֵשׁ חַיּוּת אֱלֻקוֹת שָׁבוּ וְנִעְשָׂה הַצִּירוּף לְהִיָּפָהּ, וְזֶה אֵינּוּ נִקְרַע רַק ע"י אֶמֶן יְהֵא ש"ר בְּכָל פָּחוּ (שְׁבַת קִיט) פִּירוּשׁ דַּע"י כָּל פָּחוּ הִיָּנּוּ כָּל חַיּוֹתוֹ פִּנ"ל, וְכַדִּילֵיף שֵׁם מְלִשׁוֹן הַפְּתוּב בְּהַתְּנַדָּב עִם וְלִשׁוֹן נְדִיבוֹת הִיָּנּוּ בְּכָל לְבוֹ כַּמֶּש"נ כָּל נְדִיב לֵב וְנִעְשָׂה צִירוּף חַיּוֹתוֹ אֶמֶן יִש"ר דְּפִירוּשׁוֹ מְחַיֵּית עֲמֻלָּק כַּמֶּש"ש תוֹס' רִישׁ בְּרַכּוֹת (ג).

(בְּשֵׁם מַחְזוֹר וִיטְרִי, וְקִישִׁיתֶם שֵׁם לַק"מ דְּוֹדָאֵי גַם עֲכָשְׁיוֹ יֵשׁ שֵׁם הוּי' שְׁלֵם וְגָדוֹל רַק דְּאֵינּוּ מְבֻרָךְ כִּי תִרִין רִיעֵנּוּ וִיָּה' הֵם מִתְּפָרְשִׁין בְּגִלוּת יִשְׂרָאֵל, וְלִכְּהָ אֵינּוּ נִקְרָא בְּשֵׁם זֶה כִּי אֵינּוּ נִתְפָּס לְבִנְיָ יִשְׂרָאֵל בְּתַפְסוֹת לְבָם הַשְּׁגָה זֹו לְהִיּוֹת חַבּוּר כָּל הַד' אוֹתִיּוֹת יַחַד דְּהִיָּנּוּ יַחַד כָּל הַד' פָּחוֹת שְׁבָאָדָם מוֹחַ וְלֵב וְכַחוֹת מַעֲשֵׂה הַפֶּלַ בְּלִתִּי לַד' לְבָדוֹ וְשֵׁהוּא בְּמִקּוֹר חַיּוּת הַנִּשְׁפָּע בְּאָדָם הוּא הַפּוֹעֵל הַפֶּלַ, זֶה נִגְלָה רַק לְפָנֵי הַגָּדוֹל בִּיּוֹה"כ בְּבֵית קַדְשֵׁי קַדְשִׁים מִשָּׂא"כ בְּכָלל יִשְׂרָאֵל בַּעוֹה"ז זֶה שְׁמִי לְעֵלָם (פְּסָחִים נ).

(הַגַּם שֶׁהוּא נִכְתָּב דְּהִיָּנּוּ שִׁדוּעַ זֶה לְיִשְׂרָאֵל מִצַּד הַחֲכָמָה מ"מ אֵינּוּ נִקְרָא בְּדַבּוּר שֶׁהוּא הַהוֹצָאָה לְפּוֹעֵל גִּלּוּי אֹרֶךְ זֶה שֶׁהָרִי אֵינּוּ זֶה נִגְלָה לְפּוֹעֵל רַק לְעַתִּיד לְבוֹא שְׁלֵא יְהִי גְלוּת וְלֹא יְהִי חֲטָא כָּלל, דְּהַחֲטָא הוּא מִצַּד הָעֵלָם אֹרֶךְ זֶה וְכֵאלוֹ פְּעוּלַת הָאָדָם נִבְדָּלִים מִהַש"י וְשִׁיכּוֹלַת בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת נִגְדַּ רְצוֹנוֹ, וְזֶהוּ מִצַּד זָרְעוֹ שֶׁל עֲמֻלָּק קִיָּים שֶׁהוּא רֵאשִׁית גוֹיִם פִּירוּשׁ שׁוֹרֵשׁ הָרַע דְּהִיָּנּוּ דְּבָר הַנִּרְאָה שֶׁהוּא נִגְדַּ רְצוֹן הַש"י, וְאֶמֶן יְהֵא ש"ר הוּא תוֹנֵקָה הַחֲשֵׁק אָדָם לְזֶה וְכַשִּׁיגִיעַ לְזֶה הָרִי וְדָאֵי אֵינּוּ כָּאֵן חֲטָא כָּלל, וּמִצַּד עֲנִיַּית אֶמֶן יִש"ר בְּכָל פָּחוּ הָרִי נִעְשָׂה שׁ חַיּוֹתוֹ מֵאוֹתִיּוֹת אֵלוֹ הִיָּנּוּ הַחֲשֵׁק לְזֶה דְּלִכּוֹן אֶמְרוּ בְּסוּטָה (מט).

(דְּעֵלְמָא קֵאִים אֶמֶן יִש"ר כּו' דְּהִיָּנּוּ עַל חֲשֵׁק זֶה, דְּלִילִי כֵּן לְפִי תוֹקָה הַחֲטָאִים אֵי אֶפְשֵׁר לַעֲמוֹד כָּלל רַק ע"י הַחֲשֵׁק וְהַקִּיּוּי לְגִילּוּי אֹרֶךְ זֶה גוֹרָם ג"כ קִיּוּם עוֹלָם, שֶׁהַקִּיּוּי הִיָּנּוּ שֶׁהוּא עוֹמֵד לְכַף לְהִיּוֹת שְׁמִי' רַבָּא וְכִיּוֹן דְּסוּף סוּף יִתְגַּלֵּה זֶה שֶׁהַפֶּל מִיּוֹחַד מֵאַמִּיתוֹת הַש"י מִמִּילָא גַם עֲכָשְׁיוֹ בְּהָעֵלָם יֵשׁ לוֹ קִיּוּם מִן הַצַּד הַזֶּה דְּתַכְלִיתוֹ וְסוּפוֹ, וּמִצַּד הַזֶּה שֶׁל גִּילּוּי קִיּוּי זֶה בְּשׁוֹרֵשׁ חַיּוֹתוֹ נִקְרַע גַם הַגִּזְרֵי דִין שֶׁהוּא רְשִׁימַת הַחֲטָא שֶׁהִגִּיעַ לְשׁוֹרֵשׁ חַיּוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלֵּה אֹרֶךְ זֶה דְּהַסוּף יְהִי' דָּאֵינּוּ חֲטָא כָּלל מִמִּילָא גַם בְּהוֹהּ הוּא בְּיָטוּל גִּזְרֵי דִין שֶׁהָרִי יֵשׁ לוֹ קִיּוּם מִצַּד הַזֶּה שֶׁהוּא קִיָּים לְהַמְתִּין וּלְקוּוֹת עַל הַסוּף, וְאֵינּוּ כָּאֵן מְקוּמוֹ יוֹתֵר: וְאֶמְרוּ בְּפֶרֶק ע"פ (ק"ז).

(לְדוֹד מְזֻמּוֹר תִּתְחַלֵּה שְׁרֵתָה שְׁכִינָה כּו', דְּהַשֵּׁם לְדוֹד הִיָּנּוּ שְׁדַבְּרִים אֵלוֹ דִּיבֵר בְּשׁוֹרֵשׁ חַיּוֹתוֹ דְּלִכּוֹן נֶאֱמַר לְדוֹד וְכִמוֹ תוֹרַת מִשְׁה פִּנ"ל, וְזֶה נִקְרָא שְׁרֵתָה שְׁכִינָה כִּי כְּשֶׁהַדַּבּוּרִים יוֹצֵאִים מִשׁוֹרֵשׁ חַיּוֹתוֹ הָרִי חֲלָק ד' עֲצָמוֹ וְשְׁכִינָה מְדַבְּרַת מִתּוֹף גְּרוֹנוֹ כֵּן הוּא נִקְרָא רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ, וְאֶמְרוּ בְּשֵׁה"ר (וּבְסוּטָה לַג ב') כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה וְכֵכָה עֵנִי' וְאֶמְרָה בְּלִשׁוֹן הַקְּוֹדֵשׁ וּבְרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ, פִּירוּשׁ כֹּה וְכֵכָה הִיָּנּוּ מִמֶּשׁ כְּדַבְּרִים הִלְלוּ שְׁאֵנִי מְדַבֵּר וְהִיָּנּוּ שִׁיָּה' בְּכָל חַיּוֹתוֹ פִּנ"ל, וְהַהֲבָדֵל בֵּין זֶה לְכֵה וְגַם כֹּה אֶמַר ד' שֶׁהוּא נְבוֹאָה לְכֵה תְּבָרְכוּ

שהוא רוח הקודש, היינו דרום הקודש הוא דבורי האדם עצמו מצד עצמו רק פאָשר הוא
בְּכָל חיותו אִזּוּ הוא רוח הקודש רוח מההוא קודש עילאָה שהוא חֲכָמָה דְהַשׁ"י, דְנוֹבְלוֹת
חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה תוֹרָה (בר"ר פי"ז) ומשם שֹׁרֵשׁ הַבְּרִיאָה כמ"ש בְּרֵאשִׁית בְּחֻמְתָּא
(תרגום ירושלמי) והינו פאָשר דבורו מגיע עד שֹׁרֵשׁ חיותו וְנָהוּ מצד ההעלם פְּעֻנָן
עוֹנָה אָמֵן יש"ר בְּכָל פָּחוּ פנ"ל, וּלְנָבִיא יִקְרָאוּ לְפָנִים הַרְוָא שְׂרוּאָה אִיךּוּ הוא דָּבָר ד'
וּשְׂכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ ראי' על הדבור, דְשְׂכִינָה מְדַבֶּרֶת כו' הוא דְרָגָא דְמִשְׁה כנו"ל
זֶה נִקְרָא זֶה הַדָּבָר שֶׁהַדְּבֹר עֲצָמוּ הוא זֶה דָּבָר ד', אֲבָל בְּנִבְיָאָה יֵשׁ מְרָאָה מְרָאָה וְהַעֲלָם
וְנָהוּ פֶה שֶׁהוּא רוח הקודש ומ"מ מְרָאָה שְׂאוֹמֵר פֶּה אָמַר ד' וְאִינוּ דְבָרֵי עֲצָמוּ שְׂמַרְגִישׁ
שְׂאִינוּ מְדַבֵּר מְשַׁכֵּל וְדַעַת עֲצָמוּ רַק מְשַׁפֵּעַ הַשׁ"י שְׂמִשְׁפִיעַ לְמוֹחוֹ וְלִבּוֹ אוֹתִיּוֹת אֱלוֹ
[ילכ"נ אֲצֵל כֵּה אָמַר בְּלַחֲשֵׁה בְּמוֹחַ וְלִבִּי, וְאֲצֵל זֶה הַדָּבָר לְשׁוֹן דְּבוּר בְּגִלּוּי בְּכָלִי הַדְּבֹר].
אֲבָל הַהוֹצָאָה לְפִנְעַל בְּדְבוּר עֲדִינָן אִין הַשֵּׁם שְׁלָם לְהִיּוֹת נִגְלָה לְעֵין דְשְׂכִינָה מְדַבֶּרֶת בְּפִיו
רַק הוּא בְּהַעֲלָם וְכֵה כְּמוֹ שֶׁהַדְּבָרִים נִגְלִים לְמוֹחוֹ וְלִבִּי, אֲבָל רוח הקודש אִף בְּמוֹחוֹ וְלִבּוֹ
הוּא דַעַת וְרִצּוֹן עֲצָמוּ רַק הוּא פֶה מְדַעַת עֲצָמוּ הוּא רוח הקודש כִּי הַדְּבָרִים נִאָמְרִים בְּכָל
פָּחוּ וְחִיּוֹתוֹ עַד שֹׁרֵשׁ חיותו וְאוֹתִיּוֹת דְשִׁרְשׁוּ שְׁהֵם מְהַצְמָצְמִים תּוֹךְ אוֹתִיּוֹת דְדְבוּר זֶה,
וְהֵם עֲנִי וְאִמְרָה פִּירוּשׁ עֲנִי בְּקוֹל רֵם כְּמִשְׁאֵז"ל וְרַשׁ"י בְּחֻמְתָּא וּבְסוּטָה ל"ב ב' ד"ה
בְּקוֹל) וְאִמְרָה בְּלַחֲשֵׁה, (זוה"ק ח"ג פח:) וּשְׂנִיָּהֶם כָּל מְקוֹם שְׂנִיָּאֵר בְּפָתוּב הַיִּינוּ
כְּשֶׁהוּא בְּכָל פָּחוּ דְזוּלַת זֶה אִין נִקְרָא בְּלִשׁוֹן הַפְּתוּב עֲנִיָּית קוֹל אוֹ אִמְרִית לַחֲשֵׁה כָּלִי
כְּפִי שֶׁהוּא מִן הַשְּׁפָה וְלַחֲוִץ וְזֵרוּ רוח הקודש וּמְזִמּוֹר לְדוֹד דָּאח"כ שְׂרָתָה שְׂכִינָה (פְּסָחִים
שָׁם) וְעַם כָּל זֶה הַפֶּל רוּה"ק כְּשֶׁעַל יְדֵי דְבוּרִים אֱלוֹ בְּשִׁירְתוֹ פֶּעַל לְמוֹרָךְ לְכַבּוֹ וְלְכָל
כְּהוֹתִיו לְדְבָרִים אֱלוֹ עִי"ז נַעֲשׂוּ לְמַפְרַע כָּל אוֹתָם דְבוּרִים רוח הקודש שְׂנִרְשָׁמוּ בְּשֹׁרֵשׁ
נִפְשׁוֹ וְהַגִּיעוּ עַד שֹׁרֵשׁ חיותו הֵגַם שְׁזָה נַעֲשָׂה אַח"כ ע"י דְבוּרוֹ, וְכִמ"ש (שָׁם) שְׂאִין
הַשְּׂכִינָה כו' מִתּוֹךְ שְׂמֻחָה שֶׁל מְצָנָה כִּי בַעַת הַשְּׂמֻחָה הוּא שׁוֹכֵחַ כָּל רַעֲיוֹנוֹת שׁוֹנוֹת שְׁבַלְב,
דְּלִכְן תְּנוּ שְׂכָר וְגו' דִּינִי שְׂמַח לִבִּי אֲנוֹשׁ וְיִשְׁתָּה וְיִשְׁפַח רִישׁוֹ וְיִוְכַל לְכוּן אֶת לִבּוֹ נִגְד
בֵּית קִדְשֵׁי קִדְשִׁים לְהִיּוֹת דְבוּרִיו יוֹצֵאִין מִקּוֹדֶשׁ עִילָאָה, וְנָהוּ כְּפִי שֶׁהוּא הַשְּׂמֻחָה שֶׁל מְצָנָה
שְׂשֻׁמַח בְּמָה שְׂקִיָּים מְצָנוֹת הַשׁ"י וְשְׁעוֹשָׂה נַחַת רוח שְׂבָאוֹתוֹ דְבָר שְׂשֻׁמַח רַעֲיוֹנוֹתֵיו
מִתְצַמְצָמִים לְאוֹתוֹ דְבָר לְבַד, אֲבָל מִתּוֹךְ שְׂמֻחָה שֶׁל תְּאֵנָה עַל זֶה נִאָמַר בְּחֻמְסֵי אֲשִׁית
מִשְׁתִּיָּהֶם כְּמִשְׁאֵז"ל (מְגִילָה טו:) דְפוֹרְעָנוֹת הָאֲנוּמוֹת מִתּוֹךְ מִשְׁתָּה.

דְּבוֹתוֹקָה שְׂמֻחָתָם מִתְצַמְצָמִים כָּל רַעֲיוֹנוֹתָם לְהִיּוֹת דְבוֹקִים וּמְקוֹשְׂרִים בְּתֵאֵנוֹת עוּה"ז
שֶׁהִיא עֲלָמָא דְשִׁקְרָא וְהַעֲדָר הַחִיּוֹת בְּאֵמַת עִי"ז מִתְדְּבָקִים לְגַמְרֵי עַד שְׂנַעְדָר חִיּוֹתָם
בְּאֵמַת, וְכִטְעַם סְפָרָן שֶׁל רְשָׁעִים וְגַזְרֵי דִין הַנְּזָכָר לְמַעְלָה שֶׁהוּא שְׂמֻחָה שֶׁל רְשָׁעוֹת
שְׂהִיָּהוּדֵי כְּשֶׁעוֹשָׂה עֲבִירָה לִבּוֹ נוֹקְפוֹ מ"מ וְאִין לוֹ שְׂמֻחָה בְּהַ, אֲבָל פּוֹרֵק עוֹל לְגַמְרֵי
בְּשְׂמֻחָה דְרְשָׁעוֹת שְׁזָה נִקְרָא חִילּוּל שָׁם שְׂמִים שֶׁהוּא מְחַלְלֵל בְּגוֹיִם שְׂכָל רַע שְׁעוֹשִׂים
אִינוּ מְפָנִי שְׂיִצְרוּ אוֹנְסוֹ דַא"כ לְשְׂמֻחָה מַה זֶה עוֹשָׂה, וְהַשְּׂמֻחָה הוּא שְׂכָל חִיּוֹתוֹ מְקוֹשְׂרָה
בְּזָה עִי"ז נַעֲשָׂה בְּשֹׁרֵשׁ חיות דְהַשׁ"י שֶׁהוּא מַחִי הַפֶּל כְּטַעַם וְאִתָּה מַחִי אֶת כְּוָלָם, נַעֲשָׂה
הַצִּירוּף כְּפִי הַמְעַשָּׂה דְהַיִּינוּ שְׂהַחִיּוֹת הוּא שְׂקָר וְאִינוּ אֵמַת וְנַעֲדָר וְנִפְסָק חִיּוֹתָם, וְכַלְעַם
הִי לוֹ ג"כ זֶה דְדַעַת הַמְּחַבֵּר חֲכָמָה וּבִינָה לְהִיּוֹת כָּל דְבוּרֵיו בְּכָל פָּחוּ, רַק לְפִי דְכָל חֲשָׁקוֹ
וְכִמ"ש בְּנִזִיר (כג:) כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֲצֵל צְדִיקִים וְכָל טוֹבָה מְדַבֵּר הַיִּינוּ
מְדַבְּרִים שְׁהֵם בְּאֵמַת רָעָה אֲצֵל צְדִיקִים לְכַף כָּל דְבוּרֵיו הִיו לְרַע, וְנִקְרָא דַעַת דְרַע וְכַחוֹ

בפיו ג"כ לפעול כל מה שמדבר דכל דבורים שבחיות פועלים שהרי שורש החיות דכל הנבראים אף דאו"ה ג"כ הרי שורש כל השרשים הוא מהש"י: וזהו כל פח הכפשים וכמ"ש בסוף ספר ברית מנוחה שגם להשבעת השדים צריך פננה שלימה ע"ש, וכן הוא בזוהר וכמה פעמים אמרו דאתקשר בסטרא אחרא, פירוש קשר היינו פאשר הגיע לשורש חיותו לשנות הצירוף דשם להיות שם מקנשר לרע, כמו דרף משל השטוף בתאנה וזימה עד שמרוב חולת אהבה ימות פשימנע ממנו פדרף שאי"פ בן סורר ומורה זה נקרא שמקנשר בשורש חיותו לדבר זה, וכאשר חכמה ובינה דמוחו ולבו שקועים בזה וכל הדבורים שבו יוצאים ממנו ולב זה יש בהם פח הפועל להכחיש פמליא של מעלה, כי פמליא של מעלה הוא סדר הש"י ויש לו פח זה דנתגזר אמר ויקם הקב"ה גזר וצדיק מבטל, (מ"ק טז:) היינו ע"י פח דבור פיו כי כף מסר הש"י הפח ליד האדם וירדו וגו' וכל שפה תחת רגליו, וכף בכח הרע הכפשים ג"כ הוא כמו ונתגזר שפח דבורו כף והינו פשדבורו בכל פחו, וכף הם כל הלחשים הלחשים שבגמ' וכתב במהרי"ל דאין להשתמש שלא ילעיגו מפני שאין מועילים, וא"כ למה נכתבו דנדאי לא שיניף אלחשים נשתנו הטבעות כמו ארפואות, רק לחשים אלו דוגמת שאמרו בכ"ק דתענית ח).

(שידע ללחוש ולוחשי לחישות על המתפלל ונענה, והיינו נדאי פשהוא בכל פחו עד דאמר משיב הרוח נשיב זיקא (שם כד.)) ששהוא כף כמו שמדבר כף צריך להיות יודע ללחוש אותם לחשים דבגמ', ועי' בפירוף [ערף קף ט"ו] בשם רב האי גאון דהלחשים שבגמ' פאלו מדבר אל האבנים כו' ואל הרוח המזיק שבהם, וע"ש רשם לערף פס ור"ל למ"ש שם שהוא דויק"ר כ"א ייתי פס או מפוש כו', שאף, הרוחות צריכים סיוע ע"י פעולת אדם שהאדם הוא הנותן עוז לכל פחות פמליא של מעלה ולכל מיני רוחות וכחות שונות שבעולם ע"י מעשיו ודבורו, ולכף יוכל ע"י לחשים וקמיעות וכדומה ובלבד פאשר הוא דבור ופעולה שיש בה רוח חיים שיוצאה משורש חיותו, וכח בלעם שהי' דוגמת משרע"ה בזה הדבר היינו ע"י שהתפאר יודע דעת עליון ואי"ל (ברכות ז).

(לכונן השעה כו', והי נו שידע עת הזעם הי' מקלל והי' ממשיך זעם הש"י לתוף דבורו ונמצא דבורו הוא דבר ד' כמו נבואה ובמדרגת זה הדבר, אבל הש"י א"ל כה תדבר ולא זה, דזה היינו דשורש נפשו נשתנה כף וזהו משרע"ה דהיא שורש כל התורה כולה באמת ונקראת על שמו, וכן בלעם פשהי' מדבר רע באמת הי' שורש נפשו כף והוא זה הדבר דנגלה לעין הרואה אותו מדבר שהוא כף, אבל בזה שדבר טוב על ישראל הוא בשורש נפשו לא הי' כף לכן אמר כה תדבר, וכל מקום שנאמר פה ברוח הקודש כי מאחר שדבורים אלו יצאו מפיו ונכתבו בתורה שהי' בחיות הרי הי' ברוח הקודש דבוק בשורש דקודש עליונה, רק זהו מצד ואתה מחי' את כולם שיש ניצוצות קדושות בכל נברא המחי' אותן ואותן ני"ק יוצאים ע"י דבוריו, וזה שנכתבו בתורה דבורי אבימלך ופרעה ובלעם וכיוצא שנקלטו לתוף דברי תורה אותן דבורים שהיו בכל חיותם ועד שנגעו לאותו ני"ק שהי' בהם, וגם דבורי פרעה מי ד' וגו' מאחר שנכתבו בתורה הם דבורים שבשורש חיותו שקבע בו הש"י טענה זו דמי ד' שגם ההעלם הוא מהש"י מאמיתות רצונו בשורש הבריאה דיהי' ברישא חשוכא ונהדר נהורא, (כמ"ש שבת עז:)) ויוצר אור ובורא חושך בריאה היא מדרגה יותר גדולה פידוע פי החושך נובע מרצון יותר עמוק שיש צורך לחושך ג"כ, וכף יסד הש"י גלות מצרים יהי' הכנה למתן תורה

וא"כ הי' ההכרח בריאת מצרים ופרעה שרצה הש"י שיהיו נמצאים בראים אלו האומרים מי ד', אמנם בלעם לא אמר מי ד' כי הי' יותר עמוק ברע דלכן הי' דוגמת משרע"ה שהוא רבן של כל ישראל בתחמת אלקית ותורתו, כך הוא רבן של כל האומות בהיפוך מזה כמשו"ל בזבחים (קטז).

(שהוא סיפר להם מתן תורה וידע ממתן תורה ושיש אלו"ק רק אמר להם שרק לעמו יתן ושהם אין צריכים לכך ויש להם פח נגדם, והיינו דידע מאחרית דישאל וביקש תהי אחריתי פמוהו רק שאמר טבא בוצינא מקרא ולא רצה להניח תמדות עוה"ז בכל מיני שרירות לבו דלפי שעה בשביל פן, והשורש בריאתו שברא הש"י ברי' פזו שידע הפל מקדושת ישראל רק שיהי' לו פח המעלים לבחור ברע מצד שאשורנו ולא עתה וגו' דרואה שפל אותן טובות הוא רק לעתיד לבוא והוא בוחר בתמדה דלפי שעה יותר מוטוב נצחי מצד פח בחירתו, ושורש חיותו מהש"י הם אותן דבוריו שדיבר אז בזמם דלתוף פיו שלא זעם הש"י ואי אפשר לקלל רק גילה האחרית שלהם שזהו באחרית וכוונתו שאינו בהנה פן, וזהו שאז"ל וסנהדרין קה:) דאנו יודעין מה הי' בלבו ואמרו ז"ל (שם) דנתקיים, והיינו דבאמת דבורו זה הי' כפי פחו ושורשו לרע לומר דרק האחרית פן וטבא בוצינא, וזהו הסתתו לזנות דשיטים ואז נהרג פי תחלה בטל שורשו בני"ק שבו בפרשת בלעם שנקטב דבוריו בתירה והתפשטות דאותן דבורים בהנה הי' מעשה דשיטים ואז ניטל חיותו לגמרי: ודבורי הנחש שנקטב בתורה הם שורש חיותו פנודע בזוהר דהוא רזא דאשתדאשת זנונים, והיינו פטעם בראתי יצה"ר (קידושין ל:) וכנודע המשל דזונה בהזוהר, (ח"ב קסג) וכך הש"י ברא פח זה האומר אף כי אמר אלקים וגו' ומסית לעבור, ואמירה זו שנקטב בתורה הוא בכל חיותו פכל אמירה שפכתוב פנופך למעלה דהיינו בשורשו שלכך נברא, ולכך הגם דהוא בלחישו שיהי אין לו קול ואין נשמע מ"מ אמירה שפכל חיות יש בו פח הפועל להיות נכנס אל הלב ונכנסו דבריו ללבה, [ותמצא בב' מאמרי הנחש פל האותיות חוץ מז' ס' ש' פי זשסר"ץ אותיות השינים ואמרו ז"ל (סנהדרין עח) ארס נחש בין שיניו עומד ובנדאי מתפשט בכל גופו וכמפורש בפרק ע"פ (קי"ב) לא ליזיל בהברא משום גרמא דחויא, פי גם בכל עצם וחלק יש ארס ומתפשט והולך עד בין שיניו שם עומד פי השינים עצמם אקושי (ע"ז כח) ואין נכנס בתוכם רק עומד ביניהם שאין צריך להקיא ולהפליט ארסו מתוכם רק נכנס ממילא, ולחישת האותיות דדבורו היינו פח האדם שבו הוא בין שיניו עומד בינתיים פמו העומד באמצע לא כך ולא כך, וכמ"ש בפרק א"מ (ע"ז שם) לעגן מכה של חלל דיש בו ספנת נפשות ובשינים ספיקא דבעיא דלא אפשריא, ובנדאי כך גם בחולי הנפש מכה של חלל היינו פשוט בפנימיות גופו ולא בחיצונית מעשה לבד בלא מתפונן אין בו ספנת נפשות חוץ ממתעסק בחלבים ועריות שפן נהנה ויש בו פננה ונהנה בחלל הגוף, ושינים דאקושי אינו מקום הנהגה רק בחיך וכמ"ש [בסוף פרק גיד הנשה] דבין השיני לכולי עלמא לא מצטרף, ומ"מ יש להם שייכות לאיברים הפנימים שהם בפנים פי הם טוחגי המזון להיות ראוי לאכילה כמשאז"ל (שבת קנב) על פסוק ובטלו הטוחנות שלכן אמרו בפ"י דנדה (סה) פיון שניתקו שיניו כו', פנ"ל דכל השתדלות אדם בכל פחו נפעל כך וכמשו"ל פן על פסוק ד' צילך (של"ה משפטים בשם מדרש) שהוא ג"כ מכונן לזה, וע"י טחינת השינים בהכנת המזון הוא כך למעלה ע"י פעולה זו מכינין מזון לו, ובפה יש ב' פחות

פח האכילה וכח הדבור מסתמא הפל אַחַד ואכילה מזון גִּנְפְּנִי ודבור דְּדַבְרֵי תוֹרָה מְזוֹן נִפְשֵׁי כַּמְשׁוֹ"ל בַּקָּה"ר (פ"ב) פֶּל אַכִּילָה וּשְׁתִּי בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וּמִסְתַּמָּא פַח אוֹתִיּוֹת הַנְּדַבְרוֹת בְּשִׁנְיָם הוּא כִּכְח פְּעוּלָתוֹן לַעֲנִין אַכִּילָה הֵינְנוּ בְּהַכְנַת הַמְזוֹן וּטְחִינָתוֹ, וְכִף פַח ה' אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ מִסְתַּמָּא בְּכַחַן הוּא בְּרִיאַת הַשְּׂחָקִים הַטּוֹחֲנוֹת מִן לְצַדִּיקִים לְחַם שְׂמֵלָאֲכִי הַשְּׂרַת אוֹכְלִין שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת דְּדַבְרֵי תוֹרָה טְחִינָתוֹן בְּאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ ה' אוֹתִיּוֹת נֶגֶד ה' הַמוֹצְאוֹת דְּפַה וְאִין פֶּאן מְקוּם בְּיִאוּרָם כ"א מְקַבֵּיל ז' נֶגֶד אוֹתִיּוֹת הַגְּרוֹן וְכֵן פְּנֵלָם, וְאַשְׁת זְנוּנִים מִתְתַּקְנָא בְּרָזָא דְאַשְׁת חֵיל פְּגִינָא דְקוּף בְּתַר בַּר נֶשׁ כַּמ"ש בְּזוּהַר תְּרוּמָה, וְאַשְׁת חֵיל מְכִינָה טְרַף לְבֵיתָה וְחוּק וְגו' וְאַמְרוּ ז"ל וַיְבַמּוֹת סג.

(בְּמָה עוֹזְרָתוֹ מְבִיא חִיטִין חִיטִין אוֹכֵל כו' וְהִיא הַטּוֹחֲנָת, וְכֵן אֲשַׁת זְנוּנִים מְכִינָה מְזוֹן לַרַע וְנַהוּ הָאָרֶס בֵּין שִׁנְיָו לְטַחֲוֹן וּבֵין שִׁנְיָו עוֹמֵד בְּאַמְצַע הֵינְנוּ כַּנ"ל דְּכַח הַטְּחִינָה שֶׁהוּא פַח הַהַכְנָה זֶהוּ שְׁוֹרֵשׁ פַּח הַרַע דְּנַחֵשׁ שְׁנִיתָו לֹו מִן הַשְּׂמִים לְהִיּוֹת מְסִית לַרַע הֵינְנוּ לַעֲשׂוֹת הַכְנָה לַרַע, וְכַח הַהֶסְתָּה הוּא פַח אוֹת הַס' כַּמ"ש בַּב"ר (פ"ז) דְּלֹא נֶאֱמַר ס' עַד שֶׁנִּבְרָאת אֲשֶׁה נִבְרָא סְטוֹן עָמָה הֵינְנוּ דְאוֹת ס' הוּא ח הַסְתָּה דְסְטוֹן הוּא בְּאַשְׁה כַּמ"ש אִין חֲזַק פְּאַשְׁה בְּהֶסְתָּה, וְלִכְף לֹא בָּא אוֹת הַס' בְּדַבּוּרוֹ כִּי הוּא פֶּלֶל וְשׁוֹרֵשׁ דְּבָרֵיו וּמְקוּרָם הוּא אוֹת הַס' וְז' וּש' מְצַד זֶה שְׁאִין לֹו נְגִיעָה, וּר"ל שֵׁישׁ לֹו נְגִיעָה וְהֵינְנוּ כִּי דַבּוּרוֹ מְצַד מְקוּר חִיּוֹתוֹ מִהַש"י וְשׁוֹרֵשׁ הַנִּיּוֹתוֹ בְּהַכְנָה לַרַע הוּא עוֹמֵד בְּאַמְצַע לְהִיּוֹת נוֹטָה לְכָאן וְלְכָאן וְלַתַּת רַק מְקוּם לְבַחֲרִיהָ, וְנִצֵּר כו' שְׂמַאל דּוֹחָה וְיָמִין מְקַרְבַּת (סוֹטָה מו) וְאִין פֶּאן מְקוּם לְבָאָר יוֹתֵר] וְעֲנִין ב' אֵלּוּ דְקוּל וְדַבּוּר הוּא כְּמוֹ ב' מִינֵי הַנְּלֻדוֹת דְּבְרִית הַמְעַנֵּר דְּכַר וְנִקְבָּא כִּף יֵשׁ ב' הַנְּלֻדוֹת בְּבְרִית הַלְשִׁין, וְכַמ"ש בְּבַכּוֹרוֹת (מד:) עַל פְּסוּק לֹא יְהִי כִּף עֶקֶר בֵּיתָהָ עֶקֶר מִתְלַמִּידִים וְעֶקֶרָה תְּפַלְתָּהָ עֶקֶרָה כו', כִּי פֶּלֶל הַדַּבּוּרִים שֶׁל הָאָדָם הֵם ב' דְּבוּרִים אֵלּוּ תוֹרָה הוּא מַה שֶׁהוּא מְחַפִּים וְיוֹדַע וּמְלַמֵּד לְאַחֲרִים וּתְפִילָה מַה שְּׁחֹסֵר וּמְבַקֵּשׁ הַשְּׁלָמָה, וּב' מִינֵי דְבָרִים אֵלּוּ מִתְפַּשְׁטִים מִתְפַּשְׁטִים בְּכָל מִינֵי דְבּוּרֵי דְצָרְכֵי עוּה"ז, שְׂמָה שֶׁהוּא חֹסֵר וּמְבַקֵּשׁ הַשְּׁלָמָה הוּא נִמְשָׁף מִדַּבּוּר דְתְּפִלָּה וּמַה שֶׁהוּא מְדַבֵּר מַה שֶׁהוּא יוֹדַע זֶהוּ מִהַתְפַּשְׁטוֹת דְּבוּרִים דְתוֹרָה, וְתוֹרָה הוּא בְּקוּל כַּמ"ש בְּפָרָק פִּיצַד מְעַבְרִין (גד).

(דְּבַעֲשָׂה בְּרוּרֵי בְּמָאן דְּגָרִים בְּלַחֲשֵׁה וְכֵן בְּשַׁעַת מַתָּן תוֹרָה נֶאֱמַר קוּלוֹת וּתְפִלָּה בְּלַחֲשׁ, וְקוּל דְּכַר דַּבּוּר נִקְבָּא פִּידוּעַ בְּזוּהַר לְכִף פְּאַשֵׁר אִין בְּכַח קוּלוֹ בְּתוֹרָה שְׂיֵהָ' נְכַנְס לְלֵב הַשׁוֹמְעִים וְיֵהָ' מְשַׁפִּיעַ וְשִׁמְשִׁכוּ תְּלַמִּידִים אַחֲרָיו נִקְרָא עֶקֶר בְּבְרִית הַלְשִׁין, וְכַאֲשֶׁר אִין בְּכַח דַּבּוּרוֹ בְּתְּפִלָּה לְהִיּוֹת הַדַּבּוּר בַּחִיּוֹת אֲמַר מְשִׁיב הַרוּחַ נְשִׁיב זִיקָא לְהִיּוֹת מְקַבֵּל נִקְרָא עֶקֶרָה, וְאַשְׁה מְזַרְעַת תְּחִלָּה יוֹלְדַת זָכָר וְתִלָּה הַנְּקִיבוֹת בְּזָכָרִים כו' כַּמ"ש (בְּרַכּוֹת ח).

(לֹא מְצַלֵּי אֵלּא הֵיכִי דְגָרְסִי וּבְמַגִּילָה (כט.) (לְהִפְּךָ לֹא גָרְסִי אֵלּא הֵיכִי דְמְצַלֵּי, כִּי ע"י קוּל תוֹרָה זוֹכָה לְתְּפִלָּה וְע"י תְּפִלָּה מוֹלִיד קוּל תוֹרָה, וּתְפִלָּה נִקְרָא עֲבוּדָה שְׂבֵלֵב (תְּעֻנִית ב) שְׂצָרִיף יְגִיעָה לְכוּוֹן לְבוֹ חֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים שׁוֹהִים שְׁעָה אַחַת כו' שְׂיֵהָ' דַּבּוּרוֹ מְשׁוֹרֵשׁ חִיּוֹתוֹ כְּדִי שְׂיֵהָ' בּוֹ פַח הַפּוֹעֵל, וְזֶה נִקְרָא כְּעֶבֶד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעוֹבֵד בִּיְגִיעָה מְשָׂא כ תוֹרָה כְּשֶׁר שְׁאִין צָרִיף יְגִיעָה לְכוּוֹן הַלֵּב רַק ע"י הַהַעֲמָקָה בְּדַבְרֵי תוֹרָה מְמִילָא מְתִינְשֵׁר הַלֵּב כְּטַעַם בְּרֵאשִׁית תוֹרָה תְּבָלִין, (קִידוּשִׁין לָב) כִּי מוֹחָא וְלִבָּא תְּרִין רִיעֵנּוּ דְלֹא מְתִפְרִשִׁין ע"י הַחֲכָמָה שְׂבֵלֵב מְעוֹרֵר ג"כ הַלֵּב וּמְמִילָא דַּבּוּרוֹ הוּא בְּשׁוֹרֵשׁ חִיּוֹתוֹ כִּי שְׁוֹרֵשׁ הַחִיּוֹת נִמְשָׁף אַחַר הַחֲכָמָה דְּדַבְרֵי תוֹרָה כַּמְש"נ הַחֲכָמָה תַּחֲיָא אֵת בְּעָלֵי, וְלָכֵן אֲמַר (עִירוּבִין

נד:) שיחו אלו בעלי תורה שכל שיחתן תורה ושיחה היינו מה שהוא משפה ולחיון כמו
מסית לפי תמו, וכן אמרו משיחתו של רבן גמליאל למדנו בסוף פרק הישן פי רבן
גמליאל הי' לו פח זה בייחוד כמ"ש בעירובין (סד:) מפאן למדנו שפינו ר"ג ברוח הקודש,
ורוח הקודש היינו פשוט בעינינו עילאה פנופר למעלה ושם הי' דבור בעלמא בקריאת
שם הגוי שלא הי' שייכות פונה כלל רק שממילא כל דבורו ושיחתו של בעל תלמיד הוא
תורה נובע מחכמה העליונה דשורש חיותו ואין אצלו דבור של בטלה, וכמ"ש (עי'
רמב"מ ה' דעות פ"ב ה"ד) על רב דלא שח שיחה בטילה מימיו ובפרק הרווא (סב).

(דשח ושחק כו' רק דכל שיחתו תורה שהי' משורש החיות ולא דבר בטל, ולכן נקרא
תורה חיי עולם ותפלה חיי שעה בפ"ק דשבת (י) פי שניהם מקור חיות האדם שמוציא
לפועל ע"י אותיות הדבור: ויש לאדם ב' מיני חיות, הא' החיות המלכיש בגוף שעליו
יצדק מיתה במות הגוף ויש לחיים אלו גבול במדת ימיו שכל ימי חיו יש לו חיות זה של
הנפש השופעת בגוף שזהו חיי עוה"ז שבחיים אלו הוא היגיעה דמצות ומעשים טובים,
ויש עוד חיות הנצחי דנפש מצד עצמה ולא מצד התלבשותה בגוף ומצד עצמה אין בה
חסרון שיצטרף לעבודה דתפלה רק קול תורה הוא חיי עולם שנטע בתוכנו שזהו עסק
הצדיקים בעוה"ז, דעוה"ב נבא בי' הוא ע"ש החכמה פנודע ועוה"ז בה' הוא ה' תפאה
הרומז לתפלה פנודע, ועיקר הוא נדאי התורה כמ"ש (שבת שם) מניחים חיי עולם
ועוסקין בחיי שעה רק מ"מ גם זה אמת דברי האומר שם דברי תורה לחוד, פי באמת
ראשית חכמה יראת ד' ואי יראת ד' אוצרו אין פי יגיעה דחיי שעה הכנה לזכות לחיי
עולם כמ"ש (אבות פ"ד) התקן עצמה פפרוודור כו' ומי שלא טרח בערב שבת כו', ולכן
נקרא התורה לקח טוב נתתי וגו' לקיחה ומתנה פי באמת היא מתנה טובה שנתן הש"י
בעוה"ז מעין עוה"ב, ועל זה נא' ונתתי את אשר אחין בלי שום השתדלות דהרי חכם
או טפש הוא בתולדה רק צדיק או רשע לא קאמר (גדה טז:) והפל בידי שמים חוץ
מיראת שמים, וזו היר"ש שהוא השתדלות אדם הוא הראשית חכמה וא"כ נראה פלקוחה
תמור השתדלותו ביראת שמים, והיינו תפלה דנקרא יראה פידוע בזוהר וכמ"ש בברכות
(ט:) על פסוק יראה עם שמש, וכמוכן דמצד היראה הוא התפלה דיראה הוא מצד
החסרון ועי"ז הוא התפלה בקשת ההשלמה, ותורה הוא ההשלמה פי החכמה תעוז לחכם
ומסיר היראה רק ע"י היראה הקודמת אז התורה נקרא עץ חיים פרוש שיש בה חיות
ולא משפה ולחיון וכמ"ש בפרק הי' קורא (יז).

(ונעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו שלכה הוא עמל בתורה פדי לעשות נחת רוח,
ולא יעושה ממילא ע"י כשרין פעולתו דאם צדקת מה תתן לו באמת מה נ"מ להקב"ה
רק רצה לזכות את ישראל כו', ועיקר הפונה לשם ניהוח לשם נחת רוח שהוא רוצה
שיהי' להקב"ה נחת רוח מפעולתו ועמלו בתורת ד' ולא לגרמי', ונהו ע"י יראת שמים
הקודמת כשעל ידי היראת שמים הוא נפנה לעמול בתורה אז הוא הפונה לעשות נחת
רוח וכל חיותו פה נאו הוא עץ חיים פי הש"י נקרא חיי העולמים חיי בצירי פי הוא החיות
של כל העולמות, דלכן רשעים בחייהם קרויים מתים (שם יח).

(הגם שיש להם פח הדבור וחיית דנפש חיי מאחר דכל מחשבתם להנאת עצמן ונגד
רצון הש"י א"כ עצם שלו ועיקר רצון לבו ומוחו אין בו חיות מאחר שהוא נגד רצון

הש"י, הגם דמ"מ יש בו ע"כ חיות דהש"י דלולי פן הי' מת באמת זה אינו נקרא על שמו כי אין לו שייכות עם עצם ש'לו כלל רק הוא פ'עת בלוע בו ולכ'שיוציאו בלעו מפיו ימות באמת, ועכ"פ הוא מצד עצם ש'לו גם עכשיו קרוי מת, משא"כ פ'שהוא רוצה לעשות נחת רוח ליוצרו נמצא רצון ש'לו קשור ברצון הש"י ולכן דבורו נקרא עץ החיים שמשמשיהו חיות מחי עולמים, ולכן הוא חיי עולם כי גם הרשעים פ'חם בפיהם בבלעם מצד חיות הש"י ש'נמצא בו לפי ש'עה ולא מצד עצמו כלל, ולכ'ה אינם נצחיים כמו ישראל ש'פ'ולם יש להם חלק לעוה"ב זהו מצד עץ החיים דתורה ש'הוא חיי עולם: וזהו דר'גא דמשרע"ה ש'ק'בל תורה מסיני וישמח במתנת חלקו ש'הוא השבת מעין עוה"ב (ברכות נו:) דהיינו טעימת חיי עולם בעוה"ז, ויום השבת הוא נגד דוד המע"ה כנודע והוא דר'גא דתפלה זוה"ק ח"ג מט:) ש'נקרא חיי ש'עה (שבת י' .

(דהוא רק לש'עה, אכל מ"מ הוא חיים והיינו קדושת יום השבת ש'הוא טעימה לש'עה מחיי עולם טעימה זו בעוה"ז בגוף מחיי עולם הוא ע"י תפלה בעבודה ש'בלב הוא ממשיך חיי עולם לחיי ש'עה להיות גם בש'עתו נקרא חיות, ואמרו יפה ש'עה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל כו' (אבות פ"ד) וזו חיי ש'עה אחת דתשובה ומעשים טובים הוא דר'גא דדוד ש'הקים עולה של תשובה כמשו"ל בע"ז ה.)

(ש'זהו מדת ה'נקבא חסידה, וג' הנה לא תשב'ענה וגו' ואין לה ש'ביעה וקורת רוח רק קורת רוח ונהנאה ש'לה הוא בתשובה ואל איש' תשובתה ב'מה ש'מבקשת ההש'למה, וזהו דר'גא דדוד ש'אמר בקשו פ'ניו תמיד וכן הרבה פסוקים רק על הבקשה ודרישה בתמידות יהי' מבקש כי אין לו ש'ביעה דמציאה כלל לעולם כי לא תשב'ענה רק ישמח לב מבקשי ד' דבבקשה עצמה יש לו ש'מחה ויפה לו מכל חיי עוה"ב, כי אז לא יהי' מקום להשתדלות ובקשה כי היום לעשותם ומחר לקבל ש'כרם היינו הש'עה של קורת רוח ד'יפה מכל חיי עוה"ז כי יהי' לו קורת רוח ונ'יחא תמור ש'עשה נחת רוח למקום בעוה"ז, וזהו ע"י התורה ש'היא משיבת נפש ויש בלימודה נחת רוח וקורת רוח דלכ'ה הוא חיי עולם ממש כי הוא עצמו החיות דעוה"ב, ולכן נאמר ב'דוד חיים ש'אל וגו' כי דר'גא דידן' רק חיי ש'עה היינו מצד חבור הנפש עם הגוף וחיית זה משכנה בלב ש'ממנו תוצאות קיים לגוף ובו היגיעה, כי יצה"ר יושב על ב' מפתחי הלב ורק מאן ונצח בקר'בא י'הבין לי' בר'תא דמלכא דא צלותא, (תיקו"ז תי' יג) משא"כ חיי עולם דתורה ש'הוא אינו מצד החבור עם הגוף והוא ב'מוח היא הפקר לכל ואדרבא אם פגע ב'ה וכו' מש'כהו לביהמ"ד (סנ'פה נב:) ותורה תכלין ל'יצר ואם לא נצ'חו י'עסוק בתורה (ברכות ה.)

(ולא רק אחר ה'נציות. ודוד המע"ה איש מלחמות כל ימיו ודאי מלחמתו אינו כמלחמות הגויים רק מצד מלחמתו ש'בגופו עם היצר ש'הוא כח דאו"ה ומצד זה נלחם ג"כ בפ'ועל ומעשה עם הגויים ונצח פ'ולם כמ"ש לבו חלל בקרבו ש'הרגו ל'יצר בתענית, (ירושלמי ברכות פ"ט) וכל זה בחיות ש'בלב ש'הוא נגד הה' דשם כנודע ש'בו נברא עוה"ז (מנחות כט:) כי הוא חיי ש'עה כנ"ל ולכ'ה חיים ש'אל לזכות לחיי עולם ונתת'ונתת' לו דב'אמת מי ש'התקין בפרו'דור כו', וכמ"ש ב'יומא (עב) על פסיק ולב אין דגם לדברי תורה צריך ה'כנה בלב, וב'אמת גם בדברי תורה יש קול ודבור פ'דוע דקול ודבור תורה ש'בכתב ושבע"פ ש'בכתב הוא מה דכתיבא ומנחא ואין צריך יגיעה ושבע"פ הוא מה ש'צריך

גייעה והשתדלות, ומשרע"ה אָמר לאַ איש דְּבָרִים וּפְיָרֵשׁ בְּזוֹהַר וְאַרְא דְּהִי דְרָגָא דְקוּל, הֵינְנוּ דְרָגָא דְמִשְׁהָ זֶה הַדְּבָר לְהִיּוֹת מְדַבֵּר רַק מֵה שְׁהִשׁ"י מְדַבֵּר וּמוֹרָה בְּאַצְבַּע, וּלְגַבֵּי מִשְׁהָ יִרְאֶה דְלֵב מְלִתָּא זּוּטְרִתִּי הוּא (בְּרִכּוֹת לֵג) שְׁנֵה הִי דְבָר פְּשׁוּט וּמִן שְׁפָל רֵאשׁוֹן מִמֶּשׁ אֲצִלוּ שְׁהִי מְצַפֵּה רַק לְמֵה שְׁהִשׁ"י מוֹרָה לוֹ בְּאַצְבַּע זֶה הַדְּבָר יְכַל דְּבָרֵיו מִפִּי הַגְּבוּרָה וְלֹא הִי לוֹ חַיּוֹת אֲתֵר כְּלָל, וְזֶה נִקְרָא קוּל כַּמ"ש בְּזוֹהַר ר"פ שְׁמוֹת דְקוּל כְּלָל וְדַבּוּר פְּרִט כִּי כְּאַשֶׁר חַיּוֹתוֹ דְּבוּק בְּמִקְרֵיו מִמֶּשׁ הָרִי הוּא חַיּוֹת כְּלָלִי.

כִּי הִשׁ"י הוּא חַיּוֹת כָּל הָעוֹלָמִים וּמְצַד הִשׁ"י הוּא כְּלָל וְהַפְּרִט הוּא מְצַד הַנְּבָרָאִים שְׁכָּכֵל אַחַת חַיּוֹת פְּרִטִי וּמִשְׁרַע"ה הִי דְּבוּק בְּחַיּוֹת הַכְּלָלִי, וְלִכֵּן נֹאמֵר בְּשַׁעַת מַתָּן תּוֹרָה רַק לְשׁוֹן קוּל רַק אַח"כ אֲמָרוּ (וַיִּק"ר פכ"ב) דְּנִתְגַלְגַּלָּה לוֹ גַּם מֵה שְׁתַּלְמִיד וְתִיק כּו' וְכָל הַפְּרִטִין: וְאֲמָרוּ וַיִּל בְּרִישׁ דְּב"ר הִפֵּה שְׁאַמֵּר לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָמַר אֵלֶּה הַדְּבָרִים ע"י שְׁנֵה לְתוֹרָה כּו', וְהֵינְנוּ כַּמ"ש בְּזוֹהַר רִישׁ שְׁמוֹת דְּלִית קוּל בְּלֹא דַבּוּר כּו' כִּי בְּאַמַּת הֵם מְחַנְּפִים בְּיַחַד, וְע"י מַתָּן תּוֹרָה דְּשִׁמְעוּ הַקּוּלוֹת דְּהַקּוּל הוּא מֵה שְׁמֵן הַשְּׁמִים זְכוּ לְדַבּוּר כָּל אַחַד בְּחַיּוֹת פְּרִטִי הַשְּׁיִיף לוֹ וְהַתּוֹרָה הוּא רְפוּאָת הַיֵּצֵר שְׁכָּלֵב ג"כ וּמְזַכֵּה הַלֵּב וְזוֹכֵה ג"כ לְדַבּוּר דְּתַפְלָה וְכַנ"ל דְּמַצְלִי הִיכִי דְגֵרְסִי, וְכֵן בְּהִיפֵף כִּי גַם בְּתַפְלָה יֵשׁ קוּל וְדַבּוּר כַּמֶּשׁ"נ קוּלִי אֵל ד' וְגו' וְצַעֲקָה וְזַעֲקָה הוּא בְּקוּל, כִּי רַק בְּתַפְלָת י"ח וְכַדוּמָה שְׁהוּא פּוֹרֵט תַּפְלָתוֹ הוּא בְּלַחֲשִׁיָּה אֲבָל כְּאַשֶׁר חֶסֶר לְגַמְרֵי וְצוּעַק הוֹשִׁיעָה נָא בְּכָלֵל אֲזַ הַצַּעֲקָה בְּקוּל גְּבוּחֵי גְבוּחַ וְיִלּוּלִי יִלּוּל, וְנִהוּ טַעַם מְנַהֵג הָעוֹלָם שְׁמַתְפַּלְלִין בְּר"ה וְיוֹהֵכ"פ בְּקוּל שְׁאַז הַצַּעֲקָה עַל חַיִּים שְׁהוּא בְּכָלֵל, וְכֵן אֲזַ הַמְצָנָה דְקוּל שְׁיַפֵּר שְׁהוּא קוּל בְּלֹא דַבּוּר וְזֶה מְדַמִּים הַשְּׁטָן כִּי בְּכָלֵל כָּל יִשְׂרָאֵל דְּבוּקִים בְּהִשׁ"י מְצַד הַשְּׁוֹרֵשׁ שְׁלֵהֶם מְאַבּוֹת שְׁהֵם בְּנֵי מְאַמִּינִים, וְשׁוֹרֵשׁ אֲמוּנָה מְאַבּוֹת הַקְּבוּעַ בְּלֵב כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי בְּשׁוּנָה מְצַד שְׁהֵם זְרַע אַבְרָהָם יְצַחֵק וְיַעֲקֹב זֶה אִי אֲפָשֶׁר לְבַטֵּל וּלְהַשְׁטִין עָלָיו כְּלָל כִּי הוּא קְבוּעַ וְקִיָּמָא פִּי מְגַדִּיל חֲטָאִים דַּמ"מ אַע"פ שְׁחֲטָא יִשְׂרָאֵל הוּא מְטַעַם זֶה, רַק שְׁכַפְרִטִי הַנְּפִשׁוֹת הֵינְנוּ בְּכַח כָּל אַחַד בְּעַצְמוֹ שְׁבִנָּה הֵם נְפְרִטִים וְנִבְדְּלִים בְּזֶה יֵשׁ טַעֲנוֹת עַל כָּל אַחַד, וְחַיּוֹת שְׁל כָּל אַחַד בְּפְרִט הוּא הַנְּגַלָּה בְּדַבּוּר הַפְּרִטִי אֲבָל חַיּוֹת הַכְּלָלִי הוּא הַנְּגַלְגַּלָּה בְּקוּל שְׁהַקּוּל הוּא ג"כ מְצַד חַיּוֹת שְׁבָאָדָם רַק שְׁהוּא בְּכָלֵל וְאִין נוֹבַע בְּפְרִט אִיזָה דְבָר וְאוֹתִיּוֹת הוּא חַיּוֹתוֹ, וְע"י קוּל שׁוֹפֵר קָלָא אַתְעַר קָלָא כַּמ"ש בְּזוֹהַר (ח"ג קסט).

(הֵינְנוּ דְמַעֲזוּר חַיּוֹת הַכְּלָלִי, כִּי הַקּוּל מְרַצוֹן לְקִיּוּם מְצַנַת הִשׁ"י יוֹצֵא מְעַצָּם חַיּוֹת הַכְּלָלִי שְׁבּוּ שְׁהוּא מִהִשׁ"י מְוֹרֶשֶׁה מְאַבּוֹת וְעַל זֶה אִין שׁוּם מְקוּם הַשְּׁטָנָה, וְזֶה שְׁאַמְרוּ בְּזוֹהַר בְּסִיד ל' קוּלוֹת שְׁהֵם לְעוֹרֵר הָאֲבּוֹת ר"ל כְּחוֹתֵם הַקְּבוּעִים בְּנַפְשׁוֹת דְּבַנֵּי יִשְׂרָאֵל עַד שַׁע"י אֲוֹתֵם כְּחוֹת הַכְּלָלִים זּוֹכִים בְּדִין, וְחַיִּים שְׁאַל מִמֶּה זֶהוּ צַעֲקָה דְקוּל כִּי בְּקַשַׁת חַיִּים הוּא בְּקַשָּׁה כְּלָלִית וְנוֹגַעַת עַד עוֹנָמַק הַלֵּב שֶׁא"א לְסַבּוֹל בְּלֹא צַעֲקָה וְקוּל רַעַשׁ הִישׁוּעָה כִּי בְּקַשַׁת חַיִּים הוּא דְבָר שְׁנוֹגַע לְמִקּוּר חַיּוֹת וְנִתְתָּ לוֹ הַקּוּל דְּהֵינְנוּ מְקוּר חַיּוֹת הַכְּלָלִי שְׁהוּא חַיִּי עוֹלָם, וְזֶהוּ הַבְּטָחַת וְעִשְׂיַתִּי לָהּ שֶׁם כְּשֶׁם הַגְּדוּלִים וְדָרְשׁוּ רז"ל פְּרַק ע"פ (קִיז): זֶהוּ שְׁאוּמְרִים מְגוֹן דּוֹד, כִּי הָאֲבּוֹת הֵם כְּלָלוֹת הַנְּפִשׁוֹת דְּבַנֵּי יִשְׂרָאֵל וְהֵם הַתְּחַלַּת הָאֲנוּמָה וְדוֹד הַמַּע"ה הַסּוּף כִּי הוּא מְלַף הָאֲרִז מְצַד פְּרִטִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּנִסִּי שְׁלִקְמָה וְהוּא זָכָה ג"כ לְחַיִּי עוֹלָם שְׁהוּא חַיּוֹת הַכְּלָלִי כְּשֶׁם הַגְּדוּלִים שְׁנַחֲשָׁב מִז' הָרוּעִים, (סוּכָה נב) וְהֵינְנוּ מֵה שְׁאוּמְרִים מְגוֹן דּוֹד שְׁהִשׁ"י מִיַּחַס עַצְמוֹ לְמַגֵּן לוֹ כְּמוֹ וְיַגֵּן אַבְרָהָם שְׁהוּא הַתְּחַלַּת הַכְּלָל נֹאמֵר לוֹ אַל תִּירָא אֲנִכִּי מְגוֹן בַּעֲדָךְ שְׁאִין לוֹ לִירָא מִשׁוּם חֲטָא וּמְכַשׁוּל, כִּי כְּלָלוֹת

של התקשרות דאנמה ישראלית בהש"י שזהו הסיוט וההתקשרות דאברהם אבינו זה אי אפשר לינתק ע"י חטא קלל ואנכי מגן שלא יארע שום שום חטא המנתק זה, וכן אומרים מגן דוד דהיינו שגם בפרט הסיוט של כל איש ישראל במה שיש לו סיוט פרטי מצד עצמו שנגדל מזולתו גם בזה הש"י מגן שלא ינתק בשום אופן ואפ"י חטא גם סיוט זה הפרטי לו ולא מצד האבות גם זה נשאר ואי אפשר לינתק קלל, וזהו הסיוט דדוד המע"ה ומצידו הוא דבר זה ע"י משיח שיפנס נדחי ישראל לבלתי ידח ממנו נדח [שדבר זה נאמר לדוד המע"ה שהוא מצידו וע"י אשה התקועית מסטרא דנוקבא כנס"י] בפרטי פרטית, וזהו פשם הגדולים שחיות הפרטי מקנשר בחיות הכללי: ודבר זה הוא מדת המלכות שנגאמר למשרע"ה אל תקרב הלום למלכות (כמ"ש זבחים קב).

(שחשב שהוא פלי לזה, פי באמת ענין גאולת מצרים הוא בירור דבר זה של קדושת כל נפש מישראל בפרט ולא בכלל מצד האבות, ויהי מתיו מספר ובמנין ס' רבוא כל אחד נחשב ונמנה בפני עצמו ושמעתי דזהו ענין פקיד בני ישראל ומנין מספרם היינו שכל אחד דבר שבמנין ודבר חשיב בפני עצמו ולא בטל לגבי הכלל פי יש לו פח מיוחד פרטי שאין בכל אחד, ולקדושה פרטית זו זכו במתן תורה וע"י גלות מצרים הקודם דאמרו ז"ל על פסוק גוי מקרב גוי כעובר בבטן אמו, (שוח"ט קז) ומכרש בפתוב ביחזקאל קרי לגאולת מצרים הולדה ומולדתה ביום הולדתה וגו', וכן ידוע מטעם האריז"ל בפע"ח שבמצרים הי' סוד העיבור הי' הדבור בגלות רק דקלא אסתלק עד דאתי משה כו' ע"ש, פירוש דכבר היו מאמינים בני מאמינים כמ"ש בשפת (צו) היינו דהי' להם קדושה מורשה מאבות, וזכו לקדושה כללית דג' אבית וי"ב שבטים וע' נפש שבאו במנין בפתוב כל אחד פרט קדושה קביעא וקיימא בזרעם שהם כלל כל הכ"ב אותיות ג' אמות וי"ב פשוטות וז' כפולות שהם מצד התמורות היינו ע' נפש שהן נגד ע' אמות בתמורות, והם ע' כל אחד כליל מי מצד ההתפשטות היינו לפי שהם ז' ימי שבהם הוא פח ההתפשטות וכל ההתפשטות הוא לי' וזהו קדושה כללית לבני ישראל וסיוט כללי הנקרא קול, אבל דבור דהיינו צירוף אותיות פרטות של כל נפש בפרט להיות נבנה אנה שלימה כל פרט קדושה מיוחדת שעל זה אמר אברהם אבינו במה אדע פי אירשנה שיהי' צאצאיו כל אחד בפרט כל מיוחד לקדושת הש"י בזולת מורשה דאבות דא"כ הי' מוריש הארץ מיד לאברהם אבינו, רק כאשר תפירה ונחלת פשיבנר הקדושה שלו בפרטי פרטות דנפשות שונות אז נחל ארץ ישראל שיש ג"כ פרטי פרטית קדושות כל מקום מיוחד נגד כל נפש וכנ"ל [אות י'], ולכך ירא על ז שמא יחטאו בניו ולא ישאר להם רק קד המורשה מאבות ועל זה אמר לו ידוע תדע וגו' פי דבר זה צריך בקירורים באמת ויבנרו במצרים שהיו הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז כמשז"ל, (ויק"ר פכ"ג) דמצד הזה ועבדום וענו אותם דבונדאי הכל במשפט ועבדום הוא מפני החטאים, ורז"ל שאמרו לנדרים (לב) מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו כו' ר"ל דמאחר שפבר אמר לו ועבדום וגו' נראה שפבר היו מוכנים לכה לחטוא ושישתעבדו עי"כ זהו מפני שהפריזו כו', מפני שהוא אמר בעצמו שדבר זה צריך בירור אם יהיו כה ושאינו מבנר עדיין בפרטים והפריזו והוסיף על מדת הדין ש הקב"ה שהקב"ה סמך על קדושה הכללית דאברהם אבינו להבטיחו על זרעו בקדושת כל פרט, והיא הוסיף על מדה"ד שראוי לדקדק ולברר דבר זה פי זהו מדת אברהם אבינו דחסד הוא התפשטות בשופע

עצום שיהי' קדושת כל פרט מבוחר לגמרי ולא לסמוך על קרושה הכללות, ובירור זה ע"י נעבדום וגו' ואח"כ יצאו וגו' כי היו אז בסוד העבור היינו כמו עובר ירה אמו דאין לו שם חיות בפני עצמו רק נכלל בחיות אמו, כך הם בחיות הפללי דמורשה להם ולא הי' להם חיות פרטי כלל רק מצד דקלא אסתלק, וימת כל הדור ההוא אז התחיל השעבוד כי במיתת הע' נפש ר"ל סילוק כחות הפללים של קדושתם מלהיות נגלה בעוה"ז ונסתלק גם קדושה הפללית מלהיות בהתגלות, הגם דבאמת דבאמת הם בני מאמינים מ"מ הוא בהעלם והנגלה הי' שהם גוי מקרב גוי שהם בסוד העבור במצרים, ובפרי עץ חיים דמצרים סוד הבינה, ור"ל דנדאי מצרים מקום טימאה רק אז בעת שהיו ישראל שם שונאמר אנכי ארד וגו' ואנכי וגו' והי' כל פמליא של מעלה שם הי' בהעלם קדושה זו דע' נפש תוך מצרים שמצד הזה שעבדום, שכל דבר הוא מאמיתות רצון הש"י דלכן נקרא נבוכדנצר עבדי ואשור שבט אפי רק מנגלגלין חובה ע"י חייב שיספור שהוא העושה כדי שיקבל עונשו אח"כ, שהרי לא הי"ל ליענש מפנין שהוא ברצון הש"י וכמו שהקשה רמב"מ במצרים שונאמר מקודם נעבדום וגו', רק לפי שהם אמרו מי ד' וגו' ונמצא הם המשעבדים לכה נענשו, אבל ישראל מפירים באמת דהכל מהש"י נעבדים היינו וגו' עבדים ממש דר"ל בלשון הפתוב שאין לו שום פח כלל בפני עצמו דמה שקנה עבד קנה רבו רק מה שרבו נותן לו, וכך ישראל מקבלים כל פחם ממצרים היינו שפע החיות הפללי דמורשה מאבות היו ג"כ מקבלים ממצרים, פידוע שבשבייל חטאי ישראל השפע הולך לאו"ה רק דאצלם הוא מתפשט כפי מה שהם פלים לקבל דהיינו כפי פחות הרע שבהם, וישראל קולטין התמצית שהוא פח הקדושה שבו ולכך ע"י גלות הדבור דהיינו החטאים בפרטים אסתלק קלא דהיינו קדושה פללית, עד דאתא משה ויאמן העם ואמרו ז"ל (שבת שם) על זה הם מאמינים בני מאמינים שזהו הקדושה דמורשה מאבות ונתגלה קלא, וההתעוררות מלמטה ע"י וזעקו בדבור דתפלה עורר הקלא בכל פרט נפש קדושתו הפללית, ועי"ז זכו ג"כ כל אחד לקדושתו הפרטית בדם פסח ודם מילה שמצד זה הוא הלידה דיציאת מצרים היינו יציאת קדושה הפרטית לפועל, והם הכתרין דמתן תורה שכל אחד הי' לו פתר והתנשאות מיוחד על חביריו שכל אחד מנושא באמת על זולתו מצד קדושתו הפרטית ומעלתו שאין בשום אדם כאשר הוא בשלימותו, וזה נגלה ע"י פתר במתן תורה ונעלם אח"כ ע"י חטא דהסירו עדים אבל מ"מ מעת יציאת מצרים עצם הקדושה פרטית אין ניתקת לגמרי אף אם יגדיל חטאים חלילה: וזה ענני זכירת יציאת מצרים בהרבה מצות וביותר בקדושת הזמנים, ואפי' בקדושת שבת דקביעא וקיימא למדו בפרק ע"פ (קיוז): דצריך לומר יציאת מצרים, כי נתינת התורה ומצות הוא רק לס' רבוא מישראל נפשות פרטים ולא לאבות ולכלל וביחוד קדושת זמנים דישראל מקדשי פ' החודש הזה נאמר עם יציאת מצרים דמצד קדושתו בפרטות הוא הקדושה בפרטי זמנים, משא"כ מצד קדושה הפללית הכל שונה, וכן קדושת שבת דרגא דדוד המע"ה מצד קדושה פרטית שייך התנשאות בזמן דזה תלוי בהתנשאות דאדם וכמו שאמרו ז"ל (סנהדרין מה): מה יום מימים מה גבר בגובריו, ומצד הקדושה הפללית הרי הכל שוין ואין שייך התנשאות כלל לאחד על חבירו רק מצד מעלתי הפרטית דבלאו הכי כל ישראל זרע אברהם יצחק ויעקב, וכן כל הזמנים שונים רק מצד הרגשת קדושה פרטית בכל נפש שמצד זה נולדה מלוכת דוד המע"ה, וכן מצד זה התחיל התנשאות דשרי

אלפים כו' מקודם מתן תורה שקבר התחיל הרגשת אור זה של קדושה פרטית דכל נפש, ולפי שמרע"ה הי' דרגא דקול כנזפר לעיל לא הי' מצידו רק ע"י יתרו כי קודם מתן תורה אמרו ז"ל (ויק"ר פ"ט) על פסוק ויחננו כו' פאיש אַחַד בְּלֵב אַחַד וְאַצֵּל אִישׁ אַחֵר הוא בעצמו אין מרגיש התנשאות קצתו על קצתו כי כף יכאב לו צער אבר זה כזה וכך אחת יקר בעיניו מאוד רק איש זר הוא יכול להרגיש זה, ופתיחת שורש התירה דאנכי ג"כ נאמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים כי השגת ידיעת אלקות הוא ג"כ לכל פרט נפש כל חד לפום מה דמשער בלביה, (זוה"ק וירא) ולכך נאמר אלקיך דבמקום שנא' אלקיכם ר"ל השנה פלית המושג לכל ישראל בשנה משא"כ אלקיך ר"ל לכל אַחַד כְּפִי נַה שְׁהוּא מְרַגֵּשׁ בְּפִרְט, וְנַהוּ אֲשֶׁר הוּצֵאתִיךָ וְגו' ויחדתי לכל אַחַד הַשְּׁגָה נְבֻדָּלַת וּקְדוּשָׁה פְּרָטִית, רק מ"מ לא זכה משה למלכות כי זו הקדושה פרטית דיציאת מצרים נקרא רק חיי שעה, כי שורש משרע"ה להיות דבוק במקור במקור חיותו ית"ש דשם הוי' המהנה כל עלמין שיהו חיות הפללי רק שמצד חיי שעה דימי חיים בעוה"ז שבו הוא ההשתדלות ניתן לכל נפש הרגשת קדושה פרטית והשתדלות פרטי ולכל תלמיד ותיק חדוש פרטי ולכך נאמר למען תזכור וגו' כל ימי חייך רק בימי החיים המוגבלים בימים בעוה"ז צריך זכירת יציאת מצרים, היינו ידיעת קדושתו הפרטית שמצד זה הוא השתדלותו בימי חיי חיי שעה דעוה"ז יש לכל אַחַד הַשְּׁתַדְּלוּת מְיֻחָד וְהַשְּׁגָה מְיֻחָד מְצַד לִידָה דִּיציאת מצרים ולכך הגם דנאמר במשרע"ה ניהי בישורון מלך הי' רק.

מלוקה לפי שעה אבל דוד המע"ה זכה למלוכת עולם וחי' שאל וגו' שפעל להיות החיי שעה חיי עולם, וזה יבורר בגאולה העתידה שנאמר עוד תעבדוהו הצאן ע"י מונה שימנו פעם ב' כל אַחַד בְּפִרְט מַעֲלָתוֹ הַפְּרָטִית, אַבְּל יְהִי שְׁעִבּוּד מַלְכוּת עֵינֵךְ וִיציאת מצרים טפל לה דיציאת מצרים הוא התחלת התגלות קדושה הפרטית הוא רק טפל דהוא רק בימי החיים דהיינו חיי שעה משא"כ שְׁעִבּוּד מַלְכוּתִית הוּא גְלוּי קְדוּשָׁה הַפְּרָטִית לְחַיֵּי עוֹלָם, וְעַל זֶה בִּיקָשׁ מִשְׁרַע"ה שְׁמַע ד' קוֹל יְהוָה כִּי הַדְּבֹר כְּבֹר הִי' לוֹ רַק שִׁיחֵי' לוֹ גַם הַקִּיל דְּהֵינּוּ הַתְּקַשְׁרוֹת הַדְּבֹר בְּקוֹל שִׁיחֵי' פְּרָטִיתוֹ מְקוֹשֶׁר לְכָל וְכַנּוּ"ל: וי"ל טעם שבת הגדול על דרך שאי' במגילה (כו).

(על פסיק בית גדול מקום שמגדלין בו תורה או תפלה, כף זה שמגדלין כו' דבמצרים הדבור בגלות דבור דתורה ותפלה לא הי' אפשר להם לדבר בחיות שיהי' בדבורם פח הפועל, כי היו פעוּבָר בְּבָטָן אִמּוֹ שְׁאִין לוֹ חַיּוֹת בְּפָנָי עֲצָמוֹ כָּלֵל רַק וְתַעֲלֵל שְׁנִיעָתָם שׁוּעָה הוּא קוֹל בְּלֵא דְבִיר, וְשִׁבְתָּ הוּא נֶגֶד מַדַּת מַלְכוּת פֶּה וְכַח הַדְּבֹר וּלְכַךְ דְּכֹלֵי עֲלָמָא בְּשִׁבְתָּ נִיחָנָה תוֹרָה כִּי מְרַפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים שְׁהִיא רְפוּאָת הַדְּבֹר וְכַנּוּ"ל כִּי עוֹסֵק בַּתוֹרָה נַעֲשֶׂה כָּל שִׁיחָתוֹ תוֹרָה, וְנַהוּ רְפוּאָת הַלְּשׁוֹן הַמְרַבָּה לְפִטְפֹט כַּנּוּ"ל עֵץ חַיִּים דְּתוֹרָה שְׁנַעֲשֶׂה כָּל גּוֹפּוֹ אִשׁ כַּמ"ש בְּשִׁילְהִי חֲגִיגָה מְקַרָּא דְּהֵלָא כֹּה דְּבָרֵי פֶּאֶשׁ, וְהֵינּוּ דַע"י דְּבוּרִים דְּבָרֵי תוֹרָה בְּחַיּוֹת נַעֲשֶׂה כֶּף צִירוּף אוֹתִיּוֹת דְּשׁוֹרֵשׁ חַיּוֹתוֹ וְהָרִי כְּלוֹ אִשׁ, וְנֶאֱמַר פֶּאֶשׁ מְטַהֵר כִּי פֶּאֶשׁ לֹא שִׁיחֵי טוֹמְאָה כָּלֵל וְהוּא מְרַפָּא הַקּוֹדֵם ג"כ כְּמוֹ הַלְּבוֹן פֶּאֶשׁ לְהוֹצִיא בְּלִיעַת אִיסוּר וְנַעֲשֶׂה כָּל שִׁיחָתוֹ תוֹרָה מֵאַחַר שִׁיעָא מְהֵאֵשׁ בּוֹעֵר דְּהֵינּוּ חַיּוֹת בּוֹעֵרוֹת בְּקִרְבוֹ, וְנַהוּ בְּשִׁחְרִית דְּשִׁבְתָּ דְּבַצְפָּרָא הִי' קְבֵלַת תוֹרָה, וּבְמִנְחָה הוּא דְּבוּרִים דְּתַפְּלָה דְּלְכַךְ אוֹמְרִים אַז וְאֵנִי תַפְּלֵי וְגו', וְלִכְּנָן בְּשִׁבְתָּ זְכוּר לְקַדְּשׁוֹ בְּפֶה כִּי בּוֹ פַח הַדְּבֹר פֶּה לְפִעוּל כֶּף ע"י הַדְּבִיר וְעִי"ז יְהִי הַקְּדוּשָׁה נְרַגְשָׁת, וְנַהוּ ג"כ מְצַנֵּת סְפוּר יְציאת מצרים בְּדְבֹר

כי יציאת מצרים הוא יציאת פת הדבור להיות פועל בחיות שבדבור, ולכן צריך להזכיר זה בדבור בכל יום פידוע על פסוק שפתי צדיק ידעון רצון פי יש פת בדבר של אותו דבר דדברי תורה החיות של אותו דבר, וזכירת יציאת מצרים הוא החיות זה דיציאת פת הדבור וכאשר מזכיר זה בדבור הוא פועל מיד פן להיות דבורו יוצא מן הלב וכל עמל אדם לפיהו כמשאז"ל פרק חלק, (צט:): וזהו סמיכות גאולה לתפלה להיות פועל בתפלתו אמר משיב הרוח נשיב זיקא (תענית כד) מזכיר יציאת מצרים קודם עי"ז זוכה לדבור הפועל, ובלייל פסח שאז הוא הזמן לזה כל המרבה לספר הרי זה משופח שהוא יצא ממצרים ביותר שאת שיש לו פת הדבור ביותר וע"י זה פועל לו על דבוריו שבכל השנה כפי הפת דספיר יציאת מצרים שלו, והמקום שמגדלין כמו ביהכנ"ס וביהמ"ד שהוא הפלי קיבול לאותן דבורים דתורה ותפלה הוא בפה שהוא המדבר, וזהו מדת השבת שהוא פה פנ"ל ועולם הדבור פנודע, ולכן שבת שלפני פסח הוא המקום שמגדלין בו דבורין דתורה ותפלה שיצאו לפועל בפסח, כי כל שבת נותן קדושה בו ימים העבר מצד העבר שפבר נפעל ואינו עוד ביד האדם לכה סדר הקדושה בו כברייתו של עולם מונה ו' ומקדש ז', (שבת ט:): ובלהבא שהוא בידו של אדם סדר הקדושה בו כסדרו של אדם הראשון מקדש א' ומונה ז' ולכן השבת נותן קדושה בלהבא בו ימי המעשה הבאים, וקדושת הזמנים דישראל מקדשי הם מקבלים מקדושת מקדושת השבת דקביע וקיימא, ובשבוע שחל בה פסח שבו ישראל מקדשי קדושת הזמן דהוצאת דבורי תורה ותפלה מגלית השבת שקודם שממנו נובע קדושה זו ללבות בני ישראל בו ימים שאחריו הוא שבת הגדול שמגדלין בו פנ"ל: ענן ג' סעודות דשבת עיקר השבת היא סעודת היום דעתיקא קדישא פידוע בזוהר בשלח וספרא דצנעוהא על מה תצעק אלי דבטתיקא תליא, דלשם אין מגיע השתדלות בני אדם כלל, וכן שבת הוא שבות והעד השתדלות דהוא מעין עוה"ב (ברכות נז:): שאינו עולם המעשה רק קדושה קביע וקיימא (פסחים קיז:): ולא ע"י השתדלות בני אדם וישראל דמקדשי כלל, דלכן נקרא מתנה טובה כו' (שבת י') מאחר שאינו בא על ידי ההשתדלות, ולכן מצנת שבת היא עונג ונאמר בלשון הפתיב תתענג על ד' פירוש למעלה משם הוי' כמ"ש בספר יצירה אין בטובה למעלה מעונג כו', פי יש מיני טובות שונות לאדם ושורש הפל הוא העונג שיש לו מפל דבר זהו שורש למעלה מהפל כאשר יש לו עונג, ושם הוי' הוא המהנה דכל וכל התפשטות מיני טובות שונות הוא הפל מאמיתות מציאותו ית' ע"י שם הוי' כטעם ואתה מחי' את כולם, אבל העונג שהוא שירש לכל מיני התפשטות זהו בעתיקא תליא שהוא למעלה מהתפשטות, וידוע דיש ג' מדרגות בהשגת הש"י אני ואתה והוא שהם דוגמת ענפי האילן וגוף ושרשים שבקרקע, ואני הוא סעותדא דחקל תפוחין קדישין כמ"ש בב"ר (פס"ה) על פסוק פריים שדה אשר ברכו ד' זהו שדה של תפוחים, וזהו ריח בוגדיי שגם החטאים דבני אל מריחים ריח טוב וזהו קדושת השבת בשבת ימי המעשה שפמה שעבר כבר השבת נותן קדושה לומר בהפל הי' לשם שמים נטוב, וזהו תפוח שאמרו ז"ל בפרק רע"ק (פח).

(דפריו קודם לעליו וכן ישראל הקדימו נעשה כו' דסוף כל דבר הוא תכליתו ומאחר דסוף כל הבריאה הוא עשיי' גופנית ידענו דזה התכלית, ולכן נקרא זה פרו' והנשמע

עלים, הגם דעצים בכ"מ נדרש על מה שאינו מעיקר המכונן כמ"ש בסופה (כא): על ועלהו לא יבול אפי' שיחת חולין כו' ובפרק גיד השנה (צב).

(עליא ואתפליא הם עמי הארץ ותלמידי חכמים, רק שם אמר אלמלא עליא לא אתקיימו כו' והיינו באשפלות הגפן שהעלים מגינים וזהו בלהבא ודאי העיקר הוא הת"ח וההשתדלות בדברי תורה ובכונה לשם שמים, והמעשה הוא עלים והן עמי הארץ שהן בעלי מצות ומעשים טובים וכן באדם עצמו בשעה שעוסק במצות ומעש"ט זהו לצורך קיום חקמתו כמ"ש באבות ועיקר הפרי החכמה, וזהו רק מצד הבחירה שניתן לאדם לבחור בטוב ורע וההתגברות על פח הבחירה הוא רק בחכמה פטעם בראתי תורה תבלין, קידושין ל:) ועיקר המכונן בבחינת הבחירה שזהו תכלית האדם היינו שייבחר בדעתו ושכלו הטוב מן הרע ובחירת מן החיים א"כ עיקר ההשתדלות בחכמה שבו הוא פח הבחירה, וזהו הפרי ואלמלא עליא כו' פי מ"מ המעשה הוא היסוד קבוע פטעם שא' בפרק במה טומנין ושבת מט.

(מצות מגינות עליהן, פי הגנה הוא במצות מעשיות שלא יפשל ח"ו בחקמתו עד שלא תתקיים ח"ו, אבל מ"מ אמרו בפרק הי' קירא (יז) תכלית חכמה תשובה ומע"ט וזהו תכלית המכונן בעוה"ז להיות יוצא לפועל במעשה פרצון הש"י שעל זה הם כל מצות התורה במעשה דוקא, וזהו כל התורה כולה לימוד המעשה וכמ"ש במנחות (כט): דעוה"ז בה' ועוה"ב בי' שהוא על שם המחשבה כפירש"י על פסוק אז ישיר, וה' מורה על המעשה שנודע בזוהר וזהו עיקר עוה"ז היום לעשותם ולמחר ליטול שכם קבול השקר הוא החכמה והידיעה באמיתות הש"י זה יהי' לעוה"ב, ולכך בעוה"ז יש עמי הארץ והם ג"כ מפלל בני ישראל פי יש להם תפיסה בגשמיות מעשה המצות וזהו תכלית העוה"ז אף שאינו בשכלם כלל מ"מ עושים פרצון הש"י, ועמך בן צדיקים היינו במעשה לעולם ירשו וגו' פי ישגו אז חכמה ג"כ, והגם דכח הבחירה אין צריך אצלם ניצוח כ"כ וכמו שאז"ל בהחליל (נב).

(כל הגדול מחבירו יצרו כו'. פי ניצוח הבחירה הוא כפי החכמה פנ"ל ובלהבא מצד הבחירה זה העיקר אבל במה שעבר אין ואין עוד בתורה בידו ודאי עיקר המכונן דעוה"ז הגלוי במעשה: וזהו שאז"ל בפרק רע"ק (שם) דהוא רז שמלאכי השרת משתמשין הקדמת נעשה לנשמע, והיינו דהוא מצד העדר הבחירה דמצד הבחירה טוב מהרע צריך נשמע מקודם שייבין שזה טוב וחיים ויבחר בו, אבל נעשה ולא שום הבנה זהו מצד שאנו בנים למקום ושרשינו וכאלו אין לנו שים בחירה ונטי' לצד אחר זהו פח מלאכי השרת שאין להם בחירה, וזהו נמשלו לתפוח ובאמת תמוה דהרי הקב"ה נמשל לתפוח בשיר השירים כתפוח בעצי וגו' ולא בכנס"י, רק מצד היחוד היות אני ד' שוכן בתך בני ישראל והקב"ה לבן של ישראל באמת (כמ"ש שי"ר פ"ה) ואינם דבר נפרד ממנו כלל הם נקראים ג"כ בשמו של הקב"ה פטעם אני שהנביא מדבר בשם הש"י בלשון מדבר בעדו פי הקב"ה שוכן בקרב לבו ודבורו ממש ואינו דבר נפרד כלל, אז נמשל לתפוח דפריו קודם וא"צ עלים המגינים פי המעשה דבוק בהש"י אף בלא שום בחירה בחכמה כלל, וזהו ריח בוגדיו דגם פו"י מלאים מצות פרמון והגם דבחירתן לרע הרי בלא שום בחירה דביקים בהש"י ממילא כל חטאייהם ג"כ סדורים ובאים מששת ימי בראשית

כמ"ש בפ"ק רע"ק דהוא מאמיתות רצון הש"י שרצה שיעשו פו, וזהו קדושת יום השבת בו ימי המעשה שעבר להיות כל מעשיו דבוקים בהש"י היא רק ע"י ידיעת זה שהיא הפועל הפל ושאינו בתירה כלל שזהו בעבר זהו כליל שבת היא המקדשת העבר, פי לילה היא מדת גוקבא פנודע ובכריאת עולם הי' ברישא חשוכא וחדר נהורא ערב קודם ובכריאת אדם להיפך הזכר קודם ואח"כ נברא גוקבא, רק היא הוגמת יום השבת המשפיע בו ימי המעשה דמצד ברייתו של עולם הי' בתחלה מנגו ו' ימים ואח"כ יום השבת ואדה"ר מנה להיפך שבת קודם, דמצד האדם בבחירתו צ"ל שבת קודם מאי שבת שפא דקוב"ה הידיעה והפירה הכרוכה באמיתות הש"י הוא הנותן לי פח לעשות חיל, אח"ז ילך להשתמש בכחותיו ופעולותיו וזהו סעודה שלישית דזעיר אנפין שנותנת קדושה בו ימי המעשה דלהבא וזהו דרזא דאתה: והם ג"כ נגד קדושת הזמנים דישראל מקדשי שהם ג' חירות ותורה ושמחה, ושלשום הוא ביד ישראל דמקדשי שמצד השתדלותם זוכים לחירות וכמ"ש (סנהדרין צו:): דאין נגאלים אלא בתשובה, וכן בתורה נאמר יגעתי ומצאתי ולא בשמים הוא רק ביד בני ישראל כפי יגיעתם והשגתם, והצדוקים שנתאמצו לעשות עצרת אחר השבת עד שקבעו במגילת תענית יו"ט על ביטול דעתם (מנחות סה).

(שורש דבר זה הוא שנתאמצו להחזיק דעתם שאמרו דהתורה פתיבא ומנחה כדאיתא בהאומר (סי.) ודאין מקום לבני ישראל לחדש בה דבר רק כפי הכתוב שניתנה משמים ובשמים היא לחדש בה דבר, ולכן אמרו דעצרת אין תלוי ביד ב"ד כדאיתא בגמ' במנחות [ע"ש, נאמת יש לעיין על לשון הגמ' בזה דהרי מ"מ תלוי ביד ב"ד לדעת איזה שבת דרף משל פשחל פסח בשבת וזהו כפי קביעות הב"ד ואולי פסי ביום א' וא"כ יודחה עצרת לדבריהם עד א' הבא ולפ"ז אין עצרת תלוי בב"ד רק פשחל באמת אחר השבת גם לד' הפרושים, אבל פשראוי לחול ביום אחר רק הצדוקים אומרים שיהי' אחר השבת אז אין תלוי בב"ד דאינו אלא על יום א' לבד אם לקדש החודש או לעבר פידוע וכל ספיקא לקמ' שדינו, ואין פאן מקומו] וגם קדושתה מעתה קביעא וקיימא פקדושת השבת, דאין לומר בעצרת מקדש ישראל והזמנים ישראל דמקדשי לזמנים רק מקדש הזמנים דקוב"ה מקדש לה פשבת והיינו דאין זה ביד ישראל כלל, ולכ"א אותן זמן לריב"ז משרע"ה אוהב ישראל כו' דנדאי זה אהבה לישראל שלא יצטרכו יגיעה והשתדלות לדברי תורה כלל ולקדש עצמו מלמטה דהיינו רק שיהי' ממילא קביעא וקיימא, אם משרע"ה אוהב ישראל כו' והיינו דאז"ל פ"ק דברכות ה).

ג' מתנות טובות וכולן ע"י כו' והיינו דא' פמו דלמתנת ארץ ישראל הנצרכוהו ונצרכו יגיעה והשתדלות דמ' שנה קודם ולא ניתן תיקוף פו לדברי תורה, וא"כ אין זו מתנה פמו שבת דקביעא וקיימא לא הנצרכו יסורין מקודם פיון דלא בא ע"י השתדלותם והיינו דמנוחה שהיא ההיפך מהשתדלות זה אינו בא ע"י השתדלות כלל רק מה שהש"י נותן משא"כ ג' מתנות אחרות, חירות הוא נגד מתנת ארץ ישראל שהיות להם ארץ מיוחדת זהו מצד החירות שהם בני חורין בממשלה מיוחדת, ושמחה נגד מתנת עוה"ב שאז הוא שמחה השלימה שאין עמה עציב כמ"ש הרמב"מ, שלשום.

ע"י יסורין דהיינו שפאין מצד יגיעת והשתדלות אדם, ושלשון פלוין בתורה פי פקיד ד' משמחי לב וגם אז"ל (עירובין נד) אל תקרי חרות אלא חירות כו' ולכך נקרא אורין תליתאי, [וי"ל ג"כ עד"ש לישנא תליתאי שהורגת ג' אומרו ומקבלו ומי שנאמר עליו, (ערכין טו):] כן זו מחי' ג' אומרו ומקבלו ומי שנאמר עליו היינו פי דברי תורה הם דפוס מעשה בראשית וכל פרשה מדברי תורה מדברת מאיזה נבראים פרטים ממעשה בראשית והם ג' דרגין אני אתה והוא ואין פאן מקומו] וכן שבת כוללת שלשתם מצד קדושה דקבוע וקנימא הבאה למי שטרח בע"ש אז למנוחה והעדד השתדלות קדושת אלו הג' נדי בזה: יג ענין ב' ימים דראש השנה קדושה אחת, (כמ"ש ביצה ד:): דקדושת ר"ה כמ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון וגו' ובכל יום מתעורר פעולה שנעשה כבר באותו יום כמו בכל מועדות, והנה בכלם יש טובה לאדם גאולה ותורה ושמחה ולכך נקראים יו"ט.

אבל הבריאה דקיי"ל (עירובין יג:): נוח שלא נברא כו' רק האנוחות עושים חג יום גנוסאי של מולדתם וכן בפתוב יום הולדת פרעה לא אצל בני ישראל לכך נקראים ימים נוראים שמשמיה מורא לאדם, והוא דין תשובה לכל כמ"ש (שם) ועכשיו שנברא יפשפש ואמרי לה ימשמש נראה לי דהנה תרי לישני הוא רמוז לענין ב' ימים דר"ה דיום ראשון הוא זמן בריאת אדם ויום ב' הוא זמן יום השבת דתחילת הבריאה, ושבת בראשית הי' בב' בתשרי ואז"ל (יל"ר בראשית) מה הי' העולם חסר מנוחה בא כו' וגם האדם מכלל העולם הי' חסר מנוחה בפרט דהוא בצלמינו פדמותינו, ובנדאי כל ששת ימ"ב לא הי' הש"י בטל אף רגע א' מפעולה שאפ"י בבין השמשות אז"ל (אבות פ"ה) מה נברא, ממילא גם אדם נדאי לא שבת כל יום ו' אף רגע א' מפעולה ובא שבת בא מנוחה לאדם, והם ב' פחות שבאדם פח המעשה וכח השביתה מעשי' שעליהם הוא כלל התורה במצותי, עשה ולא תעשה, לכח המעשה מזהירים שבות ואל תעשה שס"ה דברים אלו, ולכח המנוחה אומרים הודרו ולא תשבית מעשי' רמ"ח מצות עשה, פי העבודה להש"י הוא בבטול הפח שלו כי זה הי' בריאת האדם בעל בחירה שיהי' לו פח להפך פח תולדתו וטבעו לרצון הש"י, ונמצא הגם דמצד הש"י הוא בששת ימי בראשית פח העשי' ובשבת פח המנוחה מצד פח השתדלות אדם שברא הש"י ג"כ את האדם שיהי' לו פח השתדלות ובחירה היינו פח המסיתו לרע והוא יהי' להיפך נמצא מצד פח העשי' הי' לו פח לעשות כל מיני עבירות והוכרח ליתן לו הפח להיפך וכן בכח המנוחה, וכן יפשפש וימשמש נראה לי דהם נגד עשה ולא תעשה פי פשפוש במעשים הוא אם לא עשה עבירות אשר לא תעשינה ומשמוש הוא אם עשה מצות, ואפשר לומר להיפך דמשמוש היינו כשעכ"פ יש מעשה ואיזה דבר שמשמשים בו והוא ממשמש בו אם טוב אם רע, ופשפוש היינו אם עשה מעשה כלל והוא על עשה, ויהיו ב' הימים דר"ה ג"כ להיפך וכפשוטן דיום א' פח העשי' הוא על העשין ויום ב' שאז נברא פח המנוחה היינו על קיום הלא תעשה] וראש השנה נקרא יום הזכרון, כי פונת הבריאה בגין לאשתמודעי' פידוע א"כ בנדאי בתחלת הבריאה הי' אשתמודע וההכרה ברורה לאדם רק אח"כ נשפח ובכל יום זה מתעורר זכרון ההכרה מחדש וזה טעם יום הזכרון של הש"י כי כאשר האדם נזכר מהש"י אז הש"י נזכר מהאדם, וזה ג"כ ג"כ ענין השופר שאז"ל (ר"ה טז).

(שִׁיעֵלָה זְכוּנוֹיְכֶם לְפָנַי לְטוֹבָה בְּמָה בְּשׁוֹפֵר וְהֵרַמְב"מ פָּתַב טַעַם תְּקִיעַת שׁוֹפֵר רָמַז יֵשׁ לְדָבָר פְּלוֹמֵר עוֹרוּ יִשְׁנִים מִתְרַדְמִתְכֶם כו', וְהֵינּוּ שָׁפֵן הִי דְרָכְכֶם לְעוֹרֵר הָעַם לְאִיזָה דְבָר ע"י תְּקִיעַת שׁוֹפֵר כַּמֶּש"נ הִתְקַע שׁוֹפֵר בְּעִיר וְהָעַם וְגו' וְאֹמֵר תְּקַעוּ שׁוֹפֵר וְגו' וְכַדוּמָה, וְהַפֵּל אַחַד מֵהֶם זֹכְרִים הַש"י אוֹ מֵה שְׁעוֹלָה זְכוּנוֹם לְפָנַי הַש"י, וְלַעֲתִיד נֶאֱמַר יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גָּדוֹל שִׁיִּהְיֶה הַזְּפָרָה עֲצוּמָה עַד שִׁיבֹאוּ הָאוֹבְדִים כו' פִּירוּשׁ שְׁנֵשְׁקַעוּ בְּשִׁכְחָה כ"כ מֵהַש"י עַד שִׁנְקִרְאוּ אוֹבְדִים וְנִדְחִים, וְהֵם ב' מֵינֵי הַשְּׁקֵעוֹת שֶׁל שִׁכְחָה מֵהַש"י אִם ע"י כֹּחַ הַמַּעֲשֵׂה בְּהַזְדַּרְזוֹת בְּקוּם וַעֲשֵׂה וְהַשְׁתַּדְּלוּת יִתְיַרֶה בְּעֵנֵינִי עוֹה"ז הַעֲשִׂיר בְּמִמוֹנוֹ וְסִחּוֹרְתוֹ וְהַמְשַׁתְּרֵר בְּשִׁרְרָתוֹ וְכַדוּמָה עַד שֶׁאֵין לוֹ מְנוּחָה אַף רַגַע א' לְקַחַת פְּנָאֵי לְזַפְּרָר מֵהַש"י כִּי טְרוֹד וּמְבֹלְבָל בְּעֵנֵינִי, וְזֶה נִקְרָא אֲשׁוּר כִּי זֶה כַּחוֹ שֶׁל אֲשׁוּר בְּדָרְךָ שְׂאִי בְּסִנְחָרַב דְּבַלְבָּל כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ, דְּאֲשׁוּר לְשׁוֹן חֲזוּק וְתוֹקֵף וְגַם לְשׁוֹן דְּרָךְ וְהַלִּיכָה שֶׁהוּא טִירְדָה כַּמֶּשׁו"ל (בְּרַכּוֹת יא).

(עַל פְּסוּק וּבְלִכְתָּהּ בְּדָרְךָ דְטְרִיד טִירְדָא כו', וְאִז"ל בַּד' מַלְכִּיּוֹת כָּל א' כָּלוּל מֵב' אֲשׁוּר וּבְבָל הָאֲחַת תְּקִיפָה וְאֲחַת מִתְּנוּנָה, וּבְבָל ג"כ לְשׁוֹן בְּלְבוּל וְזֶה טַעַם בְּמַחְשָׁפִים הַוֹשִׁיבֵנִי זֶה תַּלְמוּדָה שֶׁל בְּבָל (סְנֵהֲדָרִין כד).

(כַּמֶּש"ש בַּב"מ (פ.ה.) דְּלִישְׁתַּפַּח תַּלְמוּדָה שֶׁל בְּבָל דְּלֵא לִיטְרְדִי, כִּי מַעֲנוֹק הַפְּלוּל שֶׁבַתְּלַמוּדָה שֶׁל בְּבָל נִקְרָא בְּמַחְשָׁפִים שֶׁמִּתְשִׁיף וּמַעֲלִים הָעוֹנוֹק שֶׁבְּדַבְרֵי תוֹרָה שֶׁהוּא הַמְּכוּוֹן לְלַמֵּד הַפֶּרֶת הַש"י וְכַמֶּש"ש בְּזוֹהַר [ס"פ לך] דְּאִמּוֹרָאֵי בְּבִלְאֵי יְכוּלִים לְהַעֲלִים דְּבָרֵי הַסּוּדוֹת ע"ש, כִּי ע"י הַטִּירְדָא בְּפִלְפוּל שֶׁל הַלְבוּשִׁין דְּאוֹרֵיִתָא יוֹכֵל לְשַׁפְּחֵת ח"ו מֵהַש"י, אֲבָל בְּאַמַּת יְדוּעַ עַל פְּסוּק תוֹרַת ד' תְּמִימָה פִּי שְׁלִימָה שֶׁאֵין נְקוּבָה וְאִי אֶפְשָׁר לְאִאֲבֵד וְלִיפְּוֹל מִמֶּנָּה כְּלוּם וְלֵא פִּינֵל הַנוֹפֵל ח"ו ע"י שְׁקִיעָה בְּדַבְרֵי תוֹרָה רַק ע"י שְׁקִיעָה בְּעֵנֵינִי הָעוֹלָם יוֹכֵל לְבוֹא לִידֵי שִׁכְחָה גְּמוּרָה עַד לְמַדְרִיגַת אוֹבֵד ח"ו לְגַמְרֵי, וּמַצְרִים הוּא מְקוּם הַתַּעֲנוּגִים כַּמֶּש"ש כְּגוֹן ד' וְגו' כַּמֶּש"ש דְּהֵם שְׁטוּפִים בְּזָמָה, וְכָל הַתַּעֲנוּגִים שְׁוֹרְשָׁם בְּכַח הַמְּנוּחָה וְכַמֶּש"ש וְנִקְרָא לְשַׁבַּת עוֹנָג דְּמַצַּד הַמְּנוּחָה אֲדָם מְבַקֵּשׁ תַּעֲנוּגִים וְלֵא כְּשֶׁהוּא בְּטִירְדָא, וּמַצַּד הָעֲצָלוּת וּבְקִשְׁתַּת הַמְּנוּחָה וְהָעוֹנָג נִשְׁקַע בְּעוֹנוֹק רַע שֶׁל מַצְרִים וּבֵא לְמַדְרַגַת נִדַח שֶׁאֵינוֹ אוֹבֵד לְגַמְרֵי ח"ו מְזַכְרוֹן הַש"י בְּלִכְבוֹ כְּמוֹ הַמְּשׁוֹנָקַע בְּטְרַדוֹת דְּאִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת נִזְכָּר כָּל שְׁהַרֵי זְכוּרוֹן דְּבָרִים אַחֲרִים מוֹנְעִים זְכוּרוֹן דְּבָר זֶה לִיכְנֹס בְּלֵב לְגַמְרֵי, אֲבָל הַמְּשׁוֹנָקַע בְּעֵינֵינִי אֵינוֹ אֵלָא נִידַח וּמְרוֹחֵק הַש"י אֲבָל מ"מ יֵשׁ בְּלִכְבוֹ מְקוּם דְּאִי מְדַכְרוּ לִי מְדַכְר, אֲבָל עכ"פ הַמְּשׁוֹנָקַע לְגַמְרֵי בְּזֶה אֵין נִזְכָּר לְעוֹלָם כִּי אֵין דְּבָר שִׁינְפִירוֹ וְקוֹל שׁוֹפֵר פְּשוּט אֵין מְעוֹרְרוֹ רַק קוֹל שׁוֹפֵר גָּדוֹל דְּלַעֲתִיד יְעוֹרֵר גַּם יִשְׁנִים וּשְׁקוּעִים בְּתַרְדֵּימָה פְּאֵלוּ לְבוֹא לְהַשְׁתַּחֲוֹת לַד' בְּהַר וְגו', וּב' אֵלוּ הֵם פְּלִיּוֹת הַפְּחוֹת כַּמֶּש"ש בּוִיק"ר [פ' שְׁמִינִי] כָּל הָאֲנוּמוֹת נִקְרָאִים עַל שֵׁם אֲשׁוּר שֶׁמִּתְאַשְׁרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְעַל שֵׁם מַצְרִים שֶׁמִּצְרַיִם לִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם ב' מֵינֵי רַעוֹת שְׁעוֹשִׂים אִם בְּלִקְיַחַת מֵה שְׁלֵקָה לְגַמְרֵי וְאִם בְּהִיָּצָר לָהֶם, וְכָלֵל הָאֲנוּמוֹת הֵם כָּלֵל כָּל מֵינֵי פְּחוֹת שֶׁבְּרַע כְּפּוֹדָע, וְכָלֵל הַרַעוֹת בְּנֶפֶשׁ הוּא הַשִּׁכְחָה מֵהַש"י וְהוּא בַב' אוֹפְנִים הַנִּזְכָּרִים אִם ע"י הַשִּׁכְחָה לְגַמְרֵי וּלְקִיחַת זְכוּרוֹן זֶה מְלַב לְגַמְרֵי בְּמַדְרִיגַת אִיבֵד אוֹ בְּהִיָּצָר כְּעֵנֵן שְׂאוֹז"ל עַל פְּסוּק וְהַמְּסַכָּה צָרָה וְגו' דַּע"י הַתַּעֲנוּגִים שׁוֹכַח כִּי יֵשׁ לוֹ צָרָה וְהוּא נִידַח, וְלַעֲנוּמַת זֶה גַּם בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ ע' נֶפֶשׁ וְכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עַל שֵׁם הַיּוֹדָה וְעַל שֵׁם יוֹסֵף שֶׁהֵם ג"כ פְּחוֹת כָּלֵלִים, דְּהֵינּוּ בְּעֵנֵן הַקְּדוּשָׁה הַפְּלִיּוֹת הַמְּכוּוֹן מַעֲיָקָר עֵנֵן הַבְּרִיאָה לְזַפְּרָר מֵהַש"י וְשִׁלָּא לְשַׁפְּחֵת כָּלֵל, וְזֶהוּ

גָּבַר בַּב' שְׁבָטִים אֱלוֹ דְלָכֹן תָּרִין מְשִׁיחִין מֵהֶם הַגּוֹאֲלִים וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ קוֹל שׁוֹפָר גָּדוֹל דְּלַעֲתִיד לַעֲוֹרֵר הָאוֹבְדִים וְנִגְדָּחִים הַגְּזֻפְרִים: וְהֵם ב' מֵינֵי זְכִירוֹת שֶׁהֵם ב' יָמֵי ר"ה דְּהֵינּוּ מִצַּד קוּם וַעֲשֵׂה וּמִצַּד שָׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה, הֵינּוּ שְׁשִׁקוּעַ בַּעֲבוּדַת הַש"י תוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִתּוֹךְ כֹּף הוּא זוֹכְרוֹ וְזֶה דְרָגָא דִּיהוּדָה מְחֻקְקִי, אִו דְּשִׁקוּעַ בְּנִיצוּחַ הַיֵּצֵר וּמִלְחָמָה לְכַבְּשׁוֹ שְׁלֵא לְהִתְאוֹת לְשׁוּם דְּבָר הַמְשָׁפִיחַ מֵהַש"י דְרָגָא דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שְׁפִטְפֹט בְּיַצְרוֹ, וְהֵם ב' יָמֵי הַבְּנִינָן הַנּוֹז' פִּידוּעַ דוֹ' יָמֵי הַבְּנִינָה הַבְּנִינָן יוֹם ו' הוּא נֶגֶד יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְיוֹם ז' נֶגֶד דַּהֲמַע"ה וְרַעַא דִּיהוּדָה וְהוּא נִקְרָא .

מְנוּחָה אַע"פ שֶׁהוּא פַח הָעֲבוּדָה וְכַח הָעֵשֶׂי' פִּי עֲבוּדַת הַש"י הוּא מְנוּחָה ע"ד כִּי קָרוֹב אֱלִיף הַדְּבָר מְאֹד וְגו', וְלִשׁוֹן מְאֹד דְּמִשְׁמַע הַפְּלָגָה נִדְּאִי הוּא קְוֹרְכָה שְׁאִין קְוֹרְכָה יוֹתֵר בּוֹ שׁוּם יְגִיעָה פְּלָל, וְכִידוּעַ ג"כ עַל פְּסוּק לֹא אִתִּי קָרַאת יַעֲקֹב כִּי יִגְעַת וְגו' הֵינּוּ דְמֵאֲחַר שְׁיִגְעַת נִדְּאִי לֹא אִתִּי וְגו', דְּבַעֲבוּדַת הַש"י אִין יְגִיעָה רַק בְּנִיצוּחַ הַיֵּצֵר שֶׁהוּא מְלַחְמָה כְּבִידָה בְּזֶה יֵשׁ יְגִיעָה, וּבְיוֹם ו' נִבְרָא פַח הַיֵּצֵר ג"כ כַּמְשֵׁאוֹ"ל (בְּרַכּוֹת סא) עַל פְּסוּק וַיֵּצֵר ב' יָצָרִים וּבב"ר (פִּי"ז) אָמְרוּ כְּשֶׁנִּבְרָאָה אִשָּׁה נִבְרָא שְׁטֵן דְּכַתִּיב וַיִּסְגָּר וְגו' אוֹת ס' ע"ש, וְהִיא שְׁטֵן הוּא יצ"ר כַּמְשֵׁאוֹ"ל (ב"ב טז): דְּעֵיקַר פַּח הַיֵּצֵר הִיא פַת הַהֶסְתֵּר לְהַשְׁפִּיחַ מֵהַש"י וּמִמִּילָא גַם הַש"י שׁוֹכַח וְנִמְסָר לַפְּגָעִים ח"ו וְזֶהוּ הַהִשְׁטָנָה וּבְרִיאַת הָאִשָּׁה ע"י שְׁיָנָה וְאָמְרוּ בב"ר (שָׁם) עַל פְּסוּק וַיִּפֹּל תַּרְדֵּמָה וְגו' תַּחֲלַת גְּפִילָה שְׁיָנָה, הֵינּוּ דְזֶהוּ ג"כ הַשְׁכָּחָה וְהוּא הָעֵדֵר הַזְּכָרוֹן הַבָּא מִפַּח עֲצָלוֹת כַּמ"ש עֲצָלָה תִּפִּיל תַּרְדֵּמָה וּמִפַּח בְּקִשְׁתַּת עוֹנָג וּמְנוּחָה, וְזֶה הַתַּחֲלַת הַגְּפִילָה שֶׁהוּא הַהֶדְחָה וְאַח"כּ מְזֶה יָבֹא לְמַדְרִיגַת אֵיבֹד לְגַמְרֵי ע"י הַהִשְׁקָעָה בַּפְּעוּלוֹת רַעוֹת, וּבְרִיאַת הַיֵּצֵר מֵהַש"י כַּמ"ש (ב"ב טז).

(בְּרַאת יצ"ר בְּרַאת צ"ט וְהֵינּוּ כַּנ"ל מִפְּסוּק וַיֵּצֵר, וְעִי"ז וַיִּפֹּל ד' תַּרְדֵּמָה שֶׁהִי שְׁיָנָה זֶה מִפְּחוֹ שֶׁל הַש"י וּבְאַמַּת הוּא לְטוֹבָה דְּעַל זֶה נִבְרַאת הָאִשָּׁה, וְיָדוּעַ מִטַּעַם הָאֲרִיז"ל סוּד הַנְּסִירָה דְאָדָם וְחֻזָּה לְהַפְרִיד חֻסְדִּים מְדִינִים ע"ש, פִּירוּשׁ פִּידוּעַ בְּזוֹהַר הַמְשִׁיל אֲבָרָהם וְשָׂרָה לְנֶפֶשׁ וְגוֹף וְכֵן כָּל קְדָמוֹנִים קָרְאוּ אֵשׁ וְאִשָּׁה חוֹמֵר וְצוּרָה וְשָׂרָה הִיא חוֹמֵר לְנֶפֶשׁ דְּאֲבָרָהם וְכֵן כָּל אִשָּׁה לְנֶפֶשׁ דְּבַעֲלָה, הֵינּוּ דְנִדְּאִי הִיא בַת זוּגוֹ מִשְׁשַׁת ימ"ב הָעוֹר שְׁפָרָא הַש"י כְּנֶגְדוֹ שְׁלֵא יְהִי בּוֹ עַרְבוּב לְעִסְקוֹ בְּצָרְכֵי הַגּוֹף ג"כ, וְכַמּוֹ שֵׁאוֹ"ל לִיבְמוֹת סג.

(בְּמָה עוֹזְרָתוֹ אָדָם מְבִיא כו' חִיטִּין כּוֹסס כו' וְהִיא עוֹסְקַת בְּצָרְכֵי הַגּוֹף וְהוּא בְּצָרְכֵי הַנֶּפֶשׁ וְאִין נִשְׁקַע בְּעַנְיֵינֵי הַגּוֹף וְהַפְּרָדָה זֶה לְהִיּוֹת צָרְכֵי גוֹף נַעֲשִׂים בְּפִנֵי עֲצָמָם וְאִין מִתְעַרְבְּבִים יַחַד עִם עִסְקֵי נֶפֶשׁ זֶה נַעֲשֵׂה ע"י תַּרְדֵּמָה כְּטַעַם יְרִידָה שְׁלִצְוֹרָה עֲלֵי, וּבְסִפְרַת הַיֵּצֵר לר"ת זָכַר זֶה ג"כ שְׁיֵשׁ לְאָדָם זְמַנִּים שְׁחֹשֶׁק בְּדָבָר וְשְׁמוּאֵס ע"ש, וְהוּא הַנְּפִילוֹת הַיָּדוּעוֹת עַל פְּסוּק שְׁבַע יְפוֹל צַדִּיק וְקָם שְׁאִין הָאָדָם עוֹמֵד בְּמַדְרִיגָתוֹ וְאִינוּ זֶה מְעַבְּדוֹתוֹ אִף רַגַע אַחַד דְּמֵאֲחַר שְׁנִבְרָא בְּיַצְרֵר אֱלוֹ הִי כֵּן לֹא הִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד הָרַע מֵהַטוֹב פְּלָל, כִּי הַפְּרָדָה זֶה הוּא ע"י פַּח הַתְּשׁוּבָה וְזֶה נַעֲשֵׂה ע"י הַתַּרְדֵּמָה שְׁבִינְתִּים וְאַח"כּ מִתְעוֹרֵר מִשְׁיָנָתוֹ וְשָׁב וּמִתְחַרֵּט, וְעִי"ז נִפְרָד מְעַט מְעַט הָרַע מִטוֹב וְנִשְׁאָר הַטוֹב כְּלוֹ בְּפִנֵי עֲצָמוֹ וְהָרַע הוֹלֵךְ בֵּימֵי הַתַּרְדֵּמָה, מָשׁ לֹא תַּרְדֵּמָה אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד רַק לַעֲשׂוֹת מִן הָרַע טוֹב וּלְהַפְּכוֹ וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְגַמְרֵי בַעוּה"ז שְׁכַבְרֵר נִבְרָא יצ"ר וְעַל זֶה אָמְרוּ (בַּר"ר פ"ט) טוֹב מְאֹד זֶה שְׁיָנָה, וְכַח הָאִשָּׁה ג"כ כָּל כְּבוּדָה פְּנִימָה בְּשָׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה וּפְטוּרָה ג"כ מִמ"ע שֶׁהִזְמַן גְּרָמָא דְרַשׁוֹת אַחֲרֵים עָלֶיהָ וְרַק הָאִישׁ יֵצֵא לְפוּעֵלוֹ וְלַעֲבוּדָתוֹ, וְכֵן שְׁבַת הוּא דְרָגָא

דגוקבא פידוע רק שְהוּא מְנוּחָה הַבָּאָה אַחַר הַיְגִיעָה וּמִי שֶׁלֹּא טָרַח בַּע"ש כו' וְהוּא מְעִין הַעוּה"ב שֶׁהוּא אַחַר הַפְּרוּזְדוּר דַּעוּה"ז אַח"כ נִקְרָא דְנַח נִפְשֵׁי שְׂבָא לְמְנוּחָה, אָבֵל אֲשֶׁה נִבְרָאת בַּע"ש בְּזִמְנֵי הַיְגִיעָה וְהַשְׁתַּדְּלוּת הַנָּה מְנוּחָה זֶה הִיא הַשְׁפָּטָה הַיְגִיעָה דְרַצוֹן הַש"י, אַף זֶה צָרִיף לַעֲנִין בִּירוּר הַל"ת וְשֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר לֹא רָצָה ד' שְׂזָה פּוֹעֵל הַסְּרִדְקָה הַהִבְדָּלָה.

וְהַבִּירוּר פְּנִימָה וְהַיְגִינוּ כַּמ"ש אָנְכִי וְלֹא יְהִי לָךְ בְּדַבּוּר אֶחָד נְאֻמְרוּ מֵה שְׂאִין כו' לְשִׁמּוֹעַ פִּידוּעַ דְּאָנְכִי וְל"י לָךְ הֵם שׁוֹרֵשׁ לַמ"ע וּמִצְוֹת ל"ת וּמִצְד הַש"י הוּא הַפֶּל בְּדַבּוּר אַחַר וְכִטְעָם דּוּ פְּרַצוּפִין בְּרֵאוּ וְזֶה נִדְרָשׁ ג"כ מִוִּינְיָצָר וְתִלְיָא בְּפִלוגְתָּא אִי ב' יְצָרִין אוּ ב' פְּרַצוּפִין ע"ש בְּהַרְוָאָה, (סא).

(וְהַיְגִינוּ דְהָא בְּהָא תִּלְיָא דְמִצְד ב' יְצָרִין הִי צָרִיף הַנְּסִיכָה שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת ב' פְּרַצוּפִין יַחַד וְיִהְיֶה עֲרַבּוּבִיָּא שְׂאִי אֶפְשָׁר לְבָרַר טוֹב מְרַע, דַּע"י הַיְצָרִין הוּא מֵה שְׂאִין כו' לְשִׁמּוֹעַ לְהִיּוֹת יַחַד זְרִיז בְּמַקּוֹם הַצָּרִיף לְהַזְדַּרְזוּ לְרַצוֹן הַש"י וְנַעֲצֵל בְּמַקּוֹם שֶׁצָּרִיף לְהַתְעַצֵּל זֶה אִי אֶפְשָׁר מִצְד הַיְצָר, וּמִי שֶׁבְּטַבְעוֹ זְרִיז יִזְדַּרְזוּ גַם לַעֲשׂוֹת הָרַע וְהַעֲצֵל יִתְעַצֵּל גַּם לְמַעֲשֵׂה טוֹב, וְהַהִפְרָדָה ע"י הַסְּרִדְקָה וְהַנְּפִילוּת וְהַנְּפִילוּת שְׂבִינְתִים וְהוּא מְתַחַזֵּק וּמְתַגַּבֵּר בְּכָל פָּחוּ שְׁחֹזֵר וְנִזְכָּר וּמְקִיץ מְשַׁנְתּוֹ ע"י ז' מְפָרִיד מְעַט מְעַט וּמְבָרַר פְּחוּתֵי שְׂיָהּ בְּלִתֵי לַד' לְבַדּוֹ פֶּל אֶחָד כְּפִי מֵה שֶׁהוּא צָרִיף לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמִצְד ב' פְּרַצוּפִין שֶׁהוּא הַבְּרִיאָה מִצְד הַש"י אִין ב' יְצָרִין, וְזֶה סוּד הַיְדִיעָה וּבַחֲרִיהַ דְּמִצְד הַעוּה"ז הִיא הַבְּחִירָה שְׂזָה נַעֲשֶׂה מִצְד הַסְּרִדְקָה דְּהַיְגִינוּ הַעֲדָר הַדַּעַת דְּבִשְׂיָנָה מְסַתְּלָק הַדַּעַת וְהַיְדִיעָה, וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם בְּשִׁינָה כְּמוֹ בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת אִזּוּ כְּפִיכּוֹל הַש"י כֵּן וְכַמ"ש וְיִקְיָן כְּפִישׁוֹן ד' כְּגַבּוּר מְתַרוּגֵן וְגו', כְּנוֹדַע דַּעֲצָמוֹת הָאִין סוּף לִית מַחְשָׁבָא תְּפִיסָא וְאִין נְתַפְס בְּשׁוּם שֵׁם וְכַנּוּי כָּלֵל רַק מִצְד הַתְּפִישׁוּת מְדוּתֵי בְּאַצִּילוּת קְדָשׁוֹ שְׂזָה הִי בְּעַת הַבְּרִיאָה, ר"ל שְׂרָצָה הַש"י לְבָרוּא נִבְרָאִים שְׂפִירוּ פַח מְלָכוּתוֹ וְהַתְּפִיסָה וְהַהִפְרָה שְׂיֵשׁ לְנִבְרָאִים בּוֹ זֶה נִקְרָא עוֹלָם אַצִּילוּת כְּפִי חֲלֻקָת פְּרִטֵי מְדוּתֵי שַׁאכ"מ, וְכַאֲשֶׁר אִין הַנְּבְרָאִים מְפִירִים אוֹתוֹ וְהֵם וּבְטִלִין מֵהַפְּרִת הַש"י הָרִי הוּא כְּפִישׁוֹן שְׂהָרִי זֶהוּ עֵיקַר הָאֲלֻקוֹת, הַיְגִינוּ מֵה שֶׁהוּא מוֹתְפָס בְּלַבּוֹת הַנְּבְרָאִים דְּמַעֲצָמוֹת הָאִין סוּף אִין אָנוּ מְדַבְּרִים כָּלֵל דְּזֶה נִקְרָא מֵה לְפָנִים מֵה לְאַחֹר פִּידוּעַ, וְכַאֲשֶׁר מְתַעוּרְרִים לְהַפִּירוֹ אִזּוּ הוּא שְׂכַפְיָכוֹל הוּא מְתַעוּרְר דְּזֶהוּ עֲצָמוֹתוֹ מֵה שֶׁהוּא נְתַפְס וְנִיכָר לְנִבְרָאִים כְּפִיכּוֹל, וְזֶהוּ סוּד הַנְּסִיכָה שְׂפִירֵשׁ הָאֲרִיז"ל בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים כְּפִיכּוֹל לְמַעְלָה הַיְגִינוּ דְּהַפֶּל אֶחָד כְּפִי הַבְּדֵל הַהִפְרָה שֶׁל הַנְּבְרָאִים בְּאַמִּיתוּת הַש"י הוּא עֲצָמוֹ הַבְּדֵל בְּעֲצָם אַצִּילוּת קְדָשׁוֹ, דְּזֶה סוּד מ"ש (זוּה"ק ח"ב לב:) עַל פְּסוּק תְּנוּ עוֹז וְגו' וְצוּר יִלְדָּךְ וְגו' דְּמַעֲשֵׂה הַתְּחַתּוֹנִים פּוֹעֵל לְמַעְלָה וּבְמַקּוֹם אַחַר נְאֻמְרָא אִם צְדָקָת מֵה וְגו' וְכַנּוֹדַע זֶה וַאכ"מ, וְנוֹדַע דְּאַהֲבָה וְיִרְאָה שׁוֹרֵשׁ לַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה וְכַמ"ש בְּסִפְרֵי (עֲקֵב) דַּע שְׂאֵתָה מְתִיבָא כו' דַּע שְׂאֵתָה אוֹהֵב כו', וְכַשֶּׁהָאָדָם אוֹהֵב לְהַש"י אִזּוּ הוּא ג"כ הַש"י בְּמַדַּת הַחֶסֶד כִּי הִלָּא הָאָדָם מְפִיר הַש"י בְּכַח מְדָה זֶה וְכַשֶּׁמְתִּיבָא הוּא ג"כ מִצְד הַש"י מְדַת הַפֶּחַד וְהַדִּין כְּנוֹדַע, וְאַצֵּל הַש"י אַהֲבָה וְיִרְאָה מְעוּרְבִים יַחַד כְּטַעַם אֲנִי יִרְאֵתִי מְתוּף שְׂמִחָתִי כו', (תְּדַבְּא"ר פ"ג) וּבְאַמֶּת הַפֶּל בְּדַבּוּר אֶחָד נְאֻמְרוּ רַק מִצְד הָאָדָם פְּעָמִים מְשַׁתְּמֵשׁ בְּזוֹ וּפְעָם בְּזוֹ כְּפִי הַצְּוֹרֵף לְנִיּוּצוֹת הַיְצָר, וְכֵן זֶה לְעוֹמֵת זֶה ח"ו בְּמַעֲשֵׂי הָרַעִים ג"כ וְצָרִיף לְבִירוּרִים בַּד"מ ע"ד שְׂפָתַי הַרְמַב"מ (ה' דַּעוֹת) דְּמִי שֶׁחָלָה בְּחֻלֵי הַמְּדוּת הָרַעוֹת רְפוּאָתוֹ לְתַפּוֹס בְּקַצָּה הָאֲחֵרוֹן וְלֹא בְּדָרְף הַמִּצְוֹעַ ע"ש, וּמִצְד הַיְצָר הָרִי כֵּל אֶחָד

חולי באיזה מדה ודרך המיצוע נקרא ערבוב וקצה האחרון הוא ההפרדה ובאמת רצון הש"י האמיתי היא המיצוע, וזהו טעם דבסגירת בשר תחתונה דהיינו השלמת אותה מדה לבדה עד הקצה אחרון ולא שמדה ההפכית תשלימנה מן הצד הב' יש אות ס' דמה נולד שטן פח ההשמנה אף על צדיקים גמורים שפוכשים את יצרם לגמרי ממש, מ"מ רק יעקב אע"ה שהוא קו האמצעי פנודע לא מת ומטתו שלמה משא"כ אברהם ויצחק ב' הקצוות אין מיטתן שלמה ולפיכך נגזר מיתה ע"י האשה, וכך רצה הש"י שימקנו גם ב' הקצוות ויהי מבןרר מצד הבירור להיות איש ואשה זכו שם י' ביניהם (כמ"ש סוטה יז).

(שהוא כטעם אין טיפה כו' אלא א"כ טיפיים כו' והטיפיים נכנסים בו, וכך בו י' ובה ה' שבהם נבראו ב' עולמות כמשארז"ל (מנחות כט): ועוה"ב על ידי י' שהוא ע"י טיפיים שלה דהיינו ע"י מה שיתקין עצמו בפרוודור, משא"כ בעוה"ז הוא הטיפפה שלו עי"ז יוכל להתקין בפרוודור דאלמלא הקב"ה עוזרו כו', (סיכה נב): וכל טיפה חלוק לה' נגד ה' פרצופין שהם ה' פחות שבנפש הידועים וכשיבואו לעולם איש ואשה נוגמת אדם וחוה שיבררו פחותיהם כל אחד חלקו זה הקים ועשה בעבודת הש"י וזה השב ואל תעשה בברור גמיר אז יבולע המנות לנצח וישוב היחוד הגמור להיות אנכי ולא יהי' לה בדבור אחד נאמר גם בפה ואונן דבני ישראל, פי ישוב להיות יחוד יותר מבןרר שיהי' ב' פרצופין ואעפ"כ הם פרצוף אחד, ואין פאן מקומו יותר: וזהו קדושה דראש השנה דמצד הש"י הוא רק יום אחד רק חז"ל תיקנו ב' ימים והם קדושה אחת, פי נאמר בר"ה בנחמ' בנחמ' כי קדוש היום לאדונינו פירוש למדת האדנות ומלכותו כמ"ש (ר"ה לד): אמרו לפני מלכיות כו', פידוע דעיקר הבריאה הי' מפח התעוררות מדת המלכות דאין מלה בלא עם (פר"א פי"א) וזה כל הבריאה שיפירו פולם פח מלכותו והיינו ע"י הזכירה שיש בורא, ובמה בשופר פירוש שזה בא ע"י התעוררות היראה פי בפתיב נאמר רק יום תרועה וגו', וידוע דתרועה היינו יבא ויללה דהיינו חרדה ויראה רק חז"ל למדו דכל תרועה תקיעה לפני' ולאחריה, ותקיעה הוא לשמחה וכמו ותקעתם וגו' בקרבנות וכן תקיעת שופר דלעתיד לבוא ודחרות דיוה"כ של יובל, פי יראת הש"י אינו חרדה באמת אלא פרגע אבל תחלתו וסופו שמחה נאהבה, רק מ"מ זה העיקר וכמ"ש ראשית חכמה וגו' וכמ"ש מה ד' אלקיך שואל מעמך וגו' ואין לו להקב"ה בעולמו אלא כו' דזה הוא המזכיר ומעורר את הלב לשוב, ולכך זהו בר"ה ובתחלת עשרת ימי תשובה בפרט ההתחלה הוא לעורר היראה שבלב, וכידוע ג"כ דר"ה נקרא יומא תגנינא (תיקי"ז תי מא) דהיינו מדת הגבורה והיראה פנודע, אבל אח"כ כל עשרת ימי תשובה הם ימי רצון גם ר"ה בכלל רק ההתעוררות ע"י תקיעת שופר וחרדה וחיל ורעדה, והם ב' מיני יראה יראת שמים ויראת חטא דהיינו לסור מרע ויראת שמים להתגבר ע"י בעבודה ובעשה טוב פידוע, דגם למצנות עשה צריך דחילו ורחימו ודחילו דמצנות עשה הוא שמא ח"ו הוא בכלל ולרשע וגו' מה לה וגו' או שמא ממעט בעשייתה וכיוצא וזהו נגד הב' ימים דר"ה בכל ענינים וזהו התקיעות דב' ימים, וידוע דיום ב' דר"ה אי אפשר לחול בשבת לעולם מצד ישראל דמקדשי לזמנים דלא אד"ו ראש משא"כ מצד הש"י בתחלת הבריאה הי' יום ב' דר"ה בשבת פי מצד הש"י ליפא ב' ימים פנ"ל ובשבת אין תוקעין דשבת הוא עונג ומנוחה שהוא היפך דתקיעת שופר שאי אפשר דהעם לא יחרדו, רק בב"ד הגדול

שם אין התרדה מבטל העונג ע"ד שאז"ל (וברכות לג): אטו יראה מילתא זוטרתא אין לגבי משה ר"ל שהיא ב"ד הגדול כמ"ש (סנהדרין י"ז) ומשה על גביהם מילתא זוטרתא, דכלל ב"ד שהם השופטים במדת המשפט ושורת הדין הוא התפשטות מדה"ד שלמעלה כפי התפשטותה בכמה אופנים פנוע וכשיש דין למטה אין דין למעלה.

(דב"ר פ"ה) ולכך בב"ד הגדול כאשר הם מעוררים מדת היראה אין יראה כלל באמת, וכענין שאמרו (ברכות נו.) (יין יש שותהו כו' ויין מרי נפש ויש שותהו וטוב לו פידוע מחמרא דיצחק שהיין ממידתו ויינו ישמח לבב אנוש ומוליד שמחה לא יראה שהיא מילתא זוטרתא, ואצלינו דחלוק לב' ימים פנ"ל יום ראשון אפשר לחיל בשבת הגם דיראה הוא שורש לסור מרע, מ"מ בשביל זה הוא להיפך כאשר משתדל בסור מרע וכבישת היצר שאז הוא מתמרר על שיקועו בהבלי עוה"ז וריחיקו מאיר פני מלך חיים אז העיקר לעורר אהבה, ולכך פעמים חל בשבת שרצון הש"י אז לעורר נתיקא בלבות בני ישראל.

משא"כ יום ב' צריך תקיעת שופר לעולם והתעוררת היראה דההזכרה. לעבודה והשתדלות בהשגת הש"י איך כבודו מלא עולם.

על זה נאמר באור פני מלך חיים וממילא מחי' ומענג הלב וצריך התעוררות לדחילו דבאמת צריך גם בזה לדחילו והכל חד וקדושה אחת ממש אהבה ויראה דהיינו עשה ולא תעשה אנכי ולא יהי לך וכנ"ל יד ענין יוהכ"פ פי ביום הזה יכפר וגו' דפירושו קינוח כדפירש"י על לשון כיפור, וכן לטהר אתכם וגו' לשון טהרה ג"כ ר"ל הדחה וקינוח מפל לכלוף פי כך נמשלו כל חטאי ישראל שאינו קלוקל בעצם, רק פכתם הנופל על הפגד כמ"ש נכתם עונף וכמשאז"ל בסנהדרין (מד).

(משל לאסא דקאי ביני היצא, פי עצם נפש מישראל הוא אסא ומריח ריח טוב וכמשז"ל (סנהדרין לו.) ריח בגדיו ריח בוגדיו רק החטאים סובבים אותו וצריך לקנח ולהדיח ואז נשאר נקי, ואיכות קינוח זה ידוע מש העולם פי הצרה מלמדת לאדם עצות איך לינצל, והתרדה דתקיעת שופר דר"ה מן המיצר וגו' בר"ה ענני במרחב וגו' ביוהכ"פ, ובכלובכל עשיית הוא הלימוד דעצות איך להתקנח ולהטהר מפל העונות ביוהכ"פ שעצמו של יום מכפר ומקנח, וכל דבר הוא בעולם שנה נפש דנפש הפהן גדול הוא נגד יוהכ"פ כמ"ש בספר יוסיפין דקראוהו המכפר בעדתו, ובעולם מזבח כדרז"ל (פתובות י:) נזיח עונות כו' כמ"ש (במד"ר פכ"א) מעולם לא לן אדם בירושלים כו' תמיד של שחר מכפר כו' דכפור ג"כ לשון ריצוי כדפירש"י על פסוק וכפר אדמתו עמו, וקרבו לשון קרוב וכן נאמר בקרבנות ונרצה לו שמתרצה ומתפייס ע"י הקרבנות וכן תפלות במקום תמידים תקנום (ברכות כד:) ג"כ אנו אומרים ומתפייס בתחנונים, ועיקר התפלה להתרצות להש"י ותחלת בקשת צרכיו דעת שידע איך לרצות את בוראו בתשובה שאח"כ בברכת השיבנו דאם אין דעה הבדלה מניין כמשאז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב) ואין מבחין בין טוב ורע ואיך ידע לשוב, וכל אחד יראה בעיניו [עיני שכלו ואח"כ] ובאזניו ישמע (זה נקרא חכמה מה שמקבל מאחרים ונאמר יהיב חכמתא לחכימין וא"כ צריך חכמה מקודם שמקבל חכמה דיהיב, וזהו החכמה דבעיניו יראה והוא קדמות השכל] ולבבו יבין [ואח"כ] ושב ורפא לו, וג' אלו אנו מבקשים מהש"י וחסנו מאתך

דייקא חכמה בינה דעת פידוע דעת הוא פנימיות של הפתר דר"ל קדמות ותחלת השכל וראשיתו וכדפירש"י [פ' תשא] דדעת הוא רות הקודש.

והתעוררות התשובה הוא רק ע"י ג' אלו והיינו דתשובה הוא פשמוקדם אינו פה ואח"כ שב בנדאי צריף לזה התעוררות דבלאו הכי מאין יהי זה שלא יהי כמו שהי מקודם, והתעוררות הוא רק ע"י פח הזכירה שייזכור בהש"י ובגדולתו וירתע ויפחד ממנו ויכסוף ויצמא להתקרב אליו, ולזה גופו צריף התעוררות כמ"ש (ר"ה טז) שיעלה זכרונינו כו' ובמה בשופר פי אין נזפר מעצמו, וכ"א לנביא פשופר הרם קולף והגד וגו' שיעוררם פשופר לזכור בהש"י פי לא כל מוכיח מעורר רק מי שקולו פשופר דכניף דעת' וקול פשוט שאין לו שום פונה וטי' לאיזה צד פנייה וכדומה, אבל אנו מבקשים ונחנו מאתה וגו' שהתעוררו' יהי ממך כמ"ש השיבנו אליה וגו' וכמ"ש טוב לחסות בד' מבטוח וגו', וממה שנגמר טוב משמע דגם זה קצת בטיחות רק דזה טוב יותר וע"כ ר"ל הבטיחות באדם המלמדו תורה שיעוררו, ואפשר דאדם עצמו מצד פשהוא אדם נגרא בצלם אלקים כבר יש לו בטיחות להיות ציר נאמן לשולחיו שבראו ממין המדבר ובעל שכל וכל פעל למענהו ודאי ישלים בריאותו להשלים פבוד שמים, ויותר בטיחות יש בנדיבים שדרשו רז"ל (סנפה מט) על פסוק נדיבי עמים דר"ל האבות שנקראו נדיבים, והיינו שבוטח במה שהוא זרע אברהם יצחק ויעקב ונולד באומה ישראלית במטע ד' להתפאר שהקבטחו פי לא ידח ממנו נדח וזה באמת בטיחות גדול ועל זה אנחנו מברכים בכל יום שלא עשני גוי, אבל עם כל זה יותר טוב לחסות בהש"י עצמו פטעם ואני בהמות הייתי עמך בהי עם הש"י גם שייחזיק עצמו לבהמה שאינו אפי' בצורת אדם עם כל זה יחסה בהש"י, והיינו דיש ב' מיני מעוררים שכל לאדם הא' החכמה והשכל שבמוח וזה השכל הוא מצד שהוא אדם פי גם האנומות יש להם שכל, ויש התעוררות ג"כ מצד הבינה שבלב וזהו רק מצד שהוא זרע אברהם יצחק ויעקב פי הש"י שוכן בקרב לבות בני ישראל, משא"כ או"ה לב אין דלקף באו"ה מחשבה רעה מצטרף למעשה ולא בישראל, (קידושין מ) פי ממחשבה שבמוח עד שיצא לפועל למעשה יש באמצע הלב שאפשר שיתחרט משא"כ באו"ה דהלב ממולא רע ודאי לא יתחרט, שעל זה אמרו (איכה רבה ב) יש תורה באו"ה אל תאמן דתורה עיקרה בלב פלשון רז"ל איה אני למד תורה שבלבו של פלוני הרי כל התורה נתונה בלבו וכיוצא בו בדרז"ל אליבא דר' פלוני ועוד טובא, ולא עשה כן לכל גוי רק לבני ישראל שנגמר בהם ציר לבבי וחקקי וגו' כמשאז"ל (שי"ר פ"ה) על פסוק ולבי ער דהקב"ה לבן של ישראל ולקף יש להן בינה בלב המעוררת, וגם זה בטחון שיתעורר מצד חכמתו ובינתו שהנחיל לו הש"י אבל טוב לחסות בהש"י: ואנו מבקשים ונחנו מאתה וגו' פי אי אפשר לנו להתעורר ולהתחכם ולהבין מעצמנו אע"פ שהתורה כתיבא ומנחא, ובנדאי בכל ברכה ותפלה פועל מיד ולקף מברכין תיקף ברוך אתה ד' חונן הדעת שהוא חונן ונותן ודאי, ופרט דעת דהוא התחברות שניהם חכמה ובינה פידוע, ואח"כ יוכל להתפלל אתשובה דע"י דלכוו יבין ושב ורפא ואמרו ז"ל (מגילה יז:) דהיינו רפואה דסליחה, דלכל תשובה צריף ב' דברים שהתקרבות מהיום והלאה לתורתו ועבודתו ורפואת הקודם, ושניהם ע"י הכנת דברי תורה דייקא וכמ"ש פי לנית חן וגו' פירוש התחברות של חן וינפי להש"י וזהו לראשף והוא הש"י שהוא הראש לכולנו, ואמר אח"כ ולכל בשורו מרפא פירוש בשור הוא תאית הגופניות

וְכָל מִינֵי רְעוּת שֶׁהֵם מְצַד הַגּוֹף וּבִשְׂר אָדָם, פְּיָדוּעַ דְּאָדָם ר"ל עֲצָם פְּנִימִיּוֹת הָאָדָם וּבִשְׂר אָדָם הוּא הַגּוֹף וְכֵן דְּרָשׁוּ רַז"ל (סוֹטָה ה).

(בְּשֶׁר בּוֹשֶׁה סְרוּחָה רִימָה, וְהֵם ג' רֵאשֵׁי מְדוֹת רְעוּת הַפּוֹלְלִים כֹּל מִינֵי רַע דְּשֶׁס"ה ל"ת וְעַנְפֵיהֶם שֶׁהֵם קִנְאָה תְּאֵנָה וְכַבּוּד, רִימָה רוֹמֵז לְקִנְאָה כַּמ"ש וְרָקֵב עֲצָמוֹת קִנְאָה שְׁנִרְקֵב וְנִעְשָׂה רִימָה, וְסְרוּחָה רוֹמֵז לְתְּאֵנָה כַּמ"ש (שְׁבַת קֹנֵב).

(אִשָּׁה חֶמֶת מְלֵא צוֹאָה וְכֵן שְׁוֹרֵשׁ הַתְּאוֹת דְּאֶכִּילָה נִעְשָׂה מִמֶּנּוּ צוֹאָה וְסִרְחוֹן וְתִינוּךְ שִׁיכּוֹל לְאֶכּוֹל פְּזִיזָה דְגָן מִרְחִיקִין מִצוֹאָתוֹ דְּהַסְרְחוֹן הוּא מְצַד הַתְּאֵנָה, וּבּוֹשֶׁה הוּא מְצַד רְדִיפַת הַפְּבּוּד כִּי בִּזְיוֹן וּבּוֹשֶׁה הוּא הִקְפָּה הַפְּבּוּד וְכֹל הַרּוֹדֵף אַחֵר כו', וְדַבְרֵי תוֹרָה הֵם לְכָל בְּשֶׁרוֹ לְכָל ג' פְּחוֹת אֵלּוּ מִרְפָּא וַכַּמ"ש וּבִינְדָה אֶת לַחֲמָה וְאֶת מִימֶיהָ וְהִסְרִוּתִי מִחֲלָה וְגו' וְיָדוּעַ דְּלַחֲמֵם וּמִים ר"ל תוֹרָה וּבִכְפָּרָה אֵין דּוֹרְשִׁין דְּרָשׁוּ מִשְׁעֵן לַחֲמֵם וּמִשְׁעֵן מִים בְּעֲלֵי הַלְכָה וּבְעֲלֵי הַגָּדָה, וְאָמְרוּ ז"ל עַל הַגָּדָה שְׁמַתּוֹכֵן אֶתְּהָ מִכִּיר אֶת מִי שְׁאָמַר וְהִי הָעוֹלָם, וְלַעוֹלָם הַלְכָם תִּחְלָה וְכֵן אֵין אָדָם צָמָא לְשִׁתּוֹת אֲלָא אַחֵר אֶכִּילָה כִּי ע"י הַהֲלָכוֹת שֶׁהוּא יְדִיעַת דַּבְרֵי תוֹרָה לְמַעְשָׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוֹן וּמִתְנַהֵג כְּפִי רְצוֹן הַש"י בְּפִשְׁטוֹת הַלְכּוֹת שְׁבַתוֹרָה זֶה מַעֲוֹרֵר הַצְּמָאוֹן אֶחָד"כ לְהַכִּיר אֶת מִי שְׁאָמַר וְהִי הָעוֹלָם וְע"י הַגָּדָה הוּא מִכִּיר, וְכֹאֲשֶׁר הַש"י מְבַרֵךְ זֶה ר"ל שְׁנִעְשָׂה זֶה כְּבָרִיכָה תוֹף לְבוֹ פְּדִרְךָ שְׁאָמְרוּ (כַּר"ר פַּצ"ה) בְּאַבְרָהָם אַע"ה נִעְשָׂה כְּלִיּוּתוֹ כַּב' מַעֲיִנּוֹת וְנוֹבְעוֹת תוֹרָה אוֹ וְהִסְרִוּתִי וְגו' רַפּוּאָה דְּסְלִיחָה, וְדִיּוּקָא וְהִסְרִוּתִי דְעַם כֹּל זֶה אֵינוֹ סֵר מַעֲצָמוֹ רַק הַש"י מְסִיר, כְּמוֹ בְּגֵד הַמְּלֹנְכָה הַגֵּם שִׁישֵׁם תוֹף הַמִּים צָרִיף לְאָדָם הַרוּחִץ וּמִשְׁפָּשֵׁף עַד שִׁסּוּד הַלְכָלוֹף וּמ"מ בְּלֵא מִים אֵינוֹ סֵר, וְהִינּוּ ע"י דַּבְרֵי תוֹרָה וְדַבְרֵי הַגָּרָה בְּיַחְזוּד שְׁעַל יָדָם מִכִּיר אֶת מִי שְׁאָמַר וְהִי הָעוֹלָם וּבְאֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים, וְנֶאֱמַר תְּמִים תְּהִי עִם ד' וְגו' שְׁכַאֲשֶׁר הוּא עִם ד' וּבְלִיּוּתוֹ אֵז הוּא תְּמִים וְשִׁלְמֵם בְּלֵא חֶסְרוֹן, וַכַּמ"ש הַתְּהִלָּה לְפָנֶי וְהִי תְּמִים שְׁעִי"ז שְׁתִּתְּהִי לְפָנֶי תְּהִי תְּמִים וּבְשִׁלְמֵמוֹת כִּי יִתְרַפְּאוּ כֹל מִינֵי מוֹמִים פְּדִרְךָ שֶׁהִי בְּמַעֲמַד הַר סִינִי שְׁקִרְבָנוּ לְפָנֶי הַר סִינִי: וְנִמְצָא הַפֶּל חַד בְּאֶמֶת דְּעַל יְדֵי הַשִּׁיבָנוּ וְגו' וְקִרְבָנוּ וְגו' עִי"ז מִמִּילָא כְּשׁוֹפְעַל זֶה תִּיקַף שְׁהָרִי מְבָרְכִין בֵּא"י הַרוֹצֵה וְגו' פּוֹעַל ג"כ בְּרַפְתַּת הַמְּרַבָּה לְסִלּוֹחַ, וְהוּא וְטַעַם אֲנָכִי וְלֵא יְהִי לָהּ בְּדַבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ הַגֵּם דְּחִלּוּקִין לְב' דְּמִיד שְׁמִפִּירִין אֲנָכִי מִמִּילָא לֵא יְהִי לָהּ וְגו' וְנִגְעַל וְנִפְלֵט כֹּל מִינֵי פְּחוֹת אַחֲרִים, וַכַּמ"ש (שְׁבַת קָה:): אִיזָה אֵל זָר שְׁכַבּוּפוֹ שֶׁל אָדָם זֶה יֵצֵר וְלֵא יְהִי לָהּ וְגו' עוֹד וּמִמִּילָא נִפְלֵט רַע הַקּוֹדֵם שֶׁהוּא רַק מְצַד יֵצֵר, וְכֹאֲשֶׁר לֵא יְהִי לָהּ וְגו' יֵצֵר הוּא וְסִרְיוֹתוֹ עֲמוֹ כֹּל מִינֵי לְכָלוֹף שֶׁהִי בְּנִפְשׁ עַל יָדוֹ וְנִשְׁאָר נָקִי וְלָכֵף אֵז הִיוּ חֲרוֹת מִיֵצֵר רַק שֶׁאֵח"כ בְּחֻטָּא חֲזַר, וְהִקְנִן אִיף אֶפְשֶׁר לְחֻטָּא בְּלֵא יֵצֵר רַק הוּא ע"י בְּקִשְׁתַּת דְּבָר אֶתְּהָ עֲמָנוּ וְגו', דְּאֲנָכִי וְלֵא יְהִי בְּדַבּוּר אֶחָד הוּא מֵה שְׁשִׁמְעוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה דְּאֵין הַפָּה יְכוּלָה לְדַבֵּר כֶּף וּמְצַד בְּנֵי אָדָם הוּא חֲלוּק לְב' דַּבְרוֹת וְהַגֵּם דְּמִכִּיר אֲנָכִי וְגו' עֲדִיין צָרִיף לְהַשְׁתַּדְּלוֹת לֵא יְהִי לָהּ וְעִי"ז גִּתְּנוּ מְקִים וְזֶה עֲצָמוֹ עֲנִין חֻטָּא דְּעֵשָׂה לָנוּ וְגו' יִלְכוּ לְפָנֵינוּ שֶׁהוּא מִמֶּשׁ בְּקִשְׁתַּת דְּבָר אֶתְּהָ וְגו', וְהוּא כְּעֲנִין בְּקִשְׁתַּת הַמְּלָךְ בִּימֵי שְׁמוּאֵל שְׁנֶאֱמַר שֵׁם כִּי אוֹתִי מֵאֲסוּ וְגו' כִּי רְצוֹן הַש"י שְׁיֵהָא הוּא מְלָכִים מֵאֵן מְלָכִי רַבְּנָן שְׁלֵא יִצְטָרְכוּ לְרַב וְלִלְמַד וְאִף לְמִשְׁהָ רַבִּינוּ, כִּי הַש"י נִקְרָא הַמְּלַמֵּד הַמְּלַמֵּד תוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כַּמֶּש"נ כִּי ד' יִתֵּן מִפִּיו דַּעַת וְתִבּוּנָה וְכַנ"ל וְחֲנִינוּ מֵאֶתְּהָ דִיּוּקָא, רַק הֵם בְּקִשׁוֹ מִנְהִיג וּמוֹרָה דְּרָף וְדַבְרֵי אֶתְּהָ וְגו' וְעִי"ז הַצָּרִיכוּ לִימוֹת הַמְּשִׁיחַ דְּזִהוּ הַהֲבַדֵּל בֵּין יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ לְעוֹה"ב לְדַבְרֵי הָאוֹמֵר אֵין בֵּין יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ לְעוֹה"ז אֲלָא כו'

(בְּרָכוֹת לַד:) שְׁעַל זֶה אָמַר הַלֵּל (סְנֵהֲדָרִין צֵא:) אִין מְשִׁיחַ לְיִשְׂרָאֵל כְּדַפְּנִי רִשׁ"י אֵלָא הַקַּב"ה בְּעֵצְמוֹ כּו', וְאִין פֶּאן מְקוֹמוֹ] וְלוֹלִי פִן הִי' אֵז תְּכַלִּית הַשְּׁלִימוֹת, וּכְמוֹ שְׁאָמַר קִרְחָא פֶּל הַעֲדָה פְּוֹלָם וּגּו' וּמְדוּעַ וּגּו' וּדְבַר אֱמֶת דְּיִבְרַר לְפִי שְׁוֹרְשׁוֹ דְּשִׁבְט לְוִי לֹא חֲטָאוּ בְּעַגְלָא וְקִרְחָא פּוֹלְלָם כִּידוּעַ וְיָפָה טַעַן מְצִידוֹ דְּכָל הַהִתְנַשְּׂאוֹת נֶפֶשׁ מִנְפֶּשׁ וְהַצְּטַרְכוֹת רַב וּמִזְרָה הוּא מְצַד זֶה כְּנֻזְפָּר: וְיוֹהֵכ"פ הוּא יוֹם מַחִילָה וְסִלִּיחָה שְׁנַתְרַצָּה הַשׁ"י עַל חֲטָא הַנְּ"ל.

וְהוּא יוֹם שְׁנִתְּנוּ לוחות אֲחֵרוֹנוֹת (כַּמ"ש סוֹף תַּעֲנִית דְּבָהֶם ג"כ אֲנָכִי וְלֹא יְהִי בְּדַבּוּר אֶחָד רַק שֶׁהִי' בְּצִינְעָא וְלֹא שְׁלֵטָה עֵינֵי, פִּירוּשׁ שֶׁהוּא בְּחֻדְרֵי הַלֵּב וּבַפְּנִימִיּוֹת וְאִין הַהֲפָרָה דְּאֲנָכִי וּגּו' שְׁפַלְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִגְלָה וּמְפֹרָסִם לְכָל, וְעִי"ז נִתְקַיְּמוּ לְפַעֲלוֹל ג"כ הֲלֹא יְהִי לָךְ וּגּו' בְּעַמְקֵי נִסְתָּרוֹת שְׁבַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, וְלִכְפֹּד פִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר וּגּו' וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר וּגּו' יֵצֵא הוּא וְסָרִיוֹתוֹ עִמּוֹ וְנִעֲשׂוּ ג"כ חֲרוֹת מִיֵּצֵא רַק שְׁאִינּוּ בְּפִרְהֶסְיָא דְהָרִי לְמַרְאִית הָעֵינִי שְׁקוּעִים בְּרַע, רַק יוֹם נִתְיַנַּת לוחות הָאֲחֵרוֹנוֹת בְּצִינְעָא הוּא יוֹם כְּפָרַת וְקִינּוֹת כָּל מִינֵי עוֹנוֹת דְּהָרִי רַק לְמַרְאִית הָעֵינִי.

אֲבָל בְּיוֹם הַהוּא יִבְנוֹשׁ עֵוֹן יִשְׂרָאֵל וְאִינּוּ וּגּו' וְהוּא פִּי הַנְּעֻלָּם דְּיוֹם הַזֶּה הוּא הַנְּגִלָה לְעֵינֵי דְלִשׁוֹן זֶה כְּמוֹרָה בְּאֶצְבַּע וְהִיא הַמְּפֹרָסִם, וְיוֹם הַהוּא הוּא הַנְּעֻלָּם וְהִינּוּ הַיּוֹם שְׁיִגְלָה הַשׁ"י הַנְּעֻלָּמוֹת וְהַנְּסֻתָּרוֹת שְׁבַלְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵז יִבְנוֹשׁ וּגּו', דְּגַם לוחות אֲחֵרוֹנוֹת נִתְּנוּ חֲרוֹת עַל הַלוחות וְכַדְרִישׁת רז"ל חֲרוֹת מִיֵּצֵא ר דְלֹא יְהִי לָךְ פֶּחַ זָר כְּלָל רַק מִשְׁתַּלַּח לְעֻזְאֵל וְדָרְשׁוּ רז"ל (יּוֹמָא סו:) לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה עֲזָא וְעֻזְאֵל פִּירוּשׁ קִנְאָה וְתַאֲוָה דְהֵם ב' כַּחוֹת רִאשִׁיּוֹת דְלֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף, דְּכַבוּד הוּא הוּא רַק קוֹ אֲמָצְעֵי דְרַע הַמְּחֻנְפָּר מְשַׁנְיָהֶם כַּמ"ש בְּמָקוֹם אַחַר וּשְׁנִינְהֵם שְׁוֹרְשׁ א' בְּתַאֲוָה כְּנוֹדַע, וְהִיָּצַר הַתְּחַלְתּוֹ דְנִחְשׁ בְּתַאֲוָה וְאֵח"כ נוֹלַד מִזָּה בְּקִינֵי יֵצֵר דְרַצִּיחָה שֶׁהוּא נוֹלַד ע"י תַּאֲוָה כַּמְשׁוֹ"ל (בַּר"ר פכ"כ פַּר"א פכ"א) תַּאֲוָמָה יִתְּרָה וְנִתְקַנְּא אוֹ כְּדָרְשׁת רז"ל דְרַצָּה לְיִבְרֵשׁ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּל, וְכֵן בְּנֵי הָאֱלֹהִים וְיִקְחוּ נָשִׁים מִכָּל וּגּו' וְיִקְחוּ הוּא תַּאֲוָה וּמִכָּל וּגּו' מִזָּה נִצְמַח קִנְאָה שְׁנֵיהֶם בּוֹחַר בְּחֻלְקוֹ שֶׁל זֶה וְלִכְפֹּד הֵם בְּנֵי לִשׁוֹן רַבִּים, וּבְדַרְז"ל נִקְרָאִים עֲזָא וְעֻזְאֵל שְׁשַׁנְיָהֶם לִשׁוֹן עֲזוֹת הַעֲזָה וּמְרִידָה בְּקוֹנָם וְאֵל הוּא לִשׁוֹן פֶּחַ וְזֶה הִב' עֲזוֹתוֹ בְּכַח וְהוּא יֵצֵא דִקְנָאָה וְרַצִּיחָה שְׁצָרִיף לְזֶה כַּח וְהַתְּגַבְּרוֹת נִגְדַת חֲבִירוֹ, וְעֻזְאֵל יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֲזַל לִשׁוֹן הַלָּךְ שְׁהַעֲזוֹת הַלָּךְ וְנִשְׁלַח מֵהֶם הַמְּדַבְּרָה מְקוֹם שׁוֹמֵם וְלֹא בְּמוֹשֵׁב בְּנֵי אָדָם, וְכַמ"ש (יּוֹמָא כ) הַשְּׁטָן בְּגִימְטְרִיא שְׁס"ד כּו' וְאִפ"ה כְּפָה בְּתוֹלְתָא אִיבְטוּל כּו' וְאִע"ג דְהוּא שְׁטָן הוּא יֵצֵא"ר, (ב"ב טו:) רַק יֵצֵא הוּא לְמַטָּה וְעוֹלָה וּמִשְׁטֵינִי וְשֵׁם לְמַעְלָה אִין לוֹ מְקוֹם דְנִשְׁתַּלַּח לְמַדְבַּר דְשֵׁם גְּלוּי דְבַלְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצִינְעָא ר"ל בְּפְנִימִיּוֹת הַנְּעֻלָּם אִין רַע כְּלָל רַק הֲרַע כְּפִי הַנְּגִלָה בַּעוּה"ז, וְלִכְפֹּד לְמַטָּה בַּעוּה"ז יֵשׁ יֵצֵא אֵלָא דַּמ"מ בְּאוֹתוֹ יוֹם אִין לוֹ רִשׁוֹת לְהַשְׁטִין לְמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל דְמַקְדָּשֵׁי לִיוֹהֵכ"פ שֶׁהֵם מְמַשִּׁיכִים קְדוּשָׁה זוֹ הַנְּקָרָא קְדוּשׁ ד' כְּמוֹ שֶׁאֲזַ"ל (שְׁבַת קִיט.

(עַל פְּסוּק וְלִקְדוּשׁ ד' מְכַוְּבָד, כִּי ר"ה נִקְרָא קְדוּשׁ לְאֲדוּנֵינוּ אֲבָל זֶה שְׁמִי לְעֵלָם וּבִיוֹהֵכ"פ כְּהֵן הַגְּדוֹל הוֹגֵה שְׁם הוּי' רַק שֶׁהוּא בְּבֵית קְדָשֵׁי קְדָשִׁים דְהִינּוּ בְּצִינְעָא כִּי שְׁם הוּי' הוּא הַמְּכַוְּבָן הַנְּזַפֵּר דְאֲנָכִי וְלֹא יְהִי בְּדַבּוּר אֶחָד שְׁאִין הִפָּה יְכוּלָה לְדַבֵּר: טו עַנְיָן חֲנוּכָה שֶׁהוּא מְהַנְּסִים שְׁלֹא נִתְּנָה לְכַתּוּב, כִּי הַפְּתַב הוּא מֵה שְׁגָלוּי לְכָל וְאִין צָרִיף מְסוּרַת מְאָדָם וְכַמ"ש בְּקִדּוּשֵׁינִי (סו).

(תורה פתובה ומנוחת, וכן כל הנסים גלויים גם לכל העמים משא"כ תנופה אין עושין זכר לנס רק מה שמצאו שמן במקדש להדליק, היינו פי ענין גרות דבית המקדש להאיר לפניו ית' כמ"ש במקדש פ' תצוה] הוא מאיר לכל העולם ומצוה להאיר לפניו, וכענין זה אמרו במקדש (בר"ר פ"ל) באברהם אע"ה עד שאתה מאיר לפנימוספוטמא כו' והוא שנאמר בו התהלך לפני וגו' משא"כ בנח ומשלו ז"ל למלך שהי' מהלך במבואות האפלים הציץ אהבו והאיר לו בנר, כי עוה"ז נמשל ללילה [ברייתא פסחים] וכן בסוטה, [ד' כ"א א'] למהלך באישון לילה ואפילה והגיע לפרשת דרכים הוא יום המיתה, והיינו לגבי האדם המהלך בו וכן הש"י שמלכותו בכל משלה רק בעוה"ז הוא באפילה שאין אורו ית' גלוי ורק ממשלתו נעלמת ובדרך העולם נאמר ישית חושך סתרו שהש"י שם העוה"ז שהוא החושך להיות שם סתרו, והוא ית' מסתתר עמנו גם בכל מיני חשכות והגם דנהורא עמי' שריא זהו מצד עצמותו אבל מצד מלכותו ית' המושלח בכל אף במקומות היותר חשוכים, שפך רצה ית' שיהי' מקומות חשוכים מגלוי אור אין סוף והוא העוה"ז בכלל, ובפרט או"ה המשוקעים בכל חקמדותיו ולא ידעו את ד' כלל והוא ית' מושל בגוים ג"כ אע"פ שזה מבואות האפלים ששם אפל יותר מבשאר מקומות שג"כ יש חשכת לילה בכלל מפאת העדר אור השמש.

רק באותן מבואות יש עוד אנפל של הפתלים המצללים ומעלימים ג"כ אור הלבנה והפוכבים שישאלו להם, זה גם דאין אור גמור בעוה"ז דדומה ללילה (כמ"ש חגיגה יב:) מ"מ יש להם אור דלבנה וכוכבים היינו אור הנפש מצד עצמה שהיא חלק אלו"ק ממעל ונמשלו לכוכבים ואור שמקבלת בכל יום מחדש מהש"י, והוא אור הלבנה דלית לה מגרמה רק כפי קיבולה אותו יום מהשמש כפי קירובה וריחוקה במידת סיבובה, אבל או"ה גופות המזוהמים שלהם מעכירים ומאפילים עד שאין שום איר כלל, ומ"מ אף בהם מלכותו משלה פי אין עוד מלבדו ומלכותו מהלכת גם שם באותן המבואות, ואברהם אע"ה הוא הראשון שהדליק הנר במה שהרעיש כל העולם לדעת שיש בורא ית"ש, ואף אותן שלא האמינו מ"מ כבר ידעו ונתפרסם מעלת אע"ה שהאמין באלקות ית"ש, ורז"ל אמרו שילקי מנחות דבכל מקום גדול שמו בגוים אלא דקרו לי' אלקא דאלהא, וזהו כל ענין ע"ז שהתחיל מדור אנוש כמ"ש הרמב"מ להאמין שפעוב ד' את הארץ, וכן רז"ל (בר"ר פנ"ט) דאמר אע"ה עד שלא פרסמתי אלקי השמים ועכשיו אלקי הארץ שפירסם שהוא משגיח בארץ דלא יכלו להכחיש כל או"ה הצלת אברהם אבינו מאור פשדים בכח השגחתו ית' והי' ידוע להם דאברהם וביתו מושגחים מהש"י עצמו: וזה נקרא שהאיר לפניו ית' לפרסם אורו ולא פנח את האלקים וגו' ר"ל כמו שקיבל מתושלח ומה שלמדו והורה לו לעשות לא הי' פדור המבול שהזידו לעבור והוא לא עבר, אבל אברהם אע"ה אמרו ז"ל (בר"ר פס"א) אב לא למדו רב לא הי' לו וכן מ"ח הפיר את בוראו מה שמקונם לא ידע רק הוא בהשתדלותו הגיע להפיר, ומה שהאדם עושה על פי לימודו הוא מה שהש"י מאיר לו אף לעשות, אבל מה שהאדם משתדל מעצמו באברהם אע"ה זה נקרא בהיפך שהוא מאיר כפיכול לפניו ית', ואמר לו עד שאתה מאיר כו' היינו פי אברהם אע"ה הי' תחלה לגרים (כמ"ש חגיגה ג) שהי' נולד מאו"ה כפי התולדה דאח"כ הפיר ונתגביר ולגבי או"ה ההפכה בהשתדלות עצמו זה נקרא מה שהאדם מאיר אולם באמת אברהם אע"ה זכה אח"כ לשם אורחי שאינו גר ואמרו

ז"ל (בר"ר פס"ג) אבְרָהָם נקרא יִשְׂרָאֵל, וְהִתְחַלַּת זֶה בְּמֵאָמֶר לָךְ לָךְ וְגו' שֶׁהוּא עַד שֶׁאֵתָּה מֵאִיר כּו' הֵינּוּ מֵה שֶׁנִּקְרָא אֶצֶל או"ה הָאָרֶה, לָךְ לֹא"י הֵינּוּ מֵה שֶׁנִּקְרָא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל הָאָרֶה וְגִילָה לוֹ עֲנִנּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא לְהַפִּיר שְׁגָם הַהִשְׁתַּדְּלוּת הוּא מֵהִשְׁ"י, וְזֶה כָּל שׁוֹרֵשׁ הַבְּדֵל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים שֶׁאו"ה חוֹשְׁבִים דָּהֵם פּוֹעֲלִים בְּהִשְׁתַּדְּלוּתָם וְלִכְּנֹן פְּשָׁרָיו לִיתֵן תּוֹרָה לָהֶם שְׁאֵלוּ מֵה פְּתִיב בְּה כּו' (פס"ר פיס' דעה"ד) דְּאוּלַּי אֵין הִשְׁתַּדְּלוּתָהּ כְּפִי פִתְחָם, אֲבָל יִשְׂרָאֵל פְּתִיב בְּהוּ תּוֹמַת יִשְׂרָיִם תַּנְחָם כִּמ"ש בְּפָרָק רע"ק (פח).

(הַתְּמִימוֹת הוּא שְׁלֵא לְחַקוֹר אַחַר הַשְׁ"י כַּדְּפִירֵשׁ"י עַל פְּסוּק תְּמִים תְּהִי וְגו' וְהֵינּוּ ע"י דִּיעָה דְהַכֵּל מֵהִשְׁ"י כִּי גַם כָּל מַעֲשֵׂינּוּ פְעֻלַּת לָנוּ זֶהוּ שׁוֹרֵשׁ הַתְּמִימוֹת דְּרָגָא דִּיעֻקֵּב אִישׁ תָּם שְׁאֵינוּ חוֹנְף לְרַמּוֹת פִּירוּשׁ שְׁאֵין בּוֹ כַח הִשְׁתַּדְּלוּת פְּדָרָף הַמְשַׁתְּדָלִים בְּכַחֲמִבְּכַחֲמִם וְעוֹצֵם יָדָם שְׁזֵהוּ אִישׁ צִיד, וְלִכְּנֹן אָמַר לָךְ לָךְ וְגו' דְּפִשְׁטוֹ לָךְ לְעֻצְמָה כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים לְתִינוּק שְׁיִכּוֹל לִילֵף לְעֻצְמוֹ וְאֵין צָרִיף שְׁיִוְלִיכּוּהוּ, וְגִילָה לוֹ בְּזֶה כִּי מֵה שֶׁחָשַׁב שֶׁהוּא הִי מֵאִיר לְפָנָיו ית' וְהִי כֵן הָאֵמֶת כְּפִי מְדַרְגַּת אֲרָצוֹ וּמִיִּלְדוּתוֹ מֵאו"ה אֵין זֶה אֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, וְכִמְשׁוֹ"ל (בר"ר פל"ט) דְּאַבְרָהָם אַע"ה רָאָה בִּירָה דּוֹלְקַת כּו' וְדוֹלְקַת הֵינּוּ שֶׁהִשְׁ"י מֵאִיר כִּי מ"ז הַהִשְׁתַּדְּלוּת הוּא מֵהִשְׁ"י וְנִזְכָּה לְמְדַרְגַּת הַתְּהִלָּה לְפָנָיו וְהִי תְּמִים ר"ל שֶׁתְּהִי בְּתְּמִימוֹת וְהִשְׁגַּת מְדַרְיָגָה דְהַכֵּל מֵהִשְׁ"י וְעַכ"ז הַתְּהִלָּה לְפָנָיו, וְזֶה ע"י הַבְּרִית שֶׁבְּבָשָׂרוֹ וְהוּא מִשְׁאוֹ"ל (עִירוּבִין יט) שֶׁאַבְרָהָם אַע"ה יוֹשֵׁב עַל פְּתָחוֹ שֶׁל גֵּיהֶנָּם וּמִצִּיל כָּל שֵׁישׁ לוֹ מִיָּלָה כִּי הוּא כְּבָר יָדַע מִיִּלְדוּתוֹ כָּל מִינֵי רָעָה שֶׁעַל זֶה הִנְבָּטַח טַל יִלְדוּתָהּ כְּמוֹ שֶׁאוֹ"ל (בר"ר שָׁם), וְזֶה נִקְרָא הִיִּשְׁיבָה עַל פְּתָחוֹ שֶׁל גֵּיהֶנָּם רַק הַכְּנִיסָה שֶׁל כָּל מִינֵי רַע שֶׁזֵּהוּ שׁוֹרֵשׁ הַגֵּיהֶנָּם שְׁאֵינוּ אֶלָּא אִפִּי הַעֲבִירוֹת עֻצְמָן דְּרִשְׁעִים תְּרַדְּף רָעָה כְּפּוֹדָע, וְהַמִּילָה הִיא שׁוֹרֵשׁ הַיְהִדּוּת כִּמְשׁוֹ"ל (נְדָרִים לֵא).

(שְׁאֵין הַעֲרָלָה נִקְרָאת אֶלָּא עַל שֵׁם או"ה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַע"פ שֶׁחֻטָּא יִשְׂרָאֵל הִיא ע"י הַמִּילָה שֶׁהוּא בְּרִית חוֹתְמוֹ ית' בִּינֵינוּ שְׁאֵנוּ שְׁיִכִּים לוֹ וְאַפְ"י עֲרָלֵי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים מוּלִים, וְזֶהוּ הַתְּהִלָּה לְפָנָיו דְּמְדַרְיָגַת תְּמִימוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁאֵפְ"י אֵינוּ הִילָף כָּלֵל עִם הַשְׁ"י וּמְמַרָה אֵת פִּיו זֶה ג"כ מִתְּהִלָּה בְּדַרְכּוֹ אֶלָּא שְׁאֵינוּ מִתְּהִלָּה עִמּוֹ דֵּהוּא ע"י דְּרָף הַשְׁ"י הַקְּבֹוע וְיָדוּעַ שֶׁהוּא דְּרָף הַשְׁ"י רַק הוּא מִתְּהִלָּה לְדַרְכּוֹ בְּלֹא כְּפֹה לְלַכַּת בְּדַרְף הַשְׁ"י כָּלֵל וְאַדְרַבָּא אִפִּי לְהִיפָּהּ, וְעַכ"ז ג"ז בְּרַצוֹן הַשְׁ"י כְּטַעַם זְדוּנוֹת נַעֲשִׂין כְּזִכּוּיֹת וּבְמִקּוֹם שֶׁבְּעֻלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין כּו' (בְּרַכּוֹת לד:) דֵּהוּא מְדַרְיָגָה יוֹתֵר גְּדוּלָה דְּרָגָא דְהַתְּהִלָּה לְפָנָיו וְזֶהוּ ע"י הַתְּמִימוֹת שְׁיִדּוּעַ שְׁאֵין לוֹ מִשְׁלוֹ כְּלוּם רַק הַכֵּל מֵהִשְׁ"י וְזֶהוּ הַנְּרוֹת דְּבִיהֵמ"ק שֶׁאוֹ"ל עַל זֶה (שְׁמוֹ"ר פל"ו) לְמַעֲשֵׂה יְדִיף תִּכְסוֹף הַקֵּב"ה מֵאִיר לְכָל כּו', שֶׁהֵגַם שְׁאֵנוּ יוֹדְעִין שֶׁהוּא מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּם אֵנוּ מֵאִירִין לְפָנָיו מִצַּד מֵה שֶׁהִיא צִיּוּהָ כּו', וְזֶה עֻצְמוֹ נִקְרָא שְׁמֵאִירִין לְפָנָיו כְּכִיכּוֹל כִּינּוֹן שֶׁהוּא מְצַנֵּה וְכוֹסֵף שְׁיִקְיָמוּ מְצַנּוֹתוֹ וְנִחַת רוּחַ לְפָנָיו שֶׁאֵמַר וְנַעֲשֵׂה רְצוֹנוֹ הֲרִי זֶה עֻצְמוֹ נִחַשְׁב הָאָרֶה לְפָנָיו כְּכִיכּוֹל מֵה שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִין מְצוּתָיו הַתְּמִימוֹת בְּהַקְדַּמַת נַעֲשֵׂה לְנַשְׁמָע שְׁזֵה כָּל עֵינָם כּו' ית' וְעִי"ז זְכוּ לְמְדַרְגַּת אַע"פ שֶׁחֻטָּא יִשְׂרָאֵל הוּא, וְיָדוּעַ מֵה שֶׁמְשָׁלוּ הַסְּפָרִי מוּסַר הַחוּטָא כְּלוּקַח הַמְּלָךְ וּמוּלִיכּוֹ לְמִקּוֹם מְטוּנָף ח"ו וְזֶהוּ מִצַּד הַחֻטָּא אֲבָל אַחַר שֶׁיִּשׁוּב וְזְדוּנוֹת כְּזִכּוּיֹת הֲרִי לֹא הוּלִיכּוֹ אֶלָּא לְמִקּוֹם קְדוּשׁ וְטְהוֹר, וּמ"מ הוּא הַמּוּלִיף כִּי הֲרִי לֹא הִי בְּדַרְף הַתּוֹרָה וְצִיּוּי הַשְׁ"י וְזֶה נִחַשְׁב מֵאִיר לְפָנָיו שֶׁיִּרְאֶה מִי שְׁמֵאִירִין לְפָנָיו הַדְּרָף יִלָּף, וּבְהִאֲרַת הַנֵּר מְצוּהָ שֶׁהוּא בְּמַעֲשֵׂה הַקִּיּוּם מְצוּת הַתּוֹרָה נִקְרָא מֵה שֶׁהִשְׁ"י הִשָּׂה מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּם, וּמִצַּד מֵה שֶׁהוּא

כוסף למעשה ידיו ויש לפניו נחת רוח ועשיית רצונו גם מבעלי תשובה שזדונות פזכיות וכן מקיום מצות שחדשו סופרים הרי נעשה נחת רוח לפניו ע"י מצות מחודשות, ומה שהם כפזכול מאירים לפניו ע"י גר מצוה וכן ע"י תורה עבור מה שהם מאירים לפניו ע"י תורה שבע"פ שהוא בינד ישראל פדרף שאי' בהזקב (נט) נצחוני בני ובהפועלים (פו).

(נוכח רבה בר נחמני ועד"ז בקידוש החודש אני ואתם גלף לב"ד של מטה אימת קבעו ר"ח (דבר"ר פ"ב) [וזה הפל מהבדל שבין ישראל לעמים דע"י שישראל מפירים שהפל מהש"י גם השתדלותם עי"ז הש"י מוסר הפל להם ובנידם לחדש תורה ומצות והן הן גופי תורה ונחביבים דברי סופרים כו' (שי"ר פ"א) וגם בפירוש מצות התורה אין לנו אלא מה שפירשו סופרים והלכות שקבעו הם, וזהו ג"כ ענין התהלה לפני שזכה אברהם ע"י מצות המילה שהיא מצוה ראשונה המחודשת על מצות בני נח שהיו נוהגות אז בעולם והוא בהשתדלותו הביא מצוה זו לעולם ונקראת על שמו בריתו של אברהם אבינו, ובנימיו היא זה בכלל התהלה לפני שהיא הביא לעולם מצוה מחודשת שלא הייתה מקודם, ואעפ"י שהש"י צינהו על זה מ"מ זה היא ביאור על פלל עובדות דאברהם אע"ה שאז"ל (יומא כח:) דקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה, והרי הוסיף מצות והתהלה לפניו לפניו מה שלא צינהו אלא שמי יודע שהי' זה רצון הש"י להוסיף, אבל בנתינת המילה מצוה מחודשת נתברר זה שרצון הש"י בהוספה על מצותיו כמשו"ל (בר"ר פי"א) שזה כל ענין המילה להגיד דמעשה בשר ודם משופחין ממעשה הש"י דכל מה שברא הש"י צריך תיקון, והתורה שבכתב היא דפוס כל הבריאה גם היא צריכה תיקון והוא התורה שבע"פ, (והוא הראשון לחדש מצות ותורה מלבדו כמשו"ל (בר"ר פצ"ה) דנעשו בו כליותיו כב' מעיינות ונובעות תורה לכה מצוה ראשונה החדשה ניתנה לו, וממנו התחלת ב' אלפים תורה כמ"ש בפ"ק דע"ז הנפש אשר עשו בחרן שהוא מה שהאיר לבאי עולם זהו ע"י תורה אור דזולת זה אי אפשר להאיר, ושורש מכונן התורה הוא ההשתדלות והתמכמות להוסיף ולהתהלה לפניו לא במקובלות לבד, ובזה הוא ממשיך אור בעשיית נפשות מחודשות כאלו הוא עצמן דשורש הנפשות הן עצמן שורש התורה פנודע, ותחלתו מן הנפש וגו' הם גרים שגייר ולא נשאר מהם פלום שהוא ע"ד וזרח משעיר וגו' שדרשו רז"ל (ע"ז ב:) שסיבב הקב"ה התורה על כל אומה ולשון, שזהו התחלת התפשטות התורה בעולם הולף מתחלה לאו"ה כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, כי מצד תורה שבכתב שהוא מדרגת את האלקים וגו' לילף בדרכיו שמצוה זה אפשר גם לאו"ה להתנהג, אלא שהם שאלו מה פתיב בה כו' כי אחר שיש אומה ישראלית אז אפשר לגר להתגייר ונספחו אל בית יעקב שהם נטפלים לישראל כי זה כי פחם אחר שרואים אומה ישראלית מתנהגים על פי התורה אז גם הם מתגיירים, אבל שיהיו הם המתחילים בקבלת התורה שואלים מה פתיב בה כי אין להם תמימות, ולכה משנתקרב אאע"ה להיות תמים נתרחקו ג"כ כל אותן הנפש אשר עשו בחרן שלא היו גרים גמורים כי אז עדיין לא הי' אומה הישראלית, רק דאאע"ה תחלה לגרים שעליו הי' תחלה שם גר גמור אף שלא הי' עדיין אומה הישראלית, ומשזכה הוא לתמימות ושם ישראל נתבשר בלידת יצחק ואומה ישראלית יא ממנו ואפי' אליעזר ראש לתלמידיו שגייר הדולה ומשקה מתורתו וישמעאל בנו נדחי מירושתו שהוא הטפול ונחבור אליו

כי גם ישמעאל אין נקרא זרעו כלל, רק מ"מ החושף הכנה לאור זרח משעיר למו ואמרו בזוהר (ח"ג קצ"ב): דניטל זריחה והופעה מאו"ה וניתן לישראל, הפונה ככמ"ש הוא דמכונן התורה להיות הפל ביד ישראל וזה לכאורה דרף או"ה האומרים פחי ועוץ נדי וגו' וישראל הם להיפך מפירים דהכל מהש"י, רק מצד מה שאו"ה במחשבתם שהשתדלות בידם לא רצו לקבל השתדלות התורה הרי אדרבא מחשבות השתדלות מביא העדר השתדלות וישראל בעלי העדר השתדלות קיבלו השתדלות מזה מגיע פן משפטם להיות נחשב שלהם והשתדלותם, וכדרף שאז"ל (ע"ז יט) לבסוף נקרא תורתו וזה עיקר נתינת התורה ומתן תורה פמתנה להיות שלהם, ומזה זכו לתורה שבע"פ שהוא מצד שהתורה להם מתנה להיות שלהם ולא בשמים היא עוד, והיא מןרשה קהלת יעקב כמו שנתבאר שזה ירונה מאברהם אע"ה שקנים הכל ומצד חכמתו שהי' כל תורה שבכתב אצלו כתורה שבע"פ וכן תורה ציונה לנו משה לנו ולא לאו"ה, כי אמרו ז"ל (תנחומא תשא) צפה הקב"ה דאו"ה עתידין לומר אנו ישראל אמר מי שמסטורין כו' כי אחר דתורה פתיבא ומנחה או"ה דורשין בה לכבוד עצמן פרצונן, אלא שבאמת עיקר תורה שבכתב הוא פפי פירושן חכמי ישראל בתורה שבע"פ ותורה שבע"פ לא עשה כן לכל גוי שאף שיש חכמי או"ה הגם שיחדשו חכמות בענייני עבודת הש"י אינו נחשב לתורה שבע"פ רק מה שחכמי ישראל יחדשו, וזה זרח משעיר למו חכמ אנושית שזה עיקר בשעיר כמשאז"ל (איכה רבה פ"ב) יש חכמה באדם תאמין שנאמר והאבדתי חכמים מאדם וזה זרח לישראל להיות להם לבד חכמה אנושית כי אין קרוי חכמה אלא חכמת התורה: וזה פל ענין ניצוח חשמונאים ליון בזמן בית שני, שאז התחדשות התפשטות תורה שבע"פ אחר חתימת הגביאה כי נודע בתלמודבבבלימוד נקרא חכמת וננית כלל חכמות אנושית והם ההיפוך מתורה שבע"פ שהיא חכמה אנושית של התורה ורצו לבטלה מישראל היינו לבטל שאנו מאירים לפניו כביכול, וזהו טומאת כל השמנים שבהיכל עד שבא חשמונאי ונצחם, ובענין מעשה דיהודית בת חשמונאי ושאר צנועות דמסרי נפש' לקטלא על ביאת גוי שהוא שמירת תוקף פח הנהדות כמ"ש (עירובין יט.

) על בועל ארמית דלא מבשקר לי אברהם אע"ה, כי באיש ואשה נאמר והיו לבשר אחד ונגמה במראית העין לגוי וכן ההיפוך באשה, ומסירת נפש על ההבדלה הזו הוא שורש התמימות דישראל כי הן יקטלנו לו ניחל לא כאו"ה דבשעת צרתן התקצר וקיבל במלכו ואלקיו, ומעין חתום אלו הבתולות שגזרו על כל בתולה תבעל לטפסר (כמ"ש פתובות ג.

) שזהו טומאת השמנים כי שורש תורה שבע"פ סטרא דגוקבא פנודע, ולא ידעו דבנות ישראל מעין חתום אין שליטה לזר בתוכם, וכן נמצא פה חתום בחותמו של כה"ג וממנו הדליקו בביהמ"ק היינו מה שאנו מאירין לפניו כביכול, ודבר זה הוא פח תורה שבע"פ שאי אפשר לכתבו בכתב גלוי לכל העמים שהרי הם אומרים שחכמתם אמת, ומה שתורה שבע"פ הוא חכמה האמיתית הוא מצד מה שאנו יודעין שהקב"ה מסכים ע"י להיות זה נחשב פמאירים לפניו, ודבר זה נקרא מסטורין שלו ית' ואין בו גילוי לעין פל בעוה"ז רק לעתיד יראו פל בשר כי פי ד' דבר, פל דברי תורה שבע"פ הוא מה שפי ד' דבר ושכינה מדברת מתוך גרונם, וזהו מצות הדלקת נר חנוכה שאנו מאירין בעולם ניסיו כי פל יגיע עוה"ז בתורה שבע"פ הכנה לראית פל בשר דלעתיד ע"י מה שמאירין

לפניו בעוה"ז, ממילא זיו יקרי' מליא כל ארעא וניצוצין החוזרין מאירין לכל העולם
פולו כמ"ש והלכו גוים לאורך וגו', וזהו גר תנופה שמציתו בחוץ פשאין שעת הספנה
לקיים והלכו וגו': טז.

להבין ענין ב' אדרי"ן, וידוע די"ב חודש נגד י"ב שבטים כמ"ש בב"ר [פ' ויחי] ובשפ"ר
הימים חשבתי מסבא דאדר נגד יוסף שנעשה לב' שבטים ופעמים נמנה א' פעמים ב'
והארבתי במילי דאגדתא בזה ואח"כ מצאתי פן בספר קדושת לוי וכיונתי לדעת קדושים,
ואולם כפי קבלתי סדרן של ו' עמקים שבספר יצירה שבהם י"ב גבולי אלכסונים דהיינו
בכל עומק יש ב' קצוות אלכסונים שכל אחד הוא נגד חברו, וכן הם סדר י"ב שבטים
שכל אחד יש לו שבט פנגדו שעומד בגבול אלכסונו שהוא ממש נגדו והיפך צו, וכן הם
סדרן של י"ב פשוטות דבספר יצירה שם, ורשום אצלי סדרן בגבולי אלכסונים מסודר
נגד האותיות כפי הקבלה שקבלתי ושמעתי לזיוג השבטים זה נגד זה ונגד (נחקק תיבה
אחת) ונגד האותיות על סדר זה, יהודה יששכר נגד אותיות ל' ז' הם גבולי אלכסונים
נגד עומק רום, בנימין ראובן נגד אותיות נ'ח' נגד עומק תחת, אשר יוסף נגד אותיות
ס"ו, ליי דן נגד אותיות ה"ע, נגד זבולן נגד אותיות צ"י, שמעון נפתלי נגד אותיות
ט"ק, וידוע מספר יצירה סדרן של י"ב פשוטות לחדשי השנה היו"ז"ח"ט"י' לינ"ס ע"צ"ק
וכפי זה סדרן של חדשים מניסן עד אדר כסדר השבטים הוא לוי יוסף יהודה וקבלתי
בזה טעם על זה ג"כ מה דסינן נגד יהו וניסן נגד לוי אף דניסן ר"ה למלכים דישראל
והודה מלך רק בי מלכים ימלכו, ואין פאן מקומן], ראובן שמעון זבולן יששכר בנימין
אשר דן גד נפתלי, וחדשי הקיץ הם אלכסונים לחדשי החורף רק שאינן פסדרו זה נגד
זה וכפי זה נפתלי נגד אדר ויש סיוע לזה ממ"ש הראב"ד בספר יצירה בסדר י"ב פחות
הנפש דשם סידר שחיק לנפתלי כמ"ש נפתלי שבע רצון, [והיינו דרצון הוא היפך פעס
וכן תמורת שחוק פעס כמ"ש בפירוש רבינו סעדי' שם] וכ"כ בבהנר"א שם בשם פתבי
האריז"ל, ואדר נגד שחוק כפי נוסח ספר יצירה שבשערי ציון שהוא נוסח האריז"ל ע"י
בספ"ה המליך אות ק' בשחוק וצר כו' ואדר בשנה כו' ע"ש וכמ"ש בפ"ה הגר"א שם
מקרא דמשתה ושמחה ליהודים ע"ש, וכן מנהג לעשות כל מיני שחוק בפורים ומנהג
ישראל תורה דהוא על דרדך דרף שנא' יושב בשמים ישחק ד' ילעג למו, דיום אשר שברו
וגו' נהפוך הוא וגו' דזה שחוק גדול פאשר נהפוך קיימי של רשעים ואו"ה מהיפך להיפך
ואמרו בע"ז [ג' ב'] אין להקב"ה שחוק אלא אותו יום בלבד דעם בריותיו משחק ולא
על בריותיו, והיינו כמ"ש במגילה (ו) דאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים אבל
אחרים משיש, וזה שיין בכל או"ה דאפשר שיתגייירו או עכ"פ יקבלו ז' מצות בני נח
ויהיו מחסידי או"ה אכן בעמלק דכתב תמחה ואמרו במכילתא (בשלח) דאין מקבלין
גר מעמלק ומלחמה לד' וגו' ואיך שיין דאין שמח במפלתו, אבל זה השחוק דאותו יום
שיגמר אז מחיית עמלק שהוא ראשית גוים וכחו הוא המעוררם אז להתניצב וגו', כי
הוא התמצית של עשו הוא אדום נגד משיח בן דוד שהי' אדמוני נגד עשו פידוע מדברי
רז"ל בשוח"ט וח"ה ע"י בי"ר, ואמר בנתיקה וגו' ודרשו רז"ל (ירושלמי ע"ז פ"ב) על
ציצית ותפילין שהם ציוני הלבושים דישראל מאו"ה כי כל חפץ או"ה תא ניהוי לעמא
חד כמ"ש שובי שובי השולמית וגו' כמ"ש בשהש"ר, ובאמת זה אי אפשר כלל כי אפי'
ישראל שהמיר דת ר"ל והגדיל עבירות זו למעלה מזו אע"פ שחטא ישראל הוא

והמשיליהו בסנהדרין [מ"ד א'] לאסא דקאי ביני הוצאי, פי גוף הישראל מלידה מבטן מוכדל מגוף עפ"ם ואפי' תינוק בן יומו ניכר למי שיוכל להפיר שגה בשר קודש וזה בשר חמורים, ובאחרית ימים פשיבנרר זה דכל רואיהם פירוים וגו' וכאשר העידו מהאנמות בעת השמדות ר"ל דלשוא עמלו גם באותם שנשתמדו דאחר הסקירה נתברר להם שעדיין לבם לשמים פידוע בספורי הקורות, וע"כ באחרית הימים רצונם עכ"פ להיות לעמא חד מצד הלבושים דהיינו מצד הדמיון אף שאינו באמת מ"מ למראית העין הוא פן ע"ד שאי בשבועות (לא) א"ל או לבוש פמוהו כו', פי איש חכם נשפט את איש אויל דכל משפט וטענות שיש על ישראל הוא ע"י או"ה פי שאור שבפיסה ונשעבוד מלכות הפל אחד דכל זמן שיש מציאות לשורש רע ועמלק ואו"ה יש מציאות חוחים הסוכבים השושנה העליונה והוצי דסביב לאסא שהם חטאי ישראל פנזכר וכמ"ש בנדרים (סו).

(בנות ישראל נאות הן אלא שעניות מנולתן לילך במלבושים מגינים ונדמים למכונערים, וכמ"ש בשהש"ר על פסוק ששופתני השמש שהפיעור בא מדבר חיצוני הסובב לגוף ויוכלו להעבירו, וכמ"ש ביהושע בן יהוידק כה"ג שהי לבוש בגדים צואים והסירוס והלבישו מחלצות והם בגדי פהו גדול דמפנרש בפתוי דנתנו לאהרון לכבוד לתפארת, וכמ"ש בפרק פל פתבי (קיג): ר"י קרי למאני מכבדווא דבלא מתאי תותבאי (שר קמה) ועוה"ז נקרא לא מתאי ע"כ ניתנו רמ"ח מצנת עשה ושס"ה לא תעשה להיות איש הישראלי מצויין בהם בלבושי פבוד לתפארת דזה פל שורש יעקב אע"ה תפארת ישראל אשר בה אתפאר, ואמרו בויק"ר (פ"ב) למה מזהיר הפל לישראל משל למלך שמזהיר על בגד אחר לפי שאותו לבש כו' ע"ש פמה משלים הפל על שישאר לבוש של הש"י והיינו אשר וגו', פי אף דמלא כל הארץ פבודו אינו מקומו דבכ"מ (בלתי ניכר תיבה א') מלאכים אומרים אי מקים כו' רק פבודו שהוא לבושין, והיינו ע"י ישראל שפרסמו פבוד מלכותו וכמ"ש בסוף מנחות מקרטגוני כו' מכירין את ישראל ואת אביהן שבשמים, דע"י בני ישראל נתפרסם הפרת שמו ית' בכל העולם פולו וכידוע זה בכל או"ה היום באמונות שלהם, וזהו שורש של ישראל שהם תפארתו ית' ומשם התורה דכתיב בה אמת המופארת את ישראל בעלמא דשקרא שהם דבוקים באמת שתפון לעד וידוע מ"ש בזוהר אות ק' וה' הם אתנון דאשת זנונים ואשת חיל ובעת א"ז לאתתקנא גרמא פגונא דילה כו' ע"ש [בפ' תרומה קמ"ח סע"ב], והם אותיות של חדשי ניסן דניסן החודש הזה לכם שבו גאלת ישראל להיות פנס' מיוחדת ואשת חיל עטרת בעלה לפאר להש"י דזהו שורש ישראל מצד דיבוקם להש"י דהפעם ילנה אישי אלי דע"כ הוא נגד שבט לוי כפי קבלתיקבלתי הנזכרת, ובפירוש הראב"ד לספר יצירה תשמיש ללוי כו', והוא בלא לבושים כמ"ש (פתובות מח).

(אם אומר כו' היא פבגדה כו' דדביקות ישראל להש"י הוא בעצם בלי שום לבוש פכל פי מצד הלבושים אפשר להיות דמיון שוא, וכן בהתחלת החטא דאחר מתן תורה דאמר מי לד' אלי היינו השורש השנייה להש"י שלא להשתנות ע"י חטאים וכאו אליו פל בני לוי שגהו השורש שיש בישראל שדבוק לגמרי בהש"י וע"כ אי אפשר לו לחטוא בע"ז פלל, ותמורת תשמיש סירוס הוא בעולם התמורה אל אחר דאסתרס ולא עביד פיריו, ובקצוות אלכסוני שלו כמ"ש למעלה הוא שבט דן דידוע מ"ש במדרש (שוח"ט קא)

על פסוק פן יש וגו' או שבט אשר לכבו וגו' זה שבט דן דפסל מיכה יצא ממצרים פאלו ח"ו יש בהם שורש להיפך אבל גם הוא קדוש לאלקיו מחנפר בקדושה שמחנפר תמיד עם שבט יהודה נשיאו, ויהודה נקרא פולו על שם הקב"ה דקידש שם שמים בפרהסיא כמו"ש בסוטה (י), כי ענין יהודה הפעם אודה וגו' ההודי להש"י שעשה אותנו ג"כ חטיבה אחת פעולם (ברכות ו).

(וע"כ הוא נגד סיון שבו מתן תורה שע"י נתפארו ישראל ונעשו דוגמתו ית' וכמ"ש (ב"ב עה) עתידים צדיקים שיקראו בשמו ית' ומה אני כו' אף אתם כו' ונדרים לו.) הפל ע"י התורה, ודן ידן עמו פמיוחד שבשבטים לכרר דאף בעת שלכבו פונה ח"ו פאלו ח"ו אינו מפאר להש"י מ"מ בפנימיותם עמה פולם צדיקים הנקראים בשמו של הקב"ה וזה היפך אז הרוצה להיות דבוק בח"ע גלוי לעין, וכמו שהי' בניסן גאולה גלוי לעין פל דבני ישראל יוצאין ביד רמה וכן בניסן עתידין ליגאל ואוי למטיל פסותו בין לביא ללביאה פשנזקין זה לזה, ועי"ז זכה אהרן לבגדי כהונה ע"ד ואי סוף תענית אין אשה אלא לתכשיטין היינו הלבושים הוא לכבוד ולתפארת שאין ו שום אחיזה לרע, וממנו שורש התורה נשרע"ה.

וצורפא מרבנן דמורי כמ"ש יורו משפטיו וגו' ובכ"מ ובאת אל הפהנים הלויים והם שורש התורה וכן בכל זמן כמ"ש בספר יוחסין מעזרא וריב"ז ע"ש, והיינו שהם המפארים את ישראל לאביהם שבשמים וכמ"ש (זוה"ק ח"ג כ) משה שושבינא דמלפא ואהרן שושבינא דמטרוניתא העוסקים ביחוד וזיווג החו"כ, ושושבינין למה שלא יוציאו שום לעז על הפלה ע"י השפחות כמשז"ל בעגל ובאהרן התאנף וגו' שהוא שושבינה וניצול ע"י משרע"ה שושבינא דמלפא, ומשניהם נתברר האמת דלא חטאו ישראל פלל דהרי אהרן אמר חג לד' מחר שם הוי' והודו לו, ואשת זנונים בעת לאתמקנא כו' שזה פל חפץ או"ה לומר אנו ישראל אבל רק בעת מצד עוה"ז דשקרא שיש מציאות לרצון שקר אבל לא יכולת, ואות דילה פגונא דקופא אצל בר נש כו' ע"ש בזוהר תרומה: ואמרו (ב"ב נח).

(דהפל בפני שכינה פקוף בפני אדם, וידוע ששכינה הוא כנס"י היינו שכינת הש"י בתוך לבבות דישאל, ואמרו ז"ל (סנהדרין קט) דמדור הפלגה נעשה קופין על שרצו להתדמות לבנות מנדל וראשו בשמים, והוא דוגמת ישראל בביהמ"ק ששם שכינתו ית' ואמרו (ב"ב שם) חנה בפני אדם פקוף בפני אדם וכן כביכול למעלה ודמות פמראה אדם עליו מלמעלה, וז"ש בשבת [ק"ד א'] ק' קדוש וכמ"ש קדושים תהיו כי קדוש אני דבזה מתדמים כביכול אליו וכל מקום שאמה מוצא גדר ערנה שם אמה מוצא קדושה והקב"ה נקרא שונא זימה, וגם או"ה אחר דור המבול גדרו עצמם בעריות ורוצין להתדמות לאדם ובאמת אמרו (נדרים לא) הנדר מן המולים כו' מן הערלים כו' שאין הערלה כו', וידוע דברי רמב"מ בספר מורה נבוכים דמצנות מילה היא הגדרת התאנה, וציבא מילתא כי הערלה היא אשת זנונים שהוא עטיו של נחש שבארתי במקום אחר דהוא שורש התאנה כמשז"ל (שבת נה:) על ישי דמת בעטיו של נחש ואמרו (ויק"ר פי"ד) על פסוק פעוון מלא אפי' חסיד כו' על ישי, וזב מותר במחנה ישראל כי אז"ל (סנהדרין סג) לא עבדו ע"ז אלא להתיר עריות כו' כו' דשורש ע"ז לא נמצא בישאל פלל, ומה שנא' שנא' פן

יש בכם שֹׁנֵרֵשׁ כו' הוא רק נִמְשָׁךְ מִיִּצְרָא דְעֵרִיּוֹת שִׁישְׁנוּ גַם בְּיִשְׂרָאֵל וע"כ שָׁרוּ עֲשׂוּ נִגְעַ
בְּכַף יְרִיכּוֹ פִּידוּעַ דְּכַעֲס וְתַאֲנָה הֵם ב' הַפְּכִים וְאִף דְּבִאֲמַת כָּל הַרְעוֹת מְחַוְּבִים יַחַד,
וְאָמְרוּ (בר"ר פס"ה) עַל עֲשׂוּ צַד נְשִׁים כו' מ"מ הוּא פּוֹשֵׁט טְלָפִיו פְּחִזִיר לֹמֵר מָה אָבֵא
נִשְׂא בֶן מ' כו' וּפְשִׁיטוֹת טְלָפִיִּים הֵינּוּ מֵה שְׂאֵפְשֵׁר לְהִטְעוֹת בְּנֵי אָדָם הָרוֹאִין לְעֵינַיִם אִפִּי
כְּעֵין שְׂמוֹאֵל הַנְּבִיא רַק ד' יִרְאֶה לְלֵבֵב הָאֲמַת, אֲבָל לְמִרְאִית הָעֵינַן יֵשׁ לוֹ אַחֲזִינָה בִּירְדָּ
יַעֲקֹב רוֹמֵז לְמָקוֹם הַתַּאֲנָה כִּמ"ש יוֹצֵאֵי יְרִיכּוֹ וְכוּ בִּירְדָּ דְסוּטָה, וְנֵב אָסוּר בְּמַחְנֵה לֹוִי
שְׁהֵם נְקִיִּים מִזֶּה וע"כ שְׂבֵט לֹוִי לֹא עָבְדוּ ע"ז ג"כ, (יוֹמָא ס"ו): וּבִזְהָ הוּא הַגְּאֻלָּה מֵאוֹמוֹת
כְּאֲשֶׁר נִתְבָּרַר פַּח זֶה בְּכָל יִשְׂרָאֵל (דְּכַח כָּל שְׂבֵט יִשְׁנוּ בְּכָלל הַכְּנָסִי דְכּוֹלָם זָרַע יַעֲקֹב
הַכּוֹלָל הַכָּל רַק בְּאוֹתוֹ שְׂבֵט הוּא נִגְלָה בְּפִרְט) שְׂאֵף עַרְלֵי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים מוֹלִים וְדָאִין
הָעַרְלָה נִקְרָאת אֵלָא עַל שֵׁם או"ה, וְהַמִּילָה הוּא הַמְּבַדִּיל בְּעֵצָם הַגּוֹף בֵּין בְּשַׁר קִידָשׁ
לְבִשַׁר טָמֵא כִּי זֶה אַע"פ שְׂחֻטָא יִשְׂרָאֵל הוּא כְּנֹזְכָר לְמַעְלָה, וּמִצַּד הַגּוֹף בְּאֲמַת אִין אַחֲזִינָה
כָּלֵל רַק הָעֵינִקֵר מִצַּד הַמְּלַבּוּשִׁים וְכִמְש"נ וְתַתְּפִשְׁהוּ בְּבַגְדוֹ דְּבַלְבוּשׁ אֲפִשֵׁר לְהַתְּדַמּוֹת
יֵאֲחִזוּ בִּירְדָּ, וְשׁוֹנֵרֵשׁ עֲשׂוּ הוּא רְצִיחָה הַנִּרְאֶה הִיפּוֹ מִתַּאֲנָה וְתַמְצִית פַּח עֲשׂוּ הוּא עֲמָלֵק
וְהוּא רֵאשִׁית גּוֹיִם שׁוֹנֵרֵשׁ הָאֲשֵׁת זְנוּנִים דְּבַעֲיַת לְאִתְּתַקְנָא כו', וע"כ בְּחַר הֵמֶן בְּחֹןֵדֵשׁ
אֲדָר שְׁנַבְרָא בְּאוֹת הַק' כְּגֹוֹנָא דְקוֹפָא כו', וּבְפִירוּשׁ הַרַאב"ד לְסַפֵּר יִצְרָה דְצָר בּוֹ דְגִים
בְּעוֹלָם וְלוֹ פַח הֵימִים ע"ש, וְיִדוּעַ דְּמִים רוֹמֵזִים לְתַאֲנָה שְׂמַצְמִיחִים כָּל מִינֵי תַאֲנָה וְזֵהוּ
נַחַל הַשְּׂטִים שְׂגָם הוּא קְדוּשׁ אֲצֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַעֲיָן מִבֵּית ד' יוֹצֵא וְהַשְּׂקָה וְגו' וְכִמ"ש
וּמִסְפָּר אֵת רוֹבַע יִשְׂרָאֵל, וְכִמוֹ שְׂאִי (שׁוֹח"ט מ' צ"ב) מֵה תָמַר יֵשׁ לוֹ תַאֲנָה אִף יִשְׂרָאֵל
יֵשׁ לָהֶן תַּאֲנָה וְמָה הוּא תַאֲנָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקב"ה, וְכִמ"ש תַּאֲנָת אָדָם חֲסִדוֹ הִיא מִדַּת
חֲסִד לְאַבְרָהָם אַע"ה שְׁנַצְטָנָה עַל הַמִּילָה דְמַמְנוּ הַתְּחַלַּת הַבִּירוּר לְזַרַע יִשְׂרָאֵל דְּכָל תַּאֲנָתָן
לְהַש"י, וְאָמְרוּ ז"ל (סוּטָה י"ט).

(בְּשִׁכָר כִּי אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל זְכוֹ לַחוּט שֶׁל צִיצִית וְרַצוּעָה שֶׁל תְּפִלִּין וְהֵם לְבוּשֵׁין
דִּיקָר שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל שְׂמַצְוִינִין גַּם בְּלְבוּשֵׁיהֶם, וְהַצִּיצִית הִיא בְּלְבוּשֵׁי הַגּוֹף לְהַסִּיר
בְּגָדִים הַצּוֹאִים עִי"ז וְכִמ"ש בְּאוֹתוֹ תְּלָמִיד בְּמִנְחוֹת וְדָף מ"ד) דְּטַפְחֵי צִיצוֹתָיו עַל פְּנָיו
לְהַצִּילוֹ מִתַּאֲנָה רְעָה, וְכִמ"ש וְרֵאִיתֶם אוֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם וְגו' וְלֹא תִתּוּרוּ וְגו' אֲשֶׁר אִתְּם זֻנִּים
וְגו' לְשׁוֹן זְנוּת וְאִתְּם דִּיקָא שְׂהוּא מְצוּי בְּכֶם, וְכִמ"ש בְּהַחֲלִיל (דָּף נ"ב).

(כִּי הַגְּדִיל לְעֲשׂוֹת דְּמַנִּיחַ או"ה וּמִתְגַּרָה בְּיִשְׂרָאֵל וְכָל הַגְּדוֹל יִצְרוּ גְדוֹל וְהֵינּוּ יִצְרָא
דְּעֵרִיּוֹת כְּדָאִי שֵׁם בְּעֹנְבָדָא דְאַבְיִי, וְאָמְרוּ בְּעִירוּבִין (דָּף י"ט) שֶׁהַכָּל יוֹרְדִין עַל עֶסְקֵי
הַנֶּם וְשֵׁם דְּאַבְרָהָם אַע"ה מִצִּיל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּנִמּוֹלִים, וְהֵינּוּ דְהַמִּילָה מְעִידָה דְתַאֲנָתוֹ
לְהַש"י וְזֵהוּ הַשׁוֹנֵרֵשׁ הַתְּקוּעַ מֵאַבְרָהָם אַע"ה וע"כ הוּא מִצִּילָן: וְזֵהוּ הַמְּנַהֵג לְהַלְבִּישׁ בְּגָד
צִיצִית לְמַתִּים וְכִמ"ש הַתּוֹס' בְּרַכּוֹת וְדָף י"ח).

(וְכִמָּה מְקוֹמוֹת מִזֶּה דְבִמְתִים חֲפְשֵׁי רַק הַצִּיצִית הוּא עֵדוֹת וְצִיּוֹן עַל לְבוּשֵׁיו ג"כ דְּהֵינּוּ
בְּהַתְּפִשְׁטוֹת הַמְּעֲשִׂים ג"כ לֹא חֲטָא, מְלַבֵּד הַמִּילָה הַמְּעִידָה עַל שׁוֹנֵרֵשׁ גּוֹפּוֹ וְרַצוּעָה שֶׁל
תְּפִלִּין שְׂהִיא הַקָּשֶׁר שִׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל עִם אֲבִיהֶם שְׂבִשְׂמִים עַד דְּרָאוּ כָּל וְגו' וְאָמְרוּ בְּמַגִּילָה
(דָּף ט"ז): אֵלוֹ תְּפִלִּין שְׂבִרָאשׁ, כִּידוּעַ דְּתְּפִלִּין שֶׁל יָד הוּא קָשֶׁר כָּל פְּעוּלּוֹתָיו לְהַש"י
וְזֵהוּ לָהּ לְאוֹת וְלֹא לְאַחֲרִים (מְנַחֹת דָּף ל"ז): דָּאִין זֶה גְלוּי לְכָל מִצַּד הַמְּעֲשִׂים הַנְּגָלִים,
אֲבָל תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ עַל הַתְּקָשְׁרוֹת הַמְּחַשְׁבָה וְרֵאשִׁית שׁוֹנֵרֵשׁ הִיְהִידוֹת דְּהֵם מְקוֹשְׁרִים

להש"י ומים רבים לא יוכלו לכבות ולנתק, זה גלוי לכל העמים בדרך של שמד דהרבה מפושעי ישראל מסרו נפשם על קידוש השם ואפ"ל האנוסים בצנעא שמרו פידוע, וזה נקרא מוסרותימו ועבונתימו (תוס' ע"ז ג': בשם ירושלמי שהם קושרים את ישראל שלא יוכלו לידבק ברע כלל וכשנתגלה זה פופל פחד על האומות ליגע בהם, וכמו שהי' ביציאת מצרים שמעו עמים וגו' כאשר מפירין מפירין הדיבוק של ישראל עם הש"י גלוי לעין עד שבא עמלק.

וקררה בפניהם ואמרו ז"ל (תנחומא תצא) שחתה מילותיהם כו' היינו דבנה יש לו טענה למראית העין פנזפר, והוא הראשית גוים לעומת הראש דבני ישראל שבקדושה שמקושר להש"י בגלוי ועי"ז ממילא כל הגוף ג"כ מקושר והוא מניעץ ננתקה וגו' לנתק קישור זה, ועבונתימו הוא תפילין כי עבות הוא המקשר דבר לדבר וזה ירצו להשליף כי לנתק כביכול מפירים שאי אפשר כי הקשר אמיץ רק רוצים להשליף ע"ד השליף משמים ארץ תפארת ישראל שעדיין ישנו לתפארת רק שמתבולל בארץ ונטמע בין העמים ח"ו למראית העין, ומוסרותימו היא חוטי הציצית שהמוסרות קושרין הדבר בעצמו היינו שלא יוכלו לחטוא ולהתלבש בבגדים צואים וזה רוצים לנתק לגמרי והיינו דהם חושבים דבלבוש עכ"פ אפשר להתדמות, וזה כל חפץ אומות בעקבתא דמשיחא להתדמות עכ"פ בלבושים ועניינים הנגלים להיות במראית עין לעמא חד, ועל זה אמר למה רגשו וגו' יתגו ריק כי הוא מחשבת ריק ודמיון שמצד שהם בדמיון חושבין שיש משותף לדמיון, אבל באמת הוא דבר ריק שהדמיון אין בו ממש ואינו אלא כדרך שעושין המשחקין כל מיני דמיונות לשחוק שיוכלו להתדמות מכל דבר, והש"י ברא ג"כ ענין זה לשחק כמ"ש ליתן זה יצרת לשחק בו [והוא מהדגים] ועי' בהספינה ע"ד סע"ב] דירדן מגלגל ויורד לפיו, היינו כמו שקבלתי דירדן בעולם כמו כבד בנפש וסמך מלשון הגמ' בכורות נ"ה סע"א] דמסמיה זכרותא דירדנא כו' פרותא דדמא כבדא עיין שם, דממנו פח הפעס דוגמת כבד כועס וע"כ אמרו [גדרים כ"ב סע"א] ונתן לה לב רגז ו' לא עברי ירדנא יעו"ש, והשחוק תמורת פעם דע"כ נוצר ענין השחוק בעולם בטל לב רגז ולהפיגו עי"ז וע"כ ניח ירדן פיו של לוינתן לכלותו בפיו וזהו הפל קדושה כי גם ירדן מפלל ארץ ישראל ארץ הקדושה, אבל בעולם התמורות הם זה לעומת זה פידוע שהעומד כנגד חבירו שמאלו נגד ימינו וימינו נגד שמאלו, וכאשר הם רוצים להתדמות ישראל לעכו"ם מי שמפיר באמת דצורת ישראל משונה לגמרי איה לה דמיון של שחוק יותר מזה ומעורר שחוק למעלה דיושב בשמים ישחק למו, וממילא מתעורר בעולם התמורות תמורת שחוק פעם ואז יבהלם באפו ובחרונו וגו': ושלשה מיני שחוק הם כמ"ש בברא"ר [פרשה נ"ג] אין מצחק אלא ע"ז ג"ע וש"ד ע"ש מקראי דמייתי, פידוע כל דבר חלוק לג' בהכרח אמצעי וב' קצוות והולך פן לעולם כל שאפשר להתחלק פנודע, וכן הצחוק אף שהוא פרט אחד מתחלק ג"כ לג' אבות החלוקות, והם ג' מינים שבו ב' מהם מה שמשחק עם הזולת או עם אחר כמו יצחק מצחק עם וגו' או כמו לצחק ב' דמייתי בב"ר או על אחר וכן יקימו הנערים וישחקו דהשחוק הוא מן החלש כמו ששחקין על הנכשל ונופל וזהו משחק על בריותיו דלעתיד.

והג' הוא גם בינו לבין עצמו כשעושה דבר של דמיון שאינו אמת. רק לצחוק וכמו כמתלהלה וגו' ואומר הלא מצחק אני וכן ניקומו לצחק, ועיקר ע"ז לפי האמת אינו אלא

דמיון כּוֹב הַנְעֻשָׁה לְצַחֹק כּמ"ש בּשמו"ר (פּמ"ג) לְאִשָּׁה שֶׁהִיְתָה מְחַבֶּקֶת לְדַמּוֹת שֶׁל עֵץ ע"ש, וּב' אֵלֶּה הָאֲחֻרוּנִים הוּא מְצַד הַתְּפִשָּׁטוֹת עֲנִין הַצַּחֹק בְּבְרִיאָה, אֲבָל תְּכַלִּית הַבְּרִיאָה לֹא הִי דְמִיוֹן שְׂאִינוֹ אֶמֶת וְלֹא לְהִרְעֵ לְשׁוֹם בְּרִי' וְלַעֲשׂוֹת דְּמִן שֶׁל נְעָרִים שֶׁחִיק שֶׁזֶהוּ הַשַּׁחֹק עַל בְּרִיּוֹתָיו שֶׁהוּא בַע"כ שֶׁפִּיכַת דְּמִים וְהַלְבֵּנַת פְּנִים לְמִי שֶׁשׁוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ וּמֵאֲתוֹ לֹא תִצָּא הֶרְעוֹת, רַק בְּעֵיקָר הִצְיָרָה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוֹ הֵינּוּ עִם בְּרִיּוֹתָיו שֶׁהוּא שֶׁעָשׂוֹע גַּם לְמִי שֶׁצּוֹחֲקִין עִמּוֹ וְלֹא עַל דְּרָף דְּמִיוֹן כּוֹב רַק עַל דְּרָף הַשְּׁעָשׂוֹע לְהִטִּיב לְבוֹ וְלְהַפִּיג כַּעַס וְלִב רָגֹז, וְשׁוֹרֵשׁ עֲנִין לְוִיָּתָן עַל דְּרָף הַסּוֹד עִי' זֹהָר [אַחֲרֵי נ"ח א'] וּבְמִקְדָּשׁ מְלֶךְ דְּרוֹמָז לְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, ר"ל צִיּוֹר הַמְּשִׁיף הַשְּׁפַע מִן הַמְּשִׁפֵּע לְמִן שֶׁפַּע ש"ה גּוֹרֵם גּוֹרֵם צַחֹק בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּפְשָׁטֵי' דְּלְצַחֵק בּוֹ הֵינּוּ בְּכָל עֲלָמִין וְכֵן הוּא בְּזֹהָר [שְׁמוֹת י"א ס"ב] דְּאִשְׁרֵי לְוִיָּתָן לְחִידוֹי לְעֵלְמָא כּו' ע"ש וְאוֹתוֹ עֲנִין ג"כ בַּפ' שְׁלַח [ק"ע"ד א'] וְשֵׁם אִיתָא בְּלַחֲדוֹי בְּעֵלְמָא וּט"ס הוּא וצ"ל לְחִידוֹי לְעֵלְמָא, (וְאִפְשָׁר דְּצ"ל כָּל חִידוֹי בְּעֵלְמָא וְכֵן הוּא בְּמִקְדָּשׁ מְלֶךְ פ' שְׁמוֹת שֵׁם מִהֲגַהֵת הַרְח"ו, אָף מ"ש שֵׁם לְוִיָּתָן חֲכָמָה וּבְעֵלְמָא בִּינָה אִם קַבְּלָה נִקְבַּל כִּי מְקוֹם יֵשׁ בְּרֵאשׁ לְפָרֵשׁ בְּעֲנִין אַחֵר, וְאִין פָּאן מְקוֹם לְהֶאָרִיף בְּסִתְרֵי תוֹרָה] וְעִי' בַּפ' וִיחִי [ר"מ"ז א'] לְאַתְתַּקְנָא לְמִטְרוּנִיתָא לְמַחְדֵי עֵילְאִי וְתַתְּאִי כְּמָה דְּאֵתָא אִמֵר לְוִיָּתָן כּו' ע"ש וּבְמִקְדָּשׁ מְלֶךְ שֵׁם, וּפְשָׁט מַלְת לְוִיָּתָן כְּמַעִיר אִישׁ וְלוֹיּוֹת וְכַלְשׁוֹן הִירוּשָׁלַיִם דְּמ"ק פ"א ה"ה) לֹא תַעֲוֹרֵר אִשָּׁה לְוִיָּתָהּ וְכַדְפִּירֵשׁ"י [אִיּוֹב ג'] עַל פְּסוּק הַעֲתִידִים עוֹרֵר לְוִיָּתָן, וְדָגִים פְּרִיִצִי כּמ"ש בְּהַסְפִּינָה שֵׁם וְלְוִיָּתָן שֶׁהוּא הַגְּדוֹל שֶׁבָהֶם פֶּח זֶה עֲצוּם בּוֹ יוֹתֵר, וְזֶהוּ שׁוֹרֵשׁ הַצַּחֹק הַנּוֹצֵר בְּעוֹלָם דַּע"כ אֲמָרוּ בְּסִפְרֵי יִצְרָה הַמְּלִיךְ אוֹת ק' בְּשַׁחֹק הַרוֹמָז לְקַדוּשָׁה וְגָדַר עֲרֻנָה כְּנֹז"ל וְכּמ"ש (יְבָמוֹת כ') קַדָּשׁ עֲצָמָה בְּמִוֶּתֶר לָף דִּיהִי' הַשַּׁחֹק בְּקַדוּשָׁה, וְעַל דְּבָר זֶה נִסְמִית עֵינּוֹ שֶׁל אִיתּוֹ רִשְׁעֵ אִמֵר מִי שֶׁהוּא קְדוֹשׁ וּמְשַׁרְתּוֹ קְדוּשִׁים יִסְתַּפֵּל בְּדַבָּר זֶה וְכּמ"ש נְדָה ל"א) כִּי מִי שֶׁשְׁכָּלוֹ מְזִימָה וְאִשְׁתּוֹ זְנוּנִים אִין מִבִּין שִׁיְהִי' שִׁיִּכּוֹת קַדוּשָׁה בְּזָה פְּלֵל, וְכֵן נִחַשׁ שֶׁהוּא אִשְׁתּוֹ זְנוּנִים אֲמָרוּ ז"ל (בֵּר"ר י"ח) רָאָה אוֹתָן עֲרוּמִים כּו' וְנִתְקַבְּלָא בְּזָה שִׁיְהִי' מְצִיאוֹת קַדוּשָׁה וְע"כ בְּעַת לְאַתְתַּקְנָא בְּרִזָּא דְּאִשְׁתּוֹ חֵיל, אֲבָל לֹא כְּנָשִׁים הַמְּצַרְיּוֹת הָעֵבְרִיּוֹת כִּי חֵיּוֹת הֵנָּה דְּמַצְרִים הוּא עֲרוֹת הָאֲרִץ וְרִזָּא דְּאִשְׁתּוֹ זְנוּנִים, וְע"כ נִקְרָא פְּרַעָה לְוִיָּתָן כַּדְפִּירֵשׁ"י [תְּיָלִים ע"ד] עַל פְּסוּק רִצְצָתָ רֵאשִׁי לְוִיָּתָן וְכֵן תְּרַגּוּם יוֹנָתָן יִשְׁעֵי' כ"ז] עַל לְוִיָּתָן נִחַשׁ בְּרִיָּס, וְהֵינּוּ מְצַד שׁוֹרֵשׁ נִחַשׁ דְּלוֹיָתָן וּמְלֶךְ פֶּל אֲנֻמָּה הוּא שׁוֹרֵשׁ כֶּחַ פֶּל הָאֲנֻמָּה, אֲבָל בִּישְׂרָאֵל יֵשׁ בְּזָה חֵיּוֹת אֱלֹקֵי וּקַדוּשָׁה וְע"כ טָרָם תְּבוֹא וּגו' דְּנָשִׁים צְדֻקְנִיּוֹת לֹא הִיוּ בְּפִתְקָא שֶׁל חֲנוּהָ כְּמוֹ שֶׁאִז"ל (סוֹטָה י"ב) וְעָמָה כּוֹלָם צְדִיקִים וּמְצַד חֲטָא אֲדָה"ר גְּרָם דְּסִיָּרָס הַזְּכָר וְהַרְג הַנְּקִיבָה וּמְלַחָה לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא כְּמִשׁוֹ"ל פֶּרֶק הַסְּפִינָה (שֵׁם) וּלְפָנָיו כְּבִיכּוֹל גְּלוֹי מְקוֹדָם הַכֹּל וְלָמָּה לֹא נִבְרָא מִתְחִלָּה סָרִים תְּמָה וְלֹא יִצְטָרֵף לְעֲשׂוֹת אִח"כ דְּבָר שֶׁאֲסָרָה תוֹרָה וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ וְעִי' שְׂאִילַת יַעֲב"ץ חֲלָק א' דְּנוֹהֵג גַּם בְּדָגִים, וְיֵשׁ לְעֵינֵי בְּזָה לְדִינָא וְאִין פָּאן מְקוֹמוֹ דַּע"כ"פ הוּא פְּעוּלָה לְלֹא צִוְרָף וּמְגוּנָה] וְכֵן קָשָׁה עַל בְּהִמּוֹת בְּהִרְרֵי אֶלְף דְּשֵׁם דֵּה"ל לְבָרוּן מִתְחִלָּה כֵּן הַזְּכָר מְסוּרָס וְהַנְּקִיבָה מְצוּנָנָת, וְע"כ דְּתַחֲלַת בְּרִיאָתָן הִי לְפָרוֹת וְלְרִבּוֹת וְלֹא הִיוּ מִתְרִיבִין הָעוֹלָם, וּבְפִשׁוּטוֹ כִּי בְּתַחֲלָה שֶׁהִי אֲדָה"ר בַּג"ע נִרְאָה דְּכָף הִי הַבְּרִיאָה מְשָׁפֵן אֲדָם בְּגוֹ עֵדוֹן וְעוּה"ז לְמִשְׁפֵּן חֵיּוֹת וְלֹא שִׁיְהִי דִּיחְרִיבוּ הָעוֹלָם דְּהִרֵי לְצַחֹק נִבְרָאוּ, רַק אַחֵר דְּנִתְגַרֵּשׁ אֲדָם מַג"ע וְהִצְרָף עוּה"ז לְמִשְׁפֵּן בְּנֵי אֲדָם יֵשׁ חֲשָׁשׁ דִּיחְרִיבוּ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִהִי מְקוֹם לְבִנֵי אֲדָם לְשָׁפֹן בּוֹ, וְע"ד הַסּוֹד בְּתַחֲלָה הִיוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת

בקדושה ואחר החטא דגיש מקום לרע ויש ליגרא שלא תפשוט ביותר ח"ו עד שיחריב העולם, וסירוס זה הוא מ"ש בסבא דמשפטים [ק"ג א'] ואל אחר אסתרים כו' דאלמלא עביד פירין יטשטש לכל עלמא, וידוע מ"ש (שבת ק"ה:) איזהו אל זר שבגופו של אדם זה יצה"ר וזהו שורש אל אחר, וידוע דגיש ב' מיני יצ"ר פח הפעסני והתאנני ושורש התאנה הוא בקדושה דע"כ זב מותר במחנה ישראל משא"כ מצורע שפא ע"י פעס ולה"ר משתלח חוץ למחנה ישראל פי זה דנקרא רע אין לו שורש בקדושה, וקודם החטא גבורות קדושות הי' רק פח הצמצום שלא יתפשוט יותר מן הראוי הגורם חנורבן וכמ"ש מפי עליון לא תצא הרעות ולא יגורף רע ולא יצא מדת הפעס לפועל, אלא אחר שגיתן מציאות לחטא דע"י החטא וחרה אף וגו' וכן לדון בדיני סנהדרין ולהיות קנאים פוגעים בחוטאים ולנקום מעפוי"ם משא"כ קודם חטא אין מציאות לזה, לכן תחלת חטא אדה"ר הי' בתאנה ואח"כ נמשך חטא קין ברציחה, וגם בבעלי החיים יש יצ"ר וכמ"ש בהרואה (ס"א).

(דהא חזי דנשפא ובעטא) ובעטא, וזהו פח השור פי יגח ואמרו בפרק ע"פ (ק"ב:) להרחיק משור שחור ביומי ניסן דכשדעתו זחה עליו ע"י מילוי תאנתו גובר בו יצ"ר דנגיחה, וע"כ המסורסים אין נוגחין פי יצר זה ג"כ נמשך רק מתאנה ובהמות בהררי אלה שיהוא שור הגדול שבעולם בו תוקף פח זה ביותר, ועל זה אמרו בויק"ר [פרשה י"ג] דלעתיד לבוא יהי קניגיון דלוי' ושור הבר דזה נגחו בקרניו וזה נותרו בסנפיריו ע"ש, והוא זמן שחיטת היצה"ר שאמרו בהחליל (נ"ב:): ושני יצרים אלו הם הפכים זה לזה וכל אחד כשהוא בקדושה מבטל את חברו, ובהספינה שם אי' קניגיון זה דלוי' ע"י גבריאל הוא גבורות הקדושות, פי יצרא דשפיכת דמים וכעס יתבטל לגמרי אבל יצרא דתאנה צריף לעבודת ד' ג"כ, ואמרו בזוהר (ח"א קל"ז:) דאיקרי קרי לכו דאתלבו ולא יתבטל וכאמרם ז"ל (זוה"ק ח"א קל"ז) ונתתי לב בשר לב להוציא בשר ולא להנאת עצמו, וע"כ יהי קניגיון שלו ע"י גבורות הקדושות והקב"ה עוזרו פדאי' שם דלוי' זה אפי' חסיד שפחסידי כו' (ויק"ר ריש תזריע) ובעוה"ז אסתרים עכ"פ, וע"ש במקדש מלה ופ' משפטים] בשם האריז"ל דסירוס זה הוא בראש במוח הדעת והוא ג"כ בעץ חיים בשער הקלף ועל זה נאמר ריצצת ראשי לוי' וישם הוא משפן עמלק ראשית גוים שבו נאמר תמחה ואין מקבלין גר ממנו (כמ"ש מכילתא בשלח) דלא עביד פירין ובלשון הסבא שם דלית לי' תיאובתא שהסרים אין לו תאנה, וזהו שורש עמלק שהוא תוקף פח הרציחה דלהשמיד להרוג ולאבד עד שחושב שאין לו תאנה כלל ושפזזה יש לו מעלה על ישראל, וע"כ כשנפל הגורל על אדר שמוח דאז מת משרע"ה (מגילה י"ג:) שהיא הדעת דישראל, פידוע (מתקונים) דמשה מלגאו בסוד הדעת וע"כ הוא הגואל ממצרים ערות הארץ מקום הזימה דאשת זנונים, והוא המעיד דאצל בני ישראל הוא בקדושה דדעת דקדושה הוא ממש היקף זימה דע"כ נקבר מול בית פעור ואחר מעשה דשטים פי הוא ממש הפכו דע"י הזימה מסתרים הדעת, וכידוע דע"י הרהורים ושטיפות הזנות קשתו ננערת כפירש"י שאין מוליד ר"ל (סנהדרין צ"ב') וזהו סירוס הדעת דקליפה דאסתרים ממילא ע"י התגברותו ביותר, משא"כ דעת דקדושה אדרבא בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו ותמלא הארץ מקים הזימה ג"כ אותם, וע"כ בז' באדר נולד ומת פי חודש

זה נגד פת התאונה פנזפר ומזלו דגים דפריצי ונדגו לרוב דבהם פת הרפוי, ותחלת יצירת פת פרו ורבו נאמר בדגים ובכל התחלה הפת עצום ביותר, ואיתא בר"ה (ח).

(אימתי לבשו כרים הצאן באדר מתעפרות באדר כו' וישראל נמשלו לצאן שגם הם פרים ורבים ביותר דע"כ נקראים עשפרות שמעשרות (חולין פ"ד): ומצרים עבדו להם דהם שטופי זימה ועי"ז אסתרו ואין להן שניכות לפרו ורבו ולהתדמות להם רק עבדו לאותו פת שנעשה אצלם פאלוה ר"ל שזהו שןרשם, וכשנגאלו ממצרים שמעו עמים ירגזון זולת עמלק שהי' חישב עצמו היפה פת זה לגמרי וע"כ חתה מיליתיהם ונרק כו' טול מה שפחרת, (כמ"ש תנחומא תצא) פי הש"י בותר בקדושת אותו פת והוא מכחיש זה שאין בו מצואות קדושה פלל פי מצא הנחשלים אחריה, ומשרע"ה נולד זו אדר לברר קדושת אותו פת פי ע"י הק' הרומז קדושה נוצר פת זה וחודש זה, וז' ימים הם בגין שלם לכל דבר כז' ימי בראשית ו' ימי המעשה ובו' נגמר וישבת וכן הי' זו אדר לידת משרע"ה וגם פטירתו שהוא גניזת אותו פת, ונדוע דבפטירת כל צדיק שביק חיים לכל חי דכחו וחסיותו נשאר בעוה"ז בתלמידיו וכ"ש משרע"ה שיהוריד לנו תורה מן השמים, ועי"ז נעשה התפשטות דברי תורה בלבבות בני ישראל עד אין קץ וחסיותו הוא התחלת תורה שבע"פ שהוא ריבוי דברי תורה לאין קץ ועד שאמרו (במ"ר פי"ט) ראתה עינו של רע"ק מה שלא ראה עינו של משרע"ה והכל ע"יהמשכת משרע"ה וחסיותו דשביק והניח בעולם בתורה שפכתב הנקרא על שמו, ונמצא פטירתו הוא התפשטות פחו בגלוי לכל לבבות בני ישראל, וע"כ הקב"ה ממלא שנות צדיקים מיום ליום וכמ"ש ר"ה י"א) דביום שנולד והתחיל התגלות אורו בעולם בו פיום מת ומתחיל התפשטות אורו בעולם, וע"כ הי' בז' אדר שהוא רומז על קדושת פת חודש המתפשט בכל לבבות בני ישראל ובתלמידי חכמים ביחוד הם משןרש משרע"ה פיזוע וע"כ הם נמשלו לדגים כמשז"ל (ע"ז ג'): דאי אפשר לחיות בלא תורה פדגים בלא מים וכן בזוהר [ס"פ שמיני מ"ב א'] ועוד בכמה דוכתי וע"כ אמרו בהחליל (נ"ב) אלו מאן דסני כו', וכל קדושת פת התאונה הוא רק ע"י התיירה כמ"ש (סופה נ"ב): אם פגע בה מניול זה [הוא פת התאונה שהוא ניוול גמור כמ"ש בשבת וקנ"ב) חמת מלא צואה כו', ואמרו לשון זה פמורה באצבע לפי שישנו בכל אחד אפי' חסיד שפחסידיים דהכל רצין אחריו] משכהו לבית המדרש אם אכן ניםוח כמ"ש אבנים שחקו מים דגם דברי תורה נמשלו למים והוא ממשיך כל תאנתו וחשקו בדברי תורה ושם כל שעשויעיו ועי"ז ניםוח לב האכן המורה תוקף תאנה היפה לב בשור לב.

להוציא בשור, פי פשאין תוקף תאנה יוכל להוציא בשור ולהוליד משא"כ ע"י תוקף תאנה מסתרו פנזפר ונצטנן פחו פאבן ע"ד שאי' (סופה י"א) על פסוק על האבנים יריפותי מצטנות פאבנים וזהו בעת לידה דאז פסק תאנתה כמ"ש בנדה (ל"א): דנשבעת שלא לידבק, וע"י התורה ניםוח פת אבן זה ונעשה לב להוציא בשור [ואם ברזל מתפוצץ י"ל דרומז על יצר דרציחה שהברזל ממית בכ"ש (סנהדרין ע"ו): והוא חרפא דעשו פיזוע] וזהו תבלין דתורה ליצה"ר שבבריאה פלשון הגמ' [ב"ב ט"ז א'] דבריאת יצר הנינו בתאנה כנז"ל דזה אפשר להיות בקדושה פשיה' ע"י תבלין דתורה המגדירתו שיהי' בקדושה ואז הוא מתחיל ונעשה מאכל טוב פי התבלין הוא לתמן הדבר שיהי' טוב, והתורה היא מורשה קהלת יעקב ולא עשה כן לכל גוי דגוי העוסק בתורה חייב (סנהדרין

נ"ט) ויש תורה באדום אל תאמין (איכה רבה פ"ב) ע"כ אי אפשר להם לדעת מציאות זה בקדושה כלל, וע"כ שמח פשנפל על אדר דבכח זה דימה שיש לו טענה נגד ישראל וראי' דאז מת משה, דהבין המיתה כמו אצלם דנפסק הפח לגמרי ואצל ישראל אינו פן דזרח השמש ובא השמש היינו דשקיעה הקודמת היא הגורמת זריחה שאחרי ע"י התפשטות פח הנזכר והראי' דאז נולד ג"כ, ואדרבא אותו חידוש מיוחד לניצוח ישראל נגד אומות כמ"ש (תענית כ"ט): האי מאן דאית לי דינא בהדי גוי כו', דרק עי"ז הפח הוא בירור מעלת ישראל לעין כל עד דרבים מעמי הארץ מתיידיים פי נפל פחד וגו' דמרדכי נקרא יהודי שפפרו בע"ז (מגילה י"ג) דהיינו הדביקות באמת היפך הדמיון, דזהו פח יהודה שנקרא על שמו של הקב"ה (סוטה י'): היינו שם הוי' המורה מדת אמת ליצלב פידוע וכן תורה דכתיב בה אמת ניתן בסיון דהוא נגד יהודה כפי מ"ש למעלה, וזה החילוק בין ישראל לעמים דאצלם כל התאות דבוק באמת ואינו דמיון פאשה זונה דנקרא לחם שקר, וכן מה דעמלק חושב עצמו נקי מתאנה הוא רק מצד דמיונו כי על האמת רציחה נמשך רק מתאנה כנו"ל ובנדאי בו שורש הזימה ג"כ על האמת וכל העפום ערלים אבל ישראל פולם מולים (כמ"ש נדרים ל"א).

(דהפל בקדושה, וכאשר נתברר שחוק דקדושה נתעורר בעילם התמורות מדת הפחד עליהם וע"י שחוק של דמיון נתעורר החרון והאף דהוא ג"כ דמיון של מינה זו להאבידם, אבל ע"י שחוק האמיתית נתעורר מדת פחד אמיתית שהוא פחד יצחק ליפחד מהדר גאוונו ית' עד שע"ז מתיידיים ורוצים לידיבוק באמת, ואניבי היהודים והמן נעשו לשחוק בעולם שהם מלכ הדמיון ונעשה מהם שחוק של דמיון ונעשה זה ע"י לקיחת אסתר אסתר לאחשורוש כי אמרו בפרק עושין פסין (י"ט).

(דבועל ארמית נמשך ערלתו ואמרו בפרק אין מעמידין (כ"ז.) אשה כמאן דמהילא דמי וגבה לא שייך משיכת ערלה כלל ולעולם היא כמאן דמהילא, והיינו דבועל ארמית הוא נותן שפע לה ויש לו דיבוק עמה שהיא מקבלת שפעו דאם תתעבר ולדה פמותה ומוליד בן לע"ז ע"י שפעו, משא"כ נבעלת לעפום דהולד פשר וידוע דברי ר"ת בתוס' פ"ק דכתובות דאפי' באשת איש רחמנא אפקרי' לזרע' דזרמת סוסים זרמתם ונמצא לא קבלה שפע ממנו כלל רק כזוכה מן ההפקר ולא פדבקה עי"ז בו, והענין כמו שנתבאר דאל אחר אסתרס והוא הדכורא דבי' הי' הסקרוס, ושורש התאנה הוא בנזקבא פידוע דבה היטה התחלת הסתת נחש לתאנה ואמרו (ד"א רבה פ"א) כל שיחתה של אשה אינו אלא ניאוף שזהו ע"ד שאי' (עירובין נ"ד:) בת"ח כל שיחתן תורה דכל אחד כפי מה שהוא נרשו פן הוא שיחתו, ומ"מ אמרו ז"ל (פתיחות ס"ד) יצרו של איש מרובה וצא ולמד משוק של זונות כו', כי פבר הרג את הנקיבה אחר החטא דנתקלה ואל אישך תשוקתה שאין תובעת בפה דזו יצרה בפנים ואינו בהתגלות, ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא היינו פשיטלבן פח התאנה אז יחזור להם פח זה להיות אשת חיל עטרת בעלה ונקיבה תסובב גבר וזהו חדשות שיהי' אז בארץ' פנודע מטעם הארין"ל על פסוק זה: ובסבא דמשפטים [ק"ח סע"ב] איתא גם בלוי'תן ציון את הנקיבה, ולכאורה הוא נגד גמ' ב"ב שם אבל כמ"ש הגמ' שמלמדת לנו הנגלות דברה גם כאן מלכ הנגלה ומצד ההתגלות הרגה פנזכר ומלחה רומז ליסורין כמ"ש בפ"ק דברכות (ה').

(מה מלח כו' והוא קללת הרבה ארבה עצבונה והוא ממתיק הבשר רומז לתאנה כמ"ש בסוטה [ה' א'] בשר בושה סרוחה כ' והבושה היא בתאנה דרך קודם הסטא נאמר ולא יתבוששו, והוא טפה סרוחה והוא מהאשה כמ"ש (נדה ל"א) אמו מזרעת אדם ממנו בשר כו' והמלח ממתיקה דהקללות היו להמתקה דעי"ז יומתק פניו תבלין דתורה, ועי"ז נמשך הצינון לכח הפנימי שממנו דיבר בזוהר העוסק בנסתרות וגם בזה פוננתו על פנימיותו דאל אישף תשוקתה בלב, ובדבור זה הוחרז לה פח היצר בפנים אחר שמלחה בעצבון ונצטנן פח יצרה, בדגים דפריצי אין הצינון מועיל פי הש"י יצר פח זה לקדושה רק פעל ההריגה בחוץ.

ע"י צינון זה שבפנים דעי"כ לא יוכל להתפשט לחוץ כלל, וכל פח תאנתה הוא רק מצד צירופה לאיש וע"כ והוא ימשול בה דהכל ממנו, וע"ד שא"י בכתובות [נ"א ב'] דבתחלתה באונס יצר אלבושה עד שתוכל לצונח דהיא שוכרתו היסף שוק של זונות פי הוא הלבשה יצ"ר שלו, דזהו הדיבוק והיו לבשר אחד ועי"ז הוא פח ההילדה להיות לבשר אחד בולד, וזה גם בישראל קדושים אבל באו"ה אמרו בברא"ר פ' פ"ז] ארורים הרשעים כו' זו כבהמה שפכה עמי פי גם נקבותיהם עם הדומה לחמור רק דמ"מ פיון דמולידה ממנו ועובר ירה אמו דע"כ ולדה פמותה אי אפשר לומר אפקרה לזרעה פי היא אין לה זרע רק גופה הוא הפועל בזרע האב, ואף דזרע ישראל במעי עכו"ם כבמעי בהמה מי' קדושין [ס"ט א'] גבי שפחה וע"י שבת [פ"ו ב'] מ"מ הרי נעשו לבשר אחד, וע"כ אמרו ז"ל (סוטה ג'): דקשורה בו ככלב שיש לה דיבוק עמו וע"כ קשה לפרוש פי הדיבוק פעל גם בו קצת דיבוק בה, דע"כ אמרו בסנהדרין [פ"ב א'] דלא יהי לו ער בתכמים ואם פהו הוא כו' ע"ש דנדבק בו שורש ונהמת גיות שהוא היסף התורה והנהונה דאין להן מציאות בהם כלל, משא"כ בנבעלת לעכו"ם אף דאי' בנזיר (כ"ג): גבי יעל דהטיל בה ונהמא היינו דהנולד פגום מיהת וכמ"ש בהחולץ (מ"ה).

(אפי' הנה פיהושע בן נון לא יהיבנא לי ברתאי, וכמ"ש (במד"ר פ"כ) אחת היתה במצרים ופירסמה הפתוב למטה דן בנזפר למעלה דבשבט זה יש מציאות לשורש לשורש פורה ראש, והיינו בהולדה מן הגוי דהנולד פשר אבל מ"מ אין לו יחס למטה אבותיו, ואף דהוא ישראל גמור וכמ"ש במקום אחר דאין צריך לגיירו מ"מ הוא לענין יחס אבותיו פקטן שנוולד, וזהו נקודה האחרונה מישראל פי דן ירוד שבשבטים והאשה ירודה מן האיש והיא הגרועה מכל הנשים בענין הצניעות השייך לנשים, נמצא היא המדרגה התחתונה שבישראל וע"כ קרה בה ענין (זה) אף דגם היא לא יצאה מפלל קדושת בנות ישראל הכשרות דהרי אותה מעשה הי' בטעות פסבורה שהוא בעלה כמשאז"ל (שמו"ר פ"א) מ"מ מגלגלין חובה כו' ונגרם לה ע"י שהיתה פטפטנית ושואלת בשלום הפל כמשאז"ל (ויק"ר פל"ב), וע"כ נקראת בת דברי ומדברת עם כל אדם נק' במשנה פתובות [ע"ב א'] יוצאה מדת יהודית, ומצד זה נמשך החיבור לגוי, ולעולם דן מחובר ליהודה שהוא הפופר בע"ז ודבוק באמת ממש, והיינו דחיבור זה אינו באמת דרחמנא אפקרי' לזרעי' וע"כ הנולד פשר, משא"כ חבור לגויה לא מבשקר לי עוד (כמ"ש עירובין י"ט) דזהו חיבור גמור דולדה פמותה וע"כ קנאין פוגעין, והוא בתורה ע"י פנחס משבט לוי הדבוק בהש"י שהוא ההיפוף ממש של דיבוק בבת אל נכר וע"כ נקרא בקנאו את קנאתי פמו וקנא את אשתו מזנות וכן קנאת הש"י על כנס"י בזנות ממשיי שאפשר

ההולדה, וזהו מעשה דשטים שגרים מיתת משה נקום נקמת המדינים ואחר תאסף, ואף דמעין מבית ד' ישקה נחל השטים שהוא בקדושה.

זה לא שייך בביאת ארמית דאי אפשר להיות בו קדושה דהרי ולדה פמותה, והוא טען בת יתרו מי התיר לה היינו דבעת נשואין עדיין לא גיירה שהי' תחת ידי יתרו עד שאז"ל (מכילתא שמות) דהתנה עמו בן ראשון כו' רק דסופה להתגייר, וגם הם ראו אז במדינים דסופן הטף בנשים החיו לכם דנדבקו בישראל והשארו נהרגו פולם ונחשב דעתידין לידבק הפל ולהתגייר ועי"ז נצמח עיקר תאנה זו בהם וע"ד שאי' (ע"ז כ') באשת טורנסרופוס דצפה רבי עקיבא ברוה"ק דעתידה להתגייר ולנשא לו והיינו דלולי כן לא חמדה לו כי אין שייכות לאו"ה עם ישראל, והיינו עם מי שהוא נקי באמת מפל פסולת תאנה כרע"ק דרק תחלה על שהיא מטפה סרוחה ונהפיר בניוולה והיתה מאוסה אצלו בתכלית ואח"כ שחק דהפיר ברוה"ק פנ"ל, וכ"ש משרע"ה דהי' מסולק מתאנה זו לגמרי והי' קודם מתן תורה דלא נתברר עדיין בגלוי בחירת ישראל מבין העמים עד מתן תורה ע"י משרע"ה עצמו, ואז נתקרב יתרו ג"כ וכדפירש"י בסנהדרין פ"ב א' [ד"ה בת יתרו, ואף דמ"מ הם זרע אברהם יצחק ויעקב ונקראין ישראל והוא נקרא גר מ"מ כמו דע"י מתן תורה נתברר קדושת ישראל מימות אברהם יצחק ויעקב כד נתברר אז גירות יתרו מיום שנתחתן בו משרע"ה, כי משרע"ה הוא המברר קדושת כל אחד בשאשו ע"י התורה המבררת הפל ואכמ"ל מזה, אבל הם לא היו נקיים מתאנת וע"כ לא היו ראויים להם באמת באשת טורנסרופוס לרע"ק דהרי לא יכלו להתתין עד שיגיירום וישאום בהיתר רק צפו באצטראלגין דיבוק הטף, וע"ד שאי' באשת פוטיפר דראתה שיוליד מבתה ר"ל דלולי זה לא הי' מקום לתבוע צדיק פיוסף פלל, ונדגא דידן' שומר הברית בכבישת היצור וע"כ הי' מושל מצרים שהיא ארץ זימה ערות הארץ והוא השליט על פח זה, והוא מזרעא דרחל הרומנת לכנס"י שהיא אשת חיל, ומצרים היא אשת זנונים דבעת לאתתקנא כו' וע"כ רצתה לדבק בו ואמרה פבהמה וביררה בזה דא"א לה לידבק בישראל פלל, והיינו פינן דהולד כבמע' בהמה דאין נקרא על שמו הרי דאין להם דיבוק באמת פלל פינן דאין הוא נקרא אב לאותו זרע: וזהו גילוי דמית דיוקנו של אביו מדת אמת ליעקב להביט על האמת ולא על דמיונו, וגם רומז לתואר אב שנתגלה לו דאין אב לגוי כמ"ש ביבמות [צ"ח א'] וע"כ רק בישראל יש תואר ג' אבות כי אצלם יש תואר אב לאומה, וע"כ אין עמלק נופלנופל אלא ביד זרעו של רחל (בר"ר פ"ג) שפיהם הברור והבדל שבין אשת חיל לאשת זנונים, וכל ענין עמלק הוא לדמות אשת זנונים לאשת חיל ומצד זרעה של רחל אין שום חבור ביניהם פלל, כי היא שורש אשת חיל והם צעירי הצאן כמשז"ל (בר"ר שם) על פסוק אם לא יסחבום צעירי הצאן כי הם נגד מדת צדיק יסוד עולם שהיא מדה אחרונה בקומת אדם פידוע, ושם בברית קודש ההבדל בין ישראל לעמים דאלו מולים ואלו ערלים בשרשם דאין למילה שייכות להם ועי"ז אי אפשר להם להתחבר ולהתדמות פלל אף מצד הדמיון, וע"ז הי' כל ענין גלות מצרים לברור זה שיזכו ליבחר להיות אומה מיוחדת נבדל מפל העמים שברור זה הוא במצרים מקום הזימה, ויוסף הי' ראש הנכנסים לשם וברר זה בנסיון שנבדל מהם ומזרעו יהושע ראש הנלחמים בעמלק ואחריו שאול מבנימין, והוא השאיר לאגג דנפיק מינ' המן באותה לילה שהניחו חי פנודע, ורחמנות שאול לא הי' ע"ד רע ח"ו רק הרגיש בו איזה

דָּבָר טוֹב כַּמְשֹׁאז"ל (סְנֵהֲדָרִין צ"ו: לְגַיִּי הַעֲיִי שָׁם) דְּמַבְּנֵי בְּנֵי שָׁל הַמֶּן לְמַדּוֹ תוֹרָה בְּרַבִּים וּמִנּוּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילָת, וְכַבֵּר בִּיאָרְתֵי בְּמִקּוֹם אַחֵר דְּלִדְעָתֵי בְּרוּר דְּהִי זֶה ע"י בִּיאַת אֶחָד מִזְּרַע עֲמֶלֶק עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּהָרִי אֵין מְקַבְּלִין גָּרִים מִעֲמֶלֶק (כַּמ"ש מְכִילְתָּא סוּף בְּשַׁלְּח) רַק הִיא בְּכֹהֵא גִּוְנָא ע"י שְׁבוּי' שְׁנַשְׁבִּית בֵּינֵיהֶם אוֹ בְּעַנְיָן אַחֵר בְּאוֹנֶס וּקִי"ל (יְבָמוֹת מ"ה:) דְּהוּלָד כְּשֶׁר וּמ"מ הָרִי מְצִינּוּ הַתּוֹרָה קְרָאתוּ בּוֹ אִישׁ מְצָרִי וְהָכִי נְמִי נִקְרָא מַבְּנֵי בְּנֵי שָׁל הַמֶּן, וְאוּלַי רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילָת עֲצָמוּ שְׁנִקְרָא עַל שָׁם אָמוּ דְשׁוּלַח שָׁם אִשָּׁה אַחֹת רַבִּי חֲזִיָא וּכַמ"ש בְּתַשׁוּ' הַגְּאוּנִים הִיא עַל דְּרָף רַב מְרִי בַר רַחֵל וּכַמ"ש בְּמִקּוֹם אַחֵר מְזֵה, וּבְעַנְיָן זֶה יֵשׁ קְלִיטָה גַם מִעֲמֶלֶק בְּקִדְוֶשָׁה דְּנִדְאֵי לְמַחֲוֹת אוֹתוֹ הַזְּרַע קְדוּשׁ בּוֹן הַיִּשְׂרָאֵלִית שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁר, וְלִפִּי שְׁקִלִיטַת נִיצוּץ קְדוּשׁ דְּהַמֶּן הִיא ע"ד זֶה ע"כ הִיא נִפְלִיתוּ ע"ד זֶה ע"י לְקִיחַת אֶסְתֵר בֵּית יִשְׂרָאֵל לְגוּי, וְתוֹקֵף קִדְוֶשָׁתָהּ דְּאוֹתָהּ שְׁאִמְרָה עֲכָשְׁוּ בְּרַצוֹן אֶז לְבִשְׁתָּהּ רוּה"ק (מְגִלָּה י"ד:) וּפְשֻׁטוֹת רוּה"ק עַכ"פּ הוּא רוּחַ קִדְוֶשָׁה שְׁל פְּרִישׁוֹת עֲרִיּוֹת, וְהִינּוּ ע"ד שְׂאִי בְּנִזִּיר (כַּג:): גַּבִּי יַעַל כָּל טוֹבְתָן שְׁל רְשָׁעִים רַעָה כּו' דְּלֹא מְתַהַנְיָא מִעֲבִירָה, וּבַג"ע הַנָּאָה אֶסְרָה תוֹרָה עִי' ב"ק [ל"ב א'] וְעִי' בְּתוֹס' יוֹמָא [פ"ב ב'] בְּשֵׁם י"מ הַרְגִּישׁוּ בְּזֵה, וְעַכ"פּ בְּאֶסְתֵר הִיא בְּרוּר שְׁגַם מְצַד הַדְּמִיוֹן אֵין דְּמִיוֹן בֵּינֵיהֶם כִּי מְצַד הַדְּמִיוֹן הִיא נִרְאָה לְאַחְשׁוֹרֶשׁ כְּאֵלוֹ אֶסְתֵר רְוִדְפָה אַחֵר תְּאַנְתָּה וְחָרָה לוֹ עַל זֶה כַּמְשֹׁאז"ל (שׁוּח"ט כ"ב), וְהִינּוּ דְּפִרְסִיִּים צְנוּעִים בְּדָבָר אַחֵר כַּמ"ש בְּבִרְכוֹת ח' ב' [וְשֵׁם סִיִּים ע"ז פְּרִסִּים הַמְקוֹדְשִׁים וּמְזוּמָנִים לְגִיּהֶנּוּ שְׁלֹא לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ שְׁל עַכּו"ם, וְלְכַאוּרָה מ"ש שָׁם מְצַנִּיעוֹתֶם בַּג' דְּבָרִים הוּא סִפּוּר שְׁבָחָם ע"ז אֶמְרוּ דְּלֹא כֵן דְּעִי"ז הֵם מְזוּמָנִים לְגִיּהֶנּוּ כִּי הֵגַם שְׁיֵשׁ בְּהֵם מִדַּת צְנִיעוּת וּפְרִישׁוֹת מְדַבֵּר מְגוֹנָה עִם כָּל זֶה מְלֵאֵי זִימָה, וְכֵן בְּאַחְשׁוֹרֶשׁ אֶמְרוּ (מְגִלָּה י"ג') מִתּוֹךְ גְּנוּתוֹ שְׁל אוֹתוֹ רְשָׁע לְמַדְנּוּ שְׁבָחוּ שְׁלֹא כּו' שֶׁהִיא בּוֹ ג"כ צְנִיעוּת בְּתַאֲנָה זֹו וְע"כ גִּידַל אֶת הַמֶּן, אֲבָל שְׁבַח זֶה נִלְמַד מִתּוֹךְ גְּנוּתוֹ כִּי כָּל הַפְּרָשָׁה אֲדַרְבָּה מְסַפֵּרַת בְּגְנוּתוֹ וְזוֹהֶמְתוּ בְּזִימָה רַק לִפִּי שְׁמִתּוֹךְ הַגְּנוּת זָכָה עַכ"פּ לְהִיּוֹת בֵּיתוֹ מְעִין לְקִדְוֶשׁת אֶסְתֵר וְנַעֲשִׂית לְמַלְכַת פָּרַס, וְזֶה ע"י הַצְּנִיעוּת שְׁיֵשׁ בְּהֵם כִּי זֶה מִדַּת אֶסְתֵר כַּמְשֹׁאז"ל (אֶסְתֵר פ"ו) עַל פְּסוּק אֵין אֶסְתֵר מְגַדַת דְּכָל זְרַע רַחֵל כּוֹ, וְכֵן בְּשִׁאוּל אִז"ל (בְּרַכּוֹת ס"ב:) צְנִיעוּת שְׁהִימָה בְּהַ חֶסֶה עֲלֶיהָ כִּי זֶה מִדַּתָּם בְּשִׁתִּיקוּת וּצְנִיעוּת וְע"כ מְלָפָה עֲלֵיהֶם וּבְבִית אַחְשׁוֹרֶשׁ בְּיַחּוּד שְׁגַם בּוֹ הִיא מִדַּת צְנִיעוּת זֹו, וְע"כ חָרָה לוֹ עֲלֵי' שְׁלִפִי דְּמִיוֹנוֹ הִיא חוֹשֵׁב שֶׁהִיא לֹא כֵן וְכַאֲשֶׁר זֶה הִיא טַעֲנַת הַמֶּן, וְהַהֲצֵלָה הִיא עִי"ז הַמַּעֲשֵׂה שְׁנִתְבָּרַר שְׁאֵף דְּלִמְרֵאִית עֵין חֲשָׁבוּ בְּנִתְנָה לְתַאֲנָה עַל הָאֶמֶת לֹא מְתַהַנְיָא מִעֲבִירָה כָּלֵל וְכּוֹנֶנֶת: רַק לְהַצִּיל יִשְׂרָאֵל וְהִיא מְלִיאָה קִדְוֶשָׁה: וְזֵהוּ אִפִּי' בְּחִיבּוֹר לְעַכּו"ם שְׁזֵהוּ חִבּוּרֶשׁל תְּכִלִּית הַגְּרִיעוּת הָאֶפְשָׁרִי, חוּץ מִשְׁל יִשְׂרָאֵל בְּגוּי' דְּגָרַע עוֹד וְזֵה אֵין לוֹ מְצִיאוֹת קִדְוֶשָׁה דְּאֵף יפ"ת בְּמִלְחָמָה שְׁהוּמַר אֶמְרוּ ז"ל (קִידוּשִׁין כ"א:) לֹא דְבָרָה תוֹרָה אֵלֹא כְּנִגְדַת יִצְה"ר וְלֹא מְצַד קִדְוֶשָׁה כָּלֵל שְׁהָרִי אֵין בּוֹ מְצִיאוֹת קְלִיטַת קִדְוֶשָׁה, אֲבָל אֶסְתֵר אֵף שְׁבִיאָה זֹו הִיא ג"כ בְּתַכְלִית הַפְּגָם לִיבְעַל לְגוּי שְׂאֵין פְּגָם גְּדוֹל מְזֵה בְּבֵית יִשְׂרָאֵל מ"מ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִיא הוֹרָאת שְׁעָה לְבִשְׁתָּהּ רוּה"ק, וְשְׁבַח הוּא לָהּ דְּבַגְנוּת צְדָקַת כְּזוֹ לֹא הִיא הַפְּתוּב מְדַבֵּר ח"ו וְלֹא מְסַפֵּר זֶה כָּלֵל, וְגַם מְדַבֵּר מְגוֹנָה לֹא הִיא נִצְמַח דְּבָר גְּדוֹל כְּזֵה הַצִּיל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְכִיּוֹן שְׁמַעֲשִׂי' פְּעַל הַהֲצֵלָה זֶה מַעֲיֵד שֶׁהִיא מַעֲשִׂיָה בְּקִדְוֶשָׁה וְהוּא עֲדוּת עַל קִדְוֶשׁת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּעַנְיָן זֶה כִּי לֹא כְּצוּרֵינוּ צוּרֵם, ר"ל צוּר מוֹרָה תוֹקֵף וְחוֹזֵק וְהוּא הַכֹּחַ אֲמִיץ שְׁיֵשׁ לְכָל אֶחָד בְּאִיזָה עַנְיָן שֶׁהוּא בּוֹ וְכַמוֹ פְּרִסִּים בְּצְנִיעוּת רוּחַ קִימְעָא

שֶׁל תַּאֲנֶה קִלְהָ עוֹכְרָתוֹ וּבִיקָשׁ עַל וְשִׁתִּי שְׁתַּעֲמוּד לִפְנֵי כּוֹלָם עֲרוּמָה וְאִין לָהּ הִיָּפָה צְנִיעוֹת וּמַעֲשֵׂה זִמְהָ בְּפָרְסוּם גְּדוֹל מְזָה, מִשָּׂא"כ יִשְׂרָאֵל בְּעֵנִין שֶׁהֵם אֲחוּזִים בְּשִׁרְשָׁם בּוֹ בִקְדוּשָׁה אִפִּי כֹּל רוּחוֹת שְׁבַעוֹלָם לֹא יִזְיוּם מִמְקוֹמָם, וְרַז"ל (אָבוֹת פ"ג) הִמְשִׁילוֹ עַל זֶה בְּאֵילָן שְׁשִׁרְשָׁיו מְרֻנְבִים וְהִיָּינוּ דִּישְׂרָאֵל מְשִׁרְשִׁים בְּג' אָבוֹת הָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ, אָבֵל או"ה שְׁרָשָׁם בְּעַמְלָק שְׁנִקְרָא רַאשִׁית גּוֹיִם וּבּוֹ נֶאֱמַר תִּמְחָה וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אוֹבֵד וְאִין לָהֶם שְׁוֹרֵשׁ כָּלֵל, וְהֵם כֹּל דְּבָר טוֹב שְׁנִקְרָא בָּהֶם הוּא רַק דְּמִיּוֹן כּוֹזֵב כִּי שְׁרָשָׁם בְּרַע, וְאַצֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהִיָּפָה כֹּל דְּבָר רַע שְׁנִקְרָא בָּהֶם הוּא רַק מִצַּד דְּמִיּוֹן כּוֹזֵב דְּעַל הָאֱמֶת שְׁרָשָׁם טוֹב, וְכֹאֲשֶׁר נִתְבָּרַר הָאֱמֶת אִזְ נִתְבָּרַר דְּנִהְפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים וְגוֹ', וְהוּא הַתְּפָאֵר אִף לֹא הִזְמִינָה אֶסְתֵּר וְגוֹ' וְחֻשָּׁב זֶה לְגְדוּלָה וְשִׁבְחָה וּבְאֱמֶת זֶה הִי כִּנְנָה לְאַבְדוֹנוֹ, וְנִמְצָא כֹּל גְּדוּלָתוֹ הִי דְּמִיּוֹן וְשִׁחִיק לְבַד שֶׁהִמְכִּיר בְּאֱמֶת הִי שְׁחוֹק מִמֶּנּוּ גַם בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה, וְהַהִיָּפָה בְּיִשְׂרָאֵל וּלְקִיחַת אֶסְתֵּר לְאַחֲשׁוּרֵשׁ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה הִי נִרְאָה לִפְנֵים גְּדוֹל לָהּ רַק מְרַדְּכֵי הַשְּׁפִיל לִזְמַר שְׁאִינוֹ בְּחֻנָּם כִּמְשִׂאז"ל, (אֶסְתֵּר"ר פ"ו) וְכֵן בְּסוּף עִי"ז זְכָתָה לְרוּחָה"ק וְכִפִּי הַנִּרְאָה חֲבוּר מְגַלַּת אֶסְתֵּר הִי גַם עַל יְדָה וְכִמ"ש וְתִכְתּוֹב אֶסְתֵּר וְגוֹ', וְעִי"ז הִי הַצֵּלַת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְהִי דְּבָר גְּדוֹל וְשִׁבְחָה לָהּ בְּאֱמֶת וְלֹא פָגַם וְגַם נִתְבָּרַר עִי"ז קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂה הַצְּחֹק דִּישְׂרָאֵל כִּנְזָפָר: וְזֶהוּ מְסַמְּךָ גְּאֻלָּה לְגְּאֻלָּה דְּנִיסָן הוּא רֹאשׁ גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲשֵׂה לְעַם מִיּוֹחַד עִי"י שְׁהִיוּ גְדוּרִים בְּעַרְיּוֹת בְּמִצְרַיִם, וְאַדָּר הוּא סוּף כֹּל הַנְּסִים שְׁנִתְּנוּ לִיְהוּדֵי כִמְשׁוֹ"ל בְּיוֹמָא (כ"ט) וְהַכְּתָב הוּא הַגִּילּוֹי לְכָל מִשָּׂא"כ מֵה שְׁבַע"פ, וְע"כ אָמְרוּ בְּמ"ר (תְּשָׁא) דְּלֹא נִיתְּנָה הַכָּל בְּכֶתֶב שְׁלֹא יֵאמְרוּ הָאֲנוּמּוֹת אָנוּ יִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁבַע"פ הוּא בְּלֵב וְזֶהוּ מְסֻתוּרִין שְׁלֵי (תְּנַחֲמוּא שָׁם) כִּי הַקִּב"ה לְבֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּמ"ש צוּר לְכַבִּי (שִׁי"ר פ"ה) וְאִי אֶפְשָׁר לְאוּ"ה לְדַמּוֹת עֲצָמָם מְזָה הַצַּד, רַק מִצַּד הַכְּתָב הוּא הַגִּילּוֹי הֵם טוֹעֲנִין וְכִפִּי הַהִתְגַּלּוֹת בַּעוּה"ז גַם לָהֶם יֵשׁ גִּיּוֹנִים שֶׁל מַעֲלָה וְטוֹעֲנִין אָנוּ יִשְׂרָאֵל, וּבְאֱמֶת הַתּוֹרָה הִיא עֵיקַר הַבִּירוּר שְׁבִין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים וְהַתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב הִיא מְוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב וְלֹא עֲשֵׂה כֹּן לְכָל גּוֹי (חֲגִיגָה י"ג) רַק מ"מ בַּעוּה"ז יֵשׁ לָהֶם טְעָנוֹת מִצַּד זֶה, וִי"ב שְׁבִטִים שֶׁהֵם כּוֹלְלוֹת יִשְׂרָאֵל כֹּל אֶחָד הוּא עֵנִין מִיּוֹחַד שְׁבוּ הוּא מִיּוֹחַד בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל שְׁאִין לוֹ שְׁיִיכוּת לְעַמִּים וְנִבְדָּל מֵהֶם, וְכִנְגָדָם הוּא יִשְׂרָאֵל דְּמִקְדָּשׁוֹ לְזִמְנִים בְּכָל י"ב חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה וּבְנִיסָן הִי הַתְּחִלַּת הַהִתְגַּלּוֹת לְעֵין כֹּל דְּבַנֵּי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה וְנִבְדָּלוּ מֵהַעַמִּים לְהִיּוֹת לוֹ ית' בְּקַפְלַת הַתּוֹרָה וְהַנְּהִיגָה נְסִיית בְּכָל מ' שָׁנָה דְּמִדְּבָר, וְנִסִּים גְּלוּיִם כְּאֵלוֹ פִּירְסָמוֹ מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל לְעֵין כֹּל עַד כִּי שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן וְגוֹ' וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ וְגוֹ', וְזֶהוּ נֶגֶד קְדוּשַׁת שְׁבִט לוי הַדְּבוּקִים לְגַמְרֵי בְּהַשְׁ"י וְהֵם מִמֶּשׁ הִיָּפָה אֲנִי"ה הַמְּרוֹחֲקִים לְגַמְרֵי וְכֵן שְׁמַעְתִּי כִּי שְׁוֹרֵשׁ שֵׁם יִשְׂרָאֵל הוּא בְּשִׁבְטוֹ שֶׁל לוי וְמִי שֶׁהוּא שׁוֹנָא אֶת הַצַּדִּיק הַנִּבְחָר מִשְׁבְּטוֹ שֶׁל לוי נִקְרָא שׁוֹנָא יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁבֵּט יְהוּדָה נִקְרָא שׁוֹנָא ד' וּמִשְׁבֵּט יוֹסֵף נִקְרָא שׁוֹנָא צַדִּיק וּמִשְׁבֵּט גַּד נִקְרָא שׁוֹנָא תָם כִּמ"ש אֲנָשִׂיאֲנָשִׁי דָּמִים יִשְׁנָאוּ תָם כֹּף שְׁמַעְתִּי וְאִין כְּאֵן מְקוּמוֹ מְזָה], וְזֶהוּ הַתְּחִלַּת בִּירוּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְע"כ אֶמְרָה הַפְּעַם יְלֹנָה אִישִׁי שְׁוֹרֵשׁ יַעֲקֹב הַנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל, וְתַחֲלָה קְרָאָה רַק עַל שֵׁם עֲנִי וְכוּ' שְׁנוּאָה, וְשְׁמַעְתִּי פִּירוּשׁוֹ כִּי שְׁנוּאָה אֲנִכִּי דְדִיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּכֶסֶף הַכְּבוֹד וְחוֹלִין צ"א:) וְהַקִּב"ה נִקְרָא שׁוֹנָא זִמְהָ (סְנֵהֲדָרִין ק"ו) וְהוּא הַרִיחַ רִיחַ זֶה בָּהּ וּבְשִׁמְעוֹן אָמְרוּ ז"ל (ב"ר פצ"ט) כ"ד אֶלְף שְׁנַפְלוּ בְּשִׁטִּים הָיוּ מִשְׁבְּטוֹ וּכְשֶׁנּוֹלַד הַבִּינָה דְּבָר זֶה וְאַמְרָה וַיִּתֵּן לִי גַם אֶת זֶה שְׁהַשְׁ"י נָתַן לָהּ לְהִיּוֹת קְדוּשׁ לַד' כֹּף שְׁמַעְתִּי, וְזֶה כֹּל הַבְּדֵל בֵּין זֶרְעָא דְלֵאָה לְזֶרְעָא דְרַחֵל

כידוע ד'יש ב' יצרים תאונה וכעס שהם ב' הפכים, ובזרעא דלאה גובר פח התאונה דגם על ראובן נאמר וישכב וגו' אף דבאמת כל האומר ראובן חטא וכו' מ"מ הפתוב מעלה עליו פן, (כמ"ש שבת נ"ה:) ונהו ראה ד' בעגלי עניות בנדעת פי אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות (סוטה ג).

(וכן שמעון עד לוי אמרה הפעם ילנה שבו נתקדש פח התאונה פי הם קדושים לאלקיהם והפעם ילנה, ואז אח"כ יהודה אף שגם בו אירע מה שאירע מ"מ אצלו פבר הי' הפל בקדושה וכמ"ש (סוטה י'): ביהודה ממני יצאו פבושים ובדוד דראוי' היתה לו מששת ימי בראשית, (סנהדרין ק"ז) ונהו פעם אודה את ד' שפבר נתברר בו בשלימותה שאין בה שום רע וע"כ אז עמדה מלדת: פחו רציחה וכעס ויש לו טענה נגד העלולים בתאונה לפי מראית ונעשו העין, אבל באמת אף השטופים בתאונה מישראל נקיים וטהורים בה יותר מן הפרושים מאו"ה וכמ"ש למעלה מהא דאסור בערלי ישראל ומותר במולי או"ה, וע"כ אמרו ז"ל בבבבכות (ז): מאי ראובן ראו מה כו' לבן חמי כו' דעשו משוקע בתאנות יותר, ומ"מ נופל בידי זרעה של רחל (פסי"ר י"ב) פי הם ג"כ בכח זה וכמ"ש במכות (ט'): בגלעד שכיחי רוצחים בשכם שכיחי רוצחים, וכמו ששמעתי על ירבעם ושם אמו צריעה ר"ל שרשו פעס פי צרעת מורה פעם, ובהם הבירור דאין פעסו כפעס עשו אשר עברתו שמרה נצח ועכ"א (פסחים ס"ז) דמצורע משתלח חוץ למחנה ישראל דמדת פעס שנברא בעולם אינו אלא לחיל על ראש רשעים, והוא עמלק שהיא ראשית גוים שבו נאמר תמחה וע"כ עשו שורש הכעס פי בעבורו נברא מדת הכעס בעולם, וע"כ זרעא דיוסף ורחל שבהם מדת הכעס דקדושה הם שופכים חמתם במקום שראוי לכעוס בעמלק, ונהו חוץ למחנה ישראל שלא לשפוף פעסו על ישראל ח"ו, ולפי שהוא חוץ למחנה נדמה כאלו ח"ו חוץ לשם ישראל וע"כ ירבעם עשה עגלי זהב לומר אלה וגו' וכן עגל דמדבר נעשה בטס שהעלו יוסף, והיינו שנמשך מצד הפסולת של שורש מדתו שבקדושה פי השובר פלי בתמתו אז"ל בשבת (ק"ה): עד שא"ל לך עבוד ע"ז כו' והוא אל זר שפגופו של אדם וזה ממש היפך זרעא דלאה, אבל באמת כל ישראל נקראים על שם יוסף שארית יוסף וכנס"י נק' רחל כידוע פי על האמת אדרבא הם שורש ישראל, ומ"מ לפי שלמראה העין יש טענה מפה על עיקר שם היהדות ע"כ היתה עקרה עד שילדה לאה את יהודה שבו נתברר ההודי' להש"י שאף במקום החסרון שם אמה מוצא השלימות, והיינו ע"י התשובה שהוא בחלקו של יהודה שיצא ממנו דוד הגבר הקים עולה של תשובה (מ"ק ט"ז:) וכן יהודה שהודה כמשאז"ל (סוטה י'): וגם ראובן אמרו ז"ל (בר"ר פפ"ד) דפתח בתשובה תחלה פי פח זה בזרעא דלאה הרומוזת לבינה שהוא סוד התשובה כמ"ש לבבו יבין ושב, וראובן הי' ההתחלה ויהודה ההשלמה, ואז התחילה רחל לצעוק הבה לי בנים כשנאמה שגם במקום החסרון יש שלימות א"כ גם אצלה פן וכמו שהי' באמת כמשז"ל (בר"ר פע"א) דכל ישראל נקראים על שם רחל וזרעה וזרע זרעה אפרים.

ואמרה בא אל שפחתי וגו' מהמה שפחה פחה פכח גבירתה רק שהוא בפחיתות יותר ומ"מ אצל האמהות הי' הפל קודש לד' והיא חשבה דיצא סריותה בשפחות ואז אבנה ממנה ועל ידה, אבל באמת גם הם ילדו שבטי י', ומ"מ התחלת לידת שפחת רחל הי' דן הירוד ששבבטי (שמו"ר פ"מ) המאסף לכל המתנות שהולך באחרונה ואז"ל ותנחומא

תצא) דמהם דהענו פולטן פי הי' חוץ למחנה ישראל, כי בהם שורש הפעס כמ"ש בשופטים (יח) שהיו מרי נפש וכן אז"ל (בכורות נ"ה) ירדן שירד מדן והירדן רומז לכעס כמ"ש למעלה וכן יהי דן נחש וגו', וע"כ אמרה דנני וגו' ר"ל עורר מדת הדין והפעס ומאותה מינה נולד זה על ידו ית' דהותר ע"י מדתו זו בקדושה כי באמת פח זה אצלו בקדושה, וע"כ הוא תמיד מחובר עם יהודא דגם דוד אדמוני רק עם יפה עינים אינו הורג אלא מדעת סנהדרין (בר"ר פס"ג) שרק ע"י פח התשובה אז נעשה הרע טוב מאוד עד שידין עמו פאחד וגו' כמיןחד שבשבטים, (שם פצ"ט) וזהו ע"י נפתלי שילדה אח"כ דאמרה נפתלי אלקים נפתלי עם אחותי כפירוש מנחם שמביא רש"י לשון צמיד פתיל וחובר שנתחברה עם אחותה להיות לגוי אחד, אף שהוא נראה היפה אינו פעמים דכל אחד יש לו פח מיןחד לא ישתנה בו, משא"כ ישראל אין להם שום פח רק מהש"י הנותן פח לעשות חיל וכל פחותיהם ביגדם להטות פרוצון הש"י אף בהיפך ממש, וע"כ תיקף אחר דן שהוא תוקף הפעס נולד ממנה נפתלי שבע רצון שהוא היפה הפעס ומלא ברפת ד' כי שם צוה ד' הברכה כמ"ש (סוף עוקצין) לא מצא פלי מחזיק ברכה אלא שלום היינו ע"י ההתאחדות והתחברות, וכמ"ש (בר"ר פל"ח) על פסוק חבור עצבים אפרים הנח לו וזה שורש פח נפתלי שהוא לשון חבור, ולוי הוא ג"כ לשון חבור והוא המחבר ישראל לאביהם שבשמים ונפתלי הוא המחבר ישראל זה לזה דאפרים לא יבא את יהודה ויהודה לא יצור את אפרים דמצד העוה"ז ורעא דרחל ולאה ב' הפכים: ויהודה שממנו הנבחר מורעא דלאה משיח בן דוד הוא יהי' היחיד ששב שמוחלין לו ויכל העולם כולו (יומא פ"ו:) עד שיבוקש עון ישראל ואת חטאת יהודה ולא וגו', כי יתלבן יצרא דתאנה כמ"ש למעלה דלא יתבטל רק שיהי' גם הוא קדוש לאלקינו, וע"ז אמר ביום ההוא יהיו כל מצילות הסוס קודש וגו' סוס מורה זימה כמ"ש בפרק ע"פ (ק"ג): דאזהב את הזימה וכמ"ש פסוסים מזוינים וגו', וע"כ במצרים מקום הזימה שם מוצא הסוסים וסוס עצמו מורה זנהמת הזימה שהיא חלק האומות שמשוקעים בה באמת, ועל זה הוזהרו ישראל שלא להרבות סוס לבל ישיב וגו', רק מצילות שהוא המוצל מתאנה זו לחלק ישראל זה יהי' קודש משא"כ פח פעס ורציחה תכלית הטוב שבו שלכה נברא הוא פדי למחות זרע עמלק ואח"כ יתבטל פח זה לגמרי, וע"כ משיח בן יוסף שהוא יהי' המשיח מלחמה נגד או"ה והיא הנבחר מורעא דרחל בתכלית הפרישות מתאנות וכל פעסו רק למחות שורש הרע וזרע עמלק מן העולם גם הוא יהרג, היינו דכח זה איני נצחיי עד שיבוא משיח בן דוד לעשות שלום בעולם והוא יחייהו למשיח בן יוסף ע"י מדת השלום המחבר הפל דהפל אחד וכל ישראל באמת בשרשם כולם דבוקים יחד, והודש אדר המוכן למחית עמלק ושפיכת הזעם דיוסף ורעא דרחל על ראש עמלק הוא נגד נפתלי שהוא מבלהה שפחת רחל, והוא הפא לחברה עם לאה לברר דבאמת גם בו אין שום פח של פעס כלל וכל פעס הוא רק נגד עמלק לבד, ולהיות ע"י תוקף הפעס שהוא היציאה ממחנה ישראל יוכל לדמות לגוים ח"ו ע"כ מצד זה דייקא הוא תוקף המלחמה נגדם והניצוח להם, ודן ידין וגו' ע"י שמשון שלמראית עין טענו נגדו האין בבנות עמה וגו' שרצה לידבק ח"ו בהם אבל באמת הפתוב העיד עליו כי מאת ד' הוא לבקש תואנה בפלשתיים אדרבא פדי להאבידם ע"ז לא לידבק בהם כלל, וזהו הרבותא פאחד שבטי וגו' אף דה"אדהוא הירוד דומה למיןחד שבשבטים שהוא יהודה המחבר

מידת התאנה לשם שמים והוא בתאנה של אמת דמאתו יצאו פבושים, ואצל שמשון הי' הבירור על תאנה של פזב להתאות לגול' מזה אי אפשר להיות בו קדושה ולשם שמים כלל ועם כל זה הי' גם זה מאת ד', והיינו שבאמת לא הי' פאן תאנה כלל רק פעם שהיא היפך התאנה וזהו ידין במדת הדין ושפיכת הזעם על פלשתים עי"ז, ונמצא תאנה זו ג"כ שחוק ועל דרך השחוק של אדר שהוא התראות גוון של דמיון היפך האמת, וזהו הבירור על כל חטאי ישראל שאי אפשר להכניסם לקדושה יבנרר שלא הי' חטא כלל מצד שלא הי' המכונן האמיתי בו כמו שהי' נראה לעין כל, וגאולה דמצרים הי' ע"י שהיו גדורים בעריות דלא נתערבו בגוים אחת הי'תה ופירסמה כו' (במ"ר פ"כ) למטה דן, ואסתר שהיא סוף כל הנסים הי' נראה עירוב בגוים וזהו הסוף שמגיע ממש לגדר ההיפך מההתחלה וגם בו הי' ניכר קדושת ישראל בי'תה שאת דלבשתה רוח"ק בעת שהלכה לענן שהיא בתכלית הגנות: וזהו גאולה אחרונה שניתנה לכתוב בגלוי לעמים תכלית ההבדל שבינם לישראל, דגם בהיות אפתי עבדי אשורש אנו ואין שם נסים גלויים בי'ד רמה רק בהתלבשות בדרך הטבע שהמלך נעמר לאהבת אשתו מ"מ רבים מעמי הארץ מתנהדים וגו', שהי' ניכר לעין כל איך כל ההנהגה מהריגת ושתי וליקחת אסתר הכל הי' מאת הש"י לטובת ישראל וגם בעבודותינו לא עזבנו וגו', וכן בענין הקדושה רוחני נאמר השוכן אתם בתוך טומאתם ומעולם לא זזה שכינה מן מל מערבי, (שמו"ר פ"ב) וידוע דמערב נקרא אחר והוא פטעם נראית את אחורי וגו' דראית פנים זה הי' בביהמ"ק ובעת תוקף ההתגלות, אבל מן מל מערבי דהיינו בהעלם זה לא זז מעולם דאף בכל ההעלמות וגם פי אלה בגיא צלמות ר"ל בכל מיני שיקוע של רע המר ממנות לא אירע רע כלל פי אתה עמדי דגם שם ימינה תנחני, וכסבורים אנו שזה גריעות וחסרון ובאמת זה תוקף שלימות פי זהו תכלית הבירור שאפ"י ישמקע להיכן שישמקע עם כל זה לבו קשור בקשר אמין בהש"י שאי אפשר לינתק כלל וכמו שלא יתגלה אהבת הבן לאב כאשר הוא עמו פנים בפנים והאב מטיב לו בכל מיני טובות ואהבות דאין חידוש אם הבן אוהב לאב ג"כ אבל כאשר הבן מרוחק מאביו בתכלית שאין נהנה ממנו כלל ועם כל זה לבו נוהה אחריו זה מעיד על אהבתו, וע"כ לעולם בירור ישראל הי' ע"י גליות וכל גלות ודאי גורם שיקוט ברע ועד שבמצרים הגיעו למה שאז"ל (ויק"ר פכ"ג) על פסוק גוי מקרב גוי הללו כו' והללו כו' וזה הי' הכנה למתן תורה, היינו פי נתבררו כ"כ שאפ"י בתכלית שיקוע עצים עם כל זה הם באמת דבוק לגמרי בהש"י וכמו שאז"ל (שי"ר פ"א) על פסוק ששזפתני השמש דבר חיצה מועטת מתנקים פי אין החסרון בעצם כלל, ועי"ז זכו לתכנית ההתגלות היותר עצום שהי' בעוה"ז להיות נבחרים לעם מיוחד ומשנבחרו ישראל אי אפשר להם עוד להשתנות ואפ"י הגדיל עונות עד למעלה אע"פ שחטא ישראל הוא וכמ"ש סנהדרין מ"ד: ואי אפשר לעקור ממנו שם ישראל כלל בשום אופן, וכל טענת האומות הוא רק אנו ישראל שגם הם חשובים כמו בני ישראל או עוד יותר, פי מאחר שישראל קדושים אף שעושים כיו"ב לפי דעתם יחשבו שגם הוא כן, וע"ז הוא הבירור גאולה דימי אשורש לברר דהם לא עשו אלא לפנים ולא עינה מלבדו משא"כ או"ה מה שעושין הוא באמת, וז"ש בשבת (פ"ח) דבהר סיני פפה הר כגיגית וחדר קבליה בימי אשורש ברצון היינו דמה שאי אפשר לעקור ממנו שם ישראל זה נראה כמסלק הבחירה ממנו והיינו כפית הר דבע"כ יהי' ישראל, ובימי

אחשוּרש קבלוּהּ הַיָּינוּ שְׁנַתְּבַרר שְׁנָה שְׁאִינוּ נֶעְקַר מִשׁוֹרֵשׁ יִשְׂרָאֵל אִין זֶה דְרָף פְּפִינִי
שְׁלֵא בְּבַחֲרֵיהּ רַק דְּבִאָמַת הוּא בְּשִׁרְשׁוֹ בּוֹחַרְבוֹחַר מְרַצוֹנוּ בּוֹ ית', וכמ"ש רמב"מ (ה"ג
פ"ב) בְּטַעַם כּוֹפִין עַד שְׂיֵאמַר רוּצָה אֲנִי דְאָפִי הוּא נוֹשֵׁעַ וְאִינוּ רוּצָה לְקַבֵּל דְּבַרֵי חֻכְמִים
אֲמִיתוֹת רַצוֹנוּ אִינוּ כּוֹ, וְזֶה הִי הַבִּירוֹר אֲזִי דְהַפֵּל לְפָנִים וְכַעֲיִן דְרָף שְׁחוֹק וְזֶה תּוֹקֵף גְּדוּל
יוֹתֵר וכּמִשְׁנ"ת, וְעַל זֶה אָמְרוּ (מְדַרְשׁ מִשְׁלֵי ט') אֲפִי כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטִילִים יְמֵי הַפּוֹרִים
לֹא יִהְיוּ נְבֻטִלִים, כִּי בִיטוּל הַמוֹעֲדוֹת דְלֹא יֵאמַר עוֹד חֵי ד' אֲשֶׁר הוֹצִיא וְגו' דְהַיָּינוּ הַיְצִיאָהּ
מֵאִיזָה שְׂקִינָה פְּרִטֵי דְרַע כִּי כָּבֵר יֵצְאוּ לְגַמְרֵי מִכָּל מִינֵי רַע עַד שְׂיִבְנוּעַר הַרַע מִן הָעוֹלָם
עַד שְׁלֵא נִיכָר עוֹד שׁוֹעַ לְפָנֵי דָל, וְקִדְוֶשֶׁת כָּל מוֹעֵד הוּא מֵה שְׁנִקְבַע בְּלִבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת
מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָהּ קִדְוֶשֶׁת שְׁנַתְּגַלָּה ע"י אוֹתוֹ מוֹפֵת וְנִס פְּרִטֵי שְׁעָלֵיו הַיּוֹ"ט וְכֹאֲשֶׁר יִתְגַלָּה
קִדְוֶשֶׁת יוֹתֵר אֲזִי נְתַבְטַל זֹו עַל דְרָף שְׂרָגָא בְּטִיְהֵרָא כו' (חולין ס'): אֲבָל עֲנִין הַפּוֹרִים
דְאִינוּ יְצִיאָהּ מִשְׂקִינָה רַע פְּרִטֵי רַק הַיְצִיאָהּ מִשׁוֹרֵשׁ הַרַע כְּלָלִי דְרֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמַלְקָהּ שְׁהוּא
הַמְכַחֵשׁ הַשְׁוֹרֵשׁ, וּפּוֹרִים מְבַרֵר שׁוֹרֵשׁ יִשְׂרָאֵל שְׂאָפִי הֵם בְּכָל רַע אִינוּ אָמַת זֶה לֹא
יִתְבַטַּל דְזֶה עֲנִין בְּפָנֵי עֲצָמוֹ שְׂאִין לוֹ שְׂיִיכּוֹת לְכָל מוֹעֲדִים וְלְכָל מִינֵי גְאֻלוֹת הַעֲתִידוֹת,
שְׁכָל גְאֻלָּהּ הוּא הַיְצִיאָהּ מֵרַע לְטוֹב אֲבָל פּוֹרִים אִינוּ יְצִיאָהּ לְטוֹב רַק דָּגַם בְּהִיּוֹתוֹ רַע
אִינוּ רַע כְּלָל, וְקִדְוֶשֶׁת זֹו שְׂיִשְׁנָה בְּיִשְׂרָאֵל אִינָה מְתַבְטַלָּת ע"י קִדְוֶשֶׁת אַחֲרַת הַגְּדוּלָּה
מִמֶּנָּה שְׁהֵם הַפֵּל מִצַּד הַמַּעֲלָה מִשְׂא"כ מַעֲלַת יְמֵי הַפּוֹרִים הוּא מִצַּד הַחֲסָרוֹן וְכִפִּי גְוָדֵל
הַחֲסָרוֹן הוּא גְוָדֵל הַמַּעֲלָה: וְנִפְתְּלֵי הוּא אַחֲרוֹן הַדְּגָלִים כְּפִי סֹדֵר הַדְּגָלִים, שְׁדוֹן מְאִסָּף לְכָל
הַמְחַנְנוֹת הוּא רֵאשׁ הַדְּגָל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ מַחְנֵה דָן אֲף דְהוּא הַיְרִיד שְׂבִשְׁבָטִים (שְׁמוֹ"ר
פ"מ) מ"מ עֲנִין מְאִסָּף הַמְחַנְנוֹת הוּא עִי"ז שְׁהוּא הַיְרִיד וּמְאִסָּף כָּל הַמְדַרְגּוֹת הַיּוֹתֵר
תַּחְתּוֹנוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְזֶהוּ עֵינֵי דְגָלוֹ, וְשָׁבַט דָּן הוּא תְּכֵלִית הַיְרִיד אֲבָל אֲשֶׁר וְנִפְתְּלֵי הֵם
הַמְחַבְרִים הַיְרִיד עִם הַמַּעֲלָה וְנִפְתְּלֵי הוּא תְּכֵלִית וְעֵינֵי הַמְחַבְרֵי כְּמוֹ שְׁנַתְּבַאֵר, וְנִפְתְּלֵי
עַל מְרוֹמֵי שְׁנָה דְבַחֲלָקוֹ שְׁדוֹת וְכַרְמִים כּמ"ש בְּמַגִּילָה (ו') וּבְסַפְרֵי [פ' הַבְּרָכָה] עַל פְּסוּק
מְלֵא בְּרַכַּת ד' זֹו בְּקַעַת גְּנוֹסֵר וּפִירוֹת גְּנוֹסֵר הֵם הַמְשׁוֹבְחוֹת בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל כּמ"ש בְּפָרֶק
פִּיצַד מְבַרְכִין (מ"ד) וְכֵן בְּאַשֶׁר נֵאמַר וְטוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רִגְלוֹ וְאָמְרוּ ז"ל (מְנַחוֹת פ"ה):
שְׂאֲרָצוֹ מוֹשְׁכַת שְׁמֵן כְּנַחַל נְמִצָּא אֲרָצָם הוּא כָּל שְׁבָחָה שְׁל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ בְּפִסְחִים
[ז ב'] דְלֹא הִי פִירוֹת גְּנוֹסֵר בִּירוֹשָׁלַיִם שְׁלֵא יֵאמְרוּ עֲלֵי שְׁלֵא לְשִׁמָּה, וְזֶה כְּמ"ש
(מְנַחוֹת) פ"ו) שְׁוֹלְחָן בְּצַפּוֹן וּמְנוֹרָה בְּדָרוֹם הֵאִי מְרַבָּה דִידְנָי וְהֵאִי דִידְנָי נִרְאָה מְזֵה
דְלֵהַתְּפִים וְלֵהַעֲשִׂיר הֵם בִּי הַפְּכִים, וְכֵן אָמְרוּ (תְּמוֹרָה ט"ז).

(עַל פְּסִיק אֲרָץ הַנְּגַב נִתְּנֵי שְׁמִנּוֹגָב מִכָּל טוֹבָה וְאִין לוֹ אֵלָא תּוֹרָה, כִּי אָמְרוּ (שְׁבַת ס"ג)
לְמִינֵינָם. בְּה אֲוֹרָף יְמִים וְלְמִשְׁמָאִילִים עוֹנֶשֶׁר וְכַבּוּד וּמִשְׁמָאִיל הַיָּינוּ שְׁלֵא לְשִׁמָּה וְצַפּוֹן
הוּא שְׁמָאֵל וְנִגְב הוּא יְמִין, וְהַגֵּם דְּבִאָמַת אָמְרוּ (שָׁם) כ"ש עוֹנֶשֶׁר וְכַבּוּד זֶה שְׂיִיף לוֹ בְּעֲצָם
דְהַרֵי לֹא פְתִיב בִּי קִרָא בְּפִירוֹשׁ רַק הוּא מוֹבָא בְּתוֹרַת כ"ש מִהַמְשָׁמָאִילִים, וְעַל דְרָף
שְׁהִיו מְעַטְרִים שׁוֹקֵי יְרוֹשָׁלַיִם בְּפִירוֹת מְהַלֵּךְ יוֹם מִכָּל צַד, (בִּיצָה ה') וְהַיְרִידִים
שְׂבִיִּשְׂרָאֵל הַחֲוֹנִים צַפּוֹנָה אֲשֶׁר מִשָּׁם תַּפְתַּח הַרְעָה ח"ו אֲף הֵם מְלִיאִים מִצּוֹת כְּרַמּוֹן
כּמִשְׁאֵז"ל (עִירוֹבִין י"ט).

(אֵלָא שְׁהוּא שְׁלֵא לְשִׁמָּה וּמ"מ בְּיִשְׂרָאֵל הִרֵי זֶה צְדִיק גְּמוֹר כּמ"ש בְּרִישׁ ר"ה (ד') וּפ"ק
דְּפִסְחִים (ח')) וּמִשָּׁם זָהָב יֵאמְרָה שְׁמִבִּיאִים שְׁפַע עֲשִׂירוֹת עוֹה"ז לְיִשְׂרָאֵל שְׁהוּא עוֹה"ז אִינוּ
אֵלָא לְאוֹ"ה שְׁפֵן חֲלָקוֹ עֲשׂוֹ וְיַעֲקֹב לְהִיּוֹת לְיַעֲקֹב הַעוֹה"ב, כִּי מִצַּד מִדַּת הָאָמַת לְיַעֲקֹב

אין לו שום שייכות לעלמא דשקרא פלל רק ע"י אחיות הקטאים עד שיוכל להיות נדמה להיות ח"ו פכל הגוים בית ישראל, ומ"מ כל רואיהם יפירום פי לא כן הוא עי"ז זוכים לחלק או"ה ג"כ ונשפע עמים יינקו, וידוע מה שאז"ל (במד"ר פכ"ב) ב' עשירים היו כו' והמן באו"ה, וגם אחשורוש ממ"ש בו הפתוב בהראותו אתעונשר פבוד מלכותו נראה דהי' לו עונש מןפלג מה שלא הי' פן לשום מלך, ונראה דאז באותו דור הי' מןשפע שפע עונש רב מן השמים פי אותו דור דאנשי כנה"ג הוא התחלת תושבע"פ וידוע תורה שבכתב ותורה שבע"פ הם בחי דכר ונקבא פי תושבע"פ מקבל מתושב"כ, ואמרו ז"ל בב"מ (נ"ט) אוקירו לנשינכו פי הכי דתתעטרו פי היא בחי הגבורות קדושת שמשם העשירות וזהב יאתה וכן תורה שבע"פ הוא הוספת גזירות וגדרים, ולהיות ישראל בגלות היו הם בתכלית העוני כמפנרש בקרא בעולי גולה ועי' בריב"ש לענן שיעור פרוטה דחשיב כסף לכל דבר אף דהוא דבר מועט פי דור אנכנה"ג היו עניים ביותר ע"ש, וכל השפע דעוה"ז הי' הולך לאו"ה וקיבל הכל מלך או"ה שהוא הראש שישאל הי' משועבדים לו, וגם המן להיותו צורר היהודים כל המיצר לישראל נעשה ראש לפי שעה בעלמא דשקרא וכאשר גידלו המלך קלט הוא כל שפע עונש הראוי לישראל, וגם בהמן נאמר ויספר פבוד עשרו ורוב בנאו פי דוע דאו"ה מונין לחמה וישראל לקבנה (סוף כ"ט) וכן נמשלו להם כמשז"ל (שי"ר פ"ו) דלקבנה מושלת ביום ולילה וכן ישראל, ואמרו סוף שבת מאן דבסמה אכיל ונשתי מדילי' ורזוהי גליין ודבלבנה אכיל ונשתי דלאו דילי' ורזוהי כסיין, וכן ישראל כל שפע עוה"ז המגיע להם הוא לאו דילי' פי הם מכירים דלית לי' מגרמי' פלום רק מקבלים הפל מהש"י, ורזוהי כסיין עד"ש אין אסתר מגדת וגו' ובשאויל את דבר המלוכה לא הגיד שלא להתפאר פי אין לו במה להתפאר פיין דידע שאינו שלו רק הש"י נותן לו, משא"כ או"ה דסבורים דהכל שלהם הם מתפארים כמו אחשורוש בהראותו והמן ויספר, והסיף הי' שחזר הפל לישראל והי' מרדכי על בית המן ואצלו לא נזכר מיד עונש בפירוש רק ומרדכי יצא בלבוש וגו' שהי' אצלו רק לבושי יקר ומאני מכבודתא פי אין העשירות שייך לו בעצם רק כמו לבוש: ואמרו במגילה [ט"ז א'] אתא מלא קומצא דידכו ודחי י' אלפים פפר כסף דידי, וע"ש בתוס' דהוא נגד ששים רבוא מישראל חצי שקל לכל אחד, והחשבון לכאורה אין מכון דהיא רק מאה פפר של קודש שהם מאתים של חול, ועי' חזקוני [פ' תשא] פירש נגד נ' שנה ששוקלים מן כ' עד בן ע', וזהו פדברי הרע"ב (פ"א דשקלים) דחויב לשקול הוא מן כ' ולא משמע פן דברי רמב"מ ושאר פוסקים ע"ש בתוי"ט ובשפך פתבתי בגליון הגמ' דאילו צ"ל בתוס' חמשים שקל ועפ"י דברי ס' מנחת יהודא [פ' בחוקתי] בשם ר"י חסיד ע"ש ואחר זמן רב מצאתי בספר אסיפת גאונים הגיה פן בשם הפנים מאירות, ועוד אמרתי לכונן גירסא שלפנינו עפימ"ש [פ"א דשקלים] דהיו עולי גולה שוקלים דרכונות שהיתה אז מטבע היוצאה והרע"ב כתב דשניה ב' סלעים אכל הרמב"מ (פ"א מה' שקלים) כתב דמשקלה ב' סלעים יעוש"ב, והנה מפנרש בעזרא ונחמני דמטבע דרכונות הוא של זהב, וידוע מדברי רז"ל בב"מ [מ"ד ב'] דינר כסף א' מכ"ה דינר זהב דשיווי זהב כ"ה פעם בכסף וא"כ דרפון של זהב השוקל ב' סלעים שווי נ' סלעים כסף והוא מטבע פרס של אותו דור, והיו שוקלין אז חציו שהוא נ' חצאי שקלים כסף וא"כ מחצית השקל של אותו דור היו מכונן לששים רבוא י' אלפים פפר של חול, ופירוש

זה נכון מאוד אלא שאינו מכונן לפ"ד התוס' בב"מ שם ועוד בכמה דוכתי שכתבו דאין השיווי של זקב כ"כ רק שהי' עב יותר ע"ש, ומ"מ אפ"ש דשיטת התוס' מגילה לא אזלי בשיטתם בב"מ רק פפשטות הגמ', והי' הזקב יקר בזמנא ועדש"נ בשהמע"ה אין פסוף נחשב וגו' פ"ד אז במלכות פ"רס בדור אנשי כנה"ג שהי' שפע ע"ש פ"ד פ"ד ש"כ הי' מטבע היוצאה דרפון זקב, עד שהוצרכו ישראל עם גודל עניותם להביא מחצית השקלה שקל פ"עשירים שפעשירים חצי מטבע זקב גדולה כ"כ כפ"מ שנתבאר, פי אז הי' שפע ע"ש רב בעולם וכשהע"ש רב אין פסוף נחשב והפסוף מזדלזל והזקב מתניק: אולם דברים בגו עפ"מ"ש ז"ל (יל"ש בשלח) על פסוק וחקמשים עלו בני ישראל אהד מחמשים שהרשעים שבהם מתו בימי אפילה, ולמדנו שמספר ס' רבוא הוא רק למסולתים שב"ש"ר וביצירות הכי הם נ' פעם ששים רבוא, פי פ"ד מדת הזיקוק מן הפסולת כמ"ש"נ מונקק שב"ע"מ ז' פעם ז הוא מ"ט בכל אהד יש, עדיין פסולת והנ' הוא הפסוף צ"ר הבא אהר הזיקוק שב"ע"מ, וכן נגד בתורה נ' ש"ערי בינה דמ"ט נתגלו למשרע"ה (ר"ה כ"א): ונתסרהו מעט מאלקים הוא שער הנ' שהוא המונקק לגמרי זה אי אפ"ש להתגלות בעוה"ז, וידוע ששים רבוא אותיות בתורה נגד ששים רבוא נפשות ישראל והם באמת נ' פעם ס' רבוא נגד נ' ש"ערי בינה פי כל אהד פלול מנ', וזהו אהד מחמשים היינו שכל אהד הי' אחוז וכולל מהחמשים, וגאולת מצרים שהי' ביד רמה וביאמת בעוה"ז אין יד רמה כ"כ לישראל הוצרכו לילה למדבר ולהיות פרושים מעוה"ז לגמרי ולאכול לחם מן השמים שפלאכי השרת אוכלין (יומא ע"ה): וע"כ זכו לזה רק ס' רבוא המונקקים לגמרי, פי אז הי' בפ"רס דתורה שבכתב רזוהי גליין באר היטב בע' לשון שהוא מדת יום משא"כ תורה שבע"פ מדת לילה רזוהי פסין דהוא מסטורין שלו שאי אפ"ש לגלות לאו"ה פ"ל, וזהו קבלת התורה בימי אחשורש שהי' בהסתור דאפתי עבדי אחשורש אנו למראית העין ולא חרות מהמלכיות וכן מיצה"ר פי הפל אהד, שאור שפע"ס ושעבוד מלכיות דהא בהא תליא, ובעת מתן תורה הי' חרות משניהם משא"כ בימי אחשורש אף דביאמת הדר קבלוה אז מאהבה והוא תוקף מעלה יתירה מ"מ הוא בהתפסות ובהעלם, דהרי בהתגלות הי' עליהם טענות כמשאז"ל (מגילה י"ב) דהם לא עשו אלא לפנים ר"ל רק מצד ההתגלות במעשה אבל פנימיות לבם הוא לד', וזהו הגאולה דאז המבררת על חטאי ישראל גם בהיותם חוטאים פנימיות לבם לשמים כמו שנתבאר למעלה, וכלל ישראל ביצירות הרשעים שנתבררו אז פי לא ידח ממנו נדח הם נ' פעם ששים רבוא שזהו מספר הפחות עכ"פ פי בברכה נאמר יוסף עליכם פכם אלה פעמים שזהו מספר המורה ריבוי בלא שיעור כמ"ש הרמב"ן על פסוק הנה נתתי אלה פסוף לאחיה וכמ"ש בזוהר (ח"א קס"א) דכל ברכה הוא במספר אלה, וידוע דהמספרים הולכים אהדים עשירות מאות אלפים ואלף הוא ריבוי האהד שממנו חוזר המספר עשירות אלפים מאות אלפים, וזהו בזמן שישראל עושין רצונו של מקום דנאמר יהודה וישראל רבים וגו' ולא יספר מרוב שאין להם מספר פ"ל, אבל כשאין עושין רצונו של מקום נאמר והי' מספר בני ישראל וגו' שיש להם מספר כמשאז"ל (יומא כ"ב): ואז המספר בפ"רות הפל הם נ' פעם ששים רבוא כמו שהיו בגלות מצרים שלא עשו רצונו של מקום, פי ס' רבוא הוא מספר הפחות מישראל כמו שאמרו ז"ל (זוה"ק ח"ג רע"ג) אין דור פחות מששים רבוא וכן אמרו בברכות (נ"ח) אין אוקלסא פחותה מששים רבוא

ובצירוף הרשעים הם עכ"פ נ' פעם, ולפי שאז הי' הבירור גם על הרשעים ונגדם הי' טענת המן ע"כ נתן י' אלפים כפר של חול שהוא נ' פעם ששים רבוא תצאי שקצים שהתורה קראתו כפר נפש: ורז"ל אמרו (שקלים פ"א ה"ד) דנתקשה משה עד שהראה לו מטבע של אש, וקושי זה אין מוכן בפשטו' (ע' תוס' מנחות כ"ט ובח"א) וברור דענין ההתקשות הוא איה יהי' כפר נפש איש עשוו' שהוא ענין שחויז לגוף לגמרי כי לא במותו יקח הכל ואין לו שום שייכות לעצם האדם, ורז"ל אמרו (מ"ק כ"ח) יא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא, כי אלו ג' הוא קלל צרכי האדם בעוה"ז ושכר מצוה מצוה בהאי עלמא ליפא ודבר זה נגזר בתחלת היצירה, חכם או טפש (נדה ט"ז): והתקמה תחי' בעלי' ממנו נמשך חיי, גבור או חלש מזה נמשך בני פחצים ביז גבור כן בני הנעורים וגו' דורכי קשת ומרבים בנים וגו', עשיר או עני הוא שפע מזוני ואלו צדיק ורשע דזכותא לא אמר, ואולם הבטחת התורה הוא כל ג' אלו בשכר התורה ומצות כמ"ש למען ירבו ימיכם וימי בניכם.

וגו' הרי חיי ובני ונתתי גשמיתם וגו' הרי מזוני, דבאמת כל אלו יש להם שייכות לתורה ומצות באריכות ימים יוכל להרבות תורה ומצות וכן להוליד בנים לעבוד ד' ולהיות פרנסתו מזונות שלא יטרד ולעשות מצות בממונו, וכל מה שנוגע לתורה ומצות נדאי תליא בזכותא דשכר מצוה והבא לטהר מסייעין לו בכל מיני סיוע ומשפיעין לו נ"כ שפע בני חיי ומזוני הצריך לסיוע לעבודת הש"י וכ"ש בני לקיים מצות פרי' ורבי', ומה דתלוי במזלא והנגזר ביצירה הוא גם שאינו לסיוע לעבודת ד' ושלמה המע"ה ביקש ריש ונעושר אל תתן לי וגו', וזה מה שנוגע לעבודת ד' תלוי בזכותא לשנות המזל וצריך לתפלה גם על עושר השמור לבעליו לרעתו שלא יתן, ובבני נמי אמרו בס"פ ב' דברכות שלא כו' בן או תלמיד המקדיש.

כו', וכ"ש בחיי להרשיע ח"ו אלא דבאמת כל פושעי ישראל מליאים מצות פרמון ואע"פ שחטא ישראל הוא וע"כ הש"י מאריך רוחו' נגדם, וכן בבני אמרו בברכות [י' א'] בחזקת דנענש על דלא נסיב אף דחזי דהנה לי' בני דלא מעלי דבהדי כבשי דרחמנא כו' כי מ"מ יש בו שורש טוב דע"כ ממנו שלשלת המשיח, ובמצרים נאמר וישרצו וגו' ואמרו ז"ל (בשמו"ר ויליש) כשרצים.

הללו שהוא לשון מגונה רק לפי שבכלל הריבוי הי' הרשעים שמתו בג' ימי אפלה אמרו כן ומ"מ רצון הש"י הי' גם בזה, וע"כ אז"ל (מנחות כ"ט) דנתקשה ג"כ משרע"ה כשרצים והחודש הזה לכם, שרצים רומז לרבוי בנים טמאים ומטמאים מה תועלת בזה, והחודש הוא קביעת סדר זמנים שהוא רשימת חיי עולם הזה כי חיי עולם הוא למעלה מהזמן אבל המצות כולם ניתנו בזמן שהוא להיות קדישה גם בחיי עוה"ז, והקשה למשרע"ה זה כי הוא הי' דבוק לגמרי למעלה מהזמן דע"כ דורו דור המדבר שהוא חוץ מישוב העוה"ז ושם חלקת מחוקק ספון שלא נכנס לארץ שהיא קדושת עוה"ז במקום ומצוה ראשונה הי' מצוה, והחודש הזה תלוי בזמן להראות לו כי זה כל התורה שניתנה לעוה"ז דוקא הנגזר בזמן ומקום ולא למלאכים ומשרע"ה נתקשה איה אפשר להיות קדושה בעוה"ז הסומרי עד שהראה לו הקב"ה באצבע, הפונה כי העוה"ז נקרא הזה

כַּמְרָאָה בְּאַצְבַּע כִּי הוּא דְבַר הַנְּגִלָה לְעֵין מִשָּׂא"כ הַרוֹחֲנִי הוּא נֶעְלָם, וְזֶה כָּל תְּכֵלֶת בְּרִיאַת עוֹה"ז לְהַתְּגַלּוֹת כְּבוֹדוֹ ית' לְעֵין כָּל כַּמ"ש (תַּעֲנִית ל"א).

(עֲתִיד לַעֲשׂוֹת מְחֹל כו' וְכָל אֶחָד מְרָאָה עָלָיו בְּאַצְבַּע הַיָּמָּה אֲלִקְיָנוּ זֶה וְגו', וְזֶהוּ ע"י מַעֲשֵׂה הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת בַּעוֹה"ז כַּמ"ש בְּשֵׁבֶת [פ"ט ב'] דְּמַחְנִי לְהוֹ יִצְחָק הַקַּב"ה בְּעֵינַיִן' שְׁזָהוּ מִמְדְּרִיגָתוֹ דְּאוֹרֵיִתָּא מִסְטָרָא דְּגִבּוֹרָה נְפֻקַת (זוֹה"ק ח"ב פ"א) וְע"י הַצְּמֻצוֹם נִיחַן מְקוֹם לְתוֹרָה וּמִצְוֹת וְלְהַשְׁגַּת קַדְוֶשָׁה בַּעוֹה"ז ג"כ, וְזֶהוּ שְׁהֲרָאָה לוֹ הַקַּב"ה בְּאַצְבַּע ר"ל שְׁיֵשׁ מְצִיאוֹת הַתְּגַלּוֹת גְּמוּר כְּמוֹרָה בְּאַצְבַּע וְכֵן בְּשֵׁרְצִים שְׁיִהְיֶה מְקִים לְרִיבּוּי טֻנְמָאָה, וְגַם זֶה רְצוֹן הַש"י שְׁפִשֵׁם שְׁקִילוּסוֹ עוֹלָה מִהַצְּדִיקִים כְּפִי קוֹלוּסוֹ עוֹלָה מִהַרְשָׁעִים (שְׁמו"ר פ"ז), וְכֵן בְּכּוֹפֵר נֶפֶשׁ דְּשָׁקֵל שֶׁהוּא דוֹמֵם שְׁאֵין בּוֹ חַיּוֹת כְּלָל כִּי הַצּוֹמֵחַ יֵשׁ בּוֹ עַכ"פּ נֶפֶשׁ הַצּוֹמֵחַת וְע"כּ הוּא רָאוּי לְאַכִּילַת אָדָם שְׁמַתְהַפֵּף לְדָם הוּא הַנֶּפֶשׁ שְׁבָאָדָם, אֲבָל הַדוֹמֵם אֵין לוֹ שׁוֹם שְׁיִיכּוֹת ע"כּ לְחַיּוֹת הָאָדָם רַק הוּא כְּמוֹ לְבוּשׁ לְאָדָם כְּמוֹ"שׁ לְמַעַלָּה עַל פְּסוּק וּמְרֻדְכִי יֵצֵא בְּלְבוּשׁ וְגו' וְכַמ"ש (עִירוּבִין פ"ו) רַבִּי מִכְּבָר עֲשִׂירִים שְׁהַכְּבוֹד הוּא מִצַּד הַלְּבוּשׁ כַּמ"ש מְאֵנִי מִכְּבֻדוֹתָא (שֵׁבֶת ק"ג:), כִּי הַכְּבִיד הוּא מְאַחֲרִים וְהָאֲחִירִים אֵין מְפִירִים אֶלָּא הַלְּבוּשׁ הַלְּבוּשׁ וְלֹא הַפְּנִימִיּוֹת דְּהָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינַיִם, וְע"כּ נֶאֱמַר מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ דְּהָאֶרֶץ הוּא עוֹה"ז שְׁאֵין הַתְּגַלּוֹת אֶלָּא דְּרַף לְבוּשִׁים הוּא רַק כְּבוֹדוֹ וְלֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי דְּאֵי אֶפְשָׁר לְהַתְּגַלּוֹת עֲצָם בַּעוֹה"ז כְּלָל, וְכֵן יִשְׂרָאֵל בַּעוֹה"ז רְזוּהִי כְּפִסִּין דְּאֵין הַעֲצָם נְגִלָה רַק הַלְּבוּשִׁים כִּי עֲצָם יִשְׂרָאֵל דְּבוּק בְּהַש"י וְכָל הַטְּעָנוֹת שְׁעַלְיָהֶם הוּא מִצַּד הַלְּבוּשִׁים כַּמ"ש לְמַעַלָּה דְּהַמְשִׁילוֹ רז"ל (סְנֵהֲרִין מ"ד).

(לְאַסָּא דְּקֵאִי בִּינֵי הוֹצִי, וְצוֹרֵף כּוֹפֵר נֶפֶשׁ הוּא רַק מִצַּד הַחֲטָא וְע"כּ אֵז הַגַּם שְׁהִיו כְּנֻלָּם נִקְיִים בְּעַת הַמְּסַפֵּר הַנּוֹצְרִכוֹ לְכּוֹפֵר נֶפֶשׁ שְׁלֵא יְהִי בְּהֵם נֶגֶף בְּפִקּוּד, כִּי כָּל מְסַפֵּר הוּא מִצַּד שְׁאֵין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם כְּמוֹ שְׁאֵז"ל וְיֻמָּא שָׁם), וְאַף דְּדוֹר מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה הָיוּ אֵז בְּתַכְלִית הַקַּדְוֶשָׁה מ"מ מֵהַ שְׁלֵא הָיוּ בְּתַכְלִית הַרִיבּוּי ג"כ הִי מִצַּד שְׁהִי בְּהֵם רְשָׁעִים וּמִתּוֹ בִּימֵי אֶפְלָה וְהָרִי כָּל יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד וְחֲסָרוֹן שֶׁל רְשָׁעִים הוּא נֹגַע גַּם לְאֵלוֹ, וְכָל מְסַפֵּר הִי אַחַר חֲטָא כַּמְשִׁאֵז"ל (בְּמַד"ר פכ"א) מְשָׁל לְזָאב כו' וְע"כּ אֵף דְּהַנְּשִׂאֲרִים לֹא חֲטָאוּ מ"מ מִצַּד הַמְּסַפֵּר שְׁזֶה מוֹרָה שְׁנִחְסַר מֵהֶם ע"י הַחֲטָא הַנֶּה זֶה מוֹרָה חֲסָרוֹן גַּם בְּהֵם שְׁהָרִי הָיוּ מְחוֹבְרִים עִמָּהֶם לְהִיּוֹת אֶחָד מִמֶּשׁ, וְכֵן זֶהוּ תִּיקּוּנָם שֶׁל רְשָׁעִים כְּמוֹ שְׁאֵז"ל (פְּרִיתוֹת דָּף ו'): עַל חֲלֻבָּה שְׁנִצְטָרֵף עִם סְמָמִי הַקְּטוֹנֶת וְעַל עֲרֻבָה שְׁהִי אַ בְּאַגְוָדָה אַחַת עִם הַלּוֹבֵב וְעִי"ז נִתְקַן הַכָּל, וְעִי' בְּבַחֲיֵי פ' תְּשָׂא) וְע"כּ הַנּוֹצְרִכוֹ לְכּוֹפֵר נֶפֶשׁ מְחַצִּית הַשָּׁקֵל שֶׁהוּא מְטַבֵּעַ הַיּוֹצֵאָה: וְכָלֵל רְכִישׁ דְּעוֹשֵׁר הוּא מְטַבֵּעַ הַיּוֹצֵא שְׁבוּ יוֹכְלוּ לְהַשִּׁיג כָּל צָרְכֵי אָדָם בַּעוֹה"ז, וְנוֹחַן מְחַצִּית עַד"ש (פְּסָחִים ס"ח:): בִּי"ט חֲצִי לְד' וְחֲצִי לְכֶם כִּי יו"ט הוּא קַדְוֶשׁת יִשְׂרָאֵל דְּמְקַדְשֵׁי לְזַמְנִים דְּהִינּוּ עֵנִינִי עוֹה"ז שֶׁהוּא תַּחַת הַזְּמַן וְנִיחַן רְשׁוֹת לְקִהְנוֹת מַעוֹה"ז וְהַכָּל קְדוּשׁ לְד', עַד"ש בְּרַכּוֹת (ל"ה).

(דְּאַחַר בְּרַכָּה הָאֶרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם וְאֵינוּ עוֹד מוֹעֵל בְּקַדְשֵׁי שְׁמַיִם כִּינּוֹן שְׁמִפִּיר שְׁהַכָּל מֵהַש"י וְהוּא הַנּוֹחַן, וְזֶה הוּא אֲכִילַת חוֹל דְּרְשׁוֹת וְאֵינוּ מוֹעֵל, וְבִי"ט שֶׁהוּא הַשְׁגַּת קַדְוֶשָׁה בַּעוֹה"ז הָאֲכִילָה הוּא עוֹד מְצוּנָה וּמ"מ צָרִיף חֲצִי לְד', כְּדָרַף שְׁאִי בְּפָרְק רַע"ק (פ"ט:): דְּאֵמַר יִצְחָק פְּלָגָא עָלֵי וּפְלָגָא עָלֵי וְכִי תִימָא פּוֹלָא עָלֵי הָא קַרְיָבִית נֶפֶשִׁי קַמָּה, הַכִּינָה דַּע"י הַקְּרַבַּת נֶפֶשׁ שְׁמִסַּר עֲצָמוֹ כְּלוֹל לְהַש"י וְנַעֲשֵׂה עֵילָה תְּמִימָה כְּלוֹל לְד' הָרִי נְתִיחַד

בְּשִׁרְשׁוֹ בְּלֹא דָבָר הַחוּצָי, וְהָרִי זֶה ע"ד יְחִוּד אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד דָּקָל אֶחָד פְּלֶג גּוּף וְשׁוֹלְטִין בְּנִכְסֵיהֶוּן שְׁנֵה בְּשׁוּה פְּאוֹרֶחַ כָּל אַרְעָא וְכַמ"ש אַחְשׁוֹרֶשׁ לְאַסְתֵּר עַד תְּצִי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשֶׂה וְלֹא יוֹתֵר לִהְיוֹת שְׁנֵה לוֹ, וְכֵן הַקַּב"ה וְכַנְס"י פְּאַשֶׁר הֵם דְּבוּקִים בּוֹ ית' הַעוּה"ז חֲלוּק חֲצָיו לר' וְחֲצָיו לָכֶם, וְהוּא בִּי"ט שְׁזוּכִין לְרֵאֲיִית פְּנִים בְּעֶזְרָה שְׁאֵז הוּא מְצַד הַש"י נוֹתֵן חֲצָיו לָכֶם, וּמַחְצִית הַשְּׁקָל הוּא בְּהִיפּוֹף מְצַד יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן חֲצִי לַד' וְזֶהוּ כּוֹפֵר הַחֲטָאִים שְׁמַצַּד הַלְּבוּשִׁים שֶׁהֵם מְכִירִים שְׁגָם הַלְּבוּשִׁים שְׁלֵהֶם ג"כ מֵהַש"י, וְאַף לְאַחַר בְּרָכָה דְּהָאֲרִיז נִתֵּן לְבָנֵי אָדָם מ"מ הַנְּאִת יִשְׂרָאֵל מֵעוּה"ז אֵינוֹ דָּבָר נִפְרָד כִּי כָּל אֲכִילְתֶּם לִהְיוֹת כֹּחַ לְעַבּוֹדַת ד' וְכִיּוֹצֵא אִפִּי בְּהַחֲטָאִים נְאֻמֵּר כִּי אַתָּה עֲמָדִי (וְכֵן שְׁמַעְתִּי עַל פְּסוּק מְמָרִים הֵייתֶם עִם ד' וְכֵן יְדוּעַ הַמְּשַׁל מִמְּלִיךָ שְׁשִׁינָה פְּסוּת וּלְשׁוֹן] כַּמ"ש לְמַעְלָה, וְזֶהוּ עֲנִין מַחְצִית הַשְּׁקָל הַמְּקַדֵּשׁ הַלְּבוּשׁ וְהוּא בְּשִׁקְל הַקְּוֹדֵשׁ לִהְיוֹת הַכֹּל נִעֲשֶׂה עַל טְהָרַת הַקְּוֹדֵשׁ כִּי בְּאַמַּת בְּכָל דָּבָר יֵשׁ קְדוּשָׁה, וְזֶהוּ שְׁהִרְאָה לְמִשְׁחָה מְטַבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ לֹמֵר שְׁגָם בְּעֶנְיֵי עוּה"ז יֵשׁ קְדוּשָׁה וְרוֹחֲנִית כְּמוֹ רוֹחֲנִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵלֵא כֹה דְּבָרֵי פְּאַשׁ.

וּבְנִתִּינַת מַחְצִית הַשְּׁקָל תְּרוּמָה לַד' הוּא כּוֹפֵר עַל חֲטָאֵי הָאָדָם שְׁבִלְבוּשׁ. וְכָל טַעֲנַת עֲשׂוֹ הוּא מְצַד הַלְּבוּשׁ שְׁגָם הוּא פּוֹשֵׁט טְלָפִיו כְּחִזִּיר וּמִרְאָה שְׁהַלְּבוּשׁ טוֹב.

אָבֵל בְּאַמַּת סִימֵן נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית הוּא ג"כ בְּשִׁנְיֵהֶם דְּנֻקָּא וְצָרִיף הַעֲלָאָת גְּרָה ג"כ הַמּוֹרָה עַל פְּנִימִיּוֹת קָרְבִּיו וְתֵאֲנִתִּיו. וְלִפִּי שְׁהֵמֵן חֹשֵׁב דְּגָם יִשְׂרָאֵל (כֶּפֶר) וְלֹא יָדַע דְּהֵם קְדוּשִׁים בְּעֵצָם וְלִפִּי שְׁרָאָה שְׁמַחְצִית הַשְּׁקָל הוּא כּוֹפֵר נֶפֶשׁ בַּחַיּוֹת הַלְּבוּשׁ קְדוּשׁ חֹשֵׁב דְּהֵינּוּ אֵף שְׁאִין הַעֲצָם כּוֹ.

עַל זֶה אָמַר שְׁיִשְׁקוּל הוּא אֵל גְּנֻזֵי הַמְּלִיךָ וְיְדוּעַ דְּרוֹז"ל וּמְדַרְשׁ (אִסְת"ר פ"ג) דְּהַמְּלִיךָ סֶתֶם בְּמַגְלַת אִסְתֵּר בְּמִלְכוֹ שֶׁל עוֹלָמְעוֹלָם הַפְּתוּב מְדַבֵּר, וְהֵינּוּ דְּהוּא הִי' מְקַטְרֵג בְּדָבָר גָּם בְּשָׂמִים מִמַּעַל וְאַף דְּהוּא נִתֵּן לְמִלְכָּה אַחְשׁוֹרֶשׁ מ"מ הַרְּאָה בְּזֶה פִּיזוּר עֲצוּם, וְכָל עֲנִין כּוֹפֵר נֶפֶשׁ שְׁמַצַּד נִתִּינַת מְמוֹן מַחְצִית הַשְּׁקָל הֵינּוּ דְּמַתְּנֵדָב מְרַכּוּשׁוֹ לַד' וְאַף שְׁהוּא דָּבָר שְׁחוּץ לְגוּף וְיֻכַל לְהַשִּׁיג אַח"כ יוֹתֵר (בְּלִתֵּי נִיפְרָר תִּי' א') דְּזֶהוּ מְצֻנַת קְלוֹת הַמְּצִוִּיּוֹת גַּם בְּאוּ"ה וְנִקְרָא חֶסֶד לְאוֹמִים חֲטָאֵת כַּמ"ש בַּפ"ק דְּב"ב.

וְאֵם עַכּוּ"ם נוֹתֵן סְלַע בְּשִׁבִיל שְׁיִחְיָה בְּנוֹ חֲשִׁיב לִי בַּפ"ק דְּר"ה (דָּף ד'). (לְרִשְׁעַ וְשְׁהַחֲמִיץ כִּי בְּאַמַּת זֶה אֵינוֹ כְּלוּם.

וְרַק גְּבִי יִשְׂרָאֵל נִקְרָא בְּזֶה צְדִיק גְּמוּר וּמוֹעִיל לְכּוֹפֵר נֶפֶשׁ אֵף שְׁהוּא נוֹתֵן לְכּוֹפֵר נֶפֶשׁ וְכָל עֲשִׂוִּיּוֹת שְׁלֵא לְשִׁמָּה הֵם לְבוּשֵׁי קוֹדֵשׁ דַּע"כ זֹכָה לְעוֹשֶׂר וְכָבוֹד שְׁהֵם לְבוּשׁ חִיצוֹנֵי לְאָדָם. וְכֵן בְּכָלֵל הַמְּצוֹת שְׁבַעֲנִינֵי עוּה"ז אָמְרוּ בְּזוֹהַר שְׁהֵם לְבוּשׁ וְחִילּוּקָא דְּרַבָּנָן לְנֶפֶשׁ כִּי הֵם בְּשִׁרְשָׁם טוֹב וְהַבְּרִוּר הוּא פְּאַשֶׁר לֹא יֵהִי לוֹ כֵּן לֹא יֵהִי תוֹהָא עַל הַרְּאִשׁוֹנוֹת ח"ו, וְכֵן שְׁמַעְתִּי עַל מ"ש (בְּרָכוֹת כ'): לֹא אֶשָּׂא לָהֶם פְּנִים שְׁהֵם מְדַקְדָּקִים עַד כּוֹזֵית עַד כְּפִיזָה הֵינּוּ כְּשִׁאִין לָהֶם ח"ו יוֹתֵר הֵם מְבָרְכִים עַל הַצְּמָצוּם.

וְזֶה כָּל מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל הַנִּיפְרָר לְעִין כָּל כִּי בְּאוּ"ה כִּי יִרְעַב וְהַתְּקַצָּף וְקִילֵל בְּמִלְכוֹ וְאַלְקִיו מִשָּׂא"כ יִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים עַל הַרְּעָה כְּשֵׁם כּוֹ, (שָׁם נ"ג:) וְיָאָה עֲנִיוּתָא לְיִשְׂרָאֵל לְבָרַר עִי"ז קְדוּשָׁתָם כִּי גַם עֲנֵי שְׁבִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה מְצוֹת כְּפִי יְכַלְתוּ, וַע"כ אָמַר אֲתִי מְלֵא קוֹמְצָא

כו' כמו שאז"ל (מנחות ק"ד): מי מקריב מנחה וע"כ נאמר בו נפש נשכאלו נפשו הוא מקריב.

ונה דחי לי' אלפי כפרי דידי כו' שהוא בא רק מצד העשירות ולהתפאר כי עצמותי אין כן ואלו היא מגיע עד נפשו לא היא עושה, וע"כ אותו דור של תכלית הענושר היו ישראל בתכלית הענוני שבזה נתבררו שכל הענושר הוא שינוי לחלקם והוא שלהם באמת כי נתנו את מרדכי על בית המן.

היינו דטלפיים אינו סימן טהרה אלא אצל מי שמעלה גרה אבל מי שאינו מעלה גרה אף שטלפיו בדוקות אינו סימן טהרה. וכן הענושר להמן היא שמור לרעתו ופיזורו היא לאבד היהודים שהוא דבר רע באמת, וישראל הגם שהיו עניים היו שוקלים להש"י דרכונות שהיתה מטבע היוצאת אז ע"י עשרם של או"ה.

ונה ודאי היא התרעמות גדול שהם בתכלית העיני ואו"ה בתכלית הענושר וע"י ענושרו של או"ה הם מוכרחים לתת מחצית השקל מטבע גדולה יותר ולפי תוקף עניים שפרוטה היא נחשב דבר חשוב כמש"ל מהריב"ש ודאי תוספת זה לשקול דרכונות היא רב מאוד בערכם, אבל ישראל ודאי נתנו הפל בלב טוב מאד כי אין בלב ישראל תרעומות על הש"י כי עצם לכן דבוק בו ית', וע"י כך זכו אח"כ לענושר רב כמשאז"ל (סופה).

נ"א: דבית הורדס היא יפה משל שהמע"ה וכן אמרו (ר"ה כ"ד): על המנורה העשירו עשאוה כו' חזרו והעשירו כו'. וזה על דרך המקנים תורה מענוני סופו לקיימה מענושר (אבות פ"ד) וזה נקרא סופו שהוא נמשך על ידו.

וע"ד שמתוך שלא לשמה בא לשמה (פסחים נ') והתחלה הוא שלא לשמה וכמ"ש בפסחים (ס"ח) מתחלה כי עביד אינש אדעתא דנפשי' ומזה נמשך הענושר למשמאילים וע"כ באמת מגיע לישראל עשירות מיד.

רק לפי ישראל שבאותו דור קבלוה מאהבה והתחילו במדרגת ימין המנוגב מכל טוב רק אח"כ בתורת כ"ש מגיע הענושר ע"כ היא להיפך. כי מצד הפנימיות דישאל יאי עניוהא בעוה"ז וכמ"ש (נדרים ל"א).

(במשרע"ה דהעשיר מפסולתו של לוחות דהענושר בא מצד הפסולת דהיינו מצד המשמאילים ומשרע"ה הוא שורש המיימינים, פי' דע דמשה מלגאו יעקב מלבר (תיקו"ז י"ג) שהוא שירש הפנימיות דישאל וע"כ כשנפל על חודש שמת משרע"ה שמה אותו רשע, פי' כל טענתו לא היא (רק) מצד הפנימיות ונחשב דמיתת משה מורה שאין שם עוד פנימיות ח"ו ולא ידע דבאותו חודש נולד ונתגלה ענין הפנימיות וענין מילוי שנות הצדיקים מיום ליום מורה על דבר זה שאותו כח וענין המתגלה על ידו בכך נשאר קבוע וקיים בישראל.

כי יום הלידה מורה שאותו יום מוכן להתגלות אותו דבר ואם היא מת ביום אחר היא נראת דאותו יום מוכן ח"ו לאבדת כח ההוא, ובאמת אותו כח שפבר נתגלה אינו נאבד עוד וחדר בא מיתתו הוא קביעות הפח וכמ"ש ז"ל (במד"ר פי"ד) על פסוק כדרבנות נטועים אימתי דברי חכמים כדרבנות בזמן שבעליהם נאספים מהם דאז נעשה כדרבן הזה

הקבוע וקנינים וע"כ הוא באותו יום המוכן להתגלות אותו פח ונמצא אדרבא חודש זה מוכן להתגלות הפנימיות.

וכמו שראיתי לפרש והלבש אותה מחלצות דמלת מחלצות מורה חילוף ופישוט הלבוש רק דקה הם מעשה המצות אף דהם גם פן רק לבוש מפל מקום הוא לבוש כזה שהוא פושט הלבוש ומורה הפנימיות וע"כ נקראים לבושי הקדושה מחלצות.

וכן חודש אדר הנברא באות ק' שהוא פקופא דאזיל בתר בר נש הוא פננן לבוש, וכן אדר מלשון אדרת שער שהי לבוש הנביאים והיו לובשים אותו גם למען פחש, כי בלבוש להתדמות פקוף לפני בני אדם אבל אי אפשר להתדמות פלל, של בני ישראל הוא לבוש המורה העצם כי באותו חודש נולד משרע"ה הפנימיות שבישראל שהוא שורש שבט לוי המורה על פנימיות דבוקם בהש"י פנזפר למעלה, והתגלות זה הוא בניסן לגמרי ובאדר הוא רק ההולדה לזה כי ע"י גילוי.

קדושת ישראל בלבוש זה מעיד על הפנימיות, וזהו ע"י ההתחברות שיש אצלם ללבוש עם הפנימיות וזהו שורש פח נפתלי המורה חיבור וניסן הוא ראש לחדשים ולסדר זמנים שהזמנים פולם דישאל שמונין ללבנה דלית לה מגרמה כלום הפל נמשך מהפנימיות שהוא מהש"י, והאחרית הוא אדר שהוא בתכלית הריחוק מההתחלה ובו הוא העיבור להשוות לשנת החמה כי צריך שיהי אביב של תקופה ג"כ, דהגם דישאל מונין ללבנה אינו ללבנה לבד רק שהם משוים חדשי הלבנה עם שנת החמה, משא"כ או"ה מונין לחמה לבד שהם סבורים פחם ועוצם ידם עשה להם החיל משא"כ ישראל מכירים שחסירים ומקבלים מהש"י זהו צירוף לבנה עם החמה.

וטי"ז ישראל זוכים ג"כ לשפע עוה"ז של או"ה ג"כ דמאחר שמכירים שהפל של הש"י אחר ברכה הארץ נתן לבני אדם ומונין לחמה ג"כ, והחמה משפעת פל מיני עושר כמ"ש בזוהר דזהב וכל אבנים טובות ע"י השפעת החמה וכן ממגד תבואות שמש: ועיקר חודש אדר הוא ברבוי בני דידגו לרוב דזהו עשירות של ישראל דכל ענין עשירות הוא ריבוי ענייני עוה"ז ושהמע"ה ביקש עושר אל תתן לי, אבל בבנים נא' (ברכות ו') בהדי פבשי דרחתמנא למה לי ומצוה לערב אל חננח ידך (יבמות ס"ב:) וגם זה מתאנות עוה"ז אבל פולו קדושה אצל ישראל, וזו השפעה מצד חבור הלבנה לחמה, ואו"ה דמונין לחמה לבד הם שורש אל אחר דאסתרס ומקבלין שפע עשירות לבד דהוא השפעה שלפי שעה לבד, משא"כ בנים הוא קיום המין וכן קבלתי דחשק זה של השארת בנים קיום מין אינו בשורש או"ה ונראה דהוא מלשון זוהר (ח"ב ק"ג) הנזכר דאסתרס וסריס אין לו תאנה] רק בישאל נאגג באותה שעה שהניחו שאול הי' פל אנחתו על שאינו מניח אחריו זרע וזה הדאגה בא לו מצד השורש שהי' בו דמבני בניו למדו תורה ברבים פך קבלתי, וע"כ רק בהמן נאמר דהתפאר פבוד עושרו ורוב בניו שהתפאר בבנים משא"כ אחשורש, והי' להמן ריבוי בנים שזהו היפך הראוי לעמלק שכתוב בו תמחה וכן א' בתנחומא [ס"פ תצא] על עמלק סירסו כמ"ש פאשר שפלה וגו', ודע"כ נסמה בתורה והחזיקה במבושיו כי זה עסק עמלק לסרס כי טענתו הוא על הרבוי דישאל שזה בא מפח התאנה והרע ושרשו בדעת דרע דשם הסירוס דאל אחר, ולישראל נאסר הסירוס לשום ברי' פל שבארצכם, (כמ"ש חגיגה י"ד:) וגם לעכו"ם אבל לזרע עמלק פפי הנראה משם לא

נאסר, כי ישראל מפירים שכל מה שברא הש"י הוא הפל לצורך (כמ"ש שמו"ר פ"י) ואפ"י בע"ח מזיקים ועפ"ם וכדומה שרואה כפי דעתו שאין ראוי כף אין להתחכם נגד הש"י שהוא יודע יותר מה שראוי, וע"ז אמרו בהרי פב"ש דרמקמנא כו' אף שלפי ראות העיון אין זה ראוי לעשות לשם שמים ג"כ אין להתחכם נגדו ית', וכמ"ש אל תהי חכם בעיניך ירא את ד' וסור מרע ופי' בס"ח על העושה מזונה בשמאל מצד התחכמותו לעשות לשם שמים נגד ההלכה ע"ש, וזה ע"ד שעשה שאול בהשארה מעמלק לזבח לד' וא"ל הלא חטאת קסם מרי ואנו ותרפים הפצר, פירוש כל החטא שבקסם הוא רק המרי כי פשפים מכבישים פמליא של מעלה (סנהדרין ס"ז).

(ויוכל להמשיך לו שפע נגד רצון הש"י וזה אין לישראל לעשות, וכן הקסם בידיעת עתידות נאמר תמים תהי עם ד' וגו' שלא תתחכם לדעת מה שאין רצון הש"י להודיע, ואם ירצה להודיע יקים לה נביא מאחיה וגו' שתתנדע עפ"י הש"י עצמו ולא בדרךים אחרים שזולת רצון הש"י, וזהו המרי שרואה מה שאינו רצון הש"י ואע"פ שאינו חטא ואדרבא חושב שיהי' לו ידיעה זו ודבר זה שישגי ע"פ הפישוף והקסם לתועלת גדול להש"י מ"מ החטא הוא המרי שאין לו להתחכם נגד רצון הש"י, וכן און ותרפים הפצר הוראת מלת הפצר בלשון הקודש כמו נפצר בו היינו ריבוי הבקשה עד שהלה מוכרח לעשות רצונו אף שאינו רוצה באמת כף והיא אותיות פרץ המורה על הפרצה וההקנטה, ונאמר בגנזי נפרץ בו ניקח אף דהלה ליקח הוא לא רצה ליקח יותר ורק שנההי' פתיחה והתחלה שיוכלו לפעול בו ע"י הפרצה והפצרה כי זולת זה לא הי' מועיל כל הפצרה, וכפי הנראה מ"ש הנה עתה זה באו אלי ב' נערים וגו' אינו דבר שקר כי לא הי' לכתבו דברי שקר שלו או עכ"פ הי"ל לפרש ע"ד שנא' גבי נביא השקר שהשיבו לנביא האמת מלכים א' י"ג] פחש לו, אבל כן הי' האמת וכמ"ש ולקחתי מאתו מאומה שהי' דעתו ליקח רק דבר מועט לפי שבאו ב' נערים וידע דצריכים מאוד רק אלישע מ"מ מנע לקבל וחשב הוא אף דהאמין באלישע דנדאי אינו ראוי לקבל ממנו ואין זה רצון הש"י, מ"מ כיון דנערי הנביאים רעיבים וערומים ויעשה מצוה גדולה להלבישם ולהספיק להם חשב זה כעבירה לשמה, אבל באמת עבירה לשמה הוא עצמו רצון הש"י דגם זה מקרא פתיב עת לעשות לד' הפרו תורתיה ואמרו במנחות (צ"ט:) מצינו ביטולה של תורה זהו יסודה וגם זה עצמו תורה, אבל אם יודע שאינו פתורה כהיא דהתם שהרי אלישע ג"כ ידע דחקו של נביאים ועם כל זה לא רצה לקבל והוא נביא אמת לד' הרי ידע שאין הוא רצון ד' רק הוא חשב יבוא הישועה לנביאים מפל מקום וחשב כיון דכונתו לשמים מה בכך אם עושה נגד רצון הש"י, וכעין מחשבת שאול שא"ל שמוע מזבח טוב וכו' כי אין מצוה אלא פשהיא רצון ה' ואם אינו רצון ה' אינו מצוה כלל ואפי' כננה לשם שמים אם אינו רצון הש"י אינו פלוס, ורבא נענש בחולין (קל"ג) על דאטרח למרי' כולי האי (תענית כ"ד) אף שנענה דזה נקרא הפצר שמפציר כ"כ עד שמוכרת כביכול הש"י למלאות רצונו, והוא ראה שהתפלל ולא נענה ידע בבירור דהש"י שומע קול תפלתו וכשאין עונה נדאי יודע שאין זה ראוי, אבל הוא ראה שיהי' קידוש השם גדול בדבר לעיני המלה וחשב יביא הנס מפל מקום ובא בחזקה באזנינו שמענו כו', והש"י הנצרך לבטל רצונו כביכול נגד רצון רבא ע"ד שאי' (שם כ"ג).

(בחוני המעגל שאתה כבן המתחטא לפני אביו ועושה רצונו, אבל מ"מ הי' נזוף על כף כי אין זה ראוי לישראל, ונזוף פירוש מרוחק מחוץ למחנה שכונה כי זה שלא עשה עדיין דבר מעצמו רק פעל בהפצרה אצל הש"י לא קראו הפתוב ולא נמצא על זה לאו מפניו בתיבה אבל מ"מ אין זה ראוי לקדושים אשר לפני ד' תמיד: אבל לעשות מעצמו נגד משפט התיבה או רצון הש"י זה נחלת הגוים, וזה כל שורש ראשית גוים דעמלק שהוא בשורש אחד עם בלעם שהוא הדעת דרע נגד משרע"ה וכידוע, ובלעם נתנבא במעלת ישראל ועכ"ז אמר הנה אנכי הולך ויעץ להכשילם וכן רצה לקללם אף דידע שאינו רצון הש"י חישב לעשות ולפעול נגד רצון תחלה בהפצרה ע"י חרבנות שגם הש"י יתברכה לזה וכו' דרפו של יצה"ר הולך ממדרגה למדרגה היום אומר לו עשה כף ולמחר כו' (שבת ק"ה:) ואח"כ יעץ במעשה להכשילם שחשב שע"ז ח"ו יופר עצת הש"י הדבוק בישראל ועכ"א דשב ממדרגת נביא לקסם כי זהו חטאת קסם פניפר, וכן עמלק אף דשמעו עמים ירגזון וגם עמלק שמע וידע מעלת ישראל וכמו שהמשילו רז"ל (ומנחומא תצא) ליורה רותחת וכו' וקפץ בתוכה אף דידע דרותחת, וכו' בכשפים כמשאז"ל (יל"ר בשלח) היינו להכחיש פמליא של מעלה ולעשות נגד רצון הש"י, וע"כ רז"ל (ריש חלק) מנו גיחזי באותן להם חלק לעוה"ב בשביל דבר קטן אבל באמת זה דבר גדול להיות יציאה מקלות ישראל ח"ו כמו שהשנוהו רז"ל עם אותו האיש בחלק ובסוטה, (מ"ז).

(ואמרו בספ"ב דברכות ולא תהא סיעתינו כו' שיצא ממנו כו' שזה נקרא יציאה ממחנה ישראל, והלך ממדרגה למדרגה דתחלה תשב שפונתו לשם שמים ושגם הש"י כביכול יוכרח להספיק על ידו, והיום אומר לו כו' עד שע"ז בא לויפרץ בו ויקח מה שלא הי' לו עוד פונה לשם שמים בו כלל רק ע"י הפצרת נעמן פעל אצלו לעשות נגד רצונו כמו שחשב שיפעול הפצרתו אצל הש"י, ובאמת אצל הש"י לא הי' הפצרה כלל שהרי לא המתין עד שידע שהש"י מסכים על ידו רק עשה מעשה תיכף, אלא שהוא לפי שהי' שורשו מישראל הי' זה מצד פונה לשם שמים, אבל מ"מ זה שורש הרע והוא שורש עמלק שחושב להכחיש ולעשות נגד רצון הש"י, ולפי ששאוול השיג דמזרע אגג ילמדו תורה ברבים הלא בשיטתו פיון דכוננתו לשם שמים יוכל לעבור רצון הש"י וזהו השורש של עמלק שנקלט בישראל כשעושה זה לשם שמים וע"כ השאיר לאגג כדי שיצאו ממנו בני פניו שילמדו תורה ולמיטב הצאן לקרבנות, ושמואל הוכיחו רק ומה קול הצאן ותעט אל השלל ולא זכר מאגג, כי באמת באגג הספים הש"י על ידו שיהי' חי עד בא שמואל שהרי נתעברה אז אשה ממנו ויצא ממנו המן וכמשאז"ל במגילה (י"ג) מה עשה לי יהודי ומה שיקל לי ימיני דלא קטלני לאגג ונפיק מיני' המן, ואף דנענש על זה מ"מ פיון שפייע הש"י בעיבור ולידה שיארע זה טרם בוא שמואל דזה לא הי' ע"י שאול, אף דהגרס הי' ששאוול השאירו מ"מ פיון דהספים הש"י על ידו אין זה אלא בגדר הפצרה, וע"כ בתוכחתו זכר גם זה דהפצרה אבל לא בא בפירוש אלא בטענת המרי שהוא על השלל שהתרימו אח"כ ולא הניח להקריב ולא נשלמו מעשיו ולא הי' רצון הש"י כלל לזה, ולכך ע"ז איבד המלכות ואין זה נקרא אצלו יציאה ח"ו כמו אצל גחזי דשם בא ע"ז ג"כ לעשות ע"י הפצרה ולעבור נה שלא הי' פונתו לשם שמים ג"כ, וזה כי הי' זה אצלו ע"י יציאה מקדושת ישראל והי' אתחלתא דיציאה בזה, אבל אצל שאול הי' זה,

רק דבר הנגמר ע"י הצלת אגג שהרגיש קליטת פחו בקדושה וכח אגג הוא שפעל בו זה, והוא כמו כל חטאי ישראל הנמשכים מצד הקוצים המקיפים השושנה וזה פח עמלק ג"כ שמכנים ח"ו פחו הרע בלבות ישראל, וכמשאז"ל [בתנחומא תצא] דבעמלק נאמר ולא ירא אלקים ונהרי בלשון הפתוב מוסב על ישראל, רק הפונה דזכור אשר עשה וגו' היינו דזהו מה שעשה לה שאתה עיף ונגע ולא ירא אלקים שהכניס פחו בך פי זהו פח עשו וע"י וינב כל הנחשלים אחריה, ואמרו ו"ל שם שבוטו של דן שהענין פולטן כמש"ל כי בשבט זה הוא ענין יציאה ליציאה ממחנה ישראל ובהוא אחיות עמלק ובאמת אצל ישראל הכל אחד ועי"ז יוכל להכניס הפח בישראל בדרך שב ואל תעשה עכ"פ להיות עיף ונגע וגו', אף שידעו שצריף להזדרז למצות הש"י ועבודתו מ"מ ע"י עניפות ויגיעה הוא יושב בטל ומתעצל והוא היקף ירא אלקים שהוא הגבור שאינו עיף, ועניפות זה הוא שורש של עמלק הנמצא גם בישראל כל זמן שלא נמחה זרעו מן העולם, ובעת מלחמת אגג אף דנצחו העוסק עם מטונף מתטנף אבל שאול הי' בחיר ד' ואמרו ו"ל (יומא כ"ב): כן שנה שאין בו חטא דכל מעשיו לשם שמים לגמרי והשיג מה שיוקלט ממנו בישראל, וע"י השגה זו שהי' לו על הקליטה הי' לו שייכות לענין הקליטה ונקלט בו ג"כ ענין זה לעבור רצון הש"י, אבל רק לשם שמים להקריב קרבנות ולא שיבוא עי"ז ליציאה לגמרי ח"ו ולא נענש רק מהמלוכה פי המלך הוא כולל הכנסה שזהו מדת המלכות, ודוד מלך ישראל שרשו במדת המלכות ומלכותו פירש: כון עולם פידוע ממ"ש (ר"ה כ"ה) ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים, דהוא נמשל ללכנה דלית לה מגרמה פלום וע"כ קרי לנפשי' עני שאין לו רק מה שהש"י נותן לו ואין יכול לעשות דבר נגד רצון הש"י פלל, וזהו שורש מדת המלכות דמצד ההוא אי אפשר לו פלל לבקש לעשות דבר שאינו רצון הש"י: והוא שורש פלל כנס"י המונין ללכנה ואין דומין לאו"ה המונין לחמה שחושבין שיש להם פח מעצמם ולעשות דבר נגד רצון הש"י, ודוד המע"ה ביחוד שהוא מדת המלכות דישראל קרי לנפשיה עני ואין עני אלא בדת (גדרים מ"א) שלא ידע להתחכם פלל נגד הש"י, וע"כ בשביל אותה מעשה איבד שאול מלכותו שנה היקף ענין המלכות ואף דכונתו לשם שמים, וזהו שקראו לשון תשלומין ומה שיקלם לי מיני (מגילה י"ב): ודקדק מהרש"א בחא"ג מה תשלומין הוא ע"ש, ובאמת מצינו תשלומין קודם המעשה גבי אליאב דאמרו ו"ל (פסחים ס"ו): דמאסו ד' ממלך משום ניסר אף אליאב בדוד אף דזה הי' אח"כ, והיינו רהשורש פבר הי', והנה שורש זה של עשי' לשם שמים נגד רצון הש"י הוא בזרעא דרחל שטנו של עשו פי יש להם ג"כ פח הגבורה הקשה שמשמשים הכל לשם שמים להיות גבור הפובש יצרו, ומצד ההוא באים ג"כ לחשוב פח זה דכחי ועוצם ידי עשה לי שהוא ראשית גוים לעשות ג"כ לשם שמים, ובאמת נמצא גם פח זה ביהודה אף דדוד המע"ה הוא ממש להיקף זה ובאותה מעשה דבת שבע נאמר למען תצדק בדברך וגו' שהי' יכול לנצח היצור רק לא רצה להיות עבדא דזכי למרי, (כמ"ש סנהדרין ק"ז).

(ואף שנענש על זה זהו פשידע מפורש דברי הש"י באותו ענין בפרט ואדרבא דבר זה הי' נגד התורה שהרי הי' ראוי לו יותר לשמור מצות התורה שהוא ג"כ מצות הש"י ושלא לעבור, אבל חשב דהמע"ה לדחות דבור הפללי שבתורה שאפשר להתקיים ע"י אחרים ולא יתבטל אותו דבור פרטי של הש"י שדיבר עמו, ומ"מ נענש על זה פי באמת

רצון הש"י שינצח והו בכהאי גוונא ועד"ש בב"מ [נ"ט ב'] לא בשמים הוא והקב"ה חייב נצחוני בני, וכן בהפועלים (פ"ו) נחלקו מתיבתא דרקיע עם הקב"ה שענייני התורה מסורים לבני ישראל ואף זה בכלל ענייני התורה שאין לו לעבור על דברי תורה, ונהרי זה עד"ש בס"פ (ב' דחגיגה) גבי אחר דכל מה שאומר בעל הבית עשה חוץ מצא שאין מ"מ לשמוע להש"י הנועל בפניו דרכי התשובה, הכי נמי אין לו לשמוע לעבור על דברי תורה אם לא פשיאמר נביא להוראת שעה שהוא לצורך כבוד שמים ושכרון הש"י פו, אבל זה שלא אמר לו הש"י שרצונו פו כלל רק אמר לו לא מנסית (סנהדרין שם) עדיף מהא דאחר, אבל באמת עיקר ענין עת לעשות לד' הפרו תורתה הוא דרגא דדוד המע"ה וכידוע מהזוהר דעת מורה מדת מלכות דבה כל עתים, וזה כל ענין דהמע"ה להביט על הראוי כפי אותו עת הפרטי וענין הפרטי ולדחות מפני זה כללי דברי תורה וע"כ עשה באותו מעשה פו ולא השגיח בכללי ד"ת, ועד"ש ג"כ בפרק חלק (שם) על פסוק ודוד פא עד הראש כו' מוטב כו' אף דע"ז הוא התמורה בכל עבירות ויש בה ג"כ צד חיול השם מלך שפמותה כו' מ"מ חשב לדחות כל זה בשביל שלא יחשבו בני אדם תלוונות על הש"י, וגם בענין שמעי הי' פו אף דמורד במלך חייב מיתה עפ"י דיונהרי קי"ל קדושין [ל"ב ב'] מלך על כבודו אין כבודו מחיל, וא"כ השיב הלא ידעתי וגו' אדרבא היא הניתנת לחיבו ומה בכך דהוא בשמחה ואינו רוצה להורגו הלא אינו רשאי למחול על כבודו ואולי למ"ד (הובא בפר"ד) חדשים ח מפני אבשלום הי' מתכפר בכעירה כהדיוט א"כ לא הי' לו אז כלל דין מורד במלכות וזה שאמר פי היום אני מלך ולא מקודם, אף למאן דפליג על זה קשה, ועוד שהרי צינה שלמה עליו וזכר לו מהשבועה משמע שלולי השבועה הי' ממיתו, ונראה דאף למ"ד דמתכפר כהדיוט היינו דבאותה שעה הי"ל דין הדיוט אבל אחר שחזר למלכותו ונתחרטו ישראל על מה שהמליכו אבשלום הי' לו דין מלך למפרע, ודומה לרשע שעשה תשובה דמקודם הי' רשע גמור ומ"מ אחר התשובה דנעשו זדונות כזכיות חשבינו לי' למפרע פאלו לא חטא מעולם, והארבתי מזה בתשובה בענין זיקת יבם מומר גם לענין הדין דלדעתי גם לפי דעת הגאונים דיבם מומר אינו זוקק היינו באותו שעה עודו מומר אבל פשט ומתכפר למפרע אז זוקק ליבום למפרע ג"כ ולא משעה ששב לבד יעוש"ב, וכן בריחת דוד מפני אבשלום שהי' לעונש חטאו כל זמן שלא נתכפר לגמרי בשעת מעשה לא הי' לו דין מלך מצד שהענינש מהשמים להעבירו ממלכותו, וע"כ השיב תחלה בשעת מעשה שלא להמיתו משום דה' אמר לו קלל שגם זה מן השמים לענינו וגם מצד, ישראל שהעבירוהו, אף דהי' זה חטא להם להעביר משיח ד' ממלכותו מ"מ פיון דהעבירוהו יש לומר.

שלא הי' לו דין מלך, אבל אחר שהחזירוהו ונתחרטו על הראשונות למפרע ונתכפר חטאם וכן חטא דוד להיות פאלו לא חטא הנה לי' למפרע מלך, וע"כ לא השיב עוד אח"כ ד' אמר לו כו' רק השיב פאלו בידו למחול וזה נגד ד"ת אבל באמת הוא ראה שלשלת גדולה של מרדכי יוצא ממנו, ונהרי לוט ניצול בזכות דוד ואפי' במצרי אפרו ז"ל (שמ"ר פ"א) ויפן פה וכה ראה שאין עתיד לצאת ממנו (וכו') ואע"פ שהוא חייב מיתה בדין כמ"ש בפרק ד"מ (נ"ח:) וכן אפרו בסוטה (מ"י:) גבי אלישע לנערים וירא ראה כו', ומיהו חייב מיתה בדין ודאי אין חוששין למה שעתידי לצאת ממנו ואפי' יאמר נביא אמת שעתידי לצאת ממנו צדיקים גדולים הרבה אין פוטרם אותו ממיתת ב"ד כלל על זה, פי

משפטי התיקה נמסרו לבני אדם הרואים לעינים ונדנין כפי מה שהוא ואין משגיחין בעתידות, (עי' בתוס' יבמות ל"ה:) ורק בדיני שמים הש"י מטה כלפי חסד בשביל העתיד וגבי משרע"ה א"ל (שמו"ר נשם) ש'הרגו בשם המפורש, ובכהאי גוונא שרוצה להרגו בידי שמים הי' צריק לראות שאין עתיד כו' דזולת זה אין משפט שמים להרגו, אבל בשמע'י דהי' מורד במלכות וחי'ב מיתה בדין לא הי' מועיל זה דעתיד רק דהמע"ה דחה דברי תורה זה משום עת לעשות, וע"כ אמרו (מגילה י"ב:) מה עשה לי יהודי דאין להתחכם על דברי תורה דאלו לא נולד מרדכי הי' טוב יותר לכנ"י באותה שעה טרם הגס, ואף דבאמת פשנאבד המן הרי אדרבא הפל יהי' לטובה ויפה עשה דהמע"ה וכן אחר ש'נאבדו כל זרע המן ובאו אותן בני בניו שלמדו תורה ודאי יפה עשה שאול ג"כ וע"כ לא אמר לו שמואל החטא מאנג רק מהצאן ויבקר וכן לא נזכר בקרא כלל חטא על דוד שהחיה שמעי אז, רק כנס"י ש'באותו דור טרם הגס צווחי על זה מה עשה כו' ע"י ש'נרש עת וגו' הפרו תורתך הקבוע בו, ומה שילם כו' פי ע"י ש'נרש זה של יהודה הנטוע ג"כ בקל ישראל ש'כולם נקראו על שמו (בר"ר פצ"ח) זה גרם לימיני להפר ג"כ ציווי פ'רטי של הש"י ג"כ מטעם פ'ונה לשם שמים ועת לעשות, וזה נקרא שילם ותשלומין כמ"ש פי אין זה בעצם ד'ישראל כלל רק הוא נמשך ד'רף שילום, ולפי שע"י דוד ש'היא ש'נרש כנס"י נגרם לידת מרדכי דאיקני בהמוןבהמן, והם חשבו אז זה לחטא חשבו ג"כ דהגיע הגמול מדה כנגד מדה ג"כ ע"י ימיני עצמו שהטיב לו ב'מה שהניח לשמים ומה שהניח שאול לאנג מאותו הטעם עצמו בשביל ש'ראה העתיד לצאת ממנו, ועי"ז נפק המן ד'ציער ל'ישראל והי' הגמול טרם החטא פי אין העונש מ"ה רק הוא תשלום הנמשך מעצמו, ושפיר יוצדק גם קודם המעשה דמ"מ ישנו לש'נרש דבר זה בהם וכמ"ל (ויש לפרש ג"כ שילם לשון השלים וגמר ואף דבמעשה שאול ודור ד'שאול קדם מ"מ בעניינא דמרדכי והמן קדם הא דמרדכי לא יכרע לעורר קנאת המן וכן בפ'מגילה נזכר מקודם סיפור מרדכי ואח"כ סיפור המן): והם אז ראו דהפל עונש אותו מעשה דהפרו תורה, ובאמת כל פ'ונתם לעשות לד' אבל לפי שהנגלה לא כן הי' להמן טענה, וכן ישראל ש'באותו דור שהשתחויו לצלם ודאי לבם בשעת השתחוונ' הי' לשמים ולא עשו אלא לפנים וחסכו תחלה דאין רע בזה.

אבל אח"כ פ'ש'ראו הגזירה הבינו דאין רצון הש"י כ'ף ואז חשבו דדבר זה בא להם מש'נרש ענין שאול ודוד שגם הם עשו כן דברים שלא מפי התורה רק לפי ש'פונתם לשמים, וע"כ אמרו מה עשה כו' אבל באמת ד' יראה ללבב ובשביל נגלה של המעשה בא העונש ג"כ עד"ז אלא לפנים, ועל האמת נהפוך הוא וע"כ בא ע"י המן ד'ש'נרש עמלק ג"כ כ'ולו אינו אלא לפנים פי כל ש'נרש עשו פושט טלפיים, וידוע מ"ש בויק"ר (שמיני) דד' מינים גמל ש'פן ארנבת וחסזיר נגד ד' מלכיות, והחסזיר נגד עשו דפושט טלפיים במעשה אבל הפנימיות כ'ולו רע והוא גרה לא יגר לשון עתיד, פי הפנימיות אינו מתגלה אלא לעתיד פ'אשר הש"י מגלהו כמ"ש איה נחפשו עשו נבעו מצ'פוניו דהאדם אשר יראה לעינים איננו מפיר בו עד שהש"י מגלה מצ'פוני לבו לעין פל, אבל ג' מלכיות הראשונות מעלי גרה וד'רשו בויק"ר [ס"פ שמיני ש'מקלסות להקב"ה וש'מגדלות צדיקים, היינו דקילוסו ית' עולה גם מן הרשעים כמ"ש בעירובין (י"ט) וע"כ אמרו (ע"ז ג'): כולם גרים ג'וררים לעתיד לבוא חוץ מאדם דכתיב ולא יהי ש'ריד לבית עשו פי אין קילוס

עולה מהם פלל כי שוורשם ברע הגמור, וע"כ הם עיקר שונאי ישראל אף הצדיקים שהם מפירים שהם צדיקים מ"מ שונאים כי שוורש עשו הוא יודע רבונו ומתפונן למרוד בו, משא"כ הם מגדלים צדיקים פשמפירים שזה צדיק ושהש"י רוצה בו, וטומאתם הוא בטלפיים היינו במעשה דכל אומה יש לה שוורש מעשה מיוחדת ברע שאין יכולה ליפרד ממנה פלל, וכמ"ש (ספרי פ' ברכה) דהחזיר התורה על כל אומה ולשין ועשו אמר מה פתיב בה לא תרצח וישמעאל לא תנאף וכן פולם יש לכל אחת דבר שאי אפשר לו למנוע מזה פלל, משא"כ ישראל שורשם אינו פפור ושקוע בשום דבר שלא יוכל ליבדל ממנו כי שורשם נמשך אחר הש"י, דע"כ הקדימו נעשה לנשמע דהם מוכנים לעשות כל מה שיצוה הש"י ואו"ה קרו להו על זה עמא פזינא כו' אי מציתו קבליתו כו' כמ"ש בפירק רע"ק (פ"ח).

(כי חשבו שגם הם פמוהם דיש דברים דלא מציתו ובאמת אצל ישראל לא שייך לא מציתו פלל, והשיבו אנו דסגינן בתמימותא כו' כי מה שהחזיר הש"י התורה על כל האומות אם אין להם שייכות לא הי"ל להחזיר עליהם פלל, אבל הרי בינים להתגיייר ומקבלים גרים מפל האומות הרי יש בינים ג"כ לשנות עצמם רק פשמתגייירם להיות בשם ישראל יפנו, אבל מצד עצמם אינו פן ומ"מ פינו שבינים.

להתגיייר הרי בינים לכוף פחם ג"כ, אבל יש בכל אומה השורש דעמלק ה ראשית גוים שפמנו יניקת שורש פחם, ועמלק הוא תכלית פשיטת הטלפיים שאינו פפור ג"כ תחת שום פת פלל אבל מ"מ אינו כופף פחותיו להש"י כי הוא הדעת דרע, וידוע דדעת הוא המחבר חכמה ובינה חכמה הוא מה שלמד מזולת או מושפלות ראשונות, וחכלית ישראל ישראל הוא מה שמקבלים מהש"י, ובינה הוא מה שמתבינן מעצמו ודעת דקדושה הוא רוח הקודש כדפירש"י [פ' תשא] היינו שמחבר בינתו עם חכמתו של הש"י וידוע ומפיר שהכל מהש"י ונהו רוה"ק וכמ"ש הרמב"ן [ב"ב י"ב א'] בפירוש חכם עדיף יעו"ש, וע"י דעת זה שפמותו ולבו גורם דכל מעשים החיצונים ג"כ נמשכים מאמיתות רצון הש"י, ונהו משה מלגאו יעקב מלבר (תיקו"ז י"ג) החיצונות הוא מדת אמת ליעקב דכל נגלהו הוא שפת אמת תפון לעד, ויעקב איש תם ותמימות הוא היפך החכמה והיינו שאין לו חכמה מצד עצמו פלל כי מפיר דהכל מהש"י וסגי' בתמימותא שלא לחקור אחריו ית' פלל, כי הלא אנו מפירין שאין לנו מצידנו שום פח ושום חיות פלל ומאן דיהיב חיי זיהיב פח וחקמה וכל השייך לכחות הנפש, אבל דעת דרע הוא שאן מחבר התבוננות עצמו עם חכמת הש"י דע"כ אסתרס ולא עביד פירין שהרי אינו מחבר חכמה ובינה פלל רק אדרבא חושב בינתו לדבר נפרד ומתחכם נגד הש"י, ונהו שורש נראשית גוים מלגאו ועל ידי זה נמשך כל ע' אומות מלבד שהם ע' פחות שונים ונפרדים הנמשכים מצד חכמת עצמם בלא הפכה שהכל מהש"י, ומספר ע' הוא מצד ההתפשטות במעשה פידוע דכל דבר פלול מי' ג' ראשונות וז' תחתונות ג' ראשונות הם חכמה בינה דעה שפמחשבה וז' תחתונות במעשה וכל אחת פלול מי' הרי ע'.

וז' עממין דארץ ישראל הם ג"כ פלל ז' אלו שפכשום ישראל מארצם שבהם אין שורש זה וכידוע רמיותם, וד' מלכיות המושלות הם פלל ד' ספירות חסד גבורה תפארת מלכות דרע וע"כ נקרא אדום בכל מקום סתם מלכות הרשעה, כי הוא שורש מלכות דרע דאמרו

ז"ל (קה"ר ת"א) שעתיד להחזיר מלכות לבְעָלִי וְשׁוֹרֵשׁ מִדַּת מַלְכוּת הוּא מְמַשְׁלָה וְתוֹקֵף כַּח, וְזֶהוּ שׁוֹרֵשׁ עֲשׂוּ תְקִיפָא וְאִימְתַנִּי וְעַל חֲרָבּוֹ יִחְיֶה חֲרָב מוֹרָה גְבוּרָה וְכַח, וּמַלְכוּת קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל הֵם מְפִירִים בְּיוֹתֵר שְׂאִין לָהֶם שׁוּם כַּח רַק מֵהַשִּׁי, וְכַמ"ש בְּפָרְק אֵין עוֹמְדִין (ל"ד:) מְלֵךְ בִּינָן שְׁפוֹרַע שׁוּב אֵינוֹ זוֹקֵף לְפִי שְׁמַצַּד מַלְכוּתוֹ הִי נִרְאָה מוֹשֵׁל וּבְעַל כַּח ע"כ בְּתַפְלָה שֶׁהוּא עוֹמֵד לְפָנֵי מְלֵךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים כּוֹפֵף עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי וְאֵין מִרְאָה שׁוּם זְקִיפָה כָּלָל וּמְפָל מְקוּם שׁוֹרֵשׁ עַת לַעֲשׂוֹת הַפְּרוֹ תוֹרְתָהּ הוּא בְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל שְׂאוּל וְדוֹד כַּמֶּש"ל שֶׁמ"מ דְּבָר זֶה נִמְשָׁף מִשׁוֹרֵשׁ הַמַּלְכוּת, וְהוּא ע"ד הַקַּב"ה גּוֹזֵר וְצַדִּיק מְבַטֵּל (מ"ק ט"ז) שֶׁהוֹבְטַח בּוֹ דֵּהמַע"ה בְּיַחְוֹד לִי דְבָר צוֹר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל וְגו', וְנֶאֱמַר בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לּוֹ אִמּוֹ לֹא זָז מִחֻבָּבָה עַד שֶׁקִּרְאָה אִמִּי (שִׁיר פ"ג) שֶׁזֶהוּ מְדַרְגַּת צַדִּיק מְבַטֵּל זֶהוּ בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה מִדַּת הַמַּלְכוּת, אֲבָל אֲשֶׁת חֵיל הִיא עֲטַרְתּוֹ בַּעֲלָה וּבַעֲלָה מִתְעַטֵּר בָּהּ וְזֶהוּ כָּל מַעֲלָתָהּ וּמְמַשְׁלָתָהּ, מִשָּׂא"כ מַלְכוּת דָּאוּ"ה הוּא נִפְרָד מֵהַשִּׁי וְזֶהוּ שׁוֹרֵשׁ עֲשׂוּ שְׁמַמְנוּ יֵצֵא עֲמָלֵךְ שֶׁהוּא כַּח זֶה לְהִיּוֹת כַּח נִפְרָד דְּמַמְנוּ כַּח הַרְצִיחָה דְּעֲשׂוּ שְׁעִיִּקְרוּ בְּפָנֵימִיּוֹת, כַּמ"ש בְּמִדְרָשׁ (וִיק"ר פ"ג) דְּמַלְכוּת זֹו מַצַּעַת הַבֵּימָה כּו' דְּמִרְאָה כְּאֵלוֹ אֲדַרְבָּא הוּא דֵּן לְשׁוֹפְכֵי דָמִים וְרַצִּיחָה וְכָל מָה שֶׁהֵם הוֹרְגִים וְרוֹצְחִים הוּא הַכֹּל בְּדִין וְכָף רָאוּי לְמֵלֵךְ, וְכַמ"ש (בֵּר"ר פס"ג) ג"כ בְּדוֹד הַמַּע"ה אֲדַמּוּנֵי רַק עִם יָפָה עֵינַיִם שְׂאִינוֹ הוֹרֵג אֲלֵא מִדַּעַת סְנֵהֲדָרִין וְאֵף הֵם רוֹצִים לְדַמּוֹת עֲצָמָם כֵּן, רַק הַחֲלִיּוֹק שֶׁהוּא נִמְלֵךְ בְּסִנְהֵדְרִין דְּהֵינּוּ חֻכְמַת הַתּוֹרָה וְהֵם דְּנִיִּים עַפ"י גִּימוּסִיָּהֶם שֶׁהוּא חֻכְמָה אֲנוּשִׁית וְחוֹשְׁבִים חֻכְמָתָם לְחֻכְמָה.

וְע"כ נֶאֱמַר וְהֵאֲבֹדְתִי חֻכְמִים מְאֹדִים כִּידוּעַ דְּמַלְכוּת הוּא שׁוֹרֵשׁ לְחֻכְמָה אֲנוּשִׁית שֶׁהִיא חֻכְמָה תַּתְּאָה חֻכְמַת שְׁלֵמָה מְלֵךְ יִשְׂרָאֵל אֲבָל אֲצֵלוֹ הִי חֻכְמָתוֹ בְּרוּה"ק וְד' נְתַן חֻכְמָה לְשְׁלֵמָה, וְאֵף אֲצֵל או"ה יֵשׁ גְּוֹן חֻכְמָה וְכַמ"ש (אִיכ"ר פ"ב) יֵשׁ חֻכְמָה בְּאֵדוֹם תַּאֲמִין אֲבָל כְּאֲשֶׁר נִחְפְּשׂוּ עֲשִׂי אֲזִי מִמִּילָא אֲבָדָה חֻכְמָתוֹ ג"כג"כ כִּי כָּל חֻכְמָתָם הוּא הַיָּפֵף תְּמִימוֹת דִּיעֻקֵּב שֶׁהוּא נִקְרָא עַל הָאֲמַת סוּף בּוֹגְדִים וְעַקְשׁוֹת לֹא חֻכְמָה, וְאֲצֵל כָּל מַלְכוּת הַמוֹשְׁלָת עַל יִשְׂרָאֵל הִי תוֹקֵף חֻכְמָה כְּמוֹ חֻכְמַת מְצָרִים בְּזַמַּן שֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת יָדָם, וּבִימֵי גְבוּכְדָנָצַר הִי עֵיִקֵר חֻכְמָה בְּכַשְׁדִּים וְאַח"כ שְׁנַכְבְּשׂוּ תַּחַת פָּרְס הִי מְסַתְּמָא אֲצֵלָם כָּל חֻכְמַת או"ה וְכַמ"ש הַמְּלֵךְ לְחֻכְמִים יוֹדְעֵי הַעֲתִים כִּי כֵן וְגו', וְזֶהוּ שׁוֹרֵשׁ חֻכְמַת הָאֲנוּשִׁית הַקְּדוּמוֹנִים בְּאַצְטִגְנִיּוֹת וִידִיעַת הַעֲתִים דַּע"כ אֲמָרוּ ז"ל (שַׁבָּת ע"ה) אֵיזָה חֻכְמָה.

וּבִינָה שְׁלֵעֵינֵי הָעַמִּים זֶה חִיָּשׁוּב תְּקוּפוֹת וּמְזֻלוֹת, וְאַח"כ בִּימֵי יוֹן הַתַּחֲלִילָה חֻכְמַת יוֹנִית וְאַרִיסְטוֹ הִי בִימֵי אֲלֶפְסַנְדֵּר מוֹקֵדֵן רֵאשׁ מַלְכוּת יוֹן שְׂאֵז הַתַּחֲלִילָה אֲצֵלָם, וְכָל חֻכְמוֹת אֵלוֹ הֵם הַכֹּל לִיְמוּדִים שֶׁל חֻכְמָה בִּידִיעוֹת לְבַד אֲבָל חֻכְמַת אֲדוֹם הוּא בְּנִימוּסִים וּבְמַעֲשִׂים, וְעַנְיָן חֻכְמַת או"ה שֶׁהַפְּתוּב וְרז"ל קִרְאוּם חֻכְמָה וְתִיקְנוּ בְּרַכָּה שֶׁחֵלֵק מִחֻכְמָתוֹ לְבִשְׁר וְדָם וְדָאֵי יֵשׁ בּוֹ עַנְיָן חֻכְמָה בְּאֲמַת, וְכֵן אֲמָרוּ (מְגִילָה ט"ז) כָּל הָאוֹמֵר דְּבַר חֻכְמָה אִפִּי בְּאוּ"ה נִקְרָא חֻכְמָה שְׁנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֻכְמֵי וְגו' דְּלוּלֵי כֵּן לֹא קִרְאָן הַכְּתוּב חֻכְמֵי, וְע"כ כָּל חֻכְמַת עֲשׂוּ בְּפִשְׁטוּת טְלָפִיִּים שְׁמִרְאָה סִי' הַ חֻכְמַת אוֹתָן מַלְכוּת בִּידִיעַת פְּנִימִיּוֹת שְׂאִין לָהֶם פְּשִׁיטוֹת טְלָפִיִּים בְּמַעֲשָׂה, וְאֵמַר אֲצֵל כָּל אֲחַד לְשׁוֹן אַחַר בְּגַמְלָא אֵמַר פְּרָסָה אֵינְנוּ מְפָרִים לְשׁוֹן הוֹנָה כִּי כִּילּוֹ רַע מִתַּחֲלָה וְעַד סוּף דְּתַחֲלָתוֹ נִמְרֹד שֶׁהִמְרִיד כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹל וְסוּפוֹ גְבוּכְדָנָצַר וְזָרְעוּ וְזָרְעוּ מְרַעִים, וּבְאַרְנַבֶּת אֵמַר פְּרָסָה לֹא הַפְּרִיסָה כִּי בְּזוֹהַר אֲמָרוּ עַל חֻכְמֵי יוֹן דְּאֵינּוּן קַרְיָבִין לְאוֹרְחֵי מֵהִימְנוּתָא וּמוּבָא בְּרִיקְנָטִי, וּבְפִסְיָקְתָא דְּפָרָה

אָמרו אַפֿשר אין בַּה מוּם זוּ יוֹן ע"ש, וְהֵם שְׁהִתְחִילוּ לַתְּרַגֵּם הַתּוֹרָה יְנוּגִית לְלִשׁוֹנָם שְׁפָהָם מִיּוֹסֵס מְאֹלְפִסְנֵדָר מוֹקֵדָן הַתְּחַלַּת טַעֲנַת הָאֲנוּמֹת אָנוּ יִשְׂרָאֵל, וְע"כ הִי' אִז הַתְּחַלַּת תּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁהוּא הַתְּגִלוֹת הַמַּסְטוּרִין שְׁלוֹ לְלִבּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְע"כ אַח"כ נִתְחַבְּרוּ יוֹן וְאֵדוּם יַחַד כִּי גַם בֵּינוֹן יֵשׁ קֶצֶת פְּשִׁיטוֹת טְלָפִים בַּהוֹנָה אֵלָא שְׁאִין שְׁרִשׁוּ כּוֹן, כִּי עָשׂוּ שְׁרִשׁוּ בְּאַמַּת מִיִּצְחָק וְרַבֶּקָה וְע"כ פְּשִׁיטוֹת טְלָפִים שְׁבַגּוּפוּ הוּא פְּשִׁיטַת טְלָפִים גַּמּוּר וְכִּי שְׁוֹרְשׁוּ לַהֲיוֹת פּוֹשֵׁט טְלָפִים לְרַמּוֹת בְּזָה יִצְחָק אָבִיו, מִשָּׂא"כ יוֹן, הֵם רַק מְתַדְמִים בְּפִשִׁיטוֹת טְלָפִים אֲבָל שְׁרִשָּׁם אִין כּוֹן וְע"כ אָמַר לֹא הַפְּרִיסָה לְשׁוֹן עֶבֶר הֵינּוּ מִצַּד.

שְׁרִשָּׁם, וּבִשְׁפֹן אָמַר וּפְרָסָה לֹא יִפְרוּם לְשׁוֹן עֲתִיד כִּי בְּמִדְרַשׁ וּבְפִסְיִקְתָּא דְּפֶרָה אָמְרוּ תְּמִימָה זוּ פֶּרֶס תְּמִימִים הָיוּ שְׁאִין בִּיָּדָם כּוֹן, וְכֵן בְּבִרְכוֹת [ח' ב'] סִפְרוּ מְצַנִּיעוֹתָם וְסִמְכוּ לְזָה לְמִקְוֵדָשִׁי אֵלוּ פֶּרֶסִים הַמְּקוֹדָשִׁים וּמְזוּמָנִים לְגִיהֶנָּם, כִּי בְּאַמַּת צְנִיעוֹת מַעֲלָה גְדוֹלָה וְאִין קְרוּי צְנוּעַ אֵלָא לְמִי שְׁצַנוּעַ בְּבֵית הַפֶּסֶס (בְּרַכּוֹת ס"ב) הֵינּוּ דְּבָרִים שְׁדַרְכּוֹן לְעֲשׂוֹתָן בְּהַצְנַע וְאִין רוֹאָה הוּא צְנוּעַ ג"כ זֶהוּ תְּכִלִּית הַצְנִיעוֹת, וְנֶאֱמַר אֵת צְנוּעִים חֲכָמָה כִּי זֶהוּ תְּכִלִּית הַמְּבֻנָּקֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה וּמָה ד' דּוֹרֵשׁ וּגו' וְהַצְנַע לְכַת עִם אֱלֹקֵיךָ וְע"י שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשֵׂה נִמְשָׁךְ הַחֲכָמָה שֶׁהוּא תְּחַלַּת הַתְּגִלוֹת הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשֵׂה כִּי דוּעַ, אֲבָל צְנִיעוֹת זֶה שֶׁהִישְׁרָאֵל הוּא עִם אֱלֹקֵיךָ דִּיִּיקָא מִשָּׂא"כ בְּאו"ה שְׁלֹא יִחְשׁוּב שִׁג"כ צְנִיעוֹתָם הוּא מַעֲלָה גְדוֹלָה וְאִינוּ כּוֹן דְּבְאַמַּת הֵם מְזוּמָנִים וּמְקוֹדָשִׁים לְגִיהֶנָּם ע"ז, וְכִמוּ שְׁלַעֲתִיד יִתְגַּלָּה מְצַפּוֹנִי וּפְנִימִיּוֹת דְּעָשׂוּ כִּי בְּחִיצִיּוֹת דְּפֶרֶס ג"כ הַתְּגִלוֹת הוּא לְעֲתִיד ע"י הַש"י שְׁיִוְלִיכֶם לְגִיהֶנָּם, וְלֹא מִצַּד הַתְּגִלוֹת הַנַּעֲלָם כְּעָשׂוּ רַק מִצַּד הַתְּגִלוֹת הַנִּגְלָה שְׁגַם עֲכָשׁוּ מְקוֹדָשִׁים וּמְזוּמָנִים לְכַד: וּמִצַּד הַזֶּה הוּא חִיבּוּר אַחְשׁוֹרֵשׁ מְלָךְ פֶּרֶס שְׁבּוּ ג"כ שְׁוֹרֵשׁ מִדַּת צְנִיעוֹת כְּמִשָּׂאז"ל (מְגִלָּה י"ג) עַל פֶּסוּק בְּפִנְקָר הִיא שְׁבָה אַע"פ שֶׁהוּא מִתּוֹךְ גְּנוּתוֹ שֶׁהוּא כּוֹלוֹ זִימָה וְזִנּוֹת עִם הַפֶּן שְׁגִידָלוֹ עַל כָּל הַשְּׁרִים מָה שְׁלֹא נִמְצָא כּוֹן בְּמַלְכוּת אַחֲרַת לְגַדֵּל זֶרַע עֲמֶלֶק כ"כ, כִּי יֵשׁ לוֹ חִיבּוּר עִמוּ בְּמָה שְׁשִׁנִּיָּהֵם אִין נְגָלִים עֲתָה רַק הַש"י עֲתִיד לְגַלוֹתָם זֶה בְּמַעֲשֵׂה נְזָה בְּפְנִימִיּוֹת, וְזֶהוּ מִדַּת הַצְנִיעוֹת שֶׁהוּא הַהַעֲלָם וְהִפְךָ הַגִּילּוּי, וְע"כ הִי' גְּדוּלַת וְתוֹקֵף הַנֶּס ע"י וְרַעְזָרַע בְּנִימִין כִּי דוּעַ דְּרַז"ל (בְּר"ר פַּע"א) דְּרַחֵל וּבְנִימִין וְנִרְעוּ אַחְזוּ פֶּלֶךְ הַשְּׁתִימָה שֶׁהוּא ג"כ הַצְנִיעוֹת וְהַעֲלָם וְכ"א (בְּרַכּוֹת ס"ב:) בְּשָׂאוֹל וְיִסָּךְ שְׁעֲשֵׂה עֲצָמוֹ פֶּסוּפָה וְנִכְנַס גְּדָר לְפָנִים מְגִדָר כּוֹן וְיִהוּדָה הִיפְךָ זֶה אַחְזוּ פֶּלֶךְ הַהוֹדִי' (בְּר"ר שָׁם) וּמִיכַל בֵּת שָׂאוֹל שְׁחָקָה עַל דַּהֲמַע"ה.

עַל שְׁנִגְלָה לְעִינֵי וּגו' שֶׁהוּא הִיפְךָ הַצְנִיעוֹת שְׁלַמְדָה בְּבֵית אָבִיהָ. אֲבָל בְּאַמַּת מָה שֶׁהוּא עוֹשֵׂה הִיפְךָ הַצְנִיעוֹת הוּא לְכָבוֹד שְׁמִים וְע"כ נַעֲנֶשֶׁה שְׁלֹא הִי' לָהּ וְלָד כִּי הִיא רוֹצָה שְׁיִשְׁמַשׁ בְּצְנִיעוֹת גַּם נִגְדַּד כְּבוֹד שְׁמִים, וְזֶה צְנִיעוֹת שְׁל או"ה וְכִמ"ש בְּאַחְשׁוֹרֵשׁ דְּכַשְׁנִכְנָסָה אֶסְתֵּר כְּעַם שְׁחָשׁב דָּאִין זֶה דְּרָךְ צְנִיעוֹת זֶה דְּהִיא לְבִשְׁתָּה רוּה"ק וְכּוֹנְנָתָה לְשְׁמִים, וְאֵל אַחַר אֶסְתֵּרס וְכָל כַּח שְׁל או"ה אִין לוֹ הַתְּפִשְׁטוֹת בְּיִשְׂרָאֵל כִּי מַעֲלַת צְנִיעוֹת דְּיִשְׂרָאֵל הוּא רַק כְּשִׁאִין לָהֶם צְנִיעוֹת בְּמִקּוּם שְׁאִין צְרִיךְ צְנִיעוֹת לְשֵׁם שְׁמִים, וְכִמ"ש (מְגִלָּה י'): בְּתִמְרַ בְּשִׁבִיל שְׁהִיָּתָה צְנוּעָה בְּבֵית חַמִּי יִצְאוּ מִמֶּנָּה מְלָכִים וּנְבִיאִים וְזֶה הִי' בַּעַת שְׁפִשְׁטָה גְּדָר צְנִיעוֹתָה וְתִשָּׁב בְּפִתַח עֵינָיִם רַק שְׁכּוֹנְנָתָה הִי' לְשֵׁם שְׁמִים, וְאִז נִתְבָּרַר צְנִיעוֹתָה שְׁרָאוּי' לִיבְדָק בְּיִשְׂרָאֵל וְיִהוּדָא וְלִצְאָת מְמַנִּי מְלָכִים וּנְבִיאִים וְשְׁאִינוּ כְּצְנִיעוֹת הַפֶּרֶסִים, וְכֵן אֶסְתֵּר שְׁבָה שְׁוֹרֵשׁ הַצְנִיעוֹת זֶרַע שְׂאוֹל נִתְבָּרַר צְנִיעוֹתָה בְּאוֹתָה שְׁעָה דְּלְבִשְׁתָּה רוּה"ק (שָׁם י"ד:) וְנִרְאָה לִי דַמ"ש בְּעִירוּבִין (צ"ו) דְּמִיכַל בֵּת שְׂאוֹל הַנִּיחָה

תפילין הי' אחר אותה מעשה שהרגישה בחטאה שנראה שבא לה ע"י חמלת שאול על אגג שהוא סירס לישראל והי' ראוי מדה כנגד מדה שלא להניחי להוליד וכמו שעשה שמואל, ובאגג נתחדש אז חשק ההשארה שהוא חשק דישראל וכמ"ש למעלה מפי השמועה ועי"ז החשק חמל שאול, ומ"מ לפי שלמראית העין הי' חמלה להרבות זרע עמלק ע"כ הי' העונש במיכל בתו שנדבקה במלכות בית דוד ולא הי' לה ולד שידיבק במלכות, וזה ע"י חטא שאירע לה שהי' למראית העין חטא של או"ה דע"כ מגיע עונש זה ועי"ז הניחה תפילין שהם אות ההתקשרות של ישראל זרע בנימין פידוע לאביהן שבשמים ע"י קשר של תפילין דע"כ וראו פל עמי הארץ וגו' אלו תפילין שבראש (ברכות ו').

(שהם המבדילים בין ישראל לעמים ומראים התקשרות דישראל שאין ניתוק כלל ושאין אפשר להם להיות פעמים כלל באמת, ואע"פ שיש אות שבת ואות ברית המורים על הפנימיות והחיצוניות דישראל שאין דומה לעמים כלל, עיקר דיוראו מקד הוא ע"י אות דתפילין שהוא המבדיל בין שורש דראשית גוים שהוא העקשות לעשות בזדון לב נגד רצון הש"י, היקף זרע יעקב איש תם הנמשכים בתמימות כצאן אחר הרועה ובאמת גם ישראל נקראים עם קשה עונף שהוא היקף התמימות, אבל אצלם הקשיות רק בעונף שהוא אחורי האדם ולא בפנים המורה פנימיות האדם דבפניהם כל רואיהם פירום וגו', כמ"ש באיכה רבתי דמי אפף לדיהודיי'תא וכמ"ש למען תהי' יראת ד' על פניכם לבלתי וגו' ואמרו (נדריים כ' א') זו הבישה וכל מי שאין לו בנשית פנים פידוע שלא עמדו אבותיו כו', וכמ"ש ג"כ ביבמות [ע"ט א"ן ג' מדות בישראל ביישנים כו' וזהו נגד יעקב, והבושה ניפרת בפנים כמ"ש (כ"מ נ"ח): אחנורי אפי והלבנת פנים ונאמר בנשתי וגם נכלמתי להרים פני אליך פי עונותי וגו', וזה מדת ישראל שיש להם בושה להרים פנים לפני הש"י כשחוטאים משא"כ שורש דאו"ה הוא העז איש רשע בפניו, וסתם רשע היינו עשו כמ"ש (מגילה ו') על פסוק ינתן רשע ועל פסוק אל תתן ד' מאני רשע ועוד בכמה דוכתי ובאמת אמרו בביצה [כ"ה ב'] ג' עזין ישראל באומות ודע"כ ניתנה לישראל תורה דדתייהם אש שאלמלא כו' (ע"ש) אבל עזות וקשיות שלהם הוא בעונף: וזהו יערוף כמטר לקחי שמתיש קשיות שבעונף פי המים מרפכים כל דבר קשה, והוא תורה תכלין דיצה"ר שנקרא לב האבן ואם אבן הוא נמוח (סוכה נ"ב) ולב אבן דאו"ה שרשו פך ואי אפשראפשר לו לימות כלל משא"כ לב אבן דישראל אע"פ שקשה ביותר וכמ"ש בהחליל ושמ) דהניח כל האומות ואין מתגרה אלא בישראל וע"כ הם עזים שבאומות, מ"מ אינו מצד הפנים המורה הפנימיות ואמיתות הרצון שבמעמקי הלב רק מצד האחוריים דשם אין נגלה אלא החיצונית לבד ואי אפשר להפיר הפנימיות אלא בפנים ולא בעונף כלל, והקשיות שלהם הוא רק מצד הנגלה לזולת בלבד אבל הם עצמם, פנימיות קשיותם ג"כ דבוק בהש"י, ועל זה הוא קשר של תפילין שהוא בעונף דהוא אות על קשיות עורפם דג"כ דבוק בהש"י, וע"כ נשים פטורות מתפילין דנשים דעתן קלות ואין בהם קשיות עונף, ומקום קשר של תפילין הוא נגד מוח הדעת דבו הוא עיקשות דאו"ה יודעים רבונם ומתפוננים למרוד וע"כ אסתרוסו במוח הדעת דנאמר בו תמחה, משא"כ ישראל עקשותם הוא למסוך נפשם להש"י ועל זה הם כאבן וכאש שמים רבים לא יוכלו לכבות האהבה וגו', ומשם הוא שורש דתורה ע"י משרע"ה פידוע,

והאומר יש תורה באו"ה אל תאמן (איכה רבה פ"ב) דלא עשה כן לכל גוי ועכו"ם שלמד תורה ח"מ וכמ"ש סנהדרין נ"ט) כי הם אין להם שייכות לדעת דקדושה כלל, ואם רוצה ליכנס לדעת מבלי שיתגייס רק שיגיע לשורש הדעת דראשית גוים שם נא' תמחה וח"מ, וע"כ התורה יערון פמטר שמסיר הקשיות דלב האבן דיצה"ר ומכניס הקשיות דד"ת הלא כה דברי פאש, דע"כ נמשלה לאש ומים (תענית ז).

(שהיא פמים לכבות אש דיצה"ר שהוא ג"כ אש כמ"ש (קידושין פ"א) קזי דאת נורא כו' רק שהוא אש זרה ונכבה ע"י מימי התורה והוא פמטר דמוליד ג"כ ברקים ורעמים השופכים אש, וזהו ענין הדעת המתבר חכמה ובינה שהם מוחא ולבא ועל הלב נאמר שפכי לבך פמים נוכח פני וגו', דבעמידה פנים בפנים אין להם קשיות ונימוח לב האבן וההפכה דפנים בפנים הוא בלב שבו פח ההרגשה וכל הפעולות האדם והשתנות הנזכר בפנים הפל מן הלב שפחותיו הם המורגשות באדם, אבל החכמה שבמוח אינו עושה רושם נזכר בפנים כלל, וזה חכמת החכמים דעדיף (ב"ב י"ב) היינו שיכול להשיג יותר הנביא, וכידוע מהאר"ל שהגיד השגת משרע"ה והשגת כל נביא והוא דיבר בעולמות עליונים יותר פנודע, ולא שהשיג יותר מהם רק שהוא דיבר מצד השגת החכמה ובנדאי הם השיגו בחכמה עוד יותר וכ"ש משרע"ה, רק כל זה השגה נעלמת היינו שאיני מורגשת בלב להיות פרואה פנים בפנים משא"כ השגת הנבואה הוא השגה בחדרי הלב פרואה פנים בפנים: וכשביקש משרע"ה הראיני את פבודך היינו כל מה שאפשר להתגלות להשגת אדם שזהו הנקרא פבוד אלקים הסתר דבר שהוא סודות מעשה מרפכה המתגלים לחכמי הדורות, וכל מה שנודע לתלמיד ותיק ועתיד לחפש בכל דור ודור ועתיד להתגלות הפל נגלה למשרע"ה, (כמ"ש ויק"ר פכ"ב) אבל התגלות פבוד זה ביקש רק דרך ראי' כי מה שהוא בלב הוא בקנין וזה אי אפשר רק כל אחד פפי דרגא דילי' ועד מקום שורש נשמתו ולא יותר, אבל דרך ראי' יכול לראות גם מרחוק פידוע דזהו החילוק בין חוש המישוש שהוא מפת ההרגשה הפינא מהלב אינו אלא בפגישה ממשית משא"כ חוש הראי' שבמוח דרואה גם מרחק, ונאמר לו וראית את אחורי ופני לא יראו ולא אמר לא תראה, דר"ל כי אי אפשר במציאות כלל להשיג דרך ראי' השגה פנים בפנים שהוא השגה מורגשת בלב כי לא יראני האדם וחי, היינו בעודו מלובש בגוף שאז הוא בעל גבול וגדר פפי הגוף המגדירו אי אפשר לו להשיג דרך הרגשה יותר ממה שמוגדר פפי שרשו, ורק אחורי היינו השגה ע"ד הרואה מאחוריו שאין בו הרגשת פנים בפנים, וזהו פי ד' אלקיך אש אונקלה שאי אפשר לידיבך בו היינו מצד השגת החכמה החכמה והראי' שבמוח, רק הדבק במדותיו הוא בכחות הלב והשגה המורגשת הוא רק במדותיו, ועיקר התורה היא דת אש שעיקרה בהשגת החכמה שבמוח רק שעורפת פמטר בלב לפוצץ היצר, וזהו ע"י הדעת המתבר המוח עם הלב שהוא בעורף, וע"כ אמרו ביומא (ס"ו:) אין חכמה לאשה אלא בפלך שנאמר וכל אשה חכמת לב וגו', ר"ל שחכמת הנשים עיקרה בלב וכמ"ש בגינה (מ"ה) על פסיק ויכן שנתן בינה יתירה באשה שהבינה שבלב הוא באשה יותר והידים הם ענפי הלב פי כל פחות הפעולה נמשכים מהלב וע"כ חכמת אשה הוא רק בפלך ר"ל בכחות הפעולה, והמלמדה תורה פנולמדה תפלות (סיטה כ) פי פשנכנס ד"ת נכנס ערמומית בלב כמשז"ל (שם כ"א:) על פסוק אני חכמה שכנתי ערמה וע"כ אמרו ופושעים יפשו בו ד"ת וכמ"ש (שבת

פ"ח:) למשמאילים ביה סמא דמותא, וע"כ נאמר מימינו אש דת למו דרת אש שהוא השגת החכמה הוא רק מימינו למימינים ביה מסטרא דחסד, ואע"ג דא מגבורה נפקת ונקראת אש מ"מ צ"ל דנקא פי תורה דכתיב ביה אמת היא מדת אמת לייעקב המספר ב' הקצוות, כי מצד הקצוות נמשך פסולת ואש זרה היוצא מהתוכא דדהבא ואש דיצחק להיות על תרבה תחיל חיותו היא סמא דמותא דס"מ, ונחיות האמיתי שאין בו פסולת הוא חיבור אש ואש וזוהי ביעקב, ובאמהות הי' חלוקות לב' לאה ורחל פי באשה אי אפשר להתחבר יחד פי גוקבא הוא סטרא דגבורות כפונדע וכמ"ש בפ"ב דסוטה (י"ז) דאש דינדה מצרף וקשה יותר, וע"כ באר בזכות מרים (תענית ט') מוצא מים הוא מסטרא דינדה דאשה יראת ד' היא תהלהל ויראה הוא בלב כמ"ש ביומא [ע"ב ב'] על פסיק ולב אין, וממנה יוצא שפע מימי החסדים וכמ"ש בכתובות (ס"ז): דמיקרבא הנניחה, אבל להתחבר לדת אש הי' בא לאש זרה ותפלות ר"ל, וע"כ אין שייכות לנשים עם תפילין שהיא המקשר מוח הדעת להש"י פי הם דעתן קלה שאין בהם חיבור החכמה לבינה, ורק מיכל בת שאול קשראמה בעצמה ענין קשיות עורף דאע"פ שראתה שהוא לכבוד שמים והי' גלוי לעין כל דפיזוז דהמע"ה אז הי' רק לכבוד הארון ועם כל זה נתבז בלבה, וגרם לה זה מה דנשקפה בעד החלון וידוע מ"ש בזוהר (ח"ג קפ"ד): על וישקף בעד החלון דאבימלך דהוא חלון דחכמתא, וכן בכל מקום הנשקפה דרך חלון היא השגת חכמה שלא דרך הלב ע"ד לבי ראה הרבה חכמה שהיא ראי' גמורה רק השגת המוח זה נקרא דרך חלון, ולפי שהיא בקשה להתבונן בחכמה שאין ראוי לנשים גרם לה חסרון בלב דנתבז לו בלבה שחשבה שאינו ראוי מצד החכמה, ובאמת חכמת ישראל הוא רק לבטל עצמן יי' להש"י ובשביל כבודו ואין חכמה לאשה, וכשתחפזן ליינק מחכמה תתאה שהיא חכמת נשים ולהשקיר עי"ז בעד החלון דחכמתא תמשך עי"ז לחכמה זרה דאו"ה שכל חכמתם היא הנשקפה בעד החלון לבד פי אצלם לב אין כלל, וע"כ הנניחה תפילין המקשר דעת דישראל להש"י דהיינו שחכמה ובינה מחופרים ע"י הדעת המספר להש"י וגם קשיות ערפם הנראה בהתגלות נגד רצון הש"י גם הוא קשור בו ית', ולא מוחו ביה חכמים פי הי' הוראת שעה לה אז: ובמעשה דהמן שפא ע"י ענין דשאול ודוד בעש"י נגד המצוה שעל זה הוא טענת המן, דהוא ג"כ מצד הנגלה קושי עורף ושלא לימשך אחר הש"י ונקרא חכם בעיניו דנמשך מצד חכמה שלמראה עינים ולא מה שהוא חכמה על האמת וזה כל חכמת או"ה דעוה"ז, אח"כ פשנתגלה דהם לא עשו אלא לפניו נאמר ליהודים היתה וגו' ויקר ודרשו רז"ל ספ"ק דמגילה זו תפילין שנתגלה התקשרות קשיות ערפם בהש"י, וזהו כי שם ד' נקרא עליה ע"ד שאי' (ב"ב ע"ה): עתידים צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה היינו דלעתיד ובן דעמך פולם צדיקים ויהיו ויהיו חטאייהם מסודרים כשנים הללו דגם מה שעשו נגד רצון הש"י אין חטא, וכאלו הש"י כפיכול מבטל רצונו מפני רצונם ושכל חטאייהם הוא ע"ד הקב"ה גוזר וצדיק מבטל והש"י נהנה מזה, וזהו דשם ד' נקרא עליה שנהו ענין תפילין את ד' האמרת וד' האמיר.

פי תפילין דמרי עלמא פתיב בהו ומי פעמך ישראל וגו' (ברכות ו'): וקשר של תפילין הוא התאחדות גמור ע"ד והיו לבשר אחד ובזה ממילא גם קשיות העורף קשור בהש"י. וזה נקרא יקר פי השגה זו בעוה"ז הוא דבר יקר מאוד, וע"כ מצות תפילין רפוי' בידינו (כמ"ש שבת ק"ל) פי צריך גוף נקי כאלישע בעל כנפים היינו נקיות מתאנות גופנית, פי

אם יתגלה אור קושר זה ללב ממולא מתאנות יפרוץ בעבירות וכל רע בקושרו פי מ"מ מקושר בהש"י וע"כ אי אפשר אלא במי שנקי מתאנות, וזהו בעל פנפים הם אהבה ויראה תרין ג' דפין דהיראה שורפת כל תאנות רעות שבלב והאהבה מכנסת כל פחות תאנותיו להש"י, ושם בשבת [מ"ט א'] אמרו מה יונה כנפי מגינות אף ישראל מצות כו' היינו כמ"ש במכילתא העוסק בתורה פטור מהתפילין, פי הת"ח אף דאמרו בהקליל (נ"ב) דאביי נצטער אלמלא כו' עד דתני לי' שהוא סבא ובתלמידי חכמים יותר מכולן מ"מ אמרו סוף חגיגה דאין אור של גיהנם שולט בהם לפי שכל גופן אש, דאור של גיהנם הוא אש התאנות כמ"ש בעירובין (י"ט) שהכל יורדין על עסקי הנם ונאמר רוחכם אש תאכלכם שמהחטא עצמו נעשה האש של גיהנם, וע"כ אף דאיתא במנחות [ק' רע"א] גם הוא למלך הוכן הוא הת"ת דבו אש היצר גובר יותר רק דרף הקנה לא דרף שליטה ח"ו, פי אש התורה היא אש אוכלת אש דגיהנם ואין צריך הגנה כלל, וע"כ אין צריך לתפילין שהוא רק אור וקושר והוא כמו מצות מגינות פי יש מקום לראיית עמי הארץ אלא דיראו ממה, משא"כ מאן דאחיד באורייתא אחיד בקוב"ה וד' ב' ד' ונחשו וגו' דאין מקום לראיית עמי הארץ כלל וכדף שאי' וברכות ל"ד:) כל הנביאים פולם לא נתנבאו כו' אבל תלמידי חכמים עצמן עין ראיה, והם כל גופן אש היינו יוצא מגדר גוף כלל פי בכל מקום אש רומז דבר רוחני כמו ד' אלקיך אש אכלה, אבל תפילין הוא קושר הגוף: וצריך גוף נקי פאלישע, שם זה מורה על טהרה מתאנות לשון אלישע שכל פניית לבו שהוא פונה הוא להש"י, וכן פאלישע נאמר קדוש הוא ואמרו בברכות [י' ב'] שלא ראיה קרי, ובעל פנפיים ר"ל בעל מצות שיש ב' מיני קדושות פטעם והתקדשותם והייחוס קדושים, הוא קדושת הת"ח שהוא מעצמותו ע"י התורה נעשה כל גופו אש ואין צריך להשתדלות קדושה, אבל והתקדשותם בהשתדלות הוא לבעלי מצות שמקדשין עצמן מלמטה להיות גוף נקי, וזהו יקר אותיות קרי כמו ששמעתי על לשון רז"ל (ב"מ כ"ט): תפילין פי בר חבו משפח שכיחי דרומז לשם שרמז הארין"ל בברכת תקע בשופר היצא מג' מלות ית"ד מארב"ע כנפול"ת בצירוף אותיות שלפני אות אחרונה שכלל תיבה דבכח זה השם הוא קיבוץ ניצוצי קרי שפנזרו לבטלה ושם שכיחי תפילין דג"כ מועילין לענין זה כף קיבלתי, והיינו דנעשה מקרי יקר פידוע דהנשמות היצאות ע"י טיפי קרי הם יקרות ביותר וכשנקלטו לקדושה נעשה מהם יקר, וכן ביארתי במקום אחר דע"י תקינו משגי ג"כ דברים יקרים, ועז"א בבמ"ר ותנחומא [פ' חוקת] על פסוק וכל יקר ראיה עינו דברים שלא נתגלו למשרע"ה נתגלו לרע"ק ותביריו.

פי משרע"ה הי' מנוקה לגמרי מכל תאנה שאין לו שייכות להם כלל וע"כ הוא שורש לתורה שבכתב שהוא תורת ד' נאחיד בקוב"ה להיות נקרא ג"כ תורת משה, פי אותה השנה הי' אצלו קנין גמור עד דנקרא בעלה דמטרוניתא ושכינה מדברת מתוך גרונה, והשנה זו הוא מה שאפשר לאדם להשיג בעוה"ז דרף הרגשה הרגשה בלב, וע"כ אין נקרא מסטורין שלו רק חכמת תורה שבע"פ שהוא מה שמשגיגים בני ישראל מצד חכמתם שאינו ע"ד השגת הנבואה, פי חכמות אלו אי אפשר להשיגם כלל בעוה"ז דרף השגת הנבואה שנה נקרא התגלות דמשרע"ה, וע"כ נקרא יקר שנה בעוה"ז הוא יקר פי אינו מהשגת עוה"ז כלל, אבל דרף ראיית עין של חכמה נתגלה לרע"ק ותביריו שהוא הי' יסוד תורה שבע"פ כמ"ש (סנהדרין פ"ו) וכולהו אליבא דרע"ק, ותביריו הם י' הרוגי

מלכות וכמ"ש בפסחים [נ"ח א'] הרוגי מלכות רע"ק נחבירו שהיו י' ניצוצי קרי שיצאו מיוסף הצדיק פנודע, וכשנתקנו ונעשו מהם נפשות יקרות הם השיגו כל יקר כוללות היקר של חכמה והשגה שאפשר להשיג בעולם, וכמו ששמעתי על קנמון תשעה דחכמה שהיא התשיעית מתתא לעילא והיסוד הוא הט' מעילא לתתא וקנמון רומז על המתקת היסוד הרומז עקשות כאשר הוא דבוק בחכמה דהיינו שהעקשות הוא ע"פ חכמה כף ששמעתי, וכן ע"י תיקון היסוד משיג שרשי החכמה, ועיקשות הוא היסף התאנה וכדוע דכל בעל תאנה נוח להתפתות ודרך נשים לו, ומדת צדיק יסוד עולם להיות קשה ענרף לטובה וכמו שלוקחין ליסוד הבנין דבר קשה וזק מאוד שלא יהי' נכפף כלל ואכן שתי שממנו הושפת עולם הוא אכן קשה שאין בו לחלוח כלל, וכל לחלוח מורה לתאנה פנודע וד' בחכמה יסד ארץ שצריך שיהי' יסוד זה נמשך מתקמתו ית', וזה כי אמרו בנדריים (ל"א:) אסור במולי או"ה כו' היינו דבאו"ה אפי' גזור מתאנת בתכלית נקרא ערל, כי כל או"ה ערלי לב שאין להם חיבור הבינה שבלב לחכמה שמשגיגים, ואשה דכמאן דמהילא דמי (ע"ז כ"ז) מ"מ א' אשה בכל אלה לא מצאתי והיינו לפי שאין בה חכמה, ואדם אחד מאלף מצאתי אלף לשון אאלף חכמה וכן רז"ל (ויק"ר פ"ב) דרשוהו על לימוד התורה אלף נכנסין למקרא ואחד יוצא להוראה, שזהו שלימות התורה לשון הוראה להורות המעשה אשר יעשו שיהיו המעשים נמשכים מחכמות התורה שפקרבו, ולכך בן פורת יוסף לשון פרי' ורבי' וכן ברכתם ונדגו לרוב וכמ"ש לבני יוסף אם עם רב אתה, כי בהעדר התאנה אמרו ז"ל (יומא ס"ט) אפי' ביעתא בת יומא לא אשתכח אבל יוסף נתברך ההיפך בריבוי, כי על דבר זה נסמית עינו של אותו רשע (נדה ל"א) שהתפאר ויודע דעת עליון כי דעת דרע אסתרס ועיקשות שלהם גם בנביאי או"ה כשרוצה לפרוש מתאנה הוא פרוש לגמרי, אבל עקשות דישאל הוא יוצא מחכמה דרך הדעת המחבר החכמה עם שלמטה וכחות המעשה ואינו עיקש אלא לכבוד שמים ואדברא הוא הצינור להוצאת הנפשות יקרות מישאל, וע"כ אין עמלק נופל אלא ביד זרעו של יוסף (ב"ב קכ"ג:) דעמלק הוא שורש העקשות ועיקר טענתו נגד תאנת דישאל וכמשאז"ל (תנחומא תצא) על פסוק אשר קרה, אבל עקשות שלו נגד רצין הש"י ועקשות דזרע יוסף הוא פרצון הש"י: והמן כפר הי' בו שורש מה דבני בניו למדו תורה שהוא היציאה להוראה להיות העקשות נמשך מצד החכמה, וע"כ התפאר הוא ברוב בניו שהוא היסף הראוי לזרע עמלק וכן נתבאר למעלה דכבר הי' באגג שורש חשק זה לבנים מה שאינו ראוי לראשית גוים וכמו שנתבאר דזה רק כאשר העקשות נמשך מן החכמה, וחשב המן את עצמו שגם הוא פן וע"כ חידש גזירות להשמיד וגו' דעדין לא הי' גזירה פזו, וגם אחריו פתבו הקדמונים (הובא בספר קרבן מנחה למחר"י סאגיז) דכל גזירות שמדות והריגות שעברו על ישראל הי' הפל ע"י גזירת המן פי כתב אשר נכתב בשם המלך מלכו של עולם אין להשיב לגמרי יעו"ש, ואמרו ז"ל (ויק"ר פכ"ז) דאמר שוטים היו הראשונים כו' כי כל צוררי ישראל חשבו מחשבות להאבידם לגמרי והגם דידעו דהש"י חפץ בהם זהו כל שורש שורש גוים דחושבים דיוכלו להתעקש ולעשות נגד רצון הש"י הנמשך להם מעמלק שהוא ראש הקופצים.

על ישראל אחר יציאת מצרים שנגלה בחירת הש"י בישראל לעין פל, ואמרו ז"ל (תנחומא שם) דקיררה בפני אחרים דעל ידו הוא התעוררות פל אומה ולשון לקום נגד

ישראל, אבל בן־לם על עמך יערימו סוד ויתניעצו וגו' דרך עצה וערמה ותחבולה כי יודעים שאי אפשר לעקורם לגמרי נגד רצון הש"י בפירוש רק חושבים להתחכם נגד הש"י והמן פבר הכיר דשטים היו הראשונים דחכמה זו להתחכם נגד הש"י הוא שטות רק הוא חשב שיוכל להטות רצון הש"י לרצונו, וכידוע דרוז"ל (אסת"ר פ"ג) דכל מלך סתם במלכו של עולם הכתוב מדבר ומה שאמר המן למי יחפון המלך לעשות יקר וגדולה יותר ממני הוא ג"כ במלכו של עולם שחשב עצמו חשוב בעיני הש"י, והפל ע"י פח בני בניו הנז"ל חשב דבאמת גם הוא דבוק בהש"י ועקשותו הוא רצין הש"י, וכמו דשאל שהניח לאגג הי' ענין הפצר דהספס הש"י על ידו פנזפר למעלה וזה הי' השורש לביאת המן שגם הוא חשב פחו דבהפצרה דיוכל להטות רצון הש"י להפצרתו, רק ההבדל דהישראל חושב דבאמת יהי רצון הש"י פה, אבל הוא ידע דאמיתות רצון הש"י אינו פן ומ"מ חשב דבהפצרה יוכרח לעשות רצונו, וגם בישאל הקב"ה גזור וצדיק מבטל אבל הוא באמת רצון הש"י שיבטל וכמ"ש למשרע"ה הניחה לי דפתח לו פתח להראות דבהפצרתו תלוי נאז הוא מפציר ומתאמץ לבטל, וזהו פח דהפצרה הנמצא גם בישאל דנגדו הוא שבט נפתלי לשין נפתל ועקש וכדפירש"י על נפתלי נתעקשתי והפצרתי כו', דכח העקשות הוא בנרעא דרחל וע"י נפתלי הוא חיבורם בנרעא דלאה וכמ"ל ותינו דהעקשות פרוצון הש"י וזהו עם אחותי וגו', וע"כ פשנפל הפור על חודש אדר שהוא נגד נפתלי שמח פי הפלתו פור הי' ג"כ פננתו פמוסר הדבר לשמים כמ"ש בחיק יוטל הגורל ומד' פל מעשהו, אבל ידע דבהכרח יפול על חודש א' וחשב דהש"י יוכרח להסכים למעשיו מצד שהש"י רוצה בו, ובו מת משרע"ה שהוא הי' המתעקש ומפציר לרומם קרן ישראל, ונולד ג"כ בו דזהו פח שרשו בדעת מקים העורף ודורו דור המדבר צונח עליהם עם קשה עורף וכבר אמרו ערכין (י"ז) דור לפי פרנס ופרנס לפי דור כי בו הי' שורש ענין קשיות עורף הטוב שבישראל למסור עצמו לגמרי וכמ"ש מחני נא מספרך וגו' דהפונה אבידת עוה"ב ג"כ שימחה ח"ו מספרן של צדיקים ומזכרונן של הש"י לגמרי ורק אף לפעול רב טוב לבית ישראל שזה פל ישעו וחקצו: וזה ענין חודש אדר שהוא באות ק' פקופא בתר בר נש, שהוא פטעם פי שם ד' נקרא עליך הנזכר למעלה שיוכל להתדמות לגבורה של מעלה להתעקש ולגזור ולבטל, ובו הי' מפלת המן פי באמת המלך חפץ לעשות יקר למרדכי שנולד ג"כ ע"י הפרת תורה דדוד המע"ה שהניח לשמעני (כמ"ש מגילה י"ג): אבל זה לא הי' נגד רצון הש"י ורק ישראל יש להם יקר דתפילין שקשיות ערפם דבוק בהש"י ורק להם יתפון הש"י לעשות יקר, וכאשר מרדכי יצא בלבוש וגו' או ליהודים היתה וגו' ויקר וחשיב ד' דברים, אורה ושמחה וששון הוא פנגד ביטול גזירות להשמיד להרוג ולאבד, להשמיד הוא גזירת שמד שהוא ביטול תורה דנדאי מי שנשמד הי' ניצול לפי גזירתו ובביטולה הי' אורה זו תורה, ולהרוג הגורם אבל נהפך לשמחה שהוא הופך אבל וע"כ אמרו ז"ל (שם ט"ז).

(זו יו"ט שהוא הקף אבילות דאין אבילות נוהג בו וכמ"ש מאכל ליו"ט ענין שמחת יו"ט דכל שמחה נמשך ע"י הרגשת חיות הקוף אבל הנמשך מהרגשת מיתה, וביו"ט שנצטוו בראיית פני האדון ד' באור פני מלך חיים יש הרגשת חיים וע"כ הוא זמן שמחה והי' אז להם חמור גזירת להרוג, וחמור לאבד שהוא על דרך האובדים בארץ אשור שהוא אותן הנטמעים הנטמעים בין העמים בקטנותם שאין ניכר אם הם מזרע ישראל

שגם בזה הי' מתרצה אותו רשע, אא"כ הי' להם ששון זו מילה שהוא המבדיל גוף ישראל מקטנותו שלא יוכל להיות נאבד ונטמע בעמים כלל, ונגד נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם הוא היקר דעי"ז יראו ממה כי כל שליטת ישראל בשונאיהם הוא ע"י כבישת אותו כח שפיהם להכניסם לקדושה: והנה מרדכי ידע את כל אשר נעשה ואז"ל ברוה"ק, היינו מה שנעשה למעלה דנחתם בטבעתו של מלכו של שאין להשיב, אבל ידע כי רצין להשתדל לטובת ישראל אפי' נגד רצינו וכידוע המשל ממלך שפעס על בנו ומ"מ נהנה מי שמקרבו, (ב"ב י') וע"כ חושב לתפוס מדתו של המן לבוא בעקיפין להצילם ושלח לאסתר לבוא לפני המלך אשר לא כדת דבגילוי עריות יהרג ואל יעבור, ואף דאמרו בס"פ בן ומורה קרקע עולם שאני זה נלמד אח"כ מאסתר דבאמת לא הי' איסור, אבל הם לא נתברר אצלם עדיין הלכה זו וע"כ לא רצתה אסתר תחלה וגם אח"כ אמרה שהוא שלא כדת, אבל נתרצית לעשות שלא כדת ולאבד אף עוה"ב בשביל הצלת ישראל וזה פירוש פאשר אבדתי ר"ל בעוה"ז שנטמעה בין העמים אבדתי בעוה"ב ג"כ ח"ו, ומרדכי ג"כ לא הי' מבורך אצלו עדיין דבר זה דקרקע עולם שאני וע"כ נאמר דלבש שק היינו לביש גרוע וגם, וכבר נתבאר למעלה דמעשה המצות הם לבושי כבוד והעבירות הם בגדים צואים וכיחוד נקרא גבי' הושע בן הוצדק פהו גדול שנתחטנו בניו באו"ה דעי"ז הי' לבוש בגדים צואים, וגבי' אסתר הי' היתר ומצוה גדולה באמת רק לפי מחשבתו הי' עבירה נקרא לבוש שק שאין לבוא בו אל שער המלך מלכו של עולם דזה השער לד' צדיקים דוקא יבואו בו, ולבוש שק הוא בגד דוד המע"ה כמ"ש בב"ב [קיא] א' [א] איהו יאי וגילתי יאי גאששי' דין שיעורני' כשק ולפירוש א' דרשב"מ שם גולתני' יאי היינו טלית של ת"ח ע"ש, וע"כ דשק היינו בגד ע"ה שהמשילוהו ג"כ בשפת [קכ"ד א'] למרדעת החמור שאין מקפיד על טליתו ע"ש, ולפי שהי' להם אז העלם ד"ת וידיעת ההלכה ע"כ נקרא לביש שק, ושער המלך הוא מקום התפלה לעני העומד בשער ופתח דשם הוא הפתיחת פה וכדרך שנא' בשער לא יפתח פיו, וכן נודע ע"ד הסיד דזו היא התרעא, ובמקום רנה של תורה שם תהא תפלה (ברכות ו') ולא מצלי אלא ביני עמודי דגרסי (שם ח') ומסיר אָזנו משמוע תורה גם וגו' פי קרוב וגו' אשר יקראוהו באמת אין אמת אלא תורה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח) שהקריאה יהי' ע"י דברי תורה, ולפי שאז חשב המן שעמד על שטות הראשונים ושהוא דבוק בחכמה ג"כ ובאותה שעה שהיתה משחקת לו לפעול בקטרוגו למעלה הי' באמת קצת העלם חכמה מישראל.

וע"כ לא התעורר מרדכי מעצמו לגזור תענית ולהרבות בתפלה רק ניזעק זעקה גדולה שהוא כצועק מתוך הרגשת כאב עצום שאינו מדבר דבר רק זועק לבד, וע"כ נקרא איש יהודי כמו ששמעתי על פסוק שמע ד' קול יהודה דהפונה על קול בלא דבור דאינו מתפלל בדבור רק צועק בקול לבד והיינו דביהודה היא שורש כח התפלה דרגא דדוד המע"ה ואני תפלה וביקש משרע"ה שישמע הש"י גם תפלה כזו שפעמים אי אפשר להתפלל רק צועק לבד בנהמת לבו כי גדול הכאב, וכן הועיל למרדכי שפעל ע"י זעקה כזו דהש"י עזרו ע"פ דרכו לבקש עצות דרך הטבע פאלו מתחכם נגד הש"י, ואסתר שלחה בגדים להלבישו הפונה רצתה לעוררו לבוא אל המלך של עולם בתורה ותפלה לבטל הגזירה, ולא קיבל כי הוא ראה שאי אפשר לנצח המן ע"י התעוררות רצון למעלה שזהו נגד כל האומות שבאים נגד רצון הש"י, אבל המן חשב דגם הוא מעורר רצון למעלה ושהש"י

רוצה בו וקפץ ביקרו היינו שיוכל לפעול נגד רצון הש"י ושיהיה גם זה רצון הש"י, וע"כ רצה.

מרדכי לבוא לבוא נגדו בתחבולית פאלו כי בזה הוא ניצוחו להראות שישאל אף שיעשו מעשה התחכמות פאלו הם רוצים להתחכם נגד גזירתו ית' שפבר נחתמה, גם בזה אין פונתם לכבוד עצמם פלל רק לכבוד שמים ולעשות רצון הש"י האמיתי שהרי מתרצים להאביד נפשם מעוה"ז ומעוה"ב וא"כ אין פונתם לעצמם פלל, דעיקר הבירור באסתר שהיא מסטרא דנוקבא שאצלה אין שים מקים לקשיות ענרף פלל כמ"ש למעלה דדעתם קלה וכאמרם ז"ל (פר"א פמ"ה) בנשי דוה"מ שהיא אותו דור עם קשה ענרף והנשים לא כן, וע"כ היא לא רצתה לבוא אשר לא פדת ובקשיות ענרף רק לבוא בתפלה ותחנונים, ומ"ש אל תדמי בנפשך וגו' חלילה שחשדה מרדכי שאינה חוששת לתקנת ישראל, אבל גם היא ידעה דהצלת ישראל יהי על ידה וע"י מרדכי אבל חשבה דהוא ע"י התקרבותם למלך לא יוכל המן להם ולא יהי שליטתו עליהם וממילא יוכלו הם לפעול בתפלתם בעד פלל ישראל כי רק ע"י שליטת פח המן לא היו יכולים להתפלל ג"כ פנזר, והוא השיבה אל תדמי וגו' כי אם וגו' ממקום אחר ופירוש מקום אחר כמו אל אחר ואלהים אחרים וסטרא אחרא דלעולם אחר הוא היפך אחד יחודו של עולם, וידע מרדכי ברוה"ק את כל אשר נעשה ודההצלה והי דנקא ממקום אחר עי"ז יבנר קדושת ישראל שהם דבוקים ביחידו של עולם גוי אחר שאין להם שייכות לאל אחר, וכן הליכת אסתר לאחשורש הוא התדבקות בסטרא אחרא, ואמר אם תדמי לימלט בית המלך מלכו של עולם ולהיות אדברא דבוק בהש"י ולהתפלל לפניו והתרחש תחרישי בעת הזאת שאינו זמן תפלה דע כי רינח וגו' יעמוד ליהודים ממקום אחר עכ"פ, אבל את ובית אביה וגו' כי הם צריכים הבירור בזה שהי טענה על שאול במה שהניח לאגג וכן על מיכל בתו, דע"כ לבררה הי הבירור ג"כ באשה ואי אפשר לברר זה ע"י המלטה לבית מלכו של עולם ית' היא החזיקה בשלה ג"כ לומר לה פנוס וגו' וצומו עלי.

שהתפלה לא יהי בהצלה מהמן שהודית לו דעל זה ל"י בתפלה רק התפלה יהי עליה שהיא לא נכללה בגזירת המן כל עיקר ובכן אבוא וגו' בצירוף התפלה ג"כ: ומרדכי עשה גם בציווי זה דאסתר העברה על ד"ת כמשז"ל (מגילה ט"ו) על פסוק ויעבור מרדכי כי התענה ג' ימים של פסח ועי' רש"י אסתר ד') ומפלת המן הי ההתחלה בליל ב' דפסח בזמן קציר העומר והגמר דתליותו ביום בזמן הבאת העומר פידוע עמר בגימטריא קרי, וכן שמעתי על מ"ש (מנחות ס"ו) העומר מנופה בי"ג נפה שרומז על קדושת הזוג צריף להיות נקי מאוד מפל סיג ומאנה רעה וי"ג נפה היינו ז' מדריגות מתתא לעילא ואח"כ חוזר ויורד ו' מדריגות עד היסוד בה ששם קדושת הזוג פידוע והם י"ג פף שמעתי, והענין כמ"ש בסוטה (י"ד) היא עשתה מעשה בהמה לפיכך קרבנה מאכל בהמה, פי זנות נקרא מעשה בהמה שהוא מצד הרע בנפש הבהמית שישנו גם בישראל, פי הש"י יצר גם הבהמות ויש בהמות טהורות והאדם פלול בו גם נפש בהמית ומספר את רובע ישראל כאשר הוא פרוצון הש"י שזה נקרא שהצדיק נוצר ממנה ואפי' אין נוצר בשעת מעשה מ"מ כל טיפה שיוצא מאדם מישראל אינו לבטלה ח"ו, ואפי' ט"ק שייצאו מיוסף מאחר שהי להציל עצמו מעבירה יותר חמורה והי גם זה רצון הש"י לעבור על ד"ת אז צדיקים גמורים ניצרו מהם פנזר למעלה, וזהו העומר שמביאים להש"י גם

מקצור שעורים שהוא מאכל בהמה כנזכר וכמ"ש בריש פסחים צא ובשר לסוסים ונחמורים, אבל מ"מ הרי הש"י יצרם ויצר מאכלם שהוא המקנים חיותם ע"כ מביאים גם מזה הראשית להש"י, וכשיעור עומר שהיא מדת מאכל אדם ליום כמ"ש במן פי כל ההבאות להש"י הוא מצד נפש הבהמית שבאדם, ובשבועות זמן קציר חטים שהוא מאכל מאכל אדם אז הוא מתן תורה שהוא להשלים צורת האדם, ומפסח עד שבועות שסופרין לאותו יום הוא השלמת נפש הבהמית כדי שיהי' מוכן לקבל צורת אדם והוא ע"י הקונוי והחכופי לזה, ובהתחלה מבא עומר לד' לומר דכל מעשה בהמניית של אדם מישראל פונתו לשמים, וקצירתו ג"כ דוחה שבת שגם הוא מפלל ההקרבה עצמה הגם שאינו מקריב עדיין לד' רק מכין ומכשיר להקרבה, כי אף על פי שמצד ההשתדלות בבחירת אדם עיקר ההשתדלות הוא בכפיית נפש הבהמית דבה שורש הרע מ"מ מצד שורש נשמת ישראל הוא בהיפך, שהרי מצנות מילה הוא מורה על קדושת אותה תאנה והוא נימול לח' טרם ידע כלל מאוס ברע ובחור בטוב וכמ"ש הפייטן מבטן לשמה המה נימולים, ולא עוד אלא אפי' ערלי ישראל נקראים מולים, ואע"פ שהוא צריך השתדלות גדול לביא לשלימות הקדושה המבוררת בזה שיהי' מנופה בי"ג נפה להיות ראוי להקרבה מ"מ גם התחלת השתדלותו פכר הוא בכלל ההקרבה, והתחלה כל שהוא משכת והולכת עמה הגמר וזהו חכמת חכמיו של המן שאמרו לו אשר החילות לנפול וגו' כי נפל תפול וגו', כי כל עיקר טענת המן מצד תאנה ובזמן קציר העומר שעסק אז מרדכי באותם הלכות כמשז"ל במדרש לקיים בשלמה פרים שפתינו לעורר התחלת אותה קדושה ואז התחלת נפילת המן, והתחלה זו היא נכללת בכלל הגמר כנזכר וזה שאמר אשר החילות וגו', ולפי שבהמן הי' גנוז קצת שורש ד' ישראל מה דמבני בניו למדו תורה (סנהדרין צ"ז) ע"כ הי' בניסן ובפסח שהוא זמן המוכן ליציאת ישראל ממצרים הקלפות, וכשיצא יוצא שורש הנהדות מכל המקומות שהם משוקעים ע"י שליטת האדם באדם לרע לו, כי כביכול בפסח הוציא גוי מקרב גוי ודרשו רז"ל (שוח"ט ק"ז) פועבר שבמעיי אמו שגם טהרה בלועה נפלט ויצא, ואז ניתן מרדכי על בית המן וקלט כל הטוב וממילא הרע נאבד: אבל מחיית כל עמלק הי' באדר שהוא זמן המוכן למחיית עמלק, ולא בניסן שהוא רק רוממות ישראל שהם נדבקים עם הש"י וממילא נשאר הרע כמצולה שאין בה דגן, ובכלל עמלק אין שורש טוב כלל שהרי אין מקבלין גר מעמלק (מכילתא בשלח) ואף המן הי' השורש בבני בניו אבל בו עצמו נאמר עודם מדברים וגו' ויבהילו וגו', כי עפ"י דברי חכמיו התחיל להתבונן קצת בטעותו ולפי שהי' בו קצת שורש דבני בניו אפשר הי' עוזב עקשותו שהרי הוא החשיב עצמו כן דכל עקשותו פרצון הש"י, אולם באמת הש"י בוחן לבבות ידע דהוא שרשו עמלקי גמור ואפי' עוזב עקשותו הי' רק למראית עין ובהתגלות לבו לא בפנימיותו, ולפי שמ"מ אין מדת הש"י להעניש אלא מצד הנגלה ומביא הדבר לגילוי דע"כ נאמר איך נחפשו עשו וגו' דהש"י מגלה פישוט טלפיו דכל זמן שהוא בהסתם לא נתמלא סאת העונש, ע"כ מן השמים הבהילוהו על דרך הכבדת לב פרעה ובהמן שהי' גנוז שורש דבני בניו שנקלטו בישראל אצל ישראל לא יועיל הכבדת הלב רק נמצא אוניו הפכד אבל גבי לב נאמר השמן היינו שישתקע בתאות ועי"ז נכבדים אוניו משמוע דברי נביא אבל אם אין הלב משוקע בתאות הוא נכון לימשך אחר הש"י וכמ"ש (סנהדרין ס"ג): דלא עבדו ע"ז אלא להתיר עריות כי

אין בְּיִשְׂרָאֵל אֵלָּא שִׁיקוּעַ תַּאֲנוּת הַמְסִיר אֲזַנָּם מִשְׁמוּעַ תּוֹרָה זְוִילַת זֶה לָבָם דְּבוּק בְּהַשְׁׁי, וְהֵמֵן הַחֲשִׁיב עֲצָמוֹ נָקִי מִתַּאֲנוּת וְשִׁיחָה' גַּם הוּא נָקֵל בְּעֵינָיו לִימְשֹׁף אַחַר הַשְׁׁי וְהוּא עַל דְּרָךְ גַּר הַמִּתְגַּיֵּר לְהִיּוֹת בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתְכַּנֶּה, אֲבָל אֵין מְקַבְּלִין גַּר מִעֲמֶלֶק ע"כ מִן הַשְׁמִים לֹא קִיבְלוּהוּ וְהִבְהִילוּהוּ וְשֵׁם נִתְבָּרַר וְנִתְגַּלָּה דְּאֲדַרְבָּא הוּא אֵין נָקִי מִתַּאֲנוּת, וְכַמ"ש הֵנָּם לְכַפּוֹשׁ אֵת הַמִּלְכָּה וְגו' וּבּוֹדָאֵי דְּבַר שְׁקֵר גְּמוּר לֹא נִכְתַּב בְּמַגִּילָה, אֲבָל הֵם חֲשָׁבוּ דְּאֶסְתֵּר ח"ו מְשׁוּכָה אַחַר תַּאֲנוּת מִמָּה דְּבִאֲתָה לְאַחַשְׁנָרֵשׁ מִבְּלִי שִׁיקְרָאוּהָ וְע"כ כִּפְּל עַל־הַמְטָה וְרו"ל אֲמָרוּ (מַגִּילָה ט"ז): מְלֶאֶךָ בָּא וְהִפִּילוּ וְאֵין הַקַּב"ה בָּא בְּטְרוּוֹנֵיָה לְהַעֲלִיל עֲלֵיו עֲלִילַת זְנוּת, אֲבָל הוּא ע"ד שְׁאִי (בַּר"ר פַּמ"ט) בְּלוּט מִי שְׁלֵהוּט אַחַר בּוּלְמַסַּ עֲרִיּוֹת סוּף כּו' אַף דְּאֵז מִינַס אָנוּס פִּי אֵין מְגַלְגְּלִין הַדְּבָר אֵלָּא לְמִי שִׁשְׁיָיָה לוֹ, וְהַרִי יַצַּה"ר הוּא מְלֶאֶךָ כַּמ"ש רַב עֲמָרָם חֲסִידָא חֲזִי דְּאֵת נּוֹרָא וְרַצָּה ג"כ לְהַפִּילוּ וְלֹא יִכּוּל לוֹ כַּמ"ש בְּסִיפָה קְדוּשִׁין (פ"א) וְכֵן גַּבִּי ר' מֵאִיר דְּשֵׁם וְגַבִּי ר' מִתְיָא בְּן חֲרֵשׁ בַּאֲדַר"נ, אֲבָל זֶהוּ בְּיִשְׂרָאֵל שִׁשְׁרֵשׁ בְּאַמַּת מְנוּגָב מְכַל תַּאֲנוּהָ, אֲבָל אֵי"ה בְּהִיפּוּף אֵין הַעֲרָלָה נִקְרָאת אֵלָּא עַל שֵׁם או"ה וְאֵפִי' מִי שִׁנְקִי לְגַמְרִי שְׁוֹרְשׁוֹ בְּהִיפּוּף מְזַה ע"כ בְּהַתְגַּבְּרוּת מְלֶאֶךָ וְכַח עֲלִיוֹן מְסִית לֹא יִכּוּל לִינְצֵל כְּלָל אֵפִי' דְּבַר שֶׁהוּא נֶגֶד שְׁכָל אָנוּשֵׁי לְגַמְרִי, וְע"כ פְּנֵי הַמֶּן חָפוּ וּמְדַבְּר שְׁקֵר אֵין הָאָדָם מִתְבַּיֵּישׁ, וְכָל מַעֲלַת הַמֶּן בְּעַת מַעֲלָתוֹ הִי' בְּפָנָיו עַל דְּרָךְ חֲכַמַת אָדָם תֵּאִיר פְּנָיו וְהוּא הִי' אֵז שִׁירֵשׁ הַחֲכָמָה הַנִּמְצָא בְּאָדָם, וְזִנּוּת נִקְרָא שְׁטוּת כַּמ"ש (סוּטָה ג") עַל פְּסוּק פִּי תִשְׁטָה אֵין אָדָם עֵיבֵר עֵבִירָה אֵלָּא א"כ נִכְנַס בּוֹ רִיחַ שְׁטִית וְע"כ אֵז פְּנָיו חָפוּ, וּבִזְהָ נִחְפְּשׁוּ עֲשׂוּ וְהִי' מִפְּלָתוֹ תִּיקָף בְּאַמִּירַת חֲרַבּוֹנָא גַּם הִנֵּה הַעֵץ וְגו', וּמַלְת גַּם הוּא כְּמַסִּיעַ לְהַקּוּדָם פִּי בְּאַמַּת מְרָדְכִי הִי' רֵאשׁ הַצְּדִיקִים שְׁבָאוֹתוֹ דּוֹר בְּעַנְיָן קְדוּשַׁת הַבְּרִית וְע"כ אֲמָרוּ ז"ל (אַהֲת"ר פ"ו) מַה מֵר רֵאשׁ לְכָל הַבְּשָׁמִים כּו', פִּי זְנוּת הוּא רִיחַ רַע וְכַמ"ש (שְׁבַת קנ"ב) אִשָּׁה חֲמַת מְלִיאָה צוֹאָה וְכַמ"ש (ע"ז י"ז) בְּשַׁעַת הַרְגֵל דְּבַר הַפִּיטָה כּו' וְכֵן הַחֲלַבְנָה שְׁרִיחָה רַע רִיחָה לְפּוֹשֵׁעַ יִשְׂרָאֵל בְּעֵבִירָה וְכַמ"ש (פְּרִיְתוֹת ו'): וּבְשָׁמִים בְּעֲלֵי רִיחַ טוֹב הֵם הַצְּדִיקִים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְהוּא הִי' הָרֵאשׁ, וְזֶה שְׁאֲמַר אֲשֶׁר דְּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ סִתָּם בְּמַלְכוּתוֹ כָּל עוֹלָם מְדַבְּר וְטוֹב הוּא דְּרָגָא דְּצְדִיק כְּפּוֹדָע, וְהֵמֵן שְׁרַצָּה לְהַתְקוּמָם נֶגְדוּ וְלַתְלוּתוֹ ע"כ שֶׁהוּא בְּשִׁרְשׁוֹ הִיפּוּף מְמַנּוּ, וְכָל שְׁוֹרֵשׁ עֲשׂוּ פְּשִׁיטַת טְלָפִים שְׁלוֹ הוּא הִיפּוּף מַה שְׁבִשְׁרֵשׁוֹ וּמְדַהֲנָרְבָּה הַשְׁׁי עֲגָלוֹת מְצַפּוֹנֵיו נִרְאָה דְּלֹא בְּנִקֵּל הוּא לְעַמּוּד עַל מְצַפּוֹן עָוְמוֹ כִּי אֵפִי' הוּא עֲצָמוֹ חוֹשֵׁב דְּהוּא כּוּן, וְהַבְּרִיר הוּא בְּעַת הַנְּסִיּוֹן פִּי אֲצָלוֹ אֲמָרוּ בָּא מְלֶאֶךָ כּו' וְלֹא כַּמ"ש בְּבַר"ר [פ' פ"ה] גַּבִּי יְהוּדָא זִימֵן לוֹ הַקַּב"ה מְלֶאֶךָ הַמְּמוּנָה עַל הַתַּאֲנוּהָ, דְּשֵׁם הִי' זֶה מְאַמִּיתוֹת רְצוֹן הַשְׁׁי וְהַשְׁׁי רַצָּה שֶׁהַמִּלְאָךְ יְסִיחוּ לְכַף לֹא יִכּוּל לְעַמּוּד נֶגְדוּ וְלְכַפּוֹתוֹ, אֲבָל אֲצָל אוֹתוֹ רְשַׁע לֹא זִימֵן הַקַּב"ה הַמִּלְאָךְ רַק בָּא מְלֶאֶךָ מִעֲצָמוֹ, וּבְאַסְתֵּר רַבָּה אִי' דְּהוּא מִיכָאֵל ר"ל שֶׁהוּא שֵׁר יִשְׂרָאֵל כַּמ"ש בְּדִנְיָאֵל ר"ל כַּח הַמְּלִיץ בְּעַד יִשְׂרָאֵל וּמִתְקוּמָם נֶגֶד הַמְּקַטְרִיגִים גְּרָם לוֹ זֶה דְּנִבְעוּ מְצַפּוֹנֵיו לְעִזּוֹ, וְזֶה הִי' שְׁלִימוֹת מִפְּלָתוֹ וְהַתְעַלּוֹת מְרָדְכִי מִצַּד קֵד שְׁתוּ וּקְדוּשַׁת אֶסְתֵּר בְּאוֹתוֹ עַנְיָן בְּאַמַּת הִיפּוּף מִחֲשֻׁבַת הַמֶּן עֲלֵיהֶם וְלְהַצִּיל כְּלָל יִשְׂרָאֵל וְאַכְבִּידַת כְּלָל עֲמֶלֶק הִי' צְרִיף עֲדִינּוֹן הַשְׁתַּדְּלוֹת שְׁנֵי דְּאַסְתֵּר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁזֶה עַנְיָן בְּפָנֵי עֲצָמוֹ לְבַרֵּר דְּכָל מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל הַגְּרוּעִים הוּא רַק לְפָנִים וְאֵפִי' רְשַׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְשְׁאֵין צְדִיקִים כְּמְרָדְכִי וְרִיקְנִין שְׁבָהֶם מְלִיאִים מְצוֹת כְּרַמּוֹן, וְהַהִיפּוּף בְּרֵאשִׁית גּוֹיִם וְזַרְע עֲמֶלֶק זֶה הִנֵּה בְּאַדָּר, כִּי נִסָּן הוּא רֵאשׁוֹן לְחֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁהֵם חֻדְשֵׁי הַלְבָנָה הַרּוּמָז לְכַנ"י רְזָא דְּאַשְׁתַּחְטִיל שְׁבוּ

התחלת תיקון כנס"י להתקרב לדודה, ואדר שיהא אחרית השנה הוא פאות ק' רזא דאשת
זנונים דמתחנא פגוונא דאשת חיל, ואין מעברין אלא אדר שהעניבור הוא להשוות שנות
הלבנה לשנות החמה כדי שיהי' האביב בזמנו דאע"פ שקביעת הפסח ושאר מועדות
לקדשי הלבנה צריף שיהי' ג"כ בזמן אביב של חמה, וע"כ נקרא חודש האביב דאין
נקרא ראשון אלא פשהוא בזמן אביב דרק אז התחלת קדשי הלבנה פשהי' זמן אביב
בתקופות החמה פי כל פח הלבנה הוא מה שמתחברת לחמה ומקבלת ממנה, וידוע דסוד
חמה ולבנה רומזים לקוב"ה ושכינתו שפן כנס"י לית להם מגרמם רק מה שמקבלים
מהש"י, ואו"ה מונין לחמה היינו כמ"ש במנחות ק"י(ק"י) על פסוק בכל מקום מוקטר
מוגש וגו' דקרו לי' אלקא דאלקא היינו שפופרים רק בשכינתו ית' בתחוננים שם
שפופרים שעזב את הארץ, וזה שורש כל הע"ז שהתחיל בדור אנוש וכמ"ש רמב"מ
ריש הל' ע"ז וע"כ הם סבורים שיועיל השתדלותם בענייני עוה"ז אם ע"י ע"ז וכשפים
או ע"י סיבות טבעיות, פי סבורים דעוה"ז הוא נבדל מעצמותו ית"ש ומסור לטבע או
לצבא השמים ושאר פחות נפרדים, וישמעאל מונין ללבנה אבל אין משוים קדשיה עם
שנות החמה פנודע, והיינו פי הישמעאלים אינם עובדי ע"ז וכנודע מדברי הרמב"מ
בהמ"א וביו"ד ס"ס קכ"ג ושאר פוסקים ומייחדים יחיד גמור ומאמינים בהשגחתו
בתחוננים ושאר דברים שלקח נביאם מתורתנו כל שרשי האמונה, רק שמ"מ לא קיבלו
עליהם תורת משה ולהתגייר ולהיות בשם ישראל יכנו, וע"כ אין שום חילוק ביניהם
לשאר גוים כלל פי משונקעים במה שמשונקעים פמוהם ממש רק גרועים מהם במה שהם
פעין יודעים רבונם ומהפוננים למרוד, וכמו עמלק לפי שבא מזרע ב' אבות יש בו קצת
שורש להפיר האמת וגרע עי"ז יותר שנמחה לגמרי ואין מקבלין גר ממנו לפי שאין בו
דבר טוב כלל, פי עשו נקרא בפ"ק דקדושין (י"ח) ישראל מומר פי בא מיצחק שנימול
לשמונה ונקרא כבר בשם ישראל, וכמו שאז"ל (בר"ר פס"ג) דיצחק נקרא ישראל, ויש
בו שורש מישראל וכמשז"ל (ת"י ויחי) דראשו נקבר במערת המכפלה בעטפי' דיצחק,
אבל כל שלא הי' עדיין חוט המשולש הי' אפשר לשם ישראל ג"כ להשתנות ע"י קלקול
מעשיו, ורק מיעקב ואילף אי אפשר לשורש ישראל להשתנות עוד אפי' יגדיל ק' עונות
זו למעלה מזו והחוט המשולש לא במהרה ינתק, ומהרה דמארי עלמא אמרו בסוף גיטין
(פ"ח:) דהוא תנ"ב שנה והקדים ב' שנים ע"ש ובאגרת תימן לרמב"מ גירסא אחרת
יעו"ש, וזה כדי שלא ינתק לגמרי פי יש מ"מ מציאות קצת לינתק פאותן שנמנו שאין
להם חלק לעוה"ב ר"ל וי' השבטים למ"ד נטמעו בין העמים ובספ"ק דיבמות (י"ז) לא
זוו משם עד שעשאום פגוים גמורים, וגם זה הוא רק על הגופות ההם אבל שורש ישראל
מזרע יעקב לא ידח ממנו נדח, ואפי' אותו אשר בשם ישראל יכנו גר שחזר לסורו דינו
פישראל פדאי' בהחולץ לענין קדושין, אבל עשו שהי' רק מב' אבות הי' יכול להמיר
עצמו לגמרי וע"י תמורה זו הוא השורש והראשית דגוים, פי לעולם הראשית דרע יש
לו שייכות ואחיזה עם הסיום דטוב ומצד הנה הוא גרוע מהכל על דרף שאי' (פסחים
מ"ט:) שנה ופירש קשה מכולם פי ידע ומרד, וישמעאל נולד מאברהם עד שלא נימול
דאף דאמרו ז"ל (ב"ר שם) דאברהם נקרא ג"כ ישראל היינו אחר שנימול אבל תחלתו
נקרא בריש חגיגה תחלה לגרים, וכן ישמעאל הוא כמו גר שהמיר גירותו וטרם שהי'
הפניו דשם ישראל דהי' יכול עדיין להמיר גירותו שישוב לגיות, וגרע ג"כ מצד זה

משאר גוים, ותפלת אברהם אע"ה לו ישמעאל יחי' לפניך פעל זה שאינם עובדי ע"ז
כלל דזה נקרא יחי' לפניך, פי ע"ז ועובדי' נקראים בכל מקום מתים כמו זבחי מתים
ובפ' רע"ק דהקוש ע"ז למת, אבל אינו חיות באמת כלל רק לפניך פי פני ד' נקרא
התגלות ההשגה שבלבבות הנבראים שבוזה הם מסתכלים ומשיגים, וזה שאמר פני ילכו
ונהנחתי לה פי כל מדת הדין נמשך מן הפנים הללו שיש פנים של זעם ח"ו, פי בהשגת
עצמותו נאמר ופני לא יראו ותכלית הידיעה היא שלא נדע וזהו מראה אחרונים, וזהו
השגת בני ישראל ונביאייהם שהוא מצד דביקות האמיתי ואהבתו ית' לישראל, אבל יש
ג"כ הפרה מצד מדת זעמו ח"ו פדרך שכתב רש"י [ר"פ וארא] כשהקב"ה עושה דין
ברשעים הוא נראוי ומתקדש, ועל הפרת פנים כזה רומז בפני ילכו שאינו עצמות הפנים
דלא יראו רק הגוונים הסובבים הפנים, והתגלות הפרה ישנו גם באו"ה על דרך ורבים
מעמי הארץ מתיהדים פי נפל פחד מרדכי וגו', וכן אנשי הספינה שהיו עם יונה שיראו
יראה גדולה, ותשובת אנשי ננוה, והפרת אבימלך אחר לקיחת שרה וכדומה, פשרואים
אמיתות השגחתו ית' בתחתונים שלא יוכלו להכחישו הם מודים בע"כ שיש אלוה משגיח
ונופל יראת העונש עליהם, ומצד הגוון וההתגלות נראה זה הפרת בוראו וירא מפנים
ועל דרך זה הוא הפרת הישמעאלים ואע"ה השיג זה פי אין להם שייכות בעצם ידבק
בהש"י כלל, וכידוע דיראה אמיתית מושכת אחר' אהבה ממילא, משא"כ יראה פסולה
זו שאינה אלא באו"ה דאין להם שייכות לאהבה כלל שהוא רק בישראל דנאמר בהם
ואתם הדביקים וגו' אתם ולא שום אומה ולשון כלל, וזה ענין שאין מחברים מנין הלבנה
עם החמה דדבר זה הוא ע"י כנס"י המתחברת עם דודה ומקבלת עיבורה ממנו הם נפשות
מישראל המתחדשות בכל עת, וכן דברי תורה וחכמה שבלבבות בני ישראל מה שתלמיד
ותיק עתיד לחדש שכל זה הוא רק בישראל, דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין ואין בו
ריבוי כלל, וכל מיני חכמות שמחדשין חכמי או"ה הוא נמשך ע"י חכמת ישראל, פי
כאשר א' מישראל מחדש איזה דבר בחכמת התורה שהיא חכמת הש"י חכמה זו
מתפשטת בכל עלמין וגם בעולם הגשמי מתחדש פנודה איזה דבר חכמה שבענייני עוה"ז
הנמשך ע"י חכמה זו שנתחדשה בתורת ד' ועבודתו ית' ויוכלו לקולטה חכמי או"ה
שבאותו הדור ולחדשה ויחשוב הרוואה שהם חידושה, ושמעתי פי מספים לדברי אלו
הוא מאמר ז"ל פרק הבע"י (ס"ג): אפי' ספינה הבאה מגליא לאספמיא אין מתברכת
אלא בשביל ישראל ושכן הגיד אהד קדוש פי גם מיני ארוגות בגדים שונים המתחדשים
מידי יום בא ע"י מה שמחדש איזה נפש מישראל איזה דבר בעבודת ד', וזה דבר מבונר
אצלי ונתבאר אצלי בכמה מקומות ואין להאריך בו פאן, וגם ריבוי שבאו"ה בא רק ע"י
מעללי ישראל וכידוע דע"י זיווגים וכדומה נוצרים נשמות הגרים וכן ע"י מעללים רעים
הוא יצירת נפשות העפוס"ם, וסופן ליאבד פשיבוקש עון ישראל ואיננו וישאר מהם רק
מה שיהי' גרים גרורים ועבדים לישראל שהעבד הוא קנוי קנין עולם לרבו כמו בהמה
ובע"ח ואין ואין לו נפש בפני עצמו כלל, ועיקר ענין הריבוי וברכת פרו ורבו שייסד
הש"י בעולם הוא בשביל ישראל דבהם הוא ריבוי האמיתי, ולא למראית עין לבד פריבוי
דאו"ה דהוא רק מצד העוה"ז אבל אין בהם ריבוי אמיתי המתחדש ונוסף תמיד, שזהו
רק בישראל דבהם יש אפי' חידוש גמור להיות יש מאין פדרך שנאמר ועם נברא יהלל
י' ובריאה בכלל, מקום מורה יש מאין פידוע, וע"ד שנא' לב טהור ברא לי וגו' דזה פח

ישראל בתפלתו לפעול אפי' בריאת יש מאין בדבר שיש בו חסרון משורש יוכל לתקן השורש עד שיהי' נברא טהרה מחודשת בלבו ויש מאין, וכן מי שנברא להיות עקר ר"ל שלא יוליד יוכל לשנות בתפלתו, ואותו מזמור דתפלה לעני נאמר על זה וכמ"ש בשומיש תילים זהו מסוגל לעקרה שתלד והוא הדין לעקר שבתפלה זו נקרא עני כי יעטוף, אף דכל המבקש ד' נקרא עני מ"מ אין עטיפת נפש כ"כ כי הרבה סבות טבעיות לפרנסה והעשיר יכול לעזור לעני ולפרנסו ולמראית העין נראה כי יוכל לבטוח באדם, משא"כ בזה דרק לפני ד' ישפוך שיחו ואמר פנה אל תפלת הערער זה שאין לו בנים שהוא כערער בערבה, ואע"פ שהוא ערער בשורשו דע"כ נקרא הערער סתם בה' הידיעה מ"מ לא בזה את גו' ונותן לו יש מאין, ותכתב זאת לדור אחרון ר"ל תפלה זאת נכתבת בספר שבו חקוקין כל הנפשות כמ"ש (ר"ה ט"ז): ספרן של צדיקים כו' וספרא דאדה"ר (ב"מ פ"ה): וכן בכמה דוכתי, דנפשות מישראל הם כתיבת הספר שלמעלה ותפלה הוא לשון חיבור כי כל תפלה היא התחברות והתיחדות קוב"ה ושכינתו דע"כ הוא בלחשבלחש וע"י התפלה עצמה הוא לידת הנפש המחודשת וע"כ היא נכתבת בספר שנעשה מזה התחברות נפשות ולהיות דור אחרון ועם נברא יש מאין, ויש אנקת אסיר שהוא רק אסיר ועציר ע"ד פי עצור עצר ד' וגו' וכן עצרני ד' מלדת שיש בו פח בשורש רק שהוא עצור, ועל זה אמר שם לשמוע אנקת אסור ולפתח בני תמותה שהוא פתיחת המאסר והעוצרי של בני תמותה דמי שאין לו בנים חשוב כמות פמו שאז"ל (נדריים ס"ר): ובהודש אדר שבו הוא הריבוי דישראל, אז הוא זמן העיבור שנה שניתוסף הודש והוא ע"י חיבורה עם החמה ומקבלת עבור פגזפר למעלה לשון רז"ל מתעפרות באדר, וזה ענין נפתלי מלא ברפת ד' ומצינו בלשון רז"ל יצתה מליאה על אשה מעונברת (יבמות קי"ט) וידוע מ"ש בזהר (ח"ב קע"ח) ה' ד' הנות וכתר דקבילת עונברה נעשית ה', כי הה' רומז לכנס"י הדלה דלית לה רק קבלת העובר ברפת הש"י וזהו נגד לוי שהוא הדיבור בהש"י, וזהו העובר ברוחניות דהיינו התחדשות דברי תורה וחקמה שהוא העיקר בלוי דירו משפטיה ליעקב וגו' ונאמר ובראת אל הפהנים והלויים ונאמר שפתי פהו וגו' ותורה יבקשו וגו' וכן בכמה דוכתי, וכן מתן תורה ע"י משה ואהרן וכמו ששמעתי על אחד קדוש שאמר דברשת החודש הי' מרגיש חידושין דאורייתא דברים מחודשים, כי אז בקריאת החודש הזה לכם שהוא התחדשות שבט (של) ניסן שהוא נגד אות הה' הוא קליטת התחדשות דברי תורה, וקליטת עובר גופני הוא באדר שנגד אות הק' שהוא ג"כ דוגמת אות ה' דריש הנות וקבילת עונברה, וריש ג"כ לשון דלית ורישות רק שעונברה הוא בעקמות כי עקוב הלב מכל דהוא נגד אשת זנונים משפא דחויא שהוא כפגנות עור הגוף דאדם, ואשת זנונים הוא חומר לבד שאין בו שום קדושה וזהו הק' שהוא מאתוון דשקרא (זוה"ק ח"א ר"ה).

(וע"י בפע"ח ריש שער השפּת, אולם בקדושה הוא נגד נפתלי המספר כל ישראל יחד, ואדר הוא סמוך לניסן כי בישראל הק' רומז קדוש שיש גם בגוף קדושה ע"י התחברותו עם הנפש שעיקרה הוא פח החכמה פידוע דנפשות ישראל הם באותיות התורה, והם ס' ריבוא נפשות דדור המדבר ונפשות שאר הדורות הם מהתחדשות תורה שבע"פ שבאותו (הדור) וע"כ עיקר קבלת העיבור האמיתי מצד הנפש החי' הוא באות הה' דניסן אבל אות ק' הרומז לעיבור גופני ישנו גם באו"ה, אלא דבישראל קבלתם העיבור הוא רק

מהש"י ואין עיבור גנפני בלא עיבור רוחני כלל ושניהם צריכים זה לזה כמשו"ל בפרק חלק (צ"א:) במשל דגוף ונפש באים לדין לעונש וכן לענין השכר, וחיית הגוף הוא הנפש והתגלות ביאת הנפש לעוה"ז הוא ע"י הגוף וכן ביאת ניסן בזמן אביב הוא ע"י עיבור אדר שני חדשים אלו הם זמן פקידת עקרות שעיקרו בנפשות מישראל, דכנס"י נקרא עקרה כמ"ש רבי עקרה לא ילדה ורו"ל (ברכות י').

(פירשו דלא ילדה בנים לגיהנם, פירוש דלידה הוא התחדשות שאינו כלל בהקודם וכל התחדשות נפשות מישראל הרי אף הם בכלל הכנס"י ואין קרוי לידה חדשה אלא אם היתה יולדת בנים לגיהנם ח"ו, וזהו תשובה לאותו מין עפ"י דר"י שאלתו, ופשוט"י דקרא הריגה.

מה שיתחדש אז פי חלה גם ילדה ציון כי אז יהי לידה חדשה לכלל ישראל וכמ"ש כימי צאתה וגו' אראנו נפלאות, שקמו ביציאת מצרים ידוע דנקרא לידה לישראל שיצא אז בהתגלות לעין כל ענין אומה ישראלית וקדושתם, כן יהי אז לידה מחודשת דהתחדשות קדושה יתירה בישראל מה דעין לא ראתה ולא נוכל להשיגו כלל מה הוא, רק הנביאים ורו"ל הגידו לנו כ"ד מה שהשיגו מהתחדשות הלידה אז דר"י כלל, ועתה היא עקרה כי כן הי' התחלת אומה הישראלית דיצחק אבינואבינו שהוא ראש הנולדים מלידה ומבטן בקדושה הי' דר"י גס, דאברהם ושרה שניהם עקורים ונאמר אחד קראתיו וגו' ר"ל שנוצר להיות אחד וע"י תפלה פעל זה כפז"ר למעלה דהתפלה הוא החבור ודיבוק פנ"ל, ובפסח נולד יצחק (ר"ה י"א) שהוא חודש האביב ונקרא על שם הצחוק שהוא פח חודש אדר, וע"כ ילדו אברהם לק' שנה שהוא פח אות הק' כי זה כל פח קדושת איש הישראלי להנולד ישראלי שגם גופו קדוש לד', והגוף הוא קוף [וג' מתחלף, בק' פי'דוע] המתדמה בפני אדם האמיתי אבל בישראל הוא מתדמה לגמרי בקדושה וזהו הצחוק שעשה, וכן הלידה דלעתיד הוא ג"כ ע"י עקרות הקודם וע"י ריבוי תפלות והשתדלות כנס"י בכל ימי הגלות בתורה ומצות וזכו ללידה זו, ובניסן עתידים ליגאל ויהי' מקודם מחיית עמלק באדר והוא זביחת היצור שהוא השחוק שיהי' להקב"ה באותה שעה ויהי' פתנות אור תחת עור ומשפא דחויא, ומזה יהי' הסעודה דלוינתו ושור הבר שהיא דוגמת סעודת פורים דע"כ אמרו ז"ל (אס"ר פ"ב) דבמשטה אחשורש אמר להם אם יש לכם פזאת לעוה"ב, כמ"ש במקום אחר כי משטה אחשורש הוא מה שהתחיל להתעורר ימי משטה ושמחה דפורים ומצות סעודתה והיא סעודה דעוה"ב, והוא ענין אוכלה מטעמים בעבור תברכה נפשי דיצחק וע"י סעודת פורים נעשה מלא ברפת די', ויצחק אמר ג"כ ואוכל מכל וטעם כל מיני טעמים והוא מעין סעודת עוה"ב דעל זה רומז מכל (ב"ר פס"ג) ועי"ז לקח הברכות מעשו, וע"כ מאן דאית לי' דינא בהדי עפוי"ם לימשפ"י עד אדר (תענית כ"ט).

(שאז ניצוח ישראל נגד עמים כי לקיחת יעקב הברכות מעשו לזכות לטוב עוה"ז ג"כ הי' ע"י פח אותו חודש, ואף דמעשה הי' בפסח כמו שאז"ל (פר"א פל"ב) ב' גדיי עזים אחד לפסח וזהו קבלת רוחניות הברכות שזהו העיקר אצל ישראל, אבל זה לא הי' שייכות לעשו כלל ולא לקח ממנו ומה שלקח מחלקו הוא רק גשמיותם בעוה"ז זהו ע"י פח אדר הקודם לניסן, וע"כ משנכנס אדר מרבין בשמחה היפה חודש אב דממעטין בשמחה

ותענית שם) ומשמיט עצמו שהוא נגד שבת שמעון האלכסוני לנפתלי, כי הוא לא נזכר בו ברכה בפירוש פלל בפ' וזאת הברכה פי הוא נגד אות הט' שאמרו בזוהר (ח"א ג').

(דטובל' גני בגו'ל, היינו שהוא בהעלם אבל בהתגלות לא כן וכמשז"ל (יל"ש ברכה) דלא בירכם מפני מעשה דשטים שהי' משבטו, וזהו כל טענת האו"ה נאחזות עשו בכף ירכו בזנות שהוא חסרון שבגוף משפא דחויא עד שגראה למראית העין בעוה"ז פאלו אותו גוף ח"ו אין ראוי לברכה, ובאמת פנימיותו אף טוב שהוא רזא דצדיק שומר הברית כמ"ש אמרו צדיק פי טוב פנודע אבל הוא גניז בגוי בהעלם: ובאדר הוא ההתגלות דמלא ברפת ד' ושמחה הוא התגלות הניקחא שבלב וטובה שמרגיש בפנימיותו להיות גלוי על אבריו בחוץ ג"כ, וע"כ באחד באדר משמיעין על השקלים וקורין פ' שקלים בשבת שמברכין אדר, כמ"ש למעלה דענין השקלים הוא קדושת עניינים הגופניים ועיקר תשמיש שקלים החדשים לצורך קרבנות מתחיל בניסן ואדר הוא המכין לו שיהי' לו שקלים לקרבנות, וזה כמ"ש למעלה מענין אדר וניסן שהם דוגמת גוף ונפש הפועלת דרך אברי הגוף, וקדושת ענייני הגופניים היינו שיוכל לפעלם בקדושה ולא יצטרך למנוע עצמו משום דבר שלבו חושק לפי שהפל קדוש לד' זה גורם שמחה, וכמ"ש בתענית (ט"ו): לא הפל כו' אלא צדיקים לאורה וישרים לשמחה שנאמר ולישרי לב שמחה, וצדיק הוא המוגדר וכובש תאותיו והוא שרוי בלא שמחה כ"כ רק זוכה לאורה זו תורה שהוא הרגשה פנימיות, אבל ישרי לב שהלב ישר ואינו מתאנה רק למה שהוא רצון הש"י שיתאנה ואין צריך להגדיר עצמו זה יש לו שמחה, וזה עיקר שמחת אדר ע"י השתתפות התגלות ישראל, ובפ"ק דמגילה אין בין אדר ראשון לשני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים הא לענין הספד ותענית כו', ולא אמר הא לענין משתה ושמחה וע"כ נחלקו הפוסקים בזה, אבל באמת עיקר ההתגלות הוא ע"י מקרא מגילה ומגילה לשון התגלות וממילא פשאין מקרא מגילה לא שיהי' שמחה, וכן פשאין מתנות לאביונים לא שיהי' משתה דצריך שיתן גם לאביון מסעודתו וכדאיתא בזוהר, ובהגהת רמ"א סוף ש"ע או"ח מסיים וטוב לב משתה תמיד ורוח ד' דיקר בו דפתחתו בש"ע או"ח שויתי ד' לנגדי תמיד שזהו התחלת קדושת ישראל בפנימיותו דחודש ניסן שהוא ראשון לחדשי השנה בזמן וכן בנפש ההתחלה הוא בזה ואחר שהשלים נפשו ע"י השתדלות אברי גופו בכל מעשה המצות מגיע לאחרית שנה באדר דאז.

הוא טוב לב שכבר נתיישר לבו בהשתדלותו, וכשנתעברה שנה לא נוסף חודש י"ג שהרי אין לו שם בפני עצמו רק הא' נקרא אדר הראשון, וכמו שיש בשמן ע"ד משל ראשון ושני כמ"ש פ"ב דמנחות אלא דשם הא' משונבח וכאן דהשבח הוא הסמיכות והחבור לניסן הב' הוא המשונבח, אבל הראשון ג"כ דוגמת השני אלא שזה יצא ראשון וכעין קליפה הקודמת לפרי, וזה פשרו צים לכונן את חג הפסח שיהי' במועדות דהיינו שיהי' ליווי יחוד ישראל עם אביהם שבשמים פראוי, וזה ע"י קדושת חודש האדר הקודם שלא יהי' דבר גופני וחומרי חוצץ ביניהם, ופעמים שמתרחק שנת הלבנה משנת (החמה) ואז צריך להוסיף ימים על שנת הלבנה, ובנדאי פיון יש שתוספת ימים יתירים והארכת זמן עד שיגיעו לקדושת חג הפסח מסתמא אין יכולים ישראל אז להגיע לקדושת אור הפסח אלא בהשתדלות של ריבוי זמן יותר, פי לא לחנם נתארה הזמן והקב"ה חפץ למהר יום שמחת לבו בקדושת המועדים עם ישראל, אבל מצד ריחוק זמן האביב ע"כ

רומו אינה ריחוק בישראל שצריכים להתקדש יותר, וע"כ ההוספה רק באדר שהיא התקדשות כל פעולות הגופנית דישראל שמצדם הוא הריחוק ואז נחלק פח זה של אדר לב' והיננו פנ"ל דיש בישראל שנראה פעין שנדחו לגמרי פגון אותן שאין להם חלק לעוה"ב, ואדר הוא נפתולי אלקים המסביר כל הפסולת שבישראל לקדושה פאשר מרוחק לגמרי עד שמצד משפט הגלוי לנו מפי רז"ל בתלמוד אן להם חלק לעוה"ב ח"ו נעשה אדר א' שנקרא ג"כ אדר המורה לבוש של גבורה לשון אדרת שער ולשון אדיר במרום פי הגוף הוא לבוש דנפש, ואין בין אדר א' לב' אלא כו' דבאמת שניהם קודש לד' רק מקרא מגילה המורה התגלות הוא רק בשני, פי בראשון אין התגלות של קדושת הגוף שהרי פפי ההתגלות אין להם חלק לעוה"ב, אבל מ"מ גם הם יש להם חיבור לקדושה ע"ד שאי בר"ה (י"ז).

(דרום מפזרת אפרן תחת פפות רגלי הצדיקים, וכן יש הרבה מדרגות שנקרא אין לו חלק אבל מ"מ קיום יש לו ואינו נכלה לגמרי בפגשות או"ה רק קיום לעד ע"י דיבוקו בשרשו באלקים חיים הקיים לעד רק שחלק מיוחד אין לו, מלבד מה דדורשי רשומות אמרו פולם יש להם חלק לעוה"ב, (סנהדרין ק"ד:) הגם דהם אמרו על אותן הנפשות הפרטים שנמנו במשנה מן הפרט ילמוד על הפלל פולו, וכמ"ש במקום אחר פי אלו ז' פרטים של אנשים רשומים שנמנו הם נגד ז' ענייני קלקולים שאפשר ליאבד חלק עוה"ב על ידן: ידן וענין דורשי רשומות, היינו שיוכלו להשיג מה שאין בו התגלות גמור רק רשימה מה, פי מה ששנינו שאין להם חלק לעוה"ב הוא מצד ההשגה הנגלית שהי' לחכמי ישראל בענין עוה"ב, אבל באמת עצמות עוה"ב עין לא ראתה ואינו אלא השגה דרף חכמה ואין ניכר תי' א') יש בו מעמקים שאינו מושג לכל חכמי ישראל בעוה"ז פלל דעל זה נאמר עין לא ראתה אלקים זולתה (כמ"ש ברכות ל"ד:) ומאותן מעמקים יש ג"כ רשימות קצת שמתגלות לדורשיהם אשר ידרשום באמת שיוכלו להשיג שמץ דבר פמשיג רשימו מגוף הדבר, וע"י השגת רונשם זה הם אמרו דגם לאלו יש להם חלק לעוה"בלעוה"ב, פי באמת שורש ישראל אינו נאבד פלל וכל הקלקולים הם מצד העוה"ז אף הקלקולים דעוה"ב הוא ע"י העוה"ז, כמ"ש (ע"ז ג') משל לע"ש ושפת ויבשה וים ונהו פל ההשגה דעוה"ב שבעוה"ז דמשיגים אותו רק דרף העוה"ז והיננו מן הצד שעוה"ז הכנה לו, אבל באמת יש בעוה"ב עוד דברים נעלמים בעוה"ז לגמרי לפי שאין הכנה להם אלא דרף רשימו, ר"ל ההכנה הוא רק מצד קדושת השורש שהי' בעוה"ז בתכלית ההעלם פעין רשימו לבד, ודורשי רשומות משיגים רונשם קדושה שיש אפי' בהיותה גרוע שבישראל ועי"ז משיגים הרשימה של חלק עוה"ב שיש גם לאלו מצד רונשם מה של קדושה הנמצא בשרשם, וכידוע דכל אור וקדושה המסתלקת מנחת במקומה רונשם הנקרא אצל ח"ה רשימו, וכן קדושת יהדות הוא מלידה מבטן אף שאח"כ קלקל מעשיו עד שנדחה ח"ו לגמרי ונסתלק האור מפל וכל עד שאין לו חלק לעוה"ב מ"מ הרשימו נשאר, ומצד רשימו זה נשאר בו עדיין קצת קדושה אלא שאינה גלוי' ודורשי רשומות בדרישתם מפירים, ומ"מ גם חכמי המשנה ידעו מזה וע"כ אמרו (מגילה ו'): אין בין אדר א' לב' כו' כמ"ש דאלו שאין להם חלק לעוה"ב הוא רק מצד ההתגלות אבל ידעו שיש בהעלם מה שלא נגלה בעוה"ז דנשם אין שום פסולת פלל, ונהו צחות לשון רמ"א על ענין שמחה

דאָדער ראשון דטוב לב משתה תמיד, וכבר נזכר למעלה דהוראת מלת טוב המורה כמ"ש בזוהר (ח"א ג').

(ובב"ק (נ"ה) על טוב הנעלם דטובי' גניז בגני' וכן נאמר מה רב טובך אשר צפנת וגו' שהטוב הוא הצפון ונעלם שאין מושג לברני, וישרי לב הוא פשמושג ישרות הלב על האברים, אבל טוב לב הוא מה שמשגי הטוב בפנימיות הלב לבד וגניז בגני' והוא השגת הטוב צפון, ומי שמשגי זה הוא משתה תמיד גם באדור א' שמשגי שלמות כל מעשה הגופנים דישראל אפי' היותר גרועים בתכלית דבאמת אין בישראל פסולת כלל, וע"כ הוא משתה תמיד פי זה עונג תמיד שאין בו דאגה וצער כלל והבן: ענין שמשון.

ארז"ל (ב"ר פצ"ח) שחשב יעקב שהוא משיח, פי אמו הצללפוני פדאי' בב"ב (צ"א.) (היא משבט יהודה מבני חור שממנו השתלשלות בית דוד ג"כ מבצלאל כמשאול"ל [שמו"ר פ"מ] כמפנרש בדברי הימים וכן המשיח יהי אביו מיהודה ואמו מדן והוא פה, פי ענין יהודה ודן שהם ראש וסוף השבטים כמשז"ל (שם) אין לה גדול כו' וירוד כו', וחיבורם היינו שמתחבר הראש לסוף נעשה עגול כשלוקחים קו ישר וכו' הפים הראש לתבר עם הסוף והוא סוד המחול לצדיקים לעת"ל וכ"א מראה באצבע (תענית ל"א) וכמ"ש אז תשמח בתולה במחול שהוא עגול, פי יש סוד עגולים ויושר פידוע מהאריז"ל דהיינו בכלל אור פנימי ואור מקיף פי הש"י ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, סובב כל עלמין הוא מצד שהוא אין סוף וישם אין שייך עבודה ובחירה כלל, וכידוע דכל השמות והפנינים להש"י וכן כל מעשה התורה ומצות הוא רק ע"י סוד הצמצום, היינו שכביכול צמצם אורו האין סוף ובלתי תכלית להיות נעלם ונסתר רק דרך קנים דקים והשגות קצרות ככף איש עד שיוכל שכל אנושי להשיג שיש אלקות, ודבר זה נקרא ישות שהרי אומרים שיש אלוה המנהיג הכל וכיוצא בו בתוארים שע"כ אי אפשר לשכל אנושי שהוא תחת הישות להפיר הש"י אלא ע"י תוארים והשגות ישות, משא"כ עצמות האין סוף אין ואפי' אין יכולים לקרותו וכידוע דא"י"ן נקרא הפתר שפךר הוא מפלל מנין המדות של הש"י המתפשטות בסוד הצמצום לבוא לידי גילוי והשגת אדם אלא שמיידה זו היא שורש להם לכה נקרא בשם אין, פי התחלת התגלות ההשגה למוח נקרא יש מאין שהוא השגת החכמה שבמוח שפכר הוא ישות וכמו שנתבאר זה במק"א ואכמ"ל, ועיקר העבודה הוא מצד הנה שהוא ממלא כל עלמין בצמצומים רבים והעלמים, והוא אור פנימי לכל הברואים לכל אחד כפי כח השגתו פשמושג אמיתות הש"י, וכפי מדת האור פנימי של כל הנבראים שהם כלי קיבול לאותו אור כה יש להם חוראור מקיף כמו שהוא בכלל הבריאה כולה שהתחלתה הי' בריאת המקום, (וז"ש שהי' סדר זמנים קודם לכן פי המקום והזמן תכופים זה לזה כששנייה מקום שייך זמן וכן שייך נברא שזהו עולם שנה נפש שבספר יצירה, ואין פאן מקומו] הייני שהש"י פנה מקים כביכול שצמצם עצמו והניח מקים ואויר פנוי לקבל נבראים, והנה סביבותיו מפל צד הוא אור אין סוף וממילא הוא אותו מקום תמונת עגול פי הרי ההצמצמות הי' בשנה לכל צד פי למה יתצמצם באינה צד יותר מאחר שהוא אין סוף לא שייך גבי' צד שנאמר דלצד זה נתצמצם יותר וכיון שהוא בכל צד בשנה הוא תמונת עגול וכדור וכהו כלל הבריאה שלעניינו משמים וארץ הם עגולים וכדורים, והנה אור אין סוף שסביבו ממש בהכרח ג"כ שנתצמצם שלא יתפשט לתוך האויר שבינתים ונמצא שיש באורו ית' הסובב כל

עלמין ענין הצמצום, והנה אותו מקום הפנוי נעשה כלי לקבל אור והשגת הש"י בדרך ההתצמצמות כפי פת אותה הפלי, שאינה דומה תחילתה שסמוכה לסוף ללמטה עד המרכז פידוע שבעגול וכדור המרכז נקרא למטה לגבי הסובב כמו בכדור הארצי פנדוע [ואז המשיך הש"י אור השגתו לפנים המקום הזה כי איר הש"י הוא עדיין נעלם מכלי ולמעלה ממנה פעין אור מקיף והמשיך לה אור ישר לאור פנימי ר"ל שתקבלו, והנה אנו רואים בעולם האור פנימי ר"ל המשיג אור הש"י בקרבו ממש הוא האדם והוא הישר של כל העולם שהעגולים הם הרקיעים והארץ והישר היא האדם, וכך בכללות בריאת המקום האור פנימי הי' בדמות אדם פירוש כי מאחר שאנו רואים שכלל הבריאה הוא האדם שהוא סוף הבריאה ולעולם התכלית של איזה פעולה הוא בסוף, והיינו שלכך הי' כל הבריאה כדי שגם האדם הגשמי יהי משיג אמיתות הש"י ואורו וכמו שאז"ל (בר"ר פ"א לגי' ילקוט) בראשית בשביל ישראל: והנה כל כלי משיג כפי מה שהוא וכך האדם כפי מה שהוא כך הוא משיג להש"י, וידוע דאיברי הגוף הוא מלבוש לאיברי הנפש היינו שמסתמא כמו שאנו רואים חלוקת הגוף לאיברים כך הנפש המתפשטת בתוך אותם איברים ומחז' אותם היא ג"כ מתחלקת לאיברים, ואינו דומה חיות הנפשי של הראש לחיות הנפשי של הרגל דרך משל וזה ידוע, ואם פן יש בנפש גם פן חלוקת מדרגות שהם בכלל ג' מדרגות שבקומת אדם הראש והגוף והרגלים שהם למטה מן הגוף, והנה כמה משיג האדם להש"י בנפש נמצא ההשגה ג"כ חלוקה למדרגות שאינו דומה ההשגה שמשיג בחלק מן הנפש שנקרא ראש ומוח דרך משל להשגה שמשיג בחלק שבה המכונה רגל, וכך כלל הכנס"י קומה שלימה יש נפשות ראשי הדור ויש עיני העדה ויש דוגמת הלב ויש דוגמת הרגליו וכדומה כל האברים ואין השגת אחד דומה לחבירו כפי מעלתו והקומה בקומת כלל הכנס"י, ונמצא השגת אלקות שבנפש האדם היא קומה שלימה בקומת הנפש והגוף היינו שבכל חלק ממנה יש השגה בענין אחר כפי ענין שהוא אותה אבר כלי להשיג, ונמצא אור אלקות המושג לאדם הוא ממש דמות אדם המשיג, וזה סוד בצלמנו כדמותינו היינו שבאמת הש"י האציל אורו ית' בדרך קו וצמצום עד שלא ברא את האדם רק שהאצילו לצורך האדם שהי' בדעתו לברוא ומסתמא לא האציל וצמצם יותר מכפי הצורך להאדם שיברא כפי מה ש וכל להשיג היותר שלם במין האדם הנברא כפי הפלי שלו, ונמצא האציל השגה בדמות וקנימת אדם ר"ל השגת אלקות מורגשת לנברא בחלקים אלו בחלקי האדם, ונמצא שהאור האלקות המצומצם הוא בדמות אדם ואח"כ שברא אדם המשיג אותו אור אמר בצלמנו כדמותינו, ואמר בלשון רבים כי באור זה המצומצם מאחר שהוא נחלק למדרגות כפי מדרגות קומת האדם הרי יפול בו לשון הרבוי, אך באמת הכל אחד ומיוחד באמת כי הכל אור אחד מאור אין סוף רק שזה נעלם ונתלבש בכך מלבושים וצמצומים עד שהוא מושג בענין כך וזה בכך צמצומים ומה דרך עד שהוא מושג כך וההבדל ביניהם אינו מעצמותם רק רק מצד הצמצומים והלבושים שהוא לאדם המשיג שמשגי כך ומשיג כך, ולכך אצל האדם אמר לשון רבוי בצלמנו שבהשגה שאצלו שמצידה נתייחס בצלמנו לגבי דידי' היא לשון רבוי אבל הוא מכיר שבאמת הוא יחוד ויברא וגו' ויפח וגו' לשון יחיד, והנה קומה זו של אור פנימי של כל העולמות וכללות המקום הפנוי שהוא הנקרא אור קדמון אותו אור פנימי וקו ישר שהאיר הש"י לתוכו דרך צמצום נקרא אדם קדמון פידוע,

ונמצא לכלל הבריאה שהוא האויר קדמון אור פנימי ואור מקיף וכן לכל נברא הוא במדה זו כי פח הפועל בנפעל וכפי מה שהוא בפועל הראשון שהוא אור הש"י המצומצם בכלי הנקרא אדם קדמון כי לגבי אין סוף לא שינה כלל שם פועל וענין פעולה מאחר שהוא אין סוף רק מצד האור המצומצם ויש אור פנימי ואור מקיף האיר פנימי בין אשר והאור מקיף בעגול, והנה בעגול אין מדרגות ואין שינה זמין ושמאל ומעלה ומטה לגבי קו עגולי שהוא מכל סביביו מרחק שנה מן הסובב, אף מצד הינשר יש החלוקות דמעלה ומטה שמצידם הג' מדרגות דגוף ראש ורגלים הנזכר שהראש והרגל הוא מעלה ומטה ומאחר שיש ב' קצוות בהכרח יש אמצעי והוא הגוף וכן יש זמין ושמאל וג"כ בהכרח אמצעי, ונמצא כל אחד מן הג' חלוק לג' אלו דומין ושמאל ואמצע והם ט' והמקום הפולקם הוא העשירית זהו בכלל חלוקת המדרגות שיש לתפוס בקו ינשר המתפשט היינו ט' מדרגות מצד עצמו והי' מצד המקום ר"ל כי ענין אותו קו הוא אור שרצה הש"י להאיר לאותו מקום וכלי הקבול לאותו אור והנה יש באותו אור ג' פחות היינו פח עצמותו מפח וענין מה שהוא מקבל מלמעלה וענין מה שהוא משפיע למטה וזהו ראש וסוף אמצע, וג"כ יש בו פח דומין ושמאל ר"ל פח מרובה וחסך וכח מיצט ורפה שמאחר שהוא מצומצם ומוגבל בהכרח יש בו החיזוק והרפוי שזהו זמין ושמאל ובכל ב' קצוות יש בהכרח אמצעי ובינוני שהוא קו הינשר, ואלו הם ט' מדות ומדרגות שיש לאותו אור מצד עצמו ר"ל מצד פחו מה שהוא בכח שיש בו פח ג' מדרגות כל אחד כלול מג' ומצד מה שהוא מוציא לפועל זהו מדרגה העשירית דר"ל גמר הוצאת פחותיו מן הפח לפועל, וזהו מצד המקום ר"ל מצד שמוציא פחותיו לפועל במקום והוא משפיע פחותיו בכלי שלו הנה פח זה יש ג"כ בו בהכרח שיש באותו אור פח המוציא פחותיו מן הפח לפועל, והוא הפח העשירי וזה סוד שנקרא עטרת היסוד ונקרא נוקבא ואכ"מ לבאר הפל] שהוא היותר קרוב אל הכלי קיבול והמנושפע כי מסתמא שימוש כל פח הוא כפי מעלתו, והרי מעלת פח זה אינו מעצם מעלת האור רק מצד הוצאתו לפועל והשפעתו בכלי המקבל לקח הוא האחרון שבכחותיו המחבר את השופע עם המשפיע ומוריד השפע מן האור אל הכלי: והנה להיות אור ינשר זה בעל מדרגות הנה הכלי קבול שלו הוא בעל מדרגות ג"כ בדמותו כצלמו וכמו נפש וגוף האדם, ונמצא שלא כל עגולות אותו מקום חלל ופנוי נעשה כלי קבול לאותו אור ינשר רק כפי מדת וקומת אותו אור ינשר דהיינו פקומת אדם והרי אותו אויר פנוי הוא בדמות עגול וכדור ונמצא נשאר פנוי הרבה חוץ מכלי קיבול של אותו אור, והיינו פדי שיהי' מקום לעולמות שבאמת לא הי' די כלל באותו צמצום ראשון רק צריך מלבושים על לבושים והעלמים על העלמים עד שיגיע לבריאת העוה"ז פידוע] ונמצא יש ב' פלים האחד עגולי ואחד ינשר וכן ב' אורות אור פנימי בין אשר ואור מקיף בעגולים, והעגול כלי קבול להינשר היינו שהעגול הוא פללות המקום פנוי והוא מקבל בתוכו הינשר בחלק ממנו ובעגול אין חילוק מדרגות רק בין אשר, והנה אנו מוצאים דוגמתו באדם כי הנה יש בו פח חיוני שבו נבדל מן הבהמה ונקרא בשם אדם, וכח זה הוא מתפשט בכל איבריו בשנה שאפי' צפון רגלי נקרא צפון אדם ונבדל מן הבהמה, וכן הוא שנה בכל בני אדם שאפי' הפחות הוא נבדל מבהמה ויש בו ג"כ פח שבו הוא נבדל בעצמיותו אבר מאבר וכן בכללות מין האדם נחלק אדם מאדם, וב' פחות אלו שבנפש האדם הם הנקראים נפש ורוח שנפש יש לכל אחד ואחד ומתפשט בשנה בכל

איבריו, ורוח הוא המתחלקת למדרגות כמשאז"ל (במד"ר פכ"א) שיכול להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד שהחילוק הוא ברוח והנפש לרוח הוא פלי קבול שהנפש מקיף הפל ומקבלת בתוכה הרוח, ואכ"מ ביאור פרטי פחות הנפש רק זהו בכלל והוא מצד חלוקים דעגולים ויושר וזה סוד שהיושר נקרא רוח והעגולים נפש שהם ממש דונגמתם, והנה גם בנפש יש השגות אלקות וכמ"ש ונפש פי וגו' צמאה לה נפשי וגו' וכדומה, והיינו פי אור היושר הנה הוא פלול ג"כ מב' פחות פנימי ומקיף לפי שהוא נמשך מן אור המקיף היינו מן אור המצומצם הממנצע מאותו אור נמשך בדרך משל כמו קו אור פנימה נמצא יש בו ג"כ מפח אותו אור המקיף, והנה מצד אותו פח שבו אינו בעל מדרגות רק מצומצם הכי בשיווי ואין יכולת באותו פח ליכנס תוך פלי המוגבלת במדרגות ונתפשט בקו עגולי תוך עגול האויר הפנוי, ביאור זה פי האור היינו השגת אלקות שרצה הש"י שיהיה מושג לנבראים כשהשפיעה ונתנה לתוך הנברא שהוא המקום נתפשטה בב' אופנים הא' בקי יושר היינו במדרגות והא' בעגול היינו בשיווי לכל פי פה הוא בכח השגה זו בהכרח פפי עניינה שיהי' פח השגה בשיווי לכל וגם פח השגה במדרגות, ולפי שפח השגה זו דשיווי לכל היינו קו העגולי לא נתפשט אלא מן אור היושר נמצא היושר קרוב לעצמות אין סוף יותר מן העגול, ולכך גדולה ההשגה של אור יושר מן ההשגה העגולית כמעלת הרוח על הנפש שג"כ זה בכללות ובשיווי לכל וזה בחילוק מדרגות, [ואמנם באמת ע"י היושר נעשה העגול ג"כ בטל מדרגות פפי קרובו אל ואכ"מ ביאור זה], והנה מצד המשכת אותו אור העגולי המקיף באמת הוא גדול מן האור פנימי דיושר שהרי הוא מצד פח המקיף באותו אור דהיינו פח הצמצום הראשון שהי' רק להיות מצומצם מצד א' דהיינו בצד שאצל העגול ובצד הא' הוא א"ס, אבל היושר הוסיף בצמצום אחר צמצום להיות מצומצם מכל צד ונמצא אותו פח של אור המקיף שיש באור היושר זה יש בו ב' עילות שלא יוכל ליכנס לפנים ביושר א' מצד טבעו להיות בהיקף והב' מצד מעלתו.

ומצד מה שטבעו להיות בהיקף נתפשט לאור פנימי בהיקף ועגול אף שם הוא ג"כ מצומצם מכל צד ע"י פלי העגול כמו אור היושר ואינו דבוק באין סוף רק דרך היושר ולכך הוא פחות במעלה מן היושר, ומצד מעלתו שא"י להתצמצם תוך פלי מכל צד נשאר לאור מקיף סביב הפלי כמו שהוא שונרשו שמשם לוקח אור מקיף לפלי ולא תוך הפלי, ומצד הנה מעלתו גדולה באמת מן האור פנימי שבתוך היושר פי ב' פחות שיש לאור המקיף לכללות המקום הא' מה שהוא מקיף ואינו בתוך הפלי והב' מה שהוא בעגול בכח הא' הוא גדול באמת מן האור פנימי, אבל בכח הב' הוא פחות פירוש פי פח הא' הוא מצידו אבל פח הב' הוא מצד המקבל והמקום המקבלו, ומצידם אדרבא זה גדול שמקבלים ממנו יותר [וכמו שאנו רואים ברוח ונפש ג"כ ואכמ"ל] שנכנס בפנים להאיר להם, ומאחר שהמקבלים מקבלים ממנו יותר מסתמא יש בו פח להשפיע יותר נמצא מצד פח ההשפעה אור הפנימי גדול רק מצד עצמיותו אור הסובב כל עלמין גדול, ולכך נתחלק פח זה של אור הסובב כל עלמין שהי' בקו היושר לב' חלקים הא' פח שהי' ההשפעה שבאור הסובב כל עלמין היינו דרך עגול ושיווי נעשה לאור פנימי לעגולים וכח העצמי נעשה לאור מקיף בין לכלי העגולים בין ליושר, היינו כל אחד פפי ערך האור פנימי שלו כך נתחלק האור מקיף ונמצאו ב' פלים דעגולים ויושר כל אחד יש לו

אור פנימי ואור מקיף, והנה להיות הינשר בעל מדרגות והם בכלל י' מדרגות פנ"ל וכן הפלי ש'לו מסתמא י' מדרגות אלו והוא מחולק ל'י נמצא גם האור הינצא ממנו ומתפשט לעגולים מחולק ל'י, והם י' ספירות דעגולים וינשר דאדם קדמון ומהם מתפשטות שאר העולמות שכללותם ג"כ בדמות אדם, וכידוע זה בסתרי המרפכה אשר אין פאן מקום ביאורם כי זה כולל כל סתרי הנסתרות רק בדרך כלל נתבאר ענין הי' מדרגות דעגולים וינשרוין אשר ואור פנימי ואור מקיף ש'הם בכל הנבראים שפח הפועל בנפעל כמו שנתבאר: וכל כלי קבול לאור יש בו בהכרח ג"כ אור פנימי ואור מקיף, היינו אור ש'הוא משיג ואור הש"י [המקיפן] ש'הוא למעלה מהשגתו שא"י השגה הזו להתצמצם תוך אותו כלי ונשאר עליו במדרגת מקיף, ולאותו אור יש בהכרח ג"כ כלי עיגולים ש'הם ג"כ אור פנימי ואור מקיף פנ"ל והם ג"כ י' מדרגות פנ"ל, ובכלל הי' מדרגות הראשונה היא פח האור המקיף והאחרונה היא פח העיגולים כי הנה האור מקיף הוא למעלה במדרגה ואור העגולים למטה כמו שנתבאר, וידוע דלעולם מדרגה האחרונה מאינה דבר הוא ראש למדרגות במדרגות שאחריה ומי ש'הוא זנב לאריות הוא ראש לשועלים וכדאי בסנהדרין [ל"ז א'] וגם כי מדרגה אחרונה היא פלית כל המדרגות שמשפיעתם למקבל, נמצא בה הוא פליות המדרגות פולם יחד מצד ההשפעה וזהו ענין העגולים ומדרגה הא' הוא ראשית קבלת השפע שר"ל שירש לכל המדרגות מצד מה שמקבלים מלמעלה וזהו ענין האור מקיף כמו שנתבאר, וכן הם באדם הנפש ש'היא מדרגה האחרונה פידוע היא העגולים פנ"ל והאור מקיף הוא היחידה והנשמה לנשמה ש'הוא נגד מדרגה הראשונה וקוצו של י' דשם פנודע, והינו ש'הנשמה הוא במוח מה שהאדם משיג עדיין ונשמה לנשמה הוא ש'למעלה מהשגה והינו ש'הש"י מקיפו וסוכבו פענין יסוכבהו וגו' ש'יצרנהו וישמרהו למעלה משפלו, וזה הי' אז במדבר ע"י ענין פבוד ש'זה הי' להם אז איר מקיף ובאר ומן אור פנימי ש'הם ג' פתרים דתורה וכהונה ומלכות ש'זכו להם משה אהרן ומרים, מלכות הוא מדרגה האחרונה וראש לשועלים והוא הנפש ואור פנימי דעיגולים, ותורה הוא אור פנימי דין אשר ש'היא ג"כ בגבולים נגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים וכידוע, [וכנודע דמשה סוד הדעת שכולל חכמה בינה דעת והוא יעקב מלבר דכולל ו' קצוות ומרים ש'יצא ממנה דוד מדת מלכות ואהרן נגד הפתח], וכהונה הוא אור מקיף דהש"י כי אהרן ש'ושבינא דמטרונתא (זוה"ק ח"ג נ"ג:) שע"י עבודתו הוא מקבל השפע למעלה ומוליד נפשות ישראל למעלה לקבל השפע אבל משרע"ה ש'ושבינא דמלכא והוריד התורה לארץ פידוע, ולכן על הפהונה ביחוד נאמר לא יקרב וגו' דזכה אהרן ונטלה (יומא ע"ב:) שאי אפשר כלל להשיג אדם אחר האור מקיף לפי שבאינו גדר השנה ולעולם האור מקיף סמוך לעיגולים בסוד נעוץ סופה בתחלתה, וגם פתח מלכות זכה דוד ונטלו (שם) ואי אפשר לכל להשיגו אף מ"מ אינו מפורש לא יקרב וגו' וכבר היו מלכים משאר שבטים אחר דוד לפי ש'הוא בגדר השגת אדם לכך אינו מפורש, משא"כ האור מקיף אינו בגדר השגת כלי רק לכהן ש'נקרא מלאך כמשז"ל בפנחס (במד"ר פט"ז) שיכול לצאת מגדר כלי לכך הוא מפורש לכל בפסוק דלא יקרב וגו', אף באמת גם מלכות אי אפשר להשיג חוץ מבית דוד ש'הוא מדת העיגולים פידוע בזה (ח"ב כ"ז).

(דוד הוא מדרגת הנפש, וכך הוא הסדר ינשר ומקיף ועיגולים פידוע וכן סדרם משה אהרן ומרים ש'הם סנהדרין וכהן גדול ומלאך פידוע, וכשיהי' שלמות מלכות בית דוד אז

יהי' שלקמות העיגולים שתשמח בתולה במחול, והינינו פידוע דמקום מצב הרע שבכל עילם ועולם הוא בין הינשר למקיר ועיגולים והינינו דעיקר הרע הוא במעשה פידוע דמתשבה רעה אין כו' (קידושין מ).

(והינינו בכחות הנפש כמ"ש ונפש כי תחטא וכמ"ש במקום אחר, והינינו שעיקר פוננת הרע בעולם מצידו היינו מצד פעולתו לרע הוא להוציא באדם מן הפת לפועל אינה דבר רע שזהו ענין פת העגולים וכמו שנתבאר למעלה (דהוא מדה העשירית שפיושר, והינינו דכח זה שנה בכל אדם והוא דרך משל פת חוש המישוש או פת הפעולה שנה בכל האברים ובכל אדם רק החילוק באיכות הפעולה זהו מצד ט' ספירות ראשונות אבל מצד העשירית הוא השיווי] וגם להעלים ממנו האור מקיר דהש"י היינו להעלים ממנו ששורשו רק טוב ודבוק בהש"י ושבאמת הש"י שומר, וכשיתגלה זה קנים וקוש עון ישראל ואיננו כי הרי אור הש"י מקיפו מכל צד לשמרו מכל רע ואיך אפשר שיחטא, רק שבעוה"ז זה נעלם וזה יתגלה רק כשיתגלה ג"כ תיכף עמה אור העיגולים היינו שבכל הפעולות והמעשים הי' הפל אור הש"י גנוז בהם, דבעוה"ז גם אור זה נעלם כי אין אדם צדיק אשר וגו' ואי אפשר כלל שיהי' גלוי לעין איך אור הש"י נמשך בכל הפעולות וכולם דבוקים בו, ולא יחטא, זה אי אפשר מצד פחות הרע העומדים כמחיצה לאור מקיר ועגולים: וזהו תכלית העבודה והשתדלות אדם בעוה"ז להסיר מוסף המבדיל עד שיבוא ויגיע להשיג בהירות אור הש"י המקיפו פידוע שממנו מנדבך חיצונות הכלי וזה סוד כי קרן עור פניו פנודע והינינו דיש עור ובשר והעור נקרא בזוהר משפא דחויא שמצידו החטאים, והינינו בעוה"ז שלא נדבך ולכך נראה למראית העין פנימות הכלי טוב מן חיצונותה ובאמת החיצונות טוב פנודע והינינו עד"ש (ברכות ל"ד): במקום שבעלי תשובה עומדים כו' וזה יקר יותר אחר הזכר פשמשיג האור מקיר ואין פאן מקום להאריך] ואור הפנימי שבכחות הפועלים שלו, וכידוע בזוהר (ח"ג ק): על פסוק ויעקב נסע סנפתה שאחר הנציות לעשו בר"ה ויוהכ"פ אז מגיע לסנפות שזהו נגד ענני פבוד והינינו אור מקיר, ולכך שם הבירור דאמות כדאי בע"ז ג'.

(כל אחד מבעט בסנפתו שאע"פ שקיומם הוא ג"כ ע"כ מן הש"י ויש איזה ניצוץ אור פנימי המתיים אבל אין להם אור מקיר כלל כי האור פנימי הוא מצומצם בכלי ומלבושים והרע ג"כ מלבישו עד שאין ניקר, וזהו הניצוץ המח' בסוד גלות השכינה פנודע משא"כ האור מקיר שאינו נכנס בכלי ולבוש כלל אינו נכבש אצלם בסוד גלות כלל ואין להם שייכות לו ולכך מבעטים במצנה זו, ומ"מ מקריבים בחג הסנפות דייקא ע' פרים נגד ע' אומות (במד"ר פכ"א) שיקרי מ"מ האיר מקיר הוא מקיר הפל גם הרע שבינתיים, וכן לעתיד ונתחזיקו וגו' בכנה איש יהודי שיהי' עכו"ם כ"כ רק יהיו עבדים והינינו שיהיו כמו ישראל בעוה"ז בזמן שאין עושין רצונו של מקים נקראים עבדים (כמ"ש ב"ב י') והינינו כשנעלם אור המקיר, וכן לפניהם יהי' נעלם האור מקיר ולכך והי' להם קיום בתורת עבד, והינינו כי אור מקיר הוא מה שלמעלה מהשגה ויוכל להתעלם מהם ולכך יוכלו להתקיים ע"י אור פנימי דיושר כי הם מלבושים אותו פידוע דביושר הגרוע מלביש לטוב אבל בעיגולים הוא להיכף, ולכך פשיעו את"כ למדרגת ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם וגו' שזהו מדרגת עגולים והינינו יום השמיני עצרת שאחר סנפות שאז"ל (במ"ר שם) פר אחד ואיל אחד משל כו' שאז נאמר ונשגב לד' לבדו וגו' ונאמר ד' ביד

ינחננו ואין עמו וגו', וכשיתגלה אותו אור אז יכלו לגמרי כי לא יהי להם עוד קיום מצד אור הזה שהוא אור פנימי ואינו אלא בפנימיות ישראל והם לא יוכלו להלבישו כי הוא אינו מתלבש אלא מלביש פידוע בסיד העגולים, כי על אור זה דעיגולים שהוא אור פנימי נאמר ולא יבנה עוד מורה כמו אור מקיף שאפשר להתעלם, ומאחר שאי אפשר להתעלם אין מקום למדרגת עבודת כלל כי אור פנימי דיושר ר"ל ט' ספירות שבכת [הספירה הי' דיושר היינו מה שבכת להוציא לפועל אבל העיגולים הוא ההוצאה עצמה כמובן] ואינו בפועל ומה שהוא בכת הוא מלובש תוך הפלי ואינו נגלה, ואע"פ שכל ישראל יש להם בכת אור פנימי דאלקות הנמשך מצד הכתר תורה, שהוא מן רשעה לקהלת יעקב ירנשה ממש לכל זרע יעקב ויבנה לה שאין לה הפסק מ"מ אינו יוצא לפועל, ועיקר העבודה והשתדלות הוא להוציא אור פנימי זה שבכת לפועל והיינו להשיג אור העגולים ר"ל אור הש"י השונה ומקיף כל העולם בשונה, פי בהוצאה לפועל במעשים לשם שמים הפל שנים כל הנפשות מישראל ומצד אור הזה המתגלה אין עוד מקום לאל נכר ורע כלל, [פידוע דכל עיקר הבחירה ברע הוא ע"י הצמצום וההעלם במדרגת דמות אדם ואכ"מ לבאר זה]: וסוכות וסוכות ושמני עצרת תכופים זה לזה שאין הפסק ימי חול, שתיכף כשמישיג אור הסוכות שהוא האור מקיף דהש"י משיג אח"כ אור דשמני עצרת דהיינו אור פנימי דעגולים שכל מעשיו מראש ועד סוף לשם שמים, ואז"ל (תנחומא פנחס) רצה הקב"ה לעשות מ"ט יום כו' למה אני מצער כו' והיינו כי הגשמים ברכה לעולם ומ"מ נקרא גבורת גשמים שירדין בגבורה (תענית ב') לפיכך יש בו קנשי לעוברי דרכים, וכן אלו הי' ח"ו מקים לרע בין אור מקיף לעגולים הי' צער לעוברי דרכי להלך בדרך ד' להשיג אור העגולים דרך ההעלם, פי בסוכות מרצין על המים והיינו דע"י האור מקיף ניתוסף שפע אור רב בחיצונות כלי הגוף רק כל שפע אור הוא בגבורה וצמצום דזולת זה אי אפשר לקבלו, ובשפע אור כזה הי' צער גדול להולכי דרך ד' פטעם כל הגדול מחבירו יצרו גדול (סוכה).

נ"ב.

(וכמ"ש (תגיגה י"ב.) באור דששת ימי בראשית גנזו מפני הרשעים, והיינו דע"י שפע אור הש"י ביותר גם הרע שבאותו מקום הוא מתגבר ביותר לפי שיש בפנימיותו אור רב כ"כ פי לעולם הרע מקיף לטוב פנודע וכמו בדוה"מ פידוע, ולכך התפיסם זה לזה גאולה מגלות וביעור הרע והיצר מן העולם וכמ"ש הנני שולח וגו' לפני בא יום ד' וגו' כמ"ש (סוף עדיות) אין אלי' בא כו' אלא לעשות שלום בעולם, וכידוע דפנחס זה אלי' (יל"ש פנחס פר"א פמ"ז) שנא' בו הנני נותן לו את בריתי שלום מדתו של אהרן אוהב שלום כו' דע"ז מקרבן לתורה (אבות פ"א) פירוש דזה ענין האור מקיף לשמרן מכל רע אבל האור פנימי מלמד את האדם שידע איך להשמר מן הרע והשמירה מן האדם עצמו אבל האור מקיף הוא השומר וזה ההבדל בין משה לאהרן, ולכך בשעת המגפה בהולכת הקטורת אמר משה לאהרן כי הקטורת היא חיים כמ"ש בשבת (פ"ט).

(ואף מלה"מ מסר לו דבר דהיינו קטורת שהוא ממש היקף ממלה"מ, וכמו ששמעתי דמסרו לו דבר דמלאכים היינו גילה לו מהותו ועניינו וכשנודע לו עצם ענין המיתה נודע לו ענין החיים ג"כ פי אין דבר נודע אלא בידיעת הפכו, וכמו באדה"ר טרם שאכל מעץ

הדעת ולא ידע מהו מנת לא ידע ג"כ מהו חיים אף פשנודע לו ענן המיתה נאמר פן ישלח ידו וגו' שנודע לו ג"כ ענן החיים וכן אלי' ממש היפה מלה"מ פדאי' בב"ק (ס':) והיינו דהוא לא מת לכף הוא ממש הפכו, וזה שאמר (ב"מ קי"ד:) ולא פהן הוא מר כו' וכמ"ש (שמו"ר פ"ה) מה לכהו בבית הקברות פי הוא ממש ההיפה ולכהו הוזהרו הפהו על טומאת מת], וכן למשה ע"י מלה"מ נודע לו מהות החיות שידיעת ההפכים אחת, אף מ"מ לא הי' יכול לפעול רק ע"י אהרן פידוע בסוד י"א סממני הקטורת שבהם פח י"א מדרגות דרע ומקטירם לריח ניחוח להש"י והוא ע"י מדתו שאמרו אוה"ש פידוע דזה היפה שורש הרע, כמ"ש בר"ש ספרא דצניעותא דעד לא הוה מתקלא לא הוה אפין באפין ומלכין קדמאין מיתו כו' פירוש פנים בפנים היינו דרף חיבה ורעות ודרף אחוריו הוא פאדם שנותן לשונאו פידוע, ור"ל שניתן השפעה שלא במתפונן וביחוד לזה פדרף שא' בכחנבות (ס"ז:) בר"א שפצר מעות לאחוריו וכדרף שא' בפרק גיד הנשה (צ"א).

(מאחוריא אתא ונשיי' שהוא לא הרגיש בדבר וכו' פשאינו נותן ברצון טוב נותן דרף אחוריו פאלו הוא שלא מדעתו וידעתו כלל, והיינו כמ"ש (בר"ר) בתחלה ברא במדת הדין כו' פירוש פי דין נקרא גבול וגדר שצ"ל פה וכו' דוקא ורחמים היינו פלי גבול אע"פ שבשורת הדין אינו פן מפל מקום הוא מרחם, ושורש בריאת העולם היינו שיהי' מקום בעל גבול וגדר זהו מדת הדין ר"ל שיהי' מדה זו של הגבלה והגדרה בהשפעת שפע אורו ית' ולכהו שורש הצמצום הוא מדת הדין, והנה מאחר שגם מדה"ד היא ממדותיו ית' שאין להם סוף וגם מדה זו של צמצום והעלם היתה מתפשטת לאין חקר בהעלם אחר העלם עד שאמר לעולמו די שאי אפשר עוד בתוקף העלמות פאלה לשום נברא להפיר שיש בורא ולהשיג שום אוראור פידוע, והנה מצד מדה"ד ר"ל התפשטות מדת ההעלם והצמצום הי' נותן ג"כ להיות ירידת האור שלא דרף אפין באפין, פירוש שמיד שהגיע ממדרגות קבלת ההשפעה שהם ג' ראשונות פנזפר למעלה למדרגת מקבלי ההשפעה שהם ג"א וג"ת פנ"ל לא הי' הפל רק דרף אחוריים, ומ"מ המקבל ג"כ קיבל הפל רק לעצמו פי הגתינה לזולת הוא רק דרף אחוריים וכאלו דעתו ורצונו רק לקבל לעצמו, ועי"ז מלכין קדמאין מיתו פי הפלי לא הי' יכול לקבל אור הנה פירוש פי לכל אור בהכרח יש פלי המקבלו ר"ל מקום המצמצמו ומגבילו שבאותו מקום המצמצם הוא משפיע אורו, נמצא הפלי הוא מפח הצמצום ואין ביכולתו להתפשט יותר מכפי מידת צמצומו, ומאחר שפכי האור הנשפע הי' להשפיע עוד במדרגות וכלים מאחריה וכפי מדת הצמצום של הפלי המקבלת שהיא רק בהתפשטות של מדה"ד בלבד הי' במראה העדר גתינת ההשפעה אפין באפין, היינו פאלו אינו רוצה עוד להשפיע ולתת לאחר א"כ בהכרח צריך הוא להתפשט פלי שלו פפי מדת אותו אור, ועי"ז נשבר הפלי פידוע בגשמיים, וכן ע"ד משל ברוחניים הנגלים מי שאין שכלו גדול ומעמיק בהשגות יותר מכפי פח פלי שכלו לקבל אז מוחו נתקלקל לגמרי ונפגע או מת פענן פן זומא או פן עזאי שזכרו בחגיגה (י"ד:) שא"ל רע"ק פשתגיעו למקום אבני שיש כו' דמפורש בזוהר [פ' בראשית] ובתיקונים [תיקון מ'] דהוא סוד שבירת הלוחות יעוש"ב, וידוע דשבירת הלוחות ושבירת הפלים הפל אחד שהוא ענן זמן ששכח תלמודו לאונסו פדאי' במנחות (צ"ט י) היינו שמרוב ההשגה שלמעלה מפח חכמתו נשכח ונאבד מפנו הפל ואמרו על זה הזוהרו כו' שליחות כו', וכמ"ש בתיקונים ולא תהוו שקילין אבני שיש

טְהוֹר כּו' וּא"ת דְּהָא אֶסְתַּלַּק כּו' דּוֹבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן כּו' ע"ש שְׁבַאֲמַת הוּא שְׁקָר שְׁאֵף שְׁנַפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ אֵין שָׁם פִּירוּד, פִּירוּשׁ כִּי אַבְנִים הֵם הַבִּינִים בְּתִים וּמֵהֶם הוּא בְּנִין הַפְּלִים אִפִּי בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְאִפִּי בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת מֵאַחַר שְׁהָאוּר מְצֻמְצָם בְּהִכְרַח הוּא בְּמָקוֹם שְׁאוֹתוֹ מְקוֹם הוּא לוֹ כְּלִי הַמְצַמְצָמוֹ וְכֵן כְּלִי וּבֵית נִבְנָה מְאֻבְנִים כִּי הַעוּה"ז הוּא רוֹשֵׁם כָּל הָעוֹלָמוֹת וְצַל שְׁלֵהֶם כִּידוּע, וְכֵן בְּסִפְר יִצְיָרָה נִקְרָאִים הָאוֹתִיּוֹת אַבְנִים וְהַתִּיבוֹת בְּתִים פִּירוּשׁ ע"ד מְשַׁל מֵאֲמַר הַש"י יְהִי כֵן עִי"ז נִתְצַמְצָם הַדְּבָר לְהִיּוֹת בְּעַל גְּבוּל זֶה הִנֵּה בְּעֵשֶׂי נַעֲשֶׂה הַדְּבוּר דְּהַש"י לְחִיּוֹת לְאוֹתוֹ דְּבָר וּבִיצִירָה הַקּוֹל דְּהַש"י וּבִכְרִיאָה הַמְחַשְׁבָּה וְהַרְצוֹן שֶׁבִלְב וּבְאֲצִילוֹת הַמְחַשְׁבָּה וְהַשְׁכָּל שְׁבִמּוֹת, וְאוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר הֵם כְּלִי לְקַבֵּל עוֹנֵם הַרְצוֹן וְשׁוֹרֵשׁ הַנְּעֻלָּם בְּמִקְל' וְאוֹתִיּוֹת הַקּוֹל הֵם כְּלִי דו"א לְקַבֵּל הָאוּר וְאוֹתִיּוֹת שְׁבִרְצוֹן הַלֵּב הַכְּלִי דְאִימָא וְאוֹתִיּוֹת הַמְחַשְׁבָּה דְמוֹת הַכְּלִי דְאִבָּא כְּנוֹדָע זֶה בְּמָקוֹם אַחַר וְאֵין כָּאֵן מְקוֹם בְּיִאוּרוֹ: וְהַכְּלִל כִּי עוֹנֵם הַרְצוֹן הַנְּעֻלָּם מְתַלַּבֵּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת וְתִיבוֹת שְׁהֵם כְּלִי לְצַמְצָמוֹ לְהִיּוֹת הַרְצוֹן כִּי הָאוֹתִיּוֹת וְהַתִּיבוֹת כָּל אוֹת הוּא אַבְנֵן וְכָל תִּיבָה הוּא בֵּית וְכָל שְׁלֵם לְקַבֵּל אוֹר הַרְצוֹן הַנְּרָמֵז בְּאוֹתָהּ חִיבָה, וּז"ש שָׁם בְּתִיקוֹנִים דְאִבְנֵי שְׁיֵשׁ טְהוֹר אֵינּוֹן י' י' כּו' פִּירוּשׁ כִּידוּע דִּישׁ נִקְוֹדָה וְקוֹ וְשִׁטַּח וְאֵין פְּחוֹת מְנַקְוֹדָה שְׁהוּא רֵאשִׁית הַגִּילּוּי וְלִכְפֹּה הַחֲכָמָה שְׁהִיא רֵאשִׁית הַגִּילּוּי דִּישׁ מֵאֵין רְמוּזָה בְּאוֹת י' דְשָׁם הוּי' כִּי אֵין גִּילּוּי פְּחוֹת מְנַקְוֹדָה שְׁהִיא י', כְּדֹאִי בְּחֻלְק (צ"ה:): עַל פְּסוּק נַעַר יִכְתָּבֶם שְׁהִיא הָאֲבָן הַיּוֹתֵר קִטְנָה עַכ"פ וְרֵאשִׁית הַהִתְלַבְּשׁוֹת בְּאוֹתִיּוֹת הוּא בְּמְחַשְׁבָּה שְׁבִמּוֹת וְזוֹ הִיא הָאוֹת הַיּוֹתֵר קִטְנָה, וּבִלְב הוּא בְּהַתְפַּשְׁטוֹת, לְכָל צַד הוּא ח' שְׁהוּא שִׁטַּח מְתַפְשֵׁט בְּאוֹרָה וְרוֹחֵב, וּבְקוֹל אֵין כָּאֵן חִילּוּק אוֹתִיּוֹת וְתִיבוֹת רַק הָאֲרָכָה וְהַתְפַּשְׁטוֹת מְנַקְוֹדָה לְקוֹ וְהוּא ו' וּבְדְבוּר הוּא הַתְפַּשְׁטוֹת הַזוֹ בְּשִׁטַּח וְזֶה הוּא ה' תַּתְּאָה [הַנְּבִנִית מוּוִי"ן מֵשֵׁא"כ רֵאשׁוֹנָה נְבִנִית מִיּוֹדִי"ן כִּידוּע בְּסוּד כְּתִיבַת הַשָּׁם], כְּנוֹדָע דְשָׁם הוּי' הוּא שָׁם הַעֲצָם וּכְמוֹ דְרָךְ מְשַׁל כְּשֵׁאֲנוּ קוֹרִין אָדָם בְּשִׁמּוֹ אוֹתוֹ הַשָּׁם הוּא כְּלִי הַמְקַבֵּל לְגוֹף צִיּוּר הָאָדָם הַמְצַוִּייר בְּשִׁפְלִינּוּבְשִׁפְלִינּוּ כֹּף אוֹתִיּוֹת אֵלוֹ שָׁל הַשָּׁם הֵם כְּלִי קְבוּל לְאוֹר הַש"י הַמְתַּפְשֵׁט בְּכָל הַכְּרִיאָה דְרָךְ ד' עוֹלָמוֹת אֲבִי"ע וּד' מְדַרְגּוֹת אֵלוֹ וְיָדוּע דְאוֹרֵייתָא מְחַכְמָה נִפְקַת שְׁהוּא סוּד הוּי' קְצוּוֹת מִדַּת אֲמַת לִיעֶקֶב אֵין אֲמַת אֵלָא תוֹרָה (יְרוּשְׁלָמִי ר"ה פ"ג) פִּירוּשׁ כִּי בְּחֲכָמָה הוּא בְּהַעֲלָם וְהִיא מְחַכְמָה נִפְקַת לְבוֹא אֵל הַגִּילּוּי וְנַעֲשֶׂה מִי' ו' ע"ד מְשַׁל רַב הַמְלַמֵּד לְתַלְמִידוֹ כְּשֵׁהוּא עֲדִין בְּשִׁכָּל הַרֵב הִיא כְּנוֹדָה א' וּכְשִׁמוּצִיא מֵהַ שְׁבִשְׁכָלוֹ לְלַמֵּד לְתַלְמִיד הוּא צְרִיף לְכַשְׁטָה וּלְהֵאָרִיף מֵהַ שְׁבִשְׁכָלוֹ וְאֵח"כ כְּשֵׁהַתְלַמִּיד מְתַבּוֹנֵן בְּהַ אֵז הוּא מְרַחֵיב יוֹתֵר וְנַעֲשֶׂה גַם רוֹחֵב שְׁהוּא תְמוּנַת הַשִּׁטַּח וְאוֹת ה' שְׁהִיא תוֹרָה שְׁבַע"פ, אַבְל תוֹרָה שְׁבַכְתָּב הוּא רַק הַקּוֹ וְאוֹת ו' וְלִכְפֹּה הַתוֹרָה מְתַחֲלַת בֵּא' אֲנִכִי שְׁהוּא תְרִין יוֹדִי"ן ו' בֵּינֵיהֶם כְּדֹאִי בְּתִיקוֹנִים שָׁם יַעוֹש"ב, דְּהֵינּוּ חֲכָמָה עֵילְאָה וְחֲכָמָה תַּתְּאָה פִּירוּשׁ חֲכָמַת הַש"י שְׁמֻנָּה נְמֻשְׁכָה הַתוֹרָה וְחֲכָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמְקַבְּלִים שָׁגַם הִיא כְּשֵׁהוּא בְּמוֹחֶם הוּא בְּדְמוּת י' שְׁהוּא הַחֲכָמָה וְעַץ הַחַיִּים בְּאֲמַצְעֵה הִיא הַתוֹרָה עֲצָמָה כְּדֹאִי בְּתַדְבַּא"ר פ"א אֵין עַץ הַחַיִּים אֵלָא תוֹרָה שְׁהִיא הַהִמְשָׁכָה מְחַכְמַת הַש"י לְחֲכָמַת יִשְׂרָאֵל, וְהַמְשָׁכָה זוֹ הֵיטָה לְמַעֲלָה מִפְּחַ הַשְּׁגָתָה יִשְׂרָאֵל כַּמ"ש וְאֵל יִדְבַר עֲמֵנוּ אֱלֻקִּים פֶּן נָמוֹת שְׁאֵינָם כְּלִי קְבוּל לְכָל כֹּף אוֹר, וְאֵלוֹ זְכוֹ יִשְׂרָאֵל הִי חֲרוֹת מִמְלֵאָה הַנְּתוֹן (שְׁמו"ר פמ"א) כַּמ"ש אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֻקִּים אֲתֵם פִּירוּשׁ שָׁם אֱלֻקִּים הוּא סוּד הַצְּמֻצוֹם וּמִדַּת הַדִּין שְׁהוּא סוּד הַכְּלִי ר"ל שְׁאֲתֵם כְּלִי קְבוּל לְהַחְזִיק הָאוּר וְהַשְּׁגָה מֵהַש"י בְּכָל עוֹן וְלֹא הִי מִיטָה כִּי אֵז הִי שְׁלִימוֹת הַתִּיקוֹן, אִף הַמִּיתָה נוֹלֵד

משבירת הכלים שהוא שבירת הלוחות והיגונו כי הלוחות שהוא כלי קבול להתורה שהוא עצם נפשות ישראל פידוע דקוב"ה ואורייתא וישראל חד פירוש חד ממש א', פידוע דכנס"י ר"ל קיבוץ מישראל אבל שורש ישראל הוא עצמו שורש התורה שנקח מחכמה עילאה פי הם מקבלים מעץ החיים שהוא הני"ו הממשקת אור הש"י מחכמה העליונה לחכמה תמאה, וגופות בני ישראל הם כלי קבול לנפשותם ולכן המשילו ו"ל בשבת (ק"ה:) אחד מישראל שמת לספר תורה שנשרפה כמו הס"ת הוא כלי קבול לדברי תורה כף אדם מישראל, וע"י החטא שנפרח מהם אותו אור המרובה שהוא עץ החיים ונשאר הני"ו בסוד עץ הדעת טו"ר ע"ש בתיקונים שזהו סוד לוחות שניות שלא הי' בהם כ"כ גילוי אור הש"י, והיגונו לפי שהוא אבגןן אחרגין פירוש שנמשך דרך כלי קבול אחר היודעים ג"כ ברע שלא לקבל האור דר"ל רע היגונו שא"י ומשיגים הש"י והוא נמשך מסוד הצמצום שהוא העלם אמיתות הש"י שעי"ז הוא בגין הכלים, והכלים הראשונים הם אבני שיש טהור שהוא רק ממדת הצמצום של הש"י בעצמו שצמצם עצמו כככול ואין כאן ידיעה ברע עדיין, אבל אחר השבירה ונסתלק האור מהם ונשארו הכלים בלא אור שהוא כגוף בלא נשמה שר"ל צמצום והעלם אור הש"י בלי שיהי' בפנימיותם אור הש"י מתעלם כלל הנה זהו שורש כל בריאת הרע וההיפוך מאמיתות הש"י להיות העלם גמור באמת מאור הש"י, והוא המיתה והטומאה והרע וכל השמות המגונים הנמשכים מאחוריים של מדת הדין והצמצום, פירוש שעצם הצמצום הי' לצמצם אור אין סוף ושיהי' אור א"ס גנוז ומתעלם זהו עיקר הפנוה שלה אבל שלא במתפונן וכדרך אחוריים נעשה צמצום כזה שאין בו אור פנימי ע"ד שנתבאר למעלה, ובאמת אלו לא הי' בו אור פנימי כלל לא הי' מתקיים כלל והי' בלא הי' כי מדת הצמצום הוא רק לצמצם ולהגביל איזה דבר ולא כשאין כאן שום דבר א"כ מה הוא מגביל רק שמאחר שהי' בהם אור ונשבר כ"מ שיש אור נשאר רשימה ממנו פידוע על דרך יציאת צדיק עושה רושם שניכר שחסר משא"כ אלו לא הי' צדיק כלל, וכן בזה ענין האור הוא השגת האלוק' וכבר נשאר רושם ההשגה עי"ז שניכר שבכלים אלו חסר מהם אור אלוק' והשגת אלוק' הרי ניכר בהם השגת אלוק' ונמצא ההשגת אלוק' הוא בכלים הנשברים האלו מצד החסרון שאנושאנו רואים ומפירים שחסר מהם: וזהו סוד הניצוצין שבהם ואצלם בגלות וכל העבודה להעלותם למעלה, פירוש שכח אותם כלים הוא כח הצמצום וההעלם לגמרי מאור הש"י רק שמצומצם בתוכם ג"כ רושם זה שניכר שנעלם מהם אור הש"י והפירה זו היא רושם מאמיתות אור הש"י שמאחר שידוע שאור הש"י נעלם מהם כבר יודע ומשיג שיש אור הש"י, וזהו הרשימו מאור הש"י שבהם וההעלמה הוא כאשר יתבונן בלבם העלם זה ויתמרמר על זה עד שיזכה לבוא עי"ז לידי גילוי והתגלות אורו ית' כל חד לפום דרגא דילי' אחר ההעלם העצום שמשים לב על זה להתבונן פי לא לכה נברא רק כל פעל למענהו לקילוסו ובא מן העלם לגילוי עי"ז הוא העלאת הניצוצין משבירת הכלים, וגוף האדם שנבנה אח"כ שהוא דוגמת לוחות שניות וכלים שניים אחר שהאור נלקח ונקלט מן הכלים הנשברים כבר הוא יודע מצמצום כזה שיוכרח לצאת ולהסתלק לגמרי, ודוגמתו הפלי שלו כמדתו יודעת שאפשר לה להצטמצם כ"כ עד שישתלק ממנה האור לגמרי, וידיעה פירוש הרגשה איך שיש במציאות להיות כזה, ולכה אינון אבגין אחרגין הם מעץ הדעת טו"ר דאינון חיי ומותא ע"ש בתיקונים פי' שגם שהוא עץ שהוא

המשכת הני"ו שהוא חיים גמורים מ"מ יש בו ג"כ ידיעה מטו"ר חיי ומותא שְהרי פח הצמצום של הכלים יודע מעתה איך אפְשר הפנת רק שְמקנים ובחרת בחיים ובוחר בתיקון על דרך המתקלא וְאנפין בְאנפין, וכן גוף האדם נעשה יודע טוב ורע רק כְשגגיע לרע הוא לוקח האור שבו ר"ל שְמפיר שְמפעולה זו חסר אור הש"י ופרח מְמנה שְההכרה זו הוא הרשימו והניצוץ שְבה, היינו שְפשאוחז ברע ועושהו הרי דְבק בכלים המתים עצמם שהוא עצם המיתה מאחר שְנעלם מְמנו בְאמת אור הש"י לגמרי ועושה ממש הקפד רצינו, אָבל אם מפיר שְברע זו חסר אור הש"י וְאינו עושהו זהו העלאת הניצוץ ורשימו דאור שבו למעלה שְממשיך העלאה למעלה היינו היפך באור מתוך הצמצום וההעלם שְזהו רצון העליון בהצמצום ולמטה במקום שְבירת הכלים היינו שאין אור נִכר, אף מ"מ אם מפיר אותו רשימו מתוך ההעלם הרי הוא נתעלה במדרגה שלמעלה ונתהפך ונתעלה אותו חלק מן הכלי הנשְברת שְפגע בו לשוב להיות מתוקן ולעלות למעלה היינו במקום הכלים המתוקנים שְעניינם.

מה שְהם מתוקנים היינו שאור פנימי דהש"י גנוז ומצומצם בְהם ונִכר מתוך הצמצום האור הגנוז, והנה גם בְזו נִכר אותו רִשם האור הגנוז היינו מאחר שְנִכר בו שְחסר כָאן אור הרי די השגה וכידוע כְשמפיר שְיש העלם שוב אינו העלם וכְשמפיר מתוך אותו חלק ההעלם שְיש כָאן העלם וחסרון אור הש"י הרי מפיר אור הש"י, וכידוע בְזוהר (ח"ב קס"ג).

מְשל דבת זונה שְעיקר בְריאת יצה"ר כְדי לכפותו וכְשהאדם כופהו אז נעשה טוב מאוד זה יצה"ר (בר"ר פ"ט) ונעשה בְכל לבבך בשְני יצריך שְעובד ה' גם ביצה"ר שְגם בְאותם כלים מפיר מתוכם אור הש"י, ונמצא הפל כלים לאהבת ד' ולקבל אור השגתו והיינו ע"י הכרת הרע שְזה רע והקפוד רצון הש"י, וזהו אורִייתא מסְטרא דעץ הדעת טוב ורע באיסור והיתר מְמינא חיי ומשְמאלא מותא והוא פורש מְמנו, אָבל מסְטרא דעץ החיים תמין ליתי פְרוז דְהיינו בכלים ראשונים לא הי' עדיין אופן ודרך ידוע שְיוכל להיות העלם לגמרי מאור הש"י שלא יהי' בו מצומצם אור פנימי כָלל, ולכך נקראים אותם כלים אבני שיש טהור כי פחם הוא רק לצמצם אור הש"י בתוכם ולא שְיעלם ח"ו אור הש"י מהם לגמרי זה אין בכחם כָלל מצד עצמם שְהם נמשכים מְמדת הצמצום של הש"י שְגם מְדת הצמצום היא מעצמות הש"י, כידוע פְהדין קמצא דלבושא מינְג' ובי' וא"כ איך שְייך שְיהי' נעלם מהם אור הש"י שְהרי יודעים שְרק מְפח הש"י הוא שְנמשך צמצום והעלם זה, וכְשמפיר שְהש"י נעלם מְמנומְמנו אינו נעלם כָלל ואיך שְייך לקרוא המלכין דמיתו, רק שאור הש"י שְמשיגים הוא כְענין אִיר מקיף כְמו שאנו אומרים בתחילת התהוות המקום וְחלל פְנוי שהי' אותו מקום מפיר הש"י שהוא מקיפו ואע"פ שהוא נעלם מתוכו, וכך השגת אותם כלים שְבפנימיותם הרי הם נעלם ולכך לגבי העומד בפנימיותם מצד האור פְנימי הם נקראים מתים שְהרי לגבִי נעלם האור מקיף שְהכלים שְהם הצמצום מפסוקים בינו לבין האור מקיף, ונמצא לגבִי הוא מיתה גְמורה דאין בו רק רִשם האור פְנימי הנשָאר כנ"ל שהוא נעלם מאוד לגבי גופות הכלים המעלימים, ולפיכך הִזְהרו בְזקן כו' כי גופות בני ישראל גם שאינם בשְלקמות ומגיעים למקום המיתה הם דְנוגמת הכלים הנשְברים עצמם וס"ת שְנשְברף ושְברי לוחות וְהרי מְנוחיים בְארון כְמו הלוחות, דְהיינו מצד האור מקיף מְיחד כנ"ל דְמצד מסְד המבדיל הוא בין הכלים להאור

מקיף וְשֵׁם הוּא מְקוֹם הַמְּנוּת, וְזֶהוּ רַק מִצַּד הַפְּלִים דַּע"ד טו"ר הֵם מְפִירִים שְׁמִקוֹם זֶה הוּא מְקוֹם הַמְּנוּת אֲבָל מִצַּד הַפְּלִים הַנִּשְׁפָּרִים עֲצָמָם הֵם מְפִירִים הָאוּר מְקִיף שְׁלֵהֶם, וְאֵע"פ שֶׁאֵין בָּהֶם אוֹר פְּנִימִי רַק רְשִׁימוֹ מ"מ יֵשׁ לָהֶם אוֹר מְקִיף וְהַשְׂגָּה שְׁהַש"י מְקִיפָם מְפַל צַד אֵע"פ"י שֶׁהוּא נֶעְלָם מֵהֶם בְּפִנְיָמִיּוּתָם מ"מ הֵם דְּבִיקִים בּוֹ בְּמֵה שְׁמִקִּיפָם וְאֵין נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא פְּעֻנֵן צְדִיקִים בְּמִיתָתָם קְרוּיָן חַיִּים (בְּרִכּוֹת י"ח) וְעִמָּה פְּנֻלָם צְדִיקִים וְכַמ"ש (תַּעֲנִית ה'): יַעֲקֹב אָבִינוּ (שֶׁהוּא שְׁיָרֵשׁ כָּל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא מֵת וְאֵע"פ"י שֶׁאֵינוּ חַיִּים גָּמוּר נִגְלָה לַעֲיֵן וְכַמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לְעֵתִיד בְּתַחֲנִית הַמַּתִּים מ"מ יֵשׁ בּוֹ חַיִּים מִצַּד הָאוּר מְקִיף, וְלִכְּפֹ רַע"ק נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְנִצָּא בְּשָׁלוֹם (חֲגִיגָה שָׁם): וְכֹלָם ג"כ נִכְנָסוּ לַפְּרָדֵס שֶׁהוּא גֵן עֵדֶן דַּמְט"ט דִּיצִירָה, כְּדָא' בְּזוֹהַר בְּרַאשִׁית כ"ז א'] וּבְתִיקוּנֵים שְׁשָׁם עַה"ד טו"ר דְּאֵתְהַפִּיף מִמַּטָּה לְנַחֵשׁ וּמִנַּחֵשׁ לְמַטָּה כְּרָא'י שָׁם וּבְתִיקוּנֵים כַּמָּה פְּעָמִים, וְכַמ"ש בַּמְדְּרָשׁ (בַּר"ר) עַל חֲנוּף דְּהוּא מַט"ט אָדָם דִּיצִירָה שְׁסִילְקוּ הַקַּב"ה קוֹדֵם זְמַנּוֹ שֶׁלֹּא יִחַטָּא, כִּידוּעַ דְּבִיצִירָה הַטו"ר שְׁקוּלִים זֶה כְּזֶה וְאֶחָרֵיו כָּל א' יִמְשֹׁן כַּמ"ש בְּקִדּוּשֵׁין (מ'): לְעוֹלָם יִחְזִיק עֲצָמוֹ חֲצִי כו', וְרַע"ק נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְנִצָּא בְּשָׁלוֹם הִי בְּשָׁלוֹם עִם שָׁלוֹם כִּי לֹא מִצָּא הַקַּב"ה כְּלִי מַחְזִיק בְּרִכָּה כו' כַּנ"ל דְּהַפְּלִים הֶרְאִשׁוּנֵים לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַחְזִיק הָאוּר וּבְרִכַת ה' מְפִי שֶׁלֹּא הִי בָהֶם שָׁלוֹם, וּמֵדַת הָאוּר מְקִיף רוֹדֵף שָׁלוֹם כַּנ"ל הֵינּוּ דְרוֹדֵף שָׁגָם מִי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁלוֹם יִהְיֶה לוֹ שְׁלִים וְלִכְּפֹ מְקִיף גַּם הַפְּלִים הַנִּשְׁפָּרִים כַּנ"ל, אֲבָל הוּא נֶעְלָם וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַצִּיץ לְהָאוּר מְקִיף בְּכָלִים דְּעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁהַפְּלִים הַנִּשְׁפָּרִים מְפִסִּיקִים בִּינֵיהֶם אֲלֵא כְּשִׁיעֲבוּר דְּרָף עֲלֵיהֶם וְשָׁם נִשְׁאָרוּ בְּן עֲזָאֵי וּבְן זוּמָא, וְאַחַר כִּי פְּנֻלָם הִי שְׁוֹרֵשׁ נִפְשָׁם מְשֻׁבְּרֵת הַפְּלִים וְעוֹלָם הַנִּקְוָדִים שֶׁאֵינָם כְּלִי מַחְזִיק בְּרִכָּה וְאוֹר שְׁלֵמָעֵלָה מְהַשְׁגָּתָם וְכָל דְּבָר בְּהַכְרַח כְּלוּל מִג' רֵאשׁ וְסוּף וְאֶמְצַע כַּמ"ש לְמַעֲלָה וְהֵרָאשׁ דְּכָלִים הַסְמוּךְ לְאוֹר מְקִיף הוּא בְּן עֲזָאֵי וְעֲלִיו הַכְּתוּב אוֹמֵר יָקָר בְּעֵינֵי וְגו' כַּמ"ש בּוֹיָק"ר (פ"ב) י' נִקְרָאִים יְקָרִים כו' וּמִיתָתָן שֶׁל חֲסִידִים וְהוּא כְּדָרָף שֶׁאֵי כַּב"ר (פ"ט) וְהִנֵּה טוֹב מְאוֹד זֶה מְנוּת שֶׁהוּא יָקָר שָׁגָם.

בְּהַעֲלָם עֲצוּם כְּזֶה עַד שְׁמַגִּיעַ לְמִיתָה מִמֶּשׁ שָׁם גְּנוּז אוֹר הַש"י וְהוּא עֲצָם דְּשִׁבִירְתָן שֶׁל פְּלִים זֶהוּ מִיתָתָן, וְהֶאֱמַצְעֵי הוּא בְּן זוּמָא שְׁעֲלִיו הַכְּתוּב אוֹמֵר דְּבִשׁ מִצָּאָתָ כו' שְׁבוּ יֵשׁ קִצַּת הָעֵלָם מְאוֹר מְקִיף מִצַּד חִיצוֹן הַכְּלִי וְלִכְּפֹ לֹא הִי לוֹ לְחַפְּזֵן יוֹתֵר מִהַשְׁגָּתוֹ, וְסוּפֵן אַחַר שֶׁהִי בְּהַעֲלָם גָּמוּר עַד שֶׁחָשַׁב ב' רְשׁוּיוֹת פִּירוּשׁ שֶׁהַתְּבוּנָנוֹת הָאוֹר שְׁלֵהֶם הֵינּוּ אֵיךְ הוּא אוֹר הָאֱלֹקִי בְּכָל דְּבָר וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְאֲבָנֵי שְׁיֵשׁ טְהוֹר דְּהֵינּוּ הַפְּלִים הַנִּשְׁפָּרִים הַשְּׁיִגוּ שֶׁהִנֵּה גַם הֵם מִעֲצָם אֱלֻקוֹת הֵם נִמְשָׁכִים, וְהִנֵּה זֶה קוֹשִׁיא גְדוּלָה דְּאֵתָה הַסְּפוֹת וְגו' (כַּמ"ש בְּרִכּוֹת ל"א): שְׁטָעֵן ג"כ אִיּוֹב בְּרֵאָתָ צְדִיקִים בְּרֵאָתָ רְשָׁעִים כַּמ"ש פ"ק דַּב"ב (ט"ז).

(שְׁבִיבִישׁ לְהַפְּנוֹד קַעֲרָה עַל פִּיהָ, פִּירוּשׁ קַעֲרָה הוּא כְּלִי קִיבּוּל לְאוֹר הַש"י הַש"י וְהַעוֹלָם דּוֹמָה לְקַעֲרָה כְּדָא' בִּירוּשְׁלַמִי הוּבָא בְּתוֹס' בַּע"ז, וְעַל פִּיהָ הֵינּוּ שֶׁאֵינָה כְּלִי קִיבּוּל הֵינּוּ שְׁהַש"י בְּרָא הָרַע בְּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה רַע דַּל"י מִתּוֹרָה תְּבַלִּין שֶׁהַבְּרִיאָה הִי כְּדִי לְנִצְחוֹ ע"י אוֹר הַש"י בְּתוֹרָתִי, וְהִנֵּה אוֹתָם פְּלִים הַנִּשְׁפָּרִים שֶׁהוּא תַחֲזִילַת הַבְּרִיאָה דְּמֵדַת הַדִּין הֵינּוּ תוֹקֵף הַצְּמָצוּם וְהַהַעֲלָם כְּטַעַם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם וְאֶלְמָלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ וְקִידּוּשֵׁין ל'): הוּא שִׁתּוּף מֵדַת הַרְחָמִים דְּאֵח"פ בְּעוֹלָם הַתִּיקוּן, אֲבָל מִצַּד אוֹתָם פְּלִים בְּאֵמַת אֵין יְכוּל לוֹ שֶׁהוּא תְּכִלִית הַהַעֲלָם וְלִכְּפֹ מִצַּד מִיְדָתָם אֵין שׁוּם תִּירוּץ וְהַקּוֹשִׁיא תַחֲזִיקָה עַל מִי שֶׁאֵנּוּ רוֹאִים שֶׁיִּצְרוּ תִקְפוֹ לְעֲבוּר כַּדָּר' אֶלְעָאֵי (מו"ק י"ז ע"א) וְלָמָּה לֹא הִי

הקב"ה עוזרו, אף התירוץ שתןך כף עלה במחשבה לפני שאמרו (מנחות כ"ט): על מיתתו של רע"ק פי כף הי' רצון העליון שלמעלה מן השכל והשגה אנושית, וכשמייע לאותו רצון העליון ושוורש הנעלם מרצון הש"י בבריאה שהוא סוד האור מקיף כמ"ש במקום אחר שם יראה דבאמת הקב"ה מקיף הכל והוא עוזרו ג"כ הגם שהוא הולך בגיא צלמות וגו' אתה עמדי אבל זו אי אפשר להשיג מהשגת השכל פי האור מקיף הוא אור שאינו יכול ליפנס במוחין לכן נשאר למקיף פיזוע, ולכך אחר טען ב' רשויות דיש רשות בפני עצמו לידע טוב ורע וא"כ יוכל לבחור ברע פי הנה זו הקושיא היא קושיא הידוע מדיעה ובחירה וכנודע והיינו דמאחר שרואין שניתן בחירה ברע א"כ אין רשות לדיעת הש"י מקפת על זה ולכך חשב שאין עזר הש"י מגיע לזה פי הוא מוכרח פשיצרו מתגבר להרע ונמצא הוא רשות בפ"ע, ולכן בחר ברע פדי ליהנות גופו וזה שאמרו דחזא למט"ט כו' פיזוע בתיקונים דמט"ט נקרא יקו"ק הקטן וכמשז"ל (סנהדרין ל"ח:) ששמו פשם רבו ואל תמר בו אל תמירנו, פי עה"ד טו"ר הוא אילן גמור כמו אילנא דחיי פירוש אילן נקרא המקיף כל הענפים והסעיפים מראש וסוף עד השורש הכל שיש בו ג"כ שורש מן שרש נכף הוא תנקה העה"ד טו"ר פיזוע, ולכך הוא פותב זכיות וחובות לפי שהוא עה"ד טו"ר היינו זכות וחוב, וחזי' דיתיב פי באמת אין ישיבה למעלה פירוש כמ"ש (פסחים ג').

(באיש קראו מרכב ובאשה קראו מושב, ומעשה מרכבה נקרא מצד הדכורא שהקב"ה רוכב על כל הנבראים והאבות הן המרכבה, (בר"ר פפ"ב) ומצד הנוק' הוא מושב פטעם אין ישיבה בעירה רה אלא למלכי בית דוד (יומא כ"ה) וכדרך שנא' מכוון לשבתה עולמים שביהמ"ק והמשפן הוא מקום להשראת שכינה נקרא לגבי הש"י ישיבה, שמדת השכינה ר"ל מה שהקב"ה שוכן בלבות בני ישראל זה נקרא אצלו ישיבה ולא רוכב וזה שאמר אין ישיבה כו', רק למכתב זכונתא דישאל נשתתפה מדת כנס"י בו שהוא הישיבה שניתנה למלכות בית דוד נמצא הישיבה אינו מצד עצמו רק דאתיהיב לי' רשותא, והוא חשב דהוא מצד עצמו פירוש דעצם הכח דטוב ורע הוא רשות בפני עצמו רק לפי שהוא מ"מ מקבל מלמעלה דלכ"נ אחר שיזע רבוננו כו' (קה"ר פ"ז) פי הוא הציץ בפרדס התקמה איה הפל מלמעלה רק חשב הש"י עצמו רשות בפני עצמו, וכמו דרך משל בעוה"ז איש ואשה שמאיש לוקחה זאת ומ"מ היא פרשות בפני עצמה קודם נשואין, ולכך הוא מעצמו במדרגת נוקבא דשייך בו ישיבה, ולכך אתיהיב רשות למיחזק זכונתו, פי פירוש זכות לשון זך ואור ולפי שע"י האור שלמעלה מהשגתו נסתלק כל האור ממנו שחשב ב' רשויות ח"ו ונעשה פטעם שברי פלים שנסתלק האור והזכות שלו והוא בשיטתו שפבר הוא כמו מוכרח פנ"ל אמר איזול ואתהני, ומ"מ גם הוא בסוד השברי פלים עצמן שג"כ מונחין בארון וכמ"ש (תגיגה שם) ר"מ רימון מצא שהוא כמ"ש (סנהדרין ל"ז:) פפלח הרימון רתתה אפי' ריקנין שפך כו' שמי שנתרוקן ממנו האור דומה לרימון, אף להיותו מצד הפנימי שבשברי פלים הרחוק לגמרי מאור המקיף לכך הגיעהגיע לחשוב הפלים לנבדלים בפ"ע אבל ג' קליפות האסורות וקלי' נוגה הידועים הם למטה מגוף עצם הפלים רק נמשכים מפחם פי עצם הפלים הם אבני שיש טהור, וזה שאמר רע"ק שלא יאמרו מים מים פירוש שיש בהם פירוד באמת ח"ו דזהו דובר שקרים כו', פיזוע דהאי עלמא נקרא עלמא דשיקרא פירוש שבאמת כל מה שנראה

לעין הוא שקר ודמיון דמה שלפי שעה נקרא שקר ונהרי לעתיד יהי' תחנית המתים יתברר דהמיתה היתה דמיון וכמ"ש היינו כחולמים ומה שבחלום אינו אמת כלל, וכן כל ענייני העוה"ז לעת"ל יבולע המנות לנצח ויסתלק הרע לגמרי ויכלו האומות פטעם ד' בָּדָד וגו' ונמצא כל העוה"ז שקר באמת, וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שבאמת בעצמיות הפלים הנשברים מצידם הם אבני שיש טהור ומיוחדים בתכלית היחיד אף לאחר השבירה בהש"י, וזה השיג רע"ק ע"י שנכנס בשלום שהיו פליו מתקנים לקבל אור הראוי ולא נפל מכח הקושיות וחקירות והשגות שלמעלה מן השכל פי השיג האור מקיף שהש"י מאיר עליו למעלה משפלו והשגתו פטעם מיתתו שאמר כל ימי הייתי כו' (ברכות ס"א) שביקש להשיג אור הש"י שלמעלה מהשגתו שזה נקרא בכל נפש אפי' נוטל את נפשו שהוא המיתה ושבירת הפלי לגמרי אפ"ה מבטל א"ע פלו לגבי אור מקיף דהש"י, ולכך יצא ג"כ בשלום שהיא השגת האור מקיף שהוא אוהב שלום כו' וניתן לו ברית שלום פמיתתו: וזהו ביאת אלי' לעשות שלום בעולם, (כמ"ש סוף עדיות) שהוא פתיחת אור המקיף לעין כל שיראה אף נפשות בני ישראל אפי' אותם שהם בסוד שבירת הפלים אור הש"י מקיפם והם אבני שיש טהור, וזהו מדרגת אלי' שלא מת שאין פאן מיתה פי גם במיתתו קרוי חי מצד האור מקיף כמ"ש למעלה, וזהו ענין הקטורת שאינו מניח למות פי המיתה הוא העדר החיות שאין פלי הגוף משיג חיות ממקור החיים ית' ע"י אכילה דעה"ד טו"ר שהוא אילנא דמותא שמצד החסרון [פטעם אין מיתה בלא חטא ושבת נ"ה:] פירוש חסרון] שבצד ידיעת הרע שבו אין משיג חיות דעץ החיים שאין שם מקום לרע כלל שהוא סוד אור דשברי לוחות וכלים הנשברים שעדיין לא נודע אז מאפשרות השבירה כמו שנתבאר למעלה, אף כשמשגי האור מקיף נמצא השבירה אינו רע כלל לגבי פלים עצמם ונמצא אין בעצמיות פלי שלו רע כלל, וזהו עצם ענין הקטורת שעניינה על דרך הפשט להעביר הריח הרע כמ"ש הרמב"מ במורה נבוכים [בטעמי המצות שלו שמאחר שיצאו מפה קדוש בנדאי הם לבושים חיצונים לאמיתות טעמי המצות על דרך הסיד], וענין הריח הרע הוא שעולה ריח מכח הרע שבאדם וענין סמני הקטורת הם בושמים בעלי ריח טוב וכחם ושקשם מצד הרע פידוע, והיינו שבאמת הוא מעשה ריח טוב ואין בו רע כלל פי סוד הריח הוא הרשימו דאור פי עצם האור נקרא טעם והרשימה נקרא ריח שמניח אחריו, וכמ"ש בספר יצירה המליך אות נ' בריח שאות נ' הוא רמיזת הנפילה והשבירה כמ"ש בפ"ק דברכות (ד':) רק מ"מ ריח נשאר, ולכך צר בו חשון בשנה שמעצרת ועד החג הוא זמן שמחה דמביאין בכורים וקורין ומהחג ועד חנוכה כו' (בכורים פ"א) ובחשון נשאר עדיין הריח והרשימה מן השמחה, ודקין בנפש שמשם יוצא הריח רע דאדם פי מאדם עצמו אין יוצא שום ריח רק הריח רע דמתווניות שהוא מן הדקין שיוצא ע"י המאכל שהוא עה"ד טוב ורע שהתחלת הידיעה ברע הי' ע"י מאכל ובאדם נקרא רק ידיעה ברע שהוא כמו רשימו שהניח בו הרע וזהו הריח רע שנעשה ע"י השבירה ואות הנ', אף באמת בני ישראל שהם הרע שבהם הוא מצד הפלים עצמם ולא מצד ההמשכה מהם ששם הוא הרע הגמור רק מצד עצמיות הפלים שם אין רע כלל, ולכך נירח ריח בגדיו ריח בוגדיו (סנהדרין ל"ז) שג"כ מעלים ריח טוב והיינו כמ"ש (עירובין י"ט) פושעי ישראל מלאים מצות כו' ואמרו (ויק"ר פ"ל) על הדמיון ריח ולא טעם כף בישראל בעלי מצות ולא תורה, פי

גַּר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ יָמָיו וְגַם לְגַבֵּי אֹרֶךְ יָמָיו דָּאֵר לְגַבֵּי עֵצִים הָאֹרֶךְ וְעֵצִים הַפְּלִים מְעַלִּים
רִיחַ טוֹב וּמִצַּד הָאֹרֶךְ מְקִיף שְׁלֵהֶם הוּא הָרִיחַ טוֹב בְּאַמַּת שְׁהוּא הַמִּצּוֹת דְּפוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל,
אֲבָל הַרְשָׁעוֹת שְׁלֵהֶם נִגְדָה זֶה הוּא חֲלָפְנָה כַּמִּשְׁכָּח בְּכָרִיתוֹת (ו') דְּכָל תַּעֲנִית כּו' דְּבִאֲגוּדָה
אֶחָת נִעְשָׂה גַם זֶה רִיחַ טוֹב וְאִם חֶסֶר זֶה גַם כָּל הַרְיחוֹת לֹא הוֹעִילוּ כִּי כָּל הַרְיחוֹת מִצַּד
הַמִּצּוֹת וְטוֹב שְׁבָהֶם וְהָרִי יֵשׁ רַע ג"כ וְעִדְיָן חוֹזֵר לַעֲה"ד טו"ר, אִף בְּאַמַּת הֵם י"א סְמָנִים
כִּידוּעַ דְּבָרַע יֵשׁ י"א פְּחוֹת וּמִדּוֹת אַע"פ שְׁהֵם רַק י' כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר לְמַעְלָה הִיא הוּא נִגְדָה
מְקוֹר הָאֵין סוּף וְהוּא נִמְשָׁף מִן הַפְּלִים שְׁהֵם י', כִּי כָּל דְּבָר נִחְלַק לִי בְּהֶכְרַח וְהִיא הִיא
הַרְשִׁימוּ דָּאֹר פְּנִימֵי הַנְּשָׂאָר כִּי מֵאַחַר שְׁאִינֵם כְּלֵי קִיבּוּל לְהַחֲזִיק לְהִיּוֹת הָאֹרֶךְ פְּנִימֵי
מְתִיחָד בְּהֵם כְּמוֹ גּוּף בְּנִפְשׁ לְכָף אוֹתוֹ רְשִׁימוּ מִן הַחֲשָׁבוֹן, וְהִנֵּה הַרְשִׁימוּ עֲצָמוֹ הוּא רִיחַ
הַטּוֹב שְׁעוֹלָה מִכָּל הִיא מִדּוֹת דְּכָלִים אֲמָנֵם רִיחַ הַעוֹלָה מִן הַרְשִׁימוּ הוּא רִיחַ רַע שְׁהָרִי
עַנְיָנָה ע"ד יְצִיאַת צְדִיק כּו' כַּמִּשְׁכָּח לְמַעְלָה דְּהָרִי שֵׁם הוּא פְּנָה זִינוּה כּו' אִף זֶה עֲצָמוֹ
עַכ"פּ הַפְּרַת אֲלֵקוֹת, אִף הַרְשִׁימוּ מִזֶּה הִינְנוּ שְׁנִסְתַּלַּק גַּם זֶה וְנִשְׂאָר רַק רְשִׁימוּ מִמֶּנּוּ א"כ
אֵין נִיכָר גַּם זֶה שְׁנִעְלָם וְנִסְתַּלַּק מִכָּאן אֹרֶךְ הַשְׁ"י שְׁהָרִי גַם הַפְּרָה זֹו נִסְתַּלַּקָה וּמִצַּד הִנֵּה
הוּא הַמְשַׁכַּח הַרַע הַגָּמוּר וְכַמִּשְׁכָּח בְּמִקּוֹם אַחַר, וְלִכְף הָרִיחַ הִיא דְּרְשִׁימוּ הַרַע אִף
בְּהַצְטָרְפוֹ עִם הִיא הוּא ג"כ רִיחַ טוֹב הִינְנוּ דַּמ"מ יֵשׁ בּוֹ רְשִׁימוּ דְּרְשִׁימוּ, כְּטַעַם וְהִיא אִם
שְׁכַח תִּשְׁכַּח הַיְדוּעַ שְׁשׁוֹכַח הַשְׁכַּחַה וְהַעֲלָם שְׁבָרָה הַשְׁ"י שְׁשִׁמְעֵתִי דַּעַל זֶה נִאֲמַר וְהִיא
לְשׁוֹן שְׁמַחָה דְּבִאֲמַת שֵׁם הוּא עֵיקַר הַמּוֹ"מ שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁהֶם בְּהַעֲלָם גָּמוּר כִּי ד'
שׁוֹמְרֵם לְעוֹלָם מִכָּל רַע, וְזֶהוּ ע"י הָאֹרֶךְ מְקִיף וַע"י שְׁהֵם בְּאַגְוָדָה אֶחָת אֲזוּ גַם הַרַע
שְׁבָפוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְעַלָה רִיחַ טוֹב כִּי הוּא נִמְשָׁף ג"כ בְּאַמַּת מְעַצְמוֹת הַשְׁ"י, אַע"פ שְׁהוּא
בְּתַכְלִית הַהַעֲלָמִים וְהַעֲלָם דְּהַעֲלָם וְנִדְמָה לְרַע אֵינוֹ אֲלָא רִיחַ טוֹב כְּשִׁמְתַּאגְדִּים יַחַד
הַמְעַצְמִים שְׁלוֹ כְּנֵלֵם שְׁהָרִי יֵשׁ בּוֹ ג"כ טוֹב וּמִצּוֹת כְּרַמּוֹן, וְזֶה מַעֲיֵד עַל הַכָּל שְׁהַכָּל טוֹב
כִּי הַכָּל מֵאַמִּיתוֹת הַשְׁ"י רַק צְרִיף לְזֶה הַתַּאגְדוֹת שְׁהוּא הַשְׁלוֹם בְּעַצְמֵי וְשְׁכָל פְּחוֹתֵי
מְחַוְבָּרִים, וְכֵן בְּכָלל יִשְׂרָאֵל שְׁכָלֵם בְּאַגְוָדָה אֶחָת וְכָאֵלוֹ הֵם גּוּף אֶחָד וְנִפְשׁ אֶחָד וְהַכָּל
מְחַוְבָּר וְא"כ גַּם הַרַע מְחַוְבָּר וְדְבוּק אֶל הַטּוֹב וְנִמְשָׁף מִמֶּנּוּ וְכָל הַמְחַוְבָּר לוֹ הָרִי הוּא
כְּמוֹהוּ וְהַמְחַוְבָּר לְטָהוֹר ע"כ גַּם הוּא טָהוֹר וּמַעֲיֵד עַל הַרַע עֲצָמָה שְׁהִיא ג"כ מִכָּלל הָאֲבָנִי
שִׁישׁ טָהוֹר הַנִּמְשָׁכִים מֵאַמִּיתוֹת הָאֹרֶךְ מְקִיף שְׁעֲלִיָהֶם וְנִעְשָׂה מַעֲה"ד טו"ר ג"כ עֵץ הַחַיִּים
שְׁאִינוֹ מְתִיבָרָה מְשִׁבְרָה כָּלל כִּי הַשְּׁבִירָה אֵינוֹ רַע וְא"י בְּרַע, וְלִכְף מוֹנַע הַמַּגְפָּה וְהַמִּיתָה
אִף מ"מ אֵין מוֹעִיל לְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ שְׁכָבֵר מֵת וְלִרְפְּאוֹת הַפְּלִים הַנְּשָׁפְרִים שְׁיָשׁוּב עֲצָם אֶל
עֲצָמוֹ כָּל זְמַן שְׁלֹא נִתְגַּלָה אֹרֶךְ הַעֲגוּלִים שְׁאַחַר הַתִּיקוֹן, כִּי הַשְּׁבִירָה הִיְתָה בְּעֲגוּלִים כִּידוּעַ
דְּהִינְנוּ מִדָּה הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת שְׁהוּא הָרֵאשׁ לְשׁוֹעֲלִים כַּמִּשְׁכָּח לְמַעְלָה הִינְנוּ מִיְדַת
הַמְּלָכוֹת אֲנָא אֲמֵלִיף שְׁזוֹ הִיְתָה הַשְּׁבִירָה שְׁכָל אֶחָד חָשַׁב שְׁהוּא יְהִי כְּלֵי קִיבּוּל בְּעַצְמוֹ
לְכָל הָאֹרֶךְ וְקִבְּלַת הַשְּׁפִיעַ לְהַשְׁפִּיעַ הוּא מִדַּת הַמְּלָכוֹת כִּידוּעַ: וְלִכְף בִּיאַת אֵלֵי שְׁהוּא גִילוּי
אֹרֶךְ מְקִיף הוּא לְפָנֵי בּוֹא יוֹם ד' וְגו' כְּעַנְיָן סוֹפוֹת לְפָנֵי שְׁמִינֵי עֲצָרַת דְּיוֹם ד' שְׁאַחֲרֵי
הוּא שְׁיִתְבּוֹנֵן מְלָכוֹת שְׁמִים כְּמִשְׁכָּח וְתַמְלִיךְ אֶתָּה הוּא כּו' וְיִפְרִיּוֹ הַכָּל פֶּת מְלָכוֹתָהּ וְהוּא
ג"כ קִיּוּם מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד וּמְלָךְ הַמְּשִׁיחַ הַנִּמְשָׁף מִמִּדַּת מְלָכוֹתוֹ ית' כְּשֵׁהוּא בְּשִׁלְמוֹת,
וְזֶהוּ גִלוּי אֹרֶךְ הַעֲגוּלִים אֲזוּ יָרַד טַל שֶׁל תַּחֲלִי לְתַחֲנִית הַמִּתִּים שְׁהוֹרִיד הַשְׁ"י ג"כ בְּשַׁעַת
מִתַּן תוֹרָה כַּמִּשְׁאֵז"ל (שְׁבַת פ"ח:): שְׁיִצָא נִפְשָׁם הִינְנוּ מְרִיבּוּי הָאֹרֶךְ שְׁלֹא הָיוּ יְכוֹלִים

להחזיק פטעם שְׁבִירַת הַפְּלִים, וְחָס עֲלֵיהֶם ע"י הַטַּל שֶׁל תַּחֲיָא שֶׁהוּא טַל שֶׁל תּוֹרָה עֲצָמָהּ כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ ז"ל (בְּתוֹבוֹת ק"א).

(כָּל הָעוֹסֵק כּו' טַל שֶׁל תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ, וּבְהַקְדָּמַת הַתִּיקוּנִים דִּי"ד ק"א נָא"ו הוּא טַל דְּתַחֲבִית הַמַּתִּים פִּי' כְּשִׁירָד עַל ה' אַחֲרוֹנָה וְנַעֲשֶׂה יְחִוּד הַגְּמוּר וְחַבּוּר כָּל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַנְּעֻלְמוֹת עֲכָשְׁיוֹ שֶׁהִיא אַחֲרוֹנָה בַּגְּלוּת בְּסוּד גְּלוּת הַשְּׂכִינָה, שְׁנֵה רוּמֵז לְמִידַת מְלָכוֹת שֶׁהוּא סוּד הָעֵיגוּלִים שֶׁנֶּעְלַם עֲכָשְׁיוֹ תִיקוּנָם כִּידוּע דו"ק הֵם הַנְּגֻלוֹת שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמַצּוֹת וּי"ק הַנְּסֻתָרוֹת וְהַי"ו לְעוֹלָם מְחַוְּבָר לְמַעֲלָה כְּעֵנֶן כָּל הַמְּקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה מְעַבִּירִין כּו', (אָבוֹת פ"ג) וְכַעֲנִין בְּרֵאשִׁית יצ"ר בְּרֵאשִׁית תּוֹרָה תְּבָלִין וְע"י הַתּוֹרָה יֵשׁ הַצְּלָה וְחִירוֹת מְשֻׁאוֹר שְׁבַעֲיָסָה וְשַׁעֲבוּד גְּלוּת רַק הִיא בַּגְּלוּת כַּמ"ש (מְגִלָּה כ"ט).

(גְּלוּתָהּ שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וְכַמ"ש אֵין אָדָם צָדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה דִיקָא בְּמַעֲשֶׂה וּפִי' כִּי עֵנֶן הַתּוֹרָה ר"ל שֶׁהִיא מוֹרָה דְרָף לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אִיף יִתְנַהֲגוּ וְהַמַּצּוֹת הוּא הַקְּבֵלָה שְׁבָנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים וְשׁוֹמְעִים לְדַבְּרֵי תּוֹרָה, וְלִכְךָ בְּתוֹרָה שֶׁהוּא מִן הַשָּׁמַיִם וְלִמּוּד הַש"י לֹא שִׁיף גְּלוּת וְכַמּוֹ דְרָף מִשְׁאֵנוּ לְוַמְדִים עֲכָשְׁיוֹ ג"כ סֵדֵר קְדָשִׁים וְכָל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת כּו' כְּאֵלוֹ כּו' (מְנַחֲתוֹת ק"י).

(כִּי לֹא שִׁיף בְּעֵנֶן הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מְלַמְעֵלָה וְשִׁלְיָטָה לְבָנֵי אָדָם אוֹ לִיצ"ר, רַק הַשְּׁלִיטָה הוּא עַל בְּנֵי אָדָם וּמַעֲשֵׂיהֶם שְׁנֵה נִקְרָא מְצָנָה כִּי גַם לִמּוּד תּוֹרָה הוּא אֶחָד מִתְרַי"ג מַצּוֹת וְהוּא כֹּא' הַמַּצּוֹת מַצֵּד הַמְצָנָה בְּפַעֲלוֹת אָדָם שְׁלוּמְדָה, רַק עֲצָם הַתּוֹרָה וְהַמְשֻׁאוֹר שְׁבָה הִיא לְמַעֲלָה מִן הַמַּצּוֹת רַק שֶׁמִּשְׁפִּיעַ בָּהֶם ר"ל מְלַמֵּד וּמוֹרָה אִיף לַעֲשׂוֹת וּמְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה וְלִכְךָ בְּמִשְׁאוֹר תּוֹרָה לֹא שִׁיף עֵנֶן גְּלוּת וִיצ"ר כָּלֵל, רַק בְּנֵר הַמְצָנָה שֶׁהוּא הַשְּׁתַדְּלוּת מַעֲשֶׂה דְבָנֵי אָדָם בְּזֵה שִׁיף הַגְּלוּת שְׁמוּנָע הַרְבֵּה מַעֲשֶׂה מַצּוֹת וְכֵן שְׁאוֹר שְׁבַעֲיָסָה, וְזֵה נִקְרָא שְׂכִינָה שֶׁהַקב"ה שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ וְקָרֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ שְׁלִכֵן הוֹצֵאת כְּחוֹתֵיהֶם לְפוֹעֵל בְּפַעֲלוֹתָהּ מִמֶּשׁ הוּא כְּרָצוֹן הַקב"ה בְּתוֹרָתוֹ, וְאֵז מְתִיקֵדִים תּוֹרָה וּמַצּוֹת שֶׁהוּא יְחִוּד קוּב"ה וְשְׂכִינְתָּי ו' בֵּה' כְּשֶׁמְתַנַּהֵג עַפ"י הַתּוֹרָה שְׁמוּרָה לוֹ וּבַגְּלוּת שְׁמוּנָע זֵה הִיא נִפְרָדַת מִן אוֹתִיּוֹת יק"ו מֵאַחַר שֶׁאֵין הַמַּעֲשִׂים מְתַנַּהֲגִים עַפ"י הַתּוֹרָה, וְלִכְךָ כָּלֵל הַמְּלָאכּוֹת דּו' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הֵם ל"ט שְׁבַשְׁבַּת נְצֻטוּ עֲלֵיהֶם שְׁלֹא לַעֲשׂוֹתוֹ, כִּידוּע דְסוּד הו' הֵם ו' יְמֵי הַבְּנִין וְהִיא הוּא סוּד שְׁבַת הַיָּינוּ דְפַעֲלוֹת הַש"י וּבְרִיאָתוֹ נִבְרָאִים הוּא עֵנֶן הַתּוֹרָה שְׁמוּרָה דְרָף לְנִבְרָאִים אַחַר שְׁנִבְרָאוּ, כִּי הַתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה נוֹתֵן מְקוֹם לְנִבְרָאִים וְאַח"כּ הוּא שְׁבַת שֶׁהִיא שׁוֹבֵת מִפַּעֲלוֹתָהּ וְהַנִּבְרָאִים יִפְרִיּוּ שֶׁהִיא בְּרֵאשִׁית וְעַל דְרָף מְשַׁל כְּשֶׁהָאָדָם יִגַּע וְאַח"כּ שׁוֹבֵת וּמְנַפֵּשׂ עֲצָמוֹ אֵז מוֹשֵׁף כֹּחַ נְשִׁימָתוֹ שְׁנִפְח בְּמִלְאכְתּוֹ וַיִּגְיַעְתּוֹ אֱלִיּוֹ, וְזֵה סוּד עֲלִיּוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשְׁבַת כִּידוּע וְהַעֲלִי' הַיָּינוּ שְׁמִכִּירִים קוֹנָם וְחוֹשְׁקִים מְאוּד לְהַתְּכַלֵּל בְּמִקּוֹרָם, וְלִכְךָ כָּלֵל הַפַּעֲלוֹת פַּעֲלוֹת הו' יָמִים הֵם ל"ט שֶׁהוּא גִימַט' דִּיק"ו בְּמִלּוֹאֵם (כְּזֵה יו"ד ה"א נָא"ו) שֶׁהִיא שֶׁהֵם הַנְּסֻתָרוֹת דְּמַחְשָׁבָה וְרָצוֹן שְׁבָמוֹחַ וְלֵב מְתַאֲחָדִים עִם הו' שֶׁהוּא הוֹצֵאת הַפַּעֲלוֹתָהּ, וְלְפוֹעֵל מִמֶּשׁ הוּא הִיא שְׁנֵהוּ בְּשְׁבַת כְּשֶׁשׁוֹבֵת מִמִּלְאכְתּוֹ אֵז נִרְאָה שֶׁהוֹצִיא לְפוֹעֵל מִמֶּשׁ, וְכִשְׁיִנְטָרַף הַטַּל הִנֵּה עַל הִיא הַיָּינוּ שִׁיִּירוּ כְּנֵלָם בְּה"ג כִּי שְׁכַל הַפַּעֲלוֹת וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיא עַפ"י הַתּוֹרָה וְעוֹמֵק הַמַּחְשָׁבָה וְהַרְצוֹן שֶׁל הַש"י, וְזֵהוּ הַאוֹר פְּנִימִי דְעֵגּוּלִים שְׁכּוֹלֵל בְּשִׁוּה לְכָל הַנִּבְרָאִים שְׁמַצֵּד הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַעֲשִׂי' כְּנֵלָם שְׁוִים שְׁנֵהוּ הַמְדַרְגָּה וְהַמְדָּה הַיּוֹתֵר אַחֲרוֹנָה מְדוּת הַש"י בְּעֵנֶן הַשְּׁגָתוֹ ית'

לכני אדם שאפני הפחות שבִּישְׂרָאֵל בְּהִכְרַח יֵשׁ לוֹ אַחִיזָה בְּמִדָּה זוֹ שֶׁהוּא סוֹף קוֹמַת
הָאָדָם דָּאוֹר הַשֵּׁנִי הַמְּוִשָּׁג לְכָל הַנְּפֻשׁוֹת מְבִנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִכְפֹּף מִצַּד מִידָה זוֹ הַפֶּל שְׁוִיִּם
שֶׁבְעֵינֵן הַמְעֻשִׂים וְהַפְּעוּלוֹת עֲצָמָם כְּשֶׁנִּסְלַק הַכּוֹנֵן וְהַמְחַשְׁבָּה הָרִי הוּא שְׁוֵה בְּכָל אֶחָד
מִישְׂרָאֵל ע"ד שְׂאִי (תּוֹלִין י"ג) קֵטָן יֵשׁ לוֹ מַעֲשֵׂה וְאִין לוֹ מַחְשְׁבָה דְּמַעֲשֵׂה יֵשׁ לְכָל, וְאִז
יִתְבַּרֵּר דְּכָל הַמְעֻשִׂים מְבִנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מִפֶּתחַ הָאוֹר פְּנִימֵי שְׂבָהָם דְּהֵינּוּ רְצוֹן הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא
בְּתוֹכָם וְעַל פִּיּוּ הֵם נַעֲשִׂים, וְאִפְּנִי כָּל מַעֲשֵׂה הַעֲבִירוֹת וְאִין צְרִיף לֹא מְרַעֲלֵת הַרְשׁוֹת
הַפֶּל עַל דְּרָף עַת לַעֲשׂוֹת לַד' הַפְּרוּ תוֹרְתָהּ, כִּידוּעַ בְּזוּהָר פ' אַחֲרֵי דַעַת דַּעַת לַעֲשׂוֹת וְגו'
הִיא הַה' אַחֲרוֹנָה דְּשָׁם ע"ש וְהֵינּוּ כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹרָה מִצַּד הַתִּיקוֹן דְּהֵינּוּ הַעֲגוּלִים דְּעוֹלָם
הַתִּיקוֹן שְׁכָל הַמְעֻשִׂים שֶׁל הַקֵּטָן שֶׁבִּישְׂרָאֵל הַפֶּל הִי אִז עַת לַעֲשׂוֹת לַד', כִּי הַה' אַחֲרוֹנָה
שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה שׁוֹכֶנֶת אִפְּנִי בְּלֵב הַפְּחוֹת מִי וְהִיא שְׁהִיָּתָה פּוֹעֲלַת הַפֶּל וְנִמְצָא אִין פֶּאן
עֲבִירָה מְעוֹלָם וְאִין פֶּאן שְׂבִירָה וּמִיָּתָה מְעוֹלָם מֵאֲחַר שֶׁהַפֶּל מֵאֲמִיתוֹת עוֹנֵמָה הַרְצוֹן
דְּהַשֵּׁנִי א"כ גַּם הַשְּׂבִירָה מְעוֹנֵמָה הַרְצוֹן דְּהַשֵּׁנִי, וְכִשְׁיִתְגַּלֶּה דְּבָר זֶה שְׁזֵהוּ עוֹנֵמָה הַרְצוֹן
דְּהַשֵּׁנִי וְשִׁאִין עוֹד מְלַבְּדוּ א"כ אִין פֶּאן שְׂבִירָה כִּי בְּמָה הוּא הַשְּׂבִירָה שְׁנִפְרַד הַכְּלִי
לְחֻלְקִים וְמָה הוּא בִּינְתִים אֹרִי מַה נ"מ בְּהַתְּגַלּוֹת אוֹר הַשֵּׁנִי בֵּין אֹרִי לְכְּלִי, כִּי זֵהוּ רַק
בְּסוֹד הַצְּמֻצוּם וְהַעֲלָם אוֹר הַשֵּׁנִי שִׁינְיָה פִּירוּד אֶבֶל לְגַבֵּי אֲמִיתוֹת הַשֵּׁנִי לֹא שִׁינְיָה כְּלָל
פִּירוּד כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִוְכַל לֹאמַר עַל הָאוֹר מִן הַכְּלִים הַנְּשַׁבְּרִים שֶׁנְּשַׁבְּרִי הָאִיר כִּי בְּאוֹר לֹא
שִׁינְיָה פִּירוּד וְשְׂבִירָה, וְכִפֹּי לַעֲתִיד יִתְגַּלֶּה שֶׁהַכְּלִי עֲצָמָה הִיא ג"כ אוֹר כִּי הַכְּלִי שֶׁהוּא כְּמוֹ
חוֹמֶר לְצוּרָה וְסוֹד הַנּוֹקְבָא מִדַּת מַלְכוּת שֶׁהִיא עֵתָה בְּגִלוֹת וְהַעֲלָם וְלַעֲתִיד יִתְגַּלֶּה אוֹרָה
כְּשֶׁיִּבְנֶרֶר שְׁכָל מַעֲשֵׂה הַגּוֹף שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא מַעֲצָמוֹת הַשֵּׁנִי וְא"כ הַגּוֹף עֲצָמוֹ הִיא
ג"כ אוֹר: וְזֵה סוֹד כְּתוּבֹת אוֹר בְּאֶלְ"ף שֶׁהִי כְּתוּב בְּתוֹרְתוֹ שֶׁל ר"מ (בַּר"ר פ"כ) כְּמוֹ
שִׁינְיָה לַעֲתִיד אוֹר בְּעַד עוֹר דְּגוֹף וְא"כ לֹא שִׁינְיָה שְׂבִירָה כְּלָל וְלֹא מִיָּתָה, וְכִדְרָף שְׂכַתְב
רַבִּינוּ סַעֲדִי גָאוֹן בְּסִפְרֵי הָאֲמוֹנוֹת עַל הַנְּאֻכְלִים מֵאֲרִיּוֹת וְנִשְׁרָפִים וְכִיּוֹצֵא בּוֹ אִיף יְקוּמוּ
בַּתְּחִלָּה מְאֹד כִּי הַשְּׂכַתְבִּי יֵשׁ לֹא אִין זֶה אִי אֶפְשָׁר כְּלָל רַק נִפְרַד לְחֻלְקִים וְנַעֲשֵׂה מְחֻלָּק
מִמֶּנּוּ אֹרִי וְכו' וְהִנֵּה גַם כָּל זֶה עֲדִיין נִבְרָאִים וּמְמַשִּׂים וּבְגֵדֵי הַיֵּשׁ ע"ש, וּבְכַדַּת הַטַּל שֶׁל
תְּחִלָּה שֶׁהוּא יְחוּד הַגְּמוּר שֶׁל אוֹר הַשֵּׁנִי בְּעוֹלָם יֵאִיר גַּם בְּהֵם אוֹר הַשֵּׁנִי וְזֵהוּ הָעוֹר וּבְשָׂר
שְׂקֶרֶם עֲלֵיהֶם מֵאֲמִיתוֹת כְּתוּבֹת אוֹר דְּהַשֵּׁנִי וְיִתְגַּלֶּה שֶׁהַמִּיָּתָה הַפֶּל הִי רַק לְמִרְאִית הָעֵינַן,
כִּי לְגַבֵּי גִילוֹי הָאוֹר דְּהַשֵּׁנִי מַה נ"מ כִּי כֹּף הוּא מְתַבְּטֵל הַכְּרָה הַגּוֹפְנִית דַּעוּה"ז לְגַבֵּי
גִילוֹי עֲצָמוֹת הָאוֹר שֶׁבְּגוֹף כְּגוֹפּוֹת הַמֵּתִים וְשָׂר הַהַשְּׂתַנּוֹת שֶׁנַּעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁנִּרְקַב
ג"כ שְׁזֵהוּ רַק הַשְּׂתַנּוֹת צוּרוֹת הַגּוֹפּוֹת וְהַגְּשָׁמִיּוֹת הַנְּגַלָּה לְמִרְאֵה עֵינֵי בְּשָׂר בַּעוּה"ז
שֶׁנַּעֲלָם אוֹר הַשֵּׁנִי שְׂכַתְבָּם, אֶבֶל כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹר הַשֵּׁנִי שְׂכַתְבָּם אִז יַעֲלָם מִן הָעֵינַן הָרֵאָה!
הַגּוֹפְנִית שֶׁתַּבְּטֵל לְגַבֵּי עֲצָמוֹת הָאוֹר וְכַמ"ש בְּשַׁעַר הַיְחוּד הָאֱלֹקוֹת לְהַרְבֵּ בְּזֵה, וְא"כ
אִין נ"מ בְּהַשְּׂתַנּוֹת הַגּוֹפְנִית כִּי אִינוּ הַשְּׂתַנּוֹת אֶלָּא לְפּוּם הַעֲלָמָא דְּשַׁקְרָא וּמִרְאִית עֵינַן
הַדְּמוּנִי דְּלִכְּן אֲמָרוּ גַבֵּי אֲבָנֵי שִׁישׁ טְהוֹר דְּוִבֵר שְׂקֶרִים לֹא יִכּוֹן נִגְדַּ עֵינֵי דִּיִּיקָא עֵינֵי הַשֵּׁנִי
שִׁאִינָם מִצַּד הַדְּמִיוֹן הוּא רוּאָה שֶׁהוּא שְׂקֶר (וְזֵה שִׁאֲמָרוּ בְּתִיקוּנֵים דְּהַאֲבָנֵי שִׁישׁ הֵם נִגְדַּ
תְּרִין עֵינֵינֵן דְּנִחְתִי דְּמַעֲיִן לִימָא רַבָּא וְכַמוֹ שְׁנַת"ל בְּזֵה) כִּי בְּאֲמַת לִית תְּמָן פִּירוּדָא כְּלָל,
וְזֵה סוֹד לּוֹז שֶׁבְּשַׁדְרָה בְּמִקוֹם קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין שֶׁמִּמֶּנּוּ בְּנִין הַגּוֹף בְּתַחֲסִית הַמֵּתִים כְּמוֹ
שֶׁאֲזוּ"ל (בַּר"ר פכ"ח) פִּירוּשׁ כִּי בַּעוּה"ז הוּא ג"כ נְגַלָּה זֶה לְנִפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק הוּא
בְּמִרְאֵה אַחֲרִים כְּעֵינֵן וְרֵאִית אֶת אַחֲרֵי וְגו' וְאֲמָרוּ ז"ל (בְּרַכּוֹת ז) זֶה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִילִין,

היינו שאינו מבנרר וגלוי לעין עדיין עד לעתיד שנוזפה למראה הפנים אז ישוב כל הגוף כאותו מקום דקשר של תפילין כי יהי' פולו מקושר ודבוק לגמרי בקשר אמין להש"י שיתגלה המאור שבו לעין כל וממילא אין שייך כלל פירוד ומיתה באור, וזהו טל של תורה שנקרא עץ החיים שאינה מעה"ד טו"ר דתמן פירודא אבל בעץ החיים אין שייך כלל פירוד כי הוא החיים שאין בו מות כלל, ואז יהי' ביעור רוח טומאה לגמרי מן הארץ כי אין שייכות כלל עוד לטומאה והעלם שהרי העולם נגלה לעין שהוא ג"כ אור הש"י, וזהו שמיני עצרת שפר אחד ואיל אחד א' זה' בךד ינחנו ואין עוד ערבוביא משא"כ סוכות אף שהוא זמן שמחתינו שאנו מפירים האור מקיף דהש"י הנעשה ע"י פעולת הכה"ג ביוהכ"פ שנתכפר כל עונותינו מאחר דצריך כפרה הרי יש מקום לעינו, וזהו קדושת הפה שאין מטמא למתים דיש מקום לטומאה רק שהוא נבדל ממנה ולא נטמא, ולכך יש מקום דהקרבת ע' פרים נגד ע' אמות (במד"ר פכ"א) שפולם מקבלים מבני ישראל והם עבדים להם, וזהו ג"כ ביאת אלי' שהוא פנחס לעשות שלום בעולם שאז יהיו הכל מודים לישראל שמפירים מעלת ישראל שדבוקים בד' ע"י האור מקיף, ומדצריך לעשות שלום ש"מ דיש שייכות למחלוקת אבל גילוי המשיח וקדושת שמיני עצרת הוא היחוד הגמור דלא שייך כלל מחלוקת שהרי הכל אחד ואיך שייך עשיית שלום אצל אחד, ואז אן מקום כלל לנפרדים שהם האומות כלל ויבוער רוח הטומאה שאינו מקבל אור פנימי דהש"י בתוכו לגמרי מן העולם כי דבר זה אינו בעולם כלל שכל דבר יש אור פנימי דהש"י שאפ"י בכלים הנשברים שהוא מדת הלכות יש אור פנימי שהוא סוד הארת אור פנימי דעגולים וכנוזכר למעלה: והנה ידוע מהר"ב ז"ל דשמיני עצרת הוא נגד שלמה המע"ה כי דוד ושלמה לעולם תכופים ואחר הושענא רבה שהוא נגד דוד בא שמיני עצרת נגד שלמה והיינו דידוע דכל מגמת שהמע"ה להשיג אור זה דמשיח ושיהי' בניינו הבגן האחרון המקנה, ובאמת עלתה בידו ברוחניות שקייל (חגיגה ג'): קדושה ראשונה קידשה לשעמה וקידשה לעתיד לבוא והיינו קדושת שלמה אף לא בגשמיות והתגלות לעיני בני אדם שהרי נחרב, אף החורבן הוא כטעם שבירת הכלים ולעתיד יתגלה כי גם גוף בניינו קיים לעד וכמו שאז"ל אף מ"מ למראה בני אדם הי' טענה אליו, ולכך נכתב בפתוב עליו מה שנכתב וכן על שמשון כי שניהם אהבו נשים נכריות וכן שניהם נקראו על של הקב"ה כמו שאז"ל (סוטה י') והוא סוד התגלות האור איך באמת לאמיתו גם גשמיות הגוף הוא ממש דבוק בהש"י כי השם הוא שורש החיות וחיות שלהם ממש הקב"ה, ונמצא הכלים ג"כ ככלים שלמעלה דידוע באצילות איהו וגרמוהי.

חד שגם הכלים אלקית פנודע וגם הגוף קרוש, והיינו פידוע מאמר רז"ל (ר"ה כ"ה:): על פסוק את ירובעל ואת בן כו' דשקיל כו' ושמשון בדורו פאהרן בדורו כי הוא דונגמת אהרן [והאריז"ל אמר דבן אותיות נדו שהי' גלגולו והוא פנחס ואל"י פנודע] כי השיג האור מקיף וחשב להשיג גם העגולים בהיותו בסוד עגולים אמו מיהודה ואביו מדן כמ"ש למעלה, וזהו כי היא ישרה בעיני שאמר ז"ל (סוטה ט'): שמשון בעיניו כו' פירוש שהי' מופלג בעיניו והיינו שהי' כ"כ קדושה בעיניו עד שאמר מאחר שהיא ישרה בעיני בודאי רצון הש"י כף שאי אפשר שעניי יחמירו דבר טמא, ובאמת מפורש בכתוב כי מאת ד' וגו' וא"כ למה נענש רק לפי שנתגאה בעיניו כמו שהמשילוהו לסוטה דבקשה

את שאינה נשלה, שפי' עיניו הוא סוד שהגיע לאבני שיש טהור שהוא לקביל תרין עיניו כו' כמ"ש למעלה, פידוע בעץ חיים ריש שער אח"פ דהעינים שישם הראי' הוא סוד נשמה לנשמה שהוא אור שא"י ליפנס בפנים בג' מדרגות דנר"נ שהם ג' מדרגות דראש תוף סוף הנזכר למעלה שהם בפנים הפלי ומה שא"י ליפנס בפנים נעשה בסוד אור מקיף הנקרא נשמה לנשמה והוא סוד ראית העינין שהם יוצאים מהחכמה שבמוח פי זה האור מקיף הוא בסוד החכמה שהוא אור מקיף לכל מדרגה דנר"נ כפי אותה המדרגה ונמצא האור מקיף זה שהוא הנשמה לנשמה חלוק ג"כ לג' מדרגות דנפש רוח ונשמה אבל יש עוד אור מקיף הנקרא יחידה שמקיף הכל בשנה במדרגת הנשמה ואין בה חילוק ולכך נקרא יחידה וזהו בסוד הפתח יעו"ש, ונמצא דיש ב' מיני אור מקיף הא' במדרגת יושר והב' במדרגת עגולים והעגולים גדול מן היושר בזה, אע"פ שבאור פנימי העגולים במדרגת נפש שהוא למטה ממדרגת רוח דיושר וכן האור מקיף דעגולים שהיא כפי ערך האור פנימי קטן מאור מקיף דיושר שהיא כפי ערך אוראור פנימי שלו, מ"מ זהו מצד האור פנימי והאור מקיף מצד חלוקתו הנמשך מן האור פנימי כמו שיש חילוק דרך משל מן אור מקיף דאדם לאור מקיף דבהמה וכמוכ"ן] שמה שהוא מושג בשנה לכל בהכרח הוא פשוט יותר ממה שאינו מושג אלא לכל אחד לפי מה שהוא אדם ובעל שכל, אבל האור מקיף דהינו העדר השגה לשום נברא שאין בו השגה בפנימיות רק בסוד מקיף א"כ ודאי גדול הוא ההשגה והאור הנעלם בשנה מכל הנבראים אפי' מבעל שכל היותר גדול מאור מהשגה הנעלמת במדרגות כפי איכות הבעל שכל המשיג, ולכן לגבי אור פנימי שהוא אור המושג למקבלים היושר גדול מעגולים, אבל לגבי אור מקיף שר"ל אור הנעלם מפיח ההשגה דכלי קבול ונשאר רק בסוד מקיף כמו דרך משל האדם משיג השמים שרואה בעיניו אבל רחוק הוא מהם להגיע עד תכלית עניינם שקראום הקדמונים גשם חמישי שלא נדע איכות ענין גשם ההוא רק נודע ונראה לנו שיש גשם שמימי המקיפנו] העיגולים גדול, וכמו שהוא בכלל האור מקיף דכללות העולמות שהוא המקום פנוי ואויר הקדמון שהאיר מקיף הוא עצמות אין סוף הוא אור מקיף הפללי בסוד יחידה והוא גדול מאור מקיף הפרטי המתחלק לכל פלי וכלי מן הפלים שבפנים, וזה סוד נעוץ סופה בתחילתה דראשית הפל מצד האור מקיף הוא עיגולים וכן סוף הפל מצד האור פנימי הוא עגולים ולכך האור מקיף דבוק לעגולים, והאור מקיף דבעגולים שהוא סוד יחידה הוא דבוק ממש בעגולים פי מצד היחוד הזה שהוא יחיד ומיוחד ממש נגלה תיכף אור העיגולים דר"ל היחוד גם בפנימיות בענין ממלא כל העולמות דבמדרגת היחוד, על זה א' בספר יצירה לפני אהד מה אתה סופר דלא שיקף כלל לומר פירוד וחציצה בשום ענין בעולם וכל העולמות אין חוצצין לפניו כלל דאלו הי' חוצצין א"כ אינו יחידה, וא"כ מדרגת יחידה היא עצמה גלוי מדרגת העיגולים שהוא אור פנימי של כל הבריאה כפי התקוון שאין שם שבירה כלל, ואמנם תרין עינין שהוא האור מקיף בסוד יושר כנ"ל הם.

נחתין תרין דמעין לימא רבא על שבירת הלווחות כדאי' שם בתקוונים, ואע"פ שמצד המקיף גם שבירי לווחות מונחים בארון מ"מ אור מקיף זה הוא כפי מדת ומדרגת האור פנימי וחלוק למדרגות, וא"כ בשבירי לווחות דאין שם אור פנימי רק רשימו גם אור

מקיף הנה הוא רק כפי מדרגה זו דאור פנימי שהוא הרשימו דהעדר האור פנ"ל, כן האור מקיף שמהענינים הם.

התרין דמעין דנחתין לימא רבא היא מדת המלכות פידוע שנה מדת העגולים והשבירה שהוא במידה זו פנ"ל, והיגו שמצטער על השבירה והעדר האור פנימי וצער זה זהו האור מקיף שבמדרגת עינין ונשמה לנשמה לנשמת האור פנימי שבשבברי לוחות וכלים דלקה נקרא נשמה לנשמה שהוא כפי הנשמה כן הוא נשמה לנשמה, והאבני שיש טהור הם לקביל תרין עינין אלו שמקיפים אותם אך מ"מ נקראים אבני שיש טהור כי הרי מ"מ דבוקים באור מקיף זה ואור מקיף זה דבוק באור מקיף דחידה שהוא מקיפו ג"כ וביחידה לא שינה כלל תרין דמעין כי הוא אור מקיף השנה ואינו לפי ערה האור פנימי כלל שבבחי' רוח ונפש דהיגו עגולים וינשר ששם היתה השבירה שהם נגד ז' תחתונות פידוע, רק דהכא הי' במדת המלכות שהוא מדת העגולים שבין שר], אבל הנשמה היא נגד ג' ראשונות ששם לא היתה שבירה והאור מקיף הנה הוא כולו במדרגת אור הנשמה ואין חילוק אצלו ע"י השבירה כלל דלא שינה גבי' ושמשון הי' בעיניו מרפכה לעיני הש"י כפיכול והגיע להני תרין עינין ובקש לתקן הכל ולהשיג האור מקיף דחידה ועגולים, ובאמת הי' מדרגתו מדרגת האור מקיף דההון וכנ"ל אך מ"מ בקיש את שאינו שלו, כי סוד נשים נקריות שאמרו ז"ל (סוטה ג'): קשורה בו ככלב ופי' האריז"ל בשערתיקון העונות שהוא ב"ן דקליפה יעוש"ב, פירוש פידוע דיש ד' צירופים לשם הוי' שהשם הנה הוא כולל כל הבריאה כולה דהוא שם העצם דהש"י איך אורו מתפשט בכל ענפי הבריאה, כי הוא גוף האילן כולו כפודע דפירוש שם הוי' הנה ומהנה הכל והשם הוא כלי להחיות פידוע כמו שאנו קורין ראובן ורצוננו לחיות נפש פרטית ידועה וכן שם הוי' רצוננו חיות של כל הבריאה הנמשך מהש"י וד' אותיות אלו הם מכוננים לאור זה, וזה סוד מה שחילקו כל הד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשי' נגד ד' אותיות השם, וכן ד' פרצופים שבכל עולם ומילוי כל אות היגו מה שיש בכחה להתפשט ונעלם ונגוזה בתוכה וכשמתפשטת היא נגלה, והם ד' אופנים מילויים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שיש לשם הוי' פידוע הם ג"כ מתפשטים בכל העולמות בסוד מילויים כמו גוף האותיות ולהיות שם הוי' בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, וכמו דרך משל שכלל העולמות אצילות נגד הי' דשם ומ"מ יש בד' פרצופים שבו ד' אותיות השם וגם בכל פרצוף בפני עצמו ושכל השם ג"כ וכמ"ש בתיקונים כמה פעמים ובפרטות שם הוי' שבכל פרצוף הם מתחלקים הד' מילויים לד' הפרצופים וכידוע כל זה ואין כאן מקומו לבאר כל זה באר היטב, רק בכלל פי מילוי ב"ן הוא בנוקבא ר"ל אור הש"י המתפשט בכלי המקבל מצד שהוא מקבל להשפיע לאחרים שזהו מדת הנוקבא והמלכות פידוע התפשטות אור הש"י שם הוא ע"י השם הוי' במילוי ב"ן, ר"ל שהוא הנה ומהנה הכל ע"י התפשטות הנעלם במילוי זה שהוא נקרא כפילא ר"ל שהנעלם והמילוי הוא ממש כמו גוף האותיות בה"ה ו"ו ה"ה הם ממש רק כפולים והיו"ד נשתנית המילוי לו"ד אבל מ"מ הוא ג"כ מספר י' ור"ל שהתמלאות והתפשטות אותו האור הוא עוד פעם אור כמוהו ופי' כי ענין אותיות הוא המצאת ממציא כל לשון שחילק אנפני ההברות היוצאים מתוך הפה וקרא לכל אחת שם ידוע כדי שיוכל לבנות על פיהם התבנות איזה הברות ואותיות אם לא יהי' לכל הברה שם מיוחד, והנה בלשון הקודש האותיות הנקראות וציורם הנכתבות שנה ציור המציאם

ממציא הפתב פדי שיוכל להודיע ע"י זה המכונן שלו לאחר הרחוק ממנו ולדור אחרון מה שאין יכול להודיעו ע"י הדבור פל זה נקרא קודש פי ממקום קדוש יצאו, פי הנה בריאת העולם היינו שיהי' נבראים ומקבלים א"כ ראשית הבריאה הוא האותיות שעל פיהם הוא הקבלה שזה עצם ענין המצאת האותיות ציורם ושמותם שעל ידיהם יוכל הרב להשפיע חכמתו לתלמידו בדבור ובכתב [שהם סוד זו"נ תורה שבכתב ותורה שבע"פ כמ"ש במקום אחר], וכך הש"י גילוי אורו הוא ע"י צורת אותיות בהכרח שעל פיהם הוא גילוי הרצון שבלב לפועל, ואמנם גם במחשבה שבלב ומוח שינוי לומר אותיות מאחר שהגיע למדריגת גילוי במוחו ולבו והוא נגלה לשכל האדם עצמו הרי הוא נגלה בדרך אותיות ומיבות בהכרח שנגלה לו דבר כך וכך הרי הוא בעל גבול בכך וכך מיבות וכך וכך אותיות, רק שבמקור השכל והמחשבה טרם שהגיע לגילוי לאדם עצמו שהוא עדיין בלתי בעל גבול שם אין שינוי אותיות, וזה הוא מקור האין סוף שאין אנו יכולים לדבר בו ולא להתבונן רק מצד מה שהגיע למדריגת הגילוי להשגת אדם ביש מאין לשם הוא נגלה לבעל גבול א"כ בהכרח הוא הגילוי בצורת אותיות שהם פלים המלבושים גילוי ר"ל שאנו מבינים דרך משל השגה כך וכך הרי בהכרח יש בו ציור אותיות מה, נאות הי' דרך משל מורה על ראשית ההשגה כמו שהיא בהעלם גדול בדמות נקודה והי"ו פשהיא מתפשטת בדמות קו ומהם נבנים פל האותיות, ונמצא עיקר האותיות מצד התגלות שבמחשבה ולא שעיקר שמות האותיות הם מצד הדבור שבו הוא חלוקת הברות כמו שנתבאר, וכפי זה הכתב היא ציורים הסממיים לבד אמנם בלשון הקודש הכתב גם הוא קדוש עוד והמלות שהוא חבור יחד ואיך ינודע זה עוד למעלה מקדושת הלשון, פי הוא סוד ציור האותיות כפי מה שהם במחשבה ששם הוא בדרך ציור לבד שמחשבה זו היא נקודה ומחשבה זו כמו קו ומחשבה זו חבור נקודות וקוין ע"ד זה ומחשבה זו חבור ע"ד זה, והם בכלל כ"ב מיני ציורין מתחלקים שפל אחת ציור מחשבה פרטית כענין אות ומאידה ציורים מתחברת מחשבה שלקמה והיא תיבה ומפמה מיבות ענין, ולכן אמרו (בר"ר פי"ז) נובלות חכמה כו' תורה שבכתב היא מחכמה נפקת שהוא המחשבה דשם שינוי ציורין וכתב, והוא למעלה מהדבור שאח"כ פשהיא מוציא מה שבלב לפועל גם הברות הפה שהוא פח המוציא מחשבתו לפועל לגלות לזולת היא פלוה מכ"ב מיני הברות כפי הציורין שיש במחשבה, וכל אלה קדוש יצאו ממקור פנימיות הש"י העולמות פי הוא הנותן פח למחשבה לחש ולדבור לדבר וממנו הפל, ולשון הקודש הוא אור פנימי דמחשבה ודבור דהש"י כמ"ש לצרף אותיות שנתבאר בהן שמים וארץ, (ברכות נ"ה) פירוש פי בדבר ד' שמים נעשו פל דבור הוא באותיות ועולם העשי' הוא דבור דהש"י והאותיות שבדבור וכן הולכים העולמות למעלה כפי מדרגת האותיות ממחשבה ורצון וכבודע ונהו מצד הפנים, ושאר לשונות הם מצד אחרים כמו לשין ארמית שהוא אחרים כבודע ויש אחרים דאחרים וכן הכתב וכמבואר זה במקום אחר ואין כאן מקומו, רק מענין כתב ולשון הקודש שהכרת פל אות מורה על ציור מחשביי פרטי והוא פח פרטיי מן המחשבה העליונה שהוא פלל, וכידוע בספר יצירה איך חלק פל הכ"ב אותיות וביאור פחותיהם שהם מושלים עליהם בעולם שנה נפש שנה פלל הבריאה זמן ומקום שהוא הפלי קבול ונפש שהוא פח הקבלה שבפלי קבול, ובהם יש כ"ב חלוקות אולם שהם נמשכות מכ"ב צורי אותיות דגילוי יש מאין מרצון הש"י,

ובניאורם הוא בִּיאור פֶּל הַס' יְצִירָה שֶׁהִפִּיר בּוֹ אֲבָרָהָם אַע"ה שֶׁהוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִפִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ הַפֶּרָה גְּמוּרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹרָא בְּעוֹלָם שֶׁכָּל הַנְּבָרָאִים מִמֶּנּוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (ב"ר פי"ב) עַל פְּסוּק בְּהַבְרָאָה בְּאֲבָרָהָם כִּי שֶׁנֶּרֶשׁ עֲנִינוּ הוּא הַבְּרָאָה שֶׁל כָּל הַבְּרֹאִים ית', וְלִכְךָ הוּא הִפִּיר בְּסִפְרֵי יְצִירָה שֶׁהוּא חִקִּיקַת דְּבָרֵי חֲכָמָה וּמְחַשְׁבֵּתוֹ שֶׁל הַש"י שַׁע"י יֵצֵר הַפֶּל, וְשֶׁם נֶאֱמַר כִּי הַפֶּל בְּאוֹתִיּוֹת וְגַם בִּי סְפִירוֹת שֶׁהֵם ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת כּו' שֶׁבָּהֶם כּו' פִּירוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת הֵם הַפְּלִים וְהִי סְפִירוֹת הֵם הָאוֹרוֹת שֶׁבְּכָלֵם, וְכִידוּעַ מְסוּד הַמְּלַבּוּשׁ שֶׁהוּא הָאוֹתִיּוֹת וְהֵינּוּ שֶׁהֵם לְבוּשׁ לְאוֹר וּמְצַמְצָמִים הַמְּחַשְׁבָּה דְּרַךְ קוּיִם וְנִקְוֹדוֹת בְּעֲלֵי גְבוּל וְלִכְךָ הֵם נַעֲשׂוּ ע"י נִיתוּק הָאוֹר וְהַשְּׁאֲרַת הָרֵשׁוּמוֹת פִּידוּעַ וְהֵינּוּ דַע"י אוֹר הַבְּב"ת אֵין מְקוֹם לְהַגְבִּיל אוֹתִיּוֹת רַק נִיתוּק הֵינּוּ הַסְּתַלְקוֹת אוֹר הַבְּב"ת נִשְׁאָר מְקוֹם לְאוֹתִיּוֹת וְאֵין כָּאֵן מְקוֹם לְהַאֲרִיךְ בְּסוּד הַמְּלַבּוּשׁ מֵאַחַר שֶׁהוּא מְקַבֵּל הַר"י סְרוּג וְתַלְמִידוֹ וְהַרַח"ו לֹא הִזְכִּיר מִמֶּנּוּ דְּבָר וְנוֹדַע אֲזַהְרַת הַרַח"ו שֶׁלֹּא לְשִׁים עֵין לַמ"ש הַתַּלְמִידִים זוֹלָתוֹ עַל שֵׁם הָאֲרִיז"ל וְעִי זֹהַר הָרְקִיעַ ר"פ בְּרֵאשִׁית דְּנִשְׁמַר מֵהַר"מ פֶּאֶפְרֶשׁ לְדַבָּר מְזֵה] כִּי יֵשׁ גְבוּהַ מַעַל גְבוּהַ וְגְבוּהִים עֲלֵיהֶם שֶׁאֵפ"י שֶׁלְּגַבֵּי כָּל הַבְּרִיאָה כֹּלְהָ הָאוֹתִיּוֹת מְחַשְׁבֵּתוֹ שֶׁל הַש"י הוּא אוֹרָם חִיּוּתָם וְקִיּוּמָם מ"מ בְּחֻקְתּוֹ וּמְחַשְׁבֵּתוֹ שֶׁל הַש"י בְּעֲצָמוֹ יֵשׁ ל"ב נְתִיבוֹת, וְי' רֵאשׁוֹנוֹת הֵם אוֹרוֹת לַכ"ב הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כָּלֵם הֵם וְהַחֲכָמָה שֶׁהִיא הַמְּחַשְׁבָּה רֵאשִׁית הַגְּלוּיִ יֵשׁ מֵאֵין יֵשׁ בְּהַ ג"כ אוֹרוֹת וְכָלֵם הַיְשׁוּת הֵם הָאוֹתִיּוֹת וּמִצַּד שֶׁמְקַבְּלִים מֵאֵין הֵם הִי סְפִירוֹת שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ כָּלֵל לְצוּרַת אוֹתִיּוֹת: שֶׁנֶּרֶשׁ הַצּוּרוֹת הֵם י' ו' שֶׁהֵם הַנְּקוּדָה וְהָקוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה הוּא בְּנִין כָּל הַצּוּרוֹת [אַבְל הַשְּׁטֵר הַגְּמוּר אֵי אֶפְשָׁר לְצִיּוּרָה בְּאוֹתִיּוֹת הַמְּחַשְׁבָּה כִּי אִם הוּא מְתַפְשֵׁט לְכָל צַד עַד אֵין סוּף א"כ הִיא אֵין סוּף וְאֵינוֹ בַּעַל גְּבוּל וְצוּרָה כָּלֵל, וְאִם הוּא מְוַגְבֵּל מִכָּל ד' רוּחוֹתָיו הוּא נִקְוֹדָה וְהוּא י' אַבְל הָקוּ הוּא שֶׁמְבָרִיחַ מְקַצֵּה אֶל הַקְּצָה [מִדַּת יַעֲקֹב כְּנוֹדַע נִחְלָה כְּלִיבֵלִי מְצָרִים] רַק הוּא בַּעַל גְּבוּל מ"מ ב"ב צְדָדִים דְּרוֹחֵב], וְהֵם אָבוֹת לְכָל הַצִּיּוּרִים שֶׁבְּמְחַשְׁבָּה שֶׁהֵם נְבָנִים מִנְקוּדָה וְקוּ בְּהַכְרַח [וּבְסִפְרֵי יְצִירָה שֶׁא' ג' אֲמוֹת אַמ"ש דְּבָר מִצַּד הַנְּבָרָאִים מִן הָאוֹתִיּוֹת וְלֹא מִצַּד בְּרִיאַת וְהַתְּהוּוֹת הָאוֹתִיּוֹת עֲצָמָם], וְהֵאֵם הוּא הַה' וְא' בְּסִפְרָא דְּצַנִּיעוּתָא ה' דַּלִּי"ת הֵנוֹת כּו' פִּירוּשׁ שֶׁהִי"ו הוּא הַמְּשַׁכַּת הִי"ו ד' לְאוֹרָה וְהַד' הִיא הַמְּשַׁכָּה לְאוֹרָה וְגַם לְרוּחֵב וְאֵין רַבּוּי אַחַר רַבּוּי אֶלָּא לְמַעַט, שֶׁכָּל אוֹת הוּא צְמֻצוּם וְכָלִי הַמְּגַבִּיל וְרֵאשִׁית הַפְּרוֹת הַיְשׁוּת וּבַעַל גְּבוּל הוּא י' וְהַמְּשַׁכַּת הַיְשׁוּת הוּא הַגְּבִילָה יְתִירָה וְיֵשׁ הַמְּשַׁכָּה לְאוֹרָה וְהוּא הו' וְזֶהוּ מִדַּת הַזְּמַן וְהַשְּׁנָה כִּי כָּל הַמְּשַׁכָּה צָרִיךְ זְמַן לְהַמְּשַׁכָּה מֵרֵאשׁ הַנְּקוּדָה עַד סוּף (וְכֵן נְבִנָה הַזְּמַן מֵאוֹר הַשְּׁמֶשׁ הַהוֹלֵךְ מִמְזַרְח לְמַעֲרָב שֶׁהוּא קוּ הָאוֹרָה, וְקוּ הָרוּחֵב שֶׁמֶן הַצֶּפוֹן לְדָרוֹם הוּא הַמְּקוֹם הַמְּקַבֵּל לְאוֹר הַשְּׁמֶשׁ בְּכָל נְקוּדָה שֶׁהִיא יֵשׁ לוֹ קוּ רוּחֵב מְצָפוֹן לְדָרוֹם הַרְחוּק מְגוּף נְקוּדַת הָאוֹר וּמְקַבְּלוֹ וְכֵן הַד' שֶׁהוּא הַמְּשַׁכָּה לְאוֹרָה וְרוּחֵב הוּא הָעוֹלָם וְהַנְּפֶשׁ הוּא הִי שֶׁהוּא הַנְּקוּדָה וְהַעוֹבֵר שֶׁבְּתוֹךְ הַד' כְּמוֹ שֶׁיְתִבָּאֵר], וּבְהַמְּשַׁכָּה זֶה נֶעְלַם הִי"ו ד' כָּל עֵיקַר [שֶׁעֲדִינֵן בְּנִי"ו הוּא גְלוּי בְּרֵאשׁוֹן] שֶׁהִי הוּא הַיֵּשׁ מֵאֵין וְכָאֵן נִתְגַּלָּה יֵשׁ גְּמוּר מִכָּל צַד וְלִכְךָ הִיא נִקְרֵאת דְּלָה דְּלִית לָהּ מְגַרְמָה כְּלוּם פִּירוּשׁ שֶׁעֵיקַר קַבְּלַת הָאוֹר וְהַחִיּוֹת הוּא מִן הָאֵין וְע"י הַיֵּשׁ מֵאֵין, דְּרַךְ מְשַׁל בְּאֶדָם כְּשֶׁנוֹפֵל לוֹ אִיזָה מְחַשְׁבָּה בְּמוֹחוֹ וְהִיא קְשׁוּרָה וְסִתּוּמָה תַּחֲתִילָה עֲדִינֵן רַק מִתְגַּלָּה בְּמוֹחוֹ רֵאשִׁית הַגְּלוּי הֵינּוּ מְחַשְׁבַת כָּךְ וְכָךְ וְאַח"כּ הוּא מְמַשִּׁיכָה לְאוֹרָה וְגַם לְרוּחֵב, פִּירוּשׁ שֶׁמְתַפְשֵׁט וּמְתַרְחֶבֶת בְּכַמוֹת שֶׁהוּא הָאוֹרָה וְגַם בְּאֵיכוֹת וּמַהוּת שֶׁהוּא הָרוּחֵב וְאֵז כְּפִסְקָה הַמְּחַשְׁבָּה

ואין לה עוד להמשך, רק שהיא מולדת מחשבה אחרת ואז היא נקראת ה"א כמ"ש בזוהר
שהוא לאחר שקיבלה העופר בתוכה שהוא ה' תוף ד' ובכחה להוליד עוד י' ראשית
והתחלה למחשבה אחרת, ולקף ד' הנות עד שלא נקראת אם ולא קבילת עובר אבל מצד
קבלת העופר נקראת ה' והיא אם להוליד עוד, ולקף שורש צורות המשכת המחשבה
(שהם צורת האותיות פנ"ל) הם יו"ד והדל"ת יש י' בתוכה היינו העופר שמולדת עוד
פעם יו"ד ולקף הם יו"ק אבות ואמות כל הצורות והם ב' ההי"ן כמו ב' אבות שהם י' ו'
כי מן ה' נמשך תקיף ד' ולקף מלוי ה' הוא יו"ד כי פירוש מילוי היינו מה שאינו מפורש
רק הוא בכת להתמלאות פך והי' מתמלאת לני"ו וגם לד' וזו הדל"ת היא המולדת הני"ו,
והיינו כי התפשטות לאורך ורוחב יש מיד בנקודה והיינו מיד שתפול מחשבה סתומה
בלבו הוא מתבונן בה באורך ורוחב פירוש בכמות ואיכות כמו שנתבאר ואח"כ היא
מתפשטת לאורך אותה תבונה סתומה והיא הני"ו הנולד מן ה' ראשונה ואח"כ מתרחבת
לרוחב ונעשית ה' אחרונה להוליד י' אחרת, דרך משל פשמתחיל לחשוב לבנות בית
ואח"כ מתבונן בו בכמות ואיכות ואח"כ מאריך במחשבתו לעמוד על כל פרטיו ואח"כ
הוא השלמת כל מה שיש לחשוב בזה ואז נולד אח"כ מחשבה אחרת, פך ה' ד"מ מחשבת
בריאת העולם אצל הש"י ויקו"ק הם שורשי ואבות ואמות כל הבריאה שמהם נולדו כל
הצורות והתמונות שבהם נבראו שמים וארץ וכל הנבראים שהיו פולם חקוקים
במחשבתו של הש"י וקף עלו במחשבה לפניו, והם ד' אותיות במחשבה על דרך הנזכר
ובכלל מן המחשבה עד סוף המעשה ג"כ חלוקים לד' אלו פידוע מד' עולמות אבי"ע
שהם נגד מחשבה ורצון וכחות הפעולה וגמר הפעולה שהוא ג"כ ממש דוגמת ד' חלוקות
דמחשבה עצמה שנתבאר, וד' חלוקות אלו הם ג"כ בכל אלו הד' הנזכרים ע"ד משל
במעשה שבנה בית יש ד' חלוקות תחלה קונה עצים ואבנים חומרים המצטרפים לבית
ואח"כ משפם ומתקנם אלו לכתלים ואלו לתקרה וזה לרצפה וכיוצא בו ואח"כ עוסק
בבנין ואח"כ נגמר ונעשה בית, וכן בכלל הד' תקינות וידיעות שיש בכל דבר שהם רמ
צורה פועל תכלית הם ד' מדרגות הנזכרים שכח שפח הפועל שבנפעל הם ב' האבות
והנפעל הם ב' האמהות הנזכרים והצורה הוא פח הפועל שבחומר ומקורם הם ד' אותיות
ההני' שיו"אבות וב' ההי"ן אמהות פנזכר למעלה: ודברים אלו עמוקים ארוכים ורחבים
ומבוארים למבין ואי אפשר לבאר הכל רק למי שזכה והאיר השי"ת עיניו לחזות בנועם
ד' איהו כל עלילות מצעדי גבר ותחבולותיו מחשבתו ורצונו הכל כאשר לכל הוא נמשך
מאמיתות מחשבתו ורצונו של הש"י והוא רק פגרון ביד החוצב בו, ומפל מחשבות
ופעולות אדם נוכל לעמוד ולהתבונן על מחשבות ופעולות הש"י איהו הם פענן מבשרי
אחזה אלו"ק שיש בזה ב' אופנים, והם הרמוזים בלשון הכתוב בצלמנו פדמותינו דידוע
דצלם דכורא ודמות נוקבא פירוש דהוראת דמות היינו כמו אדם המצוייר על הפנתל
שאין בו מגוף האדם אבל צלם הוא ממש מגוף האדם וכדרך שא' בב"ב (נ"ח) נסתפלת
בדמות דיוקני בדיוקני עצמה כו' כמ"ש שם הכל בפני אדם פקוף בפני אדם והם דמות
לבד ואדם נקרא צלם שהוא דכורא דהיינו פח הפועל עצמו ודמות נוקבא ניקר רק פח
הפועל שבנפעל, וזהו באספקלריא שאינה מאירה מי שמתבונן במשלות ע"י מבשרי
אחזה אלו"ק שבדרך משל כמו שרואה בגוף האדם פך מתבונן למעלה כפיכול פידוע
משלות כאלו בספרים, אבל אספקלריא המאירה הוא שזוכה ורואה בבשרו אלו"ק ממש

שְׁכַל פְּעוּלוֹת וְעִינֵינִים שְׁבִגוּף הַפֶּל חֶלֶק אֱלוֹ"ק מִמֶּשׁ הוּא הַפּוֹעֵל, וְזֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין זֶה הַדְּבָר לְכֹה שֶׁאֵז"ל (סִפְרֵי מִטּוֹת) וְזָכוּ לָזֶה כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּקָרִיעַת יָם סוּף כַּמְשׁוֹ"ל רְאֵתָה שְׁפָחָה כּו' וּמְכִילֶתָא בְּשִׁלְחַ) כִּי בְּנֶלְמָ רָאוּ בְּאֶסְפֶּקֶלֶרְיָא הַמְּאִירָה, מִשָּׂא"כ יְחֻזְקָאֵל וּמ"מ גְּדֻלָּה מַעֲלַת יְחֻזְקָאֵל שְׁשֵׁם הִי רַק לְפִי שְׁעָה וְכַרְגַּע בְּעַת שְׁאֲמָרוּ פְּסוּק זֶה אֵלֵי וְאֲנֹהוּ וְתִיכְף נֶעְלַם וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר יֵשׁ מַעֲנִין זֶה שְׁיֻכַּל לְזַפּוֹת לְרֵאֵי פְּרָגַע וּג"כ בְּקִנְיֹן, וְזֶה הִי רַק אֲצֵל מִשְׁרַע"ה שֶׁהִי אֲצֵלוֹ בְּקִנְיֹן פֶּה כְּמוֹ שֶׁאֵז"ל וְלָכֵן אֵז"ל שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת כּו' דִּמְמַשׁ כֹּל פְּעוּלוֹתָיו הִי מְפֹרֶשׁ לְעֵינָיו כִּי הַפֶּל חֶלֶק אֱלוֹ"ק הַפּוֹעֵל וּמְדַבֵּר מְקַרְבוֹ, אֲבָל בְּדוֹרוֹת הֶלְלוּ עַל זֶה אֲמָרוּ בַּפ"ק דְּב"ב (י"ב:) חֲכָם עֲדִיף מִנְּבִיא כִּי הֵרָאֵי מַעֲיָנִים מִיְּחוּס לְמוֹחַ כְּיָדוּעַ וְכֵן מִיְּחוּס הַחֲכָמָה לְרֵאֵי כַּמְש"נ וְלְכִי רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְגַם לְנְבִיא לְפָנִים יִקְרָא הַרְוָאָה, וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין רֵאֵי לְרֵאֵי כִּי הַנְּבִיא הוּא כְּשֶׁהוּא בְּקִנְיֹן הֵינּוּ שְׁכָבֵר עֶבֶר כֹּל הַמְדַרְגּוֹת מִתְחַלֶּת הֵרָאֵי בְּמַחְשָׁבָה שְׁבַמּוֹחַ עַד סוּד וּגְמַר כֹּל הִי מְדַרְגּוֹת, וְזֶה נִקְרָא שְׁהוּא אֲצֵלוֹ בְּקִנְיֹן פֶּה כְּמוֹ שְׁהוּא בְּרֵאֵי וְלִכְף יֻכַּל לֹמַר כֹּה אָמַר ד' אוֹ זֶה הַדְּבָר אֲבָל הַחֲכָמָה הוּא הֵרָאֵי לְבַד שְׁהוּא פְּרָגַע וְאַח"כ חֶלֶף הֶלֶף פְּנ"ל, כִּי הֵם ג' מְדַרְגּוֹת כְּלִשׁוֹן רַז"ל עֵין רוּאָה וְלֵב חוֹמֵד וְכִלֵּי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִים וְהַחֲכָמָה הוּא כְּשֶׁעֲדִינֵי בְּמְדַרְגַת עֵין רוּאָה לְבַד וְלֹא נִתְפָּשֵׁט עַד לְסוּף וּמ"מ זֶה עֲדִיף, וְהוּא ע"ד שְׁנֵא' טוֹב מְרָאָה עֵינִים מִהֶלֶף נֶפֶשׁ וְאֵז"ל בְּפֶרֶק יוֹהֲכ"פ (ע"א:) טוֹב מְרָאָה עֵינִים בְּאֲשֶׁה יוֹתֵר מִגּוֹפּוֹ שֶׁל מַעֲשֶׂה וְכִף דְּרָשׁוּ רַז"ל בַּכ"מ הַהֲלִיכָה כַּמ"ש בַּפ"ק דְּבִרְכוֹת (י"א) בְּלִכְתָּהּ בְּדֶרֶךְ פֶּרֶט לְחֶמֶן וְהֵינּוּ כַּמ"ש בְּרִישׁ קִדּוּשֵׁין בְּלִשׁוֹן דְּרֶךְ וּבְעִירוּבֵין (ק:) עַל פְּסוּק וְאַיִן בְּרַגְלִים וּשְׂאָר דְּוֹכְתִי, וְהֵינּוּ כִּי כֹל הַלִּיכָה תְּנוּעָה וּפְעוּלָה וּבְכָל פְּעוּלָה יֵשׁ יְחוּד דְּפְעוּלָה וְכַח הַפּוֹעֵל שְׁהוּא יְחוּד קוּב"ה וּשְׁכִינָתָי שֶׁא' בְּזוּהָר עַל חֲנוּף תּוֹפֵר מְנַעֲלִים וּמִיְּחֻד יְחוּדִים (ע"י יל"ר בְּרֵאשִׁית) כִּי בְּכָל פְּעוּלָה אֲפֹשֶׁר לְיִיחָד יְחוּדִים לְמִי שְׁמִפִּיר וְיִוְדַע שְׁכַח הַפּוֹעֵל שְׁבוּ וְהַפְּעוּלָה עֲצָמוֹ הַפֶּל מִהַש"י, וְטוֹב מְרָאָה עֵינִים כּו' הֵינּוּ כְּמוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי עַמְש"נ טוֹב שֵׁם מִשְׁמֵן טוֹב וּבְדַרְז"ל טוֹב שֵׁם טוֹב כּו' שְׁהוּא כַּמ"ש בְּבִרְכוֹת (ז:) גְּדוּלָּה שְׁמוּשָׁה שֶׁל תּוֹרָה יוֹתֵר מְלִימוּדָה דְּשִׁמּוֹן הִיא חֲכָמָה וְהוּא לְיְמוּדָה וְשִׁמְיָה שֶׁל תּוֹרָה הֵינּוּ הַחֲשֵׁק וְהַשְׁתַּוְקָאוֹת שִׁישׁ לוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה וְזֶה נִקְרָא שֵׁם וְזֶה גְּדוּל יוֹתֵר, וְכַמ"ש בְּשַׁר"ת עַל פְּסוּק כִּי בִי חֲשֵׁק וְזֶהוּ הַנִּקְרָא רֵאֵי שְׁבַמּוֹחַ וְכֵן בְּמוֹחַ עֲצָמוֹעֲצָמוֹ יֵשׁ רֵאֵי וּגְמַר מַעֲשֶׂה וְכַנ"ל דֵּהַד' מְדַרְגּוֹת יֵשׁ בְּמַחְשָׁבָה עֲצָמָה ג"כ וְלַעוֹלָם הֵרָאֵה שְׁהוּא הַתְּחַלֶּת לְיִדַת הַמַּחְשָׁבָה בְּמוֹחַ וְהַשְׁגַּת הַמוֹחַ יוֹתֵר גְּדוּל מִן הַגְּמַר כִּי בְּגַמַר יֵשׁ גְּבוּל אֲבָל בְּחֲשֵׁק אֵין לוֹ גְּבוּל, וְזֶה נִקְרָא מְרָאָה עֵינִים שְׁהוּא הַשְׁגַּת הַמוֹחַ וְזֶה גְּדוּל יוֹתֵר מִלֵּב חוֹמֵד וְלֵב חוֹמֵד גְּדוּל עֲצָמוֹ יֵשׁ רֵאֵי מְדַרְגּוֹת יֵשׁ, בְּמַחְשָׁבָה יוֹתֵר מְפִלֵי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִין (וְלִכְף תּוֹרָה גְּדוּל מִתְפַּלֶּה שְׁתוֹרָה נִקְרָאת מְרָאָה עֵינִים וְתִפְלָה הֶלֶף נֶפֶשׁ וַאֲכַמ"ל בְּזֶה הַפְּלוּגְתָּא פ"ק דְּשִׁבְתָּ (ו') דְּמַר סָבַר מִסִּיר אֲזִנּוֹ כּו' וּמַר סָבַר זְמַן תּוֹרָה לְחוּד], וְזֶה שֶׁאֵז"ל (בְּחֻגִיגָה) בֶּן עֲזַאִי הֲצִיץ וְנָתַתּוּ וְעָלְיוֹ הַכְּתוּב אֵימַר יְקָר בְּעֵינֵי ד' הַמּוֹתָהּ וּגו' כַּמ"ש בִּיבְמוֹת (ס"ג:) א"ל לְבָן עֲזַאִי אֲתָה נָאָה דּוֹרְשׁ וְאֵין אֲתָה נָאָה מְקַיִים דְּקִדְשׁ וְלֹא נְסִיב וְלֹא עָשָׂה גּוֹפָה שֶׁל מַעֲשֶׂה דֵּהֵינּוּ הֶלֶף נֶפֶשׁ וְהַשִּׁיב נֶפֶשׁוֹ חֲשֵׁקָה בְּתוֹרָה דֵּהֵינּוּ מְרָאָה עֵינִים וְזֶהוּ הֲצִיץ לְבַד, מְשִׁי עֲקִיבָא נְכַנְס בְּשִׁלּוֹם וְיֵצֵא דֵּהֵינּוּ הֶלֶף שֶׁהִי מְצַלִּיחַ עַד הַגְּמַר מַעֲשֶׂה וְכַמ"ש בְּהַרְוָאָה (ס"א) כֹּל יְמֵי הֵייתִי מְצַטְעֵר מִתִּי יְבוֹא לְיָדִי וְאַתְּיִמְנּוֹ שֶׁהִי חוֹשֵׁק מְכָל דְּבָר שִׁבְיָאֲנוּ לְיָדִי גְמַר מַעֲשֶׂה, אֲבָל בֶּן עֲזַאִי נִסְתַּפֵּק בְּרֵאֵי לְבַד וְעַל זֶה נֶאֱמַר יְקָר בְּעֵינֵי ד' פִּירוּשׁ שְׁגַם עֵינֵי הַש"י כְּבִיכּוֹל זֶה לְעוֹמֵת זֶה הֲצִיץ

בו פָּדָרָה שא' בְּבוֹנוֹת יְרוּשָׁלַיִם מִסְקָרוֹת עֵינַיִם וּא' הַסָּבִי עֵינַיִךְ שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי אִף לֹא
הִי"ל עֶסֶק בְּעוֹלָם הַעֲשִׂי' כִּי הָרָאִי לְבַדָּה בְּלֹא מַעֲשֵׂה חֲזָקָה שֶׁם יוֹתֵר וּכְמִשׁוֹ"ל (בְּמִד"ר
פִּי"ד) עַל פְּסוּק לֹא יִרְאֵנִי וְגו' הֵא בְּשִׁעַת רוֹאִין וְזֶהוּ יִקָּר וְגו' שְׁדָבָר יִקָּר וּמִשְׁנֹפֶח בְּעֵינֵי
ד' דִּינִיקָא בְּמִדְרַגַּת מִרְאֵה עֵינַיִם, מִיתְתֵּן וְגַם עַל רַע"ק דְּרִשׁוּ רַז"ל (רַבָּה חֲסֵת) וְכָל יִקָּר
רְאֵתָה עֵינֵי זֶה רַע"ק וְחִבְרִיו כִּי גַם הוּא הִגִּיעַ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר שֶׁהוּא סוּד הָעֵינַיִן בְּנִזְפָּר
לְמַעַלָּה וּכְמ"ש לְמַעַלָּה שֶׁהוּא בְּסוּד הָא' וְתָרִין יוּדִי"ן שְׁבוּ הֵם הָעֵינַיִן שֶׁהוּא הַחֲכָמָה
כְּנ"ל], וְכִידוּעַ בְּעֵץ חִירָם [רִישׁ שְׁעַר מֵינִן נֹקֵבִין וּמֵינִן דּוֹכְרִין] כִּי ב' יוּדִי"ן הָאֵל"ף הֵם
סוּד מ"נ וּמ"ד יְעִינִין שֶׁם בְּפָנִים וּפְרִוּשׁ מֵינִן נֹקֵבִין וּמ"ד הֵם הַחֲשֵׁק שֵׁישׁ בְּדָכָר וּנְוִקָבָא,
וְאִזְ נִקְרָא מִים מִים שֶׁעֲדִינִין לֹא הִגִּיעַ לְצוּרֹת אוֹתִיּוֹת דִּהֵינּוּ גָמַר פְּעוּלָה שְׂאִז נִקְרָא אֲבָנִים
כְּמ"ש לְמַעַלָּה, וְא"ל אֵל תֹּאמְרוּ כו' דְּכֹתִיב דּוֹבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנַגֵּד עֵינֵי פְּרִוּשׁ כְּמ"ש
(אָבוֹת פ"ג) כֹּל מִי שֶׁחֲכָמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו אִין חֲכָמָתוֹ מִתְקַיֵּימַת וְהֵינּוּ לֹא יִכּוֹן לְנַגֵּד
עֵינֵי דִינִיקָא שְׁגַם רְאֵינִי עֵינַיִן נִסְתַּלַּק, וְזֶה נִקְרָא דּוֹבַר שְׁקָרִים פְּרִוּשׁ דְּבוּר הוּא גָמַר
הַפְּעוּלָה כִּידוּעַ וְשְׁקָר יָדוּעַ בְּזוּהָר בְּרִישׁ הַהֲקָדְמָה דְּק"ר אֶתְנוּן דְּשִׁיקָרָא וְהֵשׁ' יִסְוֵדָא
דְּקִשׁוּט כִּידוּעַ דֵּשׁ' רוּמְזוֹ לְתַלְתָּ אֲבָהוֹן שֶׁהֵם נִגְדָּה ג' רֵאשׁוֹנוֹת הֵינּוּ הֵגַם דְּרוּמְזוֹ לְחֻסְדָּ גְבוּרָה
תְּפָאֲרַת כִּידוּעַ רוּמְזִים ג"כ לְג' רֵאשׁוֹנוֹת דְּנֻקְבָא שֶׁהֵם נַעֲשִׂים אֲצֵלָה ג' רֵאשׁוֹנוֹת וּאֲכַמ"ל
זֶה] דִּהֵינּוּ מִרְאֵה עֵינַיִם וּק"ר הֵם נִגְדָּה ד"ה כְּמ"ש בַּפַּע"ח רִישׁ שְׁעַר הַשְּׁבַת בְּסוּד שְׁדָה
ע"ש דְּהֵרִי"ש, דְּנוֹגְמַת הַדָּל"ת [וּכְמִשׁוֹ"ל (וִיק"ר פִּי"ט) אִם אֵתָה עוֹשֶׂה ד' רִישׁ מִחְרִיב
הָעוֹלָם מֵאֲחַד אַחֵר], וּלְכַתֵּר דְּקַבִּילַת עוֹבְרָה נַעֲשֶׂה אֲצֵלָה ק' וְגַם הֵרִי"ש פְּרִוּשׁ כְּמוֹ
דְּל"ת עַל שֶׁם דְּלוֹתָה דִּהֵינּוּ שֶׁמִּשְׁתַּוְּקַת לְטוֹב, אוֹ לְרַע רַק שְׁפָרַע הַקוּ"ף קוֹדֵם כִּי, אִין
לֵה מִלּוּי וְאִין אֲדָם מִתְּנַחֲצֵי תֵאָוֹתוֹ בִּידוּ, (קַה"ר פ"א) וְאֵעִפ"י שְׁגַם בְּחִירָה אִז"ל בּוִיק"ר
(פִּכ"ב) אוֹהֵב מְצוֹת לֹא יִשְׁבַּע כו' הֵינּוּ שְׁרוּצָה יוֹתֵר אֲבָל מ"מ יֵשׁ לוֹ ג"כ שְׁבִיעָה
וְהִסְתַּפְּקוֹת וְשִׁמְחָה בְּחֻלְקֵי וּכְמִשׁוֹ"נ יִשְׁמַח לֵב מִבְּקָשֵׁי ד' שְׁגַם בְּעוּדוֹ מִבְּקָשׁ יֵשׁ לוֹ שְׁמֻחָה
מִשָּׂא"כ בְּתֵאָנַת הוּא לְעוֹלָם רַעֲב וְחֹסֵר כְּמ"ש (סְנוּפָה נ"ב:) מִשְׁבִּיעֵי רַעֲב וְהֵרִי"ש
מֵאֲנוּחַרְתָּ לֵק': וְעוּד דְּבָרִים בְּגוּ, כִּי אִז"ל בְּשִׁבְתָּ (ק"ד) ק' קְרוּשׁ ר' רִשָּׁע וְהֵינּוּ כִּי
הִרְשָׁעוּת רַק בְּחֲשֵׁק וְרִצּוֹן לְעַבְרָה דְּבִמַּעֲשֵׂה בְּלֹא מַחְשָׁבָה אִין נַעֲנֵשׁ דְּאֵנְס רַחֲמָנָא פְּטְרִי
אִף מַגְלוֹת וְכֵן בַּע"ז אָמְרוּ בְּסִנְהֵדְרִין (פ"ז) אֵנוּס הוּא וְכֵן בְּג"ע בְּכַהֲאֵי גְוֹנָא דְּאֵנוּס הוּא
שְׁלֹא הִי"ל לְחֻשׁוֹב שְׂזָה עֲבִירָה, וְרַק בְּשׁוֹגֵג צָרִיף פְּפָרָה דִּהְוָה לִי לְמִידַע וְלֹא שֶׁם
מִחְשָׁבָתוֹ וְלָבוֹ לְדַקְדָּק וְהֵינּוּ דְּגוּף הַמַּעֲשֵׂה מְסוּדְרַת וְעוֹמְדַת כֶּף וְכִמוֹ שֶׁאִז"ל שְׁבַת(שְׁבָא
ל"ב) כִּי יִפּוֹל הַנּוֹפֵל רְאוּי הִי זֶה לִיפּוֹל מִשְׁשַׁת יִמ"ב אֲלֵא שְׁמַגְלִינִין כו' וּכ"א (סְנֵהְדְרִין
ק"ז) רְאוּי' בֵּת שְׁבַע לְדוּד מִשְׁשַׁת יִמ"ב וְהֵינּוּ לְכִי שְׁדַהֲמַע"ה עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה נְתַפְרָסֵם כֵּן,
וּבְאֵמַת כֵּן יִתְפָּרַר לְעֵתִיד עַל כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיזְנוּרְפוּ וְיִתְלַבְּנוּ כְּמוֹ שֶׁאִז"ל בְּשִׁבְתָּ
(פ"ט:) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשִׁנַּיִם הִלְלוּ שְׁפִדוּרוֹת וּבָאוֹת מִשְׁשַׁת יִמ"ב כְּשִׁלְג יִלְבִּינוּ, וְהֵינּוּ
דְּמֵאֲחַר שְׁאֵמִיתוֹת רִצּוֹן הִש"י כֶּף הֵנִי כְּמוֹ עֲבִירָה לְשִׁמָּה בְּנִזְרִ (כ"ג:) וּכְמ"ש עַת לְעֵשׂוֹת
לְד' הַפְּרוּ תוֹרְתָהּ וְאֵע"ג דִּהוּא נְתַפְנוֹן לְתֵאָנַת עֲצָמוֹ הֵנִי כְּכַפּוּהוּ וְאֲכַל מַצָּה יֵצֵא (ר"ה
כ"ח).

(וְאָמְרוּ בַּפ"ק דְּפִסְחִים (ח'.) דְּבִישְׂרָאֵל גַּם כְּשִׁמְתַּפְנוּן גַּם לְהֵנָּאת עֲצָמוֹ וּבּוֹדֵק חֲמִין
לְבַקֵּשׁ מַחֲסַת מִקְרֵי צְדִיק גְּמוּר, וּלְכַף הַק' דִּהֵינּוּ הַמִּלּוּי זֶה נִקְרָא קְדוּשׁ כְּמִשׁוֹ"ל (חֻלוּיִן
ז:) יִשְׂרָאֵל קְרוּשִׁים הֵם אִפִּי הַבְּעָלִי עֲבִירוֹת (דְּבֵאוּ"ה פְּהֵאֵי גְוֹנָא לֹא מְהַנִּי פְּדֵאֵי בְּרִישׁ

ר"ה] שְׁמִילוּי הַרְצוֹן שֶׁלָּהֶם אִפִּי' לַד"ע מִקְרֵי קְדוּשָׁה וְכַמ"ש בַּע"ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל דָּאִין לָהּ בִּטּוּל יִלְפִינּוּ מִקְדוּשַׁת מִזְבֵּחַ ע"ש בַּע"ז (נ"ב) וְהֵינּוּ דַע"ז שְׁעֵשָׂה יִשְׂרָאֵל וְדַאי אִינוּ בְּאֵמֶת אֶלָּא לַעֲבוּדָה לַד' אֶלָּא שְׁבַעוּה"ז אֵין נִגְלָה עֲדֵינּוּ זֶה הַהִפְרָה הַבְּרוּרָה דְּכָל מַעֲשֵׂי יִשְׂרָאֵל הַכֹּל פְּעוּלַת ד' מִמֶּשׁ שֶׁהֵם חֵלֶק אֱלוֹ"ק וּמ"מ גַּם עַל הַמַּחְשָׁבָה לְבַד אֵין נֶעֱנֵשׁ כְּמוֹ שְׂאוּ"ל (קִדּוּשֵׁין מ) מַחְשָׁבָה רְעָה אֵין מְצַרְפָּה לַמַּעֲשָׂה וְהֵינּוּ רַק בְּיִשְׂרָאֵל כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִּי פ"ק דְּפָאָה] וְהֵינּוּ דְאִמְיָתוֹת עוֹנָמְק רַאשִׁית דְּמַחְשָׁבַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא רַק לַעֲשׂוֹת פְּרָצוֹן הַש"י וְכַמ"ש הַרְמַב"מ (בפ"ב מה"ג) בְּטַעַם כּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שִׂיאֵמַר רוֹצֶה אֲנִי, וְהַמַּחְשָׁבָה רְעָה נוֹלְדָה מִן הַיִּצָר שִׂיּוּשֵׁב עַל ב' מִפְתָּחֵי הַלֵּב (בְּרַכּוֹת ס"א).

(וְכַמִּש"נ יִצָר לֵב הָאָדָם רַע וְכַמ"ש (ש"ם י"ז) גְּצוּי וְיָדוּעַ שֶׁרְצוֹנֵינוּ כּו' שְׂאוּר שְׁפַעֲסָה כּו', וְבַעוּה"ז שְׁנִיתָנָה הַבְּחִירָה בְּמַעֲשָׂה לְכַף הַעוֹנֵשׁ פְּשַׁבָּא הַמַּחְשָׁבָה לִיְדֵי מַעֲשָׂה שְׁבַמַּחְשָׁבָה יֵשׁ בּו' ב' מִיְנֵי מַחְשָׁבוֹת דְּטוֹב וְרַע וּבְכַחוֹ לְהַגְבִּיר הַטּוֹב וְלַעֲכָב הַמַּעֲשָׂה וּלְכַף אֵין נֶעֱנֵשׁ עַל הָאֲנָס שֶׁלֹּא הִי' יוֹדֵעַ בְּמַחְשָׁבָתוֹ הַטּוֹבָה לַעֲכָב, וּלְכַף הַר' אַחַר הַק' דְּאַחַר הַמִּילוּי בְּמַעֲשָׂה או' ר' רְשַׁע נִקְרָא רְשַׁע עַל הַמַּחְשָׁבָה וְהַרְהוּרֵי עֲבִירָה וְלֹא מִקְדָּם הַמַּעֲשָׂה וְגַם לֹא עַל הַמַּעֲשָׂה רַק עַל הַרְצוֹן, וְאֲמַנָּם זֶהוּ בַעוּה"ז דְּנִקְרָא עוֹלָם דְּשִׁקְרָא דְּפִי' ש"ק"ר' הֵינּוּ שְׁמַחְבֵּר יְסוּדָא דְקִשׁוּט הֵינּוּ מַחְשָׁבָה וְחַשְׁק טוֹב עִם חַשְׁק וּמִילוּי דְרַע שְׁדָבֵר זֶה אִינוּ אֵמֶת כָּלֵל שְׂאֵי אֲפָשֵׁר זֶה לְהִיּוֹת שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שִׁסּוּדוֹ בְּטוֹב רַק עֲנַפְיוֹ נוֹטִים לְמַקּוֹם טוֹמָאָה כְּמִשְׁלַל רז"ל שִׁיתְעַרְב וְיִתְהַפֵּף לְטַמָּא וְרַע, וְזֶהוּ סוּד הַיְדִיעָה וּבְחִירָה שְׁתִּירֵץ בּו' הָאֲרִיז"ל בְּסוּף סֵפֶר ד' מֵאוֹת שְׁקָל פְּסָף דִּהַיְדִיעָה בְּמַקּוֹם אַחַר וְהַבְּחִירָה בְּמַקּוֹם אַחַר ע"ש לְשׁוֹנוֹ וְגַם בְּסִיף הַזִּוְהָר חֲדָשׁ מְזָה ע"ש וּבְאֲרִנוּהוּ בְּמַקּוֹם אַחַר דְּר"ל מִמֶּשׁ תִּירוּץ הַרְמַב"מ שְׂאִין יְדִיעַתְנוּ כִּידִיעַתוֹ, וְלִידִיעַת הַש"י אֵין הַבְּחִירָה מִכְחַשַׁת כָּלֵל אַעֲפ"י שֶׁהִיא הַיְדִיעָה וְאִי אֲפָשֵׁר לֵב' הַפְּכִים בְּנוֹשָׂא אַחַד זֶהוּ לְגַבִּינוּ אֶבֶל לְגַבִּי הַש"י אֲפָשֵׁר וְכַמ"ש בְּהַקְדַּמַת סֵפֶר גְּבוּרוֹת ד' בְּעִנְיָן גַּם בְּשִׁנֵּי הַפְּכִים יַעו"ש דְּלְגַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּרַף מְשַׁל הִי' עֲמִידַת הַשְּׁמֵשׁ וּלְגַבִּי כָּל הָעוֹלָם הַלִּיכְתָּה יַעו"ש, וְכֵן לְגַבִּינוּ הַבְּחִירָה וּלְגַבִּי הַש"י הַיְדִיעָה וּבְאֵמֶת לְגַבִּי הַש"י אֵין מְקוֹם לְבְחִירָה וְלְכַשְׁנוּכָה לְהַתְגַּלוֹת אֱלֻקוֹת כ"כ עַד שִׁיְהִי הַשְּׁגָתֵנוּ כְּהַשְּׁגָתוֹ ית' וְכַמ"ש (ב"ב ע"ה:) עֲתִידִים צְדִיקִים שִׁיקְרָאוּ בְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקַּב"ה אִז נִרְאָה דָּאִין מְקוֹם לְבְחִירָה כָּלֵל, וְזֶהוּ עֲלָמָא דְקִשׁוּט שְׁחוּתְמוֹ שֶׁל הַש"י אֵמֶת (שְׁבַת נ"ה).

(שְׁכַפִּי מַה שֶׁהוּא יְדִיעַתוֹ הוּא הָאֵמֶת אִף אֲצִלְנוּ הוּא הַבְּחִירָה כִּי אֲנִי בַעוּה"ז וְאֵין יְדִיעַתֵנוּ כִּידִיעַתוֹ ית' שְׂאֵי אֲפָשֵׁר לִידִיעָה כְּזוֹ בַעוּה"ז שֶׁהוּא עוֹלָם הַמַּעֲשָׂה שְׁכַף יְסוּד הַש"י זֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂי' שִׁיְהִי בּו' מְקוֹם הַבְּחִירָה וְהָעֵלָם הַיְדִיעָה דִּהַש"י, וּלְכַף נִקְרָא עֲלָמָא דְשִׁיקְרָא כִּי בְּהַתְגַּלוֹת הָאֵמֶת אִז יְהִי כְּלִיּוֹן הַשְּׁמִים וְאֲרִץ שְׁפַתִּיב בִּישְׁעֵי' הֵינּוּ שִׁיְהִי' כְּאֵין וְאֲפֹס כָּל עֲנִין הַעוּה"ז מִמֶּשׁ מֵאַחַר שְׁנַגִּיעַ לְמַדְרִיגַת הַיְדִיעָה דִּהַש"י וְיִהִי' פְּתוּחַ לְבָנוּ בְּהַשְּׁגָה כְּזוֹ מִתְבַּטֵּל בְּאֵמֶת עֲנִין הַבְּחִירָה וְהַמַּעֲשָׂה לְגַמְרֵי וְנִסְתַּלַּק עוֹלָם עוֹלָם הָעֲשִׂי' גּוֹפְנִית דַּעוּה"ז וּלְכַף הוּא נִקְרָא עֲלָמָא דְשִׁיקְרָא שֶׁהוּא הַיְדִיעָה הָאֵמֶת לְאִמְיָתוֹ כְּנ"ל, וּלְפִי שְׁפַל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לַעוּה"ב דִּהֵינּוּ עֲלָמָא דְקִשׁוּט לְפִיכָף נִיתָנָה לָהֶם תּוֹרָה דְכַתִּיב בְּהָ אֵמֶת שֶׁהִיא הַמְלַמְדָתָם לַעֲמֹד עַל הָאֵמֶת וְאִז נַעֲשׂוּ חֲרוֹת מִיַּצְה"ר וְאוּ"ה שֶׁהוּא מִמֶּשׁ הַיְדִיעָה הַשְּׁקֵר דְּגִמְתַּת עוּה"ב אֶלָּא שֶׁהִי' רַק לְשַׁעָה דִּהֵינּוּ רֵאִי' לְבַד וְלֹא בְקִנְיָן, וְהוּא הַיְסוּדָא דְקִשׁוּט שְׁבוֹ אוֹתִיּוֹת אֵמֶת הֵם הַג' רַאשֵׁין דְשִׁי"ן דְּמַקְרָבּוּ מִיְלָי' וְעֲדֵינּוּ לֹא הִגִּיעַ

עד סוף כל דרגין להיות בקנין פה וחרו להתספר אתון ק"ר ולהיות השקר המצוי, ולכך ניתן עמוד העבודה ונצטוו במשפן ואנהל מועד שהוא הממתיק ועושה את המר מתוק ע"י הקרשים נעשה מן שק"ר קר"ש [כידוע שכל המתקה הוא ע"י התחלפות הצירופים כמ"ש במקום אחר על מ"ש בספר יצירה אין ברעה למטה מנגע ואין בטובה למעלה מענג, וכל המתקה נעשה כמו שהיא למטה מן הכל נעשה למעלה מן הכל והינו כנ"ל דק' קדוש ובמקום שהוא אתהפך חשוכא לנהורא וכולו טוב רק שנתהפך עליונים למטה ותחתונים למעלה ונה שא' (פסחים נ') עולם הפוך ראיתי כי פשנתהפך עלמא דשקרא נעשה.

כן אבל אנו כי היכי דאיתנו הקא כו' פי' אנו הדבוקים בתורה דכתיבה בה אמת ואכמ"ל [הש' בסוף שפם הסוף קשט ואז נעשה הכל טוב פדרך שא' בפרק ב"מ (ול'): ראו שתחילתו דברי תורה וסופי ד"ת בנדאי פולו פו, וכן מ"ש ולנאי תהא יציאתה מן העולם כביאתה בלא חטא ר"ל רק רגע היציאה וכמ"ש עד יום מותו וגו' אם ישוב מיד תקבלו כי מאחר שלידתו טוב וסופו טוב אין לחוש לאמצע דבנדאי פולו טוב, והעיקר הסוף כי כל דבר הולך על שם סופו ותכליתו וסוף מעשה במחשבה תחלה ולכך פשהש"ן בסוף הוא טוב גם אתון ק"ר טובים והינו דבאמת כל הכ"ב אותיות קדושות ומקום קדוש יצאו: וידוע בספר יצירה דבאות ק' נברא אדר והוא ממש דנגמת ה' שנברא בו חודש ניסן כמש"ל (מגילה ו') מסמך גאלה לגאלה שגם הוא חוד הגאלה, רק החילוק שזה משפיל גאים ובו מחיית עמלק אשר קרה שהוא מכח אותיות ק"ר כי הוא ראשית גוים כנודע ולכך נאמר ונהפוך הוא אשר וגו' שהתיקון לזה ע"י ההמתקה נעשה ממש להיפך ועולם הפוך כמ"ש למעלה, והנס הי' עפ"י דרך הטבע היינו מנהג זה העולם שהוא עלמא דשקרא ובאות ק' עצמו נעשה הגם ע"י עבירה לשמה דאסתר שמילוי וקבלת העונב דרי"ש רשע שהוא אחשנרש שבו נאמר ופושעים יכשלו בם שנתכונן לדבר עבירה כמש"ל (נזיר כ"ג).

(בלוט ובנותיו והחשק שלו רע, והיא לא חשקה לזה רק מילוי החשק אצלה נקרא ק' קדוש כמשאז"ל (מגילה ט"ו.)) שלבשמה אז רוח הקודש ונתהפך מר למתוק ונשפל עמלק ורבים מעמי הארץ מתנהדים וגו' שהמר נמתק אבל ניסן הוא גלוי האמת ומגביה שפלים ופוןרעניות מצרים הי' במורא גדול זו גלוי שכינה וכמש"נ ועברתי וגו' אני ולא אחר והוא בה' שהוא קבלת העונב דקדושה היינו המילוי מצמאון כנס"י לדודה ע"י התגלות אור הש"י, ונצטוו אז במצה פידוע בזוהר נשא ושאר מקומות דמצנה רומז לה' אחרונה, פירוש שמילוי החשק הוא בגוף של מעשה והלך נפש עי"ז הוא המילוי וקבלת העונב ונעשה מד' ה' ומצה חסר הני"ו הרומז לתורה לפי שאז הי' קודם מתן תורה כי מתן תורה הוא האמת בקנין גמור, ויציאת מצרים הי' עדיין בראי' לבד כמש"ל (מכילתא בשלח) ראתה שפחה כו' והי' המצה דהינו הסתלקות השאור שבעיסה והיצר ע"י החפזון שהוא במהירות כרגע בעת הבהירות הגדול נסתלק היצר שלא הספיק בצקם כו' עד שנגלה כו', ואלמלא תשהה העיסה רגע אחת תחמיץ שעדיין אינו פו בקנין דהינו שהוא פו ומוכן לכך ולכך רק אדרבא מוכן להיפך וע"י החפזון נעשה פו כי דבר זה של העדר היצר לגמרי אי אפשר, וכמ"ש במדרש הנעלם (פ' תולדות) על לבן דגם לעתיד יהי יצר פדי שיהי' חזוונתא דשמעתא רק דנקרא לבן דאתלבן רק במהירות כרגע, ובשבועות

נאמר לקחם חמץ שאז הוא האמת בקנין גמור ואין לחוש ליצר, ובניסן הוא המראה עינים והתחלת האמת, ואדר סוף השקר והשפלתו עד שמגיע להסוף שהוא ג"כ קשוט והוא הק' דאזיל פתר ה' פגונא דקופא פתר בר נש כמ"ש בזוהר תרומה וגם הוא מקבל ענבר ומילוי חשקו ע"י עבירה לשמה שהוא ג"כ מצוה ונקרא את לעשות לד' הרומו ג"כ לה' אחרונה כמ"ש בזוהר ריש אחרי, וחיוב אינש לבסומי בפורי' עד דלא ידע כו' שאז"ל וברכות מ'.

(אין לה דבר מביא ילקה אלא יין והוא ראשית חטאי העולם באדם ונח שממנו נשתכלל ג"כ העולם אחר המבול שנתקן כל מה שעבר ע"י המבול), וכאן אדרבא זהו מצנתו [השכור כל מעשיו בלא דעת רק אונס פפוהו פנ"ל וזהו תיקון כל מעשה העבירות], ולכך הוי' המושלת בחודש זה הוא בצירוף מהופך ממש פידוע והוא על דרך עולם הפוך הנזכר למעלה שנעשה ע"י תיקון השקר, והיינו דסדר הוי' הוא סדר ההמשכה מתחלת המחשבה עד סוף המעשה כמ"ש למעלה וזהו המושלת בחודש ניסן כמ"ש בזוהר ניסן אתוון פסדרו ותשרי אתוון למפרע, פירוש שהסדר הוא ממעלה למטה וכן בניסן הי' התגלות האור מלמעלה למטה פידוע שהי' באתערוותא דלעילא לבד בלא אתערוותא דלתתא כמשז"ל (ויק"ר פכ"ג) פסוק גוי מקרב גוי ובלשאר מקומות, משא"כ תשרי שהוא חודש הדין וכידוע מהאריז"ל והוא ג"כ בתוס' בר"ה כ"ז א' ד"ה כמאן עמ"ש מתחילה כו' ולבסוף בראו במדת הרחמים דבזה נתקיימו דברי שני האומרים דבניסן ותשרי נברא העולם, ובתשרי הוא הרת עולם במחשבה וקיימתי דבר זה מסבא דנפש' בקונטרס משיב הטענה שלי] והוא במדת הדין ולכן צרי' אתערוותא דלתתא מקודם ואתוון למפרע שנקרא שהאור מתחיל מלמטה ע"י ותדל"ת מוליד אתדל"ע למעלה ולכך הוי' המושלת בתשרי צירוף והי' הבנים קודמים לאבות, ולכן אמרו בניסן נגאלו בתשרי עתידים להגאל כמשז"ל (שמו"ר פכ"ג) דלעתיד לבוא נאמר שיר חדש לשון זכר ובמצרים שירה לשון נקיבה, היינו כמ"ש (ברכות ס') אשה מזרעת תחילה יולדת זכר משא"כ במצרים הי' איש מזרע תחלה האתדל"ע קודמת, ואתערוותא דלעילא ודלתתא הם מיין דוכרין ומיין נוקבין פידוע ובתשרי בבנים ואבות עצמם הי' הדכורא.

קודם דהיינו לעולם כח הפועל ואח"כ הנפעל רק שאתערוותא דלתתא קדמה לאתערוותא דלעילא, ולכך נקרא ג"כ גאולה עתידה למעני למעני אעשה פי מאין נולד האתדל"ת והתעוררות הרצון בהם זהו ג"כ מהש"י וכח הפועל שבנפעל הוא הש"י הפועל הכל, וכידוע דשם ב"ן שהוא מ"נ מקבלת האשה מבעלה בשעה שעושה אותה פלי דלכן אין האשה מתעברת מביאה ראשונה שאין לה מ"נ וכמ"ש בעץ חיים שער מ"נ ויהי' הגאולה ע"י הש"י, משא"כ גאולת אסתר הי' הגאולה בגלוי רק ע"י אסתר ולא נגלה כלל שרק יד ד' עשיתה זאת כבמצרים שהוא ראש כל הנסים ואסתר סופן כמ"ש ביומא (כ"ט).

(וכמו ניסן ראשית השנה ואדר סופה וסוף מעשה במחשבה תחילה, פירוש דבוק בענומק ראשית הקודם לתחילת המחשבה בסוד אשת חיל עטרת בעלה כמ"ש הנני עושה חדשה וגו' נקיבה תסובב וגו' כמ"ש בזוהר על ד' על ד' ממש שהקב"ה מוסר הכל בידי הצדיקים ולא זו מחבבה עד שקראה אמי (שי"ר פ"ג) וכאלו הם העושים הקב"ה גוזר וצדיק מבטל (מ"ק ט"ז): וזהו סוף כל הנסים שגם בעולם העש' ועולם הטבע נעשים נסים, והיינו

בהעלם אור הידיעה דהש"י וגלוי עלמא דשקרא שנהו סוף ותכלית פל, סדר ההשתלשלותהשתלשלות, והנסים דשם שמצד עלמא דשקרא הוא ע"י תיקון השקר שהוא ע"י סיומא דקשוט פנ"ל והיינו עבירה לשמה שהלשמה בא אחר העבירה, דכל עבירה לשמה היינו ע"כ שע"י מעשה זו יהי נולד אח"כ דבר טוב דבשעת מעשה היא עבירה וגם מקודם אם כבר נולד הטוב למה יעבור אח"כ רק שמנה יצמח לעתיד דבר טוב ונמצא פח הפועל שבנפעל מתגלה לבסוף אחר הפעולה, ולכך הצירוף מהנפך לגמרי והנפעלים קודמים לפועלים ולכך ג"כ הק' קודם לר' בא"ב שהוא כפי הקדושה אין הק' מלוי לתאנת הרי"ש דר"ל תאנת הרשע רק הק' בא קודם, משא"כ ד' קודם לה' שהה"י הוא מילוי תאנת ד' אבל הרי"ש בא אחר הק' כי אין תיקונו להתמלאות תאנתו רק תיקונו להיות כף ריש ודל היינו לעצור תאנתו, דבמחשבה לא שייך עבירה לשמה דרק עת לעשות וגו' כתיב במעשה ולכן אמרו (יומא כ"ט).

(הרהורי עבירה קשין מעבירה דאין להם תיקון שיתהפכו לזכיות וקדושה ועבירה לשמה פנ"ל בעוה"ז כל זמן שישנו ליצ"ר שממנו בא ההרהור רע פנ"ל אם לא כשמגיע למדרגת כף שנגלה לו שגם היצר עצמו הוא מהש"י שדבר זה הוא בטול היצר מפל וכל כמ"ש מנה במקום אחר בנה נהפכו גם ההרהורים רעים לטוב, אבל כל זמן ששולט בו היצר עדיין אי אפשר לתקן הרהורים רעים הקודמים [אלא שאין הקב"ה מצרפם למעשה כלל, חוץ מהרהורי ע"ז שאותם אפשר לתקן ג"כ בתשובה להתהפך לטוב גמור כמשי"ת במק"א] רק התיקון להשאר כף רש ודל ושלם למלאות צמאון תאנתיו כלל, וידוע בספר יצירה דבג"ד כפר"ת הם נגד ז' ימי הבנין והד' נגד תפארת מדת אמת ליעקב ור' נגד היסוד מדת יוסף הצדיק המפטפט ביצרו ואין ממלא תאנתיו ואז"ל (בר"ר פכ"ד) על פסוק בן זקונים שזיו איקונין שלו דומה לאביו, ובזוהר פ' אחרי דהיסוד ו' זעירא ודומה לי' פירוש כי ד' היינו הצמאון והחשק שהוא המ"נ ואתערותא דלתתא מקבלת האשה ג"כ מבעלה כי הוא פח הפועל שבנפעל ולכך הוא נגד הני"ו שבשם, והרי"ש הוא ג"כ צמאון וחשק הנמשך מחשק הנשפע מהש"י רק שהוא דקטנות כי כשהאדם קטן ואין לו דעת הגמור הוא חושק לענייני עוה"ז ואח"כ כשמתגדל יודע וחושק לרצון הש"י, ואין האדם נולד מיד בתכלית השכל שלא יחשוק בקטנות ג"כ לענייני עוה"ז ונאמר כי נער ישראל ואנהבהו והמשילו רז"ל (רו"ת חקת) לתינוק המתלכלך פי כף יסד הש"י שיהי' לאדם בקטנות החשק לעניינים פחותים והוא נגד היסוד שהיא ו' זעירא פירוש כי הני"ו הוא עץ החיים פידוע בזוהר ותיקונים ובזוהר [ריש ויקרא] שהוא אות אמת, רק שהסויות והאמיתות שבו הוא בקטנות ונדמה לי' שהוא ראשית הגלוי מיש לאין דלא קיימא לשאלה כלל ואין לומר עליו רק שהוא יש ולא שום הפרה אחרת, משא"כ בני"ו יש התפשטות נוסף על הישות מ"מ האבא יסד בריתא והאשה נעשית כלי ומקבלת המיין נוקבין ע"י היסוד וכל השפעה הוא דרך היסוד, כי כף מנהג ברייתו של עולם ברישא חשוכא וחדר נהורא (שבת ע"ז:) ובתחילה הוא קטן ואח"כ מתגדל ובתחילה משיג חשקות דקטנות ואח"כ משליך זה ואוחז חשקות דגדלות, וכך בתחילה משיג בן יוסף ואח"כ משיג בן דוד שיבוא אחר שיכבוש משיח ב"י העולם ע"י כבישת התאות שהוא הרי"ש ואין עמלק נופל אלא ביד זרעו של יוסף (ב"ב קכ"ג:) שהוא אות הק' פנזפר למעלה, דאחיות עמלק אשר קרה באתוון ק"ר ואז"ל (תנחומא תצא) שחתך ערלותיהן

כו', וכן דרשו על קרף לשון קרי פידוע שטיפת הקרי נמשכת מהמות, ולפי שהיא בתאנה דעוה"ז כמשאז"ל (ויק"ר פי"ד) אפי', חסיד שבחסידים כו' ולכן היא מטמאה אלא דהקב"ה נותן טהור מטמא שנוצר מזה נלד, וזהו הי' בסוף שרומז על ההתחלה מן החכמה שבמון והוא בסוף ג"כ דאב מזריע לוכן שממני המוח כמשאז"ל (נדה ל"א).

(והי' הוא רק ראש א'א' מתלת רישין דשי"ן ומורה על עומק ראשית דמחשבה לבד, ועמלק הוא ראשית גוים ואין לו גם עומק ראשית טב רק אפון ק"ר לבד, אבל אצל ישראל העומק ראשית טוב ולכן נקרא קרי, אבל הגילוי דישות ממחשבה ורצון אינו מבונרר לטוב יש בו טומאה ולכך היתה פח ומקום לעמלק להלחם כי גם בהם אין מבונרר ומלחמה לר' בעמלק מדור דור, שבכל דור הקב"ה מברר מעט מעט שתאנת של בני ישראל הוא מצד הקדושה ומצנת עונה ואין רוצים במותרות שזהו יסוד פונת מצנת מילה ונתיבת הערלה דע"ל דאין רוצים במותרות התאות רק כפי מה שהוא רצון הש"י לבד, ועי"ז מוציא יקר מזולל שנעשה צירוף יקר היו"ד קודם ואין זה נקרא יסודא דקשוט כמו שקר שהשי"ן כולל כל החכמה בינה דעת דהיינו מוח ולב ודעת המחברם ומקשר הרצון עם המחשבה לחשוב מה שהוא רוצה ולרצות מה שהוא חושב והכל קשוט שהכל מאמיתות הש"י, ואח"כ פשייתמלא מתאנת העוה"ז וחושק להם [שע"י המילוי נולד חשק פטעם משביעו רעב מרעיבו שבע (סופה נ"ב):] ולכן הק' קודם לב' ואי אפשר לר"י"ש להיות קודם הק' מאחר שפשמרעיבו שבע] אז נעשה הכל שקר שגראה שלא כמו הקשוט שהוא ההיפך מתאנת עוה"ז, אבל הי' רומז על החכמה שבמון לבד אבל בלב עדיין יש יצר לב האדם הרע מנעוריו ונמצא מה שהוא נראה למילוי תאנת ואפי' חסיד שבחסידים כו' זהו מצד היצר שזהו חוץ לגוף הנפש הישראלית שעצמות נפשו הוא חלק אלו"ק ואין לה שייכות כלל לתאנת עוה"ז, והיצ"ר שבלב אינו מעצם העיפה כלל רק שאור המעורב בעיפה ובדבוק הק"ר ליו"ד לומר שהם נמשכים מן החכמה שבמון ששם אין שייכות ליצר פטעם נשמה שנתת בי טהורה היא שביארנו במקום אחר, זהו דבר יקר ולא טומאת קרי שהי' בסוף שמורה שפופו להיות דבר יקר אח"כ פשונו לד הנולד אבל עכשיו הוא טומאה, אבל יקר היינו שבהנה הוא יקר כמו כשהטיפה עדיין במוח שהטיפה הוא דוגמת יו"ד פידוע וכשהיא בראש היינו שהיא עדיין במוח וכשהיא בסוף היינו שכבר יצאת, וכשנעשה מקרי יקר היינו שעדיין היא במוח שהיא טהורה ויקרה והוא להיפך משקר שתיקונו והמתקתו ע"י הש' בסוף כמ"ש למעלה לפי שכבר יצאת מתלת אבהן אל פחות הפעולה וכלי המעשה להוציא הדבר לפועל, ובמעשה אין תקנה אלא ע"י שיתגלה הסוף הטוב שאז נעשה ההתחלה עבירה לשמה ומעיד על ההתחלה שהי' ג"כ בהכרח טיב כי מאריא בישא גוריא טבא לא נפיק, וזהו בדבר האסור בפירוש בתורה שאין הסוף הטוב נגלה בו אלא ע"י המתקה ותיקון דהיינו ע"י התשובה מאהבה שזדונות נעשים זכיות שע"י גודל האהבה הש"י מאיר לו מעין העתיד איך החטא שלו מסונדר בא מששת ימי בראשית והוא רצון הש"י ממש אבל קודם זה הרי נגלה בעוה"ז הוא רק רע לבד הסרה והיפך מרצון הש"י, אבל בדברים הרשות מכל מיני תאנות ונחמדות העוה"ז אצל בני ישראל נגלה האחרית באות יו"ד וי"ל עומק טוב באחרית שמאחר שהתורה לא אסרה דבר זה בפירוש בודאי יש בו איזה דבר טיב, ולכך הי' בסוף שרומז על היות לבד בלי, שום הגבלה אחרת דלא קנימא לשאלה כלל שאין נודע עדיין

שום מהות לו רק שנה נודע שיש בו עומק טוב מאחר שהתורה לא אסרתו אבל מ"מ בהנה יש בו טומאה [וגם הו"ל נקרא קרי שגם על איסור דהו"ל לא נאמר לאו בתורה בפירושו וכמ"ש בתניא פ"ז דלא דמי לביאות האסורות דאין יכול להוציא הרע לאלא ע"י תשובה מאהבה שזוונות פזכיות [והיינו שמאירים לו כמו לדוד המע"ה דראוי' היתה בת שבע כו' (סנהדרין ק"ז)] אבל בהו"ל דלא נק' איסור שאסור וקשור ויכול להוציא הרע ע"י הפונה בק"ש שעל המיטה יעו"ש: ובזהר (ח"א ס"ב) א' דאין מועל תשובה פיזוע, אבל הפונה התשובה חרטה בלב ותוהה על הראשונות דעגנוהראשונות ומחשבה מוציא מיד מחשבה וע"י תשובה מיראה אפי' מיראת עונש שהוא יראה תתאה ומתחרט על מה שעשה מתבטל המחשבה, ובכל איסורין העיקר המחשבה כמש"ל ונעשה מזדון שגגה דהיינו בלא מחשבה אלא דגם שוגג צריך פפרה ולכן באו מספר התעניות והתיקונים הפתיב בפפרים כדי שיהי' לו פפרה אף עיקר הוא החרטה בלב עי"ז נעקר המחשבה הקודמת ובמעשה בלא מחשבה אין חטא, אבל עון דהו"ל ישנו גם במעשה בלא מחשבה פיזוע דגם מראית קרי בשניה נוצרים מזיקים ר"ל וכן מפורש בעירובין (י"ח:) שהוא בש"ז דחזי לאונסי, והנה בכל מקום אונס רחמנא פטרי' ואין מקום תפיסה למזיקין רק במעשה רעה ויוצאת מסדר פי לא עביד קוב"ה דינא בלא דינא (ברכות ה':) ומפל עבירה באונס ואצ"ל בשניה דפטרי לגמרי אין שייף שיכראו ממנה מזיקים ודברים רעים, רק לפי שבאבר הברית הוא אות יהדות וכמו שאז"ל (נדרים ל"א).

(אין הערלה נקראת אלא על שם א"ה והנזדר מן המולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי או"ה שעיקר המילה ר"ל סימן יהדות וניתן הסימן באבר זה לומר ששם הוא עיקר הפרת היהדות, והיינו ע"ד שאי' (אבות פ"ה) מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע שההפרה בתלמידים וכן בבנים, פי במעשה גם עשו פושט טלפיו כחזיר ונעמלק נקרא ראשית גוים שרק עומק ראשית שלו רע והוא יכול לפשוט טלפיו בכל הט' מדרגות של התפשטות עומק ראשית המחשבה להיות נראה כאלו הוא ג"כ טוב אף מ"מ עומק ראשיתו רע גמור וממילא פולו רע, ובישראל להיפך אע"פ שחטא ישראל הוא ונלמד מעכ"ן שאז"ל עליו שם בסנהדרין (מ"ד) שפפר בכל התורה פולה ואפ"ה עומק ראשית דבוק בטוב וממילא פולו טוב וההפרה בבנים ותלמידים שבהם נתגלה העומק ראשית של האב, ולכ"נ הלא אח עשו ליעקב ממש שניהם שנה פפי הנגלה ועכ"ז ואוהב וגו' בלי שום טעם ונהו אות הברית שהוא בסוף מעשה פנודע בסוד עטרת היסוד.

הוא בסוד נעוץ סופה בתחילתה, ומאחר שהברית הוא בלי שום טעם והתחכמות והשתדלות כלל שבה גם עשו פושט טלפים לומר גם הוא מתחכם ומשתדל לכך באבר זה צריך שיהי' טהור אפי' בלא דעת ומחשבה והשתדלות כלל כגון לאונסו ובשניה שהרי שם הוא האות על עומקו הטוב בלי שום השתדלותו כלל וא"כ ראוי להיות טהור גם בשניה פשאין לו שום התחכמות והשתדלות, ולפיכך לא שיש בזה תשובה שהיא להיות מחשבה מוציא מיד מחשבה דמכל מקום המעשה נשאר אלא שהוא בלא דעת ובזה גם בלא דעת הוא רע, ולכן התיקון ע"י הפונה בקריאת שמע שהוא שמייחד כל העולם פולו ומלואה הפל אחרות הש"י ונמצא הש"י הוא הפועל כל זאת ובעל המעשה וממילא מתקון המעשה ג"כ, ונהו נקרא בזהר (ח"ב רי"ד:) תשובה דחזי לחפאי על כל עובדוי פירוש

שְׁמִחָה וּמְכֻסָּה עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה הִיא מְכֻסָּה וְחוֹפֶפֶת עֲלֵיהֶם לומר שְׂאִינָם מַעֲשִׂיו
רק מַעֲשֵׂה הַש"י וְאֵין זֶה כְּשֹׁאֵר תְּשׁוּבָה שֶׁהוּא מוֹצִיא מִיַּד מַחְשְׁבָה וְעוֹשֶׂה כְּשִׁגְוֹת אוֹ
כְּזָכוֹת וְעֵבִירָה לְשִׁמָּה אָבֵל זֶה מְכֻסָּה וּמְחַפָּה עַל כּוֹלָם עַד שְׂאִין נִגְלִים כָּלֵל מֵאַחַר שֶׁהֵם
מִיְּחִידִים בְּאַחֲדוֹת הַש"י, וְעִי"ז נַעֲשֶׂה מִן קָרִי יָקָר הִי"ד בְּרֹאשׁ שְׁחוֹזְרֵת הַטִּיפָה לְמוֹת
וּכְאֵלוֹ לֹא יֵצֵתָה כָּלֵל דְּכָל הַיְכִי דְאִיתִי בִּי גִזָּא דְרַחֲמָנָא אִיתִי ע"י הַיְחִיד דְק"ש שֶׁעַל
הַמִּיטָה נֶאֱסַף שָׁם בְּמִקוֹם שֶׁהוּא לְאוֹצָר הַמְּלָךְ מְלִכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּדָרְךָ שֶׁא' בְּשִׁבְתָּ (קנ"ב):
כְּלִים יִנְתְּנוּ לְאוֹצָר הַיְיָנוּ כְּמוֹ דְבַר יָקָר שֶׁגוֹנְזִים בְּאוֹצָר וּכְמ"ש בְּמִק"א ע"פ יִרְאֵת ד' הִיא
אוֹצָרוֹ שֶׁהוּא כְּמִשְׁאֵז"ל (בְּרַכּוֹת ס"א) לְמָה אֵשֶׁה דוֹמָה לְאוֹצָר כּו' שֶׁהִירְאָה הִיא ג"כ כְּלִי
קְבוֹל לְחֻכְמָה כְּמ"ש בְּפָרָק ב"מ (ל"א) וְהוּא הִי' שְׁבִתוֹךְ הֵה' דְקִבְּלִתָּ עוֹבֵר וְהִדְלִיתָ הוּא
הִירְאָה כְּמ"ש עֶקֶב עֲנָוָה יִרְאֵת ד' שֶׁהִירְאָה מֵצַד הָעֲנָוָה וְהִפְרֵת הַרְיָשׁוֹת וְהִדְלוֹת,
וְק"רוֹק"ר הַיְיָנוּ חֻכְמָה חִיצוֹנוֹת וִירְאָה פְּסוּלָה שֶׁהוּא בְּאַמַּת סְכָלוֹת וְאַהֲבָה דְתַעֲנוּגֵי עוֹה"ז
שֶׁמְחַמֵּת זֶה הוּא מִתְיִירָא יִרְאָה פְּסוּלָה, אָבֵל מְצִינּוֹ יָקָר מְחַכְמָה וּמְכַבּוֹד סְכָלוֹת מְעַט וְזוֹ
הַסְּכָלוֹת יָקָר כְּשִׂאוֹתִיּוֹת ק"ר נְמַשְׁכִּים מִן הִי"ד הַיְיָנוּ שֶׁמִּתְחַרֵּט בְּלֵב עַל הַמַּחְשְׁבוֹת,
וִרְצוֹנוֹת דְרַע שֶׁהִי לוֹ וּמְפִיר וְיִוְדַע בְּמַעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה שֶׁהִפְלִ פְּעוּלוֹת הַש"י גְּמוּר ע"י
הַהִפְרָה הַבְּרוּרָה דִּיחִוּד דְק"ש אֲזִי אוֹתוֹ הַסְּכָלוֹת מְעַט הוּא דְבַר יָקָר מְאוֹד שֶׁעִי"ז נִתְגַּלָּה
וְנִתְבָּרַר יוֹתֵר יְהִדוֹת שְׁצָרִיף שִׁיְהִי בְּלֹא מַחְשְׁבָה וְרִצּוֹן הַמַּעֲשֶׂה מֵצַד עֲצָמָה טוֹבָה מֵאַחַר
שֶׁסּוּף מַעֲשֶׂה הוּא בְּמַחְשְׁבָה תְּחִלָּה וְתַחֲלִילַת הַמַּחְשְׁבָה דְבוּק בְּהַש"י וְכַנ"ל, וְזֶהוּ ע"י
הַחֻכְמָה אָבֵל ע"י הַסְּכָלוֹת מִתְבָּרַר שֶׁגַּם כְּשֶׁהַמַּעֲשֶׂה רָעָה ג"כ עַכ"ז הוּא דְבוּק בְּהַש"י וְזֶהוּ
בְּיִרְוֹר יוֹתֵר וְדָבַר יָקָר ר"ל עוֹנֵם יוֹתֵר שֶׁל דְבוּקָם בְּהַש"י שְׁכ"כ הֵם דְבוּקִים יַחַד עַד
שְׁמִים רַבִּים שֶׁל הַמוֹנֵי תְּאַנּוֹת עוֹה"ז לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וּנְהַרּוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּהָ, וְזֶהוּ ע"י הַיְחִוּד
וְהַחֲבוּר וְעַד"ז מְעִיד וּמְסַמֵּן הַסְּכָלוֹת מְעַט כְּאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ יָקָר כַּנ"ל: וְלִכְךָ כְּשִׂישְׁרָאֵל
נִקְרָאִים יְקָרִים נֶאֱמַר הֵבֵן יְקִיר לִי אֶפְרַיִם (כְּמ"ש וַיִּק"ר פ"ב) נִקְרָאִים עַל שֵׁם זֶרְעוֹ שֶׁל
יוֹסֵף שׁוֹמֵר הַבְּרִית וּכְמוֹ שֶׁשִׁמְעֵתִי דְבַכ"מ בְּתַנְיָא אֶפְרַתִּי ר"ל שֶׁלֹּא רָאָה קָרִי מְעוֹלָם,
וְכֵן יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים יְקָרִים שֶׁעָמְדָה כּוֹלָם צְדִיקִים שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית וְאֶפְרַיִם עַרְלֵי יִשְׂרָאֵל
נִקְרָאִים מוֹלִים כִּי מְקָרִי נַעֲשֶׂה יָקָר וְלִכְךָ נִקְרָאִים אֶפְרַיִם וְלִכֵּן עֲמַלְק נּוֹפֵל בְּיַד זֶרְעוֹ שֶׁל
יוֹסֵף שֶׁלֹּא רָאָה קָרִי מְעוֹלָם וְאֵין שִׁיְכוּחַ וְטַעֲנָה לְעַמְלֵק וְלִכְךָ נּוֹפֵל בְּיַדָּם, וְהַקְּשׁוּ שֵׁם
בְּגַמ' בְּב"ב (קכ"ג): מְדוּד וְתִרְצוֹ דְכְּתִיב בְּד"ה שֶׁנִּפְלוּ עָלָיו מִמְּנֹשָׁה וּמ"מ הַמְּלַחְמָה נִקְרָא
עַל שֵׁם דָּוִד וְהוּא כְּמ"ש בְּנִזִּיר (ס"ו): גְּדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן כּו' שֶׁהָרִי גוֹלִירִין כּו' הַמְּשִׁילוֹ
הַבְּרָכָה לִירִידָה לְמַלְחָמָה שֶׁכָּל מַלְחָמָה הוּא הַמְּלַחְמָה לְד' בְּעַמְלֵק מְדוּר דוֹר וְהוּא ג"כ
מַלְחָמַת הַיָּצָר שֶׁכְּלָבּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְרָא רִידָה כְּשֶׁנִּכְנַס לְמַלְחָמָה דְצָרִיף לִירֵד לְמִקוֹם
הָרַע לְהַכְּבִיעוֹ, וְהוּא ע"י הַבְּרָכָה לְד' עַל כָּל עֲנִינֵי עוֹה"ז דְמְפִיר שֶׁהִפְלִ מֵהַש"י וּמַעֲלָה
הִפְלִ לְמַעֲלָה דְלֵד' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהָ וְאֲזִי אַח"כ הָאֶרֶץ נִתְּן לְבְנֵי אָדָם שֶׁכְּפָר נִכְפְּשָׁה לְפָנֵיהֶם
וּכְמ"ש בְּר"פ כִּיצַד מְבָרְכִין כָּאֵן לְאַחַר בְּרָכָה, וְכֵן מ"ש (בְּרַכּוֹת ז') יִשְׁמַעְאֵל בְּנֵי בְּרַכְנֵי
זֶה רִצּוֹן שֶׁיִּכְבְּשׁוּ כּו' אָמַר ג"כ לְשׁוֹן כְּבִישָׁה כְּעֵין כְּיָבוּשׁ מַלְחָמָה וְהוּא כְּעֲנָן נִצְחוֹנֵי בְּנֵי
(ב"מ נ"ט): דְצָדִיק מְבַטֵּל גְּזִירַת מִדַּה"ד ע"י הַתְּפִלָּה הַדוֹמָה לְעֵתֵר שֶׁמֵּהִפְכָּה לְמִדַּת
הַרְחָמִים, (סוּפָה י"ד) וְכְדָרְךָ שֶׁאִי בְּתַזְבָּא"ר [ר"פ י"ח] עַל פְּסִיק נּוֹכַח פְּנֵי ד' מַה כָּאֵן
כּו' הַמְּלַחְמָה וַיִּכּוּ כּו' וְאֵלוֹלֵי הַדְּבַר כְּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאָמְרוֹ וְהָאוּמְרוֹ חֲיִיב מִיתָה ע"ש
דְּהַפְּנָה דְמְפָרֵשׁ נּוֹכַח הַיְיָנוּ לְנִצָּחַת כְּבִיכוּל לְהַש"י נֵין נִיצוּחַ מַלְחָמָה דְהֵתֵם וְזֶהוּ דְהָאוּמְרוֹ

חייב מיתה דנראה ח"ו פגידוף והתשת פח, אבל כף רצה הש"י שיכבשו רחמיו את פעסו ע"י תפילת וברפת בני אדם לו ית' וכאלו הם הפועלים כבישה וניצוח זה למדה"ד הנקרא פני ד' פעננו פני ילכו, והברכה הוא ההתגרות והרצות יצ"ט על יצה"ר והוא ניצוח לשעה, ועניית אמן היינו קיום הדבר שיהי' פן קבוע וקיים יתד במקום נאמן שלא ימוט עוד כשפת אמת שתיפין לעד והוא הניצוח הגמור שיהי' קיים לנצח פן, והיינו פשההפרה ברורה כ"כ בלי שום מציאות לינתק מזה כלל וזהו דרגא דדוד שהוא סוף כל דרגין המברר הפל בסוד דדוד מלך ישראל חי וקיים (ר"ה כ"ה) שאין בו מיתה כלל דחיים שאל ממה נתת לו עולם ועד, וכן לעתיד משיח בן יוסף ירד למלחמה עם הגולגירין המתגרים וניצוחו יהי' רק לשעה ושינגח עמים ואפסי ארץ ע"י חונק שבקרניו לבד לא בגבורת הגוף רק כשור הנוגח בקרניו שהם לו לכלי זין ככלי שהוא חוץ מהגוף, שעל זה אנו מבקשים הרם קרן משיח הוא משיח בן יוסף דתרוממה קרנות צדיק שהוא הפוכש יצרו שצריף להרמת קרן שיוכל לנבהתגרות במלחמה, וגמר הניצוח לגבורים הם הגבורים אשר לדוד דנשתבח בגבורה עצמיות בגבורת אריל וכמ"ש (ש"ב י"ז) ד"ל"ב"ו' פלב האריל' והוא מזרע יהודה דנקרא גור אריל' והוא יגמור הניצוח עד שלא יצטרכו עוד למלחמה וכלי זין וקרן וכמ"ש"נ וכתתו חרבותם וגו', והוא בזבחת היצר לעתיד בקניגיון דליתן ושור הבר שהם הב' יצרים דתאנה וכעס כמ"ש במקום אחר, ומעין זה הי' לשלמה המע"ה בעוה"ז דנקרא בדה"י איש מנוחות ושלום ושקט בימיו שלא הוצרף עוד למלחמות וזהו השגת אור משיח בן דוד כמ"ש"ל דע"כ חשש שיוכל לתמן הפל ולהשיב הפל אל הקדושה, וזה הנשיאת נשים נכריות שפזה הוא עיקר ניצוח היצר דיוסף למנוע מביאת ארמית שע"ז נתפסה כל קדושת הברית דישאל כמ"ש בעירובין [י"ט א'] דממשכא ערלת' ולא מבשקר לי' דקשורה בו ככלב שנקשר ע"י ששימש בתיבה (כמ"ש סנהדרין ק"ח:) היינו שלא השגיח בצער העולם ואמר שלום עלי נפשי, וזהו ע"י הקישור הגמור בעונג הגופני לתאנות נפשו לבד בלי שום פינה לרצון הש"י לקיום המין, ובביאת ארמית אין שם מציאות לקיום המין דהרי אין קרוי בנה אלא בנה (במות י"ז) ואינו אלא התקשרות ככלב לתאנות נפשו לבד, וזהו פיסוי והעלם לקדושת המילה המעיד בבני ישראל שאצלם הפל בקדושה אבל באמת גם המשוף נקרא מהול וא"צ לחזור למולו אלא משום מראית העין לבד וזהו דלא מבשקר לבד דלמראית העין אין ניקר אבל מ"מ גם הוא לא יצא מפלל קדושת בני ישראל באמת, ורק אברהם אע"ה שהוא תחלה לגרים (תגיגה ג") פי מתחלה הי' לו שם גר דעכ"א יעקב אשר פדה את אברהם דמצד יציאת יעקב ממנו זכה גם הוא אח"כ לשם ישראל וכמ"ש (ב"ר פס"ג) דגם אברהם נקרא ישראל, ומ"מ הוא לא נימול לח' רק פשהי' גדול וע"י חקמתו והשתדלותו זכה לקדושת הברית וכדורף גר המתגיר.

, ואם אינו בתולדה כף ובעצם רק ע"י ההשתדלות אפשר שיגיע לו קלקול ג"כ ע"כ הוא לא מבשקר לי', אבל באמת בני ישראל הם בעצם ותולדה כף דמבטן לשמה נימולים ובלא בחירתו כלל ונדבר שהוא בעצם א"א להשתנות כלל כמו שאי אפשר לאדם להשתנות לבהמה ואין הערלה נקראת אלא על שם או"ה, (נדרים ל"א:) ואחר שזכה אברהם למילה נתבשר בלידת יצחק שהוא הראשון הנימול לח' והוא מדת הגבורה שבעולם בכבישת היצר, ומזה נמשך הפיכת סדום שהיתה מלאה זונהמת היצר בתאנות

כמשז"ל (נזיר כ"ג)) על פסוק כי כִּלְהַמְשִׁקָהּ, וְשֵׁם הָיְתָה טְמוּנָה נֶפֶשׁ דָּוִד הַמַּע"ה כמ"ש (ב"ר פמ"א) הֵיכָן מְצֵאתִיו בְּסֻדּוֹם דָּוָה לְעֹמֵת זֶה בְּשִׁלִּיטַת הָאֲדָם בְּאֲדָם פְּפִי תוֹקֵף הַקְדוּשָׁה פֶּן הוּא תוֹקֵף הַקְלִיפָה הַמְקִיפָה דַע"כ כָּל הַגְּדוֹל יִצְרוּ גְדוֹל הַיָּמֵנוּ, וְנִיצוּץ קְדוּשׁ דְּנֶפֶשׁ דָּוִד הַמַּע"ה שֶׁהוּא עֵינֵי גִבּוֹר הַמְנַצֵּחַ וּכְמ"ש עַל פְּסוּק וְלָבוּ חָלַל שֶׁהָרְגוּ לִיצ"ר (ירושלמי ברכות פ"ט) וְהוּא הַזּוֹכָחוּ ג"כ לְעֵתִיד הִי' מְשׁוּקַע בְּמַעֲמֵי הָרַע שֶׁל תוֹקֵף הִיצ"ר בְּתַכְלִית תוֹקְפוֹ וְגִבּוֹרְתוֹ עַד שֶׁלֹּא הִי' עוֹלָה עַל דַּעַת שׁוֹם אָדָם שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְצִיאוֹת שׁוֹם נִיצוּץ קְדוּשׁ כָּלֵל וְשׁוֹם מְצִיאוֹת קְדוּשָׁה בְּהִיוֹתָם מְלֵאֵי זְנוּהָמָא בְּתַכְלִית הַתוֹקֵף דְּתַאֲנָה גּוֹפְנִית, וְע"כ נִקְרָא בְּלִשׁוֹן מְצִיָּאָה שֶׁהִי' כְּמְצִיָּאָה הַבְּאָה בְּהִסְפַּח הַדַּעַת וְקוֹנֵם הַפִּיכַת סְדוּם מְסוּטָרָא דְּגִבּוּרָה וְאִשׁ דִּי צַחֲקָא שֶׁהִתְעוֹרַר לְהַתְגַּלּוֹת בְּעוֹלָם לֹא הִי' מְצִיאוֹת לְהַתְגַּלּוֹת דְּבָר זֶה כָּלֵל שְׂאָרָא בְּמָקוֹם תוֹקֵף תַּאֲנָה כְּזוֹ יֵשׁ מְצִיאוֹת קְדוּשָׁה, רַק אַחַר שֶׁנִּהְפָּךְ וְנִתְחַלַּשׁ אוֹתוֹ תוֹקֵף דְּרַע אִזְ הִתְחִיל לְהַתְגַּלּוֹת מְעַט הַקְדוּשָׁה בְּכֹנֶת בְּנוֹת לוֹט לְשֵׁם שְׁמִים וְאִף שְׁגָם זֶה (לֹא) הִי' עֲדִיין בְּלֹא זְנוּהָמָא מ"מ כְּבָר נִתְגַּלָּה קִצַּת כְּוָנָה לְקִיּוּם הַמִּין בְּמָה שְׂאָמְרָה וְאִישׁ אִין וְגו' שֶׁהוּא כְּוָנָה לְשֵׁם שְׁמִים, וְזֶהוּ הַתְחִלַּת הַתְגַּלּוֹת קְדוּשָׁת אוֹר דְּדָוִד הַמַּע"ה שֶׁהוּא הַמְאִיר דְּבָר זֶה דְּכָל חוֹשֶׁף לֹא יִחְשִׁיף מִמֶּה וְגַם כִּי אֵלֶּף בְּגִיָּא צְלֻמָּנוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עֲמָדִי כִּי מְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה וּבְכָל מְקוֹם יֵשׁ קְדוּשָׁה הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲחֻנְזָה בְּאוֹתָהּ נִיצוּץ הַקְדוּשָׁה דְּאִתָּם הַדְּבָקִים הַדְּבָקִים בַּד' וְגו' שְׂאִין יְכוֹל לִפְרֹד כָּלֵל, וּבִימֵי שְׁלֵמָה דְּקִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלֻמוֹתָא (זוה"ק ח"א רכ"ג).

(לְהִיּוֹת לִלְהָ פִּיּוֹם יְאִיר חֲשֵׁב לְתַמְנָן לְגַמְרֵי כְּלַעֲתִיד שְׁיֵהֵי' אוֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה שֶׁלֹּא יֵהֵי' לוֹ עוֹד הָאֶפְלָה וְהָעֵלָם כָּלֵל גַּם לְמִרְאִית הָעֵינִי כְּשֶׁאֶפִּי יַעֲשֶׂה מָה שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּל רוֹאֵיהֶם יִכְרִיּוּם כִּי הֵם זָרַע בִּירְדָּה ד' וּמְבַשְׂקֵר לִי: וְזֶה הִי' ג"כ עֲנִין שְׁמִשׁוֹן הַמִּינְחָה בְּגִבּוּרָה הַיּוֹתֵר עֲצוּמָה שְׁבָכַל הַנְּפִשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וּבְדוּדָי הַכְּתוּב לֹא יִשְׁבָּחוּ אֱלֹא בְּגִבּוּרָה הָאֲמִיתִית שֶׁהִיא כְּבִישַׁת הַיִּצָּר שֶׁהִי' בּוֹ בְּתוֹלְדָה וּבְשִׁרְשׁוֹ דַע"כ הִי' נְזִיר אֱלֹקִים מִן הַבְּטָן וְגִידוּל הַשְּׁעָרוֹת בְּקְדוּשָׁה כְּנִזִּיר דְּנִקְרָא קְדוּשׁ הוּא הַמּוֹרָה הַתְּגַבְּרוֹת הַגְּבּוּרוֹת הַקְדוּשׁוֹת עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְזַרַע דֵּן שְׁנִקְרָא ג"כ גּוֹר אֲרִי' שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ג"כ כַּחַת הַגְּבּוּרָה בְּעֵצָם וְלֹא בְּקֶרֶן לְבַד, וְע"כ חֲשֵׁב גַּם הוּא לְתַמְנָן הַכָּל שֶׁיִּבְלַע הָרַע מִן הָעוֹלָם עַל יְדוֹ לְגַמְרֵי הִיָּנוּ שֶׁיִּבְנוֹרֵר קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְהַבְּדִלְתָן מִן הָעַמִּים אֶפִּי' מְשִׁתַּקַּע לְמָקוֹם שְׁמִשְׁתַּקַּע אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּדַּח לְגַמְרֵי ח"ו, וְזֶהוּ קְדוּשַׁת שְׁבֵט דֵּן הַמְּאֻסָּף לְכָל הַמַּחְנוֹת וּמַחְזִיר כָּל הָאֲבֹדוֹת וְהָאוֹבְדִים וְהַנְּדַחִים לְמָקוֹרֵן וְאֵע"פ שֶׁהוּא הִירוֹר שְׁבִשְׁבָטִים וְהִי' הָעֲנָן פּוֹלְטָן (תְּנַחֲמוּמָא תַּצָּא) כְּאֵלוֹ הֵם חוּץ לְמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וְשְׂאִין לָהֶם אַחֲזִינָה גַם בְּאוֹר הַמְקִיף שֶׁהוּא מְקִיף לְכָל הַכֹּהֲנִים, וְהִיָּנוּ לְפִי שְׁבָהֶם הִי' מוֹשְׁרֵשׁ ג"כ עֲנִין הַהֲסָרָה מְאַחַר הַשִּׁי' וּכְמִשְׁז"ל (שׁוֹת"נו ק"א) עַל פְּסוּק פֶּן יֵשׁ בְּכֶם מְשִׁפָּחָה אוֹ שְׁבֵט וְגו' זֶה שְׁבֵט דֵּן שֶׁהֵם הִתְחִילוּ בְּפֶסֶל מִיכָה, וְא' בַּתְּדַב"א (פכ"ה) מִיכָה בְּעַט בְּאֲנָכִי שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַיְהוּדוֹת דַע"כ לֹא נֶאֱמַר בְּלִשׁוֹן צִוּוּי דְּאַאֲמוּנָה לֹא שְׁיִיף לְצִיּוֹת דָּאִם אִין מְאָמִין בְּהַשִּׁי' א"כ אִיף יִשְׁמַע לְמַצְנוֹתוֹ וּמָה מְקוֹם לְצִוּוּי אֲבָל כָּל זָרַע יִשְׂרָאֵל מְאָמִינִים בְּנֵי מְאָמִינִים (שְׁבַת צ"ז) וְהַבּוֹעֵט בְּאַאֲמוּנָה נִרְאָה כִּינְצָא מְכָלֵל הַכֹּהֲנִים וְכְאֵלוֹ אִינוּ מְזַרַע יִשְׂרָאֵל, אֲבָל זֶהוּ רַק לְמִרְאִית הָעֵינִי בְּעוּה"ז שֶׁהוּא עֲלֵמָא דְּשִׁקְרָא שְׂאִין הָאֲמַת נִיכָר אֲבָל הַשִּׁי' שׁוֹמֵר אֲמַת לְעוֹלָם דְּלֹא יִדַּח מִהֶם נְדַח, וְלְפִי שְׁמָקוֹם הַיִּצְרָה לְחוּץ הִיא מְצַד הַיִּנְשָׁר שְׁבִמְקוֹם הִירוּד וְסוּף הַקּוּמָה יֵשׁ אַחֲזִינָה לְחִיצוּנִים וְעַמְלָק הוּא שְׁהֵלֶף וְהוֹצִיאָן מְחוּץ לְעֲנָן כְּמִשְׁאֲז"ל (תְּנַחֲמוּמָא שָׁם) וְהוּא עֲנִין רַגְלֵי יוֹרְדוֹת

מות הידוע שכל האחיזה הסוף כל זרעין מקום הרגליו, ושמשון דאמו מיהודה (כמ"ש במד"ר פ"י) שחוקרו למקום הראש ונעשה בסוד עגולין חשב לגלות אור העיגולין דאין בעיגול רגליו ומקום יציאה.

לחויז ואחיזה לחיצונים כלל, כי כמו שמצד שליטת אדם הכליעל יש שם פח ההסרה מיהדות לגמרי פה זה לעומת זה בקדושה שם פח ההכנסה לקדושה לגמרי אפי' מקומות היותר ירודים פשיטתגבר פח האדם דקדושה דיבורר שהכל בקדושה וכל שליטת האדם דבליעל הי' לרע לו, וזה כל פח שמשון דאפי' בעת כשלונו וכשתפסוהו פלשתים עד שגרמו מיתתו רבו אשר המית במותו מאשר המית בחייו דגרם בזה ניצוח הרע עוד יותר מבןרר דבר זה יותר דנפש מישראל אפי' ישתקע במעמקי הקלי' הכל הוא לרע להם ואפי' מי שאינו יכול לתקן בחייו כלל כי הגיע לגדר חילול השם דצריף עכ"פ למיתה הממקרת (כמ"ש יומא פ"ו).

(סוף הכל במותו יקח הכל ויאבדו הם וכל אשר להם ונפשו דקדושה תצא ממאסרה ותשוב לאחוזתה ולמקור חןצכה, אלא שהיא חשב לתקן זה בחייו דאם זכו אחישנה אע"פ שלא הגיע הקץ עדיין כי נפיש זכותי' ובגבורתו העצומה יכפוש השאור שבעיסה לגמרי וממילא יבטלו ג"כ שעבוד כל הגליות דהא ביהא תליא: וזה נקרא שהלה אחר עיניו, (סוטה ט:) דבמשיח נאמר ונהיחו ביראת ד' ולא למראה עיניו ישפוט וגו' שאין לו שום פח משלו שזרעא דדוד נמשל ללכנה דלית לה מגרמה כלום והוא עולמתא שפירתא דלית לה עיניו, משא"כ שמשון דנקרא על שם שמש ומגן וגו' (שם י') דזהו ענין רגלי' יורדת וגו' שר"ל אחיזה וקצת שייכות עם או"ה המונין לחמה (סופה כ"טכ"ט) אלא שהם תולים הכל בכחם ועוצם ידם לבד והוא ידע דכל פחו מהש"י ואלמלא הקב"ה עזרו אין יכול לו, אבל מ"מ חשב מאחר דשרשו פה חלק אלו"ק ממעל והש"י קראו בשמו (סוטה שם) הרי הוא בכח גבורתו שחלק לו הש"י יכול לצצח הכל, וזה רצון הש"י שיהי' הכל בהשתדלות אדם ושיהי' בכחם לזכות לאחישנה נגד העת שקבע הש"י כי זהו פח הבחירה שיסד בעוה"ז, אבל באמת כל פח הבחירה הוא רק מצד העוה"ז אבל כשמגיע לברר האמת הרי מגיע לבירור זה דלא בכח יגבר איש וברוב חילו לא ימלט אפי' שמשון שהוא הגבור שבישראל והי' לו תכלית פח הגבורה של השתדלות אדם שאפשר במציאות אבל כשאני לעצמי מה אני, ורק עין ד' אל יראיו למיחלים לחסדו היא המאירה לו ולא עיני עצמו וע"כ אמר יעקב (אע"ה) לישועתך קניתי ד' שרואה ששוא תשועת אדם בהשתדלותו רק צריף לייחל ולקוות לחסדו וישועתו ית' וכמ"ש ג"כ שמשון אח"כ זכרני נא וחסדני וגו' ואנקמה נקם א' מב' עיני כשבא אח"כ אל האמת ותכלית הבירור שרצה בו ונתגלה לו דכל טעותו הי' מה שתלה בזכות עצמו והשתדלותו ואף דגם עתה אמר זכרני דמשמע דר"ל בזכותו וכמ"ש בפרק חלק (צ"ג) אגחמי שאמר זכרה לי וכאמרם ז"ל (סוטה שם) דאמר זכור כו' הוא ע"ד שאי' ביומא [ס"ט ב'] לפי שידועין בהקב"ה שאמיתי הוא כו' הכי נמי אמר האמת דנדאי לא לחנם נשתבח בגבורה שהי' לו תכלית הגבורה האמתית בכבישת היצר כפי האפשר בכח השתדלות אדם, אבל מ"מ הכיר עוד דכל זה אינו כלום עדיין בלא חיזוק הש"י ולא ברוח ולא ברעש ולא באש ד' היינו במיני השתדלות אדם בתוקף מצד עצמו דאל יתהלל וגו' וגבור וגו', והני ג' נגד הני החכמה ברוח כדש"נ רוח חכמה והעושר ברעש דבעשרו מרעיש הארץ והו

אומן אפונן והגבורה באש שהוא מסטרא דידין ואין להתהלל באשר חושב שהוא שלו דאז הוא בתוקף, וע"כ נקראים בכל הני שמות רק בהשכל וידוע אותו מהש"י ואז הוא קול דממה דקה שאין לו במה להרעיש פלל, ואחר הידוע אותו שפיר יתהלל דלאחר ברכה וההפכה דהכל מהש"י הארץ נתן לבני אדם, וע"כ משפיקש חזקני אמר זכרני ג"כ כי אחר שהקב"ה עוזרו אז שפיר הוא יכול לו והקב"ה קורא על שמו, וכדרך האב המנסה את בנו קטן באיזה דבר חכמה ומשים לפניו הכל רק משייר פחות השערה ואף על זה פותח לו פתח בדברים ורוצה רק שהתינוק יוכל לעמוד על הדבר ושיגידיה לו בענין שיוכל לקרוא על שם התינוק ולהתפאר שהוא הגידה אע"פ שהכל הי' ממנו, וכך הש"י רוצה להתפאר בבניו כמש"נ ישראל אשר בך אתפאר ומבקש שהם ישתדלו כדי שיהי' נקרא על שמם אע"פ שהכל ממנו וכמש"נ גם כל מעשינו פעלת לנו, וכמשאז"ל (שי"ר פ"ה) פתחו לי פתחה של מחט ונאני אפתח כו' כי רוצה רק שיקרא על שם האדם, ולפי שהוא גם עתה הקרים זכרני ו"חזקני אף דינע דצריף לישועת ד' וזולת זה שוא כל השתדלותו והכל ממנו לא דחה הקודם, וע"כ אמר נקם א' מב' עיני דהרגיש שהי' במשפט לפי שהלך אחר עיניו כנזכר למעלה, (עד כאן נמצא המאמר הקדוש הגה בכתי"ק): בס"ד רסיום הש"ס הגה התחלת הש"ס ברכות, במצות ק"ש ותפלה וברכות שהוא הדבור לנפסח הש"י וההפכה הברורה באמיתות הש"י, הוא פטעם ראתה שפחה על היים כו' (מכילתא וזוה"ק בשלח) שבהתחלה שמתחיל איש היהודי ליקרב לדברי תורה הש"י פותח לו אור גדול, וכמ"ש (שבת פ"ח): ומאחר שבדבור ראשון יצתה כו' הוציא הקב"ה טל כו' כי דבור ראשון הוא פתיחת אור גדול ואח"כ מוריד טל שהוא האפלת האור, כי הטל הוא רק כשאין אור השמש וכמש"נ וחס השמש ונמס רק אצל הש"י טל אורות עליה שהוא מלא אור שבו עתיד להחיות המתים, פירוש פי אז"ל (שם ל"א).

(אמונות זה סדר זרעים ואמונה היינו כשאנו מבחרר לעין שצריף רק להאמין וכידוע דאמונתה בלילות אבל ביום נקרא אמת שמבחרר לעין, והיינו דהגם בהתחלה נראה כאלו נפתח אור גדול להש"י יש מעמקים גדולים ואור למעלה מאיר עד שזה חושף לנגדו והש"י רוצה להרים האדם בכל עת למעלה מעלה ומיד בלכתו מההתחלה האור הגה מתרגל אצלו ושב לחושף ואמונה, והולך כן כל הסדרים עתה זה סדר מועד ואז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט) כל הקובע עתים לתורה מפר כו' כי באמת צ"ל לא ימוש וגו' ולהיות הקדושה בתמידות ולא רק בשפחות ויו"ט בלבד רק בהתחלה שואלים עכ"פ קבעת עתים לתורה דמזה לא יפחות עכ"פ פרק אחד שחרית כו' קיים לא ימוש (מנחות צ"ט): וכן הולך בהעלם עד הסיום בסדר טהרות כי הטומאה הוא הגרוע מהכל שישנו בגיעה בעלמא ואפי' באויר בכלי חרס ואנהל], כמ"ש (סנפ"ה נ"ב).

(דוד קראו טמא וידוע שהוא מדרגה אחרונה שבטובה והשיג מדרגה אחרונה שפרע וכמ"ש בספר יצירה אין ברעה למטה מנגע והוא הגבר הקים עולה של תשובה (מ"ק ט"ז): להיות רע שבעולם יוכל להתקרב, וההיפך טהרות הוא המדרגה הייחוד גדולה בתנאר דעת שפירש"י פ' תשא רוח"ק כדרך שאז"ל (תגיגה י"ד) על רע"ק פלך אצל נגעים ואהלות ששם צריף חכמה גדולה, ורע"ק הוא מעלת החכמה שאין למעלה ממנו בכת אנושי כדמשמע בפ"ק דב"ב (דף י"ב) כי הי' גדול גם ממשרע"ה בחכמה כמ"ש במנחות (כ"ט) ובחכמה כזו יוכל להשיג סדר טהרות על בורני, ובסיומה מתחיל שנית

בְּרָכוֹת חוֹזֵר וּמְאִיר אֹרֶךְ יָמָיו בְּהַפְרֵת הַנּוֹכַח בְּכַ"שׁ תְּפִלָּה וּבְרָכוֹת בְּיָתֵר שְׂאֵת מִפְּעַם רִאשׁוֹן, וּמִיָּד אַחֵר הַהִתְחַלָּה שְׁנִית חוֹזֵר לְאַמִּינוֹת זֶה סֵדֶר זְרָעִים שְׂמַתְעֵלֶם כִּי הִרְגַּל נַעֲשֶׂה טֹבֵעַ וְאֶנְכַּמָּא הִיא לְגַבְיָ וְחוֹזֵר לְהִתְחַדֵּשׁ כְּטַעַם מְלוֹי הִלְבְּנָה וְחִסְרוֹנָה בְּכָל חוֹדֶשׁ, וְלָכוֹ סִיּוּם הַתְּלִמוּד בְּנִידָה כַּמ"שׁ בְּנִידָה (ל"א).

(בְּטַעַם הַטְּוֵמָאָה כְּדִי לְחַבְּבָה עַל בְּעֵלָה שְׁלֵא יְהִי בְּהִרְגַּל שְׂאִין מְרַגֵּשׁ הַתְּחַדְּשׁוֹת נוֹעַם, וְזֶהוּ עֵיקַר כָּל הַתּוֹרָה כְּנִלָּה הַהִשְׁיִנָּה מִמְדַּרְגָּה לְמְדַרְגָּה בְּבִיאָה וּבִיאָה כְּטַעַם לֹא אוֹכֵל לְצֵאת וְלָבוֹא כִּי כְּשֵׁאי אֶפְשָׁר לְצֵאת אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא שְׂאִין מְרַגֵּשׁ הַתְּחַדְּשׁוֹת אֹרֶךְ רַק ע"י הִצְיָאָה, וְטַל שֶׁל תַּחִי הִינְנוּ שְׂאִין צָרִיף יְצִיאָה רַק טַל אוֹרוֹת עָלֶיךָ שְׂפָאָמַת יֵשׁ אֹרֶךְ רַק שֶׁע"י הִהֲרַגְלָל שָׁב לְהַעֲלֵם וְכַ"ל דְּנַעֲשֶׂה אֲמוֹנוֹת הַבְּרוּר הַגָּמוּר שָׁב לְהִיּוֹת כְּהַעֲלֵם וְחֻשְׁכַת לַיִל: וְזֶהוּ טַל שֶׁל תַּחִי כִּי עֵיקַר הַמִּיתָה הוּא ג"כ דְּבָר זֶה יְצִיאָה עַל מְנַת לָבוֹא, וּמִתִּים שְׂעִתִּידִים לְחִיּוֹת אֵין חוֹזְרִים עוֹד לַעֲפָרִם (סְנֵהֲדָרִין צ"ב).

(כִּי אֵין צָרִיכִים עוֹד יְצִיאָה כִּי יְהִי אֹרֶךְ הִלְבְּנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה רַק יְהִי ע"י הִהֲרַגְלָל עֲצָמוֹ, שָׁב לְהַעֲלֵם וְע"י חוֹזֵר וּמִתְחַדֵּשׁ שְׁנֵהוּ טַל שֶׁל תַּחִי, וְאָמְרוּ שִׁילְהִי כְּתוּבוֹת דְּטַל תּוֹרָה מְחִיָּהוּ הִינְנוּ דְּזֶהוּ שְׁוֹרֵשׁ הַתּוֹרָה הַגְּלוֹי אַחֵר הַהַעֲלֵם וְכַמ"שׁ (גִּיטִין מ"ג) אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה אֶלָּא א"כ נִכְשָׁל כַּמְשׁז"ל (שְׁבַת ס"ג) לְמַשְׁמָאִילִים בְּהַ כו' שְׂבָה עֲצָמָה יֵשׁ הַפֶּל אֹרֶךְ גַּם הַאֲפֵלַת אֹרֶךְ וּבְרִישָׁא וּבְרִישָׁא חֲשׂוֹכָא וְהַדָּר נְהוּרָא, וְלָכוֹן יֵשׁ תּוֹרָה שְׂפָכְתָב וְתוֹרָה שְׂבַע"פ כְּטַעַם יְמֵי נִידָה שְׂהוּא מְסוּדָר בְּטַבֵּעַ הַבְּרִיאָה וְיָמֵי זִיבָה שְׂהוּא בְּלֹא עֵת נִידָתָה וְכַמ"שׁ הַתּוֹסֵף בַּפ"ק דְּנִידָה דְּאֵין אֲשֶׁה קוֹבַעַת וְסִתָּה אֲזִי שְׂאִין רְגִילָה לְרֵאוֹת אֲזִי, וְלִכְפֵּי הַצְּרִיכָה תּוֹרָה אֲזִי ז' נְקִיִּים ר"ל בְּרוּר גָּמוּר שְׂכָכָר נְתַנְקִית מְמַנּוּ כִּי כָּל בְּרוּר הוּא מִז' מְדַרְגוֹת מְרֵאשׁ עַד סוֹף כְּטַעַם מְזוֹנָק שְׂבַעֲתִים, כִּי יְמֵי נִידָה הִינְנוּ מֵה שְׂיָצָר לֵב הָאָדָם רַע מְזַעְזָרֵי בְּבִרְיָאָה ע"י הַש"י שְׂפָרָא יֵצֵה"ר, וְהַגַּם דְּבַשְׂעַת מַעֲשֶׂה מְרוֹחֵק ז' יָמִים הִינְנוּ כָּל הַז' מְדַרְגוֹת בְּסוֹף מְטַהֲרַת גַּם בְּלֹא ז' נְקִיִּים רַק בְּרַגַע א' נְקִי' וְע"י טְבִילָה בְּמִים שְׂהוּא דְּבָרֵי תּוֹרָה כְּטַעַם בְּרֵאת תּוֹרָה תְּבָלִין כַּמ"שׁ (בְּרָכוֹת ט"ז) מְקִישׁ אֶהֱלִים לְנַחֲלִים כו', וּבַתּוֹרָה תְּרִי"ג מְצַנֵּת תְּרִי"ג עֲטִין אֵיף לְהַנְצִיל מְרִשֵׁת הַיָּצָר שְׂרוּצָה לְהַתְּפַשֵּׁט יוֹתֵר מְכַפִּי מֵה שְׂנַבְרָא שְׂהֵם י"א יְמֵי זִיבָה שְׂמַתְחִילִים תִּיכְף אַחֵר רַגַע אַחְרוֹנָה הַנְּקִי' מִיָּמֵי נִידָה, וְהֵם י"א כְּפִדוּעַ בְּסוּד י"א סְמָנִי הַקְּטוֹרֶת כִּי בְּרַע מְרֵאשִׁית עוֹנָק הַמְּחַשְׁבָה עַד סוֹף הַמַּעֲשֶׂה הֵם י"א מְדַרְגוֹת, מוֹסִיף א' עַל הַקְּטוֹנָשָׁה כִּי גַם בְּקַדְוִשָׁה יֵשׁ עוֹד א' עוֹנָק רֵאשִׁית לְכָל וְהוּא הַש"י אֵין סוֹף ב"ה כַּמְש"נ כִּי מְמַד הַפֶּל וְגו' רַק שְׂאִינוּ בְּמִנְיָן כִּי לְפָנֵי אֶחָד מֵה אֲתָה סוֹפֵר וּמֵאחֵר שְׂמַגִּיעִים לְעוֹנָק רֵאשִׁית זֶה הַפֶּל אַחְדוֹת גָּמוּר וְאֵין כָּאֵן מְנִינ' י' כָּלֵל, מִשָּׂא"כ בְּעוֹנָק רַע הוּא ג"כ בְּחֻשְׁבוֹן מֵאחֵר שְׂהוּא בְּפִירוּדָא כְּפוֹדַע וְאֵין כָּאֵן מְקוּמוֹ] וְהֵם בְּלֹא עֵת נִידָתָה הַתְּפַשֵּׁטוֹת יוֹתֵר מֵמֵה שְׂהוֹקְבַע בְּטַבֵּעַ מְזַעְזָרֵי, וְכַ"ל רֵאשִׁית אַתְחִזֵּק לְרַע וְצָרִיף ז' נְקִיִּים כִּי ז' מְדַרְגוֹת הֵם בְּמַעֲשֶׂה וְעֵיקַר הַנְּקִיוֹן הוּא בְּמַעֲשֶׂה שְׁנֵה גוֹרֵם קְדוּשָׁה גַם לְג' רֵאשׁוֹנוֹת שְׂהֵם בְּמוֹחַ וְלֵב דְּעַלְיֵיהוּ אַתְמַר הַנְּסִתְרוֹת לְד' אֶלְקִינוּ, וְרַק הַנְּגִלוֹת לְנוּ וְגו' לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתְרִי"ג מ"ע וְל"ת שְׂפָלוֹם בְּמַעֲשֶׂה ע"י מְתַקְדְּשִׁים גַּם הַג' רֵאשׁוֹנוֹת דְּמַחְשְׁבָה וְרֵצוֹן שֶׁל הַתְּפַשֵּׁטוֹת שְׂבֵלֹא עֵת מְטַהֵר הַפֶּל, וְזֶהוּ הַתּוֹרָה שְׂפָכְתָב שְׂהַש"י רוּצָה מְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל רַק מֵה שְׂהִיא מְצִידֵם הַהַתְּפַשֵּׁטוֹת שְׂיִכּוֹל לְהַתְּפַשֵּׁט הַרַע בְּקַרְבָּם הֵם לֹא יִנְחִיחוּ וְיִתְקַנּוּ שְׂלֹא יוֹכֵל לְהַתְּפַשֵּׁט, אֲבָל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן הַחֲמִירוּ עַל עֲצָמָן (אֵין נִיכָר תִּי' א') שְׂגַם עַל טִיפָה א' שְׂלֹא הַחֲזִיקָה עֲדִינָן וְגַם עַל יְמֵי נִידוֹת שְׂהוּא הַיָּצִיר

שְׁמַנְעוּרְיוּ בְּבְרִיאָה רוֹצִים לְעַקְרוּ מִכָּל לְמַנּוֹת ז' נְקִיִּים לְהִיּוֹת קְדוּשִׁים וּפְרוּשִׁים מִכָּל עֵינְקָרוּ שֶׁל יצ"ר, וְכִמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲנָשֵׁי כְּנַה"ג בְּיִצְרָא דַע"ז (סְנֵהֲדָרִין ס"ד') וְהוּא ע"י חֲנֻנְיָ מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזָרְתִּי כַמ"ש בְּפָרֶק חֶלֶק (צ"ג): שְׁנִסְתַּרְסָה ע"ז בִּימֵי הֵם הֵינְנוּ שְׁנַעְעָקָר יִצְרָא דַע"ז וְכַמ"ש בְּשֵׁה־ש"ר (פ"ו) שֶׁהֵם עֲקָרוּהוּ וְהֵינְנוּ כַמ"ש (פְּתוּבּוֹת ל"ג): אֶלְמָלָא נְגֻדוּהוּ כו' ע"ש בְּתוֹס' דְּאַנְדְּרֵטִי הֵנָּה וְלֹא הִי' בְּדִין לְמִסְנֵר וְכ"א בְּשֵׁה־ש"ר (שָׁם) דִּיחֻזְקָאֵל אָמַר לְהוּ חֲבִי פְּמַעַט רַגַע וְהֵם אָמְרוּ שְׁרוּצִים לְקַדֵּשׁ שָׁם שְׁמִים, וְע"י הַהוֹסְפָה עַל דְּבָרֵי תוֹרָה הֵינְנוּ הַחֻזְמָרָא דְּכְבוֹת יִשְׂרָאֵל לִישָׁב ז' נְקִיִּים גַּם עַל יצ"ר שֶׁבְּתוּלְדָה לְעַקְרוּ מִכָּל וְכָל, כִּי ע"י קְדוּשַׁת הַמַּעֲשִׂים בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ בְּגִזְרִים וְסִיגִים הַנוֹסְפִים עַל דְּבָרֵי תוֹרָה הֵינְנוּ שְׁלֹא לְהַנִּיחַ הַיִּצ"ר לִיקְרַב כָּל כָּטַעַם לְךָ אָמְרִינוּ נְזִירָא כו' (שְׁבַת י"ג) בְּמִשְׁמַרְתָּ לְמִשְׁמַרְתָּ שְׁלֹא יוּכַל לִיקְרַב בְּזָה מוֹלִיד גַּם בְּג' רֵאשׁוֹנוֹת דְּמַחְשָׁבָה וְרִצּוֹן שְׁאִין נוֹגַע כָּלֵל, וְהֵם הַגּוֹרְמִים זְבִיחַת הַיִּצ"ר לְעַתִּיד מִכָּל וְכָל כְּמוֹ שְׁנִזְנַבְחָ הַיִּצְרָא דַע"ז בִּימֵי אֲנָשֵׁי כְּנַה"ג שֶׁהֵם הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה שְׁבַע"פ כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ וְהֵם אָמְרוּ (אָבוֹת פ"א) עָשׂוּ סִיגָא לְתוֹרָה וּמָהֵם הַתְּחִלַּת הַגְּזֵרִים וְהַסִּיגִים, וְהַסּוּף שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁהוּא חֲדוּשֵׁי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה יְהִי בִּימֵי בֶן דָּוִד בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְיִצְרָא דַע"ז הוּא רֵאשִׁית וְהַתְּחִלָּה דִּיִּצְרָא וְיִצְרָא דְּעֲרִיּוֹת הוּא הַסּוּף וְאִזּוּ יְהִי נְעַקְרָא הַכָּל ע"י סְגוּלַת קְדוּשַׁת הַמַּחְשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ בַּעוּה"ז יְהִי כָּטַעַם מִי מוֹשֵׁל בִּי שְׁגָם הַיִּצ"ר שֶׁבְּרָא הַש"י כַּמ"ש (קִידוּשִׁין ל'): בְּרֵאשִׁית יצ"ר הֵם מוֹשְׁלוֹ לְעוֹקְרוֹ מִן הַלֵּב לְגַמְרֵי: וְלִכְךָ נִסְמָךְ תְּדַבְּרָא כָּל הַשּׁוֹנָה הַלְכוֹת כו' לְחֻזְמַרְתָּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמַגִּילָה כ"ח(ח) וּבְבִרְכוֹת וּל"א.

(אִין עוֹמְדִין הֵךְ דְּבַר הַלְכָה, כִּי הַתְּפִלָּה הוּא הַדְּבָקוֹת שְׁאִין דְּבַר חוּצָא וּמִסָּךְ מְבַדִּיל שֶׁהוּא הַיִּצ"ר בִּינְתִים זֶה נַעֲשֵׂה ע"י דְּבַר הַלְכָה זֶה דְּחֻזְמַרְתָּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהַלְכוֹת נִקְרָא תוֹרָה שְׁבַע"פ כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ עַל מַאֲז"ל (בְּכָרִיתוֹת י"ג): דְּבַר ד' זֶה הַלְכָה כִּי דְּבַר הֵינְנוּ תוֹרָה שְׁבַע"פ שֶׁבְּדְבוּר וְלֹא בְּכַתָּב וְכָל הַשּׁוֹנָה הַלְכוֹת מְוַבְּחָ כו' שֶׁהַעוּה"ב אִין בּוֹ לֹא אֶכִּילָה וְלֹא שְׁתִּי כו' וּבְבִרְכוֹת י"ז.

(כִּי נְעַקְרָא הַיִּצ"ר מִתְּאֵנוֹת הָעוֹלָם לְגַמְרֵי, וְלִכְךָ סִיּוּם מַס' נִינְדָה בְּמַאֲמַר תְּדַבְּרָא כָּל הַשּׁוֹנָה כו' וְהַתְּחִלַּת הַמַּסְכָּת שְׁמַאי אֹמֵר כִּי וּבְהַלְכָה שֶׁהוּא מְקוּלֵי ב"ש וּמְחֻזְמַרֵי ב"ה, כִּי כָּל מַס' זֶה י' פְּרָקִים הִיא כּוֹלֶלֶת קוּמָה שְׁלִימָה מְרֵאשׁ וְעַד סוּף שְׁאִין דְּבַר שֶׁבְּקְדוּשָׁה פְּחוֹת מִי' כְּנֹדַע וּפְרָק א' הוּא נֶגֶד שׁוֹרֵשׁ הַנְּעֻלָּם שֶׁבְּרֵאשִׁית הַמַּחְשָׁבָה, וְנוֹדַע דְּשְׁמַאי וְהַלֵּל נִקְרָאִים ם אָבוֹת הָעוֹלָם בְּעֲדִיּוֹת וּפ"א מ"ד) וּבְמִדְרָשׁ וּבְרַע"מ כִּי הֵם כְּמוֹ חֲבִית תְּרִין דְּרוּעִין יָמִין וּשְׂמָאל כְּנֹדַע, וְשְׁמַאי הוּא שׁוֹרֵשׁ הַדִּין (זוּה"ק ח"ג רמ"ה) שְׁמִשְׁם נְמִשְׁךְ הַנִּיּוֹת שֶׁהוּא הַהֲרַחֲקָה מֵעַל שׁוֹלְחַן הָאֵב ח"ו אִךְ בְּאַמַּת זֶהוּ מְקוּלֵי ב"ש כִּי הוּא יְרִידָה שֶׁהִיא לְצִנּוּרָה עֲלִי וְכַנ"ל כְּדִי שֶׁתְּהֵא חֲבִיבָה כו' וְהוּא עַל הַרְעָה מֵעִין הַטּוֹבָה זֶהוּ שׁוֹרֵשׁ וְהַתְּחִלַּת דְּבַר זֶה שֶׁל נִיּוֹת וְהַרְחֻקָה מִשׁוֹלְחַן הַמִּלָּךְ ית"ש, וְלִכְךָ מִתְּחִיל בְּדִין מַעַת לַעַת שֶׁקוֹדֵם הַנִּיּוֹת כְּפִדּוּעַ שְׁמִדְרָגָה הָרֵאשׁוֹנָה נִקְרָא אִין וּמְדַרְגָה ב' הוּא הַתְּחִלַּת הַיֵּשׁ וּמַחְשָׁבָה הַנְּגִלִית בְּמוֹת, אֲבָל הָרֵאשִׁית הִיא עַד שֶׁלֹּא נִגְלָה בְּמוֹת ג"כ קוֹדֵם שֶׁבָּא לִידֵי גְלוּי דֵּיִשׁ מַאֲזִין זֶהוּ טוֹמְאָה דְּלִמְפָרַע שֶׁבְּשׁוֹרֵשׁ וּמִצַּד שְׁמַאי אִין כָּאֵן טוֹמְאָה לְמִפְרַע כִּי בְּאַמַּת בְּרֵאשִׁית הַמַּחְשָׁבָה גְלוּי סוּף הַמַּעֲשֵׂה שֶׁהוּא אֲדַרְבָּא כְּדִי לְחַבְּבָה, רַק מִצַּד מִדַּת הַחֶסֶד הוּא לְהִיּוֹת גַּם בְּהוֹנָה טוֹב וְאִין מִסְתַּפֵּק בְּמָה לְשִׁיחַ' בְּסוּף אֲגֵלָאֵי מִקְלָתָא לְמִפְרַע לְטוֹב וְלִכְךָ גַּם הַשׁוֹרֵשׁ הֵגַם שֶׁהוּא דְּבוּק בְּסוּף כְּפִדּוּעַ דְּהַכָּל בְּסוּד עֵיגוּלִים וּבְעֵגוּל הוּא

נעוץ הסוף בתחלת והכל אחד] מ"מ מצד הקסד גם בזה יש חסרון ואינו בשלמות, שְהרי השוּרש שֶל מחשבה זו דירידה שְלצוּרָה עלי' הגם שְגלוי שְעיקר בשביל העל'י שְפסוף מ"מ הרי יש במחשבה שְיהי' ירידה לְצוּרָה עלי' ומצד החסדים טובים הש"י כל יכול שְיהי' עלי' גם בלא ירידה, ולכן גם שוּרש מחשבה זו יש בו חסרון לדברי הלל אבל גם חסרון זה וטוּמאה דמעל"ע בודאי היא ג"כ צוּרָה עלי' פְדי לחבבה כו', והגם דלבעלה ל"א רק לקדשים פירוש דבאמת בדבר שהיא אין איה שְייה חסרון דרה משל הנפילה לאדם מתחיל במוח ואח"כ בלב ואח"כ בכלי המעשה ח"ו אבל בשוּרש הנעלם מהמחשבה שפמון שאין גלוי לאדם עצמו איה שְייה שם טוּמאה ורע ח"ו, רק לקדשים אתמר פירוש דקיי"ל מעלין בקודש (ברכות כ"ח) כי כל דבר שפקדושה אינו עומד רגע אחד במדרגה אחת ולעולם הוא מתעלה, והתחלת הנפילה הוא פשאנו הולך למעלה רק עומד במדרגה אחת זהו החסרון והטוּמאה שיש באין הקודם לישות שבמוח דלגבי קדושה מקרי חסרון, ולפי שאי אפשר לנפילה במוח אלא א"כ יהי מקודם החסרון בשוּרש הנעלם שֶל המחשבה והיינו שפֶל זמן שהוא מתעלה ממדרגה למדרגה החשק מתגבר והמוחין מתחזקים, ואין כוּשֶל פֶלל רק ההתחלה הוא הרישול מלהתגבר.

לעלות בסולם מעלה מעלה רק עומד כמו אתמול פן היום פן למחר עי"ז בא הנפילה במוח לחשוב ג"כ מחשבת חול וקטלה וממנו נמשך לרצון שבלב וכו', ונמצא עי"ז הוא הנפילה והירידה שְלצוּרָה עלי' ובענין אחר אי אפשר ולקף גם זה עצמו מכלל הירידה שְלצוּרָה עלי' פְדי לחבבה כו' פינן דאי אפשר לירידה בענין אחר, ונמצא כי באמת חסד גדול דברי הלל שמתקן גם הימים הראשונים שהי' נראה פעומד על מדרגה אחת שבאמת גם אז הי' הולך למדרגה יותר גדולה פינן שגם הימים ההם נחשבים בכלל הירידה שְלצוּרָה עלי' וכל דבר נקרי על שם תכליתו וגם בימי הירידה נקרא עולה באמת, וסיום הפרק הוא בענין הבדיקות הבדיקות שהיא התחלת גלוי היש מאין שע"י הבדיקה מתגלה הנעלם והוא סוף מדרגת האין הפח שבו להוציא היש, ובזה מתחיל פרק ב' פל היד פירוש יד הוא פח הפועל שֶל השתדלות אדם וזרוע בשׂר, וכל היד פירוש כמו עונה אמן יש"ר בכל פחו (שפת קי"ט): פירוש אמן יש"ר הוא התגלות פבוד שמים לעין פל שְלכף תקנו בלשון ארמי שְיבינו אף נשים ותינוקות ולכן א' תוס' (ברכות ג') ג"כ פְדי שֶלא יבינו מלאכי השׂרת כי מלאכי השׂרת מקטרגים על התגלות אור הש"י לעין פל חי בישות ולא במדרגות אין דלכן קטרגו בבריאת אדם ובמתן תורה כמ"ש במק"א] והוא אור הש"י הגלוי לכל והיש מאין בזה מתחיל פח אדם והשתדלות וזהו בכל פחו בכל מיני השתדלות, וזהו פל היד המרבה לבדוק כו' ובדיקה הוא בחקמה כמ"ש בחקמה אתברירו ע"י השכל הוא בודק ובורר הטוב מי הרע: וידוע כי נפש רוח ונשמה הם פנגד מות לב וכבד, ואנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא דמשמע גם בהנה והיינו דהתחלת הרע בלב כמ"ש בהרואה (ס"א).

(דיושב על מפתחי הלב, וידוע דזה לעומת זה עשה אלקים וגם התחלת השתדלות הטוב הוא בלב ואיך שְייה השתדלות בכוח, אף באמת מצינו ג"כ חקמה חיצונית ר"ל ואז"ל (ריש חלק) הקורא בספרים חיצונים כו' משמע שיוכל לקלקל גם המוח ח"ו והיינו דנדאי מצד דבדיקות המוח בעילתו שהוא יש מאין אין שְייה בו קלקול רק מצד התחברותו ג"כ למטה אל הלב, וכשאינו פונה אל עילתו רק פונה למטה אז שְייה חסרון בו פידוע

דאָתערותא דלתתא מוליד אתערותא דלעילא וכן הרצון שבלב מוליד מחשבה שבמוח כשחושק בלב לאיזה דבר אז גם כל מחשבות מוחו לדבר שהוא, וזה צר ילקח תשי שמתישין פח פמליא של מעלה] וכשחושק לרע ח"ו פן מחשבת מוחו אבל העיקר באמת נמשך מן הלב וכמו שאז"ל לא עבדו ע"ז אלא כדי להתיר עריות (סנהדרין ס"ג:) כי עפ"ם מותם מזוהם באמת ובע"ז יש ג"כ חכמות גדולות.

של הורדת השפע ומיני פישוף והיא חכמת בני קדם פנודע, וישראל שעמדו על הר סיני וקבלו התורה שהיא חכמת הש"י פסקה זוהמתן (כמ"ש שבת קמ"ו) ונשמה שנתת בי טהורה היא ששורש החכמה שבמוח טהורה מפל ונהמא רק שנמשך אליה מבחוץ ע"י התאנה שבלב, כמו שהמשילו בסנהדרין (מ"ד) חטאי ישראל לאסא דקאי ביני חילפא שהשורש הוא אסא גם אחר החטא, משא"כ אצל העפ"ם השורש הוא רע שפמו שהתורה הוא שורש לכל נשמות ישראל פנודע פן זה לעומת זה בחכמת כל בני קדם יש שורש לכל נפשות העפ"ם] ולכן אמרו וע"ז י"ז.

(כל דפריש ממינות מיינת דכל באיה כו' וכן מעריות דאביק בה דמיא למינות (שם) כי ע"י תוקף החשק בעריות מתקלקל גם החכמה שבמוח כמשאז"ל בסוטה (ג') אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס רוח שטות, פי השתדלות אדם באמת היא רק בלב וכשהקלוקל עד שם אז מועלת התשובה שהיא ג"כ בלב וכמ"ש וילכו יבין ושב, ובדבר שקלקל בו מתקן אבל שהקלוקל בחכמה שבמוח לשם אין מגיע פח התשובה שעיקרה בחרטת הלב ואם ישונו הש"י חפץ לבלתי ידח וגו' לא ישגיגו כו' בזה הוא התיקון, כי המיתה הוא פירוד ההתחברות וכשהמוח בפני עצמו ואין לו התחברות עם הלב אז הוא טהור ואין בו שום חסרון, ולקח כל היד המרבה לבדוק בנשים כו' כמ"ש (יומא ס"ו:) אין חכמה לאשה אלא בפלך פירוש פלך הוא שטנה בו שהוא מעשה ידיה שהאשה עושה לבעלה פידוע שהאשה יורדת להיות ראש לשועלים פטעם אין אשה אלא לבנים פתובות נ"ט:) והיא חכמת שלמה שנקרא חכמה פתאה שנאמר ויחכם וגו' שהי' יותר חכם מזה ומזה והי' מעלתו מצד הפחיתים ממנו ולא מצד עצמו, ונמצא עיקרו הוא רק מצד התחברותו למה שלמטה והחכמההוא במוח שהוא הראש והגילוי המעשה ידיה הוא סוף הגילוי וחקמתה הוא רק בזה, פירוש במה שלמטה היינו שכל חכמתה נמשך רק כפי הרצון שבלב ופעולת פלי המעשה וכמ"ש ויבן שנתן בה בינה יתירה (נדה מ"ה:) שהבינה שבלב מתגבר בה על החכמה עד שהחכמה נמשכת אחריה להיות מחשבת רק במה שחושקת בלב, ומצד הזה הבדיקה וההשתדלות אדם טובה עד למאוד לתקן גם במוח שפאשר משתדל בלב וכלי הפעולה אז גם המחשבה מן הצד שנמשכת אחר הלב מן הצד הזה היא מתקן, ולעולם מקום ההשתדלות הוא רק בלב רק מצד הזה הוא ההשתדלות למוח היינו שהרע הנמשך בו מן הלב לא יהי' נמשך פאשר יכוף את הלב להיות רוצה רק בטוב ושללא לבחור ברע בשום פעם, אבל להשתדל במוח עצמו היינו בחכמתו לתקן החסרון שבחכמת מוחו על זה אמרו ז"ל (סנהדרין ל"ח:) אפקורס ישראל כ"ש דפקר טפי וכמ"ש (שבת פ"ח:) למשמאילים בה סמא דמותא, שבה עצמה הרוצה לטעות יבוא ויטעה כמ"ש ז"ל (בר"ר פ"ח) שאמר פן הש"י למשה כי בתורה שבכתב שזהו בחי' דכורא א"ל פתוב והרוצה וכו' וכחשז"ל (תנחומא תשא) דאו"ה עתידין לומר, אנו ישראל שגם הם מאמינים בתורה שבכתב ומביאים ראיות לאמונתם כפי טעותם,

רק הש"י יאמר מי שיש לו מסטורין כו' שבתורה שבע"פ ומשנה שם הוא הבדיקה בנשים המשובחת לכל יד המרבה שהתורה שבע"פ היא חכמה הנובעת מלכות בני אדם חכמי ישראל האמיתיים ונמצא בא ע"י פוחם והשתדלותם, ושם הוא הפירור כמ"ש בחכמה אתברירו היינו בחכמה תפאה שעל זה נאמר ויחפם וגו' מכל בני קדם שניפר יתרון של זה לעומת זה, כי גם אם ירבו גם או"ה להתחפם אלף פעמים בדברי תורה חכמת שכלם אינו נקרא קלל תורה שבע"פ ומסטורין של הש"י כי אינו אמת, ואין נקרא תורה שבע"פ אלא החכמה הנובעת מלב קדושי ישראל באמת פי החכמה המתחדשת מלב החכם היא נמשכת ג"כ אחר הלב, פידוע פירוש אליבא דר' פלוני אליבא דרבנן אליביניהו כו' בכל מקום בגמ' רק כפי לב ר' פלוני שפפי לבו פה הוא חכמתו ודעת שכלו, דרף משל שמאי הי' קפדן כדאיתא בשבת (ל"א) הי' מחמיר בכל דבר וגודש הסאה והלל שהי' ענוותן וטוב לבריות הי' מקיל לעולם [חזן מו' דברים שהם הו' קצוות כמ"ש דחק"א אכ"מ] וכן פל פיוצא בו, וכל שבודק הלב יותר החכמה מזדפכת יותר, אבל באנשים תקצץ כנ"ל דבה סמא דמותא ע"י רבוי הבדיקה בתורה שבכתב עצמה במקום שאין ד אדם שלטת וכמשו"ל (יומא ע"ב:) למה זה מחיר וגו' ולב אין זה שיש בו תורה כו', כי בלא יראת שמים שהוא הגדרת הלב מתאנת רעות רק רוצה לשים השתדלותו בחכמה לבד על זה אמרו (יבמות ק"ט:) כל האומר אין לו אלא תורה אף תורה אין לו, פי השתדלות הוא רק מחכמה ולמטה אבל בחכמה עצמה לא שייך השתדלות כלל ואין שייך לומר כלל יש א על זה, ועי"ז מתפקר שלא להאמין בתורה שבע"פ רק בתורה שבכתב שהוא שורש החכמה וזהו למשמאילים בה עצמה, דרף משל הצדוקים והפוחים שמאמינים בתורה שבכתב וכל מצוה שהחזיקו בה הרבה מדקדקים כו' (ברכות מ"ז:) אבל מדקדקים כפי דעתם בכונת המצות ע"ד משל עין תחת עין מפרשים עין ממש ולפי דעתם מקיימים נמשכת ג"כ התורה בכל פוחם ובאמת עי"ז יורדים באר שחת פי הם המבלים בני אדם חנם, ועיקר הטעות נמשך ע"י שחשבו עולם אלא אחד פירוש כמשאז"ל (מנחות כ"ט:) העולם הזה נברא בה' ועוה"ב בי', פירוש פידוע דב' אותיות ראשונות של שם מורות על חכמה ובינה מוח ולב בעוה"ז העיקר הוא שעה אחת זו תשובה ומעש"ט ובעוה"ב עיקר הר א קורת רוח שהוא במוח וכמשו"ל (קה"ר פ"ב) ג"כ חכמה של עוה"ז הכל הוא לפני חכמה שלעתיד, והם אמרו אין עולם אלא אחד כי גם בעוה"ז לב אין תורה מונחת בקרו זוית וא"צ השתדלות בלב כי אין רבוי אחר רבוי אלא למעט שגם שהם מוסיפים שגם במוח יש השתדלות כל המוסיף גורע למעט עי"ז השתדלות הראויה בלב וכלי המעשה כפי דעת התורה האמיתית ולכך באנשים תקצץ ואכמ"ל עוד: ולכך פחתו בגמרא פרק זה בחומר עון דהוז"ל ובזוהר ג"כ ידוע תוקף חומר ועד שאין התשובה מועלת ח"ו, והיינו כנ"ל דהתשובה רק בלב והוז"ל נמשך מן המוח פידוע וע"י הרהור הפנים הוא בא וכמ"ש בראשית חכמה דז"ב' בגמטריא ט' פי קלקולו במדה התשיעית כפודע ומתא לעילא חכמה היא התשיעית פידוע, (וכמו ששמעתי ג"כ על קנמון תשעה פי באמת הם רק י' סמנים נגד י' ספירות וד' שנתפרשו בפתוב צרי צפון חלבנה ולבונה הם נגד עמודא דאמציעותא פתר תפארת יסוד מלכות שנגדם ד' לשונות שפי נדרשת (ר"ה ג').

(אי היינו פתור שאינו יודע כלל, דלמא הוא תפארת שיש בו ספק ואינו מבונר, אלא הוא יסוד דר"ל דוקא פה ולא בענין אחר, ודקא הוא מלכות שנקרא זאת ר"ל שמבונר לעין שנדאי הוא פה, ולכה הסלפנה נגד יסוד שהוא עקשות דוקא פה וקנמון ט' היינו פשהעקשות נמשך מן הסכמה הוא טוב והקנמון הוא המתקה לסלפנה הוא ט' שחכמה ויסוד היינו מעילא לתתא ומתתא לעילא ט' והמתקה ליסוד היא בחכמה] ובאמת זהו שורש היצ"ר שנא' עליו בראת יצ"ר ועז"א אין אדם צדיק בארץ וכמ"ש (ויק"ר פי"ד) בעון מלא אפי' חסיד שבחסידים כו', ובספר ראשית חכמה העיד על דורו ובנדאי לא אפשר דרי] שרוב בני דורו וכמעט כולם נכשלו בזה העון, וידוע דכל כגון שרוב בני הדור נכשלים גם פרנסי הדור וגדוליו נכשלים מעוננו כמ"ש במק"א וכ"א בדוה"מ שהיו בני עון זה כמ"ש שם (בנידה) בני מבול נינהו יצר לב האדם רע מנעריו פירוש משרשו וכמ"ש במק"א בענין ישי מת בעטיו של נחש (שבת נ"ה:) פי עליו אמר דהמע"ה בעון חוללת' בעון מלא כדרז"ל (ויק"ר שם) והנחש שהוא שורש היצ"ר בעולם הוא בדבר זה לבד ולכה נקרא בעטיו של נחש, וזהו התחלת גלוי הנפילה כמו שהי' בבריאה ראשית המקלקלים בכלל העולם כולו דור המבול היו משחיתים זרעם, וכן בבני יעקב שהי' מיטתו שלמה התחיל הקלקול במכירת יוסף הצדיק שומר הכרית שמנה נמשך קלקולו וכמ"ש במק"א בפ' הצדיק אבד דשם נאמר הנחמים באלים וגו', ואז נירד יהודה ירידה לצורף עלי' להוליד נשמת משיח אף הי' ירידה מקודם שהוליד ער ואונן שהשחיתו ותיקונם הוא רק לידת משיח שהוא יתקן לגמרי עון זה כמ"ש במק"א, ואיכות התיקון הוא רק כמו בתמר פדרף שאז"ל (סוטה י') איהו בקרי אתתי' בבוצינא וגם היא זינתה אף הי' רק למראית עין נדמה שזינתה וצנה: יהודה לשורפה אף באמת הגידה לאיש אשר אלה וגו' פי לא זינתה כלל עם איש זר וממנו הרה, וזה יהי' תיקון דער ואונן פשנתקנו ע"י פריץ וזרח ג"כ הוא שנתגלה אח"כ שלא חטאו כלל, פי תשובה שהוא החטא וחרטה עליו אין מועיל בזה פנ"ל רק מועיל התעוררות השורש הטוב של בני ישראל ששורשו קבוע באמת במקום טהרה והחכמה א"א להתקלקל כלל וטהורה היא הגם שגופו נוטה למקום טימאה מ"מ השורש א"א להתקלקל דאסא דקאי כו' אסא קרו לי' (סנהדרין מ"ד) והחטא הי' רק למראית עין, וכן מכירת יוסף אמר להם אח"כ והאלקים חשבה לטובה וגו' ונמצא באמת לא מכרוהו לעבד רק להיות מלך פי כל דבר נידון על שם סופו ומתליתו ומאחר שהתכלית טוב גם כל מה שבינתים מיקרי נופו דרגא לעיקרו והפל טהור וטוב, ולכן ברא הש"י ג"כ טבע הקרי בחלום שזהו כמו אונס דרחמנא פטר' בכל מקום להודיע פי בדבר זה אין יד אדם שלטת להינצל ממנו פי דבר זה נמשך מצדמצידי החכמה שבמות, וזהו מ"ש (קידושין ל'): בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין ע"י חכמת התורה שנתן הש"י לעמו חכמת אמת מזוכה המוח וכמ"ש (ברכות י"ד) כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן כו', וידוע פירוש תבלין היינו להמתיק האוכל שממתיק היצ"ר והיינו דבכח התורה להמתיק ג"כ מה שפכר חטא בעון זה כמ"ש במק"א דבתשיבה אין מתפטר אבל מתפטר בדברי תורה, כמ"ש במק"א על פסוק וכל יק"ר ראתה עינו אותיות קרי שע"ז זוכה לראית העין פענן ולבי ראה הרבה חכמה וכמ"ש במדרש (במד"ר פי"ט) אלו רע"ק וחביריו שהם יסוד חכמת תורה שבע"פ פטעם ומתלמידי יותר מכולם (תענית ז).

(כמו דָּרָךְ מְשַׁל יַעֲקֹב אַבְיָנוּ כְּשִׁירָאָה צְאָצְאָיו אֶלְפֵי אֶלְפִים תַּלְמִידֵי חֻכְמִים יִתְרַבֶּה חֻכְמָתוֹ יוֹתֵר, וְיָדוּעַ כֹּל טִיפָה זָרַע יֵשׁ בָּהּ כַּח חֵינְי שְׁהָרֵי יוֹכֵל לְהַתְהוּוֹת מִמֶּנּוּ נֶפֶשׁ חַי שְׁלֹכֵן אֵז"ל (נִדְּהָ שָׁם) שׁוֹחֲטֵי הַיְלָדִים וְאוֹתוֹ נֶפֶשׁ הוּא נִיצוֹץ חַיּוֹת מֵה וְעֵינֵי הַחַיּוֹת הוּא הַחֻכְמָה שֶׁהוּא רֵאשִׁית גְּלוּי הַחַיּוֹת וְכַמְש"נ פְּנֹלָם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ: וְיָדוּעַ מִהָאֲרִיז"ל כִּי הַנִּיצוֹצִים הַיּוֹצְאִים לְבִטְלָה בְּלֹא נוֹק' הֵם גְּדוּלִים וְיִקְרִים יוֹתֵר ע"ש עַפ"י דְּרַכּוּ, וּבְכַשׁוּט כִּי צָרִיךְ לָזֶה כַּח יוֹתֵר וְחִימוֹם גְּדוּל מַעֲצָמוֹ וְהוּא הַתְּעוֹרְרוֹת מוֹחוֹ בְּיִתֵר שְׁאֵת עֵי"ז נֶשְׁפַּע גַּם בְּנִיצוֹץ זֶה שֶׁפַּע יוֹתֵר גְּדוּל, וּבְהַקְבִּץ פְּנֹלָם יַחַד כַּמ"ש וְקַבְּצָנוּ יַחַד מַד' כְּנִפּוֹת כּו' שְׁפִירֵשׁ הָאֲרִיז"ל עַל זֶה בְּאוֹתֵיּוֹת הַשֵּׁם הַרְמוּזִים שָׁם כִּיְדוּעַ וּפְיָרוּשׁ הַשֵּׁם לְשׁוֹן נֶחֱבָא אֶל הַפְּלִים, כִּיְדוּעַ דְּמַחְשָׁבָה שְׁבַמּוֹחַ אֵין מְלֹאכִים יוֹדְעִים (ע' תּוֹס' שַׁבַּת י"ב: עֵי"ש) וְהַקְּבוּץ הוּא רַק בְּחֻכְמָה שְׁבַמּוֹחַ לְבַד דְּהֵינּוּ חַבּוּיִים מִמְּלֹאכֵי הַשְּׂרַת שֶׁהֵם מְקַטְרָגִים עַל זֶה שֶׁהֵם אֵין בְּקִיָּאִים בְּכָל דְּבָר עַד תַּכְלִיתוֹ הָאֲחֵרוֹן שְׁלֹכֵן קַטְרֵגוּ בְּבִרְיָאָה וּבְמַתָּן תּוֹרָה מֵאֲחֵר שְׁלֵפִי שְׁעָה זֹו טוֹב יוֹתֵר כָּף, וְגַם כִּי בְּמַעֲשֵׂה א"א לְקַבֵּץ הַנִּיצוֹצִי זָרַע בְּחֻכְמָה רַק הַמּוֹחִין וְנִיצוֹצֵי הַחַיּוֹת שְׁבָהֵם יְכוּל לְהַחֲזִירָם לְמוֹחוֹ [וְזֶה שֶׁשְׂמַעְתִּי תְּפִלִּין בִּי בַר חֲבוּ מִשְׁפַּח שְׁכִיחֵי (ב"מ כ"ע:)] ר"ל שָׁם הַנְּזַכֵּר שֶׁהַתְּפִלִּין מוֹעִילִין לָזֶה, הֵינּוּ כִּי תְּפִלִּין שְׁבִירָאֵשׁ הֵם לְקַשֵּׁר מַחְשָׁבָה שְׁבַמּוֹחַ לְהַש"י כִּיְדוּעַ עֵי"ז נִתְקַן הַכָּל] וְעֵי"ז מִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדְּלַת חֻכְמָתוֹ, אַע"פ שֶׁגַּם נִיצוֹצִים אֵלוֹ הֵם מִמֶּנּוּ וּמִשְׁלוֹ נִיתְנוּ לוֹ מ"מ כְּבָר נִבְדְּלוּ מִמֶּנּוּ וְהָרֵי זֶה כְּעַנְיָן מִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִפְּנֹלָם שְׁעוֹמְקֵי הַחֻכְמָה וְכָל יִקְר רֵאשִׁית עֵינּוּ עֵי"ז, וְנִמְצָא ע"י הַתּוֹרָה שְׁמַשִּׁיג אַח"כ הוּא תְּבָלִין לְהַמְתִּיק אֶת הַקּוֹדֵם שְׁהָרֵי הֵי' כְּדִי לְהַשִּׁיג דְּבָרֵי תּוֹרָה יִקְרִים וְכֵן יוֹסֵף לֹא זָכָה לְמַלְכוּת רַק ע"י אוֹתָהּ מַעֲשֵׂה שְׁיָצְאוּ מִמֶּנּוּ י' טַפִּין כַּמְשֵׁאוֹז"ל (סוֹטָה ל"ו:)] וּבִשְׁבִילָם יֵשֵׁב בְּבֵית הָאֲסוּרִים כ"כ וְאַחֵר שְׁנִיתְקַנוּ וְנִתְקַבְּצוּ נִדְחֵי זָכָה עֵי"ז לְמַלְכוּת, כַּמְש"נ בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ שְׁאֵין אָדָם זֹכָה לְמַלְכוּת אֶלָּא ע"י הַתּוֹרָה אֶפְי' מְלָכֵי או"ה בְּנֵדָאֵי גְּנוּזִים וּבְלוּעַ בְּהֵם ד"ת יִקְרִים שְׁעַל יָדָם זָכוּ כְּמוֹ בְּפִרְעָה וּבְבוּכַדְנֶצַּר שְׁנֵאֲמָרוּ דְּבָרֵיהֶם תּוֹךְ דְּבָרֵי תּוֹרָה נִדָּאֵי הָיוּ דְּבָרֵיהֶם ד"ת מִמֶּשׁ אַע"פ שֶׁהֵם לֹא יָדְעוּ מְאוּמָה מֵהֶם מִדְּבָרִים רַק דְּבָרֵי חוֹל, וְלִכְךָ דְּנִיָּאֵל כַּתֵּב דְּבָרֵי נְבוּכַדְנֶצַּר בְּסַפְרוֹ עֵי"ז הוֹצִיא בְּלָעוּ מִתּוֹךְ פִּי כַּמְשֵׁאוֹז"ל שֶׁהוֹצִיא הַשֵּׁם כּו' וְהֵינּוּ שְׁעֵי"ז הוֹצִיא הַדְּבָרִים שֶׁל תּוֹרָה מִנְּבוּכַדְנֶצַּר אֵלָיו וְנִשְׁתַּרְשׁוּ אֶצְלוֹ וְנִיתְקוּ מִמֶּנּוּ וּמִמִּילָא הֵיטָה מִפְּלָתוֹ עֵי"ז, [וְלִכְךָ דְּנִיָּאֵל הֵי' סָרִיס כִּי הוּא הֵי' מִמֶּשׁ לְעוֹמַת נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁעֵלֵיו אֵז"ל לְסִנְהֶדְרִין צ"ו:)] רַפִּינוּ אֶת בְּבָל וְלֹא נִרְפָּתָה שְׁלֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ זָרַע בִּישְׂרָאֵל לְכָף גַּם דְּנִיָּאֵל לְעוֹמַתוֹ הֵי' בְּלַתִּי אֶפְשָׁר לְהַשְׁאִיר קִיּוֹם בְּמִין וְאַכ"מ] וְכֵן כָּל מְלָכֵי יִשְׂרָאֵל וּפְרַנְסֵי כָל דּוֹר וְדוֹר כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֲדוּשׁ דְּבָרֵי תּוֹרָה מִיְחֻדְדַת הַשְּׁיִיךְ לְאוֹתוֹ דּוֹר, וְכֵן יוֹסֵף חִידוּשׁ אֵז וְעַתָּה יִרָא פְּרַעַה אִישׁ וּגו' שְׂמַקְשִׁים הַלִּינְעִץ לְמִלְכָּה נִתְנוּהוּ, וּבְאַמַּת זֶהוּ חֲדוּשׁ מְדִילֵי וְכָל הַחֲלוֹם וּפְתָרוֹנוֹ הַכָּל תּוֹרָה מִמֶּשׁ שְׁהָרֵי נִכְתָּב בְּתוֹרָה וַיֵּשׁ בּוֹ תוֹעֲלַת וְחַיּוֹת לְכָל הַדּוֹרוֹת, רַק הַחֲלוֹם מִהַש"י אֶשְׁרֵי הָאֱלֹקִים עוֹשֵׂה וּגו' וְכֵן הַפְּתָרוֹן הוּא כְּפִי הַחֲלוֹם וְכַמְש"נ בְּלָעָנוּ וּגו' רַק וְעַתָּה וּגו' מֵאֲחֵר שֶׁגַּם שָׁגַם זֶה נִכְתָּב בְּתוֹרָה הָרֵי הוּא דְּבָרֵי תּוֹרָה מִמֶּשׁ, וְזֶהוּ חִידוּשֵׁין דְּאוֹרֵיִיתָא שְׁנִיתְחַדְּשׁוּ ע"י יוֹסֵף וְעֵי"ז הַחֲדוּשׁ זָכָה לְמַלְכוּת כְּמִפְּנֵי בְּפִתּוֹב וְהֵינּוּ כִּי בִי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְזָכָה לְחֲדוּשׁ זֶה רַק ע"י אוֹתָהּ מַעֲשֵׂה שְׁעֵי"ז נִסְתַּבֵּב כָּל הַסְּבוּת הַכָּל כְּנ"ל, וְגַם כִּי עֵינֵי מֵה שְׁנִיתְחַדְּשׁ לְיוֹסֵף עַכְשָׁיו סִיד זֶה דִּישׁ יְרִידָה שֶׁהוּא לְצוֹרֵךְ עֵלִי כִּי דְרָגָא דְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק מוֹגְדָר בְּכָל וְצַדִּיק מַעֲיָקְרוֹ שְׁלֹא חָטָא מַעוֹלָם, מִשֵּׁא"כ בִּיהוּדָא נֶאֱמַר וַיֵּרַד כִּי דוֹד הַמְּעָ"ה הַקִּים עֵינֵיהָ שֶׁל

תשובה (מ"ק ט"ז:) במקום שבעלי תשובה כו' (ברכות ל"ו) שמתעלין עוד יותר, והוא הוציא דבת אחיו רעה פי לא יוכל לראות עולה כלל ואין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל (גיטין מ"ג) ונתחדש לו אז דבר זה שלפעמים צורך לירידה כדי לעלות עוד יותר, וזה נתגלה לו יותר בעת שהי' ג"כ ירידה לבית האסורים לצורך עלי' למלכות, וזה שאמר ג"כ למלך ועתה כו' שהרעב הוא ג"כ רעה להוליד טובה שנתגדלו אוצרות המלך ונתעשר ולכה בשרוהו בתלום זה.

וזהו ועתה ואמר ו"ל (בר"ר פכ"א) אין ועתה אלא תשובה פירוש פי לשון עתה מורה שעתה הוא פו ולפני זה לא הי' פו, וכן יוסף עמד עכשיו על מדריגתו של בעלי תשובה ואמר ועתה עכשיו באותה רגע נתחדש לי דבר זה של דברי תורה שלא ידעתי מקודם שראו עכשיו שהירידה לבית האסורים היא צורך עלי' ולכן עתה גם בזה שע"י דבר זה נתגלה לו חדוש זה ע"כ שגם בזה עצמו הוא פו: ולכך יוסף נתגדל ע"י תלום וכן נמכר ע"י תלום והם קראוהו בעל התלומות, ונכתב זה בתורה ודאי לא דבר ריק הוא ובגמ' סנהדרין (ל).

(ופ"ק דברכות ו:): נקרא בעל התלום המלאך המחלים ולא האדם החולם, רק באמת יוסף הוא בעל התלומות פנ"ל שהתלום הוא לתקן עון דהו"ל בהקיצ על דרך שנא' בדור המבול לא אוסיף וגו' פי יצר וגו' מנעוריו פירוש בעודו בנערוות ולית לי דעת ג"כ רע א"כ הרי הוא אינו חייב בדבר גם על מה שעושה בגדלות כשי"ל בדעת שהיצר מתעהו שהרי בקטנות אין מתכוין להרע כלל ואעפ"כ, וכן הוא הטענה דשינה שאין בו דעת וג"כ רואה קרי זהו הצלה על הכל, אך מ"מ אין זו הגנה גמורה ומבטח עוז עדיין גם לנח דברי מ"מ מענישים בפרט לעובר א באמת גם זה דייצר לב וגו' מנעוריו צריך תיקון וכן הקרי דתלום כמ"ש בפ"ב דעירובין (י"ח) דמ"ז לאונסו נעשה שדים רוחית וילגין, ופירוש שרו"ל הם מזיקי עלמא ר"ל פחות של קלקול הסדר הישר א"פ עדיין צריך תיקון והוא התורה תבלין פנ"ל שהוא חכמת תורה שבע"פ הנקרא חכמה תתאה.

פירוש חכמה הבאה מלב התחתונים שהם בני ישראל והיא חכמת שלמה פנודע והיא באה לו בתלום כמפורש בכתוב פירוש פי התלום הוא הדמיון שבשינה מסתלקים המוחין ונשאר הדמיון שהוא אחורים של החכמה פירוש כמו מעשה פלאחר יד ר"ל שלא בכונת מתכוין רק כמתעסק בעלמא וכן אחורים של החכמה (שהוא המחשבה בכונת מחשב) הוא הדמיון שהמחשבות עוברות כמתעסק בעלמא בלי שום פונת מחשב והנה זו מדרגה קטנה מן חכמה עילאה שהוא החכמה עצמה בכונה עם כל זה אז"ל (שי"ר פ"א) חביבים דברי סופרים יותר כו' פי פח החכמה תתאה הוא כ"כ שמוצף את הדמיון ג"כ עד שכל הדמיון נעשה ג"כ כולו מלא פמה, וכשזוכה לכה להשיג דברי תורה אמתיים בתלום עי"ז מוצף התלום יון שלו שהוא ג"כ דברי תורה וממילא גם ההרהורים בטילים שגרמו ר"ק מתתקנים.

כמו שאמר ו"ל (ברכות נ"ה) כשם שאי אפשר לבר כו' והתבן שבתלום הוא הר"ק ומאחר שאי אפשר לבר בלעדיו הרי גם הוא לצורך וע"י טיפין הללו הוא התחדשות אותם דברי תורה בתלום בדבר שקלקלו בו נתקנו: והנה החכמה תתאה הוא התלום עצמו פנ"ל ובעל התלום הוא יוסף הצדיק המשפיע לחכמת שלמה פנודע, פירוש פי דבר

זו שהדמיון הוא מלא חכמה דבר זה הוא בשלמה המע"ה בנו של דוד המע"ה שהקים עולה של תשובה והוא הי' לו ירידות הרבה פנ"ל הפל לצורה עלי עד שעלה למדרגה זו שא"צ גם הדמיון הוא מנוקף, ודבר זה אי אפשר רק ע"י ירידה כמו דרך משל גורף ביבין ומנקן ע"כ צריף לירד לתוף הביב ומתנוף אף אח"כ מתנוקה ומתקן להליף בנ"א, אף דרגא דיוסף הצדיק להיות שמור מן העבירה בכל פחו ושללא להיות גורף ביבין כלל ומדרגתו הוא שאין דמיון כלל היינו שמתרחק מפל מחשבה ורצון ומעשה של דמיון ומתעסק בעלמא שלא בכונת מכונן הכל לשם שמים, ולכך גם חלמותיו היו אמת אבל נתברר אמיתתו כשחלף שהיא אחר שאירע לו מה שאירע פנ"ל, כי ההתרחקות מן הדמיון פמטחוי קשת אין אמיתותו מבורך עדיין שהרי זהו במחשבה שבמוח שנעלם מעין כל, רק בירידה לצורה עלי שהוא משוקע בדמיון ומעלהו הפל לד' שיהי' פולו דברי תורה דבר זה הוא רק ע"י ההמשכה מלמעלה דבר זה שאין דמיון בעילם היינו אף מלכותו בכל משלה ואין עוד מלבדו וד' אלקים אמת אף אפשר שיהי' בעולם מה שאינו אמת ועי"ז מתעלה הדמיון עצמו, ודבר זה הוא ע"י היחוד הגמור שעל זה נאמר וכל אדם לא יהי' וגו' ואמרו ז"ל בירושלמי (יומא פ"א ה"ה) אפ"ל אותם שנאמר דמות פניהם פני אדם רק השכינה לבד אשר אליו נגלו כל תעלומות והפל מבורך, ולכך הצינור שדרף עליו יורדת החכמה תפאה לכחות הדמיון ג"כ הוא דרגא דיוסף ההתרחקה מן הדמיון פאלו אין דמיון, ודרך מעבר זה מגיע החכמה לתחתונים גם בכת הדמיון מאחר שכל כף אור הש"י מתפשט ומתגלה עד שכלפי אורו של הש"י הוא פאלו אין שם דמיון בעולם והיינו ע"י בהירות אור הבהיר המתגלה בלב בני אדם ונמצא יוסף נקרא בעל התלומות פולם ר"ל התלומות שהם דברי תורה ויש בהם חכמה תפאה, וזהו התלומות בה' הידיעה ואתיו קראהו פן פי אז"ל (ברכות נ"ה:) כתיב בתלום אדבר כו' פאן ע"י מלאך פאן ע"י שד, פירוש ע"י מלאך היינו ע"י שליח הש"י כמ"ש (שמו"ר פ"ב) כל מקום שהמלאך נראה שם השכינה, נראית, וע"י שד היינו ע"י שליח האדם כמ"ש (בר"ר פ"כ) בנגעי בני אדם בנוי דאדם קדמאה, ומאחר שהם חשבו לתלום שוא הוא עצמו בעל התלום פי שלוחו של אדם פמותו ובנדאי היו מפירים אותו שמוגדר בתכלית ושמור מן הדמיון כוזב בכל האפשר, וכמו שאז"ל (שם פפ"ד) דמות דיוקנו דומה לשל אביו שהוא מדת אמת ליצקב שלא הי' אצלו דמיון כוזב עד שגם בתלומו והנה ד' נצב עליו ויוסף הי' גם פן דמות דיוקנו אבל לא דיוקנא עצמה, [ואפי רב רבי ואפי זוטרי איפא בינייהו, ומחלומו של יוסף מהירח נלמד דכשם שאי אפשר לבר כו' אף מ"מ גם הוא אמת דנתקיים בבלהה דמרבנתי הנאי נקראת ג"כ אם ונהו אפי זוטרי], רק הם ראו מדבתם רעה פי אינו יודע מעגנן ירידה לצורה כלל א"כ הרי אינו דבוק באמת לגמרי ומזה יהי' נמשך תלום כוזב, גם פי בי מלכים ימלכו והם תלמידי חכמים יותר ממנו שאצלם הי' זה דבר פשוט ובאמת נתקיים אח"כ כשנודע לו זה ואין אדם עומד על ד"ת אלא א"כ נכשל והם לא נכשלו בדבר וידעוהו מתחלה לא עמדו על בוריו כ"כ ונחשב אצלו רודף, וכדרך ששמעתי בעובדא דהוא רוכל (ויק"ר פט"ז) שאמר ר' ינאי דמעולם לא ידע פשוטו של מקרא עד שבא רוכל זה והודיע פירוש רוכל מלשון רכיל שנכשל מקודם בדבר ואח"כ עמד על דברי תורה של פסוק נצור לשונך וגו' משא"כ ר' ינאי לא נכשל מעולם לא עמד על עומק פשוט.

שֶׁל מִקְרָא כָּלֵל כִּי אֵין מוֹלִיד הַתְּחַדְּשׁוֹת לִלְב עַד דְּאֶבְלָעָא לִי נִבְלָע בְּאִיבְרִים רַק ע"י שְׁנִכְשֵׁל וּמוֹצֵא אַח"כ שְׁאָז הוּא שְׁמַחָה גְדוּלָה לִלְב וּמִתְרַחֵב הֵלֵב עִי"ז וְעוֹמֵד עַל עוֹמֵק פְּשׁוּטוֹ שֶׁל דָּבָר, וּלְכָף פְּשַׁעְמֵד יוֹסֵף עַל דָּבָר זֶה זָכָה לְמַלְכוּת וּלְכָף תְּחִלָּה ע"י חֵלוֹם פִּירוּשׁ דְּמִיּוֹן שְׁאִינוֹ מְבֹנֵר נִמְכָּר שְׁעֵדִינָן לֹא הִי מְבֹנֵר כִּי לֹא יָדַע סוּד הַ עַד אַח"כ שְׁנִתְגַּלָּה לוֹ וְנִדְבַק בְּאַמֶּת גְּמוּר רַחוּק לְגַמְרֵי מִדְּמִיּוֹן אֲזַ נִתְעַלָּה ע"י חֵלוֹם: וּלְכָף פְּרִשְׁיּוֹת אֵלוֹ קוֹרִין בְּתַנּוּכָה שֶׁהִי הֵנֶס בְּשֶׁמֶן שְׁרוּמָז לְחֻמָּה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ ו"ל בַּב"ב וּבְמִנְחוֹת (פ"ה:), כִּי טְמָאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים הֵינּוּ בְּנֵי יוֹן ע"י חֻמָּת יְוֹנִית שֶׁהִיא נִגְדַ תּוֹרָה שִׁבְע"פ זֶה לְעוֹמֵת זֶה כַּמ"ש בַּמִּקְרָא דְּאִרְיִסְטוֹ רֹאשׁ חֻמָּיָהּ הִי בִימֵי שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק רֹאשׁ חֻמָּי הַמְּשֻׁנָּה [וע"י חֻמָּת יְוֹנִית הַעֲלוּהָעֲלוּ חֲזִיר כְּדָא' בְּמִנְחוֹת (ס"ד:)] הוּא אֲדוֹם כְּמוֹ שְׁדַרְשׁוּ רַז"ל (וּיִק"ר פ"ג) עַל פְּסוּקֵי וְאֵת הַחֲזִיר יִכְרַסְמָנָה חֲזִיר וְגו' וְכַמוֹ שֶׁאֲזַל (אִיכ"ר פ"ב) יֵשׁ חֻמָּה בְּאֲדוֹם שְׁנֹאמֵר וְהַאֲבִדְתִּי חֻמָּיִם מְאֹדוֹם וְעִי"ז עָלוּ, וּמַלְכוּת יוֹן הַמְּשִׁילוֹ ו"ל (וּיִק"ר שֵׁם) בְּנִמְר וּבְמִגְן אֲבוֹת לְתַשְׁב"ץ עַל מְשֻׁנָּה עַז כְּנִמְר שֶׁהִנְמַר מִמְּזוֹר מְאִרֵי וְחֲזִיר הַבַּר, פִּירוּשׁ אֲרִי הוּא בְּכָל כְּמוֹ שֶׁאֲזַל (שֵׁם) וּבְכָל הוּא יְסוּד תְּלִמּוּד בְּכָלֵי כַּמ"ש בַּמִּקְרָא כְּמוֹ הַתְּרַגּוּם לְשׁוֹן בְּכָל אַחֲוָרִים לְלִשׁוֹן הַקְּוֹדֵשׁ כֵּן תּוֹרָה שִׁבְע"פ לְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְהַמְּשֻׁנּוֹת חוֹבְרוּ בְּאִרֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת מְמִשְׁלַת רוּמֵי וְחַבּוּרָם הוּא תּוֹרָה שִׁבְע"פ וְאִכְמ"ל [וכ"א בְּזוֹהַר דְּאִינוֹן קַרְיָבִין לְאוֹרְחֵי מְהִימְנוּתָא כִּי אֵין בֵּין מֵיִם עֲלִיוֹנִים לְמֵיִם תַּחְתּוֹנִים אֵלָא כְּמֵלָא נִימָא וּבַס"ר שְׁרַק כּוֹתֵל דְּקַחוּט הַשְּׁעָרָה מְפָסִיק בֵּין ג"ע וְגִיְהִנָּם וְזֶה טוֹב וְזֶה רַע, רַק ע"י הַדְּמִיּוֹן טְעוּ הַרְבֵּה אַחֲרֵיהֶם גַּם בְּדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים כְּנֹדַע] וְטְמָאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים הֵם כָּל הַחֻמָּוֹת אֲמִיתוֹ' שֶׁל חֻמָּי יִשְׂרָאֵל נִטְבְּעוּ וְנִתְעַרְבוּ בְּחֻמָּוֹ חִיצוֹנִית וְנִעְשָׂה נֶס ע"י הַפְּהִגִים שֶׁהֵם מְלַמְדֵי הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֶּש"נ וּבְאֵת אֵל הַפְּהִגִים יוֹרוּ מִשְׁפָּטֵיהֶּ, וְהַתְּחִלַת תּוֹרָה שִׁבְע"פ ע"י עֲזָרָא שֶׁהִי כֵּהֵן וְכֵן אַחַר הַחֲוָרָבִין ע"י ר' יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הַכֵּהֵן עִי בְּהַקְדַּמַת פִּירוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה וּבִיּוֹחָסִין, וְכֵהֵן גְּדוֹל הַגְּדוֹל בְּחֻמָּה מֵהֶם נִמְצָא פֶּה שְׁמֹן חֲתוּם בְּחוֹתְמוֹ שְׁבִרֹב חֻמָּה שְׁבִרֹב חֲתוּם פֶּה וְהוּא כְּלֵי חֶרֶס קָטוֹן, כְּעֵנִין פְּכִים קִטְנִים דִּיעֻקֵּב שְׁיָדוּעַ שֶׁהֵם נִפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל הַיּוֹתֵר גְּרוּעִים כַּדֶּש"נ אִיכָּה נִחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי חֲרָשׁ וְגו' וְכַמ"ש (סְנֵהֲדָרִין נ"ב).

(דוּמָה לְקִיתוֹן שֶׁל חֶרֶס כּו' וְעַל זֶה נִשְׁתַּיִיר יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לְהַעֲלוֹת גַּם הָעַמִּי הָאֲרֵץ שְׁגַם בָּהֶם יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁהוּא מִדַת יַעֲקֹב, וְהַחֻמָּה הַנִּמְצָאָת בְּעַמִּי הָאֲרֵץ שְׁאִין לָהֶם שְׁכָל לְהַתְּחַכֵּם בְּחֻמָּוֹת בְּנֵי נֶכֶר הִיא שְׁנִשְׁאָרַת טְהוֹרָה וְטְמוּנָה בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כַּה"ג כְּפִדוּעַ בְּעֵנִין כָּל הַגְּדוֹל מִחֲבִירוֹ כּו' כִּי ר"ק מְצוּי' בַּת"ח וְלֹא בַע"ה וְלָכֵן בְּנֵי הַכְּפָרִים מְקַדְּמִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה דְּמַחֲמִית עֲמֻלָּה, כְּמוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי שְׁבִנֵי הַכְּפָרִים דְּכָאן הֵם שְׁקִרְאוּם בְּכָל מְקוֹם עַמִּי הָאֲרֵץ רַק לְפִי שְׁבַכְאָן הֵם חֲשׁוּבִין וּמְקַדְּמִין לְכַבּוּדָה קְרָאוּם בְּנֵי הַכְּפָרִים וְלֹא עַמִּי הָאֲרֵץ, כִּי כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ ו"ל (ב"ב קכ"ג:) אֵין עֲמֻלָּה נוֹפֵל אֵלָא בְּיַד זָרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף שׁוּמְרֵי הַבְּרִית כִּי כָּל כַּחוֹ מְצַד שׁוֹרֵשׁ הָרַע הִנֵּה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ ו"ל (תְּנַחְוּמָא תַּצָּא) חוֹתְמוֹ מִלּוּמִיָּהֵן כּו' כַּמֶּש"נ רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֻלָּה שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַנְּעֻלָּם דְּרַע שְׁזָהוּ עוֹן זֶה שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ וְהַתְּחִלַת הָרַע כְּנ"ל וְכַמ"ש בַּמִּקְרָא, כֶּה מְפִלְתוֹ בְּיַד עַמִּי הָאֲרֵץ יוֹתֵר מִבִּידֵי ת"ח כִּי הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב אִינוֹ נִיצוּחַ רַק שְׁאָז אֵין יָדֵי עֲשׂוֹ שׁוֹלְטוֹת כָּלֵל, אֲבָל כְּשִׁשׁוּלְטִים.

אֲזַ הַנִּיצוּחַ הוּא רַק ע"י הַיָּדִים הֵינּוּ מְצוּת מְעֻשְׁיּוֹת שְׁעִיקְרוּ רַק בְּעַמִּי הָאֲרֵץ וְכַמ"ש בַּמִּקְרָא עַל דְּרִשְׁתָּ רַז"ל (סְנֵהֲדָרִין ל"ז) אִפִּי רְקַנִּין שְׁבַח מְלָאִים כּו' וְאִכְמ"ל יוֹתֵר, וּלְכָף

חֲכָמָתָם לֹא נִטְמָאָה אֲבָל חֲתוּמָה בְּחוּתָם כִּהֵן גְּדוּל הֵינּוּ כִּי הֵיטָה טְמוּנָה וְנִעְלָמָת כִּי בְּאַמַּת
אֵין נִפְרָת כָּלֵל חֲכָמַת הַתּוֹרָה בְּעַמֵּי הָאָרֶץ רַק שְׁגִלוּנִי לְגַבֵּי כַהֲ"ג שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ כּוֹלֵל
לְחֲכָמָה, וְהֵינּוּ כִּי כָּל דְּבָר יֵשׁ י' מְדַרְגּוֹת כַּנִּל וְהֵרָאשׁוֹן הוּא שׁוֹרֵשׁ הַנְּעֻלָּם שְׁאֵין נִגְלָה
כָּלֵל וְהוּא נְעוּץ ג"כ בְּסוֹף מַעֲשֵׂה פִּידוּעַ, וּבְעַמֵּי הָאָרֶץ אֵין נִגְלָה שׁוּם חֲכָמַת הַתּוֹרָה רַק
מ"מ הָרִי שׁוֹרֵשׁ כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה כַּנִּדְעָה ע"כ יֵשׁ בּוֹ ג"כ דְּבָרֵי תּוֹרָה אֲף הוּא
בְּתַכְלִית הַהֲעֵלָם, וְהוּא רַק מְדַרְגָּה הַיּוֹתֵר עֲלִיוֹנָה שֶׁבְּחֲכָמָה הִיא לְבַדָּה יֵשׁ בָּהֶם וּמְדַרְגָּה
זוֹ לְבַדָּה הִיא שְׁנִשְׂאָרָה אֲצֵל יִשְׂרָאֵל בְּעַת גְּזִירַת יוֹן שֶׁהִיא חֲתוּמָה בְּחוּתָמוֹ שֶׁל כַהֲ"ג
הֵרָאשׁ לְמְדַרְיַגַת הַחֲכָמִים שֶׁבִּיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא נִגְדָה עוֹמֵק רֵאשִׁית זֶה, וְעוֹמֵק רֵאשִׁית זֶה מִן
הַחֲכָמָה שֶׁל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׂאָר טְהוֹר לְגַמְרֵי אֲבָל הוּא מוּעָט וּמְדַרְגָּה אַחַת לְבַד שְׁאֵין בּוֹ
אֲלָא לְהַדְלִיק לִילָה אַחַת וְנִעְשֵׂה גַם וְדַלֵּק ח' יָמִים הֵם כָּל הַח' מְדַרְגּוֹת שְׁאֲחַרְיוֹ כִּי שְׁמֹן
הַפֶּה עֲצָמוֹ הוּא עוֹמֵק רֵאשִׁית עֲצָמוֹ וְהַהֲדַלְקָה הוּא הַהֲאָרָה וְהַהֲמַשְׁכָּה לְכָל מְדַרְגּוֹת
הַחֲכָמָה שְׁאֲחַרְיוֹ לְהַאִיר לְכָל, וּמְדַרְגָּה הַעֲשִׁירִית לֹא נִתְקַלְקְלָה כִּי הִיא מְדַרְגַת הַעַמִּי
הָאָרֶץ בְּסוֹד נְעוּץ סוֹפָה בְּתַחֲלָתָהּ הַנִּזְכָּר לְמַעְלָה וְאִכ"מ] וְלִכְּף הִיא הַגֵּס ע"י כַּהֲנִים וְכֹן
יִצְיָאָת מְצָרִים ע"י מִשְׁה מְשַׁבֵּט לֹוי וְהִיא ג"כ כַּהֲנִים כְּדֶרֶשׁת רז"ל וְזִבְחִים ק"ב.

(על פסוק בניו יקראו על שם הלוי ולא הוא וגם נגמם אהרן הי' שותף להוצאה כמפורש
בפסוק וכן למתן תורה כמ"ש בשבת (פ"ח.) ע"י תליתאי], כי שורש יציאת מצרים קדי
לקבל התורה כמ"ש"נ בהוציאך וגו', וכן גם יון הי' על קיום התורה שעיקר גזירתם הי'
לבטל מתורה, (ויציאת מצרים ראש הנסים שנתנו לכתוב שסופן אסתר כדאי' ביוםא
כ"ט.)

שָׁאז תִּשְׁלֹום הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְאֵז נִעְקָר יִצְרָא דַע"ז כְּדָאי' בַּשֵּׁה"ר (פ"ז), וְחַנּוּכָה רֵאשׁ
לְנִסִּים שֶׁלֹא נִתְּנוּ לְכַתּוּב כְּדָאי' בְּיוֹמָא שָׁם) וְהֵינּוּ תּוֹרָה שְׁבַע"פ שְׁסוּפֹן גְּאוּלָּה הַעֲתִידָה
שָׁאז תִּשְׁלֹום תּוֹרָה שְׁבַע"פ וְעַקִּירַת יִצְרָא דְעֲרִיּוֹת כַּנּו"ל, וְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב הוּא יֵשׁ מֵאֵין
מִשָּׂא"כ תּוֹרָה שְׁבַע"פ הוּא יֵשׁ מִיֵּשׁ שֶׁכָּבֵר הִיא תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְהוּא מְבִין דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר
לְחַדֵּשׁ, וְכֹן גַּם דְּחַנּוּכָה שֶׁהִיא כְּבָר שְׁמֹן מוּעָט דְּהֵינּוּ יֵשׁ מִיֵּשׁ וְלֹא יֵשׁ מֵאֵין [הַגְּמוּר] וְקִיּוּם
הַתּוֹרָה הוּא ע"י תּוֹרָה שְׁבַע"פ כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ עַל שְׁלֵמָה הַמַּע"ה עֲשֵׂה אֲזַנִּים לְתוֹרָה, וּב'
תּוֹרוֹת הֵם ב' כְּתָרִים דְּכַתֵּר תּוֹרָה וְכַתֵּר מַלְכוּת וְכַתֵּר כְּהֻנָּה עַל גְּבִיּוֹתָם שֶׁשְׁנִיָּהֶם יוֹנְקִים
מִמֶּנּוּ תּוֹרָה כַּנִּל, דּוֹבָאָת אֵל הַכַּהֲנִים וּמַלְכוּת כַּמ"ש"נ וְלִפְנֵי אֲלֻעֲזֹר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׂאֵל
בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים דָּאֵין נִשְׂאָלִים אֲלָא לְמַלְךְ, כִּי הֵם דְּוָגְמַת כְּתָר חֲכָמָה בִּינָה תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב
מִחֲכָמָה עֵילָאָה נִפְקָא דְּחֲכָמָה מַה שְׁלוּמָד מֵאַחֲרֵים וּבִינָה שְׁמַבִּין דְּהַר מִתּוֹךְ דְּבָר הֵינּוּ
תּוֹרָה שְׁבַע"פ, וְהִיא מִדַּת הַמַּלְכוּת שְׁזָכָה דּוּד [מְזַרְעָא דְּלָאָה שֶׁהִיא אִימָא עֵילָאָה כַּנִּדְעָה
מִשָּׂא"כ מַלְכוּת יוֹסֵף מְזַרְעָא דְּרַחֵל אִימָא תַּתָּאָה כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ] וְנִטְלָה (שָׁם ע"ב:) כְּפִידוּעַ
כִּי בְּתוֹרָה שְׁבַע"פ נִאָמַר בֵּי מַלְכִים יְמַלְכוּ, וְכַתֵּר כְּהֻנָּה הִיא מִדַּת הַכְּתָר שֶׁהוּא עוֹמֵק
רֵאשִׁית הַנְּעֻלָּם כְּטַעַם אִישׁ פְּלוּנִי וְכֵהֵן הוּא וְכַתּוּבוֹת י"ג) פִּירוּשׁ מִיּוֹחֶס, כִּי כַּהֲנִים אֵין לוֹ
שׁוּם טַעַם וְעֵילָאָה רַק שֶׁהוּא מְזַרְעַ שֶׁל אֲהֲרֹן הוּא כַּהֲנִי' מִי שִׁיְהֵי, כִּי בְּמַלְכוּת בֵּית דּוּד
עֲדִיּוֹן יֵשׁ בְּחִירָה כִּי יֵשׁ כַּמָּה אֲלָפִים מְזַרְעוֹ וְאֵין נִבְחָר לְמַלְךְ רַק אֶחָד וְגַם אֵין מְבִנְרִים
בְּגָלוֹת כִּי אֵין יְחוּסוֹ נְבֻדָּל] מִי שֶׁהִיא מְעוּלָה שֶׁבְּאַחֲרֵי, מִשָּׂא"כ בְּכַהֲנִים הַכָּל כַּהֲנִים כִּי
עֵיקָר מַעֲלָתָם מִצַּד הַשׁוֹרֵשׁ הַנְּעֻלָּם וְלְמַעְלָה מִשְׁכָּל הָאָדָם וְאֵין שִׁיְיָ בְּחִירַת שְׁכָל אָדָם
וְהַתְּקַרְבוֹת אֶחָד מִצַּד מַעֲלָתוֹ כָּלֵל.

וילכו מהם הוא המשכת ב' הפתרים האחרים: והנה גלות מצרים בא ע"י מכירת יוסף
היינו קלקול הברית פנזפר למעלה, כידוע מהאריות"ל כי נפשות דגלות מצרים הם מטופי
קרי דאדה"ר וגלות יון בקלקול החכמה פנ"ל והפל אחד פנ"ל, וכן ההתחלה בהעמקת
התורה יננית כמ"ש במס' מגילת תענית שחשף העולם אז.

פירוש שע"ז התחילו להתערב חכמת יננית בחכמת התורה ונעדר אור התורה האמיתי
ונה הי' באונס והתירו רבותינו פדאי' במגילה (ט.) וכן קרי דארה"ר מפורש בעירובין
דחזי לאונסו וכן פל עון דהוז"ל נקרא רע מנעוריו וכאלו אנוס פנ"ל כי באמת נשמה
שנתת בי טהורה רק ה שברא הש"י היצ"ר וההכרח שהי' איזה חסרון ופגם, וילכו התיקון
ג"כ ע"י פהנים שמעלתם ג"כ ע"ד ההכרח מן השמים ולא בבחירה כלל רק שגולד
ממשפחת פהנים פנ"ל ותיקון התחלת ההמשכה דיש מאין הוא ע"י ההחזרה לאין פנ"ל,
וילכו קורין בשבת שבתגנפה על הרוב פרשת מקץ ובכל חגונפה קרבנות דנשיאים שהוא
חגונפת המשפן, וזה הי' בניסן כי פרשת מקץ הוא תיקון הברית כידוע כל פרשה שבתורה
שמה הנקרא על שם התחלתה הוא יסוד של כל הפרשה ופרשת מקץ הוא ההקצה מן
החלום והיינו החזרת החלום והדמיון אל אמת וחכמה כענין בשוב ד' את שיבת ציון
היינו כחולמים אז יהי' תיקון גמור לכל החלומות ואכ"מ] וקרבות נשיאים הוא תיקון
החכמה כי יש דמיון כוזב לגמרי וע"י שמירת הברית אז הדמיון שלו אמת ואין כוזב
לגמרי, וכחלום יוסף שנתקיים ומלך הוא וכן הושע ב"נ ושאך מלכים מזרעו, אף מ"מ
אינו אמת גמור שתיכון לעד כי לעולמי עד אין מלך אלא משבט יהודה וימאס באנהל
יוסף וגו' נעדיין אינו אמת גמור, וגם חכמת או"ה בחכמת הלימודיות וטבעית הם אמת
לפי שעה דעוה"ז אבל אינו דבר הקיים לעולמי עד אחר ששמים וארץ כפגד תבלה,
וילכו הגם דיוסף פפה יצרא דעריות מפל מקום יצרא דע"ז גבר רק ע"י ירבעם בעגלי
זהב וכן עגל דמדבר הי' ע"י טס זהב שהעלו ארוננו של יוסף כמשאז"ל (מ"ת תשא) כי
ע"ז של ישראל אין לה בטול עולמית היינו דבעפ"ם כשחזור מתבטלים מעשיו ג"כ
וכאלו לא עשה כי כל מעשיו תוהו והבל.

משא"כ פעולת הישראלי א"א להתבטל דגם שחזור נעשו פזכיות והמעשה לא נתבטלה
[וילכו ילפינו לה (ע"ז נ"ב.) דאין לה ביטול ממזבח והבן]: וידוע דיש ב' מיני עבדות
לאכפייא ולא הפכא, והראשון דרגא דיוסף הצדיק והב' הוא מקום שבעלי תשובה עומדים
שנתהפך המר למתוק ואין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם פי אין בכחם להפך
ונכשלים בו, פי מקום שבעלי תשובה עומדים היינו מקום החטא עצמו שנהפך לזכות
ואל הצדיקים גמורים הוא חטא וחסרון, ויפה כתב בספר הישר לרבינו תם שאין צדיקים
גמורים יכולים לעמוד מפני שהוא רע ע"ש ובאמת בגמ' מפורש דהוא למעלתם, אבל
שניהם אמת פי באמת הצדיקים גמורים אין יכולים לעמוד בו מפני שהוא רע אצלם
ומעלת הבעלי תשובה גדולה שנהפך המר למתוק, וילכו יוסף נמשל לשור פשור לעיל
לקבל עול מלכות שמים בכבישת היצר ונשיית המצות שזה נקרא עול בפירק חלק גבי
משיח גם בסוף פ"ב דברכות (י"ז) ומסובלים במצות, אבל יהודה נמשל לאר"י מלך
בחיות והמלך פורץ לו גדר ואין מוחין בידו, (ב"ק ס:) ומימי לא ראיתי ארי סבל קידושין
פ"ב) פי אינו סובל עול רק עושה מה שלבו חפץ כי הוא הגבר הקים עולה של תשובה
להיות נעשה גם המר מתוק וכל מעשיו אף טוב, ושני הפנים היו במרכבה כידוע ומהם

היא זה לעומת זה במרכבה החיצונית של זה לעומת זה פני ארי' יצרא דעירות לעשות מה שלבו חפץ ופני שור לקבל עול ועבודה זרה ונקרי' ביצרא דע"ז, וז"ש (חגיגה י"ג): ששטו פני שור מהמרכבה בעשיית העגל פירוש כמ"ש (שמו"ר פמ"ב) כי העגל עשו ערב רב שהם נקראים עניף עמו של משה שהוא קבלם, כי בני ישראל נקראים עם ד' שעיקר אמונתם בהש"י רק משה הוא המלמדם לזה וכפדגוג המגדל את בן המלך, ולכך הם רבו עם משה ואמרו כל העדה פולם קדושים וגו', אבל הערב רב הם רק האמינו במשה שראו נסים ונפלאות שעשה ונקראים עם משה ולא עם ד' כי לא ידעו את ד' כי הם גשמיים ואין משיגים רק דבר גשמי נגלה ונראה למראית עין, ולכך אמרו כי זה משה האיש אשר העלנו וגו' והוצרכו לתמונה אחרת שיאמינו בה כי בלא תמונה נגלית לעין לא היא מושג אצלם אמונה, כי דוע דכנס"י אמונה אתקריא וכמו שאמרו ז"ל (שבת צ"ז).

(דבנ"י מאמינים בני מאמינים ואמונה הינו בדבר שאינו מוחש לעין. אבל הערב רב אין להם השגה ואמונה רק בדבר מוחש ולכך האמינו רק במשרע"ה ואח"כ בקשו תמונת להם ועשה דמות שור אלה אלקיך, פירוש כמ"ש"נ בהוציאך וגו' תעבדון את האלקים וגו' כי ההוצאה הוא כדי לקבל עבדות ועול מצות וזהו פני השור אלא שבמרכבה יש ד' פנים פענן פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה, (מנחות צ"ט) ויש ג"כ פני ארי' להיות כמלך פורץ גדר לכבוד שמים ושאר הפנים כי זה כל התורה שלא יהי גדר וגבול ידוע שזה נקרא ג"כ פסל ותמונה וכמ"ש במק"א, וזהו מדת ישראל עמא פזיזא דקדמי פומייהי לאודנייהו ואיקיים בהו תנמת ישרים תנחם, (כמ"ש שבת פ"ח).

(אבל הערב רב המה יבקשו רק בדבר מוחש ומורגש ולכך שטו פני השור שבמרכבה פירוש עשו תמונתה מוחשית על שם עבודת המצות כשור לעול שזהו העיקר אצלם שאין משיגים יותר, וזהו ע"ז כשצריך פסל ותמונה להשגת הש"י ולהשגת תורתו [כי כמו שהש"י אין קץ וסוף לו כך אין סוף וקץ לתורתו] ועל זה לא שייך לאכפייא שהרי אינו מסיתו לפרוק עול רק אדרבא לקבל עליו עבדות ועול אלא שהוא עבודה זרה ונקרי', רק צריך לאהפכא ע"י חכמה כשלמה המע"ה שלא מיקח בנשיו כמו שאז"ל (שם נ"ו) דלכו מעלה עליו הכתוב כו' ולמה לא מיקח ובירושלמי הובא בתוס' חגיגה (ב) בפענן מרכבמרפב על הפרידה אי' אין למדין, מתקוע שהי' תוקע עצמו לעשות היקף מלכות ב"ד בן כמ"ש סנהדרין ק"ג) באמון פלום אני עושה אלא כדי להכעיס את בוראי והתימא שקראו בוראי וידע שהוא יוצר הפל איך אפשר לחטוא ולרצות להכעיס, אבל בעצם הש"י מלך מלא רחמים רק הפעם נקרא פנים של זעם וכמ"ש"נ פני ולכו וגו', ובמלך אמרו ז"ל (וברכות ל"ד): פינן שכורע שוב אינו זן זוקף כי אינו זן הכרת הנוכח ממנו ורצה להכעיס ולהעלות מדת הפעס וההסתרה והצמצום, כי הגם שזהו קורת רוח מעין עוה"ב מ"מ יפה שעה אחת בתשובה כו' (אבות פ"ד) כי אין מקום לעבודה ותשובה ומעש"ט רק ע"י הצמצום וההסתרה שבעוה"ז: ועוה"ב נקרא ירושת הארץ במשנה ר"פ חלק, ולכך מלך הארץ טועם באמת מעין עוה"ב בפרט שלמה המע"ה שנאמר בו וישב על פסא ד' וכתוב השמים פסאי, ושמים הוא מקום שאין בו יצ"ר ולא הי' לי מקום כלל למצוא מקום לשעה אחת דתשובה ומעש"ט דעוה"ז רק ע"י שצא מיקח ונשיא בת פרעה הרבות סוסים כדי להשיב מצרימה פירוש שיחזור ענין ההסתרה למקומו, ואמר אני

אָרְבֵּה וְלֹא אָשִׁיב פִּירוּשׁ שֶׁחֲשַׁב שֶׁלֹּא יְהִי הַשְּׂבָה גְמוּרָה שֶׁיִּחְזֹר הַגְּלוּת וְהִיסוּרִין בְּאַמֶּת
לְמִקְוָמוֹ, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (שְׁבַת נ"ו).

(בְּשַׁעַה שֶׁנִּשְׁאַא שְׁלֹמֶה אֶת בֵּת פְּרָעָה נֶעֱצַן כּו' רַק צְמִצּוּם וּמְקוּם לְעִבּוּדָה, וְזֶה שֶׁאִז"ל
(שִׁיר פ"א) מְלֶךְ וְהִדְיוּט וּבִתְחִלָּה כּו' וְאִכ"מ, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (סְנֵהֲדָרִין ק"ד: בְּקִשׁוֹ לְמִנּוּת
עוֹד אֶחָד כּו' שֶׁיִּפְלֵא מְאוּד אִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת אֲבָל הוּא כִּמ"ש (שֵׁם ק"ח) ג"כ בְּדוֹר
הַמְדַבֵּר לְחַד מ"ד.

וְהֵלֵא הוּא דוֹר חֲבִיב מִכָּל הַדּוֹרוֹת, (יְרוּשְׁלָמִי ע"ז פ"א) רַק דַּעוּה"ב נִקְרָא אֶרֶץ פְּנ"ל כִּי
הוּא עוֹלָם וְאֶרֶץ מִיְנוּחַד כְּמוֹ עוּה"ז רַק שֶׁהוּא בְּבִהִירוֹת אֹר וְהַפְּרַת הַנּוֹכַח בְּלֹא בְּחִירָה
וְרִצּוֹן וּמ"מ נִקְרָא עוֹלָם וְאֶרֶץ שֶׁהוּא מְגוֹדֵר, וְלִכְפֹּי יָפָה שַׁעַה אַחַת בְּתִשׁוּבָה כּו' מִכָּל חַיֵּי
עוּה"ב וְעַל דְּבַר שֶׁאִינוֹ בַּעַל תְּכִלִּית לֹא שִׁינֵי לֹמֵר יָפָה כּו' מִכָּל כּו' אַחַר שֶׁאִינוֹ מְמוֹנֵו,
רַק כְּשֶׁגַּם זֶה בַּעַל גְּבוּל וְתִכְלִית וַיֵּשׁ גְּבוּהַ מְעַל גְּבוּהַ הִיא חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה שֶׁלְּמַעַלָּה מְבִינָה
שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חֲכָמַת שְׁלֹמֶה הַמַּע"ה וְכֵן דוֹר הַמְדַבֵּר שֶׁמֵּאֲסוֹ בְּאֶרֶץ חֲמָדָה כִּי הַשִּׁיגוֹ
אֶסְפְּקֵלְרִיא הַמְּאִירָה דַּמְשַׁרְע"ה שֶׁלְּמַעַלָּה מִמְדַרְיַגַת אֶרֶץ שֶׁהוּא עוּה"ב, וְאַצְלָם עוּה"ב
ג"כ עוּה"ז שֶׁאִין יִשְׂרָאֵל יְכוֹלִים לְקַבֵּל בּוֹ רֹב טוֹבָה (יְבָמוֹת מ"ז).

(וְהִיכֵן אֲרִיכוֹת יָמִים לְעוֹלָם שֶׁפָּלוּ אֶרְוֶה וְאַצְלָם עוּה"ב ג"כ קֶצֶר רַק מְקוּמָם בְּעוֹלָם
אַחַר שֶׁאִין שִׁינֵי עָלְיוֹ לֹמֵר ג"כ עֵין לֹא רֵאֲתָהּ וְגו' דְלֹא קִיַּמָּא לְשִׁאֲלָה כָּלֵל, וּבְאַמֶּת גַּם
כָּל אוֹתָם שֶׁאִין לָהֶם חֵלֶק לַעוּה"ב מְזַרְעֵ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק שֵׁם כִּמ"ש (ת"ז ל"ט)
יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה, וּכִמ"ש (חֵלֶק ק"ה).

(דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת אָמְרוּ בְּנֵלָם כּו' פִּירוּשׁ כִּי הִרְשִׁימוּ נִשְׁאָר גַּם בַּעוּה"ב מִהֶם פִּדּוּעַ בְּכָל
דְּבַר שֶׁהִי וְנִסְתַּלַּק נִשְׁאָר הִרְשִׁימוֹ, וְלִכֵּן דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת הַפִּירוֹ שֶׁפָּנְלָם כּו' מִצַּד הִרְשִׁימוֹ]
כִּי הַתִּיקוֹן מִצַּד לְאַכְפִּיַּיָּא עַל זֶה נֶאֱמַר וְעַמָּה בְּנֵלָם צַדִּיקִי"ם לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ שֶׁהוּא
עוּה"ב שֶׁאִז יְהִי סִילּוּק הַיֶּצֶר וְלֹא יַעֲשֶׂה רַע, מִשֵּׂא"כ שְׁלֹמֶה הַמַּע"ה נִתְאַוָּה לְשַׁעַה
דְּתִשׁוּבָה דַּעוּה"ז שֶׁטוֹבָה יוֹתֵר שֶׁהוּא לְאַהֲפָכָא שִׁינֵי נַעֲשֶׂה הַמַּר מְתוּק, זֶהוּ מִצַּד הַחֲכָמָה
שֶׁלְּמַעַלָּה מְבִינָה שֶׁשָּׁם הַתִּשׁוּבָה מִשֵּׂא"כ עַל חֲטָא דַּהוּז"ל שֶׁיִּצְא מִמְדַרְגַּת צַדִּיק אִין מוֹעִיל
לוֹ תִּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּבִינָה דְהִינּוֹ עוּה"ב דְהִינּוֹ חֲרָטָה בְּלֵב לְבַד רַק גַּם לְתַקוֹן הַחֲכָמָה הִינּוֹ
שִׁינֵי נַעֲשֶׂה מִדְּמִיוֹן חֲכָמָה, כְּמוֹ דְרַךְ מְשַׁל שֶׁאִז"ל בְּב"ר (פ"ט) וְהִנֵּה טוֹב מְאוּד זוֹ שִׁינֵי
שִׁישׁוֹן קִימְעָא וַיַּגַּע בַּתוֹרָה הַרְבֵּה שַׁע"י הַסְּתַלְקוֹת הַמְּנוּחִין וְהַעֲלָאת הַדְּמִיוֹן לְשַׁעַה עִי"ז
אֲדַרְבָּא מִתְחַזְקִים עוֹד יוֹתֵר, וְהִינּוֹ יִרִידָה לְצוֹרֶךְ עֲלִי וְזֶה כָּל יִשְׁעוֹ שֶׁל שְׁלֹמֶה הַמַּע"ה
לְהִיּוֹת דִּינִיקָא מְלֶךְ וְהִדְיוּט וּמְלֶךְ, וְזֶהוּ כָּל עֵיקַר תְּכִלִּית הַבְּרִיאָה פִּדּוּעַ כִּי יִתְרוֹן הָאוֹר
דִּינִיקָא מִן הַחֹשֶׁךְ וְאִין אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבַרֵי תוֹרָה אֲלֵא א"כ נִכְשָׁל, (גִּיטִין מ"ג) וְכֵן מַעֲשֶׂה
הַעֲגָל הוֹלִיד כָּל סֵפֶר תוֹרַת פְּהִגִים פִּדּוּעַ וּכְמוֹ שֶׁבּוִיק"ר (פכ"ב) טַעַם הַקְּרִבּוֹת כְּדִי
שֶׁלֹּא יִזְבָּחוּ לְשַׁעִירִים מְשַׁל כּו' וְהוּא ג"כ דְּבַרֵי הַרְמַב"מ בְּמוֹרָה גְּבוּכִים כִּמ"ש מֵהַר"מ
אַלְשֶׁקֶר [סִי קי"צ] כִּי הֵם רָצוּ בַּעֲבוּדָה כְּשׁוֹרְכִשׁוֹר לְעוֹל פְּנ"ל וְנִיתֵן לָהֶם כֵּן בְּקִדּוּשָׁה
וְזוּבַח לְאַלְקִים יִחְרַם בְּלִתִּי לַד' לְבַדוֹ כְּנֹלוֹ קוֹדֵשׁ טוֹב, וְזִכָּה אֶהְרֹן לְכַהֲנָה בְּשִׁבִיל מַעֲשֶׂה
הַעֲגָל שֶׁאָמַר מוֹטֵב יִתְלֶה הַסְּרַחוֹן בִּי (וִיִּק"ר פ"י) לְכֹהֵן נִתְלֶה הַתִּיקוֹן בּוֹ, וַיִּדּוּעַ כִּי סֵפֶר
תוֹרַת פְּהִגִים מְלֵא תוֹרָה וְחֲכָמָה כְּמִי שֶׁאִז"ל בְּב"ר (פ"ג) עַל פְּסִיק הָאוֹר כִּי טוֹב וְכו'
בְּתוֹס' רפ"ג דְּבַרְכוֹת עַל הַכָּה אֶת הָאָרִי, גַּם בְּלִישׁוֹן רז"ל (ב"מ ק"ט:) כִּי מְטִית שְׁחִיטַת

קדשים תא ואקשי פירש"י שיהיא עמנוקה, ועיקר חדושיין דאורייתא נתחדש אחר הקעלם
והחושף שקרה במעשה עגל ושבירת הלוחות [וז"ש פ"ק דשבת (י"ז) והי' איתו יום
קשה כיום כו' כי גם מעשה עגל גרם איסירין והלכות חדשות] ותנופת המשפן בניסן
שהוא ר"ה למלכים מלכי ישראל: סליק ספר לקויטי מאמרים מעצם כתי"ק בסיינעטא
דשמיא